

ແບບຮຽນ

ພາສາລາວ

ຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7

ແບບຮຽນ

ພາສາລາວ

ຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7

ສະໜັບສະໜູນການສ້າງຕົ້ນສະບັບໂດຍງົບປະມານແຫ່ງລັດ
ສະໜັບສະໜູນການພິມໂດຍທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ
ພິມທີ່ Eastern Printing Co. Ltd. (ປະເທດໄທ)
ຕາມທບ156/ພຈ6052016
ຂະໜາດ 18x25 ຊມ. ຈຳນວນພິມ: 34,922 ຫົວ
ສະຫງວນລິຂະສິດ

ກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະ ກິລາ
ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດການສຶກສາ

2016

ຫ້າມຂາຍ

ແບບຮຽນ ພາສາລາວ

ຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7

ຮຽບຮຽງໂດຍ: ພິມມາ ຄຳມັງ ສ.ວ.ສ
ສົມເໝາະ ປັນຍາວົງ ສ.ວ.ສ
ທ່ອນແກ້ວ ຄຳມະວົງ ສ.ວ.ສ
ຮສ. ແສງຟ້າ ໂຫລານພາບ ມ.ຊ

ກວດແກ້ໂດຍ: ດຣ. ອ່ອນແກ້ວ ນວນນະວົງ ສ.ວ.ສ
ສົມແສງ ໄຊຍະວົງ ສວສຊ

ດ້ວຍການຮ່ວມມືກວດຜ່ານຈາກ:

ສາຍຄຳ ລໍ ສຶກສາທິການ ແລະ ກິລາ ແຂວງໄຊສົມບູນ
ສຸລິວັນ ໝັ້ນການ ມ.ປາຍ ພອນສະຫວັນ ແຂວງຈຳປາສັກ
ແກ້ວໄພທູນ ແກ້ວມະນີ ມ.ສ ສາມັກຄີ ແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ
ເພັດພອນໄຊ ວົງຄຳຕາ ມ.ສ ບ້ານໂພນ ແຂວງເຊກອງ
ຍົມມາລາ ຍິງສາ ມ.ສ ວຽງຄຳ ແຂວງຫຼວງພະບາງ

ພິມເຂົ້າໜ້າໂດຍ: ທ່ອນແກ້ວ ຄຳມະວົງ ສ.ວ.ສ

ກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະ ກິລາ
ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດການສຶກສາ

2016

ຄຳນຳ

ປຶ້ມແບບຮຽນພາສາລາວຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາປີທີ 7 ນີ້ ໄດ້ຮັບການຮຽບຮຽງຂຶ້ນຕາມຫຼັກສູດໃໝ່ ເຊິ່ງກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະ ກິລາໄດ້ຮັບຮອງ ແລະ ອະນຸຍາດນຳໃຊ້. ການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ຮຽບຮຽງປຶ້ມແບບຮຽນພາສາລາວ ຊັ້ນມັດທະຍົມສຶກສາເຫຼົ່ານີ້, ຄະນະຮຽບຮຽງໄດ້ອີງໃສ່ເອກະສານທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ ໂດຍໄດ້ຮັບການຮ່ວມມືຈາກວິຊາການຈາກຫຼາຍພາກສ່ວນ.

ໂຄງສ້າງແບບຮຽນພາສາລາວຊັ້ນມັດທະຍົມປີທີ 7 ນີ້ປະກອບດ້ວຍ 4 ພາກຄື: ພາກທີ I ການອ່ານ, ພາກທີ II ການຂຽນ, ພາກທີ III ການຟັງ-ເວົ້າ, ພາກທີ IV ຫຼັກພາສາລາວ.

ຫຼັງຈາກໄດ້ຮຽນຕາມຫຼັກສູດ ຫຼື ເນື້ອໃນທີ່ບັນຈຸໃນປຶ້ມແບບຮຽນພາສາລາວຊັ້ນມັດທະຍົມປີທີ 7 ນີ້ແລ້ວ ນັກຮຽນຈະໄດ້ຮັບຮູ້ແຕ່ລະທັກສະພື້ນຖານຄື:

ການອ່ານ: ນັກຮຽນຈະມີຄວາມສາມາດຈັບໃຈຄວາມສຳຄັນ, ຫຍໍ້ຄວາມຈາກບົດທີ່ອ່ານໄດ້, ແລະ ສາມາດພັດທະນາຄວາມຮູ້ຈາກການອ່ານໄດ້.

ການຂຽນ/ທັດແຕ່ງ: ນັກຮຽນຈະມີຄວາມຮູ້, ຄວາມສາມາດໃນການຂຽນບົດວິເຄາະ, ບົດຄວາມ, ບົດລາຍງານວິຊາການ, ບົດໂຄງການ.

ຫຼັກພາສາລາວ: ນັກຮຽນຈະຮູ້ ຕະກຸນພາສາຕ່າງໆໃນລາວ, ຮູ້ທີ່ມາຂອງຄຳຢືມໃນພາສາລາວ, ມີຄວາມຮູ້ພື້ນຖານ ແລະ ການໃຊ້ວັດຈະນານຸກົມ ສາມາດໄຈ້ແຍກພາກສ່ວນຕ່າງໆ ຂອງປະໂຫຍກ, ສາມາດຈັບໃຈຄວາມຂອງປະໂຫຍກ, ມີຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບຫຼັກການ ແລະ ວິທີແຕ່ງກອນລຳ.

ຄະນະຮຽບຮຽງຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າ ປຶ້ມແບບຮຽນພາສາລາວ ມ.7 ເຫຼົ່ານີ້ຈະເປັນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ການສຶກສາຮ່ຳຮຽນ, ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ຖ້າວ່າຍັງມີບ່ອນໃດບໍ່ຖືກຕ້ອງຊັດເຈນຂໍໃຫ້ທ່ານລົງຂໍ້ຄິດເຫັນ ແລະ ຄຳຕິຊົມໄປຍັງສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດການສຶກສາ ເພື່ອຈະໄດ້ນຳໄປພິຈາລະນາປັບປຸງໃຫ້ດີຂຶ້ນໃນການຈັດພິມຄັ້ງຕໍ່ໄປ.

ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດການສຶກສາ

2016

ສາລະບານ

ໜ້າ

ພາກທີ I ການອ່ານ.....	1
ບົດທີ 1 ການອ່ານຈັບໃຈຄວາມສໍາຄັນ ແລະ ການອ່ານຫຍໍ້ຄວາມ.....	1
ບົດທີ 2 ການອ່ານເພື່ອພັດທະນາຄວາມຮູ້ຕົນເອງ.....	25
 ພາກທີ II ການຊຽນ	34
ບົດທີ 3 ການຊຽນບົດວິເຄາະ.....	34
ບົດທີ 4 ການຊຽນບົດຄວາມ.....	58
ບົດທີ 5 ການຊຽນລາຍງານວິຊາການ.....	75
ບົດທີ 6 ການຊຽນໂຄງການ.....	89
 ພາກທີ III ການຟັງ-ການເວົ້າ.....	101
ບົດທີ 7 ການອະພິປາຍ ແລະ ປະເພດຂອງການອະພິປາຍ.....	101
ບົດທີ 8 ການໂຕ້ວາທີ.....	112
ບົດທີ 9 ພິທີກອນ ແລະ ໂຄສິກ.....	124
 ພາກທີ IV ຫຼັກພາສາລາວ.....	143
ບົດທີ 10 ຕະກຸນພາສາຕ່າງໆໃນລາວ.....	143
ບົດທີ 11 ຄຳຍືມໃນພາສາລາວ.....	150
ບົດທີ 12 ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານ ແລະ ການໃຊ້ວັດຈະນານຸກົມ.....	162
ບົດທີ 13 ພາກສ່ວນຕ່າງໆຂອງປະໂຫຍກ.....	168
ບົດທີ 14 ໃຈຄວາມຂອງປະໂຫຍກ.....	177
ບົດທີ 15 ຫຼັກການ ແລະ ວິທີແຕ່ງກອນລຳ	204

ພາກທີ I

ການອ່ານ

ບົດທີ 1

ການອ່ານຈັບໃຈຄວາມສໍາຄັນ ແລະ ການອ່ານຫຍໍ້ຄວາມ

ການອ່ານເປັນທັກສະທີ່ຈໍາເປັນຢ່າງຍິ່ງຕໍ່ການສຶກສາທາຄວາມຮູ້ ແລະ ພັດທະນາຊີວິດໃຫ້ເກີດຄວາມຮູ້ ແລ້ວຍັງກໍ່ໃຫ້ເກີດຄວາມມ່ວນຊື່ນເພີດເພີນ ແລະ ສົ່ງເສີມໃຫ້ມີຄວາມຄິດໃໝ່, ສ້າງສັນ ໄດ້ແນວຄິດໃນການດໍາລົງຊີວິດ. ສະນັ້ນ, ການອ່ານຈຶ່ງເປັນໝາກຫົວໃຈຂອງການສຶກສາທຸກລະດັບ ແລະ ເປັນເຄື່ອງມືໃນການສະແຫວງຫາຄວາມຮູ້ເລື່ອງຕ່າງໆ.

ການອ່ານທີ່ດີມີປະສິດທິພາບ ເມື່ອອ່ານແລ້ວຕ້ອງຈັບໃຈຄວາມໄດ້, ສາມາດສະຫຼຸບສາລະສໍາຄັນຂອງເລື່ອງທີ່ອ່ານໄດ້.

1. ການອ່ານຈັບໃຈຄວາມສໍາຄັນ

1.1 ຄວາມໝາຍການອ່ານຈັບໃຈຄວາມສໍາຄັນ

ການອ່ານຈັບໃຈຄວາມສໍາຄັນໝາຍເຖິງ ການອ່ານເພື່ອຈັບໃຈຄວາມ ຫຼື ຂໍ້ຄິດ, ຄວາມຄິດຫຼັກຂອງຂໍ້ຄວາມ ຫຼື ເລື່ອງອ່ານ. ເປັນຂໍ້ຄວາມທີ່ຄວບຄຸມຂໍ້ຄວາມອື່ນໆໃນຫຍໍ້ໜ້າທັງໝົດ.

ໃຈຄວາມຫຼັກ ໝາຍເຖິງໃຈຄວາມທີ່ສໍາຄັນ ແລະ ເດັ່ນທີ່ສຸດເຊິ່ງສາມາດຄວບຄຸມເນື້ອໃນປະໂຫຍກອື່ນໆໄດ້ໝົດ, ສາມາດເປັນໃຈຄວາມ ຫຼື ປະໂຫຍກແບບດຽວໆໄດ້ ໂດຍບໍ່ຕ້ອງມີປະໂຫຍກອື່ນມາປະກອບ ເຊິ່ງແຕ່ລະຫຍໍ້ໜ້າຈະມີເນື້ອໃນໃຈຄວາມສໍາຄັນຊັດເຈນຂຶ້ນ, ອາດເປັນການອະທິບາຍໃຫ້ລາຍລະອຽດ ໃຫ້ຄໍາຈໍາກັດຄວາມ ຍົກຕົວຢ່າງປຽບທຽບ ແລະ ສະແດງເຫດຜົນຢ່າງຖີ່ຖ້ວນ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນຄວາມຄິດຂອງສ່ວນທີ່ບໍ່ແມ່ນໃຈຄວາມສໍາຄັນ (ໃຈຄວາມສໍາຮອງ) ທີ່ຊ່ວຍຂະຫຍາຍຄວາມໝາຍໃຫ້ແຈ້ງຂຶ້ນ.

1.2 ວິທີການອ່ານຈັບໃຈຄວາມສໍາຄັນ

ວິທີການອ່ານຈັບໃຈຄວາມສໍາຄັນມີຫຼາຍຢ່າງ ຂຶ້ນຢູ່ກັບຄວາມມັກຂອງຜູ້ອ່ານເຊັ່ນ: ການຂີດກ້ອງ, ການໃຊ້ສີຕ່າງໆສະແດງຄວາມສໍາຄັນຫຼາຍ-ໜ້ອຍຂອງຂໍ້ຄວາມ ການບັນທຶກຫຍໍ້

ເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງການອ່ານຈັບໃຈຄວາມສໍາຄັນທີ່ດີ ແຕ່ຜູ້ທີ່ຫຍໍ້ຕ້ອງໃຊ້ສໍານວນພາສາ ແລະ ສໍານວນຂອງຕົນເອງ ບໍ່ຄວນຫຍໍ້ດ້ວຍການຕັດເອົາຂໍ້ຄວາມສໍາຄັນມາຮຽງຕໍ່ກັນ ເພາະຈະເຮັດໃຫ້ຜູ້ອ່ານພາດສາລະສໍາຄັນບາງຕອນໄປ ອັນເປັນເຫດໃຫ້ການຕີຄວາມໝາຍຜິດພາດຄາດເຄື່ອນໄດ້. ການອ່ານຈັບໃຈຄວາມສໍາຄັນມີດັ່ງນີ້:

- 1) ພິຈາລະນາເທື່ອລະຫຍໍ້ໜ້າ ແລ້ວຊອກຫາໃຈຄວາມສໍາຄັນຂອງແຕ່ລະຫຍໍ້ໜ້າ.
- 2) ຕັດສ່ວນທີ່ເປັນລາຍລະອຽດອອກໄດ້ເຊັ່ນ: ຕົວຢ່າງ, ສໍານວນໂວຫານ, ອຸປະມາ ອຸປະໄມ (ການປຸງບາງ), ຕົວເລກສະຖິຕິຕະຫຼອດຮອດຄໍາຖາມ ຫຼື ຄໍາເວົ້າຂອງຜູ້ຊຽນ ເຊິ່ງເປັນສ່ວນຂະຫຍາຍຂອງໃຈຄວາມຫຼັກ.
- 3) ສະຫຼຸບໃຈຄວາມສໍາຄັນດ້ວຍສໍານວນຂອງຕົນເອງ.

1.3 ແນວທາງໃນການອ່ານຈັບໃຈຄວາມສໍາຄັນ

ການອ່ານຈັບໃຈຄວາມໃຫ້ບັນລຸຈຸດປະສົງ ມີແນວທາງດັ່ງນີ້:

- 1) ຕັ້ງຈຸດມຸ່ງໝາຍໃນການອ່ານໄດ້ຊັດເຈນເຊັ່ນ: ອ່ານເພື່ອຫາຄວາມຮູ້ ເພື່ອຄວາມເພີດເພີນ ຫຼື ເພື່ອບອກເຈຕະນາຂອງຜູ້ຊຽນ ເພາະຈະເປັນແນວທາງກຳນົດການອ່ານໄດ້ຢ່າງເໝາະສົມ ແລະ ຈັບໃຈຄວາມ ຫຼື ຄໍາຕອບໄດ້ໄວ.
- 2) ສຳຫຼວດສ່ວນປະກອບຂອງໜັງສືໂດຍຜ່ານໆເຊັ່ນ: ຊື່ເລື່ອງ, ຄຳນຳ, ສາລະບານ, ຄຳຊີ້ແຈງການໃຊ້ປຶ້ມ, ພາກຜະໜວກ... ເພາະສ່ວນປະກອບຂອງໜັງສືຈະເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບເລື່ອງ ຫຼື ໜັງສືທີ່ອ່ານໄດ້ກວ້າງຂວາງ ແລະ ວ່ອງໄວ.
- 3) ທຳຄວາມເຂົ້າໃຈລັກສະນະຂອງໜັງສືວ່າປະເພດໃດເຊັ່ນ: ສາລະຄະດີ, ຕຳລາ, ບົດຄວາມ... ເຊິ່ງຈະຊ່ວຍໃຫ້ມີແນວທາງອ່ານຈັບໃຈຄວາມສໍາຄັນໄດ້ງ່າຍ.
- 4) ໃຊ້ຄວາມສາມາດທາງພາສາໃນດ້ານການແປຄວາມໝາຍຂອງຄຳ, ປະໂຫຍກ ແລະ ຂໍ້ຄວາມຕ່າງໆຢ່າງຖືກຕ້ອງ ແລະ ວ່ອງໄວ.
- 5) ໃຊ້ປະສົບການ ຫຼື ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບເລື່ອງທີ່ອ່ານ ມາປະກອບຈະເຮັດໃຫ້ເຂົ້າໃຈ ແລະ ຈັບໃຈຄວາມທີ່ອ່ານໄດ້ງ່າຍ ແລະ ວ່ອງໄວຂຶ້ນ.

1.4 ຂັ້ນຕອນໃນການອ່ານຈັບໃຈຄວາມສໍາຄັນ

- 1) ອ່ານຜ່ານໆໂດຍຕະຫຼອດ ເພື່ອໃຫ້ຮູ້ວ່າເລື່ອງທີ່ອ່ານແມ່ນກ່ຽວກັບຫຍັງ, ຈຸດໃດແມ່ນຈຸດສໍາຄັນຂອງເລື່ອງ.
- 2) ອ່ານໃຫ້ລະອຽດ ເພື່ອທຳຄວາມເຂົ້າໃຈຢ່າງຊັດເຈນ ບໍ່ຄວນຢຸດອ່ານລະຫວ່າງເລື່ອງ ເພາະຈະເຮັດໃຫ້ຄວາມເຂົ້າໃຈບໍ່ຕໍ່ກັນ.
- 3) ອ່ານຊ້ຳຕອນທີ່ບໍ່ເຂົ້າໃຈ ແລະ ກວດສອບຄວາມເຂົ້າໃຈບາງຕອນໃຫ້ແນ່ນອນ, ຖືກຕ້ອງ.
- 4) ຮຽງໃຈຄວາມສໍາຄັນຂອງເລື່ອງດ້ວຍຕົນເອງ.

1.5 ຫຼັກການຈັບໃຈຄວາມສໍາຄັນ

- 1) ຕັ້ງຈຸດມຸ່ງໝາຍໃນການອ່ານໃຫ້ຊັດເຈນ.
- 2) ອ່ານເລື່ອງລາວແບບຄ້າວໆ ພໍເຂົ້າໃຈ ແລະ ເກັບໃຈຄວາມສໍາຄັນໃນແຕ່ລະຫຍໍ້ໜ້າ.
- 3) ເມື່ອອ່ານຈົບແລ້ວ ໃຫ້ຕັ້ງຄໍາຖາມຕົນເອງວ່າ ເລື່ອງທີ່ອ່ານມີໃຜ, ເຮັດຫຍັງ, ຢູ່ບ່ອນໃດ, ເປັນແນວໃດ...
- 4) ນຳສິ່ງທີ່ສະຫຼຸບໄດ້ມາຮຽບຮຽງໃຈຄວາມສໍາຄັນໃໝ່ ດ້ວຍສໍານວນຂອງຕົນເອງ ເພື່ອໃຫ້ເກີດຄວາມສະດວກສະບາຍ.

1.6 ປະເພດການອ່ານຈັບໃຈຄວາມສໍາຄັນ

ການອ່ານຈັບໃຈຄວາມສໍາຄັນປະກອບມີຫຼາຍປະເພດ ເຊັ່ນ:

- 1) ການອ່ານຈັບໃຈຄວາມສໍາຄັນຈາກປະໂຫຍກ ຫຼື ຂໍ້ຄວາມ

ຕົວຢ່າງ:

- ນົກປີດຫຼາຍຝູງບິນລົງທົ່ງນາເພື່ອກິນເຂົ້າຂອງຊາວບ້ານ.

ໃຈຄວາມສໍາຄັນ

- ນົກປີດບິນລົງທົ່ງນາ
- ນົກປີດກິນເຂົ້າຊາວບ້ານ

2) ການອ່ານຈັບໃຈຄວາມສຳຄັນຈາກບົດກະວີ

ຕົວຢ່າງ:

ຫອມກິນແຜ່ນດິນແມ່

ໂດຍ: ລູກດອນກະເດັນ

ອອນຊອນບ້ານແມ່ຂ້ອຍ
ກວ້າງໃຫຍ່ຍາວສວຍງາມ
ລາວທັງຜອງເປັນເຈົ້າ
ແຍງເບິ່ງເດຍລະດາດລື້ນ
ແດນອຸດົມລື້ນລື້ນ
ໃນທາລາສາຍຂອງ
ດົງດອນມີມວນໄມ້
ທ້ອງທົ່ງນາອັ້ງເຂົ້າ
ຫອມໃດໃນໂລກນີ້
ຫອມທົ່ວເທິງເວຫາ
ຫອມເຂົ້າຂາວ ສາວເຂັ້ມຝ້າຍ
ຫອມຍາມເຫັນຍ່າວຍື້ມ
ພັກນຳພາສ້າງບ້ານ
ປວງປະຊາປອງດອງ
ປຸ່ນປຸງຈຳປາແຍ້ມ
ຫຼາຍກີບກໍກິ່ງຮ້ອຍ
ແນວທາງພັກຖືກຕ້ອງ
ຫຼາຍຢ່າງຄົງຄວນຄັກ
ປະຊາຊົນຊາວເຊື້ອ
ການນຳໃສ່ສ່ອງຊີ້

ພູມແຜ່ນດິນລາວ
ຊ່າກຽນໄກກ້ອງ
ດິນແດນເອກະລາດ
ຄົນເຄົ້າຄັ້ງໂຮມ ແທ້ນາ
ສົມຊຳລິຊາ
ໝູ່ປູປາບ້ອນ
ພົງໄພພາງໄຜ່
ຊຽວກຸ້ມກ່ອມລະດູ ອອນຊອນເດ
ມີປຸ່ນປຸງບົດິນລາວດອກນາ
ເມກຂະຫຼາແດນດ້າວ
ລົງລາຍໂດດເດັ່ນ
ໄຂເວົ້າວາດຖະແຫຼງ
ວິໄລຮຸ່ງເຮືອງຮອງ
ຮ່ວມໂຮມຮຽງເຕົ້າ
ແຊມຊອນຊ້ອນຊໍ່
ບານພົ້ວພຸ່ມງາມ
ໂດດເດັ່ນເຫັນປະຈັກ
ເກີດປົນຜະລະລື້ນ
ມີຊີວາແບບໃໝ່
ໄຂແກ້ປ່ອງບັນຫາ

ຈັ່ງແມ່ນ ຫອມຈຳປາເບັງແຍ້ມ
ສານສອດແນວທາງພັກ
ຫອມດິນທອງເນົາຍັ້ງ
ສີສິບປີ (40) ມີໄຊ

ຈັ່ງເພີ່ມພູນຮັກໝັ້ນ
ປອງດອງຮຽງໂຮມຮັກ
ຢ່າໃຫ້ມານລວນດີ້
ຖະໜອມແກ້ວແກ່ນລ້ານ
ຫາໃສທັນທຽບໄດ້
ມາຕຸພູມແສນຮັກ
ມີການນຳແນຊີ້
ເປັນໂພໄຊຮົ່ມກວ້າງ

ບານລົງພອນໄຊ
ລຶກມາໂລງາມຍ້ອງ
ສາທາທາງລະບອບໃໝ່
ທົກສິບປີ (60) ແກ່ນກ້າ
ລືລຳກຽດຕະກຸນ ແທ້ແລ້ວ
ສຳພັນຮ່ວມສາມັກຄີ ນັ້ນເນີ
ກໍປຸນແປງບ້ານ
ກວນການຍຸແຍ່ ເທາະນ່າ
ໃສເຫຼື້ອມລື່ນພະຈັນ
ຫອມໃໝ່ແນວທາງພັກນີ້
ແຜ່ນທໍລະນີກ້າ
ພັກປະຊາຊົນຜູ້ເຊິ່ງຊື່
ປວງປະຊາຊາດຊື່ນ
ສິນທຳຄ້ຳຄູ່ແຜ່ນດິນ ຊອບແລ້ວ.

(ຄັດຈາກໜັງສືພິມວຽງຈັນໃໝ່ ສະບັບວັນທີ 07/12/2015 ໜ້າທີ 3)

ໃຈຄວາມສຳຄັນ

ແຜ່ນດິນລາວກວ້າງໃຫຍ່ ແລະ ອຸດົມຮັ່ງມີໄປດ້ວຍຊັບໃນດິນສິນໃນນ້ຳ ມີ
ການນຳພັກທີ່ສະຫຼາດສ່ອງໃສ ຊື່ນຳນຳພາພັດທະນາປະເທດຊາດໃຫ້ຈະເລີນຮຸ່ງ
ເຮືອງ, ປະຊາຊົນລາວທຸກທົ່ວໜ້າໄດ້ມີຊີວິດອັນໃໝ່. ເນື່ອງໃນໂອກາດວັນຊາດທີ
2 ທັນວາ ຄົບຮອບ 40 ປີ ແລະ ວັນສ້າງຕັ້ງພັກປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວຄົບຮອບ
60 ປີ ອວຍພອນໃຫ້ຄະນະນຳພັກຈັ່ງໝັ້ນຍືນ ເປັນຮົ່ມໂພຮົ່ມໄຊໃຫ້ປະຊາຊົນລາວ
ແລະ ປຸກລະດົມປວງຊົນລາວໃຫ້ມີຄວາມສາມັກຄີປອງດອງຮັກບ້ານເກີດເມືອງ
ນອນຢ່າໃຫ້ສັດຕູເຂົ້າມາຮຸກຮານ.

3) ການອ່ານຈັບໃຈຄວາມສຳຄັນຈາກບົດເພງ

ຕົວຢ່າງ:

ເພງ: ຄົດຮອດຊຳເໜືອ

❖ ທົວວະທັດຊຳເໜືອ	ຊ່າງງາມເຫຼືອແດນແຫ່ງພູດອຍ
ນ້ຳຫ້ວຍນ້ອຍໄຫຼລືນຈາກຈອມດອຍ	ຄອຍເປັນວິວຜົວຜ່ອງ
ແດນເມືອງເໜືອປະດັບສີທອງ	ປວງປະຊາພີ່ນ້ອງໄດ້ຮ່ວມໃຈສ້າງປອງ
ເຮັດໃຫ້ແດນວຽງທອງ	ໄດ້ຮຸ່ງເຮືອງເພືອງສີ
❖ ໂອວົງຍາດຊຳເໜືອ	ສົດໃສເຫຼືອເໝືອນຈັນທະລາ
ເຮືອງຮຸ່ງຟ້າມີແຕ່ແສງຈັນທາ	ປາລະມີລົ້ນເຫຼືອມ
ວິລະກຳແຫ່ງແດນຊຳເໜືອ	ແດນນ້ຳມ້ານ້ຳຊຳແມ່ນຫຼັກແຫ່ງສິນທຳ
ປຽບດັງສາຍການນຳ	ສາດສ່ອງທົ່ວແດນລາວ
❖ ໂອ້ທ້ອງຟ້າ	ຂອງລາວປຸງນສີ
ຜ່ານນານປີ	ໄພລືຮຸກຮານ
ຝູງຍັກມານໄດ້ສິ້ນສູນໄປ	ຊາດລາວເຮົາໄດ້ສະຫຼອງໄຊ
ຍັງຈາລຶກໄວ້	ໃນໃຈຊຳເໜືອ
❖ ຄົດຮອດເດຊຳເໜືອ	ຫ່າງໄກເຫຼືອຈົນສຸດຂອບຟ້າ
ແນມຂ້າມຟ້າແສງທອງສ່ອງນະພາ	ຝູງເມໂຄລອຍເລື່ອນ
ຊຳເໜືອເອີຍເຈົ້າຢູ່ຈັ່ງໃດ	ເຮົາໄດ້ພາກຈາກໄປເຮົາຍັງຈົດຈຳໄວ້
ເພື່ອນຮ່ວມລົບຊົງໄຊ	ອະດີດແດນຊຳເໜືອ.

(ຄັດຈາກເວັບໄຊ <https://www.youtube.com/watch?v=HwDxEB-kdzQ>)

ໃຈຄວາມສຳຄັນ

ດິນແດນຊຳເໜືອ ເຊິ່ງເປັນເຂດພູດອຍມີທົວທັດທຳມະຊາດທີ່ສວຍສົດງົດງາມ ທັງເປັນແດນວິລະກຳໃນການຕໍ່ສູ້ຍາດເອົາໄຊຊະນະຈາກສັດຕູຜູ້ຮຸກຮານ. ເມື່ອໄດ້ ພັດພາກຈາກໄປຍັງມີຄວາມຄົດຮອດຄົດເຖິງ ແລະ ບໍ່ອາດຫຼົງລືມໄດ້.

4) ການອ່ານຈັບໃຈຄວາມສໍາຄັນຈາກບົດຂ່າວ

ບົດຢ່າງ:

ກົມການລົງທຶນຕ່າງປະເທດ ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນຫວຽດນາມ ໃຫ້ຮູ້ວ່າ

ປັດຈຸບັນມີ 8 ປະເທດສະມາຊິກອາຊຽນ ລົງທຶນຢູ່ຫວຽດນາມ ໂດຍມີ 2.700 ກວ່າ ໂຄງການ, ລວມຍອດຈໍານວນທຶນຈົດ ທະບຽນຢູ່ທີ່ 56,85 ຕື້ ໂດລາສະຫະລັດ ກວມເອົາເກືອບ 21% ຂອງຍອດຈໍານວນ ເງິນລົງທຶນຂອງຕ່າງປະເທດຢູ່ຫວຽດນາມ. ບັນດາປະເທດສະມາຊິກທີ່ລົງທຶນຢູ່ຫວຽດ

ນາມປະກອບດ້ວຍ: ສິງກະໂປ, ມາເລເຊຍ, ໄທ, ບຣູໄນ, ອິນໂດເນເຊຍ, ຟິລິບປິນ, ລາວ ແລະ ກຳປູເຈຍ. ມາຮອດປັດຈຸບັນ ບັນດານັກລົງທຶນໃນກຸ່ມ ອາຊຽນໄດ້ມີໜ້າຢູ່ໃນ 57/63 ແຂວງ ແລະ ນະຄອນ ຂອງທົ່ວປະເທດຫວຽດນາມ ເຊິ່ງຕົ້ນຕໍແມ່ນສຸມໃສ່ ບັນດານະຄອນໃຫຍ່ມີເງື່ອນໄຂພັດທະນາຢ່າງ ສະດວກເຊັ່ນ: ນະຄອນໂຮ່ຈິມິງ, ຮ່າໂນ້ຍ, ບ່າ ເຮ້ຍ-ຫວຽດເຕົາ, ບິ່ງເຮືອງ, ດົງນາຍ ແລະ ອື່ນໆ.

ການລົງທຶນດັ່ງກ່າວ ຕົ້ນຕໍແມ່ນສຸມໃສ່ບັນດາຂະແໜງຜະລິດປຸງແຕ່ງທີ່ກວມປະມານ 40% ຂອງຈໍານວນໂຄງການ ຖັດມາແມ່ນຂະແໜງດຳເນີນທຸລະກິດອະສັງຫາລິມະຊັບ.

(ຄັດຈາກໜັງສືພິມວຽງຈັນໃໝ່ ສະບັບວັນທີ 07/12/2015 ໜ້າທີ 8)

ໃຈຄວາມສໍາຄັນ:

8 ປະເທດອາຊຽນ: ສິງກະໂປ, ມາເລເຊຍ, ໄທ, ບຣູໄນ, ອິນໂດເນເຊຍ, ຟິລິບປິນ, ລາວ ແລະ ກຳປູເຈຍ ໄດ້ລົງທຶນຫຼາຍກວ່າ 56 ຕື້ໂດລາຢູ່ຫວຽດນາມ ກວມເອົາ 57/63 ແຂວງທີ່ມີເງື່ອນໄຂພັດທະນາ ໂດຍສຸມໃສ່ບັນດາຂະແໜງ ຜະລິດປຸງແຕ່ງເປັນຕົ້ນຕໍ.

5) ການອ່ານຈັບໃຈຄວາມສໍາຄັນຈາກບົດຄວາມ

ຕົວຢ່າງ:

ບົດຄວາມ: ປາທູໄໝ້...ອ່ານເທື່ອໃດປະທັບໃຈທຸກເທື່ອ

ແມ່ຂອງຂ້ອຍເປັນຄົນທຳມາຫາກິນຢູ່ເຮືອນປະຈຳທຸກມື້. ຄົນໜຶ່ງຫຼັງຈາກທີ່ແມ່ເຮັດວຽກໜ້າໝົດມື້ ແມ່ກັບມາເຮືອນ ດ້ວຍຄວາມອົດເມື່ອຍ ແລະ ແຕ່ງເຂົ້າແລງໃຫ້ເຮົາປົກກະຕິ ທີ່ໂຕະອາຫານແມ່ວາງຈານທີ່ມີປາທູຈີນໄໝ້ແທ້ເທິງໂຕະ ຕໍ່ໜ້າພໍ່ ແລະ ທຸກໆຄົນ. ຂ້ອຍຖ້າຟັງແຕ່ລະຄົນຈະວ່າຈັ່ງໃດ ແຕ່ພໍ່ບໍ່ໄດ້ເວົ້າຫຍັງ ແລະ ຕັ້ງຕໍ່ໃສ່ກິນປາທູໄໝ້ໂຕນັ້ນ ແລະ ຫັນໜ້າມາຖາມຂ້ອຍວ່າ ຢູ່ໂຮງຮຽນເປັນຈັ່ງໃດລູກ.

ຄົນນັ້ນ, ຫຼັງກິນເຂົ້າແລງແລ້ວ ຂ້ອຍຈື່ໄດ້ວ່າ ຍິນແມ່ຂໍໂທດພໍ່ທີ່ຈີນປາທູໄໝ້ ແລະ ຂ້ອຍ ບໍ່ເຄີຍລືມຄໍາທີ່ພໍ່ເວົ້າກັບແມ່ວ່າ: ໂອຍ!...ພໍ່ມັກແບບນີ້ ປາທູຈີນແທ້ໆ ແຊບທີ່ສຸດເດີແມ່...

ຄົນຕໍ່ມາ ຂ້ອຍເອົາຄໍາຖາມໃນໃຈ ໄປຖາມພໍ່ກ່ອນນອນວ່າ ອີ່ພໍ່! ອີ່ພໍ່ມັກກິນປາທູຈີນ ແທ້ໆໄໝ້ໆແທ້ຫວາ? ພໍ່ເອົາມືລູບຫົວຂ້ອຍ ແລະ ຕອບວ່າ: ແມ່ຂອງລູກເຮັດວຽກໜ້າໝົດມື້ ປາທູໄໝ້ໂຕໜຶ່ງບໍ່ເຄີຍທຳຮ້າຍໃຜ ແຕ່ຄໍາເວົ້າທີ່ຕໍ່ວ່າກັນຕ່າງຫາກທີ່ຈະທຳຮ້າຍກັນ.

ຊີວິດຄົນເຮົາເຕັມໄປດ້ວຍຄວາມບໍ່ສົມບູນແບບ ແລະ ແຕ່ລະຄົນກໍບໍ່ໄດ້ເກີດມາສົມບູນ ແບບທຸກຢ່າງ ໂຕເຮົາເອງກໍບໍ່ມີຫຍັງດີກວ່າຄົນອື່ນໆ ແຕ່ພໍ່ໄດ້ຮຽນຮູ້ຈາກການໃຊ້ຊີວິດ ຕະຫຼອດໄລຍະຜ່ານມາ ການຮຽນຮູ້ທີ່ຈະຍອມຮັບ ຄວາມຜິດພາດຂອງຄົນອື່ນ ແລະ ໂຕ ຂອງເຮົາເອງ, ການເລືອກທີ່ຈະຍິນດີກັບຄວາມຄິດຕ່າງກັນຂອງແຕ່ລະບຸກຄົນເປັນສິ່ງສໍາຄັນ ໃນການຮັກສາຊີວິດຄອບຄົວທີ່ມີຄວາມສຸກ ແລະ ຍືນຍາວ.

ຊີວິດຄົນເຮົາສັ້ນເກີນກວ່າທີ່ຈະຕື່ນຂຶ້ນມາພ້ອມກັບຄວາມເສຍໃຈທີ່ວ່າ ເຮົາເຮັດຜິດກັບ ຄົນທີ່ເຮົາຮັກ ແລະ ຄົນທີ່ຮັກເຮົາ. ໃຫ້ດູແລ ແລະ ທະນຸຖະໜອມຄົນທີ່ເຮົາຮັກ ແລະ ພະຍາຍາມ ເຂົ້າໃຈ ແລະ ໃຫ້ອະໄພກັນຈະດີກວ່າ.

(ຄັດຈາກເວັບໄຊ <http://www.laopost.com/2015/10/05/37032>)

ໃຈຄວາມສໍາຄັນ: ຍ້ອນຄວາມອົດເມື່ອຍນຳວຽກງານປະຈຳວັນ ຈຶ່ງເປັນເຫດໃຫ້ແມ່ ຈີນປາທູໄໝ້ແຕ່ພໍ່ (ຜົວ) ຍັງໃຫ້ກຳລັງໃຈ ແລະ ຍ້ອງຍໍແມ່ອີກດ້ວຍ.

6) ການອ່ານຈັບໃຈຄວາມສຳຄັນຈາກນິທານ

ນິທານເລື່ອງ: ທຳທ່າ

ມີແມ່ທັບຄົນໜຶ່ງຫຼິ້ນໝາກລ້ອມເກັ່ງຫຼາຍ ບໍ່ມີຜູ້ໃດສາມາດ
ຫຼິ້ນຊະນະລາວໄດ້ ມື້ໜຶ່ງແມ່ທັບເດີນທາງໄປສູ່ຮົບຜ່ານບ້ານໜຶ່ງ
ເຫັນເຮືອນນ້ອຍໆຫຼັງໜຶ່ງມີປ້າຍແຂວນວ່າ "ຫຼິ້ນໝາກລ້ອມອັນ
ດັບໜຶ່ງຂອງປະເທດ" ແມ່ທັບບໍ່ເຊື່ອຈຶ່ງເຂົ້າໄປຫາເຈົ້າຂອງເຮືອນ
ແລະ ຫຼິ້ນນຳ ປາກົດວ່າ ເຈົ້າຂອງເຮືອນເສຍທັງ 3 ຕາ.
ແມ່ທັບຫົວຂວັນດ້ວຍຄວາມສົນໃຈ "ເຈົ້າເອົາປ້າຍລົງສາເດີ"
ແລ້ວແມ່ທັບກໍ່ອອກໄປສູ່ຮົບດ້ວຍຄວາມດີໃຈ.

ອີກບໍ່ດົນ... ແມ່ທັບສູ້ຮົບຊະນະກັບມາຜ່ານບ້ານດັ່ງກ່າວ ກໍຍັງເຫັນປ້າຍແຂວນຢູ່ເຮືອນຫຼັງ
ເກົ່າ, ແມ່ທັບຈຶ່ງເຂົ້າໄປຫາເຈົ້າຂອງເຮືອນ ແລະ ທ້າຫຼິ້ນໝາກລ້ອມກັບເຈົ້າຂອງເຮືອນອີກ ປາກົດວ່າ
ທ່ານແມ່ທັບເສຍທັງ 3 ຕາ. ແມ່ທັບປະຫຼາດໃຈຫຼາຍ ແລະ ຖາມເຈົ້າຂອງເຮືອນວ່າເປັນຍ້ອນຫຍັງ,
ເຈົ້າຂອງເຮືອນຕອບວ່າ "ເທື່ອກ່ອນທ່ານມີພາລະກິດຕ້ອງອອກໄປສູ້ຮົບຂ້ານ້ອຍຈຶ່ງບໍ່ເຮັດໃຫ້
ທ່ານເສຍຂວັນກຳລັງໃຈ. ແຕ່ເທື່ອນີ້ ທ່ານຊະນະກັບມາ ຂ້ານ້ອຍຈຶ່ງບໍ່ອົດອອມສິມືໃຫ້ອີກແລ້ວ"

ຜູ້ອ່ານທັງຫຼາຍ, ຄົນທີ່ເກັ່ງແທ້ໃນໂລກນີ້ຄື ຊະນະໄດ້ແຕ່ບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງຊະນະ, ມີໃຈກວ້າງ
ກຳພໍ, ການໃຊ້ຊີວິດກໍຄືກັນ "ຮູ້ແຕ່ບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງເວົ້າອອກມາ, ການບໍ່ເວົ້າບໍ່ໝາຍຄວາມວ່າຈະ
ບໍ່ຮູ້" ຕໍ່ໜ້າຄົນໃຈແຄບເຮົາຕ້ອງໃຈກວ້າງ, ຖ້າເຮັດໃຈກວ້າງບໍ່ໄດ້ ກໍຕ້ອງທຳທ່າໂງ່ແດ່ ດັ່ງ
ຄຳສຸພາສິດທີ່ວ່າ:

ຢູ່ກັບຄົນອວດເກັ່ງ	ໃຫ້ທຳທ່າໂງ່
ຢູ່ກັບຄົນຂີ້ໂມ້	ໃຫ້ທຳທ່າກົກໃບ
ຢູ່ກັບຄົນເວົ້າຫຼາຍ	ໃຫ້ທຳທ່າຕາຍ
ຢູ່ນຳຄົນສົບໄວ	ໃຫ້ທຳທ່າລືມ

(ຄັດຈາກໜັງສືພິມປະເທດລາວ ສະບັບວັນທີ 23 ກໍລະກົດ 2015)

ໃຈຄວາມສຳຄັນ: ແມ່ທັບຄົນໜຶ່ງຫຼິ້ນໝາກລ້ອມເກັ່ງຫຼາຍ, ມື້ໜຶ່ງລາວເດີນທາງໄປສູ່
ຮົບໄດ້ລອງຫຼິ້ນໝາກລ້ອມກັບເຈົ້າຂອງເຮືອນຫຼັງໜຶ່ງທີ່ຕິດປ້າຍໃສ່ໜ້າເຮືອນວ່າ:
"ຫຼິ້ນໝາກລ້ອມເກັ່ງທີ່ສຸດໃນປະເທດ" ຄັ້ງນີ້ແມ່ທັບຊະນະທັງ 3 ຕາ ແລ້ວບອກໃຫ້
ເອົາປ້າຍອອກ. ພາຍຫຼັງແມ່ທັບສູ້ຮົບໄດ້ຮັບໄຊຊະນະກັບມາຍັງເຫັນປ້າຍຕິດຄືເກົ່າ
ໄດ້ລອງຫຼິ້ນກັບເຈົ້າຂອງເຮືອນອີກ ເທື່ອນີ້ເຈົ້າຂອງເຮືອນຮູ້ວ່າແມ່ທັບໄດ້ຊະນະກັບ
ມາບໍ່ມີແນວຫ່ວງແລ້ວ ຈຶ່ງບໍ່ອອມມືໃຫ້ແມ່ທັບ ແລະ ຫຼິ້ນຊະນະທັງ 3 ຕາ.

7) ການອ່ານຈັບໃຈຄວາມສໍາຄັນຈາກເລື່ອງສັ້ນ

ຕົວຢ່າງ:

ເລື່ອງສັ້ນ: ໄຟແດງແຫ່ງຊີວິດ

ອາກາດຍາມແລງເຢັນເບິ່ງຄ່ອຍພັດມາປ່ຽນ
ແທນອາກາດທີ່ຮ້ອນເອົາໃນຍາມກາງເວັນຂອງເດືອນ
ຫ້າ, ຍັງອີກບໍ່ເທົ່າໃດມື້ກໍຈະຮອດບຸນປີໃໝ່ລາວ.

ວາທີ ແສງສິດ ໃນຊຸດຕຳຫຼວດສີຂຽວໃບໄມ້
ອ່ອນພໍດີເຂົ້າກັບຮ່າງຄົງອັນໃຫຍ່ສູງ ເຂົາກຳລັງສົ່ງ
ສາຍຕາຈ້ອງມອງເບິ່ງຄົນສັນຈອນໄປມາຢ່າງບໍ່ຂາດ
ສາຍ ແສງສິດຍົກມືຂຶ້ນຫຼຽວເບິ່ງໂມງ ແລະ ເວລານີ້
ເຂັມໂມງຊີ້ບອກວ່າ ເຈັດໂມງປາຍແລ້ວ, ຢູ່ຂ້າງນອກ
ທ້ອງຟ້າມືດເປັນສີມືວົງ ແຕ່ແສງໄຟຢູ່ສີ່ແຍກໃກ້ກັບ
ຕະຫຼາດບ່ອນຊຸມນຸມອັ້ງອໍໄປມາແບບນີ້ ບໍ່ໄດ້ເຮັດ
ໃຫ້ແສງສິດຮູ້ສຶກວ່າມືດເລີຍ.

ແສງສິດ ຫັນໃຈເຂົ້າບາດຍາວໆ ແລ້ວນັ່ງລົງຕັ້ງທີ່ປ້ອມຍາມຕິດຕາມຜູ້ຄົນ ແລະ ລົດທີ່
ກຳລັງຈັດແຖວກັນຍາວຢຽດ ເພື່ອລໍຖ້າໄຟສັນຍານ.

ພໍແຕ່ໄຟຂຽວເປີດປຸບ ທຸກຄົນກໍຟ້າວເລັ່ງລົດໄປໃຫ້ຫວິດທາງ ເພື່ອຈະບໍ່ໄດ້ລໍຖ້າໃນຊົ່ວ
ວິນາທີ່ອັນແສນດົນ ພໍແຕ່ໄຟແດງຮຸ່ງຂຶ້ນປ່ຽນແທນໄຟຂຽວ ລົດແຕ່ລະຄັນກໍຟ້າວຜ່ອນຄວາມ
ໄວມາຢຸດຢູ່ຕໍ່ໜ້າທາງມ້າລາຍ. ແຕ່ລົດຈັກຄັນນີ້ຕື້ ມັນກຳລັງແລ່ນປານຈະລອຍນ້ຳ ບັງອາດຜ່ານ
ໄຟແດງຢ່າງບໍ່ລະອາຍຕໍ່ສາຍຕາຂອງຄົນອື່ນ. ເຫັນແນວນັ້ນ, ອ້າຍຕຳຫຼວດຈະລາຈອນ ວາທີ
ແສງສິດ ຟ້າວຈັບເອົາໝາກຫວິດທີ່ຫ້ອຍຢູ່ຄໍອອກມາເປົ່າດັງ "ຫວິດ" ໝົດແຮງພ້ອມກັບຄວາມ
ໃຈຮ້າຍທີ່ແຝງໄປນຳສູງດັງຂອງໝາກຫວິດ. ລົດຄັນນັ້ນຍັງບໍ່ຢຸດ ແຕ່ແລ່ນຊ້າລົງຄືຊີລົມ. ແສງ
ສິດຟ້າວເປົ່າອີກບາດທີສອງ ແຕ່ບໍ່ທັນແລ້ວ ລາວບໍ່ຍອມຢຸດ ລາວລົ້ມຫຼາຍກວ່າ ຫຼາຍຄົນທີ່
ກຳລັງແລ່ນຍັງຮ້ອງດັງໆວ່າ:

- ລະວັງ! ຊ່ວຍລາວແດ່! ແລ້ວພວກເຂົາກໍແລ່ນຕໍ່ໄປ.

ແສງສິດຟ້າວແລ່ນເຂົ້າໄປໂຊມເອົາຜູ້ລະເມີດກົດຈະລາຈອນຄົນນັ້ນຂຶ້ນມາ, ເຂົາເຮັດໃຫ້ໂຕອ່ອນແອແຫຼະ! ແສງສິດຕົກໃຈຟ້າວເອົາມືປົດໝວກກັນກະທົບອອກຈາກຫົວຜູ້ເຄາະຮ້າຍ ແຕ່ແສງສິດຈະຕ້ອງໄດ້ປິ່ນໜ້າອອກຂ້າງ ເພາະກິນເຫຼົ້າພຸ່ງຂຶ້ນມາໃສ່ດັງເຂົາໝົດແຮງ ແຕ່ໜ້າແປກໄປກວ່ານັ້ນ ຜູ້ທີ່ແສງສິດກຳລັງໂຊມຢູ່ນັ້ນແມ່ນແມ່ຍິງ, ແສງສິດພະຍາຍາມມືນຕາເບິ່ງຄັກງອີກ ວ່າຕົນລາຍຕາຫຼືບໍ່? ແຕ່ບໍ່ໄດ້ລາຍຕາມັນແມ່ນແທ້ໆ ຊ້ຳບໍ່ໜ້ານາງຍັງເປັນສາວ, ແສງສິດຈັບບ່ານາງເຢົາໆ ແລະ ຮ້ອງຂຶ້ນ.

- ສາວໆ! ເຈົ້າເປັນຫຍັງ?

ນາງມືນຕາໃຫຍ່ເບິ່ງແສງສິດ ພ້ອມທັງເອົາມືປັດປ່າຍຄົນທີ່ກຳລັງໂຊມນາງຢູ່ ແລະ ເບິ່ງສູງແຫບງອອກມາ ພ້ອມກັບກິນເຫຼົ້າ ແລະ ກິນນ້ຳຫອມຈາກໂຕນາງ ເຮັດໃຫ້ແສງສິດສັບສົນ.

- ແມ່ນ...! ແມ່ນ...ອ້າຍ...ເປົ່າຫວີດ...ໃສ່...ຂ້ອຍ...ແມ່ນ...ບໍ່?

- ແມ່ນແລ້ວ ເຈົ້າກຳລັງລ່ວງໄຟແດງ! ແສງສິດຕອບນາງ.

- ຕົກ...ໃຈ...ໝົດ...ກຳ...ລັງ...ໄຟ...ແດງຢູ່! ນາງທັງເວົ້າຊ້າໆທັງຟຶດໂຕອອກຈາກອ້ອມແຂນຂອງແສງສິດ.

- ກະເຈົ້າລ່ວງໄຟແດງນັ້ນລະ ຂ້ອຍຈຶ່ງເປົ່າຫວີດໃຫ້ເຈົ້າຢຸດ!

- ອ້າຍ...ອ້າຍ...ຕຳ...ຫຼວດ...ນ້ອງ...ຟ້າວ...ກັບ...ບ້ານ...ນາງຟຶດຟັດທຳທ່າຈະລຸກຂຶ້ນ ແຕ່ແລ້ວກໍເຊໂປທາງຂ້າງອີກ.

- ເຈົ້າຈະໄປໃສສາວ? ເມົາປານນີ້ນ່າ.

ນາງເອົານິ້ວມືຂຶ້ນມາໄກວໆຕໍ່ໜ້າແສງສິດ ແລະ ເວົ້າຕໍ່.

- ອ້າຍ...ວ່າ...ນ້ອງ...ເມົາ...ຫວາ? ນ້ອງ...ບໍ່...ໄດ້...ເມົາ...ດອກ...ນ້ອງ...ເມົາ...ຮັກ...ຕ່າງຫາກ!

ແສງສິດອົດຍື້ມບໍ່ໄດ້ ເມື່ອໄດ້ຍິນນາງເວົ້າແນວນີ້ ເຂົາຈະຈັບຜິດນາງໄດ້ຈັ່ງໃດ ໃນເມື່ອນາງເມົາຈົນບໍ່ຮູ້ສຶກຕົວແບບນີ້ "ດຽວນີ້ ບໍ່ວ່າແຕ່ຜູ້ຊາຍເມົາເທາະ ແມ່ຍິງກໍຍັງເມົາ! ໂລກນີ້ຊ່າງມະຫັດສະຈັນ!" ແສງສິດຍື້ມ ແລະ ແກວ່ງຫົວແບບບໍ່ເຂົ້າໃຈ. ແສງສິດເພື່ອເອົານາງເຂົ້າມາໃນປ້ອມຍາມ ໃນທ່າມກາງສາຍຕາທຸກຄົນທີ່ກຳລັງສັນຈອນ.

(ຄັດຈາກໜັງສືພິມຄວາມສະຫງົບ ສະບັບວັນທີ 18 ມັງກອນ 2016 ໜ້າທີ 5)

ໃຈຄວາມສຳຄັນ

ວາທີແສງສິດໃນຊຸດຕຳຫຼວດຈະລາຈອນ ນັ່ງຢູ່ບ້ອມຍາມເພື່ອຕິດຕາມການສັນຈອນຂອງຄົນ ແລະ ລົດ ເພື່ອລໍຖ້າໄຟສັນຍານໄດ້ເຫັນຍິງສາວຄົນໜຶ່ງຂັບລົດລ່ວງໄຟແດງ ແສງສິດໄດ້ເຮັດໜ້າທີ່ຂອງຕົນດ້ວຍການເປົ່າຫວີດໃຫ້ຢຸດ. ຍ້ອນຄວາມເມົາໄດ້ເຮັດໃຫ້ຍິງສາວຄົນນັ້ນລົ້ມລົງ ແສງສິດກໍໄດ້ຕັກເຕືອນ ແລະ ຊ່ວຍເຫຼືອຍິງສາວຄົນນັ້ນ.

8) ການອ່ານຈັບໃຈຄວາມສຳຄັນຈາກບົດສາລະຄະດີ

ຕົວຢ່າງ:

ສາລະຄະດີເລື່ອງ: ຕັກບາດເຂົ້າໜຽວທີ່ໜຽວພະບາງ

ແຂກຕ່າງດ້າວຫຼາຍຄົນມາທ່ຽວໜຽວພະບາງເພື່ອຊົມການໃສ່ບາດຂອງຊາວບ້ານໃນຍາມເຊົ້າຕູ່ ໂດຍທຸກໆເຊົ້າປະມານຫ້າໂມງເຊົ້າ ພະສົງສາມະເນນຈາກທຸກວັດໃນຕົວເມືອງປະມານ 300-400 ອົງ ຈະອອກມາບິນທະບາດຕາມທາງ (ກ່ອນພະສົງອອກມາບິນທະບາດຈະມີສຽງກອງທີ່ເອີ້ນວ່າ ກະລໍ ເປັນສັນຍານຕິດໆກັນ) ຈາກນັ້ນ, ແຄມທາງສາຍຫຼັກໃນເມືອງໜຽວພະບາງກໍຈະເຕັມໄປດ້ວຍຊາວບ້ານ ແລະ ນັກທ່ອງທ່ຽວທີ່ມາລໍຖ້າໃສ່ບາດ.

ຕາມປົກກະຕິແລ້ວຊາວຫຼວງພະບາງນິຍົມໃສ່ບາດດ້ວຍເຂົ້າໜຽວພຽງຢ່າງດຽວ ຫ້າມໃສ່ຢ່າງອື່ນລົງເດັດຂາດ ເພາະວ່າເມື່ອກັບວັດແລ້ວ ເຖິງເວລາສັນຈະເຄາະໂບກໄມ້ໄຜ່ເປັນສັນຍານໃຫ້ຊາວບ້ານຮັບຮູ້ ຊາວບ້ານກໍຈະຍົກພາເຂົ້າທີ່ມີອາຫານສໍາລັບກັບເຂົ້າທີ່ກຽມໄວ້ແຕ່ເຂົ້າສໍາລັບໄປຖວາຍພະຢູ່ວັດເຊິ່ງເອີ້ນວ່າ: ຖວາຍຈັງຫັນ. ດັ່ງນັ້ນ, ການຕັກບາດເຂົ້າໜຽວຈຶ່ງບໍ່ໄດ້ໝາຍຄວາມວ່າ ຕ້ອງການໃຫ້ພະສັນແຕ່ເຂົ້າໜຽວພຽງຢ່າງດຽວ.

ການໃສ່ບາດຂອງຊາວຫຼວງພະບາງນັ້ນ ຈະປ່ຽນເວລາໄປຕາມລະດູການ ໃຫ້ສັງເກດຈາກສຽງກອງຂອງວັດຫາກມີສຽງຍ້າກອງເມື່ອໃດ ສະແດງວ່າພະສົງກຽມຕົວອອກບິນທະບາດແລ້ວ. ຊາວບ້ານຈະຟ້າວປູສາດຕາມແຄມທາງທີ່ພະຈະຢ່າງຜ່ານ ຫາກສັງເກດໄດ້ດີ ເຮົາຈະເຫັນວ່າຊາວບ້ານແຕ່ງຕົວຢ່າງສຸພາບຮຽບຮ້ອຍຜູ້ຍິງຕ້ອງນຸ່ງສິ້ນ ແລະ ແພບ່ງ ຫຼື ຜ້າພາດໃສ່ປ່າໄວ້ສະເໝີສໍາລັບເປັນຜ້າຂາບໄຫວ້ພະ ສ່ວນຜູ້ຊາຍຕ້ອງນຸ່ງໂສ້ງຂາຍາວ ແລະ ຜ້າພາດປ່າຄືກັນ ແລະ ເວລາໃສ່ບາດຈະຕ້ອງຄູ່ເຂົ້າ ມີໜ້ອຍຄົນທີ່ແຕ່ງຕົວແບບສະໄໝໃໝ່ ຫຼື ບໍ່ສຸພາບ.

ເຖິງແມ່ນວ່າປະເພນີໃສ່ບາດເຂົ້າໜຽວໃນຫຼວງພະບາງຈະມີຊື່ສຽງເປັນທີ່ຮູ້ຈັກໄປທົ່ວໂລກ ເຫັນໄດ້ຈາກຈຳນວນນັກທ່ອງທ່ຽວທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນໃນທຸກໆປີ ແຕ່ຜູ້ມາຢ້ຽມຢາມບໍ່ເຂົ້າໃຈ ຫຼື ຂາດຄວາມຮັບຜິດຊອບ ອີກບໍ່ດົນປະເພນີອັນດີງາມກໍຄົງສູນເສຍ ຫຼື ປ່ຽນໄປຕາມໂລກາພິວັດ. ສະນັ້ນ, ເພື່ອເຮັດໃຫ້ປະເພນີໃສ່ບາດເຂົ້າໜຽວດຳລົງຢູ່ຫຼວງພະບາງສືບຕໍ່ກັນໄປ ນັກທ່ອງທ່ຽວທີ່ມາຢ້ຽມຢາມຕ້ອງປະຕິບັດດັ່ງນີ້:

1. ລະຫວ່າງໃສ່ບາດຄວນຢູ່ໃນຄວາມສະຫງົບ ແລະ ມີມາລະຍາດທີ່ດີ.
2. ທາງທີ່ດີຄວນກຽມເຂົ້າໜຽວດ້ວຍຕົນເອງ, ຊື້ຈາກຕະຫຼາດ ຫຼື ບໍລິການຕາມທີ່ພັກ ແລະ ຫ້າມບໍ່ໃຫ້ໃສ່ຂະໜົມ ຫຼື ສິ່ງອື່ນໆລົງໄປໃນບາດຢ່າງເດັດຂາດ.
3. ເວລາໃສ່ບາດຄວນແຕ່ງກາຍສຸພາບ ໂດຍສະເພາະຜູ້ຍິງບໍ່ຄວນໃສ່ເສື້ອແຂນກຸດ, ຄໍເລີກ, ໂສ້ງຂາສິ້ນ ຫຼື ກະໂປ່ງສິ້ນ.
4. ຂະນະໃສ່ບາດຫ້າມຖືກເນື້ອຕ້ອງຕົວພະສົງຢ່າງເດັດຂາດ.
5. ບໍ່ຄວນຢູ່ຕຳແໜ່ງສູງກວ່າພະສົງ ແລະ ຕ້ອງປິດເກີບໃນເວລາໃສ່ບາດ.
6. ເວລາຖ່າຍຮູບຫ້າມໃຊ້ແສງເດັດຂາດ ເພາະນອກຈາກຈະລົບກວນຊາວບ້ານ ແລະ ພະສົງແລ້ວ ຍັງເປັນການເສຍມາລະຍາດອີກດ້ວຍ ທີ່ສໍາຄັນບໍ່ຄວນເຂົ້າໄປຖ່າຍຮູບໃກ້ເກີນໄປ.

(ຄັດຈາກເວັບໄຊ Lannatouring.com)

ໃຈຄວາມສຳຄັນ

ການຕັກບາດເຂົ້າໜຽວ ເປັນປະເພນີທີ່ປະຊາຊົນຫຼວງພະບາງໄດ້ສືບທອດກັນມາແຕ່ດົນນານ ເຊິ່ງໄດ້ປະຕິບັດຖືກຕາມຮີດຄອງດັ້ງເດີມຄື ເອົາເຂົ້າໜຽວຕັກໃສ່ບາດພຽງຢ່າງດຽວ ໂດຍມີພະສົງສາມະເນນປະມານ 300-400 ອົງ ຈາກວັດຕ່າງໆໃນຕົວເມືອງຫຼວງພະບາງອອກມາບິນທະບາດຕາມສາຍທາງຫຼັກ ສ່ວນຜູ້ທີ່ຈະມາຕັກບາດເຂົ້າໜຽວຕ້ອງແຕ່ງກາຍສຸພາບຮຽບຮ້ອຍເພື່ອຮັກສາປະເພນີອັນດີງາມຂອງຫຼວງພະບາງສືບຕໍ່ໄປ.

9) ການອ່ານຈັບໃຈຄວາມສຳຄັນຈາກສຳນວນຜະຫຍາສຸພາສິດ

ຕົວຢ່າງ:

ຄົນເກີດຮ່ວມຊາດເຊື້ອ	ຄະນາຍາດວົງດຽວ
ຄວນເອົາໃຈກົມກຽວ	ຜູກພັນແພງໄວ້
ທຶນໂຕຜັດມີໜ້ອຍ	ໃຈຄໍຜັດກວ້າງໃຫຍ່
ຄັນເມື່ອທຸກຍາກໄຮ້	ລຸງປ້າບໍ່ແວ່ເຮົາ
ຍາມເມື່ອເຮົາຫຼຸດພົ້ນ	ເກີດຮັ່ງມີເປັນດີ
ພີ່ນ້ອງມີເຫຼືອຫຼາຍ	ວ່າແມ່ນຫຼານຂອງຂ້ອຍ
ເໝືອນດັ່ງດວງມະນີແກ້ວ	ບໍ່ໃສງາມເຮືອງເຮືອ
ຫຼາຍເດືອນປີກໍເສົ້າ	ຍ້ອນບໍ່ຜັດຢູ່ເລື້ອຍ ຈຶ່ງສີເສົ້າໝົນໝອງ.

ໃຈຄວາມສຳຄັນ: ທຸກເພິ່ນວ່າບໍ່ດີ ມີເພິ່ນວ່າພີ່ນ້ອງ ລຸງປ້າຈຶ່ງວ່າຫຼານ

2. ການອ່ານຫຍໍ້ຄວາມ

2.1 ຄວາມໝາຍການອ່ານຫຍໍ້ຄວາມ

ການອ່ານຫຍໍ້ຄວາມ ໝາຍເຖິງການອ່ານໂດຍສະຫຼຸບເນື້ອຄວາມໃຫ້ສັ້ນລົງກວ່າເກົ່າ ມີລັກສະນະກະທັດຮັດ ແລະ ໄດ້ໃຈຄວາມສຳຄັນ, ຄົບຖ້ວນ ເຊິ່ງຜູ້ຫຍໍ້ຈະຕ້ອງອ່ານຂໍ້ຄວາມໃຫ້ເຂົ້າໃຈຢ່າງແຈ້ງແຈ້ງຢ່າງໜ້ອຍໜຶ່ງຮອບ, ເມື່ອອ່ານຮອບສອງຈຶ່ງຄ່ອຍພະຍາຍາມເກັບກຳຂໍ້ມູນສຳຄັນ.

2.2 ຈຸດປະສົງຂອງການອ່ານຫຍໍ້ຄວາມ

1) ເກັບກຳເນື້ອເລື່ອງ

ການອ່ານເພື່ອເກັບໃຈຄວາມສຳຄັນຂອງເລື່ອງ ທີ່ສຳຄັນຄືໃຈຄວາມທີ່ເກັບມາຕ້ອງສົມບູນ ພໍທີ່ຈະເຮັດໃຫ້ຜູ້ອ່ານທີ່ບໍ່ຮູ້ເລື່ອງມາກ່ອນເຂົ້າໃຈເລື່ອງລາວ ມັກໃຊ້ກັບປະຫວັດ, ຈົດໝາຍໂຕ້ ຕອບຂ່າວເຫດການຕ່າງໆ.

2) ເກັບກຳຄວາມຄິດ

ເພື່ອເຂົ້າໃຈຄວາມຄິດຂອງເລື່ອງນັ້ນສະແດງເອົາໄວ້, ຜູ້ຫຍໍ້ຕ້ອງເຂົ້າໃຈຄວາມຄິດໃຫ້ ກົງກັບເປົ້າໝາຍຫຼາຍທີ່ສຸດ ມັກໃຊ້ກັບບົດວິຈານກ່ຽວກັບການສະແດງຄວາມຄິດເຫັນ.

3) ເກັບກຳຄວາມຮູ້ເພື່ອການວິໄຈ

ເກັບສະເພາະຄວາມຮູ້ທີ່ຕ້ອງການໃຊ້ໃນເລື່ອງທີ່ຄົ້ນຫາ ຫຼື ອາດເປັນພຽງຄວາມຄິດສຳຮອງ.

2.3 ຫຼັກຄວນຍຶດຖືໃນການອ່ານຫຍໍ້ຄວາມ

1) ອ່ານເລື່ອງທີ່ຈະຫຍໍ້ໃຫ້ລະອຽດ.

2) ແຍກຂໍ້ຄວາມເປັນຕອນໆ ແລ້ວພະຍາຍາມອ່ານຈັບໃຈຄວາມຂອງເລື່ອງໄປເທື່ອລະຕອນ.

3) ນຳຂໍ້ຄວາມທີ່ໄດ້ມາຮຽງໃໝ່ ໂດຍຍຶດຖືຫຼັກການດັ່ງນີ້:

- ການລຽງດຳລັບເລື່ອງບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງລຽນຕາມເດີມ.
- ໃຊ້ສຳນວນພາສາຂອງຕົນເອງທັງໝົດ.
- ບໍ່ມີກົດເກນທີ່ກຳນົດຕາຍຕົວ ວ່າຈະຍັງເຫຼືອຈັກສ່ວນຂອງຂໍ້ຄວາມ.
- ໃຊ້ຄຳແທນນາມບຸລຸດທີ 3, ຖ້າກ່າວເຖິງຜູ້ກ່ຽວຂ້ອງໃຫ້ໃຊ້ຊື່ໂດຍກົງ.
- ໃຊ້ຄຳສັບທີ່ເຂົ້າໃຈງ່າຍ ສື່ຄວາມໝາຍໄດ້ຊັດເຈນ.
- ຄຳສົນທະນາຂອງບຸກຄົນໃຫ້ສະຫຼຸບ ໂດຍໃຊ້ໃຈຄວາມສຳຄັນ.
- ຖ້າມີຄຳລາຊາສັບ ເມື່ອຫຍໍ້ແລ້ວຕ້ອງໃຊ້ລາຊາສັບຄືເກົ່າ.
- ບໍ່ຄວນໃຊ້ອັກສອນຫຍໍ້ໃນການອ່ານຫຍໍ້ຄວາມ.
- ອ່ານຂໍ້ຄວາມທີ່ຫຍໍ້ໃຫ້ຕໍ່ເນື່ອງກັນ.
- ຖ້າເລື່ອງເດີມເປັນຄຳຮ້ອຍກອງໃຫ້ຫຍໍ້ເປັນຄຳຮ້ອຍແກ້ວ.

4) ອ່ານເລື່ອງທີ່ຫຍໍ້ແລ້ວຄືນອີກເທື່ອໜຶ່ງ ເພື່ອເບິ່ງວ່າໃຈຄວາມສຳຄັນຄົບຖ້ວນແລ້ວຫຼືບໍ່.

5) ການຂຽນເນື້ອເລື່ອງທີ່ຫຍໍ້ແລ້ວ ການຂຽນຕ້ອງບອກທີ່ມາຂອງເລື່ອງຫຍໍ້ ເພື່ອ ຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ອ່ານທີ່ສົນໃຈ ໄປອ່ານລາຍລະອຽດເພີ່ມເຕີມ ຈາກເລື່ອງເດີມ.

6) ຮູບແບບການຂຶ້ນຕົ້ນຫຍໍ້ໜ້າ.

❖ ສິ່ງສໍາຄັນໃນການອ່ານຫຍໍ້ຄວາມ ຜູ້ຫຍໍ້ຕ້ອງເຂົ້າໃຈຫຼັກສໍາຄັນຂອງເລື່ອງ ແລະ ສາມາດເກັບໃຈຄວາມຂອງເລື່ອງໄດ້ຖືກຕ້ອງ ແລະ ນໍາມາຮຽງໄດ້ຄົບຖ້ວນ ເຊິ່ງການທີ່ຜູ້ອ່ານຈະເຮັດແບບນີ້ໄດ້ ກໍຕ້ອງອາໄສການເຝິກຝົນອ່ານເລື້ອຍໆ.

2.5 ປະໂຫຍດຂອງການອ່ານຫຍໍ້ຄວາມ

- 1) ໃຊ້ເກັບຂໍ້ມູນເພື່ອຂຽນບົດຫັດແຕ່ງ ແລະ ລາຍງານວິຊາການ.
- 2) ໃຊ້ເພື່ອທົບທວນຄວາມຄິດຄວາມຈໍາໃນຕໍາລາ.
- 3) ໃຊ້ສະຫຼຸບຕອນຈົບຂອງບົດລາຍງານວິຊາການ.

2.6 ສິ່ງຈໍາເປັນໃນການຫຍໍ້ຄວາມ

- 1) ຄວາມເຂົ້າໃຈພື້ນຖານກ່ຽວກັບເລື່ອງທີ່ຈະສະຫຼຸບ.
- 2) ຄວາມຄິດຫຼັກທີ່ເປັນຈຸດຫຼັກຂອງເລື່ອງ.
- 3) ຄວາມຊັດເຈນຂອງບົດສະຫຼຸບຄວາມ.

ຄໍາຖາມ

1. ຢາກອ່ານຈັບໃຈຄວາມສໍາຄັນໄດ້ເຮົາຄວນປະຕິບັດຄືແນວໃດ?
2. ການອ່ານຈັບໃຈຄວາມມີຈັກຂັ້ນຕອນ? ຄືຂັ້ນຕອນໃດແດ່?
3. ຍ້ອນຫຍັງການອ່ານຕ້ອງຈັບໃຈຄວາມສໍາຄັນ?
4. ເປັນຫຍັງຕ້ອງມີການອ່ານຫຍໍ້ຄວາມ? ຈະນໍາໄປໃຊ້ຄືແນວໃດ?

ບົດເຝິກຫັດ

1. ຈົ່ງອ່ານ ແລ້ວຂຽນຫຍໍ້ຄວາມບົດຄວາມຕໍ່ໄປນີ້:

ຢາເສບຕິດໄພຂົ່ມຂູ່ຕໍ່ຄວາມໝັ້ນຄົງ ແລະ ສຸຂະພາບຂອງມວນມະນຸດ

ໂດຍ: ກໍາມາທິການວັດທະນະທໍາ-ສັງຄົມ

ຢາເສບຕິດເປັນບັນຫາຊໍາເຮື້ອຍາວນານມາແລ້ວ ບໍ່ສະເພາະແຕ່ຢູ່ໃນປະເທດພວກເຮົາ, ຂົງເຂດອາຊຽນເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງລວມເຖິງບັນດາປະເທດຕ່າງໆໃນໂລກ. ບັນຫາຢາເສບຕິດທີ່ຕ້ອງຫ້າມໄດ້ກາຍເປັນຫາຫນຶ່ງທີ່ຟືດເດືອດຂອງໂລກເຮົາໃນປັດຈຸບັນ ບໍ່ພຽງແຕ່ເປັນໄພຂົ່ມຂູ່ທາງດ້ານຄວາມປອດໄພຄວາມໝັ້ນຄົງ ແລະ ສະເຖຍລະພາບທາງດ້ານພາກພື້ນເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ມັນຍັງສົ່ງຜົນສະທ້ອນຕໍ່ຊີວິດ ແລະ ສຸຂະພາບຂອງມວນມະນຸດ ໂດຍສະເພາະຄົນຮຸ່ນໜຸ່ມອີກດ້ວຍ.

ສ.ປ.ປ ລາວ ກໍ່ຄືຫຼາຍປະເທດ ໃນໂລກທີ່ບັນຫາຢາເສບຕິດ, ການ ປູກຝັ່ນຢູ່ໃນ ສ.ປ.ປ ລາວ ແມ່ນເປັນ ປະເພນີຂອງປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າຢູ່ ກະແຈກກະຈາຍຕາມພູດອຍ ໂດຍ ສະເພາະພາກເໜືອຂອງປະເທດ ເພື່ອຄວາມຈຳເປັນໃນການໃຊ້ເປັນ ຢາຮັກສາພະຍາດໃນຄອບຄົວກໍ່ຄື ຊຸມຊົນ. ໃນໄລຍະຊຸມປີຜ່ານມານີ້

ລັດຖະບານໄດ້ສຸມທຸກຄວາມພະຍາຍາມເພື່ອລົບລ້າງການປູກຝັ່ນໃນທົ່ວປະເທດ, ຍ້ອນຄວາມ ພະຍາຍາມດັ່ງກ່າວ ແລະ ການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກຄູ່ຮ່ວມມືສາກົນ ການປູກຝັ່ນຈຶ່ງຫຼຸດລົງ ແລະ ໃນເດືອນກຸມພາ 2006 ສ.ປ.ປ ລາວ ກໍ່ໄດ້ປະກາດຜົນສຳເລັດໃນການລົບລ້າງປູກຝັ່ນ. ເຖິງ ຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ໃນລະຫວ່າງ 2007-2012 ນີ້ຜູ້ມີກຸ່ມຄົນລັກລອບປູກຝັ່ນເກີດຂຶ້ນອີກ ຍ້ອນ ຊາວກະສິກອນທີ່ຢຸດເຊົາການປູກຝັ່ນໄປແລ້ວນັ້ນ ໄດ້ຮັບການຈັດຫາອາຊີບໜັ້ນຄົງທົດແທນ ຄືນບໍ່ໄດ້ດີເທົ່າທີ່ຄວນ. ຍ້ອນຄວາມຕ້ອງການທາງຕະຫຼາດຂອງນັກຄ້າຂາຍຢາເສບຕິດລະຫວ່າງ ຊາດທີ່ໃຫ້ລາຄາສູງ ຈຶ່ງເປັນສາເຫດໜຶ່ງທີ່ພາໃຫ້ການປູກຝັ່ນຄືນຕາມທ້ອງຖິ່ນຕ່າງໆ ໂດຍ ສະເພາະເຂດຊາຍແດນທີ່ຕິດຈອດກັບປະເທດເພື່ອນບ້ານ ແລະ ເຂດຫ່າງໄກສອກຫຼີກທີ່ເຈົ້າ ໜ້າທີ່ເຂົ້າໄປເຖິງໄດ້ຍາກ ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາດັ່ງກ່າວນັ້ນ, ລັດຖະບານ ສ.ປ.ປ ລາວ ຈຶ່ງໄດ້ ຈັດພິທີຈຸດທຳລາຍຢາເສບຕິດ ເຊິ່ງເຈົ້າໜ້າທີ່ສາມາດຢຶດໄດ້ໃນແຕ່ລະປີເປັນຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍ. ພ້ອມກັນນັ້ນ, ລັດຖະບານແຫ່ງ ສ.ປ.ປ ລາວ ກໍ່ບໍ່ໄດ້ຫຼຸດຄວາມພະຍາຍາມໃນການຄວບຄຸມ, ສະກັດກັ້ນ ແລະ ຕ້ານຢາເສບຕິດຢູ່ຕາມສະຖາບັນການສຶກສາ, ໂຮງຈັກໂຮງງານ, ກົມກອງ ແລະ ທ້ອງຖິ່ນຕ່າງໆໃຫ້ຮັບຮູ້ ແລະ ເຂົ້າໃຈລະບຽບກົດໝາຍ ແລະ ຜົນຮ້າຍຂອງຢາເສບຕິດ ໂດຍສ້າງສູນດັ່ງກ່າວນັບມື້ນັບຫຼາຍຂຶ້ນ ຄຽງຄູ່ກັນນັ້ນ, ກໍ່ທັນເອົາປະຊາຊົນປະກອບອາຊີບອື່ນ ແທນການປູກຝັ່ນເຊັ່ນ: ການປູກໄມ້ອຸດສາຫະກຳ, ປູກພືດເປັນສິນຄ້າ ແລະ ອື່ນໆ. ພ້ອມນັ້ນ,

ລັດຖະບານຂອງພວກເຮົາກໍຍັງໃຫ້ຄວາມສໍາຄັນໃນການສ້າງຄອບຄົວ, ບ້ານ, ສະຖາບັນການສຶກສາທີ່ປອດຢາເສບຕິດ, ເພີ່ມທະວີການປະຕິບັດບະບຽບກົດໝາຍໃຫ້ເຄັ່ງຄັດຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ ແລະ ປະຕິບັດມາດຕະການຕໍ່ສູ້ກະທຳຜິດຢ່າງເດັດຂາດທີ່ສຸດ. ນອກຈາກນີ້, ລັດຖະບານແຫ່ງ ສ.ປ.ປ ລາວ ກໍຍັງເພີ່ມການພົວພັນ ແລະ ການຮ່ວມມືສາກົນ ໂດຍສະເພາະເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ການປະຕິບັດສົນທິສັນຍາ, ສັນຍາ ແລະ ບົດບັນທຶກຄວາມເຂົ້າໃຈທີ່ ສ.ປ.ປ ລາວ ເປັນພາຄີຢ່າງຕັ້ງໜ້າ ແລະ ສະເໝີຕົ້ນສະເໝີປາຍເປັນທີ່ພາກພູມໃຈ ທັງເປັນກາລະໂອກາດທີ່ສໍາຄັນທີ່ສຸດ ໃນຂະບວນການຕ້ານຢາເສບຕິດຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວເຮົາ ເພາະວ່າກາງເດືອນພຶດສະພາ 2014 ນີ້ ສ.ປ.ປ ລາວ ຈະໄດ້ຮັບກຽດເປັນເຈົ້າພາບກອງປະຊຸມໄອໂຟຄອມ (AIFA Fact Finding Communittee-AIFOCOM) ຫຼື ກອງປະຊຸມຄະນະກຳມະການຄົ້ນຄວ້າຫາຄວາມຈິງຂອງສະມັດຊາລັດຖະສະພາລະຫວ່າງຊາດອາຊຽນ ເພື່ອຕ້ານກັບໄພຄຸກຄາມຂອງຢາເສບຕິດ ຄັ້ງທີ XXI ເຊິ່ງກອງປະຊຸມດັ່ງກ່າວຈະໄດ້ມີການພິຈາລະນາຮັບຮອງເອົາບົດລາຍງານຄວາມຄືບໜ້າການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການຕ້ານຢາເສບຕິດຂອງບັນດາປະເທດອາຊຽນ ແລະ ຮັບຮອງເອົາມະຕິວ່າດ້ວຍການເພີ່ມທະວີການຮ່ວມມືທາງດ້ານນິຕິກຳລະຫວ່າງບັນດາປະເທດສະມາຊິກລັດຖະສະພາອາຊຽນ ແນໃສ່ເຮັດໃຫ້ອາຊຽນປອດຢາເສບຕິດຢ່າງແທ້ຈິງໃນປີ 2015 ແລ້ວຈຶ່ງສັງລວມຄືນເພື່ອນຳສະເໜີຕໍ່ກອງປະຊຸມສະມັດຊາລັດຖະສະພາຊາດອາຊຽນ (AIFA) ຄັ້ງທີ XXXV ທີ່ ສ.ປ.ປ ລາວ ເປັນເຈົ້າພາບໃນເດືອນກັນຍາ 2014 ຜ່ານມານີ້.

ໄພຂົ່ມຂູ່ຈາກຢາເສບຕິດແມ່ນຍັງສືບຕໍ່ຮຸນແຮງ, ມີທ່າອ່ຽງແຜ່ຂະຫຍາຍອອກຢ່າງກວ້າງຂວາງ ແລະ ສະຫຼັບສັບຊ້ອນຢ່າງຂຶ້ນໄດ້ສ້າງຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ ແລະ ອຸປະສັກໃຫ້ແກ້ລັດຖະບານກໍຄືລັດຖະສະພາຂອງແຕ່ລະປະເທດຕໍ່ການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ, ການແກ້ໄຂຄວາມທຸກຍາກຂອງລາວ, ການບັນລຸເປົ້າໝາຍສະຫັດສະຫວັດດ້ານການພັດທະນາ. ເພາະສະນັ້ນ, ພວກເຮົາຕ້ອງໄດ້ເພີ່ມທະວີການຮ່ວມມືຢ່າງໃກ້ຊິດຕິດແທດກັບທຸກພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຢູ່ພາຍໃນປະເທດກໍຄືພາກພື້ນອາຊຽນ ແລະ ປະຊາຄົມໂລກ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ບັນຫາຢາເສບຕິດຫຼຸດໜ້ອຍຖອຍລົງເທື່ອລະກ້າວ.

2. ຈົ່ງອ່ານສະຫຼຸບໃຈຄວາມສໍາຄັນບົດກອນຕໍ່ໄປນີ້:

ຊໍາເໜືອແດນງາມ

ໂດຍ: ສ. ຫຼວງລາດ

- ສາຍພູລຽນລັ້ນອ້ອມ
ດວງໃຈແດນດິນເໜືອ
ເຜື້ອເມຄາຂາວກົ້ວ
ແນວກວ້າງໄກຟາກພ້າ
- ລາວັນງາມຍິ່ງລົ້ນ
ສາຍນ້ຳຊໍາສາຍໃຈ
ເມື່ອຍາມແລງລົມຕ້ອງ
ໃສຮອງຮອງຮຸ່ງເຫຼື້ອມ
- ສີວິໄລຮຸ່ງກ້າວ
ຢາຍເລາະລຽນທາລາ
ແສນສະອອນສະພານໂຄ້ງ
ຂົງເຂດແຄມຝັ່ງນ້ຳ

ໂອບກອດຊົມຊວງ
ອຸ່ນອາຍເນົາເນື້ອ
ລະອອງລອຍລົມລ່ວງ
ນະພາກວ້າງດັ່ງສະຫວັນ
ທາລາລ່ອງລິນໄຫຼ
ຄູ່ຊົນຊາວເຊື້ອ
ແສງທອງສາດສ່ອງ
ເໝືອນແກ້ວໜ່ວຍມະນີ
ເຮືອນໃຫຍ່ລຽງລາຍ
ຊໍ່ຊັນແຊມຊ້ອນ
ໂຄງງານກວມກົງ
ທາງກວ້າງກໍ່ເທ

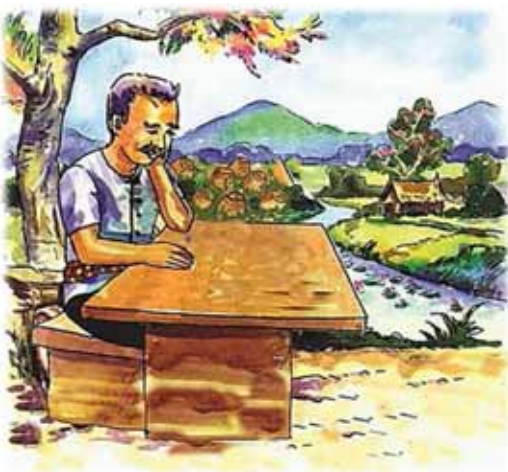
- ສຸກໃຈເດພີ່ນ້ອງ
ຕະຫຼາດສິດແດນໜາວ
ຊາວປະຊາໂຮມເຕົ້າ
ລ້ຳລວຍຮັ່ງມີຂຶ້ນ
 - ເດີນເລາະຊົມໜ່ວຍແກ້ວ
ປະຈັກຫວນເຫັນຄາວ
ຊຳເໜືອເປັນຖານໝັ້ນ
ດິນແດນດອຍເກັ່ງກ້າ
 - ຍໍມີໄຫວ້ອົງຕີ
ສະຖິດໃນດວງໃຈ
ຂໍໃຫ້ບຸນງວຳຄຸ້ມ
ໝັ້ນຄົງຄຽງຄູ່ພ້າ
- ທຽວທ່ອງໄປມາ
ຫຼາກຫຼາຍສິນຄ້າ
ຂາຍຂອງຂີນໄຂວ່
ເມືອງບ້ານຮຸ່ງຈະເລີນ
ໂດດເດັ່ນສັນຍະລັກ
ແຕ່ເດີມມູນເຊື້ອ
ເມືອງລາວປົດປ່ອຍ
ໄຊກ້ອງໂລກລື
ພະໃຫຍ່ສັກສິດ
ຊົ່ວນິລັນນານລ້ຳ
ບາລະມີເສີມສົ່ງ
ຊາວຊຳເໜືອຈົ່ງກ້າວ
ຍືນໝັ້ນຕະຫຼອດການ ນັ້ນທ້ອນ.

(ຄັດຈາກວາລະສານວັນນະສິນ ສະບັບປະຈຳເດືອນມັງກອນ 2013)

3. ຈົ່ງອ່ານ ແລ້ວຂຽນຫຍໍ້ຄວາມເລື່ອງສັ້ນລຸ່ມນີ້?

ເລື່ອງສັ້ນ: ຜິດຫວັງຈາກຊຽງຂວາງ

ໂດຍ: ຄຳອ້ວນ ພິດສະລາດ

ພໍ່ປູ່ຄຳເພັດນອນປ່ວຍຢູ່ໂຮງໝໍແຫ່ງໜຶ່ງທີ່
ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ເພິ່ນປ່ວຍໄດ້ 3-4 ມື້
ແລ້ວເພິ່ນກິນເຂົ້າບໍ່ລຳກິນນ້ຳບໍ່ແຊບ.

ມື້ໜຶ່ງເພິ່ນນອນອ່ານປຶ້ມທີ່ມີໜ້າປົກຂຽນ
ດ້ວຍຕົວໜັງສືສີແດງຂຽນວ່າ "ນາງແພດປະຕິວັດ"
ຢູ່ກາງເຄິ່ງມີຮູບຫຼາຍທ່ານ ແລະ ຢູ່ລຸ່ມຂຽນວ່າ
"ເມິງ ວໍລະຈິດ" ແລະ "27.7.2012" ເຊິ່ງມັນ
ແມ່ນປຶ້ມທີ່ບັນທຶກເລື່ອງສາວແພດຊຽງຂວາງ
ທີ່ປະຕິບັດໜ້າທີ່ສະໄໝຕໍ່ສູ້ປົດປ່ອຍຊາດ.

ໃນນັ້ນກໍມີຍິງສາວ ຄຳເມີງ ວໍລະຈິດ ນຳດ້ວຍ ແລະ ທັງບັນທຶກຄອບຄົວ ທ່ານນາງ ຄຳເມີງ ພ້ອມອະດີດເພື່ອນສະຫາຍຂອງເພິ່ນກັບຄືນໄປຕອບບຸນແທນຄຸນແຖວບ້ານເກີດເມືອງນອນ ບ່ອນປະຈຳການແພດເກົ່າຂອງເພິ່ນຄື: ບ້ານຄ້າງວຽງ, ບ້ານນາຊອບຟ້າ, ອິນແປງ, ໂຮງໝໍ 101 ແລະ ບ່ອນອື່ນໆ ທີ່ເມືອງແປກ ແຂວງຊຽງຂວາງ ເຊິ່ງນັບເປັນເງິນຫຼາຍຕື້ກີບ.

ປູ່ຄຳເພັດອ່ານແລ້ວ ກໍຮູ້ສຶກຄຶດເຫັນພາບອະດີດທີ່ຊຽງຂວາງແຕ່ບ່ອນທີ່ປະທັບໃຈຂອງ ເພິ່ນຄືຮູບຢູ່ໜ້າທີ 71 ໜ້ານັ້ນກໍຊຽງ ຄຳອອນ ເພັດດາວເຮືອງ ຊຽງຢູ່ລຸ່ມຮູບວ່າ "ຫອມກິນ ເຂົ້າໃໝ່ໄກ່ນ້ອຍຮວງງາມ ເຫຼືອງອະລ່າມເຕັມທົ່ງ" ນັກຊຽງ ຄຳອອນ ເພັດດາວເຮືອງ ຍັງ ບອກວ່າ: "ເຂົ້າພັນໄກ່ນ້ອຍຮວງໃຫຍ່ໄດ້ເຂົ້າຫຼາຍ ມີກິນຫອມ ອ່ອນນຸ້ມ ກິນແລ້ວແຊບໆ" ເຂົ້າໄກ່ນ້ອຍປາກົດວ່າມີຢູ່ຊຽງຂວາງຫຼາຍກວ່າແຂວງອື່ນໆ ເຮົາຈະເອີ້ນເຂົ້າໄກ່ນ້ອຍແມ່ນ ເອກະລັກຊຽງຂວາງກໍວ່າໄດ້.

ປູ່ຄຳເພັດອ່ານແລ້ວ ກໍຄຶດຢາກກິນເຂົ້າໄກ່ນ້ອຍນີ້ເຫຼືອເກີນ ເພາະເພິ່ນເຄີຍກິນມາແລ້ວ ມັນແຊບມັນຫອມຄືນກັບປະພັນ ຄຳອອນ ເວົ້າແທ້ໆຄັນເພິ່ນໄດ້ກິນໜຶ່ງເຂົ້າໄກ່ນ້ອຍ ແລ້ວເພິ່ນ ຄົງມີອາຍຸຍືນຍາວຍິ່ງໆໄປອີກ. ແຕ່ທ່ານໝໍອະນຸຍາດໃຫ້ເພິ່ນກິນແຕ່ເຂົ້າແຫຼວເຂົ້າປຽກເທົ່າ ນັ້ນ. ດັ່ງນັ້ນ, ເພິ່ນຈຶ່ງໂທລະສັບຈາກໂຮງໝໍໄປຫາລູກໃພ້ຢູ່ເຮືອນ ແຕ່ລູກໃພ້ບໍ່ຢູ່ ຜູ້ຮັບສາຍ ແມ່ນຫຼານຊາຍ ປູ່ຄຳເພັດລົມກັບຫຼານຊາຍວ່າ:

"ປູ່ ຢາກກິນຕົ້ມເຂົ້າປຽກ ເຂົ້າໄກ່ນ້ອຍທັນນ່າ ແມ່ຫຼານບໍ່ຢູ່ແນວນີ້ແລ້ວ ໃຜຈະໄປຊື້ຢູ່ ຕະຫຼາດມາໃຫ້" ຫຼານຊາຍຕອບວ່າ:

"ມັນຊື້ຢາກຫຍັງປູ່ ເຂົ້າໄກ່ນ້ອຍອີ່ແມ່ຊື້ມາບັກຫຼາຍໆ". ປູ່ຕອບຢ່າງໄວວາວ່າ:

"ໂອ! ດີແລ້ວໃຫ້ຫຼານຕົ້ມເຂົ້າປຽກໄກ່ນ້ອຍມາສົ່ງປູ່ໄວໆແດ່ ປູ່ຢາກແທ້ໆ".

"ຈະຕົ້ມໃສ່ຫຍັງປູ່" ຫຼານຊາຍຖາມຄືນ.

"ໂອຍ! ໃສ່ອັນໃດບໍ່ໃສ່ອັນໃດມັນກໍແຊບຢູ່ແລ້ວ ຄັນແມ່ນເຂົ້າໄກ່ນ້ອຍທັນນ່າ".

ເມື່ອລົມກັບຫຼານຊາຍໄດ້ເລື່ອງແລ້ວ ປູ່ຄຳເພັດກໍນອນຫງາຍແຂນກ້າຍໜ້າຜາກ ແລ້ວ ກໍຄຶດຫາອະດີດຂອງເພິ່ນທີ່ຜິດຫວັງຊ້ຳແລ້ວຊ້ຳອີກຢູ່ທີ່ຊຽງຂວາງ.

ຊຸມທ້າຍປີ 1960 ຊາຍຄຳເພັດ ອອກຈາກວຽງຈັນໄປເຮັດການປະຕິວັດຊຽງຂວາງແດນ ໄທທິນ ເຂົາຖືກສັບຊ້ອນໄປຮຽນແພດໃນໄລຍະທີ່ເຂົາເປັນນັກຮຽນແພດ ເຂົາໄດ້ພົບຮັກກັບ

ສາວມະນີວັນ (ຂໍໂທດຊື່ສົມມຸດ) ນາງເປັນແພດຢູ່ໂຮງໝໍທີ່ບໍ່ໄກຈາກໂຮງຮຽນປານໃດ. ທັງສອງຮັກມັກກັນຢູ່ບົນໜ້າທີ່ວຽກງານ ແລະ ກໍຫວັງຈະເປັນຄູ່ຜົວເມຍກັນ ເຖິງຄຳເພັດຈະຮັກນາງປານໃດກໍຕາມ ແຕ່ຄຳເພັດກໍມີບ່ອນຕົນາງບ່ອນວ່າ ມາລະຍາດອ່ອນຫວານອ່ອນນ້ອມຄຸ່ມຄົມເກີນໄປ. ຍິງແບບນີ້ຮຽນຈົບແພດໄດ້ແນວໃດ. ສິ່ງໄສວ່າ ຄັນມີທະຫານບາດເຈັບມານາງເຫັນເລືອດເຂົາແລ້ວຄົງເປັນລົມພຸ້ນລະ ຫຼືບໍ່ຄັນໄດ້ຍິນສຽງຍິນສຽງປົນມາກໍຄົງຮ້ອງໄທ້ແລ່ນນຳກັນຜູ້ຊາຍເທົ່ານັ້ນລະ ແຕ່ຢ່າງໃດກໍຕາມຄຳເພັດກໍຮັກນາງຈົນສຸດໃຈ.

ສະພາບສົງຄາມຈັກກະພັດສ້າງຂຶ້ນທີ່ຫວັງດັບມອດຊຽງຂວາງໄລຍະປີ 1968-69 ມັນຍິ່ງໃຫຍ່ໂຫດຮ້າຍທີ່ສຸດເພື່ອຕອບໂຕ້ຂັບໄລ່ສັດຕູຈຳເປັນໄດ້ໃຊ້ກຳລັງອ້າຍນ້ອງເສີມຂຶ້ນອີກ.

ທີ່ໂຮງຮຽນແພດ (ຕັ້ງຢູ່ກາງປ່າ) ຂອງຄຳເພັດກໍມີການລະດົມເອົາກຳລັງໄປເສີມກອງປຶນໃຫຍ່ຍິງຍົນຊາວໜຸ່ມມີຍິງ-ຊາຍນັກຮຽນແພດໄດ້ສະໝັກໄປຫຼາຍຄົນ ແຕ່ຄຳເພັດບໍ່ສະໝັກນຳໝູ່ ເພາະຄິດຢ້ານຄຳວ່າ ປຶນໃຫຍ່ຍິງຍົນ ແລະ ໃຈໜຶ່ງກໍເປັນຫ່ວງນຳມະນີວັນ. ເຂົາບໍ່ຢາກພາກຈາກນາງ.

ເມື່ອຮຽນຈົບຄຳເພັດຖືກສັບຊ້ອນມາປະຈຳການຢູ່ໂຮງໝໍທີ່ມະນີວັນຢູ່ນັ້ນ ຄຳເພັດບໍ່ເຫັນມະນີວັນຈຶ່ງຖາມໝູ່ທີ່ມາຕ້ອນຮັບ ແລ້ວໄດ້ຄຳຕອບຈາກໝູ່ວ່າ:

"ມະນີວັນ ບໍ່ໄດ້ບອກອ້າຍຫວະ ລາວສະໝັກໄປເປັນທະຫານປຶນໃຫຍ່ໄດ້ສາມມື້ແລ້ວ ມື້ເຊົ້ານີ້ໝູ່ພວກນ້ອງໄດ້ຂຽນ ຈ.ມ ໄປຊົມເຊີຍນາງທີ່ໄດ້ຂ່າວວ່າ ມະນີວັນ ຍິງຍົນຕົກໜຶ່ງລຳແລ້ວ".

ຄຳຕອບດັ່ງກ່າວມັນກົງກັນຂ້າມກັບແນວຄິດຂອງເຂົາທີ່ໄດ້ໄປດູຖູກມະນີວັນຕອນນັ້ນ.

ຈາກມື້ນັ້ນ, ຄຳເພັດຮູ້ສຶກອາຍາຍມະນີວັນທີ່ສຸດ... ແລະຈາກມື້ນັ້ນຈົນທັງສອງໄດ້ລູກຜູ້ລະສອງຄົນແລ້ວ ຈຶ່ງໄດ້ພົບກັນທີ່ເມືອງວຽງຈັນ.

ຫົວໃຈຮັກຂອງຄຳເພັດຍັງບໍ່ແລ້ວກັບສາວຊຽງຂວາງ. ຕອນໄປລຳລຽງເຂົາໄດ້ພົບຮັກສາວຊຽງຂວາງອີກຊື່ສົມພັນ (ຊື່ສົມມຸດ) ເມື່ອປະຕິບັດໜ້າທີ່ລຳລຽງສືບມື້ແລ້ວທັງສອງກໍໄດ້ຈາກກັນດ້ວຍຄວາມຫ່ວງຫາ ແຕ່ທັງສອງກໍຍັງມີຈິດໝາຍຫາກັນຕາມເວລາອັນເໝາະສົມ. ສາວຊຽງຂວາງຄົນນີ້ ຄຳເພັດມີແນວຕິຢູ່ບ່ອນວ່າ: ນາງເປັນຄົນຂີ້ອາຍໄປໃສມາໃສກໍມີແຕ່ໄປນຳຜູ້ໃຫຍ່ ເວລານັ້ງກໍນັ່ງແຕ່ດ້ານຫຼັງ ຜູ້ໃຫຍ່ຈະລົມອັນໃດເຮົາຕ້ອງໄດ້ບິດໂຕ ຫຼື ຫງຸ່ງ

ຫ້າໄປລົມ ຄັນເອົາເປັນເມຍໄປຢູ່ວຽງຈັນຢ້ານຮ້ອງໄຫ້ຫາພໍ່ແມ່ມື້ໜຶ່ງສິບເທື່ອຈຶ່ງຈະຄຳ ເຮົາເປັນຜົວຄົງໄດ້ອອຍຢູ່ຈັ່ງຊັ້ນ.

ມື້ໜຶ່ງ, ຄຳເພັດຖືກສັດຕູບຸກຖະຫຼົ່ມ ຄຳເພັດຖືກບາດເຈັບໜັກເພື່ອນສະຫາຍຈຶ່ງນຳສົ່ງໂຮງໝໍອີກແຫ່ງໜຶ່ງໃນເວລາກາງຄືນພາຍໃນໂຮງໝໍທີ່ມີແສງຕະກຽງຮຸ່ງພໍມຸງງາງ ບິດໜຶ່ງມີນາງແພດມາສັກຢາໃຫ້ເມື່ອເຫັນນາງແພດແລ້ວ ຄຳເພັດອຸທານອອກມາວ່າ ສົມພັນ ມາເປັນແພດໄດ້ແນວໃດ ແຕ່ນາງແພດຄົນນັ້ນສັກຢາໃຫ້ຄຳເພັດ ແລ້ວກໍຈາກໄປດ້ວຍຄວາມຮັກບໍ່ຢາກເຂົ້າໃຈຜິດຕໍ່ນາງຄຳເພັດຈຶ່ງຄິດປອບໃຈຕົນເອງວ່າ "ນາງອາດພ້າວນຳຄົນເຈັບນາງຈຶ່ງບໍ່ລົມເຮົາ ຫຼື ນາງອາດບໍ່ເຫັນເຮົາ ເພາະສຽງຕະກຽງຮຸ່ງພໍເປັນມຸງງາງ"

ຕື່ນເຊົ້າມາ ຄຳເພັດຈຶ່ງຖາມນາງແພດຜູ້ມາສັກຢາ ແລະ ເພື່ອນສາວທີ່ມາຢາມ.

"ນາງສົມພັນ ຜູ້ມາສັກຢາໃຫ້ອ້າຍມື້ຄືນນີ້ບໍ່ມາບໍ?" ຄຳເພັດໄດ້ຮັບສຽງຫົວຂວັນແກມຄຳຕອບວ່າ:

"ມີຫຼາຍຄົນກໍຫຼົງຄືອ້າຍນີ້ລະ ຜູ້ມື້ຄືນນີ້ແມ່ນສົມພອນທີ່ເປັນຝາແຝດກັບສົມພັນ ແລະ ສົມພັນ ດຽວນີ້ໄປຮຽນຕໍ່ຢູ່ຫວຽດນາມແລ້ວເດ ບໍ່ດົນດອກປະມານ 6-7 ປີ ກໍກັບແລ້ວ" ຄຳເພັດໄດ້ຍິນຄຳຕອບແລ້ວພໍຢາກລົ້ມລົງເພາະນາງບໍ່ຂີ້ອາຍບໍ່ອ່ອນແອດັ່ງທີ່ເຂົາຄິດ.

ນັບແຕ່ມາຢູ່ຊຽງຂວາງ ໝູ່ຄຳເພັດຜິດຫວັງຫຼາຍຢ່າງ ຂະໜາດວ່າຢາກໄປຍືນຍົ້ມງຖ່າຍຮູບຢູ່ທົ່ງໄຫ້ທຶນກໍບໍ່ມີເວລາ ທຸກເວລາເພິ່ນພ້ອມດ້ວຍໝູ່ເພື່ອນ ແລະ ຊາວຊຽງຂວາງຈະຕ້ອງຫວາດສຽງຂັງຂາດຍາດເວລາໂຈມຕີສັດຕູ... ບໍ່ຄືລູກຫຼານທຸກມື້ນີ້ຈະໄປພັນລະນາຂ້ອຍຮັກເຈົ້າ ເຈົ້າຮັກຂ້ອຍຢູ່ຂ້າງໄຫ້ທຶນດົນປານໃດກໍໄດ້ ແຕ່ມື້ນີ້ຂ້ອຍຈະຕ້ອງໄດ້ສົມຫວັງກັບການກິນເຂົ້າປຽກເຂົ້າໄກ່ນ້ອຍຊຽງຂວາງຢ່າງແນ່ນອນ.

"ປັອກງາງ" ສຽງເຄາະປະຕູຫ້ອງດັງຂຶ້ນ ແລ້ວຫຼານຊາຍກໍເປີດປະຕູເຂົ້າມາທັງມີກໍຫົວປົນໂຕເຂົ້າປຽກເຂົ້າໄກ່ນ້ອຍແລ້ວຍື່ນໃຫ້ປູ່ ພໍປູ່ເປີດປົນໂຕອອກແລ້ວໃຊ້ບ່ວງຊົດກິນຊົດກິນຢ່າງແຊບນົວ ຫຼານຊາຍເປັນຜູ້ຍືນເບິ່ງເມື່ອກິນອີ່ມແລ້ວປູ່ຈຶ່ງເວົ້າກັບຫຼານຊາຍວ່າ:

"ຕົ້ມເຂົ້າປຽກເຂົ້າໄກ່ນ້ອຍນີ້ ຕັ້ງແຊບຕັ້ງຫອມແທ້ໆ. ມື້ອື່ນຕົ້ມໃຫ້ປູ່ອີກເດີ" ຫຼານຊາຍຕອບວ່າ:

"ບໍ່ ບໍ່ ອີ່ແມ່ຮ້າຍໃຫ້ຫຼານ ຕອນຫຼານພວມທົ່ວປີນໂຕມາສົ່ງປູ່ນັ້ນ ອີ່ແມ່ຮ້າຍໃຫ້ວ່າ: ມືງບໍ່ຍ້ານຜີບາບຫວະ! ມືງຕົ້ມເຂົ້າປຽນໄປໃຫ້ປູ່ກິນ" ໄດ້ຍິນຄຳວ່າເຂົ້າປຽນພໍ່ປູ່ຄຳເພັດເຮັດຕາມືນມື້ກັງຂຶ້ນ ແລ້ວຖາມວ່າ:

"ອ່າວ! ຄັນຊັ້ນຫຼານຕົ້ມເຂົ້າປຽນ ຫຼື ວ່າຕົ້ມເຂົ້າໄກ່ນ້ອຍ" ຫຼານຊາຍຕອບວ່າ.

"ແມ່ນທັງສອງນັ້ນລະປູ່! ອີ່ແມ່ຊື້ເຂົ້າປຽນມາໃຫ້ໄກ່ນ້ອຍ ຮູ້ວ່າປູ່ຢາກກິນຕົ້ມເຂົ້າໄກ່ນ້ອຍ ຫຼານຈຶ່ງໄປຈັກເອົາເຂົ້າປຽນຢູ່ໃນຖົງຂ້າງລົກໄກ່ມາຕົ້ມໃຫ້ປູ່ກິນນີ້ລະ" ປູ່ຮ້ອງຂຶ້ນວ່າ:

"ໂອຍ! ກະດຽວວ່າຕົ້ມເຂົ້າໄກ່ນ້ອຍເຂົ້າທີ່ເປັນເອກະລັກຊຽງຂວາງນັ້ນນ່າ"

"ຈັກແລ້ວ ຫຼານຊິໄປຮູ້ ເອກະລັກກະລິກຊຽງຂວາງອັນໃດ. ຫຼານຄິດແຕ່ວ່າເຂົ້າໄກ່ນ້ອຍກໍມີແຕ່ເຂົ້າປຽນເທົ່ານັ້ນລະ"

ປູ່ຄຳເພັດຮ້ອງຂຶ້ນອີກ "ໂອຍ! ກູຢາກຮາກອອກເດເນາະ ສົມພໍມັນຈຶ່ງມີແຕ່ຫົວແກບ, ບໍ່ຫອມ, ບໍ່ແຊບນັ້ນແລ້ວ ຜິດຫວັງຊ້າງອີກແລ້ວຈາກຊຽງຂວາງ.

(ຄັດຈາກວາລະສານວັນນະສິນ ສະບັບທີ 5 ປີ 2013 ໜ້າທີ 38)

ບົດທີ 2

ການອ່ານເພື່ອພັດທະນາຄວາມຮູ້ຕົນເອງ

1. ຄວາມໝາຍຂອງການອ່ານເພື່ອພັດທະນາຄວາມຮູ້ຕົນເອງ

ການອ່ານໜັງສືມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ຄວາມຮູ້ສຶກນິກົດຂອງຕົນ ຄົນທີ່ຮອບຮູ້ມັກຈະເປັນຜູ້ມີນິດໄສຮັກການອ່ານ ເຮົາສາມາດຊອກຫາຄວາມຮູ້ໄດ້ຈາກການອ່ານໜັງສືຫຼາຍປະເພດ ເຊິ່ງຈະຊ່ວຍພັດທະນາໃຫ້ມີສະຕິປັນຍາເພີ່ມຂຶ້ນ ສາມາດປັບຕົວເຂົ້າກັບສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ຢູ່ໃນສັງຄົມໄດ້ຢ່າງມີຄວາມສຸກ.

2. ຄວາມຮູ້ທີ່ໄດ້ຈາກການອ່ານ

ປົກກະຕິຄົນທີ່ຮອບຮູ້ມັກຈະເປັນຜູ້ສະແຫວງຊອກຫາອ່ານ ຫຼື ຮັບຟັງສິ່ງຕ່າງໆຢູ່ສະເໝີການອ່ານຈະຊ່ວຍພັດທະນາໃຫ້ມີສະຕິປັນຍາເພີ່ມຂຶ້ນ, ຊ່ວຍໃຫ້ປັບຕົວເຂົ້າກັບສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ຢູ່ໃນສັງຄົມໄດ້ຢ່າງປົກກະຕິສຸກ ເຮົາອາດຈະສຶກສາຫາຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບເຫດການໃນຊີວິດປະຈຳວັນ, ຄວາມຮູ້ດ້ານສຸຂະພາບອະນາໄມ ຫຼື ດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ຄວາມຮູ້ທົ່ວໄປ ເຊິ່ງຫາອ່ານໄດ້ໃນສື່ຫຼາຍປະເພດເຊັ່ນ: ເອກະສານ, ວາລະສານ, ໜັງສືພິມ...

ຂ່າວໜັງສືພິມອາດບໍ່ແມ່ນຄວາມຈິງສະເໝີໄປ ເຮົາຈຶ່ງຕ້ອງໄດ້ພິຈາລະນາ ຢ່າຫຼົງເຊື່ອ ໂດຍປຽບທຽບຂ່າວຈາກໜັງສືພິມຫຼາຍສະບັບ ຫຼື ສອບຖາມຈາກບຸກຄົນອື່ນໆ.

2.1 ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບເຫດການຊີວິດປະຈຳວັນ

ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບເຫດການສຳຄັນໃນຊີວິດປະຈຳວັນມີຄວາມຈຳເປັນຕໍ່ຜູ້ອ່ານ ເຊິ່ງສາມາດຫາອ່ານໄດ້ຈາກໜັງສືພິມລາຍວັນ ລາຍອາທິດ... ເຊິ່ງຈະສະເໜີເລື່ອງລາວຫຼາຍດ້ານເຊັ່ນ: ການເມືອງ, ເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ, ເຕັກໂນໂລຊີ...

ຕົວຢ່າງ 1: ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບເສດຖະກິດ

ປະຊາຄົມເສດຖະກິດອາຊຽນ (AEC)

ປະຊາຄົມເສດຖະກິດອາຊຽນ (AEC ຫຼື Asean Economics Community) ຄືການລວມຕົວຂອງຊາດໃນອາຊຽນ 10 ປະເທດຄື: ໄທ, ມຽນມາ, ລາວ, ຫວຽດນາມ, ມາເລເຊຍ, ສິງກະໂປ, ອິນໂດເນເຊຍ, ຟິລິບປິນ, ກຳປູເຈຍ ແລະ ບຣູໄນ ເພື່ອໃຫ້ມີຜົນປະໂຫຍດທາງເສດຖະກິດຮ່ວມກັນ ຈະມີຮູບແບບຄ້າຍຄືກຸ່ມອີຢູ (Euro Zone) ນັ້ນເອງ. ຈະເຮັດໃຫ້ມີຜົນປະໂຫຍດ ອຳນາດຕໍ່ລອງຕ່າງໆກັບຄູ່ຄ້າໄດ້ຫຼາຍຂຶ້ນ ແລະ ການນຳເຂົ້າ-ສົ່ງອອກຂອງຊາດໃນອາຊຽນກໍຈະເສລີ ຍົກເວັ້ນສິນຄ້າບາງຊະນິດທີ່ແຕ່ລະປະເທດອາດຈະຂໍໄວ້ບໍ່ຫຼຸດພາສີນຳເຂົ້າ (ເອີ້ນວ່າສິນຄ້າອ່ອນໄຫວ).

ອາຊຽນຈະລວມຕົວເປັນປະຊາຄົມເສດຖະກິດອາຊຽນ (AEC) ແລະ ມີຜົນລັບເປັນຮູບປະທຳໃນວັນທີ 31 ທັນວາ 2015 ເຊິ່ງຈະເຮັດໃຫ້ພູມິພາກນີ້ປ່ຽນໄປຢ່າງຫຼວງຫຼາຍທີ່ພວກເຮົາຄິດບໍ່ເຖິງຢ່າງແນ່ນອນ.

ເອອີຊີ (AEC) ມີແນວທາງທີ່ຈະໃຫ້ເປັນໄປຄື:

- ເປັນຕະຫຼາດ ແລະ ຖານການຜະລິດຮ່ວມກັນ.

- ເປັນພູມິພາກທີ່ມີຄວາມສາມາດໃນການແຂ່ງຂັນທາງດ້ານເສດຖະກິດສູງ.
- ເປັນພູມິພາກທີ່ມີການພັດທະນາທາງດ້ານເສດຖະກິດທີ່ເທົ່າທຽມກັນ.
- ເປັນພູມິພາກທີ່ມີການບູລະນາການເຂົ້າກັບເສດຖະກິດໂລກ.

ປະເທດລາວເຮົາເປັນປະເທດໜຶ່ງທີ່ມີນາມມະຍົດວ່າ: ແບັດເຕີຣີອາຊຽນ ເຊິ່ງໃນນັ້ນ ປະເທດລາວຈະມີຈຸດແຂງໃນການລົງທຶນຂອງປະຊາຄົມອາຊຽນຄື: ມີຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ທີ່ອຸດົມສົມບູນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນພະລັງງານຈາກນ້ຳ ແລະ ບໍ່ແຮ່ທາດຕ່າງໆ, ການເມືອງມີສະ ເຫຼ່າຍລະພາບ, ຄ່າຈ້າງແຮງງານຂ້ອນຂ້າງຕ່ຳ.

ຕົວຢ່າງ 2 : ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບນະວັດຕະກຳເຕັກໂນໂລຊີ

ໂດຣນອັດສະລິຍະນ້ອຍທີ່ສຸດໃນໂລກ (Skeye Pico Drone)

ປັດຈຸບັນມີບໍລິສັດໂດຣນ ຫຼື ອຸປະກອນ ການບິນອອກມາຫຼວງຫຼາຍ ສ່ວນໃຫຍ່ຈະ ເນັ້ນຄວາມໄວໃນການບິນ ຫຼື ຂະໜາດທີ່ ໃຫຍ່ຂຶ້ນ ເພື່ອເສີມຄວາມແຂງແຮງໃຫ້ໂດຣນ ແຕ່ຫຼາຍຄົນ ອາດຮູ້ສຶກວ່າການບັງຄັບ ໂດຣນລຸ້ນໃຫຍ່ອາດບໍ່ຄ່ອຍສະດວກປານໃດ ມື້ນີ້ເຮົາມີໂດຣນຂະໜາດນ້ອຍທີ່ຄວບຄຸມງ່າຍ ກວ່າເກົ່າມາສະເໜີ ໂດຍໂດຣນລຸ້ນໃໝ່ນີ້ ຊື່ວ່າ: ສະກາຍພິໂກໂດຣນ (SKEYE Pico Drone) ໄດ້ຮັບການພັດທະນາໂດຍທີອາເອັນດີ

ແລັບ (TRND labs) ບໍລິສັດຜະລິດອຸປະກອນຈາກປະເທດໂຮນລັງ ເຊິ່ງການອອກແບບໃຫ້ ເປັນໂດຣນແບບ 4 ໃບພັດທີ່ມີຂະໜາດນ້ອຍທີ່ສຸດໃນໂລກ ດ້ວຍຂະໜາດ 2,2x2,2 ຊັງຕີ ແມັດ, ມີນ້ຳໜັກພຽງ 7 ກຣາມເທົ່ານັ້ນ ໂດຍໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີ ຣີດີທູຟຼາຍ (Ready to fly) ຊ່ວຍເພີ່ມປະສິດທິພາບໃນການບິນຂອງໂດຣນ ມີລະບົບຄວບຄຸມການບິນ 6 ແກນ ຊ່ວຍໃຫ້ ການບິນໄດ້ນື່ງ ແລະ ຕີລັງກາແບບ 360 ອົງສາ ແລະ ມີໄຟແອວອີດີ (LED) ສຳລັບໃຊ້ງານ ຕອນກາງຄືນ ມີຮີໂໝດບໍ່ມີສາຍທີ່ມີໄລຍະຄວບຄຸມໂດຣນໄດ້ໄກເຖິງ 50 ແມັດ ການໃຊ້ງານ ກ່ຽວກັບ ພຽງແຕ່ເປີດເຄື່ອງແລ້ວວາງໄວ້ເທິງນິ້ວມື ຫຼື ໂຢນຂຶ້ນກາງອາກາດ ຈາກນັ້ນ,

ໃຊ້ຮີໂໝດບັງຄັບໄດ້ເລີຍແຖມຍັງບິນໃນບ່ອນແຄບໆໄດ້ສະບາຍ ສາມາດບິນໄດ້ດົນເຖິງ 7-8 ນາທີ ຕໍ່ການສາກໄຟໜຶ່ງຄັ້ງ ເຊິ່ງໃຊ້ເວລາໃນການສາກຖ່ານຄັ້ງລະ 30 ນາທີ ເໝາະສໍາລັບ ງານສໍາຫຼວດເພື່ອການວາງແຜນ ການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ເຫດການຕ່າງໆໄດ້ງ່າຍຂຶ້ນ. ທັງນີ້, ທາງຜະຜູ້ລິດໄດ້ວາງຂາຍສະກາຍ ພິໂກໂດຣນເປັນທີ່ຮຽບຮ້ອຍແລ້ວ ໃນລາຄາ 49 ໂດລາ ສະຫະລັດ ເບິ່ງລາຍລະອຽດເພີ່ມເຕີມໄດ້ທີ່ເວັບໄຊ trndlaps.

(ຄັດຈາກໜັງສືພິມວຽງຈັນໃໝ່, ສະບັບວັນທີ 07/12/2015, ໜ້າ 5, ຄໍາລຳ: ນະວັດຕະກຳເຕັກໂນໂລຊີ)

2.2 ຄວາມຮູ້ເລື່ອງສຸຂາໄມ

ຄວາມຮູ້ເລື່ອງສຸຂາໄມມີຄວາມຈຳເປັນ ແລະ ສຳຄັນຕໍ່ການດຳລົງຊີວິດ ອາດໄດ້ຈາກ ວາລະສານ, ໜັງສືພິມ ເປັນຕົ້ນ.

ອ່ານເພື່ອພັດທະນາຕົນເອງດ້ານຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບສຸຂາໄມ ຮັບຮູ້ວິທີການດູແລຮັກສາ ຜົວໜຶ່ງ ເຊິ່ງສາມາດມານຳໃຊ້ໃນຊີວິດປະຈຳວັນໄດ້.

ຕົວຢ່າງ:

ຄຸນປະໂຫຍດຈາກຂີງ

ມາຮູ້ຈັກຂີງສະໝຸນໄພພື້ນບ້ານກັນ ເນາະ. ນອກຈາກໃຊ້ປະກອບອາຫານ ໄດ້ແລ້ວ ຂີງ ຍັງມີສັບພະຄຸນຢ່າງ ຫຼວງຫຼາຍ ເຊິ່ງມີບາງທ່ານຍັງບໍ່ຮູ້ເທື່ອ.

ຂີງເປັນພືດສະໝຸນໄພ ແລະ ເປັນ ເຄື່ອງເທດມີສັບພະຄຸນຮັກສາໂລກໄດ້ ເຊັ່ນ: ຮັກສາອາການຍິ່ງທ້ອງ, ປວດຮາກ, ແກ້ໄຂ, ຮັກສາຂີ້ກາກ, ຂີ້ກັງນ ແລະ ເປັນຢາອາຍຸວັດທະນະ.

ການຜະລິດຂີງແບ່ງອອກເປັນ ການປູກ ຂີງເພື່ອບໍລິໂພກ, ສົ່ງໂຮງງານອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການປູກເພື່ອຜະລິດຕະພັນຂີງ ເປັນພືດທີ່ ປູກໄດ້ດີໃນເຂດຮ້ອນ.

- **ແກ້ຄັນຄໍຈາກອາການໄອ:**

ວິທີ 1: ເອົາຂີງແກ່ 2 ຫົວ ຫຼື 5 ກຣາມ ປົນກັບນໍ້າໝາກນາວແລ້ວດື່ມ.

ວິທີ 2: ເອົາຂີງແກ່ 2 ຫົວ ຫຼື 5 ກຣາມ ນໍາມາຕໍາແລ້ວເອົານໍ້າໃສ່ ຕອງເອົາແຕ່ນໍ້າທໍາອິດແລ້ວດື່ມ.

- **ແກກິນປາກ:**

ຄັນຂີງປະສົມນໍ້າອຸ່ນ ແລະ ເກືອເລັກນ້ອຍອົມບ້ວນປາກຂ້າເຊື້ອໂລກໃນປາກ.

- **ແກ້ອາການຢຶ່ງທ້ອງ, ທ້ອງບິດ, ໄລ່ລົມໃນກະເພາະ, ປວດຮາກ ແລະ ອາການເມົາລົດ:**

ນໍາຂີງແກ່ລົດ 50 ກຣາມ ທຸບໃຫ້ແຕກນໍາໄປຕົ້ມກັບນໍ້າ 2 ຈອກ ແລ້ວເອົາແຕ່ນໍ້າມາດື່ມວັນລະ 3 ຄັ້ງ.

- **ແກ້ປວດກະເພາະອາຫານ:**

ໃຊ້ຂີງປະສົມກັບນໍ້າຕານ ແລ້ວດື່ມມື້ລະຄັ້ງ.

- **ຜົມຫຼົ່ນ ແລະ ຫົວລ້ານ:**

ໃຊ້ຂີງສົດນໍາມາຂາງໄຟໃຫ້ອຸ່ນ, ຕໍາໃຫ້ມຸ່ນ ແລ້ວພອກໃສ່ບໍລິເວນທີ່ຜົມຫຼົ່ນ ມື້ລະ 2 ເທື່ອປະມານ 3 ມື້. ຖ້າຍັງບໍ່ດີຂຶ້ນໃຫ້ພອກຕໍ່ໄປໄລຍະໜຶ່ງ.

- **ແກ້ສະເອີ:**

ໃຊ້ຂີງສົດຕໍາລະອຽດ ຄັນເອົານໍ້າມາປະສົມກັບນໍ້າເຜິ້ງ ຄົນໃຫ້ເຂົ້າກັນເຮັດເປັນນໍ້າຂີງສົດດື່ມ.

- **ຂັບເຫືອ:**

ເອົາຂີງແກ່ມາປອກເປືອກຝານເປັນຕ່ອນບາງໆ ນໍາໄປຕາກໃນຮົ່ມຈົນແຫ້ງ (2ວັນ) ເອົາຂີງແຫ້ງ 3 ກຣາມໄປຕົ້ມກັບນໍ້າ 1 ຈອກຈົນຟິດເປັນເວລາ 3 ນາທີ ເອົາສະເພາະແຕ່ສ່ວນນໍ້າມາປະສົມນໍ້າຕານ ແລ້ວດື່ມຂັບເຫືອໄດ້ດີ.

- **ແກ້ຮ້ອນໃນ:**

ໃຊ້ຂີງແກ່ທຸບໃຫ້ແຕກປະມານ 1 ກໍາມີຕົ້ມນໍ້າດື່ມ.

- **ຖືກແມງໄມ້ກັດບາດ:**

ໃຊ້ຂີງຝານເປັນແຜ່ນບາງໆນໍາມາວາງທັບບໍລິເວນທີ່ເປັນບາດ.

- **ໜັງມືລອກ:**

ເອົາຂີງສົດມາປາດເປັນແຜ່ນ ແລ້ວນໍາມາແຊ່ເຫຼົ້າ 1 ຖ້ວຍນ້ອຍປະໄວ້ 24 ຊົ່ວໂມງ ເອົາແຜ່ນຂີງທີ່ຜ່ານການແຊ່ນໍ້າເຫຼົ້າມາຖູທາຕາມບໍລິເວນທີ່ເປັນມື້ລະ 2 ຄັ້ງ.

- **ແກ້ຫວັດ:**

ນຳຂົງແກ່ຂະໜາດປະມານເທົ່າກັບໂປ້ມີທຸບໃຫ້ແຕກຕື້ມນ້ຳ 1 ຈອກ ໃຊ້ໄຟອ່ອນໆ ຕື້ມນ້ຳໃຫ້ພົດ 5 ນາທີ ແລ້ວຕັກຂົງອອກ ຕື້ມນ້ຳໜ້ອຍໜຶ່ງ ຕື້ມໃນຂະນະທີ່ມັນຍັງອຸ່ນ ກິນ 3 ເວລາ ເຊົ້າ, ສວາຍ, ແລງ.

(ຄັດຈາກວາລະສານສຶກສາໃໝ່ ສະບັບທີ 36 ໜ້າທີ 59 ປີ 2013)

2.3 ຄວາມຮູ້ທົ່ວໄປ

ການອ່ານເພື່ອພັດທະນາຄວາມຮູ້ທົ່ວໄປ ເປັນການອ່ານຕາມຄວາມສົນໃຈໂດຍທົ່ວໄປມີ ລັກສະນະທີ່ຫຼາກຫຼາຍອາດຈະເປັນເລື່ອງຄວາມຮູ້ຮອບຕົວ, ເລື່ອງກ່ຽວກັບບຸກຄົນສຳຄັນ, ວັດຖຸ ຫຼື ສະຖານທີ່ບູຮານ, ຄວາມເປັນມາໃນປະຫວັດສາດ, ປະເພນີວັດທະນະທຳດັ້ງເດີມ ເຊິ່ງຜູ້ ອ່ານສາມາດຄົ້ນຄວ້າຄວາມຮູ້ອື່ນໆເພີ່ມເຕີມໄດ້ ແລະ ເຮັດໃຫ້ເປັນຜູ້ຮອບຮູ້ໃນເລື່ອງຕ່າງໆ.

ຕົວຢ່າງ 1: ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບປູສະນິຍະສະຖານ

ຫໍພະແກ້ວ

ຫໍພະແກ້ວ ກໍ່ສ້າງຂຶ້ນໃນປີ ຄ.ສ 1565 ເຊິ່ງເປັນໄລຍະໄລ່ເລ່ຍກັບການສະຖາປະນາ ເມືອງວຽງຈັນຂຶ້ນເປັນນະຄອນຫຼວງຂອງອານາ ຈັກລາວລ້ານຊ້າງ ໃຕ້ການນຳພາຂອງພະເຈົ້າ ໄຊຍະເຊດຖາທິລາດ ໃນສະຕະວັດທີ XVI ແຫ່ງຄຣິດຕະສັງກາດ. ຫໍພະແກ້ວສ້າງຂຶ້ນເພື່ອ ເປັນບ່ອນປະທັບຢູ່ຂອງພະແກ້ວມໍລະກົດ (ພະພຸດທະຮູບທີ່ເຮັດດ້ວຍແກ້ວມໍລະກົດ) ທີ່ນີ້ ຕັ້ງຢູ່ພາຍໃນບໍລິເວນພະລາຊະວັງເຈົ້າຊີວິດໄກຈາກຝັ່ງນ້ຳຂອງປະມານ 150 ແມັດ.

ຕຶກຫໍພະແກ້ວ ພວກເຮົາບໍ່ສາມາດຮູ້ໄດ້ໂຄງສ້າງເບື້ອງເທິງແທ້ຈິງຂອງຕຶກ ທີ່ເຮົາເຫັນ ຢູ່ໃນປັດຈຸບັນນີ້ ແມ່ນໂຄງສ້າງທີ່ເຮັດຂຶ້ນໃໝ່ ເມື່ອປີ ຄ.ສ 1936 ອອກແບບໂດຍສະເດັດ ເຈົ້າສຸວັນນະພູມາ, ເຈົ້າກົມມະນາ. ສະເພາະຜັງໂຄງສ້າງພື້ນເບື້ອງລຸ່ມແມ່ນຜັງກໍ່ສ້າງດັ້ງເດີມ ມີອັນພິເສດຢູ່ບ່ອນວ່າ ສະກຸນຊ່າງສະຖາປັດຕະຍະກຳສິນແບບນີ້ ໃນສະໄໝພະເຈົ້າໄຊຍະ ເຊດຖາທິລາດ ປາກົດວ່າມີແຫ່ງດຽວເທົ່ານັ້ນ ທີ່ມີລະບຽງອ້ອມຮອບດ້ານນອກຂອງຝາຜະໜັງ ຕຶກ ເຊິ່ງມີລັກສະນະຄ້າຍຄືສະກຸນຊ່າງສະຖາປັດຕະຍະກຳສິນເຈົ້າອະນຸວົງ ຕົ້ນສະຕະວັດທີ

XIX ແຫ່ງຄຣິດຕະສັງກາດ ພົງສາວະດານລາວກ່າວວ່າ ເຈົ້າອະນຸວົງໄດ້ສ້ອມແປງທໍພະແກ້ວ ແຕ່ບໍ່ໄດ້ສ້າງທໍພະແກ້ວ ສະເພາະປະຕິມາກຳສິນຕົກແຕ່ງ ແລະ ສິລະປະດອກດວງຕ່າງໆທີ່ ປະດັບເອ້ຕາມເສົາຝາຜະໜັງ ແລະ ບ່ອນອື່ນໆນັ້ນ ຂ້າພະເຈົ້າແນ່ໃຈວ່າແມ່ນສະກຸນຊ້າງ ສິລະປະສະໄໝເຈົ້າອະນຸວົງ ສະເພາະບານປະຕູໃຫຍ່ດ້ານທິດຕາເວັນອອກນັ້ນ ຂ້າພະເຈົ້າ ຄິດວ່າເຮັດຂຶ້ນເມື່ອປະມານສະຕະວັດທີ XVIII.

ພະແກ້ວມໍລະກົດ ແມ່ນມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳທີ່ມີຄຸນຄ່າສູງ ໄດ້ປະທັບຢູ່ອານາຈັກ ລາວລ້ານຊ້າງ ໃນສະຕະວັດທີ XVI- XVII ແລະ XVIII ແຫ່ງຄຣິດຕະສັງກາດ ຕາມພົງສາ ວະດານລາວໄດ້ບັນທຶກໄວ້ວ່າ: ເມື່ອປີ ຄ.ສ 1547 ພະເຈົ້າໄຊຍະເຊດຖາທິລາດ ລາຊະໂອລົດ ຂອງພະເຈົ້າໂພທິສາລະລາດແຫ່ງນະຄອນຊຽງທອງ ຫຼວງພະບາງໄດ້ຖືກສົ່ງໄປປົກຄອງລ້ານ ນາຊຽງໃໝ່ຕາມຄຳຮ້ອງຂໍຂອງຊາວນະຄອນຊຽງໃໝ່ ໃນເວລານັ້ນພະແກ້ວມໍລະກົດໄດ້ປະທັບ ຢູ່ນັ້ນແລ້ວ. ພະເຈົ້າໄຊຍະເຊດຖາທິລາດໄດ້ມີຄວາມເຫຼືອມໃສ່ຢ່າງຍິ່ງຕໍ່ພະແກ້ວມໍລະກົດ ຈຶ່ງ ໄດ້ອັນເຊີນເອົາພະແກ້ວມໍລະກົດມາໄວ້ນະຄອນຊຽງທອງ (ຫຼວງພະບາງ) ເພື່ອຄວາມປອດໄພ ຍ້ອນວ່າເວລານັ້ນ ນະຄອນຊຽງໃໝ່ເປັນເປົ້າໝາຍຮຸກຮານຂອງພະມ້າ ຕໍ່ມາເມື່ອປີ ຄ.ສ 1560 ພະເຈົ້າໄຊຍະເຊດຖາທິລາດຍົກຍ້າຍນະຄອນຫຼວງຈາກນະຄອນຊຽງທອງລົງມາສ້າງຕັ້ງຢູ່ເມືອງ ວຽງຈັນ ຈຶ່ງໄດ້ຍົກຍ້າຍພະແກ້ວມໍລະກົດລົງມາໄວ້ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ. ເຖິງປີ ຄ.ສ 1565 ພະເຈົ້າໄຊຍະເຊດຖາທິລາດໃຫ້ນາຍຊ້າງປຸກສ້າງທໍພະແກ້ວຂຶ້ນ ເພື່ອເປັນບ່ອນປະທັບຢູ່ອັນ ສົມກຽດຂອງພະແກ້ວມໍລະກົດຢູ່ພາຍໃນບໍລິເວນພະລາຊະວັງຂອງພະອົງເອງ. ນັບແຕ່ນັ້ນມາ ພະແກ້ວມໍລະກົດໄດ້ປະທັບຢູ່ນະຄອນວຽງຈັນ ເຖິງປີ ຄ.ສ 1778 (ທ້າຍສະຕະວັດທີ XVIII) ພະແກ້ວມໍລະກົດຈຶ່ງຖືກແມ່ທັບສະຫຍາມຍຶດໄປໄວ້ບາງກອກ ນັບວ່າພະແກ້ວມໍລະກົດໄດ້ປະ ທັບຢູ່ນະຄອນວຽງຈັນເຖິງ 218 ປີ. ເມື່ອເວລາຜ່ານມາຮອດປີ ຄ.ສ 1828-1829 ວຽງຈັນ ໄດ້ຖືກເຜົາໄໝ້ຍ້ອນສົງຄາມ ທໍພະແກ້ວກໍຄືສິ່ງກໍ່ສ້າງອື່ນໆກໍຖືກມ້າງເພຈູດເຜົາ ແລະ ຖິ້ມປະ ໄປກາຍເປັນເມືອງຮ້າງຊົ່ວໄລຍະໜຶ່ງ.

ທໍພະແກ້ວກໍ່ສ້າງຄືນໃໝ່ ໃນປີ ຄ.ສ 1936 ຄືຜ່ານໄລຍະເວລາ 107 ປີ ທີ່ຖິ້ມປະ ຮ້າງໄປ ປະຊາຊົນລາວບັນດາເຜົ່າໄດ້ທະຍອຍກັນເຂົ້າມາຕັ້ງຫຼັກແຫຼ່ງຢູ່ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ທີ່ໄດ້ມີການກໍ່ສ້າງ ແລະ ບູລະນະວັດວາອາຮາມຕ່າງໆ ເລີ່ມແຕ່ປີ ຄ.ສ 1893 ເປັນຂະບວນ ໃຫຍ່ ເວລານັ້ນ, ທໍພະແກ້ວຍັງເຫຼືອແຕ່ຊາກຫັກເພຕາມຮູບພາບທໍພະແກ້ວ ເມື່ອປີ ຄ.ສ 1911 ທີ່ນັກປາດຝຣັ່ງຖ່າຍໄວ້ຍັງເຫັນຊາກເສົາ ແລະ ສິ່ງກໍ່ສ້າງຖານເບື້ອງລຸ່ມຂອງຕຶກ ເຊິ່ງເຄືອໄມ້, ຕົ້ນໄມ້ ແລະ ຫຍ້າຊະນິດຕ່າງໆເກີດຖ້ວມທັບໝົດ.

ເຖິງປີ ຄ.ສ 1936 ຈຶ່ງມີການບູລະນະສ້ອມແປງຄືນໃໝ່ ເພິ່ນຮັກສາໂຄງຮ່າງກໍ່ສ້າງ ເດີມເທົ່າທີ່ຍັງເຫຼືອໄວ້ ສ່ວນໂຄງຮ່າງກໍ່ສ້າງເບື້ອງເທິງ (ຫຼັງຄາ) ແມ່ນເຮັດຂຶ້ນໃໝ່ ໂດຍ ສະເດັດເຈົ້າສຸວັນນະພູມາອອກແບບການສ້ອມແປງ. ສິລະປະດອກດວງທີ່ຍັງເຫຼືອເປັນອະນຸສອນ ງົດງາມ ພິເສດແມ່ນບານປະຕູໃຫຍ່ທາງເບື້ອງທິດຕາເວັນອອກຄວັດໃສ່ໄມ້ເນື້ອແຂງ ໝັ້ນໃຈ ວ່າສ້າງຂຶ້ນໃນສະຕະວັດທີ XVIII ແຫ່ງຄຣິດຕະສັງກາດ ເພາະປາຕິມະກຳສິນແບບນີ້ສ່ວນຫຼາຍ ແມ່ນສະຕະວັດທີ XVIII.

ຕົວຢ່າງ 2: ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບຮີດຄອງປະເພນີ ຮີດສິບສອງ

ຄຳວ່າ: "ຮີດ" ເປັນຄຳແຜງມາຈາກພາສາປາລີວ່າ: "ຈາຣິຕະ" ແປວ່າ ຂະໜົບທຳນຽມ ແບບແຜນ ຂໍ້ປະຕິບັດອັນດີງາມ ຫຼື ປະເພນີຕ່າງໆ.

ບຸກພະຊົນລາວໄດ້ປະດິດຄົດສ້າງສິ່ງເຫຼົ່ານັ້ນຂຶ້ນມາໃນອະດີດພາຍໃຕ້ຄຳສັ່ງສອນທາງ ພຸດທະສາສະໜາ ແລະ ໄດ້ນຳເອົາພະອະນຸຊົນຄົນຮຸ່ນຫຼັງປະພຶດປະຕິບັດສິບໆກັນມາຈົນ ຮອດປັດຈຸບັນ ເພິ່ນແບ່ງຮີດອອກເປັນ 12 ປະເພດອັນເຮົາເອີ້ນວ່າ: ຮີດສິບສອງ ເຊິ່ງແມ່ນ ຂະໜົບແບບແຜນ ຂໍ້ປະຕິບັດ ແລະ ປະເພນີອັນດີງາມທີ່ປະພຶດກັນມາຕາມແຕ່ລະເດືອນໃນ ຮອບປີເຊັ່ນ:

ຮີດທີ 1: ບຸນເຂົ້າກຳ ຫຼື ບຸນເດືອນອ້າຍ

ຮີດທີ 2: ບຸນຄຸນລານ ຫຼື ບຸນກອງເຂົ້າ

ຮີດທີ 3: ບຸນເຂົ້າຈີ່ ຫຼື ບຸນມາຄະບູຊາ

ຮີດທີ 4: ບຸນພະເຫວດ ຫຼື ບຸນມະຫາຊາດ

ຮີດທີ 5: ບຸນປີໃໝ່ລາວ ຫຼື ບຸນສົງການ

ຮີດທີ 6: ວິສາຂະບູຊາ ຫຼື ບຸນບັ້ງໄຟ

ຮີດທີ 7: ປະເພນີບຸນຊຳຮະ, ຕອກຫຼັກບ້ານເມືອງ ແລະ ສູດຖອດຖອນ

ຮີດທີ 8: ບຸນເຂົ້າພັນສາ

ຮີດທີ 9: ບຸນຫໍ່ເຂົ້າປະດັບດິນ

ຮີດທີ 10: ບຸນຫໍ່ເຂົ້າສາກ

ຮີດທີ 11: ບຸນອອກພັນສາ-ປະວໍລະນາ

ຮີດທີ 12: ປະເພນີບຸນກະຖິນ

(ຄັດຈາກປຶ້ມວັດທະນະທຳລາວກ່ຽວກັບການດຳລົງຊີວິດຕາມຮີດ 12 ຄອງ14, ກິແດງ ພອນກະເສີມສຸກ, 2006)

ຄໍາຖາມ

1. ຖ້າຢາກພັດທະນາຄວາມຮູ້ຂອງຕົນເອງ ພວກເຮົາຈະມີວິທີການແນວໃດ? ຈົ່ງສະແດງຄໍາຄິດເຫັນ?
2. ເປັນຫຍັງພວກເຮົາຈຶ່ງຕ້ອງອ່ານໜັງສື? ອ່ານແລ້ວຈະນໍາຄວາມຮູ້ໄປໃຊ້ໃນຊີວິດປະຈຳວັນແນວໃດ ເພື່ອໃຫ້ເກີດຜົນປະໂຫຍດ?

ບົດເຝິກຫັດ

1. ຈົ່ງອ່ານບົດກອນລຸ່ມນີ້ ແລ້ວສັງລວມຄວາມຮູ້ທີ່ໄດ້ຈາກການອ່ານ?

ໂຮມກັນຢູ່ແຍກໝູ່ເຮົາຕາຍ

ໂດຍ: ກົງໃຈ ແສງອໍາພັນ

- ເພິ່ນວ່າຫາກເຮັດຮົ້ວ
ຄັນຫາກມີລໍາດຽວ
ງົວຄວາຍເອົາເຂົາໝື່ນ
ຄັນຫາກເປັນດັ່ງຮົ້ວ
- ຄໍາບູຮານກ່າວກ້ອງ
ສາມັກຄີເປັນຫຼັກ
ດຸໝັ່ນຫັນແຮງຫ້າວ
ດຸປາກເປັນຈົ່ມພື້ນ
- ມີຫຼາຍຄໍາເພິ່ນເວົ້າ
ດັ່ງໄຟຕິດໂດຍໄວ
ຄົນບໍ່ປອງດອງໝັ້ນ
ຄົງຈັກເໝືອນດັ່ງດົ້ນ
- ຢ່າໄດ້ທຽວກັນແກ້ງ
ສາມັກຄີໂຮມໃຈ
ແຍກກັນບູຮານເວົ້າ
ຮ່ວມກັນຢູ່ພີ່ນ້ອງ

ມີຮາວກ່າຍຫຼາຍອັນ
ບໍ່ທ່ອນກາຍເປັນຮົ້ວ
ຊົນຮາວຫຼັກກິນ
ສັດຕູເຂົ້າຄອບຄອງ
ຫຼາຍເຊັ່ນຄົນມາ
ວຽກການງານກ້າວ
ການງານດີເດັ່ນ
ເຂົານັ້ນແມ່ນບໍ່ດີ
ບູຮານກ່າວສອນຈິດ
ຫາກໃສ່ພື້ນຫຼາຍດົ້ນ
ສໍາພັນແພງເພື່ອນ
ພື້ນໄມ້ທ່ອນດຽວ
ແປງຜິກຜິດວິໄນ
ໜຶ່ງດຽວໜຶ່ງໝັ້ນ
ເຮົາຕາຍທັງໝູ່
ງານກ້າວຮຸ່ງຈະເລີນ ແທ້ໄດ້.

(ຄັດຈາກວາລະສານວັນນະສິນ ສະບັບ 3 ປີ 2014. ໜ້າທີ 21)

ບົດທີ 3

ການຂຽນບົດວິເຄາະ

1. ຄວາມໝາຍຂອງບົດວິເຄາະ

ບົດວິເຄາະແມ່ນບົດແຕ່ງປະເພດໜຶ່ງທີ່ຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ຈຳແນກເຂົ້າເລິກກ່ຽວກັບ ລັກສະນະຕ່າງໆໃນບັນຫາໃດໜຶ່ງ, ບົດປະພັນໃດໜຶ່ງ ຫຼື ຕົວລະຄອນໃດໜຶ່ງ ໂດຍມີການຕີ ລາຄາຕາມທັດສະນະ ແລະ ຄວາມຄິດຂອງຜູ້ວິເຄາະ.

2. ປະເພດຂອງບົດວິເຄາະ

ບົດວິເຄາະມີຫຼາຍປະເພດເຊັ່ນ: ບົດວິເຄາະການເມືອງສັງຄົມ, ບົດວິເຄາະບົດປະພັນ ວັນນະຄະດີ, ບົດວິເຄາະຕົວລະຄອນ ແລະ ອື່ນໆ.

ແຕ່ໃນທີ່ນີ້ຈະສະເໜີແຕ່ປະເພດບົດວິເຄາະຕົວລະຄອນເທົ່ານັ້ນ.

❖ ຄວາມໝາຍຂອງບົດວິເຄາະຕົວລະຄອນ

ບົດວິເຄາະຕົວລະຄອນ ແມ່ນບົດວິເຄາະປະເພດໜຶ່ງ ເຊິ່ງໄຈ້ແຍກລົງເລິກໃຫ້ເຫັນຈຸດ ພິເສດດ້ານຕ່າງໆຂອງຕົວລະຄອນໃນເລື່ອງໃດໜຶ່ງ ໂດຍອາໄສຂໍ້ປົກຄຸມຂອງເລື່ອງ ເພື່ອ ສະແດງໃຫ້ເຫັນຈຸດພິເສດດ້ານແນວຄິດນິດໄສໃຈຄໍ ພ້ອມທັງຕີລາຄາຕົວລະຄອນນັ້ນຕາມ ທັດສະນະ ແລະ ຄວາມຄິດຂອງຜູ້ວິເຄາະ.

3. ບາດກ້າວຕ່າງໆໃນການແຕ່ງບົດວິເຄາະຕົວລະຄອນ

ບາດກ້າວທີ 1

ອ່ານບົດປະພັນນັ້ນໜຶ່ງ ຫຼື ສອງເທື່ອເພື່ອສັງເກດຕົວລະຄອນນັ້ນວ່າແມ່ນຄົນແນວໃດ, ປະເພດໃດ, ເປັນຕົວລະຄອນເອກ ຫຼື ສຳຮອງ, ເປັນຕົວລະຄອນສຳຄັນໃນເລື່ອງຫຼືບໍ່.

ບາດກ້າວທີ 2

ບັນທຶກຂໍ້ປົກຄຸມ ແລະ ລາຍລະອຽດຕ່າງໆກ່ຽວກັບຕົວລະຄອນນັ້ນໃຫ້ໝົດ ເຊິ່ງຈະຢູ່ ໃນຕອນຕ່າງໆຂອງບົດປະພັນເຊັ່ນ: ກິລິຍາທຳທີ, ການກະທຳ, ຄວາມເວົ້າ, ຮູບຮ່າງ, ຄວາມ ຄິດ, ແບບແຜນການດຳລົງຊີວິດ, ການນຸ່ງຖື, ການຢູ່ກິນ ແລະ ອື່ນໆ. ນອກຈາກນັ້ນຍັງຕ້ອງ ບັນທຶກຄວາມເຫັນຂອງນັກປະພັນ ແລະ ຄວາມເຫັນຂອງຕົວລະຄອນອື່ນໆໃນເລື່ອງຕໍ່ຕົວລະຄອນ ຕົວນັ້ນນຳອີກ.

ບາດກ້າວທີ 3

ເລືອກເຟັ້ນເອົາແຕ່ຈຸດພິເສດຂໍ້ປົກຄຸມທີ່ສໍາຄັນ ຈຸດໃດທີ່ບໍ່ສໍາຄັນມະຍົກມະຍ່ອຍໂພດ ກໍບໍ່ເອົາ ແລ້ວຈັດຮຽງໃຫ້ເປັນລະບຽບ. ການຊອກຫາຈຸດພິເສດນັ້ນເພິ່ນສັງເກດ 2 ດ້ານຄື: ຈຸດພິເສດພາຍນອກເຊັ່ນ: ຮູບຊົງ, ສີໜ້າ ການນຸ່ງຖື, ຄວາມຊື່ນເຄີຍ, ທ່າທາງ, ການໄປມາ.

1) ຈຸດພິເສດພາຍໃນເຊັ່ນ: ເພິ່ນສັງເກດແນວຄິດຈິດໃຈ, ຄວາມສາມາດ ແລະ ນິດໄສໃຈຄໍ.

ສໍາລັບຈຸດພິເສດທີ່ຕ້ອງການວິເຄາະນັ້ນແມ່ນຈຸດພິເສດພາຍໃນ ແຕ່ຈຸດພິເສດນີ້ມັກສະແດງອອກທາງພາຍນອກເຊັ່ນ: ວາດການຢູ່ກິນ, ການນຸ່ງຖື, ກິລິຍາມາລະຍາດ... ສະນັ້ນຕ້ອງອີງໃສ່ຈຸດພິເສດພາຍນອກ ເພື່ອໄດ້ແຍກຈຸດພິເສດດ້ານຈິດໃຈຂອງຕົວລະຄອນ. ການວິເຄາະຕົວລະຄອນຄວນເລືອກເອົາຈຸດພິເສດທີ່ເດັ່ນໆ ແລະ ແຕກຕ່າງຈາກຕົວລະຄອນອື່ນໆ ບໍ່ແມ່ນຈະນໍາມາກ່າວຈົນໝົດ.

ບາດກ້າວທີ 4

ຊອກຫາຫຼັກຖານຕ່າງໆທີ່ຢູ່ກະແຈກກະຈາຍໃນຫຼາຍຕອນຂອງບົດປະພັນມາອ້າງອີງ ແລະ ຍັງຢືນຈຸດພິເສດຕ່າງໆຂອງຕົວລະຄອນທີ່ຊອກມາໄດ້ນັ້ນ.

ຕົວຢ່າງ: ບາດກ້າວໃນການວິເຄາະຕົວລະຄອນ ປູ່ເຍີ ໃນເລື່ອງ "ປູ່ເຍີ"

ບົດເລື່ອງ "ປູ່ເຍີ"

ຍ່າເຍີເລົ່າພື້ນໃຫ້ລູກຟັງດ້ວຍຄວາມໂສກເສົ້າ ເຊິ່ງເປັນເລື່ອງລະທົມຂົມຂື່ນມາຫຼາຍພ້າຫຼາຍປີແລ້ວ ທີ່ມັນອັດອັນໃນຊວງອີກຂອງເພິ່ນ.

"ລູກເຮີຍ! ນັບເປັນເວລາເທິງນານມາແລ້ວ ທີ່ແມ່ຄອງຄອຍຖ້າລູກມີປັນຍາພໍຈະຮັບຟັງເລື່ອງແມ່ເລົ່າ. ພໍຂອງເຈົ້າຊື່ວ່າປູ່ເຍີ, ສ່ວນແມ່ເອງກໍບໍ່ແມ່ນມະນຸດທໍາມະດາດອກ. ແຕ່ເດີມພໍແມ່ນີ້ແມ່ນແຖນເຊິ່ງຖືກພະອິນພະພົມສົ່ງລົງມາຍັງໂລກມະນຸດ ເພື່ອເປັນເຈົ້າຈອມແຫ່ງສັດສາວາສິ່ງທັງຫຼາຍ.

ຄາວກ່ອນໂລກນີ້ກໍມີມະນຸດແລ້ວ, ແຜ່ນດິນນີ້ເຍືອກເຢັນ, ຄົນເຮົາດໍາລົງຊີວິດດ້ວຍຄວາມທຸກຍາກລໍາບາກທີ່ສຸດ ລົມມິດຕັດມິດແຖພັດວິໄງປານວ່າຈະແທກເນື້ອແທກໜັງ, ມະນຸດມີຂົນດົກປົກຕົນໂຕ, ເປືອຍເນື້ອເປືອຍກາຍເຮັດຫຍັງກໍບໍ່ເປັນ, ນອນນໍາດິນກິນນໍາຫຍ້າ... ພໍຕາເວັນປາກົດຂຶ້ນແຕ່ລະເທື່ອ ສ່ອງແສງແຜ່ລົງສູ່ໜ້າດິນມະນຸດເຮົາຈຶ່ງຫຼຸດຜ່ອນຄວາມໜາວ, ຕົ້ນໄມ້ໃບຫຍ້າ ສັດສາວາສິ່ງຈຶ່ງພື້ນຊີບຄືນມາ.

ໃນແຕ່ລະຄັ້ງທີ່ດວງຕາເວັນລັບໄປ ແຜ່ນດິນກັບເຍືອກເຢັນລົງ ມະນຸດໜາວສັ່ນທົດໆ, ກົກໄມ້ໃບຫຍ້າຮ່ວງໂຮຍຍຸບຫຼ່ວແຫ້ງ. ສັດສາວາສິ່ງຕາຍຂົດໂຂໂງກະດ້າງ. ຄົນເຮົາຮຽກຊຸມກັນເປັນກຸ່ມເປັນກ້ອນ ພາກັນຫູ້ຫຼັ່ງທັງເທມຸ່ງໜ້າໄປສູ່ດວງຕາເວັນ. ມຸ່ງໜ້າໄປເລື້ອຍໆຈົນທົນຄວາມຫິວໂຫຍບໍ່ໄດ້ກໍຕາຍອິດຕາຍຫິວໄປ. ລາວເຈົ້າຕາຍຊຸຕາຍຫຼິ້ນແຕ່ກໍບໍ່ໄປຮອດບ່ອນມີດວງຕາເວັນ. ພໍເຈົ້າເຫັນເປັນຈັ່ງຊັ້ນ, ຍາມໃດກໍອຸກອັງຄັ້ງແຄ້ນຊອກຫາວິທີໃຫ້ມະນຸດບັນເທົາຄວາມທຸກໄຮ້ເຂັ້ນໃຈ. ພໍເຈົ້າໄປຮອດພູໜ່ວຍໜຶ່ງ ເຊິ່ງມີນ້ຳໂຕນຕາດຕູ້ມໆ, ອາຍນ້ຳພຸ່ງຂຶ້ນມືດກຸ້ມດັ່ງເມກປົກຄຸມໜ່ວຍພູ, ຄວາມເຢັນພຸ່ງອອກດັ່ງລູກສອນຮ້ອຍເຫຼັ້ມ ພັນເຫຼັ້ມສູບແທງເນື້ອກາຍ. ພໍເຈົ້າເຫັນບ່ອນນັ້ນມີໝາກໄມ້ມະນີໂຄດ ຍ້ອນໄດ້ກິນໝາກໄມ້ນັ້ນ ທັນໃດພໍເຈົ້າກໍເກີດມີກຳລັງແຮງມະຫາສານ. ຕໍ່ແຕ່ນັ້ນມາພໍເຈົ້າທຸ່ງໄປທຸກແຫ່ງທຸກທົນເພື່ອໃຊ້ເຫືອແຮງຂອງຕົນຊ່ວຍຊູມວນມະນຸດຕ້ານທານຄວາມໜາວ, ຕ້ານທານຍັກມານຜີສາງນາງຮ້າຍ ແລະ ສັດຮ້າຍຕ່າງໆ. ແຕ່ເຖິງປານນັ້ນມະນຸດກໍຍັງປະສົບຄວາມທຸກຍາກລຳບາກຢູ່. ເມື່ອເຫັນແນວນັ້ນ ພໍເຈົ້າຈຶ່ງອຸກອັງ ລາວຈຶ່ງຕັ້ງໃຈເດັດດຽວວ່າ ເຮັດແນວໃດຈຶ່ງຈະຊ່ວຍໃຫ້ມວນມະນຸດມີຄວາມສຸກ ພໍເຈົ້າຈຶ່ງໂສຕາຍທະຍານເຫາະຂຶ້ນໄປສູ່ບ່ອນຕາເວັນຢູ່. ໃນບ່ອນນັ້ນມີກອງໄຟມະໄລກັນອັນມະຫິມາ, ຍາມໃດໄຟກໍລຸກວົງຢູ່ຈັ່ງຊັ້ນ ສົ່ງແສງແຈ້ງສະຫວ່າງສະໄຫວຢູ່ທຸກເວລາ. ພໍເຈົ້າຈຶ່ງລັກເອົາໄຟກ້ອນໜຶ່ງໄປຍັດໃສ່ກາງຂອງໜ່ວຍດິນ. ໄຟກ້ອນນັ້ນນັບມື້ນັບໃຫຍ່ຂຶ້ນ ແລະ ໄໝ້ລາມໄປທົ່ວແກນຂອງດິນ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ພື້ນດິນເກີດຄວາມອົບອຸ່ນ. ຍ້ອນແນວນັ້ນສັດສາວາສິ່ງທັງປວງ ຈຶ່ງເກີດແມ່ແພ່ລູກຢ່າງຫຼວງຫຼາຍໄວວາ. ນັບແຕ່ມີໄຟມາການດຳລົງຊີວິດຂອງມະນຸດກໍມີການປ່ຽນແປງຕ່າງເກົ່າ. ມະນຸດທີ່ຢູ່ທຸກທົນທຸກແຫ່ງຕ່າງກໍຮ້ອງລຳທຳເພງ ເພື່ອສັນລະເສີນຄຸນງາມຄວາມດີຂອງພໍເຈົ້າ.

ແຕ່ມື້ໜຶ່ງ ພະອິນຢັງມຸ່ມຜ່ານຫຼົບເມກສ່ອງລົງມາ ເຫັນວ່າ ໂລກມະນຸດມີເຮືອນຊານບ້ານຊ່ອງເກີດຂຶ້ນຫຼາຍ ດັ່ງໃບໄມ້ໃນປ່າ, ຜູ້ຄົນຫູ້ຫຼັ່ງທັງເທກັນໄປອອກແຮງງານທຳມາຫາກິນດັ່ງຝູງມົດຝູງປວກ.

ພະອິນມີຄວາມໂກດເຄືອງທີ່ສຸດ ເພາະຮູ້ວ່າ ພໍຂອງເຈົ້າໄດ້ນຳເອົາໄຟໄປສູ່ໂລກມະນຸດ. ພະອິນກໍຮຽກເອົາພໍຂອງເຈົ້າໄປລົງໂທດ ແລ້ວສັ່ງໃຫ້ເອົາໄຟຍັດໃສ່ທ້ອງພໍເຈົ້າ, ໄຟເຜົາໄໝ້ພໍເຈົ້າຕາຍ. ຊາກຂອງພໍເຈົ້າ ເລີຍກາຍເປັນພູລາວໄຟມະໄລກັນ. ໃນໃຈກາງພູນັ້ນ, ຍາມໃດໄຟກໍລຸກວູ່ເຜົາຕັບໂຕໄສ້ພຸ່ງພໍເຈົ້າຕະຫຼອດເວລາ. ຄອນໆໄຟພັດພຸ່ງຂຶ້ນໝົດມື້ໝົດຄືນ. ເຖິງວ່າພໍເຈົ້າໄດ້ຕາຍໄປແລ້ວກໍຕາມ, ພໍເຈົ້າກໍຍັງເປັນຜູ້ທີ່ເປັນຫ່ວງເປັນໃຍນຳມະນຸດ ຍ້ານມະນຸດຈະຖືກດັບສູນຍ້ອນຄວາມໜາວ...

❖ ບາດກ້າວທີ 1

ຈາກການອ່ານຕອນໜຶ່ງຂອງເລື່ອງ ປູ່ເຍີ ເຫັນວ່າປູ່ເຍີເປັນຜູ້ໂຜດມະນຸດ ເຊິ່ງເປັນສັນຍະລັກແຫ່ງຄວາມມຸ່ງມາດປາຖະໜາ ແລະ ນ້ຳໃຈຕໍ່ສູ້ຂອງມະນຸດ, ເປັນຕົວລະຄອນເອກຂອງເລື່ອງ.

❖ ບາດກ້າວທີ 2

ຈົດຂໍ້ປົກຍ່ອຍທີ່ກ່ຽວພັນກັບປູ່ເຍີເຊັ່ນ:

- ພໍ່ເຈົ້າເຫັນຈິ່ງຊັ້ນ ຍາມໃດກໍອຸກອັງຄັ້ງແຄ້ນ ຊອກຫາວິທີໃຫ້ມະນຸດບັນເທົາຄວາມທຸກໄຮ້ເຂັ້ນໃຈ.
- ຍ້ອນໄດ້ກິນໝາກໄມ້ມະນີໂຄດນັ້ນ, ທັນໃດພໍ່ເຈົ້າກໍເກີດມີກຳລັງແຮງອັນມະຫາສານ.
- ພໍ່ເຈົ້າທ່ຽວໄປທຸກແຫ່ງທຸກທົນ ເພື່ອໃຊ້ເທື່ອແຮງຂອງຕົນຊ່ວຍຊູມະນຸດ.
- ເມື່ອເຫັນມະນຸດພົບຄວາມທຸກຍາກລຳບາກພໍ່ເຈົ້າຍິ່ງອຸກອັງ.
- ພໍ່ເຈົ້າຈຶ່ງໂສຕາຍທະຍານເຫາະຂຶ້ນໄປສູ່ບ່ອນຕາເວັນຢູ່.
- ພໍ່ເຈົ້າຈຶ່ງລັກເອົາໄຟກ້ອນໜຶ່ງໄປຍັດໃສ່ກາງຂອງໜ່ວຍດິນ.
- ມະນຸດທີ່ຢູ່ທຸກທົນທຸກແຫ່ງຕ່າງກໍຮ້ອງລຳທຳເພງ ເພື່ອສັນລະເສີນຄຸນງາມຄວາມດີຂອງພໍ່ເຈົ້າ.
- ຊາກຂອງພໍ່ເຈົ້າເລີຍກາຍເປັນພູລາວໄຟມະໄລກັນ.
- ເຖິງວ່າພໍ່ເຈົ້າຈະຕາຍໄປແລ້ວກໍຕາມ, ພໍ່ເຈົ້າກໍຍັງເປັນຜູ້ທີ່ເປັນຫ່ວງເປັນໃຍນຳມະນຸດ, ຍ້ານມະນຸດຈະຖືກດັບສູນຍ້ອນຄວາມໜາວ ແລະ ອື່ນໆ.

❖ ບາດກ້າວທີ 3

ໂດຍອາໄສຂໍ້ປົກຍ່ອຍທີ່ເປັນຈຸດພິເສດຂອງປູ່ເຍີ ແລ້ວຈັດຮຽງໃຫ້ເປັນລະບຽບດັ່ງນີ້:

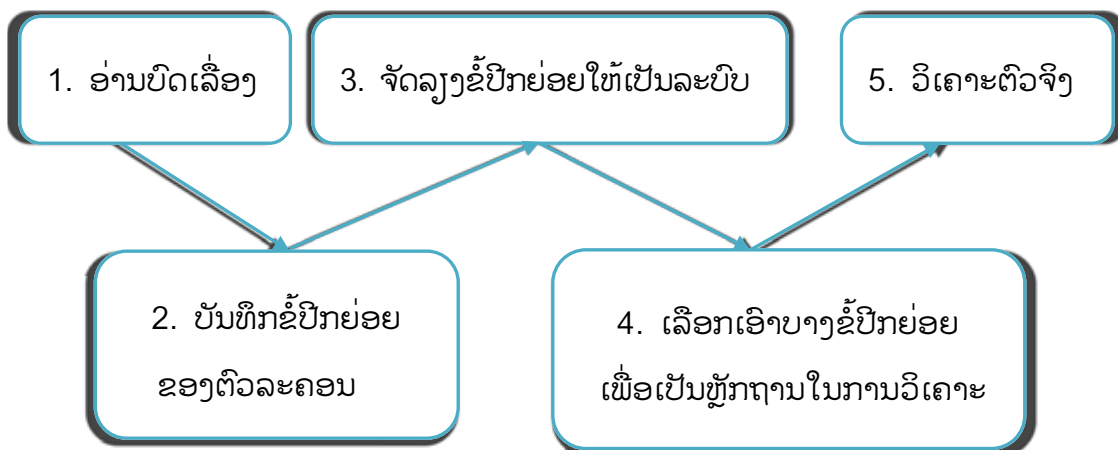
- 1) ນ້ຳໃຈຮັກຫອມມະນຸດ ແລະ ນ້ຳໃຈເສຍສະລະອັນສູງສົ່ງຂອງປູ່ເຍີ ທີ່ມີຕໍ່ມະນຸດ:
 - ຄວາມສຳນຶກຂອງປູ່ເຍີ.
 - ນ້ຳໃຈເສຍສະລະອັນສູງສົ່ງຂອງປູ່ເຍີ.
- 2) ນ້ຳໃຈຕໍ່ສູ້ຕ້ານໄພທຳມະຊາດຂອງປູ່ເຍີ.
 - ກຳລັງອັນມະຫາສານຂອງປູ່ເຍີເພື່ອເອົາຊະນະທຳມະຊາດ.
 - ຄວາມຕັ້ງໃຈອັນເດັດດ່ຽວຂອງປູ່ເຍີ ໃນການຕໍ່ສູ້ຕ້ານກັບທຳມະຊາດເພື່ອຍາດເອົາຊີວິດໄວ້ໃຫ້ມະນຸດ.

❖ ບາດກ້າວທີ 4

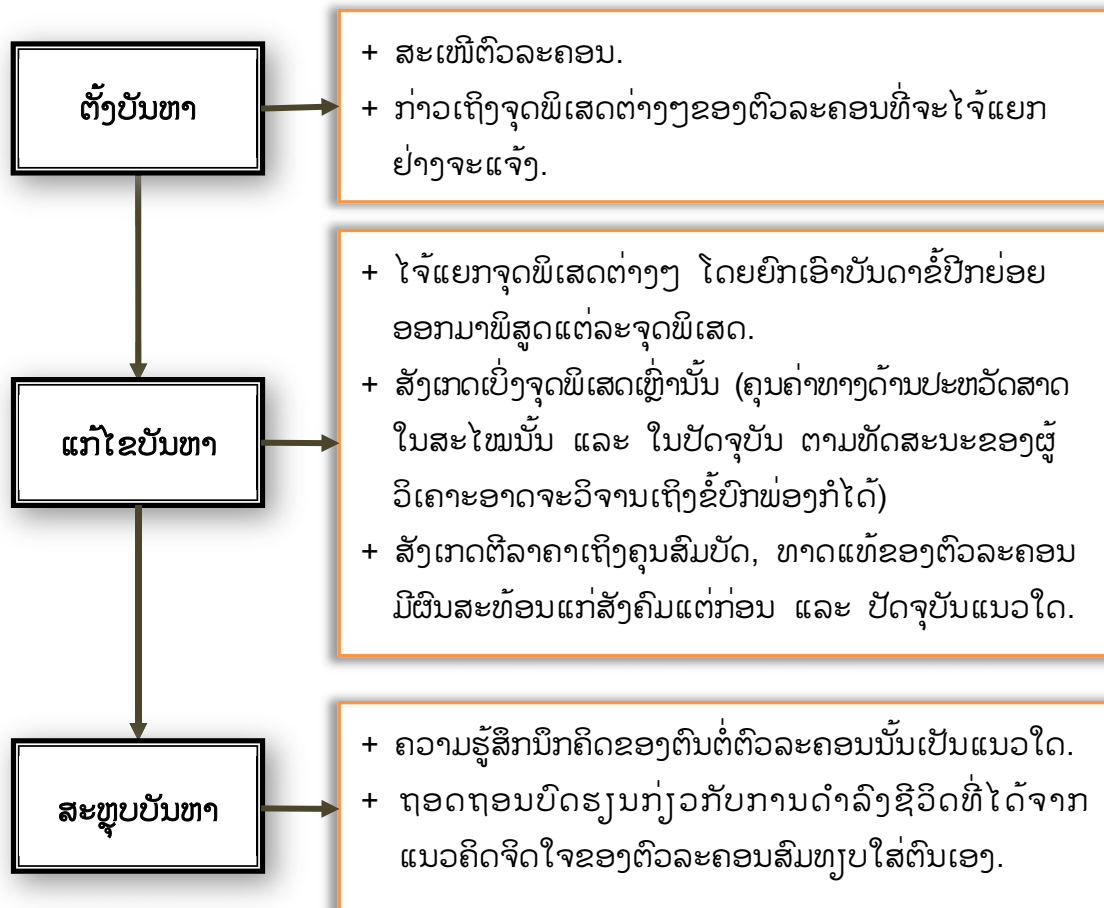
ຫຼັກການຕ່າງໆເພື່ອອ້າງອີງ ຫຼື ຍັງຢືນຈຸດພິເສດຂ້າງເທິງ:

- + ນ້ຳໃຈຮັກຫອມມະນຸດ ແລະ ນ້ຳໃຈເສຍສະລະອັນສູງສົ່ງຂອງປູ່ເຍີ:
 - ພໍ່ເຈົ້າເຫັນຈັ່ງຊັ້ນ, ຍາມໃດກໍອຸກອັ່ງຄັ່ງແຄ້ນຊອກຫາວິທີໃຫ້ມະນຸດບັນເທົາຄວາມທຸກໄຮ້ເຂັ້ນໃຈ.
 - ເມື່ອເຫັນມະນຸດພົບຄວາມທຸກຍາກລຳບາກພໍ່ເຈົ້າຈຶ່ງອຸກອັ່ງ.
 - ຊາກຂອງພໍ່ເຈົ້າ ເລີຍກາຍເປັນພູລາວໄຟມະໂລກັນ ຯລຯ.
- + ນ້ຳໃຈຕໍ່ສັງຄົມໄພທຳມະຊາດຂອງປູ່ເຍີ:
 - ພໍ່ເຈົ້າທ່ຽວໄປທຸກແຫ່ງທຸກຫີນ ເພື່ອໃຊ້ເທື່ອແຮງຂອງຕົນຊ່ວຍຊູມະນຸດ.
 - ພໍ່ເຈົ້າຈຶ່ງລັກເອົາໄຟກ້ອນໜຶ່ງໄປຍັດໃສ່ກາງຂອງໜ່ວຍດິນ ແລະ ອື່ນໆ.

ຈາກບາດກ້າວຕ່າງໆທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນັ້ນ ສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າກ່ອນຈະແຕ່ງບົດວິເຄາະຕົວລະຄອນໄດ້ນັ້ນ ກ່ອນອີ່ມໝົດຜູ້ແຕ່ງຕັ້ງໄດ້ອ່ານເລື່ອງໃຫ້ເຂົ້າໃຈຢ່າງລະອຽດເສຍກ່ອນ ເມື່ອອ່ານເຂົ້າໃຈເລື່ອງຮຽບຮ້ອຍແລ້ວ ຈຶ່ງບັນທຶກຂໍ້ປົກຄຸມຂອງຕົວລະຄອນນັ້ນໆ ຕໍ່ມາກໍເອົາຂໍ້ປົກຄຸມທີ່ໄດ້ບັນທຶກນັ້ນມາຈັດລຽງໃຫ້ເປັນລະບົບເຊັ່ນ: ນ້ຳໃຈຮັກຊາດ, ຮັກຄອບຄົວ... ອັນໃດຄືນ້ຳໃຈຮັກຊາດ, ອັນໃດຄືຮັກຄອບຄົວ ເມື່ອຈັດລຽງເປັນລະບົບຮຽບຮ້ອຍແລ້ວກໍຄັດເລືອກເອົາບາງບ່ອນທີ່ເຫັນວ່າພົ້ນເດັ່ນມາໄວ້ເປັນຫຼັກການໃນເວລາວິເຄາະ ແລະ ສຸດທ້າຍຈຶ່ງລົງມືຂຽນບົດວິເຄາະ. ດັ່ງແຜນວາດລຸ່ມນີ້:

4. ໂຄງຮ່າງໃນການແຕ່ງບົດວິເຄາະຕົວລະຄອນ

ຕົວຢ່າງ: ວິເຄາະຕົວລະຄອນ ສຸດທິກອນ ໃນເລື່ອງ "ຄືນທຶນາງກັບໃຈ"
ເລື່ອງ: ຄືນທຶນາງກັບໃຈ

ໂດຍ: ເພັດນ້ຳເງິນ

ຄືນນີ້ເດືອນເຕັມດວງ ພວມສົ່ງແສງປະກາຍທີ່ຂາວນວນອາບທາໄປທົ່ວບໍລິເວນຕ່າງໆ ຂອງຍາມລາຕີການ... ມູມໜຶ່ງໃນນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ຄືນນີ້ກໍເໝືອນທີ່ຜ່ານມາ ຄອບຄົວ ຂອງສຸດທິກອນເຊິ່ງລາວແມ່ນພະນັກງານຄູສອນຢູ່ໂຮງຮຽນແຫ່ງໜຶ່ງ ລາວແມ່ນຫົວໜ້າ ຄອບຄົວ ອັນມີຈົນດາວອນເປັນແມ່ເຮືອນ ແລະ ແອນ້ອຍໄວ 2 ຂວບ ເຊິ່ງເປັນພະຍານຮັກ ລະຫວ່າງລາວທັງສອງ. ຫຼັງຈາກກິນເຂົ້າແລງແລ້ວ ສຸດທິກອນກໍໝື່ນເຂົ້າຫາກອງປຶ້ມ

ສົນລະວົນຢູ່ກັບການຄົ້ນຄວ້າຕຳລາແຕ່ງບົດສອນ ເພື່ອກະກຽມໃສ່ໃນວັນໃໝ່, ລາວແຕ່ງບົດສອນ, ທັງກວດກາ ບົດຂອງນ້ອງນັກຮຽນ ທັງຄົ້ນຄວ້າບົດເຝິກຫັດ ເພື່ອປະກອບເຂົ້າໃນບົດສອນໃນບາດກ້າວທີ 4 ຂອງການສິດສອນ.

ເດິກສົມຄວນແລ້ວ ແຕ່ລາວຍັງບໍ່ທັນນອນ ລາວຜ່ອນຄາຍອາລົມດ້ວຍຄວັນຢາສູບ ແລ້ວສູບລົມຫາຍໃຈເຂົ້າປອດບາດໃຫຍ່ໆ. ບາງເທື່ອສາຍຕາຂອງລາວກໍເລື່ອນລອຍອອກໄປທາງປ່ອງຢ້ຽມຈັບຢູ່ທີ່ດວງເດືອນ ອັນມີກ້ອນເຜື້ອສີຂາວໄຫຼເຂົ້າມາປົກຄຸມ ແລ້ວກໍຄ່ອຍໆຈິດຈາງໄປ ຄົງຍັງເຫຼືອແຕ່ດວງເດືອນທີ່ຂາວນວນເບິ່ງລັດສະໝີຢ່າງສະຫງ່າງາມ ແລະແລ້ວສາຍຕາຂອງລາວ ກໍລອຍຕຳລົງໆມາຢຸດຢູ່ທີ່ຍອດກ້ວຍພວມແກວ່ງໄກວໂອນເອນໄປມາດ້ວຍການກະທົບຂອງສາຍຕາອ່ອນໆໃນຍາມເດິກສະຫງົດ.

ແຕ່ວ່າທຸກການເຄື່ອນໄຫວຂອງລາວ ແມ່ນບໍ່ໄດ້ໜີຈາກສາຍຕາຂອງຈິນດາວອນ ຜູ້ເຊິ່ງນອນລໍຄອຍຢູ່ເທິງຕຽງດ້ວຍຫົວໃຈທີ່ເລື່ອນລອຍ ນາງຢາກເວົ້າກັບຜົວຮັກອີກເປັນເທື່ອສຸດທ້າຍ ເພາະຜ່ານມາການປົກສາຫາລື ແລະ ການຊັກຊວນຂອງນາງແມ່ນຖືກປະຕິເສດຈາກສຸດທິກອນທຸກໆເທື່ອ, ສຽງລະຄັງໂມງຫ້ອຍຝາໄດ້ດັງຂຶ້ນເປັນການສັນຍານໃຫ້ຮູ້ວ່າ ເວລານີ້ສິບສອງໂມງແລ້ວ. ສຸດທິກອນຈັບແກ້ວນ້ຳທີ່ຕັ້ງຢູ່ທາງຂ້າງເບົາໆເຫຍັນນ້ຳລົງໃສ່ຈອກ ແລ້ວຍົກຂຶ້ນດື່ມຈົນໝົດຈອກ ແລ້ວຄ່ອຍໆລຸກຂຶ້ນຈາກເກົ້າອີ້ ເພື່ອຮັບປະກັນບໍ່ໃຫ້ມີສຽງບົນແຊວໃນຍາມຫຼັບນອນຂອງລູກ ແລະ ເມຍ. ລາວເກັບທ້ອນປຶ້ມໄວ້ເປັນລະບຽບ ແລ້ວຄ່ອຍໆຍ່າງໄປສູ່ຕຽງນອນ ອັນມີເມຍ ແລະ ລູກນອນຢູ່ກ່ອນແລ້ວ. ລາວເອນກາຍລົງນອນຂ້າງໆເມຍຮັກຂອງລາວ ແລະ ໃນເວລານັ້ນເອງຈິນດາວອນໄດ້ເໝາະຄົງໜ້ອຍໜຶ່ງ ແລະ ຍົກເອົາແຂນເບື້ອງໜຶ່ງຂຶ້ນກ່າຍໜ້າຜາກ, ນາງຄ່ອຍໆມືນຕາຂຶ້ນແນມເບິ່ງຜົວ.

"ອ້າຍສຸດທິກອນ" ນາງເອີ້ນຜົວຄ່ອຍໆ.

"ໂອ! ນ້ອງຍັງບໍ່ທັນນອນຫວະ?" ລາວຖາມຄືນຄ່ອຍໆ.

"ບໍ່ດອກ ນ້ອງນອນບໍ່ຫຼັບນາ! ອ້າຍສຸດທິກອນ" ນາງເອີ້ນຊື່ລາວອີກເປັນເທື່ອທີສອງ.

"ນ້ອງຢາກເວົ້າຫຍັງກັບອ້າຍເບາະ?" ລາວເຂົ້າໃຈນາງດີທີ່ນາງຢາກລົມກັບລາວ ເພາະຜ່ານມາລາວຮູ້ນິດໄສນາງດີ.

"ແມ່ນແລ້ວອ້າຍ... ນ້ອງຢາກລົມກັບອ້າຍ ແລະ ຢາກປົກສາກັບອ້າຍ"

"ນ້ອງມີເລື່ອງຫຍັງຊັ້ນຫວະ! ທີ່ເຮັດໃຫ້ນ້ອງຈົນຕ້ອງນອນບໍ່ຫຼັບ ຈຶ່ງຊັ້ນອ້າຍກໍພ້ອມແລ້ວທີ່ຈະລໍຟ້າການໂອ້ລົມ ແລະ ປົກສາຂອງນ້ອງ".

"ອ້າຍສຸດທິກອນ" ນ້ອງສົງສານອ້າຍທີ່ສຸດ ນ້ອງບໍ່ຢາກລົບກວນຈິດໃຈຂອງອ້າຍ ແຕ່ມັນກໍ່ສຸດທີ່ຈຳເປັນສຳລັບນ້ອງ. ສະນັ້ນ, ນ້ອງຫວັງວ່າອ້າຍຄົງຈະອະໄພໃຫ້ນ້ອງ ຖ້າຫາກນ້ອງເວົ້າສິ່ງໃດບໍ່ເປັນທີ່ພໍໃຈແກ່ອ້າຍ"

ນາງແນມເບິ່ງໜ້າລາວ ພ້ອມດ້ວຍແວວຕາທີ່ຮຸກຮ້ອງທາຄວາມເຫັນໃຈຈາກຜິວຮັກ.

ລາວຈຶ່ງກົດຄ່ອຍໆ..."ບໍ່ເປັນຫຍັງດອກ ນ້ອງມີຫຍັງກໍ່ເວົ້າມາເລີຍ"

ນາງຍິ້ມ ແລ້ວນາງກໍ່ເລີ່ມເວົ້າເຖິງບັນຫາທີ່ນາງພວມຢາກເວົ້າ.

"ເລື່ອງນີ້! ນ້ອງເຄີຍລົມອ້າຍ ແລະ ປຶກສາຫາລືກັບອ້າຍແລ້ວຫຼາຍໆເທື່ອ ເກືອບວ່າໄດ້ສອງປີແລ້ວ ແລະ ແຕ່ລະເທື່ອກໍ່ຖືກອ້າຍປະຕິເສດທຸກໆເທື່ອ ຊ້ຳຍັງເຮັດໃຫ້ອ້າຍຕ້ອງໝົນໝອງ ແລະ ບໍ່ເຊື່ອໝັ້ນໃນຕົວຂອງນ້ອງຕະຫຼອດມາ, ອ້າຍລອງຄິດເບິ່ງດູ! ວ່າໝູ່ຄູ່ຂອງອ້າຍສາມສິ່ງຄົນລາວກໍ່ໄປໝົດແລ້ວ ໃຜໆກໍ່ໄດ້ໄປຕ່າງປະເທດໝົດແລ້ວ ອ້າຍມື້ໃດກໍ່ເປັນຢູ່ຄືແນວນີ້, ແຕ່ລະວັນອ້າຍບໍ່ໄດ້ພັກໄດ້ເຊົາຈັກເທື່ອ, ຍາມໃດກໍ່ໄປສິດສອນຢູ່ເລີຍໆ ໄປການກໍ່ຕ້ອງໄປໃຫ້ທັນໂມງທັນເວລາອີກ ແລະ ເກືອບທຸກໆຄືນເວລາເຂົ້ານອນຂອງອ້າຍແມ່ນສືບສອງໂມງ ຫຼືບາງຄືນກໍ່ກວ່ານັ້ນອີກ, ແຕ່ອ້າຍບໍ່ເຄີຍຈົ່ມອິດເມື່ອຍຫົວນອນແນວໃດ, ນ້ອງເຫັນສະພາບຂອງອ້າຍແລ້ວນ້ອງສົງສານອ້າຍອີ່ຫຼີໃດ, ຈັກໜ້ອຍແອນ້ອຍລູກຂອງເຮົາໃຫຍ່ຂຶ້ນມາກໍ່ຊິເປັນຄູຄືພໍ່ມັນອີກ ເພາະພໍ່ມັນເປັນຄູເດ. ນ້ອງໃຫ້ສັນຍານຳອ້າຍ ນ້ອງມີພີ່ນ້ອງ ແລະ ໝູ່ຄູ່ຕ່າງປະເທດຫຼາຍຄົນ ເຊື່ອແນ່ວ່າລາວຕ້ອງຊ່ວຍເຫຼືອພວກເຮົາໄດ້ ແລະ ລາວເຈົ້າຄືຊິບໍ່ປະຖິ້ມໃຫ້ເຮົາຕາຍຕີ້ບໍ່, ຖ້າຫາກອ້າຍຮັກນ້ອງ ອ້າຍຕ້ອງເຊື່ອນ້ອງຕີອ້າຍ, ນ້ອງຈະບໍ່ໃຫ້ອ້າຍຕ້ອງຫຍຸ້ງຍາກລຳບາກຄືແນວນີ້ເລີຍ, ນ້ອງຈະເຮັດທຸກສິ່ງທຸກຢ່າງເພື່ອໃຫ້ອ້າຍໄດ້ສະບາຍ ແລະ ລູກຂອງເຮົາກໍ່ຈະມີອະນາຄົດອັນແຈ່ມໃສ. ອ້າຍສຸດທິກອນອ້າຍຮູ້ບໍ່... ນ້ອງຮັກອ້າຍແທ້ໆ.

ລາວບໍ່ໄດ້ຕອບນາງແຕ່ຢ່າງໃດ ລາວຊິນເຄີຍແລ້ວຕໍ່ຄວາມເວົ້າຂອງນາງທີ່ພວມລະເມີພີ່ຜັນຫາວິມານໃນກາງອາກາດ.

"ເປັນຫຍັງອຸດົມການຂອງນາງຈຶ່ງບໍ່ຄືກັນກັບເຮົາເລີຍ, ທັງໆທີ່ວ່າເຮົາເຄີຍອະທິບາຍໃຫ້ນາງຢ່າງໝົດຈິດໝົດໃຈ ເພື່ອໃຫ້ນາງປ່ຽນໃຈ, ເຮົາມີນາງ ແລະ ລູກເປັນຄູ່ຊີວິດ ແລະ ຮັກເໝືອນດວງໃຈ ແຕ່ເຮົາບໍ່ຍອມຢ່າງເດັດຂາດທີ່ຈະມາທໍລະຍົດຕໍ່ອຸດົມການຂອງເຮົາ ແລະ ເຮົາຈະພະຍາຍາມຢ່າງສຸດຂີດ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ນາງເຂົ້າໃຈ".

ເວລານັ້ນຄວາມງຽບໄດ້ເຂົ້າມາປົກຄຸມທົ່ວບໍລິເວນຫ້ອງນອນອີກເທື່ອໜຶ່ງ ເພາະຕ່າງຄົນກໍ່ໃຊ້ຄວາມຄິດໄປຕ່າງໆນານາ ເຊິ່ງບໍ່ກົງກັນແມ່ນແຕ່ໜ້ອຍດຽວ.

ນາງລໍຄອຍຄໍາຕອບຈາກລາວດ້ວຍໃຈຮ້ອນຮົນ. ແລ້ວລາວກໍເວົ້າຂຶ້ນຄ່ອຍໆແຕ່ເນັ້ນ ເປັນສຽງທີ່ໜັກແໜ້ນ.

"ຈິນດາວອນ! ເປັນຫຍັງນ້ອງຈຶ່ງບໍ່ເຂົ້າໃຈອ້າຍແດ່ ເກືອບສິ່ງໃດທີ່ນ້ອງເຮັດໃຫ້ອ້າຍ ຕ້ອງໜັກໃຈທຸກໃຈນໍາແຕ່ນ້ອງ... ທຸກໆມື້ນີ້ມີອັນໃດເບາະທີ່ມີອັນສະແດງອອກວ່າ ອ້າຍບໍ່ໄດ້ ຮັກນ້ອງ. ອ້າຍບໍ່ເຄີຍຮ້າຍເຄີຍດ່າ ແລະ ເຮັດໃຫ້ນ້ອງຕ້ອງຊອກຊ້າທົວໃຈຈັກເທື່ອ ຕະຫຼອດ ເຖິງຊີວິດການເປັນຢູ່ຄອບຄົວຂອງເຮົາກໍບໍ່ເຄີຍຂາດເຂີນຈົນເຖິງກັບວ່າ ເຂົ້າຂາດແລງແກງຂາດ ໝໍ້ຈັກເທື່ອ. ອ້າຍເຮັດວຽກຈົນບໍ່ຮູ້ອິດຮູ້ເມື່ອຍ ກໍເພື່ອເມຍ ແລະ ລູກຂອງອ້າຍ ແຕ່ເປັນຫຍັງ? ນ້ອງຈຶ່ງບໍ່ໃຫ້ກໍາລັງໃຈແກ່ອ້າຍແດ່! ເປັນຫຍັງນ້ອງຄືເຮັດໃຫ້ອ້າຍທຸກໃຈແທ້ ແລະ ເປັນຫຍັງ ນ້ອງຈຶ່ງບໍ່ເຂົ້າໃຈອ້າຍແດ່ຈັກໜ່ວຍ. ທຸກໆເທື່ອທີ່ອ້າຍເວົ້າກັບນ້ອງມັນບໍ່ມີຄວາມໝາຍຫຍັງ ເລີຍແມ່ນບໍ່? ແລະ ຄວາມເວົ້າຂອງອ້າຍມັນກໍບໍ່ມີຫຍັງສໍາຄັນສໍາລັບນ້ອງ, ນ້ອງຈຶ່ງບໍ່ຈົດຈໍາ ເອົາຈັກໜ່ວຍເລີຍ..."

ລາວບໍ່ອາດສາມາດຈະອົດກັ້ນໄດ້ທີ່ຈໍາເປັນຕ້ອງເວົ້າແນວນັ້ນອອກມາຕໍ່ເມຍຮັກ ເຊິ່ງມັນ ອາດຈະເປັນການກະທົບແຮງຕໍ່ຈິດໃຈຂອງນາງກໍເປັນໄດ້.

"ຈິນດາວອນ! ອ້າຍຂໍໂທດນໍານ້ອງຫຼາຍໆທີ່ອ້າຍຈໍາເປັນຈະຕ້ອງເວົ້າຄືແນວນີ້, ຫວັງວ່າ ນ້ອງຄົງຈະອະໄພໃຫ້ອ້າຍ..."

ນາງບໍ່ຕອບລາວແຕ່ຢ່າງໃດ ຄົງຍັງໃຊ້ສາຍຕາເລື່ອນລອຍໄປໄກແສນໄກ ອັນບໍ່ມີຈຸດໝາຍ ປາຍທາງ ບາງເທື່ອນາງກໍຢາກຈາກລູກ ແລະ ຜົວຮັກຂອງນາງໄປພຽງຜູ້ດຽວ ແລະ ຢາກຫາ ຈາກປະເທດຊາດທີ່ແສນຮັກ ເຊິ່ງແມ່ນບ່ອນໃຫ້ກໍາເນີດ ແລະ ນາງໄດ້ອາໄສແຕ່ນ້ອຍຈົນໃຫຍ່, ແນວຄິດຂອງນາງໃນເວລານີ້ ນາງພວມເດີນໄປຫາວິມານທີ່ນາງຄິດວ່າ ຈະມີຄວາມສຸກສໍາລັບ ນາງ ແລະ ອີກຈິດໃຈໜຶ່ງ ຖ້ານາງໄປ ນາງອາດຈະໄດ້ພົບກັບລາວຄົນໜຶ່ງ ເຊິ່ງແມ່ນຊາຍຊູ້ ຂອງນາງໃນເມື່ອກ່ອນ, ກ່ອນທີ່ນາງຈະຕັດສິນໃຈເຂົ້າສູ່ປະຕູວິວາກັບສຸດທິກອນ.

ສິ່ງທີ່ລາດເຊິ່ງແມ່ນຊູ້ເກົ່າຂອງນາງ, ປັດຈຸບັນລາວຢູ່ເມືອງຝຣັ່ງ ລາວຜູ້ນີ້ເຄີຍຊັກຊວນ ນາງໃຫ້ໄປດ້ວຍກັນໃນເມື່ອກ່ອນນີ້ທ້າຍ, ແຕ່ນາງປະຕິເສດ ເພາະຫົປະພໍແມ່ບໍ່ໄດ້. ນາງ ພວມຄິດເຖິງອະດີດ, ຄິດເຖິງຊູ້ເກົ່າ ແລະ ຢາກແກ່ດຶງເອົາສິນຮັກທີ່ຂາດສະບັ້ນໃນເມື່ອ ກ່ອນມາສືບຕໍ່ໃຫ້ກັບລາວຄົນນັ້ນເປັນເສັ້ນທາງຮັກທີ່ຫອມຫວນເໝືອນເດີມ, ໂດຍບໍ່ຄິດເຖິງວ່າ ຜົວຮັກ ແລະ ລູກນ້ອຍທີ່ໜ້າສົງສານຍັງນອນຢູ່ຄຽງຂ້າງນາງ ແລະ ແລ້ວນາງກໍຈາກລູກ ແລະ ຜົວຂອງນາງໄປ ແລະ ປະເທດຊາດທີ່ແສນຮັກຢ່າງບໍ່ອາໄລໃຈຫ່ວງແຕ່ຢ່າງໃດ... ນາງພວມເດີນໄປ... ເດີນໄປສູ່ເສັ້ນທາງທີ່ນາງໃຝ່ຝັນຫາ ແລະ ໃນທີ່ສຸດນາງກໍຕ້ອງພົບກັບ ລາວຄົນນັ້ນ.

... ໂອ້! ເຮົາພົບລາວແລ້ວຫວະນີ້!

"ອ້າຍສິງຫິລາດ... ອ້າຍຈີ່ນ້ອງໄດ້ບໍ່? ຈົນດາວອນຈັ່ງໃດລະ. ນ້ອງນຳຫາອ້າຍເກືອບທຸກທຶນທຸກແຫ່ງ ນ້ອງດີໃຈທີ່ນ້ອງໄດ້ພົບກັບອ້າຍນາ..."

ສິງຫິລາດພວມຍ່າງຄຽງຂ້າງກັບຍິງສາວຄົນໜຶ່ງໄປແບບບໍ່ທ່ວງສິ່ງໃດທັງໝົດ ລາວແນມເບິ່ງໜ້ານາງ ແລະ ກໍເບະສົບໃສ່ ແລ້ວກໍເກາະແຂນແຟນສາວຄົນໃໝ່ຢ່າງຕໍ່ໄປ...

ເຮັດໃຫ້ຈົນດາວອນຕ້ອງຕົກໃຈ ແລະ ນ້ອຍໃຈໃນຕົວເອງ, ເປັນຫຍັງລາວຈຶ່ງສະແດງທ່າທິແບບນີ້ກັບນາງ ທັງທີ່ເມື່ອກ່ອນລາວເຄີຍຮັກນາງໝົດຈິດໝົດໃຈ ຫຼື ວ່າລາວລັງກຽດເຮົາມີລູກມີຜົວແລ້ວບໍ່? ບະ! ແຕ່ວ່າລາວບໍ່ຮູ້ນຳວ່າເຮົາມີຜົວແລ້ວ, ເພາະລາວໜີຈາກເຮົາແຕ່ຕອນເຮົາຍັງເປັນນັກຮຽນຢູ່ ແລະ ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ສ້າງຄອບຄົວເທື່ອ ຫຼື ວ່າລາວລືມເຮົາແລ້ວ, ບາງເທື່ອລາວອາດຈະບໍ່ຈື່ເຮົາກໍເປັນໄດ້, ນາງຍັງບໍ່ແນ່ໃຈ, ນາງຟ້າວແລ່ນໄປຂວາງທາງລາວໄວ້ ແລ້ວປ່ອຍຄວາມເວົ້າທີ່ເສົ້າໆອອກໄປ:

"ຟ້າວກ່ອນ! ອ້າຍສິງຫິລາດ... ອ້າຍບໍ່ຈື່ນ້ອງຫວະ ນ້ອງຊື່ ຈົນດາວອນນະ!..."

ແລ້ວລາວກໍໝູວເບິ່ງນາງ ລາວສັງເກດແຕ່ຫົວຮອດຕີນ ແລະ ແຕ່ຕີນຮອດຫົວ ພ້ອມທັງທັງສຽງອອກມາ:

"ເຈົ້າຫວະ! ເສຍໃຈເດີຂ້ອຍບໍ່ເຄີຍຮູ້ຊື່ຈົນດາວອນຈັກເທື່ອ ແລະ ກໍບໍ່ເຄີຍຮູ້ໃຜທັງສິ້ນທີ່ມາແຕ່ວຽງຈັນ"

"ແມ່ນໃຜຫັ້ນ! ອ້າຍສິງຫິລາດ ຄືວ່າໜ້າມືນເອົາແທ້ໆ ຄືຊິເປັນບ້າຜູ້ຊາຍເນາະ ຕູ່ໄດ້ຕູ່ເອົາ" ຍິງຄົນນັ້ນທັນມາຖາມສິງຫິລາດ.

"ບໍ່ແມ່ນໃຜດອກນ້ອງ! ຈັກໜ້ອຍໝູ່ລາວຊິຖ້າ ເພາະໄດ້ນັດກັບລາວໄວ້ແລ້ວ..." ແລ້ວພວກລາວກໍຍ່າງໜີໄປ...

ເວລານັ້ນ ນ້ຳຕາຂອງນາງຄ່ອຍໆໄຫຼອອກຈາກເປົ້າຕາດ້ວຍຄວາມນ້ອຍເນື້ອຕຳໃຈ...
... "ອ້າຍສິງຫິລາດ... ຖ້ານ້ອງແດ່... ນ້ອງບໍ່ມີທີ່ເພິ່ງພາອາໄສບ່ອນໃດແລ້ວ ນອກຈາກອ້າຍຄົນດຽວ, ພີ່ນ້ອງ ແລະ ໝູ່ຄູ່ກໍບໍ່ຮູ້ວ່າລາວເຈົ້າຢູ່ໃສກັນໝົດ".

ນາງທັງເວົ້າທັງຍ່າງນຳຫຼັງລາວທັງສອງໄປ, ທັງຮ້ອງໄຫ້ ແລະ ອ້ອນວອນໃຫ້ພວກລາວທັງສອງເຫັນໃຈ, ແຕ່ໃນທັນໃດນັ້ນພໍ້ສິງຫິລາດອວ່າຍໜ້າກັບຄືນມາຫານາງດ້ວຍໃບໜ້າເຄັ່ງຂຶ້ນ ແລະ ໂກດແຄ້ນ, ມັນຍ່າງເຂົ້າມາໃກ້ໆນາງ ແລ້ວເງືອດຝາມີທີ່ໜັກໜ່ວງຂອງມັນຟາດໄປທີ່ແກ້ມຂອງນາງ, ເຮັດໃຫ້ນາງຈົນຫຼົງຮ້ອງໂອ້ຍ! ໝົດແຮງດ້ວຍຄວາມເຈັບປວດ, ນາງເຊລົ້ມໄປທີ່ຂ້າງທາງ...

"ບອກແລ້ວບໍ່ຟັງຍັງມາຍົວະໃຫ້ກູໃຈຮ້າຍຢູ່ ມັນກໍເປັນແນວນີ້ລະ..."

ເວລານີ້ນາງເຈັບປວດສຸດຂະໜາດທາງດ້ານຈິດໃຈ ແລະ ຮ່າງກາຍ, ນາງໝົດແລ້ວຄວາມຫວັງຕະຫຼອດເຖິງວິມານຮັກໃນກາງອາກາດ ນາງປະຖົມລູກ ແລະ ຜົວຮັກຂອງນາງ ເພື່ອສະແຫວງຫາຄວາມສຸກ ແລະ ຄວາມເຫັນແກ່ໂຕຂອງນາງພຽງຜູ້ດຽວ, ໝົດແລ້ວຄວາມຫວັງໃນຊີວິດ, ບໍ່ມີຫຍັງເຫຼືອເລີຍແມ່ນແຕ່ໜ້ອຍດຽວ, ນາງສະອື່ນໄຫ້ເຫຼືອໃຈ ເພາະຕົນເອງເດີນທາງຜິດ ແລະ ບໍ່ຍອມເຂົ້າໃຈຕໍ່ຄວາມເວົ້າຂອງຜົວແຕ່ຢ່າງໃດ, ນາງເສຍໃຈໃຫ້ຕົນເອງ, ນາງຢາກຕາຍ, ຕາຍໄປກັບຄວາມໝົດຫວັງໃນຊີວິດ, ເວລານີ້ນາງຄິດຮອດລູກ ແລະ ຜົວທີ່ສຸດ.

ອ້າຍສຸດທິກອນ ອ້າຍຢູ່ໃສ? ອະໄພໃຫ້ນັ້ນໆແດ່! ນ້ອງຜິດໄປແລ້ວ, ລູກຮັກຂອງແມ່, ລູກຢູ່ໃສ? ສຽງສະອື່ນຂອງນາງແຮງຂຶ້ນໆ... ແຕ່ໃນເວລານັ້ນ ເຮັດໃຫ້ນາງຕ້ອງສະດັງໃຈໝົດແຮງຈົນຕ້ອງຢຸດສະອື່ນໄຫ້ ເພາະສຽງເພງ... ໃຕ້ລັດສະໝີຂອງພັກ! ພວມດັງກ້ອງກ້ວານມາແຕ່ໂກງເຂົ້າຫຼຸຂອງນາງ... ໂອ້ ສຽງເພງປະຕິວັດ, ເປັນໄປບໍ່ໄດ້ຢ່າງເດັດຂາດ ເພາະນີ້ມັນບໍ່ແມ່ນເມືອງລາວ, ແຕ່ວ່າເພງນີ້ແມ່ນເພງທີ່ອ້າຍສຸດທິກອນເຄີຍຮ້ອງ ແລະ ລາວກໍມັກຮ້ອງຫຼາຍທີ່ສຸດ.

ໂອ້! ຄ້າຍຄືສຽງລາວອີ່ຫຼີ... ອ້າຍສຸດທິກອນໆໆ.

ສຽງຮ້ອງບາດແຮງຂອງນາງເຮັດໃຫ້ນາງສະດັງຕື່ນ, ມືນຕາຂຶ້ນ, ນາງຍັງມືນງົງຕໍ່ເຫດການເກີດຂຶ້ນກັບລາວມາຫວ່າງກິນີ້...

"ແມ່ນຫຍັງ? ເຮົາເປັນຫຍັງໄປ" ເມື່ອນາງຕັ້ງສະຕິຟັງຄັກໆ ສຽງເພງດັງກ່າວແມ່ນດັງມາຈາກວິທະຍຸຂອງເຮືອນທາງຂ້າງ ເຊິ່ງແມ່ນລາຍການສິລະປະວັນນະຄະດີພາກເຊົ້າ... ນາງລຸກຂຶ້ນນັ່ງ ມີເບື້ອງໜຶ່ງຍົກຂຶ້ນແນບໃສ່ເອິກຂອງຕົນເອງ. ແລ້ວນາງກໍຄ່ອຍໆກົມລົງຈູບລູກດ້ວຍຄວາມຮັກ ແລະ ເອັນດູ... ຈາກນັ້ນ ນາງກໍທັນໜ້າມາໝູບໜ້າໃສ່ເອິກຂອງຜົວຮັກເບົາໆ.

"ສຸດທິກອນ..." ສຸດທິກອນຄ່ອຍໆມືນຕາຂຶ້ນ ເຫັນນາງໝູບໜ້າໃສ່ເອິກຂອງລາວ.

"ຈົນດາວອນ..." ເມື່ອຮູ້ວ່າຜົວຕື່ນແລ້ວ ນາງກໍເງີຍໜ້າຂຶ້ນຈ້ອງເບິ່ງຜົວຮັກດ້ວຍຄາບນ້ຳຕາທີ່ປຽກຊຸ່ມໄປທົ່ວຂອບຕາ ແລະ ພວງແກ້ມທີ່ຂາວນວນຂອງນາງ...

"ນ້ອງຈົນດາວອນ! ນ້ອງຮ້ອງໄຫ້ເຮັດຫຍັງ? ນ້ອງເສຍໃຈໃຫ້ອ້າຍຄືນີ້ແມ່ນບໍ່?"

ນາງແກວ່ງຫົວຄ່ອຍໆ ແລ້ວປ່ອຍໃຫ້ຢາດນ້ຳຕາໄຫຼລົງໃສ່ເອິກຂອງລາວ, ນາງໂອບເອົາມືຂອງຜົວມາແນບໃສ່ເອິກ ແລ້ວແນມເບິ່ງລາວດ້ວຍແວວຕາທີ່ສາລະພາບຕົນເອງຂອງນາງພ້ອມທັງເວົ້າຂຶ້ນເປັນສຽງສັ່ນເຄືອວ່າ:

"ອ້າຍສຸດທິກອນ... ອະໄພໃຫ້ນ້ອງແດ່... ນ້ອງຜິດໄປແລ້ວລະອ້າຍ"

"ໝາຍຄວາມວ່າແນວໃດຈົນດາວອນ" ລາວຖາມນາງຄືນແບບບໍ່ເຂົ້າໃຈ.

"ກໍໝາຍຄວາມວ່ານ້ອງເຂົ້າໃຈອ້າຍແລ້ວ..."

"ແທ້ຫວະ! ຈົນດາວອນ...ໂອ້! ແມ່ນຫຍັງນໍມາດົນບັນດານໃຈນ້ອງໃຫ້ເຂົ້າໃຈອ້າຍ..."
ລາວເວົ້າແບບຍັງບໍ່ທັນເຂົ້າໃຈຕາມເດີມ.

"ບໍ່ມີຫຍັງດົນບັນດານໃຈດອກ! ກະອ້າຍຈຶ່ງໃດລະ! ເຮັດໃຫ້ນ້ອງເຂົ້າໃຈອ້າຍ ແລະ ຕໍ່ໄປນີ້ນ້ອງກໍຈະເຂົ້າໃຈອ້າຍຕະຫຼອດເຖິງວຽກງານຂອງອ້າຍ ຈົນຊົ່ວນິລັນດອນ" ແລ້ວນາງກໍເຜີຍຍື່ມອອກມາທ່າມກາງຄາບນໍ້າຕາທີ່ຍັງປຸງກຊຸ່ມ... ສຸດທິກອນໂອບກອດຮ່າງຄຶງຂອງນາງເຂົ້າໃນຊວງເອິກດ້ວຍຄວາມຮັກ ແລະ ເອັນດູ.

ບາດກ້າວໃນການແຕ່ງບົດວິເຄາະຕົວລະຄອນສຸດທິກອນໃນເລື່ອງ "ຄືນທຶນາງກັບໃຈ"

❖ ບາດກ້າວທີ 1

ຈາກການອ່ານເລື່ອງຄືນທຶນາງກັບໃຈ ເຮົາເຫັນວ່າສຸດທິກອນເປັນຜູ້ທີ່ມີນໍ້າໃຈຮັກອາຊີບຄູ່ຢ່າງແທ້ຈິງ ເຊິ່ງເປັນຕົວແທນຂອງຄູລາວໃນສະໄໝນັ້ນ, ເປັນຕົວລະຄອນສໍາຄັນຂອງເລື່ອງ.

❖ ບາດກ້າວທີ 2

ຈົດຂໍ້ປົກຍ່ອຍທີ່ກ່ຽວພັນກັບສຸດທິກອນເຊັ່ນ:

- ຫຼັງຈາກກິນເຂົ້າແລງແລ້ວ ສຸດທິກອນກໍໝັ້ນເຂົ້າຫາກອງປຶ້ມສົນລະວົນຢູ່ກັບການຄົ້ນຄວ້າຕໍາລາແຕ່ງບົດສອນ ເພື່ອກະກຽມໃສ່ໃນວັນໃໝ່, ລາວແຕ່ງບົດສອນ, ທັງກວດກາບົດຂອງນ້ອງນັກຮຽນ ທັງຄົ້ນຄວ້າບົດເຝິກຫັດ ເພື່ອປະກອບເຂົ້າໃນບົດສອນໃນບາດກ້າວທີ 4 ຂອງການສິດສອນ.

- ເດິກສົມຄວນແລ້ວ ແຕ່ລາວຍັງບໍ່ທັນນອນ.

- ສຽງລະຄັງໂມງຫ້ອຍຝາໄດ້ດັງຂຶ້ນເປັນການສັນຍານໃຫ້ຮູ້ວ່າ ເວລານີ້ ສິບສອງໂມງແລ້ວ. ສຸດທິກອນຈັບແກ້ວນໍ້າທີ່ຕັ້ງຢູ່ທາງຂ້າງເບົາໆເຫຍັນນໍ້າລົງໃສ່ຈອກ ແລ້ວຍົກຂຶ້ນດື່ມຈົນໝົດຈອກ ແລ້ວຄ່ອຍໆລຸກຂຶ້ນຈາກເກົ້າອີ້ ເພື່ອຮັບປະກັນບໍ່ໃຫ້ມີສຽງບິນແຊວ ໃນຍາມຫຼັບນອນຂອງລູກ ແລະ ເມຍ.

- ລາວເກັບທ້ອນປຶ້ມໄວ້ເປັນລະບຽບ ແລ້ວຄ່ອຍໆຍ່າງໄປສູ່ຕູງງນອນ ອັນມີເມຍ ແລະ ລູກນອນຢູ່ກ່ອນແລ້ວ.

- ອ້າຍລອງຄິດເບິ່ງດູ! ວ່າໝູ່ຄູ່ຂອງອ້າຍສາມສີຄົນລາວກໍໄປໝົດແລ້ວ ໃຜກໍໄດ້ໄປຕ່າງປະເທດໝົດແລ້ວ ອ້າຍມີໃດກໍເປັນຢູ່ຄືແນວນີ້.

- ແຕ່ລະວັນອ້າຍບໍ່ໄດ້ພັກໄດ້ເຊົາຈັກເທື່ອ ຍາມໃດກໍໄປສິດສອນຢູ່ເລີຍໆ ໄປການກໍຕ້ອງໄປໃຫ້ທັນໂມງທັນເວລາອີກ ແລະ ເກືອບທຸກໆຄົນເວລາເຂົ້າອນຂອງອ້າຍແມ່ນສິບສອງໂມງ ຫຼື ບາງຄົນກໍກວ່ານັ້ນອີກ, ແຕ່ອ້າຍບໍ່ເຄີຍຈົມອິດເມື່ອຍຫົວນອນແນວໃດ.

- ເຮົາມີນາງ ແລະ ລູກເປັນຄູ່ຊີວິດ ແລະ ຮັກເໝືອນດວງໃຈ ແຕ່ເຮົາບໍ່ຍອມຢ່າງເດັດຂາດທີ່ຈະມາທໍລະຍົດຕໍ່ອຸດົມການຂອງເຮົາ ແລະ ເຮົາຈະພະຍາຍາມຢ່າງສຸດຂີດ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ນາງເຂົ້າໃຈ.

- ອ້າຍບໍ່ເຄີຍຮ້າຍເຄີຍດ່າ ແລະ ເຮັດໃຫ້ນັ້ນອງຕ້ອງຊອກຊ້າງົວໃຈຈັກເທື່ອ ຕະຫຼອດເຖິງຊີວິດການເປັນຢູ່ຄອບຄົວຂອງເຮົາກໍບໍ່ເຄີຍຂາດເຂີນຈົນເຖິງກັບວ່າ ເຂົ້າຂາດແລງແກງຂາດໝໍ້ຈັກເທື່ອ.

- ອ້າຍເຮັດວຽກຈົນບໍ່ຮູ້ອິດຮູ້ເມື່ອຍ ກໍເພື່ອເມຍ ແລະ ລູກຂອງອ້າຍ.

❖ ບາດກ້າວທີ 3

ໂດຍອາໄສຂໍ້ປົກຄຸມທີ່ເປັນຈຸດພິເສດຂອງສຸດທິກອນແລ້ວຈັດຮຽງໃຫ້ເປັນລະບຽບດັ່ງນີ້:

1) ຮັກໃນອາຊີບຄູ ແລະ ນໍ້າໃຈເສຍສະລະອັນສູງສົ່ງຂອງສຸດທິກອນ.

- ມີຄວາມດຸໝັ່ນ ແລະ ອົດທົນສູງ.

- ເຮັດວຽກໂດຍບໍ່ຫວັງສິ່ງຕອບແທນ.

- ນໍ້າໃຈເສຍສະລະອັນສູງສົ່ງຂອງສຸດທິກອນລາວທຸ່ມເທທັງຊີວິດເພື່ອອຸດົມການຂອງຕົນເອງ.

2) ຮັກຄອບຄົວ ແລະ ຮັກປະເທດຊາດ.

3) ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບສູງຕໍ່ກັບໜ້າທີ່ວຽກງານ.

❖ ບາດກ້າວທີ 4

ຫຼັກຖານຕ່າງໆເພື່ອອ້າງອີງເພື່ອຍັງຢືນຈຸດພິເສດຂ້າງເທິງ:

+ ຮັກໃນອາຊີບຄູ ແລະ ນໍ້າໃຈເສຍສະລະອັນສູງສົ່ງຂອງສຸດທິກອນ.

- ຫຼັງຈາກກິນເຂົ້າແລງແລ້ວ ສຸດທິກອນກໍໝົນເຂົ້າຫາກອງປຶ້ມສົນລະວົນຢູ່ກັບການຄົ້ນຄວ້າຕຳລາແຕ່ງບົດສອນ.

- ລາວແຕ່ງບົດສອນ, ທັງກວດກາບົດຂອງນັກຮຽນ ທັງຄົ້ນຄວ້າບົດເຝິກຫັດ ເພື່ອ ປະກອບເຂົ້າໃນບົດສອນໃນບາດກ້າວທີ 4 ຂອງການສຶດສອນ.

- ເດິກສົມຄວນແລ້ວ ແຕ່ລາວຍັງບໍ່ທັນນອນ ສຽງລະຄັງໂມງຫ້ອຍຝາໄດ້ດັງຂຶ້ນເປັນ ການສັນຍານໃຫ້ຮູ້ວ່າ ເວລານີ້ ສິບສອງໂມງແລ້ວ. ລາວເກັບຫ້ອນປຶ້ມໄວ້ເປັນລະບຽບ ແລ້ວ ຄ່ອຍໆຢ່າງໄປສູ່ຕຽງນອນ ອັນມີເມຍແລະ ລູກນອນຢູ່ກ່ອນແລ້ວ.

- ເກືອບທຸກໆຄືນເວລາເຂົ້ານອນຂອງອ້າຍແມ່ນສິບສອງໂມງ ຫຼື ບາງຄືນກໍກວ່ານັ້ນ ອີກ, ແຕ່ອ້າຍບໍ່ເຄີຍຈົ່ມອິດເມື່ອຍຫົວນອນ.

+ ຮັກຄອບຄົວ ແລະ ຮັກປະເທດຊາດ

- ອ້າຍບໍ່ເຄີຍຮ້າຍເຄີຍດ່າ ແລະ ເຮັດໃຫ້ນ້ອງຕ້ອງຊອກຊ້າງົວໃຈຈັກເທື່ອ.

- ເຮົາມີນາງ ແລະ ລູກເປັນຄູ່ຊີວິດ ແລະ ຮັກເໝືອນດວງໃຈ ແຕ່ເຮົາບໍ່ຍອມຢ່າງເດັດ ຂາດທີ່ຈະມາທໍລະຍົດຕໍ່ອຸດົມການຂອງເຮົາ ແລະ ເຮົາຈະພະຍາຍາມຢ່າງສຸດຂີດ ເພື່ອເຮັດ ໃຫ້ນາງເຂົ້າໃຈ.

- ອ້າຍລອງຄິດເບິ່ງດູ! ວ່າໝູ່ຄູ່ຂອງອ້າຍສາມສີ່ຄົນລາວກໍໄປໝົດແລ້ວ ໃຜໆກໍໄດ້ໄປ ຕ່າງປະເທດໝົດແລ້ວ. ອ້າຍມື້ໃດກໍເປັນຢູ່ຄືແນວນີ້.

+ ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບສູງຕໍ່ຄອບຄົວ ແລະ ໜ້າທີ່ວຽກງານ

- ຊີວິດການເປັນຢູ່ຄອບຄົວຂອງເຮົາກໍບໍ່ເຄີຍຂາດເຂີນຈົນເຖິງກັບວ່າ ເຂົ້າຂາດແລງ ແກງຂາດໝໍ້ຈັກເທື່ອ.

- ອ້າຍເຮັດວຽກຈົນບໍ່ຮູ້ອິດຮູ້ເມື່ອຍ ກໍເພື່ອເມຍ ແລະ ລູກຂອງອ້າຍ.

- ແຕ່ລະວັນອ້າຍບໍ່ໄດ້ພັກໄດ້ເຊົາຈັກເທື່ອ.

- ຍາມໃດກໍໄປສຶດສອນຢູ່ເລີຍໆ ໄປການກໍຕ້ອງໄປໃຫ້ທັນໂມງທັນເວລາອີກ.

ບົດວິເຄາະຕົວຈິງ

ສຸດທິກອນແມ່ນຕົວລະຄອນໃນເລື່ອງ "ຄືນທີ່ນາງກັບໃຈ" ເຊິ່ງແມ່ນບຸກຄົນທີ່ມີນ້ຳໃຈ ຮັກໃນອາຊີບຄູ ແລະ ຮັກປະເທດຊາດ; ລາວມີຄວາມມານະອົດທົນອັນສູງສົ່ງ, ເຮັດວຽກໂດຍບໍ່ ຮູ້ອິດຮູ້ເມື່ອຍ. ພ້ອມກັນນັ້ນລາວກໍຍັງຮັກຄອບຄົວ ແລະ ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ສູງຕໍ່ໜ້າທີ່ວຽກ ງານ ແລະ ຕໍ່ຄອບຄົວອີກດ້ວຍ. ລາວພະຍາຍາມເຮັດທຸກສິ່ງທຸກຢ່າງເພື່ອໃຫ້ເມຍ ແລະ ລູກ ມີຢູ່ມີກິນຄືກັບຄອບຄົວອື່ນໆ.

ນ້ຳໃຈເສຍສະລະຂອງສຸດທິກອນຊ່າງປະເສີດ ແລະ ສູງລົງຫຼາຍທີ່ສຸດ ລາວເປັນຜູ້ທີ່ ຮັກໃນອາຊີບຄູ, ເຖິງແມ່ນວ່າໜ້າທີ່ນີ້ຈະລຳບາກພຽງໃດລາວກໍຍັງອົດທົນບາກບັນກາງເວັນໄປ ສອນນັກຮຽນ ກາງຄືນກໍແຕ່ງບົດສອນຈົນເດິກຈົນດີນຈຶ່ງໄດ້ເຂົ້ານອນ ແຕ່ລາວກໍບໍ່ເຄີຍທົ່ວ ໃຈດັ່ງຕອນໜຶ່ງຂອງບົດເລື່ອງເວົ້າວ່າ "ຫຼັງຈາກກິນເຂົ້າແລງແລ້ວ ສຸດທິກອນກໍໝື່ນເຂົ້າຫາ ກອງປຶ້ມສິນລະວົນຢູ່ກັບການຄົ້ນຄວ້າຕຳລາແຕ່ງບົດສອນ, ລາວແຕ່ງບົດສອນ, ທັງກວດກາ ບົດຂອງນັກຮຽນ ທັງຄົ້ນຄວ້າບົດເຝິກຫັດ ເພື່ອປະກອບເຂົ້າໃນບົດສອນໃນບາດກ້າວທີ 4 ຂອງການສິດສອນ, ເດິກສົມຄວນແລ້ວ ແຕ່ລາວຍັງບໍ່ທັນນອນ, ສຽງລະຄັງໂມງຫ້ອຍຝາ ໄດ້ດັງຂຶ້ນເປັນການສັນຍານໃຫ້ຮູ້ວ່າ ເວລານີ້ ສິບສອງໂມງແລ້ວ. ລາວເກັບຫ້ອນປຶ້ມໄວ້ເປັນ ລະບຽບ ແລ້ວຄ່ອຍໆຍ່າງໄປສູ່ຕຽງນອນ" ຈາກຂໍ້ຄວາມຕອນນີ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າລາວເຮັດ ວຽກທັງເວັນ ແລະ ຄືນ ກາງເວັນໄປສິດສອນນັກຮຽນ ກາງຄືນກໍຕ້ອງໄດ້ແຕ່ງບົດສອນທັງ ອົດຫຼັບຫົວນອນເດິກດີນທ່ຽງຄືນກໍຍັງບໍ່ໄດ້ເຂົ້ານອນ. ອາຊີບຄູເປັນອາຊີບທີ່ລຳບາກຕ້ອງໄດ້ ໃຊ້ຄວາມມານະອົດທົນສູງແທ້ໆ ແຕ່ຍ້ອນນ້ຳໃຈມັກໃນອາຊີບຄູສຸດທິກອນຈຶ່ງບໍ່ເຄີຍຈົມວ່າ ເປື້ອໜ້າໃນອາຊີບແຕ່ປະການໃດລາວເຮັດວຽກຢາກບໍ່ຮູ້ອິດຮູ້ເມື່ອຍ. ອຸດົມການອັນສູງລົງ ຂອງລາວຍາມໃດກໍຢາກເຫັນນັກຮຽນມີຄວາມຮູ້, ຄວາມສາມາດ ຢາກເຫັນປະເທດຊາດ ມີຄວາມຈະເລີນສີວິໄລ ລາວຍອມເສຍສະລະແມ່ນກະທັ້ງຄວາມສຸກສ່ວນຕົວເພື່ອສ່ວນລວມ; ກົງກັນຂ້າມກັບຈິດດາວອນຜູ້ເປັນເມຍທີ່ບໍ່ພໍໃຈຕໍ່ອາຊີບຂອງຜົວ; ອຸດົມການຂອງທັງສອງຄົນ ແຕກຕ່າງກັນເພາະຈິດດາວອນນາງມີຄວາມໄຝ່ຝັນຢາກໃຫ້ຜົວມີອາຊີບອື່ນທີ່ຫາເງິນໄດ້ຫຼາຍໆ ແລະ ກາງຄືນກໍຕ້ອງອົດຫຼັບອົດນອນຄົ້ນຄວ້າບົດຮຽນແບບທີ່ຜົວຂອງນາງເປັນຢູ່. ແຕ່ສຸດທິ ກອນກໍບໍ່ຍອມຫັນປ່ຽນແນວຄິດ ແລະ ອຸດົມການຂອງຕົນເອງທີ່ຕັ້ງໝັ້ນເອົາໄວ້ດັ່ງຂໍ້ຄວາມ ຕອນໜຶ່ງໃນບົດເລື່ອງຂຽນວ່າ "ເຮົາມີນາງ ແລະ ລູກເປັນຄູ່ຊີວິດ ແລະ ຮັກເໝືອນດວງໃຈ ແຕ່ເຮົາບໍ່ຍອມຢ່າງເດັດຂາດທີ່ຈະມາທໍລະຍົດຕໍ່ອຸດົມການຂອງເຮົາ ແລະ ເຮົາຈະພະຍາຍາມ ຢ່າງສຸດຂີດ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ນາງເຂົ້າໃຈ" ຈາກຂໍ້ຄວາມຕອນນີ້ທັນວ່າສຸດທິກອນມີຄວາມພະຍາຍາມ ສູງເພື່ອທີ່ຈະເອົາຊະນະຈິດໃຈຂອງເມຍເຊິ່ງເປັນຄູ່ຊີວິດທີ່ຕົນເອງຮັກເໝືອນແກ້ວຕາດວງໃຈ ແຕ່ຈິດດາວອນຜູ້ເປັນເມຍກໍບໍ່ລົດລະໃນຄວາມພະຍາຍາມເຊັ່ນດຽວກັນນາງພະຍາຍາມເກັຍ ກ່ອມຜົວດ້ວຍຫຼາຍຮູບແບບທັງຍົກເຫດຜົນຕ່າງໆນານາມາໃຫ້ຜົວເຫັນເພື່ອໃຫ້ຜົວຫັນປ່ຽນ ອຸດົມການດັ່ງບົດເລື່ອງຂຽນວ່າ "ອ້າຍລອງຄິດເບິ່ງດູ! ວ່າໝູ່ຄູ່ຂອງອ້າຍສາມສີ່ຄົນລາວກໍໄປ ໝົດແລ້ວ ໃຜໆກໍໄດ້ໄປຕ່າງປະເທດໝົດແລ້ວ. ອ້າຍມີໃດກໍເປັນຢູ່ຄືແນວນີ້. "ຄຳເວົ້າຂອງເມຍ

ບໍ່ໄດ້ເຮັດໃຫ້ລາວໃຈອ່ອນ ແລະ ປ່ຽນແປງອຸດົມການລາວໄດ້ເລີຍຍ້ອນຄວາມຮັກໃນອາຊີບ ແລະ ຮັກປະເທດຊາດຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ສຸດທິກອນເປັນແບບນີ້. ນອກຈາກລາວຈະຮັກໃນອາຊີບ ແລະ ຮັກປະເທດຊາດແລ້ວລາວຍັງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບສູງຕໍ່ຄອບຄົວໂດຍສະເພາະຜູ້ທີ່ເປັນ ຫົວໜ້າຄອບຄົວ ລາວໄດ້ເຮັດທຸກຢ່າງເພື່ອໃຫ້ຄອບຄົວມີຢູ່ມີກິນຄືກັບຄອບຄົວອື່ນໆດັ່ງຂໍ້ຄວາມ ໃນບົດເລື່ອງກ່າວວ່າ "ຊີວິດການເປັນຢູ່ຄອບຄົວຂອງເຮົາກໍບໍ່ເຄີຍຂາດເຂີນຈົນເຖິງກັບວ່າ ເຂົ້າຂາດແລງແກງຂາດໝໍ້ຈັກເທື່ອ; ອ້າຍເຮັດວຽກຈົນບໍ່ຮູ້ອິດຮູ້ເມື່ອຍ ກໍເພື່ອເມຍ ແລະ ລູກ ຂອງອ້າຍ." ຈາກຂໍ້ຄວາມຕອນນີ້ສະແດງວ່າສຸດທິກອນມີຄວາມດຸໝັ່ນຂະຫຍັນພຽນຊອກຢູ່ຫາ ກິນເພື່ອສ້າງສະຖານະຂອງຄອບຄົວຕົນເອງໃຫ້ຄືກັບໂທບ້ານໂທເມືອງ ເຖິງແມ່ນວ່າຈະມີ ພາລະໜ້າທີ່ອັນຫຍຸ້ງຍາກກໍຕາມ ແຕ່ເລື່ອງຄອບຄົວລາວກໍບໍ່ໄດ້ປ່ອຍປະລະເລີຍໃຫ້ລູກເມຍ ຕ້ອງລຳບາກ ແລະ ອຶດຢາກຂາດເຂີນ ຄຳບໍ່ໄດ້ຢືນຄືນບໍ່ໄດ້ຢູ່ບໍ່ໄດ້ຢຸດບໍ່ໄດ້ຢ່ອນ ດັ່ງບົດເລື່ອງ ຕອນໜຶ່ງຂຽນວ່າ "ແຕ່ລະວັນອ້າຍບໍ່ໄດ້ພັກໄດ້ເຊົາຈັກເທື່ອ". ນອກຈາກເຮັດວຽກເພື່ອຄອບຄົວ ແລ້ວລາວຍັງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບສູງຕໍ່ວຽກງານອັນໜັກໜ່ວງແຕ່ມີກຽດເຊິ່ງພັກ ແລະ ລັດໄດ້ ມອບໝາຍໃຫ້; ວຽກງານສິດສອນເຖິງຈະຫຍຸ້ງຍາກແຕ່ລາວບໍ່ເຄີຍປ່ອຍປະລະເລີຍໃຫ້ເປັນ ພາລະຂອງເພື່ອນຮ່ວມງານ ລາວບໍ່ເຄີຍຂາດການຈັກເທື່ອ ຊ້ຳບໍ່ໜ້າຍັງໄປໂຮງຮຽນແຕ່ເດິກ ແຕ່ເຊົ້າ ເພື່ອໃຫ້ທ່ວງທັນກັບເວລາບໍ່ໃຫ້ນ້ອງນັກຮຽນຕ້ອງຄອຍຖ້າຄວາມຮູ້ຈາກຄູຜູ້ໜຶ່ງ ເພາະ ບົດຮຽນທີ່ລາວຈະສົ່ງໃຫ້ນັກຮຽນນັ້ນກໍປຸງປະເພນີດັ່ງຜູ້ນ ສ່ວນນ້ອງນັກຮຽນກໍປຸງປະເພນີ ດັ່ງຕົນໄມ້; ຕົ້ນໄມ້ທຸກຕົ້ນຄົງຕ້ອງການຜຸ່ນເພື່ອເອົາໄປຫຼໍ່ລ້ຽງຕົນເອງໃຫ້ຈະເລີນເຕີບໂຕມີກິ່ງ ງ່າສາຂາອັນຊຽງງາມໃນວັນຂ້າງໜ້າ. ເມື່ອເປັນແນວນັ້ນສຸດທິກອນຈຶ່ງບໍ່ເຄີຍກຽດຄ້ານທີ່ຈະ ສົ່ງຄວາມຮູ້ໃຫ້ກັບນ້ອງນັກຮຽນເຊິ່ງເປັນໝໍ້ແໜງເປັນທຶນຮອນອັນລ້ຳຄ່າຂອງປະເທດຊາດ ລາວຈຶ່ງອຸທິດທັງຊີວິດເພື່ອປະເທດຊາດອັນແສນເຄົາລົບຮັກຂອງຕົນດ້ວຍການໄປສອນນັກຮຽນ ທຸກມື້ຕາມໂມງເວລາດັ່ງບົດເລື່ອງຕອນໜຶ່ງຂຽນວ່າ "ຍາມໃດກໍໄປສິດສອນຢູ່ເລີຍໆ ໄປການກໍ ຕ້ອງໄປໃຫ້ທັນໂມງທັນເວລາອີກ." ໝາຍຄວາມວ່າເລື່ອງໜ້າທີ່ວຽກງານກໍບໍ່ເຄີຍບົກພ່ອງເຊັ່ນ ດຽວກັນກັບທີ່ລາວໄດ້ປະຕິບັດກັບຄອບຄົວ.

ຈາກຄວາມຮັກ, ຄວາມເປັນທ່ວງເປັນໃຍ, ຄວາມມານະອົດທົນ, ຄວາມພະຍາຍາມ, ຄວາມເສຍສະລະຂອງສຸດທິກອນ ແລະ ຍ້ອນຄວາມຝັນຂອງຈິດດາວອນຜູ້ເປັນເມຍໃນຄືນ ນັ້ນຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ນາງບໍ່ຢາກໄປຢູ່ຕ່າງປະເທດອີກ ແລະ ນາງຍັງດີໃຈທີ່ມີຜົວເປັນຄູ, ນາງເຂົ້າໃຈ ເຖິງວຽກງານທີ່ຜົວກຳລັງເຮັດຢູ່ ແລະ ຍິ່ງໄປກວ່ານັ້ນນາງຍັງພ້ອມທີ່ຈະຢູ່ຄຽງປາຄຽງໄລ່ກັບ

ຜົວຈົນຊົ່ວນິລັນດອນ. ສຸດທິກອນສົມແລ້ວທີ່ເປັນຄູເປັນແມ່ພິມຂອງຊາດ ເພາະຄູຄືຜູ້ໃຫ້ໂດຍ
ບໍ່ຫວັງສິ່ງຕອບແທນ ຖ້າຫາກວ່າໃນປັດຈຸບັນນີ້ຄູລາວໃນທົ່ວປະເທດ ຫາກເປັນຄືສຸດທິກອນ
ປະເທດຊາດຂອງພວກເຮົາກໍຄົງຈະຈະເລີນກ້າວໜ້າຢ່າງແນ່ນອນ.

ມາຮອດປັດຈຸບັນນີ້, ປະເທດນີ້ປະເທດຊາດຂອງພວກເຮົາກ້າວໜ້າຫຼາຍແລ້ວ ແຕ່ຖ້າ
ຫາກປະເທດຊາດພວກເຮົາຫາກມີຄູດຶງແບບສຸດທິກອນກໍຈະເຮັດໃຫ້ປະເທດຊາດຂອງພວກ
ເຮົາໄດ້ຮັບການພັດທະນາຢ່າງວ່ອງໄວທ່ວງທັນກັບສາກົນ. ສະນັ້ນ, ພວກເຮົາຄວນເອົາແບບ
ຢ່າງອັນດີຂອງສຸດທິກອນມີເປັນແວ່ນແຍງໃນການປະກອບອາຊີບ ເພື່ອຈະເຮັດໃຫ້ຕົນເອງ
ກາຍເປັນຄົນດີ, ເປັນທີ່ຮັກແພງຂອງຄອບຄົວ ແລະ ສັງຄົມ.

ຈາກການໄຈ້ແຍກມາຂ້າງເທິງນັ້ນເຫັນວ່າ ຕົວລະຄອນສຸດທິກອນສົມແລ້ວທີ່ແມ່ພິມ
ຂອງຊາດ. ພວກເຮົາທຸກຄົນຄວນທີ່ຈະນຳເອົາໄປເປັນບົດຮຽນໃນການດຳລົງຊີວິດກໍຄືການ
ປະກອບອາຊີບຕ່າງໆ ໂດຍສະເພາະການມີຄວາມມານະອົດທົນພາກພຽນພະຍາຍາມ, ມີນ້ຳ
ໃຈເສຍສະລະຄວາມສຸກສ່ວນຕົວເພື່ອສ່ວນລວມ, ມີຄວາມຮັກຕໍ່ຄອບຄົວ, ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ
ສູງຕໍ່ຄອບຄົວກໍຄືວຽກງານທີ່ພັກ ແລະ ລັດໄດ້ມອບໝາຍໃຫ້ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ປະເທດຊາດທີ່
ແສນຮັກຂອງພວກເຮົາກ້າວໜ້າໄປຂ້າງໜ້າຢ່າງບໍ່ຢຸດຢັ້ງ.

ຄຳຖາມ

1. ເປັນຫຍັງຈຶ່ງເອີ້ນວ່າບົດວິເຄາະຕົວລະຄອນ?
2. ດ້ວຍເຫດໃດເພິ່ນຈຶ່ງແບ່ງບົດວິເຄາະອອກເປັນຫຼາຍປະເພດ?
3. ຖ້າຢາກແຕ່ງບົດວິເຄາະຕົວລະຄອນໄດ້ດີ ຜູ້ແຕ່ງຄວນເຮັດແນວໃດ?
4. ຖ້າບົດວິເຄາະຕົວລະຄອນໃດໜຶ່ງຫາກບໍ່ມີໂຄງຮ່າງທີ່ລະອຽດ ຈະເຮັດໃຫ້ບົດແຕ່ງ
ນັ້ນເປັນແນວໃດ?

ບົດເຝິກຫັດ

1. ຈົ່ງອ່ານໂຄງຮ່າງບົດວິເຄາະຕົວລະຄອນປູ່ເຍີໃນເລື່ອງ "ປູ່ເຍີ" ຂ້າງເທິງນັ້ນແລ້ວ
ແຕ່ງບົດວິເຄາະຕົວຈິງ.
2. ຈົ່ງອ່ານບົດເລື່ອງໃດໜຶ່ງໃນໜັງສືພິມ, ວາລະສານທີ່ຕົນເອງມັກແລ້ວສ້າງໂຄງຮ່າງ
ວິເຄາະ ພ້ອມທັງແຕ່ງບົດວິເຄາະຕົວຈິງ.
3. ຈົ່ງອ່ານນິທານເລື່ອງ "ແພປ່ານ ແລະ ຂີ້ເຜີ້ງ" ແລ້ວວິເຄາະຕົວລະຄອນໃດໜຶ່ງທີ່
ຕົນເອງມັກທີ່ສຸດ.

ນິທານເລື່ອງ "ແພປ່ານ ແລະ ຂີ້ເຜີງ"

ເທິງນານມາແລ້ວ ຫຼາຍຊົ່ວໂຄດຄົນ ມີຕຳນານກ່າວຂານກັນວ່າ ເທິງພູດອຍທີ່ມີບໍລິເວນອັນກວ້າງຂວາງແຫ່ງໜຶ່ງທີ່ຢູ່ໂກແສນໄກ ຍັງມີໝູ່ບ້ານຂອງຊາວເຜົ່າມົ້ງ ທີ່ຕັ້ງຖິ່ນຖານຢ່າງຍາຍກັນຢູ່ຕາມໜ່ວຍພູສູງຕ່າງໆ ເມື່ອຫຼົງໄປແຕ່ໂກກໍຈະເໝືອນຈອມປະສາດທີ່ພົ້ນຈາກທະເລສະຫວັນທີ່ປົກຄຸມໄປດ້ວຍເມກໝອກທີ່ໜາວເຢັນ.

ໃນໝູ່ບ້ານເຫຼົ່ານີ້ກໍມີຄອບຄົວໜຶ່ງທີ່ຢູ່ກັນສາມຄົນ ພໍ່, ແມ່ ແລະ ລູກສາວ, ພໍ່ຊື່ວ່າທ້າວຕູ້, ແມ່ຊື່ນາງບ້າວ ແລະ ລູກຊື່ ນາງກ້າ ທັງສາມຢູ່ກັນມາດ້ວຍຄວາມສຸກ ແລະ ຮັກແພງກັນດີ ເປັນຄອບຄົວທີ່ເຮັດໄຮ່, ເຮັດສວນ ປູກຜັກປູກໝີ, ລ້ຽງໝູ, ລ້ຽງໄກ່ໄວ້ເປັນອາຫານ.

ເມື່ອສັງຂານລ່ວງເລີຍໄປ ຜູ້ເປັນຜົວກໍເປັນຫ່ວງເປັນໃຍນຳຄອບຄົວ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຢາກແພງແຮງເມຍໃຫ້ມີສຸຂະພາບແຂງແຮງຈຶ່ງຢາກຫາແຮງງານມາເພີ່ມ ຈຶ່ງຕັດສິນໃຈແຕ່ງດອງໃໝ່ກັບສາວແມ່ຮ້າງລູກຕິດຄົນໜຶ່ງ ເຊິ່ງທັງສອງແມ່ລູກນີ້ຕ່າງມີນິດໄສເຫັນແກ່ຕົວ, ຂີ້ຖີ່, ໃຈຖ່ອຍ ແລະ ຂີ້ແບະແງະງອນ ຍາມໃດກໍເຮັດຕັ້ງຕິເຈັບສຳອອຍຜົວໃໝ່ຢູ່ເລື້ອຍໆ. ນານປີໄປຜົວຜູ້ເຄີຍແສນດີກັບເມຍໃຫຍ່ກໍຄ່ອຍໆກາຍເປັນຜົວຕາມໃຈເມຍນ້ອຍທີ່ຕ້ອງການເຊິ່ງນາງເມຍນ້ອຍຜູ້ນີ້ວາງແຜນຢູ່ໃນໃຈເພື່ອກຳຈັດເມຍຫຼວງ.

ມື້ໜຶ່ງນາງເມຍນ້ອຍເຮັດຕັ້ງຕິເຈັບປ່ວຍໜັກ ນອນຈົມບໍ່ກິນເຂົ້າກິນນ້ຳ, ຜູ້ເປັນຜົວສຸດແສນເປັນຫ່ວງຈຶ່ງຕັດສິນໃຈຂຶ້ນໄປຈອມພູທີ່ມີຕົ້ນໄມ້ສັກສິດຢູ່ຕົ້ນໜຶ່ງ, ໃນຂະນະທີ່ລາວກຳລັງໄປນັ້ນ ລາວບໍ່ຮູ້ວ່າເມຍນ້ອຍໄດ້ຈອບໄປລີ້ຢູ່ຫຼັງຕົ້ນໄມ້ນັ້ນກ່ອນແລ້ວ, ພໍຜູ້ເປັນຜົວໄປຮອດລາວກໍຂາບໄຫວ້ ແລ້ວຖາມຕົ້ນໄມ້ນັ້ນວ່າ "ຕົ້ນໄມ້ເອີຍ ເປັນຫຍັງເມຍນ້ອຍຂອງຂ້ອຍຈຶ່ງເຈັບບໍ່ເຊົາຈັກເທື່ອ ລາວຈະຕາຍຈາກຂ້ອຍບໍ່?" ແລ້ວເມຍນ້ອຍກໍຕອບອອກມາຈາກຫຼັງຕົ້ນໄມ້ນັ້ນວ່າ: "ຖ້າຢາກໃຫ້ນາງດີໄວໆເຈົ້າຕ້ອງເອົາເມຍຫຼວງຂອງເຈົ້າມາຂ້າບະຜີໃຫ້ນາງ ແລ້ວນາງຈະດີຂຶ້ນເອງ."

ເມື່ອຜູ້ເປັນຜົວກັບມາຮອດເຮືອນ ກໍຟ້າວບອກເມຍນ້ອຍວ່າ: "ຂ້ອຍໄດ້ໄປຂາບໄຫວ້ຕົ້ນໄມ້ແລ້ວ, ເພິ່ນບອກໃຫ້ຂ້ອຍເອົາງົວໂຕໜຶ່ງໄປເຮັດຜີໃຫ້ ແລ້ວເຈົ້າກໍຈະດີຂຶ້ນ. ຈາກນັ້ນນາງເມຍນ້ອຍກໍບອກໃຫ້ຜົວຂອງນາງໄປຊອກຊີ້ງົວນຳຊາວບ້ານ ແຕ່ລາວໄປຫຼາຍໝູ່ບ້ານບໍ່ມີໃຜຂາຍງົວໃຫ້ລາວ, ລາວຈຶ່ງກັບມາເຮືອນແລ້ວນັ່ງນອນຄິດຫຼາຍມື້ ຈຶ່ງຕັດສິນໃຈເດັດຂາດວ່າ: "ເຖິງຄາວແລ້ວຈະຕ້ອງເອົາເມຍຫຼວງມາເປັນງົວແທນ". ລາວກໍເລີຍເອົາເຊືອກມາຜູກຄໍເມຍຫຼວງ ແລ້ວແກ່ລາກໄປພ້ອມທັງເອົາໄມ້ແສ້ຟາດຫຼັງເມຍໄປຍັງທີ່ງາກວ້າງ.

ແຕ່ລະມື້ປ່ອຍໃຫ້ນາງກິນຫຍ້າແທນເຂົ້າຄືກັນກັບວ່ານາງເປັນງົວໂຕໜຶ່ງ. ຫຼັງຈາກນັ້ນກໍ
ເລີຍເຮັດໃຫ້ນາງເມຍຫຼວງກາຍເປັນງົວແມ່ແທ້ໂຕໜຶ່ງທີ່ຖືກລ່າມເຊືອກກັມກິນຫຍ້າຢູ່.

ນາງກ້າ ລູກສາວຂອງພວກລາວບໍ່ຮູ້ວ່າພໍ່ແມ່ເປັນຫຍັງກັນ, ມີແຕ່ບໍ່ເຫັນໜ້າແມ່ຫຼາຍມື້
ແລ້ວ ຜູ້ເປັນພໍ່ມີແຕ່ບອກລູກສາວວ່າ: "ລູກເອີຍໃຫ້ລູກພາງົວໄປກິນຫຍ້າຢູ່ກາງເດີນເດີ" ນາງ
ກ້າພາງົວໂຕນັ້ນໄປກິນຫຍ້າທຸກວັນ ເຖິງແມ່ນວ່າລາວບໍ່ຮູ້ວ່າງົວໂຕນັ້ນເປັນແມ່ຂອງລາວ ແຕ່
ທຸກຄັ້ງທີ່ເຫັນງົວ ນາງຮູ້ສຶກຜູກພັນກັບງົວ, ລາວຮ້ອງໄຫ້ທຸກມື້ກັບງົວໂຕນັ້ນ ເພາະລາວເສຍ
ໃຈຫຼາຍທີ່ແມ່ກໍບໍ່ກັບມາຈາກໄຮ່ ແລະ ກໍບໍ່ມີໃຜສອນລາວຖັກແສ່ວອີກແລ້ວ.

ມື້ໜຶ່ງງົວແມ່ໂຕນັ້ນອົດກັນຄວາມໃນໃຈບໍ່ໄຫວຈຶ່ງເຜີຍຄວາມລັບຕໍ່ລູກຄຶງວ່າ: "ຢຸດ
ຮ້ອງໄຫ້ເສຍເທິດລູກ ງົວນີ້ແລ້ວເປັນແມ່ຂອງເຈົ້າ, ແມ່ມີເວນກຳຈຶ່ງກາຍເປັນງົວຄືແນວນີ້,
ແມ່ຈະສອນລູກຖັກແສ່ວເອງ".

ເວລາຜ່ານໄປຜູ້ເປັນຜົວກໍບໍ່ໄດ້ຫົວໃສ່ໃຈຊາກັບງົວ ແລະ ລູກສາວ ມີແຕ່ມີຄວາມສຸກ
ກັບເມຍນ້ອຍ ແລະ ລູກສາວຫຼ້າ. ສ່ວນນາງກ້າກໍໃຫຍ່ແຕກສາວ ແລະ ຫຍິບແສ່ວໄປເລື້ອຍໆ.
ວັນໜຶ່ງນາງລູກສາວເມຍນ້ອຍມາເຫັນນາງກ້າຖັກແສ່ວແພຜືນງາມ ກໍເກີດອິດສາ ແລ້ວນາງກໍ
ໄປລັກຈອບເບິ່ງວ່າໃຜນໍ້າສອນໃຫ້ນາງກ້າຖັກແສ່ວ.

ແລະແລ້ວຜູ້ເປັນນ້ອງສາວກໍເຫັນຜູ້ເອື້ອຍກຳລັງນັ່ງແສ່ວຢູ່ ໂດຍມີແມ່ງົວໂຕນັ້ນກຳລັງ
ສອນໃຫ້. ຢູ່ຕໍ່ມາມື້ໜຶ່ງນາງນ້ອງສາວກໍໄດ້ພາງົວແມ່ໂຕນັ້ນໄປກິນຫຍ້າ ແລະ ຂໍໃຫ້ແມ່ງົວ
ສອນໃຫ້ນາງຖັກແສ່ວ ແຕ່ແມ່ງົວບໍ່ຍອມບອກນາງ, ແມ່ງົວແລ່ນກັບຄືນ ເລີຍເຮັດໃຫ້ສາຍ
ເຊືອກທີ່ມັດຄໍແມ່ງົວນັ້ນໄປເກາະເອົາບອກແຂນເບື້ອງໜຶ່ງຂອງນາງ ແລ້ວລາກເອົານາງເຂົ້າ
ໄປໃນປ່າຈົນເຖິງແຄມແມ່ນໍ້າ ງົວແມ່ຈຶ່ງຢຸດ ແລ້ວນາງຈຶ່ງຟ້າວແລ່ນກັບເຮືອນ. ຫຼັງຈາກນ້ອງ
ສາວມາຮອດເຮືອນກໍເກີດເຈັບເປັນຂຶ້ນມາ.

ຄາວນີ້ຜູ້ເປັນພໍ່ກໍໄດ້ໄປຖາມຫິນສັກສິດວ່າ: "ມີຫຍັງນໍ້ເກີດຂຶ້ນກັບລູກສາວຂອງຂ້ອຍ,
ເປັນຫຍັງນາງຈຶ່ງເຈັບໜັກແທ້?" ແລະ ເທື່ອນີ້ກໍເໝືອນກັນ ລາວບໍ່ຮູ້ວ່ານາງເມຍນ້ອຍໄດ້ໄປ
ຈອບຢູ່ຫຼັງກ້ອນຫິນ, ນາງເມຍນ້ອຍຈຶ່ງຕອບວ່າ: "ເຈົ້າຈະຕ້ອງທຳລາຍກີຕ່ຳຜ້າ ແລະ ແພປ່ານ
ຂອງເມຍຫຼວງເຈົ້າຖິ້ມໝົດສາກ່ອນ".

ຫຼັງຈາກທີ່ເຮັດແນວນັ້ນແລ້ວ ລູກສາວຂອງເມຍນ້ອຍກໍຍັງບໍ່ດີຂຶ້ນເລີຍ, ລາວຈຶ່ງໄປ
ຖາມຕົ້ນໄມ້ສັກສິດອີກ ແຕ່ລາວກໍບໍ່ຮູ້ວ່າເມຍນ້ອຍໄປລີ້ຢູ່ຫຼັງຕົ້ນໄມ້ຄືເກົ່າ. ລາວຖາມຕົ້ນໄມ້

ວ່າ: "ເປັນຫຍັງລູກສາວຂອງຂ້ອຍຈຶ່ງບໍ່ດີຂຶ້ນ?" ເມຍນ້ອຍກໍຕອບວ່າ: "ຕ້ອງຂ້າງົວໂຕນັ້ນບະ ຜີ" ເພາະເມຍນ້ອຍຮູ້ດີວ່າງົວໂຕນັ້ນແມ່ນເມຍຫຼວງ. ພໍຜູ້ເປັນພໍ່ກັບມາຮອດເຮືອນກໍຟ້າວບອກ ກັບເມຍນ້ອຍໃຫ້ໄປຂ້າງົວໂຕນັ້ນ, ພໍນາງກ້າມາໄດ້ຍິນ ກໍເລີຍຟ້າວແລ່ນອອກໄປຫາງົວທີ່ຄອກ ແລ້ວກໍເວົ້າຕໍ່ແມ່ງົວວ່າ: "ແມ່ງົວເອີຍ ຕໍ່ໄປນີ້ລູກຊິບໍ່ໄດ້ເຫັນໜ້າແມ່ແລ້ວ" ນາງເວົ້າໄດ້ເທົ່ານີ້ ກໍຮ້ອງໄຫ້ສະອື່ນບໍ່ຢຸດ, ແມ່ງົວເຫັນກໍຕົກໃຈຈຶ່ງເວົ້າກັບນາງວ່າ: "ເປັນຫຍັງເຈົ້າຈຶ່ງຮ້ອງໄຫ້ແທ້ ຂ້ອຍຮັກເຈົ້າຫຼາຍ ແລະ ຂ້ອຍກໍໄດ້ຊ່ວຍເຈົ້າເຮັດສຳເລັດ ສິນກະໂປ່ງທີ່ເຈົ້າຈະໄດ້ນຸ່ງໃນຍາມ ກິນຈຽງແລ້ວເດລູກ ເຈົ້າໄຫ້ເຮັດຫຍັງ ບອກແມ່ງົວດູ?" ນາງກ້າຕັ້ງສະຕິໄດ້ແລ້ວກໍຟ້າວບອກ ແມ່ໄປວ່າ ພໍຂອງຕົນຈະເອົາງົວໄປຂ້າບະຜີໃຫ້ລູກເມຍນ້ອຍ.

ງົວຜູ້ເປັນແມ່ຂອງນາງຈຶ່ງໄດ້ເວົ້າຂຶ້ນວ່າ: "ຮີບເອົານ້ຳມາຖອກໃສ່ຄອກໃຫ້ຂ້ອຍມື່ນ ແລ້ວລົ້ມຕາຍໄປຊະ!" ເວົ້າແລ້ວນາງກ້າກໍປະຕິບັດຕາມຄຳແມ່ງົວສັ່ງ ນາງກໍໄປຕັກນ້ຳມາທົດ ໃສ່ບ່ອນທີ່ແມ່ງົວຢືນຢູ່ນັ້ນຈົນປຽກ, ກ່ອນທີ່ແມ່ງົວຈະມື່ນຕາຍ ນາງໄດ້ສັ່ງລູກສາວວ່າ: "ເມື່ອ ໃດຫາກລູກຢາກໄດ້ສິ່ງໃດນັ້ນໃຫ້ລູກໄປທີ່ຄອກງົວ ແລ້ວລູກຈະເຫັນສິ່ງທີ່ລູກຕ້ອງການຢູ່ທີ່ ນັ້ນ" ເມື່ອເວົ້າສຸດງົວກໍຢຽບບວກນ້ຳແລ້ວມື່ນພະລາດລົ້ມຕາຍ.

ເມື່ອງົວແມ່ທີ່ເຄີຍໃຫ້ຄວາມຮັກ ແລະ ຄວາມອົບອຸ່ນມາແຕ່ລະມື້ລະວັນໄດ້ມາຕາຍຈາກ ພາໃຫ້ນາງກ້າກາຍເປັນກຳພ້າແມ່ຢ່າງຫງອຍເຫງົາ ເພາະແມ່ນ້ອຍບໍ່ໄດ້ຮັກນາງກ້າ, ແຕ່ລະມື້ ກໍມີແຕ່ໃຊ້ວຽກໜັກຕັ້ງແຕ່ເຊົ້າຈົນຄ່ຳ, ທັງເຮັດໄຮ່ ແລະ ເຮັດວຽກໃນເຮືອນ.

ໃນຂະນະດຽວກັນຜູ້ເປັນແມ່ນ້ອຍ ແລະ ລູກສາວຊ້ຳພາກັນແຕ່ງຕົວດ້ວຍສິນເສື້ອງາມ ໄປຫຼິ້ນບຸນກິນຈຽງ, ສ່ວນນາງກ້າແມ່ນຕ້ອງໄດ້ເຮັດວຽກຄົນດຽວຢູ່ເຮືອນຢ່າງໜ້າເສົ້າສະຫຼົດໃຈ.

ແມ່ນ້ຳຂອງນາງກ້າຢ້ານວ່ານາງກ້າຈະຟ້າວເຮັດວຽກທີ່ມອບໝາຍນັ້ນແລ້ວໄວ ແລ້ວ ຟ້າວລັກອອກໄປຫຼິ້ນບຸນ ຈຶ່ງຫາວຽກເພີ່ມໃຫ້ນາງ ແລະ ເອົາໝາກສາລີບິນໃສ່ເຂົ້າເປືອກມາ ໃຫ້ນາງກ້າໄຈ້ແຍກໃຫ້ໝົດໃນມື້ນີ້ ເພາະແມ່ນ້ຳຄິດວ່າ ແນວໃດນາງກ້າກໍບໍ່ສາມາດໄຈ້ໄທ້ນ ແລະ ກໍຈະໝົດໂອກາດໄດ້ໄປໂຍນໝາກຄອນນຳໝູ່. ສ່ວນນາງກ້າເມື່ອເຫັນແມ່ນ້ຳເຮັດໃສ່ຕົນ ແນວນັ້ນກໍບໍ່ປາກຫຍັງມີແຕ່ກົ້ມໜ້າເກັບເມັດເຂົ້າ ແລະ ສະອື່ນໄຫ້ຄົນດຽວ.

ໃນເວລາດຽວກັນນັ້ນ ຫູຂອງນາງກໍໄດ້ຍິນສຽງແວ່ວງມາແຕ່ຄອກງົວ ມັນເປັນສຽງຂອງ ແມ່ນາງກ້າ ທີ່ເອີ້ນຫາລູກ. ນາງຟ້າວແລ່ນຕາມສຽງນັ້ນໄປຈົນເຖິງຄອກງົວ, ນາງເຫັນເຄື່ອງນຸ່ງ

ຊຸດໜຶ່ງທີ່ງາມທີ່ສຸດເທົ່າທີ່ນາງເຄີຍໄດ້ເຫັນມາ ວາງພາດໄວ້ຮາວໄມ້, ສຽງນັ້ນຍັງແວ່ວມາອີກ ເໝືອນກັບບອກນາງໃຫ້ຟ້າວໃສ່ເຄື່ອງທີ່ແມ່ໄດ້ກຽມໄວ້ໃຫ້ລູກ.

ນາງກ້າອອກຈາກຄອກງົວພ້ອມກັບຊຸດທີ່ສວຍງາມ ເຊິ່ງເອ້ຍ້ອງໄປດ້ວຍເງິນຄຳກຳ ແກ້ວ, ໃນຂະນະດຽວກັນທີ່ນາງກ້າວຂາອອກໄປໄກຈາກຄອກ ແມ່ຂອງນາງກໍເຕືອນນາງກ້າ ໃຫ້ຟ້າວກັບກ່ອນຕາເວັນຕົກດິນ.

ຢູ່ເດີນບຸນກິນຈຽງແຫ່ງໜຶ່ງ ທີ່ຖືວ່າເປັນເດີນລວມສູນຂອງໝູ່ບ້ານ ເຊິ່ງຈະມີແຕ່ຜູ້ສຳ ຄັນໆ ແລະ ຜູ້ບ່າວງາມທັງຫຼາຍມາລົມສາວ ໂດຍການໃຊ້ໝາກຄອນ, ສຽງລຳ ແລະ ສຽງ ດົນຕີເປັນສີ່, ຍັງມີຜູ້ບ່າວງາມຈາກບ້ານໄກຄົນໜຶ່ງທີ່ໄດ້ຖືແຄນມາເປົ່າໃນງານນີ້, ລາວເປົ່າ ແຄນທັງພ້ອມເກັ່ງຫຼາຍ, ຜູ້ທີ່ມາໃນງານຕ່າງກໍມີຄວາມຊື່ນຊອບ ແລະ ຫຼົງໃຫຼສຽງແຄນຂອງ ລາວ. ແມ່ນ້ອຍຂອງນາງກ້າກໍຢາກໄດ້ມາເປັນລູກເຂີຍຂອງຕົນເອງ ຈຶ່ງພາລູກສາວໄປ ວົນວຽນໃກ້ທ້າວ ແລະ ເວົ້າຕໍ່ແຍກັບທ້າວຢ່າງມີເລ່ລຽມ ແຕ່ທ້າວຊ້ຳບໍ່ຫຼົງວແລ.

ທັນໃດນັ້ນເອງ ນາງກ້າກໍກ້າວເຂົ້າໄປກາງເດີນ ບ່ອນທີ່ບ່າວສາວພວມໂຍນໝາກຄອນ, ຊາຍໜຸ່ມມາບເຫັນກໍຕາຄ້າງ ແລ້ວຫຼຸດປາກຖາມວ່າ: "ໂອ! ນັ້ນແມ່ນໃຜ ສັງມາງາມແທ້?". ທັນໃດນັ້ນແມ່ນ້າຂອງນາງກ້າກໍຟ້າວຮ້ອງດອດມາໃສ່ນາງກ້າວ່າ: "ໂອ້ຍ, ເຈົ້າຄືກ້າເອົາຊຸດ ງາມຂອງລູກສາວຂ້ອຍມານຸ່ງ?".

ຊາຍໜຸ່ມຄົນນັ້ນບໍ່ສົນໃຈຕໍ່ຄຳເວົ້າຂອງແມ່ນ້ານັ້ນ ລາວພະຍາຍາມສ້າງຄວາມສົນໃຈ ຈາກນາງກ້າ, ລາວຕັດສິນໃຈເດີນເຂົ້າໄປຫານາງກ່ອນ ແລ້ວກໍໂຍນໝາກຄອນໃຫ້ນາງກ້າ ແຕ່ແມ່ນ້າຊ້ຳຜັດຊຸກຮ່າງນາງກ້າໃຫ້ເລື່ອນໄປທາງຂ້າງ ແລ້ວດຶງລູກສາວຕົນມາແທນທີ່ນາງ ໂດຍເຊິ່ງໜ້າຊາຍໜຸ່ມຄົນນັ້ນ. ຕາມປະເພນີຂອງຊົນເຜົ່າມົ້ງ ເວລາກິນຈຽງແມ່ນເວລາທີ່ມາ ເບິ່ງສາວງາມ ເພື່ອຄັດເລືອກຄົນທີ່ຖືກໃຈ ລາວເຈົ້າເລືອກໂຍນໝາກຄອນໃຫ້ຜູ້ທີ່ລາວເຈົ້າມັກ ແລະ ເມື່ອມັກ ຫຼື ຖືກໃຈກໍຈະໂຍນໃຫ້ແຕ່ຜູ້ດຽວ ແລ້ວກໍຕາມດ້ວຍວາຈາ ແລະ ສຽງລຳຕອບ ໂຕ້ກັນ.

ເມື່ອຕາເວັນໃກ້ຈະຕົກລັບຂອບຟ້າແລ້ວ, ນາງກ້າກໍຮີບແລ່ນກັບຄືນບ້ານກ່ອນທີ່ຊຸດງາມ ຈະກັບກາຍເປັນຊຸດທີ່ຂາດສ້ອຍ ແລະ ເປື້ອນເບີ. ຊາຍໜຸ່ມຄົນນັ້ນຟ້າວແລ່ນຕາມນາງໄປ ແຕ່ບໍ່ທັນນາງ. ພາຍໃນເຈັດວັນແຫ່ງບຸນກິນຈຽງກໍຈະມີເຫດການແບບນີ້ກັນໝົດ ແຕ່ໃນມື້ທີ່ ແປດ ໃນຂະນະທີ່ນາງກ້າພວມແລ່ນກັບບ້ານນັ້ນ ຍ້ອນຄວາມຟ້າວຟັ່ງເປັນພິເສດ ນາງກ້າຈຶ່ງ

ໄດ້ເຮັດເກີບກິ່ງໜຶ່ງເຮ່ຍຄາຂີ້ຕົມຢູ່ກາງທາງ; ຊາຍໜຸ່ມແລ່ນຕາມຫຼັງໄປກໍເຫັນເກີບກິ່ງນັ້ນລາວ
ກໍເກັບເອົາ ແລ້ວຕາມໄປເຖິງເຮືອນຂອງນາງກ້າ. ເມື່ອທ້າວເຂົ້າໄປກາງເດີ່ນກໍເຫັນແຕ່ນາງ
ສາວທີ່ໜ້າມອມແມມ, ນຸ່ງເຄື່ອງຂາດເບື້ອນ ເຮັດວຽກຢູ່ຄົນດຽວເທົ່ານັ້ນ, ທ້າວລໍຖ້າຢູ່ໜ້າ
ປະຕູເຮືອນ ເພື່ອໃຫ້ທຸກຄົນໃນເຮືອນຫຼັງນີ້ມາເຖິງ.

ເມື່ອເຫັນວ່າທຸກຄົນມາຄົບແລ້ວ ທ້າວກໍເອົາເກີບກິ່ງນັ້ນອອກມາໃຫ້ທຸກຄົນລອງສຸບເບິ່ງ
ຖ້າຫາກຕົນໃຜພໍດີທ້າວຈະຂໍແຕ່ງດອງນຳ. ທັງແມ່ນ້າ ແລະ ນ້ອງສາວຕ່າງກໍບິນສຸບ ແຕ່ຕົນ
ຊ້ຳຜັດນ້ອຍ, ບາງຕົນຊ້ຳຜັດໃຫຍ່ເກີນ, ຍັງເຫຼືອແຕ່ນາງກ້າກື້ມໜ້າເກືອໄກ່ຢູ່ບໍ່ປາກບໍ່ຕິງ,
ທ້າວຈຶ່ງຂໍໃຫ້ນາງກ້າໃສ່ເກີບນັ້ນໃຫ້ທ້າວເບິ່ງ. ໃນທີ່ສຸດນາງກ້າກໍລອງເກີບ ແລ້ວມັນກໍພໍດີກັບ
ຕົນຂອງນາງ. ເມື່ອຮູ້ເຈົ້າຂອງເກີບແລ້ວ ຊາຍໜຸ່ມຄົນນັ້ນກໍຂໍພັກເຊົານຳ ແລະ ໃກ້ຂ້ອນແຈ້ງ
ນາງກ້າ ແລະ ຊາຍໜຸ່ມຄົນນັ້ນກໍພາກັນລັກໜີໄປຢ່າງງຽບງ, ຜູ້ເປັນແມ່ນ້າຍິ່ງຄຽດແຄ້ນໃຈ
ຫຼາຍ ທີ່ຊາຍໜຸ່ມບໍ່ລັກເອົາລູກສາວຂອງຕົນໄປ. ນາງເລີຍສົ່ງລູກສາວຂອງນາງອອກໄປຕາມ
ທາງພວກລາວ.

ຈາກນັ້ນ ຜູ້ເປັນນ້ອງສາວໄດ້ນຳທັນສອງຄົນນັ້ນ ແຕ່ວ່າພວກລາວຊ້ຳຜັດຂ້າມແມ່ນ້າໄປ
ອີກຝັ່ງໜຶ່ງແລ້ວ, ນາງບໍ່ສາມາດຂ້າມຕາມ ເພາະນາງລອຍນ້ຳບໍ່ເປັນ ຈຶ່ງໄດ້ກັບຄືນເມືອເຮືອນ.
ຫຼັງຈາກນັ້ນ ເວລາໄດ້ຜ່ານໄປຫຼາຍປີ ນ້ອງສາວໄດ້ມາພົບກັບເອື້ອຍອ້າຍ ຈົນວ່າລາວທັງສອງ
ໄດ້ມີລູກຊາຍໜຶ່ງຄົນແລ້ວ.

ມີໜຶ່ງຜົວນາງກ້າອອກໄປຫາປາ ປະໃຫ້ນາງກ້າກັບລູກເຝົ້າເຮືອນ ພໍດີນ້ອງສາວມາ
ຮອດເຮືອນຂອງພວກລາວ, ນາງກ້າຜູ້ເປັນເອື້ອຍສຸດແສນດີໃຈຫຼາຍ ທີ່ເຫັນນ້ອງສາວ ກໍຈຶ່ງ
ເອີ້ນໃສ່ນ້ອງວ່າ: "ສະບາຍດີນ້ອງສາວ ບໍ່ໄດ້ພົບນ້ອງເທິງເຕີບ, ເຂົ້າມາໃນເຮືອນພີ່ນ້ອງຮັກ".
ຜູ້ເປັນນ້ອງສາວກໍທຳທ່າດີອີກດີໃຈແລ້ວຟ້າວຖາມຂໍໃຊ້ຫ້ອງນ້ຳ ແລະ ນາງກໍຟ້າວພານ້ອງ
ສາວໄປຫ້ອງນ້ຳຢູ່ຫຼັງເຮືອນ. ເວລານັ້ນນ້ອງສາວບອກໃຫ້ເອື້ອຍທັນຫຼັງ ນາງກ້າກໍທັນຫຼັງໃຫ້
ນ້ອງສາວຟ້າວຂ້າເອື້ອຍຕາຍກັບໝ້ອງ.

ຫຼັງຈາກນັ້ນ ຜົວຂອງນາງກ້າໄປຫາປາກັບມາຮອດເຮືອນ ນ້ອງສາວຂອງນາງກ້າກໍແຕ່ງ
ຕົວປອມຕົວເປັນເອື້ອຍມາລັດຢູ່ປະຕູ, ຜູ້ເປັນຜົວໄດ້ປາມາຫຼາຍເປັນພິເສດ ຈຶ່ງບອກໃຫ້ນາງ

ໄປຊອກຄູ່ກັນນຳມາໃຫ້, ນາງກໍຈັບຜິດຄູ່ທີ່ເຄີຍໃຊ້ຕະຫຼອດ. ສຸດທ້າຍນາງຈຶ່ງຖາມທ້າວນ້ອຍ ລູກຊາຍຂອງນາງກ່າວວ່າ: "ແມ່ຂອງເຈົ້າເຄີຍໃຊ້ຄູ່ໜ່ວຍໃດໄປຕັກນ້ຳ?".

ພໍຮອດຍາມນອນ ຜົວຂອງນາງກໍກ່າວເວົ້າຂຶ້ນວ່າ: "ຖ້າເຈົ້າເປັນເມຍຂອງຂ້ອຍແທ້, ເຈົ້າຈຶ່ງເອົາໝອນທີ່ຂ້ອຍເຄີຍໝູນມາໃຫ້ຂ້ອຍແດ່" ນ້ອງສາວກໍໄດ້ຖາມລູກຊາຍນ້ອຍຂອງນາງກ່າວວ່າ: "ແມ່ຂອງເຈົ້າເອົາຫຍັງມາໃຫ້ພໍ່ເຈົ້ານອນ, ລູກຊາຍນ້ອຍຈຶ່ງຕອບວ່າ: "ແມ່ຂອງຂ້ອຍເອົາຜົມຂອງລາວມາເປັນໝອນໃຫ້ພໍ່ຂອງຂ້ອຍໝູນນອນ" ແຕ່ຜົມຂອງນ້ອງສາວສັ້ນເກີນໄປບໍ່ພໍທີ່ຈະເອົາມາເປັນໝອນໃຫ້ຜົວຂອງນາງກໍໝູນໄດ້.

ຕອນເຊົ້າມື້ຕໍ່ມາລູກຊາຍຂອງລາວຈຶ່ງບອກວ່າ: "ນ້ອງສາວຂອງແມ່ເປັນຄົນຂ້າແມ່ຂອງລູກ" ແລ້ວຜົວຂອງນາງກໍໄດ້ອອກໄປຊອກຫານາງ ແຕ່ພໍ່ໄປເຫັນ ນາງກໍຕາຍແລ້ວ.

ໃນຂະນະນັ້ນຢູ່ເຮືອນ ຜູ້ເປັນນ້ອງສາວຢາກເຮັດໃຫ້ຜົວນາງກ້າພໍໃຈ ຈຶ່ງໄດ້ຖາມລູກນ້ອຍວ່າ: "ແມ່ຂອງເຈົ້າໃຊ້ຫຍັງສະຜົມ ຜົມຂອງລາວຈຶ່ງຍາວແທ້" ລູກຊາຍນ້ອຍກໍຕອບວ່າ: "ແມ່ຂອງຂ້ອຍຕົ້ມນ້ຳຮ້ອນສະຜົມ". ຕອນທີ່ນາງກັບມາລົງສະຜົມໃນພື້ນທີ່ນ້ຳຮ້ອນ ລູກຊາຍຂອງນາງກໍກຸຊກຫົວນາງລົງໃນພື້ນທີ່ນ້ຳຮ້ອນຈົນນາງຕາຍ. ຫຼັງຈາກນາງຕາຍໄປແລ້ວ ວິນຍານຂອງນາງກໍກາຍເປັນລົມພາຍຸໝູນຂຶ້ນໄປເທິງຟ້າ ແລ້ວກໍຫັບຫາຍໄປ.

ກ່າວເຖິງຜົວຂອງນາງກໍາ ເມື່ອເຫັນຊາກສົບຂອງເມຍແລ້ວ ລາວກໍເອົາໄປຝັງໄວ້ໃກ້ເຮືອນຂອງພວກລາວ. ຫຼັງຈາກຝັງແລ້ວບໍ່ດົນກໍເກີດມືຕົ້ນໄມ້ໃຫຍ່ ແລະ ສູງທີ່ສຸດ. ວັນໜຶ່ງຜົວຂອງນາງຈຶ່ງໄດ້ໄປຫາໝໍຜີຄົນໜຶ່ງ ເພື່ອຖາມເຖິງວິນຍານຂອງເມຍ ແລະ ເມຍຈະກັບມາເມື່ອໃດ, ໝໍຜີກໍເລີຍຕອບວ່າ: "ເຈົ້າບໍ່ຕ້ອງຕັດຕົ້ນໄມ້ຕົ້ນນີ້ເດີ ຍົກເວັ້ນຕັດເອົາແຕ່ກົງກ້ານນ້ອຍມາເຮັດພື້ນດັງໄຟ, ຂີ້ເຖົ້າທີ່ມາຈາກພື້ນນັ້ນແມ່ນເມຍຂອງເຈົ້າ ສະນັ້ນເຈົ້າບໍ່ຕ້ອງເອົາໄປຖິ້ມແລ້ວ ມັນຈະຢູ່ກັບເຈົ້າຕະຫຼອດໄປ ແຕ່ຖ້າຜູ້ໃດເອົາຂີ້ເຖົ້າຂອງເຈົ້າໄປແມ່ນຜູ້ນັ້ນຈະເອົາເມຍຂອງເຈົ້າໄປນຳດ້ວຍ". ຢູ່ຕໍ່ມາມື້ໜຶ່ງ ຜົວຂອງນາງກໍາບໍ່ຢູ່ເຮືອນ ເຫຼືອແຕ່ລູກຊາຍນ້ອຍ ກໍເລີຍມີແມ່ປ້າຄົນຂ້າງເຮືອນ ມາຂໍເອົາຂີ້ເຖົ້າໄປເຮັດຢາປົວຄົນເຈັບ, ລູກຊາຍນ້ອຍບໍ່ຮູ້ເລື່ອງກໍເລີຍເອົາຂີ້ເຖົ້ານັ້ນໃຫ້ແມ່ປ້າຄົນນັ້ນໄປ.

ຫຼັງຈາກທີ່ເອົາຂີ້ເຖົ້າໃຫ້ແມ່ປ້າໄປແລ້ວ ວິນຍານຂອງນາງກໍາທີ່ແຜງໃນຄາບຂີ້ເຖົ້າກໍໄປເກີດໃໝ່ໄປເປັນລູກສາວຂອງແມ່ປ້າຄົນນັ້ນ. ແຕ່ລະມື້ນາງຈະກັບຄືນມາເຮືອນຂອງສອງພໍ່ລູກ

ມາເຮັດວຽກແຕ່ງເຂົ້ານໍ້າໃຫ້ພວກລາວກິນ. ນາງໄດ້ເຮັດແບບນີ້ມາເປັນເວລາຫຼາຍປີຈົນວ່າເປັນສາວ. ພຶດຕິກຳຂອງລູກສາວພາໃຫ້ແມ່ປ້າຜູ້ເປັນແມ່ຄິດສົງໄສຈຶ່ງໄປຖາມໝໍຜີ ແລ້ວໝໍຜີກໍຕອບວ່າ: "ເພາະສອງພໍ່ລູກນັ້ນເປັນລູກ ແລະ ເປັນຜົວຂອງນາງແຕ່ຊາດປາງກ່ອນ" ແມ່ປ້າຄົນນັ້ນກໍສົ່ງນາງກັບຄືນໄປໃຫ້ສອງພໍ່ລູກ. ພໍໄປຮອດວິນຍານຂອງນ້ອງສາວຂອງນາງກໍໄດ້ປາກົດຂຶ້ນເຮັດເປັນພາຍຸລົງມາແຕ່ເທິງພ້າມາດົງເອົານາງກ້າໄປຈາກອ້ອມແຂນຂອງຜົວນາງ.

ໃນຂະນະທີ່ລົມພາຍຸໝູນແຮງເໝືອນກຳລັງດູດຮ່າງນາງກ້າໃຫ້ຫຼຸດພັດພາກຈາກແຂນຂອງຜົວນາງນັ້ນ ນາງກ້າຮູ້ດີວ່າ ຄາວນີ້ຕົນຄືຊິບໍ່ລອດຈາກຄວາມອາຄາດຂອງນ້ອງສາວແນ່ນອນ, ຍ້ານຈະໝົດກຳເວນຈະຕ້ອງຈາກຜົວ ແລະ ລູກໄປເສຍແລ້ວ, ນາງຈຶ່ງໄດ້ເອີ້ຍປາກກັບຜົວວ່າ: "ຂ້ອຍຮູ້ດີວ່າຕໍ່ແຕ່ນີ້ໄປຂ້ອຍກັບເຈົ້າຈະບໍ່ໄດ້ຢູ່ຮ່ວມກັນອີກແລ້ວ, ຖ້າຫາກຊາດໜ້າມີຈິງ ເຈົ້າຈຶ່ງໄປເກີດເປັນຕົ້ນປ່ານ ແລ້ວຂ້ອຍຈະໄປເປັນໂຕເຜີ້ງ ເພື່ອຜະລິດນ້ຳເຜີ້ງມີລົດຫວານ ແລະ ຂີ້ເຜີ້ງ, ສ່ວນລູກຊາຍເຮົາກໍໄປເກີດເປັນນົກມາກິນນ້ຳເຜີ້ງ ມີແຕ່ທາງດຽວທີ່ພວກເຮົາພໍ່ແມ່ລູກຈະໄດ້ຢູ່ຄູ່ກັນຊົ່ວນິລັນດອນ. ນີ້ແລ້ວເປັນທາງສຸດທ້າຍທີ່ສາມຄົນເຮົາຈະພົບພໍ້ກັນ ໂດຍສະເພາະຂ້ອຍກັບເຈົ້າ, ເຈົ້າເປັນຜ້າປ່ານ ຂ້ອຍເປັນຂີ້ເຜີ້ງ, ເວລາລາວເອົາຂີ້ເຜີ້ງມາແຕ້ມຂັ້ນສີໃສ່ຜ້າປ່ານ ຈະບໍ່ມີໃຜສາມາດແຍກເຮົາອອກຈາກກັນ".

ສະນັ້ນ, ມາເຖິງປັດຈຸບັນນີ້ ເມື່ອໃດທີ່ເພິ່ນຍ້ອມສີແພປ່ານ, ເພິ່ນຈະເອົາແພປ່ານລົງໃນໝໍ້ຫ້ອມ ເວລານ້ຳຮ້ອນຈະເຫັນຝອດຂຶ້ນມາ ນັ້ນໝາຍເຖິງສອງຜົວເມຍຄູ່ນັ້ນໄດ້ຢູ່ຮ່ວມກັນຢ່າງມີຄວາມສຸກອີກຄັ້ງ.

ກະໂປ່ງຂອງຊາວເຜົ່າມົ້ງທີ່ມີສີສັນສວຍງາມ ບາງຜົນກໍມີສີຄາມ (ຫ້ອມ) ລ້ວນໆແຕ່ທັງໝົດນັ້ນ ແມ່ນເຮັດດ້ວຍຜ້າປ່ານ ທີ່ຜະລິດມາຈາກຕົ້ນປ່ານນັ້ນເອງ.

(ຄັດຈາກປຶ້ມໂຮມເລື່ອງສັນ ຊາວໜຸ່ມກອງລຳລຽງ ປີ 1985. ໜ້າທີ 47-56)

ບົດທີ 4

ການຂຽນບົດຄວາມ

1. ຄວາມໝາຍຂອງບົດຄວາມ

ບົດຄວາມແມ່ນບົດແຕ່ງປະເພດໜຶ່ງທີ່ຂຽນເປັນຄໍາຮ້ອຍແກ້ວ ໂດຍມີຈຸດປະສົງໃຫ້ເນື້ອໃນຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມຄິດແກ່ຜູ້ອ່ານເປັນສໍາຄັນ ພ້ອມທັງຊ່ວຍກະຕຸກຊຸກຍູ້ໃຫ້ຜູ້ອ່ານເກີດຄວາມຄິດເຫັນໃນເລື່ອງຕ່າງໆ.

2. ລັກສະນະຂອງບົດຄວາມ

ບົດຄວາມທີ່ດີຄວນມີລັກສະນະດັ່ງນີ້:

- 1) ມີເນື້ອໃນໃຈຄວາມທີ່ເປັນປະໂຫຍດໃຫ້ຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມຄິດແກ່ຜູ້ອ່ານ.
- 2) ເນື້ອໃນເລື່ອງມີຂໍ້ມູນທີ່ຖືກຕ້ອງເປັນຄວາມຈິງ ແລະ ມີຫຼັກຖານອ້າງອີງໄດ້ມີເຫດຜົນທີ່ໜ້າເຊື່ອຖື.
- 3) ເປັນເລື່ອງທີ່ທັນສະໄໝມີຈຸດເດັ່ນ, ກໍາລັງຢູ່ໃນຄວາມສົນໃຈຂອງຄົນຈຳນວນຫຼາຍ ຫຼື ຕ້ອງການໃຫ້ຄົນສ່ວນຫຼາຍໃນສັງຄົມສົນໃຈເປັນພິເສດ.
- 4) ມີການສອດແຊກທັດສະນະທີ່ໜ້າສົນໃຈຂອງນັກຂຽນອັນເປັນປະໂຫຍດແກ່ຜູ້ອ່ານນອກນັ້ນຍັງກະຕຸ້ນໃຫ້ຜູ້ອ່ານຄິດເຫັນດີນຳ ຫຼື ຄັດຄ້ານ.
- 5) ໃຊ້ພາສາທີ່ດີ, ກະທັດຮັດ, ບໍ່ໃຊ້ຄຳຫຍາບ, ໃຊ້ສຳນວນໂວຫານໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບເລື່ອງທີ່ສະເໜີເຊັ່ນ: ບົດຄວາມທ່ອງທ່ຽວ ກໍ່ໃຊ້ພາສາເວົ້າຢ່າງເປັນກັນເອງ. ບົດຄວາມວິຊາການ ກໍ່ໃຊ້ສັບທາງການ ແລະ ວິຊາການນັ້ນໆ.
- 6) ມີວິທີສະເໜີເລື່ອງທີ່ຊວນອ່ານ ເຮັດໃຫ້ຜູ້ອ່ານໄດ້ຮັບຄວາມເພີດເພີນ ແລະ ມ່ວນຊື່ນ. ເນື້ອໃນຂອງບົດຄວາມນັ້ນ ມີຂອບເຂດກວ້າງຂວາງຫຼາຍເພາະເລື່ອງທີ່ໜ້າສົນໃຈທຸກຂະແໜງການສາມາດນຳມາເປັນບົດຄວາມໄດ້. ບົດຄວາມເປັນບົດທີ່ເນັ້ນຄວາມຈິງໂດຍກົງບໍ່ແມ່ນການຂຽນແບບຈົນຕະນາການ ດ້ວຍເຫດນັ້ນຈຶ່ງຕ່າງຈາກນິທານ, ນະວະນິຍາຍ ແລະ ເລື່ອງສັ້ນ ທີ່ເປັນເລື່ອງເກີດຈາກຈົນຕະນາການເປັນສໍາຄັນ ເຖິງຈະມີຄວາມຈິງຢູ່ແຕ່ແຕ່ກໍ່ເປັນພາກສ່ວນປະກອບ.

3. ປະເພດຂອງບົດຄວາມ

ການຈັດແບ່ງປະເພດຂອງບົດຄວາມໂດຍພື້ນຖານແລ້ວຈະພິຈາລະນາຈາກເນື້ອໃນ ແລະ ຈຸດປະສົງຂອງການຂຽນເປັນສໍາຄັນ ຈາກບ່ອນອີງດັ່ງກ່າວສາມາດແບ່ງບົດຄວາມອອກເປັນ 6 ປະເພດດັ່ງນີ້:

3.1 ບົດຄວາມບັນຍາຍ

ບົດຄວາມບັນຍາຍຂຽນຂຶ້ນ ເພື່ອເລົ່າເລື່ອງ ຫຼື ເຫດການຕ່າງໆທີ່ຜູ້ຂຽນປະສົບມາເຊັ່ນ: ບັນຍາຍກ່ຽວກັບການໄປເຝິກອົບຮົມ ຫຼື ປະຊຸມ, ບັນຍາຍກ່ຽວກັບການໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມສອບເສັງ ນັກຮຽນເກັ່ງທົ່ວປະເທດ... ຈຸດປະສົງກໍເພື່ອໃຫ້ຜູ້ອ່ານໄດ້ມີສ່ວນຮູ້ເຫັນປະສົບການດັ່ງກ່າວຂອງ ຜູ້ຂຽນເພື່ອໃຫ້ເກີດຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈ. ພາສາທີ່ໃຊ້ຕ້ອງເຂົ້າໃຈງ່າຍ ແລະ ມີການ ຈັດລຳດັບເຫດການຢ່າງຊັດເຈນ.

3.2 ບົດຄວາມສະແດງຄວາມຄິດເຫັນ

ບົດຄວາມປະເພດນີ້ຂຽນຂຶ້ນເພື່ອສະແດງຄວາມຄິດເຫັນກ່ຽວກັບເລື່ອງຕ່າງໆເຊັ່ນ: ການ ສ້າງຕັ້ງມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ, ການສະໜອງວັນສໍາຄັນຕ່າງໆ ຫຼື ການຈັດງານບຸນປະເພນີ ໃດໜຶ່ງ. ບົດຂຽນປະເພດນີ້ອາດຈະສະເໜີຄວາມຄິດເຫັນໃນລັກສະນະຄັດຄ້ານ ຫຼື ສະໜັບ ສະໜູນກໍໄດ້ແຕ່ຕ້ອງເປັນຄວາມຄິດທີ່ແປກໃໝ່ ມີລັກສະນະສ້າງສັນເພື່ອໃຫ້ເກີດການປະຕິບັດ, ປຸງແປງ ຫຼື ປັບປຸງແກ້ໄຂໃນທາງທີ່ດີ ອາດຈະມີການຊີ້ໃຫ້ເຫັນຈຸດດີ, ຈຸດອ່ອນ ແລະ ຜູ້ ຂຽນຄວນມີຂໍ້ມູນ, ຫຼັກຖານອ້າງອີງ ແລະ ຕົວຢ່າງປະກອບເພື່ອໃຫ້ບົດຄວາມຂອງຕົນເປັນທີ່ ໜ້າເຊື່ອຖື.

3.3 ບົດຄວາມວິເຄາະ

ບົດຄວາມປະເພດນີ້ຂຽນເພື່ອວິເຄາະເລື່ອງ, ເຫດການໃດໜຶ່ງເຊັ່ນ: ວິເຄາະຂ່າວ, ວິເຄາະ ເຫດການ ແລະ ອື່ນໆ ແຕ່ຜູ້ຂຽນຄວນມີຄວາມຮູ້ໃນເລື່ອງນັ້ນດີ, ວິເຄາະຢ່າງມີເຫດຜົນ, ມີ ການໄຈ້ແຍກປະເດັນຕ່າງໆຂອງເລື່ອງ ໂດຍຍົກໃຫ້ເຫັນວ່າຜົນຂອງເລື່ອງ ຫຼື ເຫດການນັ້ນໆ ຈະນຳໄປສູ່ເຫດການໃນອະນາຄົດໃນລັກສະນະໃດ. ພາສາທີ່ໃຊ້ຄວນເປັນພາສາທີ່ຊັດເຈນ, ເຂົ້າໃຈງ່າຍ ແລະ ເນັ້ນຈຸດສໍາຄັນຂອງເລື່ອງ.

3.4 ບົດຄວາມວິຈານ

ບົດຄວາມວິຈານ ແມ່ນຂຽນເພື່ອວິຈານເລື່ອງ, ເຫດການເຊັ່ນ: ບົດຄວາມວິຈານ ວັນນະຄະດີ, ສິລະປະ, ພາສາ ແລະ ອື່ນໆ.

ການຂຽນບົດຄວາມປະເພດນີ້ ຜູ້ຂຽນຕ້ອງມີຄວາມຮູ້, ມີເຫດຜົນ, ມີຫຼັກວິຊາການ ເຊິ່ງຂຶ້ນຢູ່ກັບເລື່ອງທີ່ຈະວິຈານ. ໃນການຂຽນບົດຄວາມວິຈານ ຜູ້ຂຽນຄວນປະເມີນຄ່າດ້ວຍຄວາມເປັນທຳປາສະຈາກອະຄະຕິໃດໆ ບົດຄວາມນັ້ນຈິ່ງຈະໄດ້ຮັບຄວາມສົນໃຈ ແລະ ໄດ້ຮັບຄວາມເຊື່ອຖືຈາກຜູ້ອ່ານ.

3.5 ບົດຄວາມສາລະຄະດີ

ສາລະຄະດີເປັນຊື່ເອີ້ນບົດຄວາມທີ່ມີເນື້ອໃນໜ້າສົນໃຈໃຫ້ຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມເພີດເພີນແກ່ຜູ້ອ່ານໂດຍເນັ້ນຄວາມຮູ້ເປັນສຳຄັນ ແລະ ຄວາມເພີດເພີນເປັນສຳຮອງ. ການຂຽນບົດຄວາມສາລະຄະດີ, ຜູ້ຂຽນຕ້ອງມີຄວາມຮູ້, ປະສົບການ, ຂໍ້ມູນທີ່ຖືກຕ້ອງ ແລະ ມີວິທີຂຽນທີ່ໜ້າສົນໃຈຈິ່ງຈະສາມາດເຮັດໃຫ້ຜູ້ອ່ານມີຄວາມເຫັນດີເຫັນພ້ອມນຳ.

3.6 ບົດຄວາມວິຊາການ

ບົດຄວາມວິຊາການເປັນບົດຄວາມເພື່ອສະແດງຄວາມຮູ້ ຫຼື ຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ໃນເລື່ອງໃດໜຶ່ງແກ່ຜູ້ອ່ານເຊັ່ນ: ຄວາມຮູ້ທາງດ້ານຈິດຕະວິທະຍາ, ວິທະຍາສາດ, ແພດສາດ... ດັ່ງນັ້ນ, ຜູ້ຂຽນຕ້ອງມີຄວາມຮູ້ໃນດ້ານນັ້ນໆດີທີ່ສຸດ, ມີຂໍ້ມູນ, ສະຖິຕິ ແລະ ອື່ນໆ ເພື່ອປະກອບໃຫ້ບົດຄວາມຂອງຕົນເປັນທີ່ໜ້າເຊື່ອຖືໄດ້ ແລະ ຄວນມີບັນນານຸກົມ ຫຼື ໜັງສືອ້າງອີງຢູ່ທ້າຍບົດ. ພາສາທີ່ໃຊ້ເປັນພາສາທີ່ມີແບບແຜນຄື: ຖືກຕ້ອງ, ກະທັດຮັດ, ຊັດເຈນ ແລະ ເຂົ້າໃຈງ່າຍ. ໃນນັ້ນອາດຈະມີຮູບພາບ, ຕາຕະລາງ ຫຼື ແຜນພູມປະກອບຊ່ວຍໃຫ້ເຂົ້າໃຈງ່າຍຂຶ້ນ.

4. ວິທີຂຽນບົດຄວາມ

ການຂຽນບົດຄວາມ ເມື່ອເບິ່ງໃນດ້ານຂັ້ນຕອນແລ້ວຈະເຫັນວ່າຄ້າຍຄືການຂຽນບົດປະເພດອື່ນເຊິ່ງມີຂັ້ນຕອນການຂຽນດັ່ງນີ້:

4.1 ການເລືອກຫົວເລື່ອງທີ່ຈະຂຽນ

ການເລືອກຫົວເລື່ອງທີ່ຈະຂຽນເປັນຂັ້ນຕອນໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນເພາະວ່າບົດຂຽນນັ້ນໆ ຈະໜ້າອ່ານໜ້າສົນໃຈ ຫຼື ບໍ່ ແມ່ນຂຶ້ນຢູ່ທີ່ຫົວເລື່ອງວ່າ ມີຄວາມສຳຄັນພຽງໃດ.

ການເລືອກຫົວເລື່ອງ ເພື່ອຂຽນບົດຄວາມຈະຕ້ອງເປັນເລື່ອງ ຫຼື ເຫດການທີ່ເປັນປະໂຫຍດແກ່ຜູ້ອ່ານ ແລະ ເປັນເລື່ອງທີ່ກຳລັງຢູ່ໃນຄວາມສົນໃຈຂອງຄົນສ່ວນຫຼາຍ ຫຼື ເປັນເຫດການທີ່ກຳລັງເກີດຂຶ້ນ ຫຼື ເຫດການທີ່ພົວພັນກັບເລື່ອງທີ່ກຳລັງດຳເນີນຢູ່.

4.2 ຕັ້ງຈຸດປະສົງໃນການຂຽນ

ການຂຽນບົດຄວາມ ຜູ້ຂຽນຈະຕ້ອງຕັ້ງຈຸດປະສົງຂອງການຂຽນວ່າ ຕ້ອງການໃຫ້ຜູ້ອ່ານໄດ້ຮັບສິ່ງໃດ ຫຼື ຂຽນເພື່ອຫຍັງເຊັ່ນ: ເພື່ອໃຫ້ຄວາມຮູ້, ຄວາມບັນເທີງ ແລະ ໃຫ້ຮູ້ເຫດຜົນທີ່ຖືກຕ້ອງ. ເພື່ອສະແດງຄວາມຄິດເຫັນ, ແນະນຳສັງສອນ ແລະ ອື່ນໆ.

4.3 ການສ້າງໂຄງເລື່ອງ

ໂຄງເລື່ອງ ແມ່ນການຈັດລຳດັບຄວາມສຳຄັນເປັນຂັ້ງ ຫຼື ເປັນການສ້າງໂຄງຮ່າງຂອງເລື່ອງນັ້ນ.

ການຂຽນບົດຄວາມທີ່ດີຈະຕ້ອງມີການຮຽງລຳດັບເນື້ອໃນ, ກຳນົດຂອບເຂດຂອງເລື່ອງ ແລະ ມີຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງເນື້ອໃນກັບຫົວເລື່ອງທີ່ຈະຂຽນອີກດ້ວຍ.

ການຂຽນບົດຄວາມຈະຕ້ອງເລີ່ມດ້ວຍການເປີດເລື່ອງ, ເນື້ອເລື່ອງ ແລະ ສະຫຼຸບເລື່ອງຕາມລຳດັບ.

1) ເປີດຫົວເລື່ອງ

ການຂຽນເປີດຫົວເລື່ອງ ເປັນການນຳຜູ້ອ່ານເຂົ້າສູ່ເລື່ອງ ເພື່ອສ້າງຄວາມສົນໃຈໃຫ້ຜູ້ອ່ານຢາກຕິດຕາມເນື້ອໃນຂອງເລື່ອງຕໍ່ໄປ ການເປີດຫົວເລື່ອງຈະມີລັກສະນະດັ່ງນີ້:

- ຊີ້ໃຫ້ເຫັນແນວທາງຂອງເລື່ອງວ່າ ເນື້ອໃນສຳຄັນຂອງເລື່ອງຈະດຳເນີນໄປແນວໃດ?
- ສ້າງຄວາມສົນໃຈໃຫ້ຜູ້ອ່ານຢາກຕິດຕາມເລື່ອງຕໍ່ໄປ.
- ກ່າວເຖິງສະເພາະແຕ່ສິ່ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບເນື້ອໃນເລື່ອງເທົ່ານັ້ນ.
- ເປີດຫົວເລື່ອງສັ້ນ ແຕ່ໄດ້ຄວາມໝາຍ.

ໃນການເປີດຫົວເລື່ອງໃຫ້ເປັນໜ້າສົນໃຈອາດຈະໃຊ້ຄຳສຸພາສິດ, ຄຳເວົ້າຂອງບຸກຄົນສຳຄັນ ຫຼື ອາດຈະເລີ່ມດ້ວຍນິຍາມ, ການຕັ້ງຄຳຖາມ ແລະ ເປັນບົດສົນທະນາເປັນຕົ້ນ.

2) ເນື້ອເລື່ອງ

ເນື້ອເລື່ອງເປັນຂັ້ນຕອນທີ່ຂະຫຍາຍຄວາມຕໍ່ຈາກການເປີດເລື່ອງ ແລະ ມີຄວາມສຳພັນກັນໂດຍຈະຕ້ອງຂຽນອະທິບາຍຄວາມຄິດເຫັນໃຫ້ແຈ້ງຫາຫຼັກຖານ ຫຼື ຄວາມຈິງມາປະກອບ, ມີຂໍ້ມູນ, ມີສະຖິຕິມາສະເໜີເພື່ອເປັນການສະໜັບສະໜູນໃຫ້ເນື້ອໃນເປັນທີ່ໜ້າເຊື່ອຖືຢູ່ຂຶ້ນ ແລະ ຂຽນເປັນລະບົບບໍ່ສັບສົນ.

ການຂຽນເນື້ອເລື່ອງຄວນຄຳນຶງເຖິງສິ່ງດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ມີເນື້ອໃນ, ຂໍ້ມູນ, ສະຖິຕິ ແລະ ເຫດຜົນອ້າງອີງທີ່ເຊື່ອຖືໄດ້.
- ສະແດງຄວາມຮູ້ ຄວາມຄິດທີ່ຖືກຕ້ອງ.

- ຂຽນໃຫ້ຖືກຕາມຫຼັກພາສາລາວ.
- ໃຊ້ຄຳສັບໃຫ້ກົງກັບຄວາມໝາຍ.
- ໃຊ້ສຳນວນໂວທານໃຫ້ເໝາະສົມກັບເລື່ອງ.

3) ສະຫຼຸບເລື່ອງ

ການສະຫຼຸບເລື່ອງ ເປັນການເນັ້ນຄວາມສຳຄັນຂອງເລື່ອງໃຫ້ຊັດເຈນ ຫຼື ຍຳຄວາມ ຮູ້ສຶກນິກົດຂອງຜູ້ຂຽນ, ການເວົ້າສະຫຼຸບບໍ່ແມ່ນການເລົ່າເລື່ອງຄືນທັງໝົດ ແມ່ນການສະຫຼຸບ ໃຈຄວາມສຳຄັນຂອງເລື່ອງ.

ການຂຽນສະຫຼຸບເລື່ອງ ທີ່ໜ້າສົນໃຈອາດຂຽນແບບນີ້:

- ໃຊ້ຄຳປະພັນ (ເປັນສຳນວນຂອງຜູ້ຂຽນ).
- ໃຊ້ຄຳສຸພາສິດທີ່ເປັນຄະຕິ ແລະ ມີຄວາມສຳພັນກັບເລື່ອງ.
- ອາດຈະສະເໜີວິທີແກ້ໄຂບັນຫາ ຫຼື ສະແດງຄວາມຮູ້ສຶກຂອງຜູ້ຂຽນ.

ຄຳຖາມ

1. ບົດຄວາມແມ່ນຫຍັງ?
2. ບົດຄວາມທີ່ດີມີລັກສະນະແນວໃດ?
3. ບົດຄວາມມີຈັກປະເພດ? ປະເພດໃດແດ່?
4. ວິທີຂຽນບົດຄວາມ ມີຂັ້ນຕອນແນວໃດແດ່?
5. ຈົ່ງອ່ານ ແລະ ບອກສ່ວນຕ່າງໆຂອງບົດຄວາມດັ່ງກ່າວເຊັ່ນ: ພາກສ່ວນເປີດຫົວ ເລື່ອງ, ເນື້ອເລື່ອງ ແລະ ສະຫຼຸບເລື່ອງ.
6. ຈົ່ງຂຽນບົດຄວາມໃນຫົວຂໍ້ໃດໜຶ່ງ (ຜູ້ລະຫັ່ງບົດ).

ບົດເຝິກຫັດ

ຈົ່ງໝາຍ ○ ໃສ່ຂໍ້ຄຳຕອບທີ່ຖືກຕ້ອງ

1. ບົດຄວາມທີ່ດີຄວນມີລັກສະນະແນວໃດ?
 - ກ. ມີເນື້ອໃນໃຈຄວາມທີ່ເປັນປະໂຫຍດໃຫ້ຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມເປັນຈິງແກ່ຜູ້ອ່ານ.
 - ຂ. ມີເນື້ອໃນໃຈຄວາມທີ່ເປັນປະໂຫຍດໃຫ້ຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈແກ່ຜູ້ອ່ານ.
 - ຄ. ມີເນື້ອໃນໃຈຄວາມທີ່ເປັນປະໂຫຍດໃຫ້ຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມຄິດເຫັນແກ່ຜູ້ອ່ານ.
 - ງ. ມີເນື້ອໃນໃຈຄວາມທີ່ເປັນປະໂຫຍດໃຫ້ຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມສາມາດແກ່ຜູ້ອ່ານ.

2. ການຂຽນບົດຄວາມເພີ່ມເນັ້ນໜັກບັນຫາໃດເປັນສໍາຄັນ?
 - ກ. ເນັ້ນດ້ານຄວາມຮູ້
 - ຂ. ເນັ້ນຄວາມຈິງໂດຍກົງ
 - ຄ. ເນັ້ນຕາມຈິນຕະນາການ
 - ງ. ເນັ້ນຄວາມເພີດເພີນ ແລະ ຄວາມມ່ວນຊື່ນ
3. ບົດຄວາມ "ຄວາມເຄົາລົບ" ມີລັກສະນະບົດຄວາມປະເພດໃດ?
 - ກ. ບົດຄວາມວິຈານ
 - ຂ. ບົດຄວາມວິເຄາະ
 - ຄ. ບົດຄວາມວິຊາການ
 - ງ. ບົດຄວາມສະແດງຄວາມຄິດເຫັນ

ຄວາມເຄົາລົບ

ໂດຍ: ອ່ອນສີ ປະຊາວົງ

ການເຄົາລົບນັບຖືເປັນມາລະຍາດອັນຈົບງາມປຽບເໝືອນຈິດໝາຍນ້ອຍສະບັບໜຶ່ງທີ່ແນະນຳຕົວໄປໃນທາງທີ່ດີ ທັງເປັນສະເໜ່ສາຍຕາຂອງຜູ້ພົບເຫັນ. ເວົ້າໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວພໍ່ແມ່ກໍຄືຜູ້ປົກ ຄອງເບິ່ງລຳຄຳຄອຍລູກເຕົ້າເຂົ້າອ່ອນທີ່ຫາກໍເກີດໃໝ່ໃຫຍ່ລຸນ ໃຫ້ຮູ້ຈັກສຳມາຄາລະວະ ໃຫ້ຮູ້ຈັກທີ່ຕ່ຳທີ່ສູງ. ເມື່ອເດັກນ້ອຍໄດ້ຮັບການອົບຮົມບົ່ມສອນຈາກພໍ່ແມ່ແລ້ວ ເຂົາກໍຈະມີຄວາມເຊື່ອຟັງ ແລະ ຖ່າຍທອດສິ່ງທີ່ດີງາມອັນໝາຍເຖິງການເຄົາລົບນັບຖືພີ່ປານ້າອາເຄົາລົບຜູ້ເປັນພໍ່ແມ່ຕະຫຼອດຮອດຜູ້ມີພະຄຸນຕໍ່ປະເທດຊາດຕໍ່ປະຊາຊົນ. ໃນເມື່ອເດັກນ້ອຍຫາກມີອາຍຸກະສຽນພໍເຂົ້າໂຮງຮຽນແລ້ວ ເຂົາກໍຈະທຳຄວາມເຄົາລົບອ້າຍເອື້ອຍຄູ ແລະ ເມື່ອເຂົາໄດ້ຮັບການສຶກສາຮ່ຳຮຽນຢູ່ໃນຂັ້ນມະຫາວິທະຍາໄລ ຫຼື ຮ່ຳຮຽນໃນຂະແໜງການຕ່າງໆກໍເຊັ່ນດຽວກັນ. ສະນັ້ນຄວາມເຄົາລົບນັບຖືຈຶ່ງເປັນບັນຫາສຳຄັນໃນຊີວິດຂອງຄົນເຮົາ. ເພາະວ່ານັກສຶກສາທີ່ຫາກໍຮຽນຢູ່ໃນປີທີ່ໜຶ່ງນັ້ນ ແມ່ນຫາກໍຫຍັບຍ້າຍຊ້າຍສວຍມາຈາກແຫ່ງອື່ນ ແລະ ກໍມາຈາກຫຼາຍພໍ່ຕໍ່ຫຼາຍຮັງໄດ້ມາເຕົ້າໂຮມກັນຢູ່ຫໍພັກ ເພື່ອກຽມເຂົ້າໂຮງຮຽນດຽວກັນ. ນັກຮຽນປີທີ່ໜຶ່ງຕ້ອງໃຫ້ຄວາມເຄົາລົບນັບຖື, ເຊື່ອຟັງຕໍ່ນັກຮຽນຮຸ່ນອ້າຍ ແລະ ຄູອາຈານຜູ້ທີ່ສັ່ງສອນໃຫ້ຄວາມຮູ້ທາງດ້ານວິທະຍາສາດ ແລະ ວິທະຍາການຕ່າງໆ.

ສະຫຼຸບໄດ້ວ່າ ຜູ້ອາວຸໂສ ໝາຍເຖິງຜູ້ມີອາຍຸສູງ ມີສົບປະການມານານ ແລະ ມີຄວາມຮັບຮູ້ຕໍ່ບັນຫາຕ່າງໆ. ພວກເຮົາລອງມາສັງເກດເບິ່ງວ່າຜູ້ອາວຸໂສຍ່ອມເປັນທີ່ຍົກຍ້ອງ ແລະ ໄດ້ຮັບກຽດກ່ອນ. ຢູ່ໃນງານຈັດພິທີຕ່າງໆ ຜູ້ອາວຸໂສ ຫຼື ຜູ້ເປັນຜູ້ໃຫຍ່ໄມ້ສູງມັກຈະຖືກເຊື່ອເຊີນໃຫ້ອອກໜ້າອອກຕາມີຄຳຄິດຄຳເຫັນຊື່ທີ່ດີເຍືອງທາງອົບຮົມບົ່ມສອນໃຫ້ລູກຫຼານບ້ານເມືອງ.

ຕົວຢ່າງ: ຢູ່ໃນງານສ້າງຄອບຄົວໃໝ່ "ຄູ່ຫົວຜົວເມຍ" ຕ້ອງໄດ້ຮັບຄໍາໂອວາດຕັກເຕືອນ ຫຼື ອວຍໄຊໃຫ້ພອນ ຈາກຜູ້ເປັນ "ເຈົ້າໂຄດລຸງຕາ" ທັງສອງກໍາສອງຝ່າຍ ສະນັ້ນຜູ້ເປັນລູກເລັກ ເດັກນ້ອຍຈະມີຄວາມເກງອົກເກງໃຈຜູ້ໃຫຍ່ໄມ້ສູງ. ເພາະແຕ່ຍັງນ້ອຍເດັກໄດ້ຮັບການສຶກສາ ອົບຮົມຈາກພໍ່ແມ່ວ່າ: "ຢ່າຕອບຖ້ອຍຖຽງຄວາມ" ເພາະເປັນສິ່ງບໍ່ດີ. ຄໍາເວົ້າດັ່ງກ່າວພວກ ເຮົາກໍເຄີຍໄດ້ຍິນຕິດຫູຕິດປາກມາແຕ່ດົນນານແລ້ວ.

ຢ່າງໃດກໍຕາມການນັບຖືຜູ້ເຖົ້າຜູ້ແກ່ຜູ້ອາວຸໂສຕະຫຼອດຮອດໝູ່ຄູ່ ມັນເປັນສ່ວນທີ່ດີເລີດ ຄວນຈະໃຫ້ຝັງເລິກຢູ່ໃນດວງຈິດດວງໃຈຂອງຄົນລາວທັງໝົດ ເພາະເປັນເອກະລັກໜຶ່ງຂອງ ປວງຊົນລາວມາແຕ່ເດີມ. ພວກເຮົາລອງຄິດເບິ່ງວ່າ ຢູ່ໃນກະໂຕຂອງເຮົາເອງກໍຍັງມີນີ້ໄປ, ນີ້ວາງ, ນີ້ວາງ, ນີ້ວາງ ສັນໃດ ຢູ່ໃນຄອບຄົວກໍຍັງມີພໍ່ແມ່; ຢູ່ໃນປະເທດກໍຍັງມີພັກ-ລັດ; ຢູ່ບ້ານກໍມີອຳນາດການປົກຄອງຜູ້ເຖົ້າຜູ້ແກ່ແນວໂຮມ ຜູ້ຊົງຄຸນວຸດທິ. ດັ່ງນັ້ນ, ການເຄົາລົບ ນັບຖືມັນກໍຄ່ອຍໄປຕາມໆກັນ. ຜູ້ອາຍຸອ່ອນກໍຕ້ອງນັບຖືຜູ້ອາຍຸສູງກວ່າ ເພາະເພິ່ນເປັນຜູ້ມີ ປະສົບການ ຫຼື ບົດຮຽນຊີວິດຫຼາຍກວ່າຜູ້ອ່ອນນ້ອຍ. ເວົ້າແບບນີ້ກໍບໍ່ໝາຍຄວາມວ່າຜູ້ອາວຸໂສ ບໍ່ຟັງຄວາມຄິດເຫັນອັນເປັນປະໂຫຍດຈາກຜູ້ໜຸ່ມນ້ອຍເລີຍ, ອັນທີ່ຖືກຕ້ອງແລ້ວ ຄວນເຄົາລົບ ໃນຄວາມຄິດເຫັນເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ຍິ່ງເປັນການດີທີ່ສຸດ. ຜູ້ນຳພາວຽກງານທີ່ເປັນຄົນສະຫຼາດ ຍ່ອມໃຈກວ້າງ ແລະ ຮັບຟັງຄໍາຄິດເຫັນທີ່ມີລັກສະນະສ້າງສັນຢ່າງສົມເຫດສົມຜົນຈາກ ສະມາຊິກຂອງຕົນ.

ຄວາມບູຮານຍັງກ່າວໄວ້ວ່າ: ການທີ່ຍອມຮັບຟັງຄວາມຄິດເຫັນຜູ້ເຖົ້າຜູ້ແກ່ ຜູ້ໃຫຍ່ໄມ້ ສູງຜູ້ເພິ່ນຢຽບແຜ່ນດິນກິນນ້ຳອຸ່ນກ່ອນນັ້ນ "ປຽບເໝືອນອາບນ້ຳຍາມໜາວ" ເວົ້າແບບນີ້ກໍບໍ່ ໝາຍຄວາມວ່າຈະເອົາຍຸກເກົ່າສະໄໝເກົ່າ ມາສອນຄົນຍຸກໃໝ່ສະໄໝໃໝ່ ໃຫ້ເຊື່ອຟັງໄປໝົດ ອັນຄວາມຈິງແລ້ວທາງທີ່ດີເຮົາຄວນມີການເລືອກເຟັ້ນ ແລະ ເຂົ້າໃຈວ່າບຸກຄົນໃດທາງຮູ້ຈັກ ນຳເອົາສະໄໝເກົ່າ ແລະ ສະໄໝໃໝ່ມາປະສົມປະສານກັນເຂົ້າດີແລ້ວບຸກຄົນນັ້ນຍ່ອມ ຈະເລີນຢູ່ສະເໝີ.

(ຄັດຈາກວາລະສານວັນນະສິນ ສະບັບປະຈຳເດືອນ ພຶດສະພາ ປີ 1997. ໜ້າ 37)

4. ຄວາມບູຮານຍັງກ່າວໄວ້ວ່າ: ການທີ່ຍອມຮັບຟັງຄວາມຄິດເຫັນຜູ້ເຖົ້າຜູ້ແກ່ ຜູ້ໃຫຍ່ໄມ້ ສູງ ຜູ້ເພິ່ນຢຽບແຜ່ນດິນກິນນ້ຳອຸ່ນກ່ອນນັ້ນ "ປຽບເໝືອນອາບນ້ຳຍາມໜາວ" ມີຄວາມໝາຍວ່າແນວໃດ?

- ກ. ຕ້ອງເອົາຕາມແບບຜູ້ອາວຸໂສຈິ່ງຈະດີ
- ຂ. ຕອນອາບຈະໜາວ ແລ້ວຈະອຸ່ນຕາມຫຼັງ
- ຄ. ຜ່ານຜ່າອຸປະສັກກ່ອນຈິ່ງຈະມີຄວາມສຸກຕາມຫຼັງ
- ງ. ຟັງຄວາມຜູ້ອາວຸໂສຈະຂັດໃຈຖ້າປະຕິບັດໄດ້ຈະດີ

ບົດຄວາມ "ພະທາດຫຼວງ ພະທາດແຫ່ງສັນຍະລັກ"

ພະທາດຫຼວງ ແມ່ນໜຶ່ງ
ປະຕິມາກຳສິນ ທີ່ວິຈິດງົດງາມ
ສ້າງຂຶ້ນຈາກສີມີນາຍຊ່າງບູຮານ
ສະໄໝເຈົ້າໄຊຍະເຊດຖາທິລາດ.

ພະທາດຫຼວງບໍ່ສະເພາະ
ແຕ່ມີໂຄງສ້າງທີ່ງົດງາມເທົ່ານັ້ນ
ແຕ່ຍັງມີຄວາມໝາຍທາງດ້ານ
ປະຫວັດສາດ ແລະ ສິລະປະ
ວັດທະນະທຳແບບລາວແທ້ ອັນ
ໄດ້ກາຍເປັນສັນຍະລັກ ແລະ
ສູນລວມຈິດໃຈຂອງປວງຊົນ

ລາວແຕ່ອະດີດເທົ່າເຖິງປັດຈຸບັນ.

ພະທາດຫຼວງເດີມແທ້ໄດ້ສ້າງຂຶ້ນເມື່ອໃດນັ້ນຕາມຕຳນານອຸລັງຄະທາດ ນິທານລາວບູຮານ
ກ່າວເອົາໄວ້ວ່າ: ສ້າງຂຶ້ນເພື່ອບັນຈຸພະສາລິລິກະທາດ (ກະດູກຫົວເໜົາຂອງພະພຸດທະເຈົ້າ)
ເຊິ່ງພະອໍລະຫັນໄດ້ນຳມາແຕ່ປະເທດອິນເດຍ; ອີກຕຳນານໜຶ່ງກ່າວວ່າ: ແຮກຕົ້ນທຳອິດນັ້ນ
ມີພາມ 4 ຄົນໄດ້ເອົາເສົາທຶນສີ່ລຸ່ມປັກໝາຍໄວ້ເພື່ອໃຫ້ຮູ້ວ່າສາສະໜາພຸດໄດ້ມາຮອດດິນແດນ
ແຫ່ງນີ້ແລ້ວ, ເສົາທຶນນີ້ແມ່ນຂອງພະເຈົ້າອະໂສກມະຫາລາດແຫ່ງປະເທດອິນເດຍ ໃນສະຕະວັດ
ທີ III ກ່ອນຄຣິດຕະສັງກາດ. ຕໍ່ມາປະຊາຊົນຜູ້ເຫຼືອມໃສໃນພຸດທະສາສະໜາເຊິ່ງມີພໍ່ນາຄົນ
ໜຶ່ງຊື່ ບູລິຈັນ ໄດ້ນຳພາປະຊາຊົນມາກໍ່ສ້າງເປັນພະທາດເຈດີຂຶ້ນ ສູງປະມານ 4 ວາ 3 ສອກ
ແລະ ກວ້າງດ້ານລະ 4 ວາ. ແຕ່ນັກບູຮານຄະດີໄດ້ສຳຫຼວດເບິ່ງວັດຖຸທີ່ຄົ້ນພົບໃນອົງພະທາດ
ແລ້ວສັນນິຖານວ່າ: ພະທາດຫຼວງອາດຈະສ້າງຂຶ້ນເມື່ອປະມານ ສະຕະວັດທີ 6-10 ແຫ່ງ
ຄຣິດຕະສັງກາດ.

ອີງຕາມສິລາຈາລຶກ ແລະ ຕຳນານກ່າວໄວ້ ພະທາດຫຼວງໄດ້ສ້າງກວມພະທາດນ້ອຍຢູ່
ເຂດນອກເມືອງ ເມື່ອປີ ຄ.ສ 1566 ໃນລາຊະການຂອງພະເຈົ້າໄຊຍະເຊດຖາທິລາດ ແລະ
ໃຫ້ຊື່ວ່າ: "ພະເຈດີໂລກະຈຸລະມະນີ" ແຕ່ຜູ້ຄົນທັງຫຼາຍພັດເອີ້ນວ່າ: ພະທາດຫຼວງ ດ້ວຍເຫດ
ຜົນເປັນພະທາດຂະໜາດໃຫຍ່; ພະທາດນີ້ ສູງ 45 ແມັດ ຕີນແທ່ນພະທາດ ກວ້າງ 69 ແມັດ
ແລະ ມີທາດປາລະມີ 30 ລູກອ້ອມເປັນບໍລິວານ ເຊິ່ງມີຄວາມໝາຍກ່ຽວກັບຄຳສອນຂອງອົງ
ສຳມາສຳພຸດທະເຈົ້າ 30 ປະການ.

ຄັນຮອດວັນເພັງເດືອນ 12 ຂອງທຸກໆປີ ຊາວພູດລາວທຸກທົ່ວໜ້າ ທັງໃກ້ ແລະ ໄກ ໂດຍສະເພາະໃນເຂດນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ການຈັດຕັ້ງແນວໂຮມທຸກຂັ້ນ ຕ່າງກໍໄດ້ຈັດງານ ນະມັດສະການພະທາດຫຼວງຂຶ້ນ ຖືວ່າເປັນງານບຸນປະເພນີທີ່ໄດ້ປະຕິບັດກັນມາແຕ່ເທິງນານ ແລ້ວ. ບຸນນະມັດສະການພະທາດຫຼວງເປັນບຸນທີ່ຍິ່ງໃຫຍ່ຄືກຄືນ ແລະ ມ່ວນຊື່ນແບບປວງຊົນ ມີການຄົບຖ້ວນ ແລະ ການຫຼິ້ນແບບພື້ນເມືອງທີ່ຫຼາກຫຼາຍເຊັ່ນ: ການສະແດງສິລະປະ, ຮ້ອງລຳ ທຳເພງ ຕະຫຼອດຮອດການວາງສະແດງ ແລະ ຂາຍສິນຄ້າຫັດຖະກຳ, ອຸດສາຫະກຳ ແລະ ອື່ນໆ.

ພິທີກຳອີກອັນໜຶ່ງທີ່ຂາດບໍ່ໄດ້ໃນງານນະມັດສະການພະທາດຫຼວງກໍຄືການແຫ່ຜາສາດ ເຜິ້ງ, ຕີຄື, ຊ່ວງມ້າ... ການແຫ່ຜາສາດເຜິ້ງນີ້ແມ່ນອອກຕົນຍາດໂຍມ ຜູ້ມີໃຈສັດທາທັງຫຼາຍ ໃນຄຸ້ມບ້ານ, ເມືອງຕ່າງໆໃນເທດສະບານນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນໄດ້ຮ່ວມກັນສ້າງຂຶ້ນ ແລ້ວ ນຳມາເຕົ້າໂຮມກັນທີ່ວັດໜອງບອນ ແລະ ແຫ່ເຂົ້າສູ່ເດີນພະທາດຫຼວງ. ໃນຂະບວນແຫ່ກໍມີ ການເສບຖັນດ້ວຍກອງຄ້ອງວົງປະສານກັບການຟ້ອນຂອງໝູ່ມສາວ ໃນຊຸດແຕ່ງກາຍແບບ ຊົນເຜົ່າຕ່າງໆຂອງລາວຢ່າງຄືກຄືນມ່ວນຊື່ນ. ປະເພນີອີກອັນໜຶ່ງກໍຄືການຕີຄື ເຊິ່ງຈັດວ່າເປັນ ກິລາປະເພດໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນ ໂດຍຈັດອອກເປັນ 2 ຝ່າຍຄື ຝ່າຍລາຊະການບໍລິຫານບ້ານເມືອງ ກັບຝ່າຍລາສະດອນ. ສ່ວນກິລາຊ່ວງມ້າ ປັດຈຸບັນບໍ່ເຫັນມີການແຂ່ງຂັນແລ້ວ.

ວັນເພັງ 15 ຄໍ່າ ເດືອນ 12 ເປັນມື້ຄືກຄືນພິເສດ ຕອນເຊົ້າມີການຕັກບາດຖວາຍສັງຄະທານ ແກ່ພະສົງ ທັງໃນ ແລະ ນອກກົມມະລຽນພະທາດຫຼວງ, ຕົກຕອນຄໍ່າມີການວຽນທຽນ, ຈູດ ບັ້ງໄຟດອກ ເຮັດໃຫ້ທ້ອງຟ້າບໍລິເວນເດີນພະທາດຫຼວງຮຸ່ງແຈ້ງໄປດ້ວຍແສງສີລະຍົບລະຍົບທີ່ ຈົດງາມບໍ່ມີວັນໃດຄືນໃດທີ່ຈະງາມຄືແນວນີ້.

ການຄົບຖ້ວນຕາມປະເພນີເຖິງວ່າຈະມີການປ່ຽນແປງໄປແຕ່ຕາມຍຸກສະໄໝການຂະຫຍາຍຕົວ ທາງດ້ານເສດຖະກິດສັງຄົມທີ່ແຕກຕ່າງກັນກໍຕາມ ແຕ່ຮີດຄອງປະເພນີອັນດີງາມນີ້ກໍຍັງຄົງ ຖືກປົກປັກຮັກສາ ແລະ ປະຕິບັດສືບກັນມາ ແລະ ຍັງຄົງປະຕິບັດຕໍ່ໄປບໍ່ມີວັນສິ້ນສຸດ ແລະ ພະທາດຫຼວງກໍຍັງຄົງເປັນສັນຍະລັກ ແລະ ເປັນສູນລວມທາງດ້ານຈິດໃຈຂອງປວງຊົນລາວບໍ່ ມີວັນຈົດຈາງ.

(ຄັດຈາກໜັງສືພິມປະຊາຊົນ ປີ 2009)

5. ຂໍ້ໃດບໍ່ແມ່ນ ພະອໍລະຫັນ

- ກ. ພະອິນ
- ຂ. ຜູ້ເຖິງນິພານ
- ຄ. ພະພຸດທະເຈົ້າ
- ງ. ຜູ້ສຳເລັດທຳວິເສດທາງພຸດທະສາສະໜາ

6. ປະເພນີທີ່ຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດໃນມື້ເຟັງ 15 ຄໍ່າຂອງບຸນພະທາດຫຼວງມີຫຍັງແດ່?

- ກ. ຕັດບາດ ແລະ ຕິຄື
- ຂ. ແຫ່ຜາສາດເຜິ້ງ ແລະ ຕິຄື
- ຄ. ແຫ່ຜາສາດເຜິ້ງ ແລະ ຄົບງັນ
- ງ. ແຫ່ຜາສາດເຜິ້ງ ແລະ ວຽນທຽນ

ບົດຄວາມ "ວິໄສທັດຂອງອາຊຽນ (ASEAN) ສໍາລັບປີ 2020"

ໂດຍຄວາມມຸ່ງຫວັງເພື່ອອະນາຄົດ ອັນສະຫວ່າງສະໄຫວຂອງບັນດາປະເທດ ອາຊຽນໃຫ້ມີສັນຕິພາບ ຄວາມວັດທະນາ ຖາວອນມາສູ່ພົນລະເມືອງປະກອບດ້ວຍ 500 ລ້ານຄົນ. ພາກພື້ນ ແລະ ໃນ ໂລກນັ້ນບັນດາປະມຸກລັດ ຫົວໜ້າ ລັດຖະບານຂອງສະມາຄົມອາຊຽນໄດ້ ພ້ອມກັນເປັນເອກະສັນກໍານົດວິໄສທັດ ຮອດປີ 2020 ຄັ້ງວັນທີ 15 ທັນວາ

1997 ທີ່ກົວລາລຳເປີປະເທດມາເລເຊຍວ່າ: ສັງຄົມຂອງບັນດາປະຊາຊາດອາຊີອາຄະເນຕາມ ຄວາມເປັນຈິງທັງໝົດແມ່ນ ສ້າງພາກພື້ນອາຊຽນ ໃນປີ 2020 ໃຫ້ກາຍເປັນຂົງເຂດແຫ່ງ ສັນຕິພາບ ອິດສະຫຼະພາບ ແລະ ເປັນກາງທີ່ກົວລາລຳເປີ ປີ 1971 ທີ່ໄດ້ຄາດການເອົາໄວ້.

ເມື່ອເຖິງປີ 2020 ອາຊຽນ ຈະສໍາເລັດການສ້າງອາຊີອາຄະເນແຫ່ງສັນຕິພາບ ແລະ ສະເຖຍລະພາບ ເຊິ່ງເປັນບ່ອນທີ່ແຕ່ລະຊາດມີສັນຕິພາບ ແລະ ເປັນບ່ອນທີ່ບັນດາຕົ້ນເຫດ ແຫ່ງຄວາມຂັດແຍ້ງໄດ້ຖືກກໍາຈັດປັດເປົ່າແລ້ວ ໂດຍຜ່ານການເຄົາລົບນັບຖືຄວາມຍຸດຕິທໍາ ແລະ ຕົວບົດກົດໝາຍ ໂດຍເຮັດໃຫ້ມີການກຸ້ມຕົນເອງເພິ່ງຕົນເອງຢ່າງໜັກແໜ້ນຂຶ້ນໃນຊາດ ແລະ ພາກພື້ນ.

ບັນດາຂໍ້ຂັດແຍ້ງດ້ານດິນແດນ ແລະ ອື່ນໆ ໃນອາຊີອາຄະເນຈະໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂ ໂດຍສັນຕິວິທີ ຮອດເວລານີ້ສິນທິສັນຍາໄມຕິຈິດ ແລະ ການຮ່ວມມືອາຊີອາຄະເນຈະໄດ້ຮັບ ການນໍາໃຊ້ຢ່າງເຕັມສ່ວນກາຍເປັນຫຼັກການ ການພົວພັນທີ່ສັກສິດສໍາລັບລັດຖະບານ ແລະ ປະຊາຊົນຂອງພວກເຮົາ ເຊິ່ງບັນດາລັດອື່ນໆທີ່ມີຜົນປະໂຫຍດໃນພາກພື້ນໃຫ້ການເຄົາລົບນັບຖື.

ອາຊີອາຄະເນຈະປອດຈາກອາວຸດນິວເຄລຍ ໂດຍປະຕິບັດຕໍ່ຈຸດປະສົງຂອງສົນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍເຂດປອດອາວຸດນິວເຄລຍ ໃນອາຊີອາຄະເນ ໂດຍຜ່ານການຍຶດໝັ້ນຕໍ່ສັນຍາດັດແກ້ຂອງສົນທິສັນຍາສະບັບນີ້ ຜູ້ນຳອາຊຽນເຫັນເຊັ່ນກັນວ່າ: ພາກພື້ນຂອງພວກເຮົາຈະຕ້ອງປອດຈາກອາວຸດທຳລາຍລ້າງຜານທັງໝົດ.

ຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ອຸດົມສົມບູນໃນປັດຈຸບັນຈະປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການພັດທະນາ ແລະ ຄວາມວັດທະນາຖາວອນລວມຂອງອາຊຽນ.

ເວທີປຶກສາຫາລືພາກພື້ນອາຊຽນເຊິ່ງເປັນເຄື່ອງມືອັນໜຶ່ງທີ່ໄດ້ຮັບການສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ ສຳລັບການສ້າງຄວາມໄວ້ເນື້ອເຊື່ອໃຈ ແລະ ການທູດເພື່ອກັນ ແລະ ກັນ ເພື່ອສົ່ງເສີມການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ້ງ.

ຈະເຮັດໃຫ້ອາຊີອາຄະເນທີ່ບັນດາພູເຂົາ, ແມ່ນ້ຳລຳເຊ ແລະ ທະເລ ຈະບໍ່ແຍກອອກຈາກກັນອີກຕໍ່ໄປ ແຕ່ຈະເຊື່ອມຕໍ່ເຂົ້າກັນຢູ່ໃນມິດຕະພາບການຮ່ວມມື ແລະ ການຄ້າ.

ເຮັດໃຫ້ອາຊຽນເປັນກຳລັງທີ່ມີປະສິດທິພາບ ເພື່ອສັນຕິພາບຄວາມຍຸດຕິທຳ ແລະ ກາຍໄກ່ເກຍ (moderation) ຢູ່ໃນອາຊີ-ປາຊີຟິກ ແລະ ໃນໂລກ.

ການມີຄວາມອຸດົມສົມບູນດ້ານເສດຖະກິດລວມ:

ຜູ້ນຳອາຊຽນເດັດດ່ຽວຈະກຳນົດທິດທາງໃໝ່ກ້າວສູ່ປີ 2020 ທີ່ເອີ້ນວ່າ: ອາຊຽນ 2020 ຄູ່ຮ່ວມພັດທະນາແຂງແຮງເຊິ່ງຈະເຮັດໃຫ້ມີການເຊື່ອມຕໍ່ທາງດ້ານເສດຖະກິດຢ່າງໃກ້ຊິດກວ່າເກົ່າພາຍໃນອາຊຽນ.

ບັນດາຜູ້ນຳອາຊຽນຍ້າຄືນຄວາມເດັດດ່ຽວຂອງຕົນທີ່ຈະຂະຫຍາຍການຮ່ວມມືທາງດ້ານເສດຖະກິດໂດຍຜ່ານຍຸດທະສາດການພັດທະນາດ້ານເສດຖະກິດເຊິ່ງສອດຄ່ອງກັບຄວາມມຸ່ງມາດປາຖະໜາຂອງປະຊາຊົນໃຜລາວທີ່ສຸມໃສ່ການພັດທະນາທີ່ຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ໝັ້ນຄົງ ແລະ ເສີມຂະຫຍາຍການກຸ້ມຕົນເອງໃນລະດັບຊາດ ແລະ ລະດັບພາກພື້ນ.

ໝາຍໝັ້ນທີ່ຈະກ້າວເຂົ້າສູ່ການປະສານກົມກຽວ ແລະ ເຊື່ອມຕໍ່ດ້ານເສດຖະກິດທີ່ໃກ້ຊິດຍິ່ງຂຶ້ນ ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມແຕກຕ່າງຂອງລະດັບການພັດທະນາລະຫວ່າງບັນດາປະເທດສະມາຊິກຮັບປະກັນໃຫ້ລະບົບການຄ້າຫຼາຍຝ່າຍຍັງຄົງສືບຕໍ່ຍຸດຕິທຳ, ເປີດກວ້າງ ແລະ ບັນລຸຄວາມອາດສາມາດໃນການແຂ່ງຂັນໃນຂອບເຂດທົ່ວໂລກ.

ຈະສ້າງເສດຖະກິດພາກພື້ນອາຊຽນໃຫ້ມີສະເຖຍລະພາບ ສົມບູນພູນສຸກ ແລະ ມີຄວາມສາມາດໃນການແຂ່ງຂັນສູງ ເຊິ່ງໃນນີ້ກໍຈະມີການຈຳລະຈອນສິນຄ້າ, ການບໍລິການ ແລະ ການລົງທຶນຢ່າງເສລີມີການຫຼັ່ງໄຫຼຂອງທຶນຢ່າງເສລີພາບກວ່າເກົ່າ ການພັດທະນາເສດຖະກິດເຊິ່ງເປັນທີ່ໝັ້ນໃຈໄດ້ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ ແລະ ຄວາມແຕກຕ່າງທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ.

ເພື່ອບັນລຸເປົ້າໝາຍທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນັ້ນ. ບັນດາຜູ້ນຳອາຊຽນໄດ້ໝັ້ນໝາຍດ້ວຍການປະຕິບັດດັ່ງນີ້:

ຮັກສາສະເຖຍລະພາບຂອງເສດຖະກິດມະຫາພາກ ແລະ ການເງິນໃນພາກພື້ນ ໂດຍການສົ່ງເສີມການປົກສາທາລີກັນທີ່ໄກ້ຊິດກວ່າເກົ່າໃນບັນດານະໂຍບາຍເສດຖະກິດມະຫາພາກ ແລະ ການເງິນ.

ເລັ່ງໃຫ້ມີການເຊື່ອມເຂົ້າກັນ ແລະ ການຮ່ວມມືດ້ານເສດຖະກິດ ໂດຍການປະຕິບັດຍຸດທະສາດລວມດັ່ງນີ້: ປະຕິບັດການຄ້າເສລີຢ່າງເຕັມຮູບແບບ ແລະ ເລັ່ງການເປີດກວ້າງການຄ້າດ້ານບໍລິການເຮັດໃຫ້ອາຊຽນກາຍເປັນເຂດລົງທຶນໃນປີ 2010 ແລະ ໃຫ້ກາຍລົງທຶນໄດ້ຢ່າງເສລີໃນປີ 2020 ເພີ່ມທະວີ ແລະ ຂະຫຍາຍການຮ່ວມອະນຸພາກພື້ນໃນເຂດພັດທະນາທີ່ມີຢູ່ແລ້ວ ແລະ ເຂດພັດທະນາໃໝ່ສືບຕໍ່ຮັດແໜ້ນ ແລະ ຂະຫຍາຍການເຊື່ອມຕໍ່ກັບພາກພື້ນທີ່ຢູ່ນອກອາຊຽນທີ່ຕ່າງຝ່າຍຕ່າງໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຮ່ວມມືເພື່ອເຮັດໃຫ້ລະບົບການຄ້າຫຼາຍຝ່າຍເຂັ້ມແຂງ ແລະ ເຮັດໃຫ້ພາກເອກະຊົນໃນຖານະເປັນຫົວຈັກການພັດທະນາມີບົດບາດທີ່ແຂງແຮງຂຶ້ນ.

ສົ່ງເສີມອຸດສາຫະກຳຂະໜາດນ້ອຍ ແລະ ຂະໜາດກາງໃຫ້ທັນສະໄໝ ແລະ ມີຄວາມສາມາດໃນການແຂ່ງຂັນເຊິ່ງຈະປະກອບສ່ວນໃນການພັດທະນາອຸດສາຫະກຳ ແລະ ມີປະສິດທິຜົນຂອງພາກພື້ນ. ເລັ່ງເປີດເສລີດ້ານຄວາມຊຳນິຊຳນານ ແລະ ການບໍລິການຢູ່ໃນພາກພື້ນ. ສົ່ງເສີມການເປີດກວ້າງດ້ານການເງິນ ແລະ ການຮ່ວມມືທີ່ໄກ້ຊິດຢູ່ຂັ້ນທາງດ້ານການເງິນ, ຕະຫຼາດເງິນທຶນອາກອນ, ປະກັນໄພ ແລະ ດ້ານວຽກງານພາສີ ຕະຫຼອດເຖິງການປົກສາທາລີອັນໄກ້ຊິດໃນດ້ານນະໂຍບາຍເສດຖະກິດມະຫາພາກ ແລະ ນະໂຍບາຍການເງິນ.

ເລັ່ງການພັດທະນາດ້ານເຕັກໂນໂລຊີ ລວມທັງເຕັກໂນໂລຊີຂ່າວສານ ໂດຍການສ້າງຕັ້ງຕາມກຸ່ມພາກພື້ນດ້ານເຕັກໂນໂລຊີຂ່າວສານ ແລະ ສູນກາງວິໄຈ ເພື່ອເຜີຍແຜ່ ແລະ ໃຫ້ໄດ້ນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ.

ໃຫ້ຄຳໝັ້ນສັນຍາວ່າ ຈະຮັກສາການຂະຫຍາຍຕົວສູງຂອງເສດຖະກິດອາຊຽນໂດຍເສີມຕໍ່ຄວາມພະຍາຍາມຮ່ວມມືທີ່ມີຢູ່ຂອງອາຊຽນໂດຍເຮັດໃຫ້ຜົນສຳເລັດຂອງອາຊຽນໜັກແໜ້ນຂຶ້ນໂດຍການຂະຫຍາຍຄວາມພະຍາຍາມຮ່ວມ ແລະ ເສີມຂະຫຍາຍການຊ່ວຍເຫຼືອເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ.

ຈາກຫຼັກການ ແລະ ເຫດຜົນທີ່ໄດ້ແຍກມານັ້ນໄດ້ຍັງຍືນເຖິງຜົນປະໂຫຍດທີ່ບັນດາປະຊາຊາດໃນກຸ່ມອາຊຽນຕ້ອງໄດ້ຮັບຢ່າງສະເໝີພາບ ແລະ ເທົ່າທຽມກັນ. ພວກເຮົາປະຊາຊົນລາວທັງຊາດ ຄວນພູມໃຈທີ່ໄດ້ຮັບໂອກາດຮັບຜິດຊອບເປີດກອງປະຊຸມຜູ້ນຳອາຊຽນ ຄັ້ງທີ 10 ໃນວັນທີ 29-30 ພະຈິກ 2004 ນີ້ ແລະ ເຊື່ອແນວ່າພາຍຫຼັງກອງປະຊຸມສຳເລັດລົງຊື່ສູງຂອງສາທາລະນະລັດປະຊາທິປະໄຕປະຊາຊົນລາວຈະສູງເດັ່ນໃນພາກພື້ນອາຊຽນກໍຄືໃນໂລກຢ່າງຍິ່ງຂຶ້ນ.

(ຄັດຈາກໜັງສືພິມວຽງຈັນໃໝ່ ສະບັບປີ 2009)

ເມື່ອຄົນບໍລິມຄວາຍ

ໂດຍ: ສິກິດ

ງົວ, ຄວາຍເປັນສັດທີ່ມີຄຸນແກ່ຄົນມາຫຼາຍ ເມື່ອເວລາລົງເຮັດນາ ຫຼື ເຮັດນາເຈົ້າຂອງ ມັກສູ່ຂວັນໃຫ້ເພື່ອສົ່ງເສີມສັດລ້ຽງໃຫ້ມີກຳລັງໃຈດີຂຶ້ນ, ພາຂວັນມີຫຍ້າ ແລະ ນ້ຳອົບນ້ຳຫອມ ບາງຕອນຄຳສູ່ຂວັນມີດັ່ງນີ້:

ສີສີມື້ນີ້ແມ່ນມື້ໝັ້ນ ໝັ້ນໃຫ້ເຈົ້າໝັ້ນ ຍິ່ງກວ່າຜາແອ່ນ ໝັ້ນໃຫ້ເຈົ້າໝັ້ນ ກວ່າແທ່ນຜາ ຈວງຜາຈັນ ໃຫ້ເຈົ້າໝັ້ນກວ່າ ພູເຂົາໄກລາດ, ໝັ້ນໃຫ້ເຈົ້າໝັ້ນ ກວ່າສີລາອາດຫິນເພັດ ເຮັດນາ ໃຫ້ເຈົ້າຢ່າໄດ້ຊ້າຊີ້ໄປໄວງເຈົ້າຢ່າໄດ້ມີຈິດໃຈໂກດກ້າຫຍາບຊ້າອວດສະຫາວ...

ປະເພນີການສູ່ຂວັນເກີດຈາກຄວາມເຊື່ອ ບັນດາສິ່ງທີ່ມີຊີວິດຊັ້ນສູງທີ່ມີວິນຍານຍ່ອມມີ "ຂວັນ" ເປັນທຳມະຊາດປະຈຳສຳລັບພິທີກຮັກສາໃຫ້ເປັນປົກກະຕິສຸກ ຫາກຂວັນຫຼົບລີ້ຫາຍ ຫົໄປຈະເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມຜິດປົກກະຕິເຊັ່ນ: ເຈັບໄຂ້ໄດ້ປ່ວຍເປັນຕົ້ນ ໂດຍສະເພາະເດັກນ້ອຍ ອ່ອນເຊິ່ງເຊື່ອກັນວ່າມີ "ຂວັນອ່ອນ" ຄືຂວັນເດັກນ້ອຍມັກຕື່ນຕົກໃຈງ່າຍ ເມື່ອມີເຫດການທີ່ ເຊື່ອວ່າ ເຮັດໃຫ້ຂວັນຫຼົບລີ້ຫາຍໄປຈາກເຈົ້າຂອງກໍຕ້ອງທຳການແກ້ໄຂ ໂດຍປະກອບວິທີ ການສູ່ຂວັນຂຶ້ນເພື່ອປອບໃຈ ວິໄລວອນໃຫ້ຂວັນກັບມາຢູ່ກັບເຈົ້າຂວັນດັ່ງເດີມ. ນອກຈາກນີ້ຍັງ

ຂໍໃຫ້ຂວັນອະພິບານຮັກສາເຈົ້າຂອງຂວັນໃຫ້ເກີດສະບາຍດີມີມຸງຄຸນ ດັ່ງເຫັນໄດ້ຈາກຂໍ້ຄວາມ
ໃນຄໍາສູ່ຂວັນທີ່ໃຊ້ກ່າວໃນພິທີສູ່ຂວັນນັ້ນເອງ.

ປະເພນີການສູ່ຂວັນຂອງກຸ່ມຊົນຄົນລາວນັ້ນບໍ່ໄດ້ເຮັດສະເພາະມະນຸດເທົ່ານັ້ນຫາກຍັງ
ສູ່ຂວັນໃຫ້ກັບສິ່ງຂອງ ພືດ ຫຼື ສັດບາງຊະນິດອີກດ້ວຍ. ແຕ່ຈຸດມຸ່ງໝາຍໃນການເຮັດຂວັນ
ມະນຸດກັບສິ່ງຂອງ ພືດ ແລະ ສັດນັ້ນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນຢູ່ແດ່ ກ່າວຄື ການສູ່ຂວັນມະນຸດມຸ່ງ
ຜົນທີ່ໂຕມະນຸດເຈົ້າຂອງຂວັນໂດຍກົງ ສ່ວນການສູ່ຂວັນສິ່ງຂອງ (ເຊັ່ນເສົາເຮືອນ) ແລະ ພືດ
(ເຊັ່ນເຂົ້າ) ເປັນການບວງສວງ ຂໍພອນຕໍ່ວິນຍານ ຫຼື ເທພາອາຮັກທີ່ປະຈຳຢູ່ກັບສິ່ງຂອງ ຫຼື
ພືດພັນນັ້ນ (ເຊັ່ນເສົາເຮືອນມີນາງໄມ້ ແລະ ເຂົ້າມີແມ່ໂພສົບເປັນຕົ້ນ) ສ່ວນການສູ່ຂວັນສັດ
(ເຊັ່ນຄວາຍ) ກໍມຸ່ງປະໂຫຍດຕໍ່ເຈົ້າຂອງມັນນັ້ນ (ໂດຍທາງອ້ອມ) ເປັນສໍາຄັນ ຈຶ່ງເຫັນໄດ້ວ່າ
ສິ່ງຂອງພືດ ຫຼື ສັດ ທີ່ຖືກເລືອກມາສູ່ຂວັນນັ້ນຕ້ອງເປັນສິ່ງຂອງພືດ ຫຼື ສັດທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນຕໍ່
ເຈົ້າຂອງແທ້ໆ ເຊັ່ນສິ່ງຂອງກໍມີເສົາເຮືອນ (ແທນເຮືອນທັງຫຼັງ) ແລະ ນາ (ແຫຼ່ງຜະລິດ
ອາຫານ) ສ່ວນພືດ ກໍມີເຂົ້າ (ອາຫານສໍາຄັນທີ່ສຸດ) ສໍາລັບສັດກໍມີຊ້າງ (ຂອງສໍາຄັນສໍາລັບ
ເຮັດເສີກ) ແລະ ຄວາຍ (ຂອງຊາວນາສໍາລັບເຮັດນາ) ເຊິ່ງລ້ວນແຕ່ມີຄວາມສໍາຄັນຫຼາຍທັງນັ້ນ.

ເມື່ອພິຈາລະນາ ພິທີສູ່ຂວັນຂອງລາວຕັ້ງແຕ່ບູຮານນະການ ຈົນເຖິງປັດຈຸບັນແລ້ວຈະ
ພົບວ່າສາມັນຊົນຄົນທໍາມະດານັ້ນ ສັດທີ່ໄດ້ຮັບການຍົກຍ້ອງວ່າ ມີຄວາມສໍາຄັນທີ່ສຸດນັ້ນກໍຄື
ຄວາຍນັ້ນເອງ.

ໃນປະຫວັດສາດທີ່ຈາລຶກເປັນອັກສອນພາສາກຸ່ມໄຕລາວນັ້ນ ມີເລື່ອງລາວກ່ຽວກັບຄວາຍ
ອັນສະແດງເຖິງຄວາມສໍາຄັນລະຫວ່າງຄົນກັບຄວາຍຢູ່ຫຼາຍບ່ອນ ດັ່ງຈະນໍາສະແດງເປັນຕົວ
ຢ່າງບາງສ່ວນເຊັ່ນ: ພົງສາວະດານລ້ານຊ້າງ ໄດ້ກ່າວກໍານົດມະນຸດໂດຍສະເພາະແມ່ນກຸ່ມ
ຊົນທີ່ເວົ້າພາສາລາວວ່າ: ຕົ້ນຕະກຸນຊື່ ປູ່ເຍີ ຢ່າເຍີ ໄດ້ເຮັດນາ ແລະ ຄວາຍຈາກພະຍາແຖນ
ຕໍ່ມາຄວາຍຕາຍລົງ ເກີດເຄືອນໍ້າເຕົ້າອອກມາຈາກຮູດັງຄວາຍທີ່ຕາຍແລ້ວນັ້ນ. ຢູ່ເຄືອເກີດ
ໝາກນໍ້າເຕົ້າ 3 ໜ່ວຍເມື່ອໝາກນໍ້າເຕົ້າແກ່ກໍມີຜູ້ຄົນອອກມາຈາກໝາກນໍ້າເຕົ້າມາກມາຍ.

ຫາກຈະແປຄວາມໝາຍທີ່ແຝງຢູ່ໃນພົງສາວະດານຕອນນີ້ກໍຄົງແມ່ນເມື່ອນໍາຄວາຍມາ
ໃຊ້ເຮັດນາບໍ່ດົນ ກໍເກີດວິວັດທະນາການທາງສັງຄົມເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມປ່ຽນແປງ ກາຍເປັນ
ຫຼາຍຊຸມຊົນ ເຊິ່ງສືບເນື່ອງມາຈາກການໃຊ້ແຮງງານຄວາຍເຮັດນາ. ໃນອະດີດຊັບພະຍາກອນ
ຕ່າງໆມີຫຼາຍ (ເມື່ອທຽບກັບຈໍານວນພົນລະເມືອງ) ໂດຍສະເພາະເນື້ອທີ່ດິນ ແຕ່ແຮງງານມີ
ໜ້ອຍຈຶ່ງເຫັນວ່າແຮງງານຄົນ ແລະ ແຮງງານຄວາຍຈຶ່ງສໍາຄັນເປັນຢ່າງຍິ່ງດັ່ງເຫັນຈາກການ

ກວາດຕ້ອນຜູ້ຄົນ ສັດລ້ຽງໄປສູ່ດິນແດນຂອງຜູ້ຊະນະສົງຄາມ, ກໍເພື່ອນຳແຮງງານທີ່ໄດ້ໄປໃຊ້ໃນການຜະລິດນັ້ນເອງ ໂດຍສະເພາະຢ່າງຍິ່ງການຜະລິດເຂົ້າ (ເຮັດນາ) ເຊິ່ງເປັນກິດຈະກຳການຜະລິດທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດໃນຍຸກນັ້ນ.

ການເຮັດນານັ້ນໃຊ້ຄວາຍເປັນພື້ນ. ການງານອື່ນຄວາຍກໍບໍ່ຖະໜັດເໝືອນການເຮັດນາ ຄວາຍເປັນສັດອັນມີຄຸນຕໍ່ບ້ານເມືອງ, ສັງຄົມແທ້ ຈະຫາສັດອື່ນໃດມາປຽບບໍ່ໄດ້. ຄິດເບິ່ງວ່າ ຖ້າຄົນລາວເຮົາບໍ່ມີຄວາຍເຮັດນາແລ້ວ ເຖິງຄົນຈະແຂງແຮງ ແລະ ຊຳນານທີ່ໃດກໍຈະບໍ່ສາມາດປູກເຂົ້າພໍກິນຈົນເຖິງນຳໄປຂາຍ. ຄວາຍເປັນສັດມີບຸນຄຸນແທ້ໆ.

ທັດສະນະຂອງຊາດລາວທີ່ມີຕໍ່ຄວາຍໃນຖານ "ສັດມີຄຸນ" ເຮັດໃຫ້ຄວາຍຢູ່ໃນຖານະພິເສດກວ່າສັດທົ່ວໄປເຊັ່ນ: ປະເພນີສູ່ຂວັນຄວາຍ ມີການປົກປ້ອງຄຸ້ມຄອງເປັນພິເສດ ແລະ ຍັງໄດ້ຮັບຄວາມຮັກໂຄ່ຖືຈາກຄົນລາວມາແຕ່ເດີມ ຈະບໍ່ມີຍົມກິນຊີ້ນຄວາຍເປັນສ່ວນໃຫຍ່ ຊາວນາລາວຈະລ້ຽງຄວາຍທີ່ເຮັດວຽກບໍ່ໄຫວແລ້ວເປັນຢ່າງດີ ຫຼື ບາງຄັ້ງກໍຈະນຳໄປມອບໃຫ້ເປັນຂອງວັດ, ວັດຈະດູແລຮັກສາຈົນກວ່າຈະສິ້ນອາຍຸໄຂໄປເອງ ບາງຄັ້ງວັດຈະນຳເອົາໜັງຄວາຍ (ທີ່ຕາຍແລ້ວ) ມາໃຊ້ຂີງໜ້າກອງໃຫຍ່ ທີ່ເອີ້ນວ່າ "ກອງເພນ" ເພື່ອຕີບອກເວລາເພນ (11 ໂມງເຊົ້າ) ຫຼື ຕີກອງແລງ (4 ໂມງແລງ) ໃນຍາມເຂົ້າພັນສາ ຫຼື ວັນສິນເປັນຕົ້ນ. ຖືວ່າເຈົ້າຂອງຄວາຍທີ່ຖືກນຳເອົາໜັງມາເຮັດກອງເພນຈະໄດ້ຮັບບຸນກຸສົນຫຼາຍ.

ໃນຊຸມປີຫຼັງໆໄດ້ມີການນຳເອົາເຄື່ອງຈັກມາໃຊ້ແທນແຮງງານຄວາຍ ຢູ່ໃນຫຼາຍທ້ອງຖິ່ນເຂດແຂວງໂດຍໃຊ້ລົດຕຣັກເຕີໂຖຄາດນາ ເຖິງຢ່າງໃດກໍດີໃນຕອນແຮກງກໍຄົງຍັງມີຄວາຍໄຖນາຮ່ວມກັນກັບລົດຕຣັກເຕີໄຖນາໃນຍາມແລ້ງ, ພໍຝົນເລີ່ມຕົກດິນເລີ່ມອ່ອນນ້ອມ ຊາວນາກໍຈະໃຊ້ຄວາຍໄຖຊ້ຳ ແລະ ຄາດກຽມດິນເພື່ອຫວ່ານກ້າດຳນາ. ດັ່ງນັ້ນ, ການເຂົ້າມາຂອງຕຣັກເຕີຈຶ່ງບໍ່ເຮັດໃຫ້ຄວາຍສູນຫາຍໄປຈາກທົ່ງນາແຕ່ຢ່າງໃດ.

ເຄື່ອງຈັກທີ່ເຂົ້າມາແທນຄວາຍໃນນາໄດ້ແທ້ຈິງຄືລົດໄຖນາຂະໜາດນ້ອຍ ຫຼື ຊາວນາເອີ້ນກັນວ່າ "ຄວາຍເຫຼັກ" ນັ້ນເອງ. ການຂາຍຄວາຍທີ່ມີຢູ່ຈຳນວນຫຼາຍໂຕເພື່ອໄດ້ມາເປັນ "ຄວາຍເຫຼັກ" ໜຶ່ງຄັນນັ້ນພວມເປັນທີ່ນິຍົມກັນໃນໝູ່ຊາວນາແຖບຊານເມືອງ ແລະ ຊົນນະບົດ, ລົດໄຖນານ້ອຍກໍບໍ່ແມ່ນສາເຫດທີ່ແທ້ຈິງຂອງການຫາຍໜີໄປຂອງຄວາຍ, ສາເຫດທີ່ແທ້ຈິງເຊິ່ງຢູ່ເບື້ອງຫຼັງການເຂົ້າມາຂອງລົດໄຖນາຂະໜາດນ້ອຍຄືພັນເຂົ້າຊະນິດໃໝ່ທີ່ຊາວນາປູກແທນພັນເຂົ້າດັ້ງເດີມນັ້ນເອງ.

ພັນເຂົ້າຊະນິດໃໝ່ເກດດີຈາກນະໂຍບາຍ
ກະເສດລະດັບໂລກ ທີ່ເອີ້ນກັນວ່າ "ການ
ປະຕິວັດສີຂຽວ" ເຊິ່ງເປັນການປ່ຽນແປງ
ເຕັກໂນໂລຊີທາງກະເສດເພື່ອເພີ່ມຜົນ
ຜະລິດໂດຍເລີ່ມທີ່ການພັດທະນາພືດພັນ
ແລະ ສັດເປັນສໍາຄັນໃຫ້ຜົນຜະລິດສູງຂຶ້ນ
ກວ່າເດີມຮ່ວມກັບການໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີ
ອື່ນໆເຊັ່ນ: ປຸ່ຍເຄມີ, ຢາຂ້າແມງໄມ້...
ການເຮັດນາປີລະ 2 ຄັ້ງໃນເຂດຊົນລະ

ປະທານມີຜົນກະທົບຕໍ່ການໃຊ້ຄວາຍໂດຍກົງ ແຕ່ໃນເຂດນ້ຳຝົນບໍ່ມີຊົນລະປະທານຍັງມີການ
ໃຊ້ຄວາຍໄຖນາເປີເຊັນສູງຢູ່.

ຈຸດໝາຍຂອງຊາວນາໃນການປູກເຂົ້າກໍເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຫຼາຍເຫຼືອກິນແລ້ວໄວ້ຂາຍ. ຈາກການ
ມີລະບົບຊົນລະປະທານທີ່ດີ ຈຶ່ງມີການປູກເຂົ້າພັນໃໝ່ໄດ້ປີລະ 2 ຄັ້ງ. ການໃຊ້ຄວາຍຈຶ່ງບໍ່
ເໝາະສົມກັບລະບົບການເຮັດນາດັ່ງກ່າວ. ໃນຂະນະດຽວກັນ ຊາວນາໃນຫຼາຍທ້ອງຖິ່ນເຮັດ
ນາປູກເຂົ້າເພື່ອບໍລິໂພກເປັນຫຼັກ. ມີລະບົບຊົນລະປະທານຈຶ່ງປູກເຂົ້າລະບົບພື້ນເມືອງປີລະຄັ້ງ
ດຽວ, ການໃຊ້ຄວາຍເຮັດນາຈຶ່ງເໝາະສົມສໍາລັບພື້ນທີ່ ແລະ ຈຸດໝາຍດັ່ງກ່າວ. ນອກຈາກ
ນັ້ນຄວາຍຍັງເປັນແຫຼ່ງລາຍໄດ້ເສີມຂອງຊາວນາອີກດ້ວຍ ເນື່ອງຈາກຄວາຍຂະຫຍາຍພັນ ແລະ
ເຕີບໂຕໂດຍໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທາໄດ້ໃນທ້ອງຖິ່ນ (ຫຍ້າ, ເພືອງ, ແຮງງານ) ເຊິ່ງຕ່າງຈາກ
ລົດໄຖຂະໜາດນ້ອຍ (ນ້ຳມັນ, ເຄື່ອງອາໄຫຼ່...).

ຮູບພາບທຶງນາເມື່ອຫຼາຍສິບປີກ່ອນຈະແນມເຫັນຄວາຍເປັນສ່ວນປະກອບຢູ່ສະເໝີ ແລະ
ໃນໄລຍະທີ່ຄວາຍຢຸດເຊົາຈາກການເຮັດວຽກ ຖືກປ່ອຍໃຫ້ເລັ່ມຫຍ້າຢູ່ທ້ອງທຶງນາໂດຍມີເດັກໆ
ເຝົ້າດູແລຢູ່ນັ້ນ ເດັກໆຈະແນມເຫັນນົກອ້ຽງໆອຍຢູ່ເທິງຫຼັງຄວາຍສະເໝີ. ສໍາລັບນົກຊະນິດອື່ນໆ
ນັ້ນບໍ່ພົບວ່າມັນຢູ່ເທິງຫຼັງຄວາຍຄືນັກອ້ຽງ.

ເດັກໃນສະໄໝປັດຈຸບັນຄົງມີໂອກາດເຫັນພາບດັ່ງກ່າວໄດ້ຍາກ ໂດຍສະເພາະເດັກໃນ
ເມືອງເຊິ່ງຄວາຍໄດ້ຄ່ອຍໝົດຈາກຜືນນາໄປ ຄົງມີແຕ່ນົກອ້ຽງເທົ່ານັ້ນຍັງພໍມີຢູ່ ແຕ່ນົກອ້ຽງທີ່
ພົບເຫັນບໍ່ມີຫຼັງຄວາຍໃຫ້ໆອຍອີກຕໍ່ໄປ.

ນົກອ້ຽງທີ່ພົບທຸກວັນນີ້ເປັນນົກອ້ຽງຢູ່ເທິງພື້ນດິນ ຕາມແຄມທາງ ເມື່ອທຽບກັບນົກອ້ຽງ
ທີ່ເຄີຍຢູ່ເທິງຫຼັງຄວາຍສະໄໝກ່ອນເຮັດໃຫ້ຮູ້ສຶກວ່ານົກອ້ຽງຕົກຕໍ່າລົງຫຼາຍ ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດ

ນົກອ້ງກໍຕ້ອງປັບໂຕໃຫ້ຢູ່ລອດໃນສະພາບແວດລ້ອມທີ່ປ່ຽນແປງໄປຈາເດີມເຊັ່ນດຽວກັນກັບ ຊາວນາທີ່ຕ້ອງດື່ມນົນໄປຕາມການປ່ຽນແປງ.

ການປ່ຽນແປງນັ້ນເປັນສັດຈະທຳທີ່ຫຼີກລ່ຽງບໍ່ໄດ້ແຕ່ການປ່ຽນແປງກໍບໍ່ໄດ້ເກີດຂຶ້ນເອງ ເລື້ອຍໆທາງກ້ອງມີເຫດປັດໄຈເຮັດໃຫ້ເກີດຂຶ້ນເສຍກ່ອນເຊັ່ນດຽວກັນກັບການຫາຍໄປຈາກ ທ້ອງທີ່ງາມຂອງຄວາຍໃນປັດຈຸບັນກໍເປັນຜົນຈາກການປ່ຽນແປງວິຖີການຜະລິດ ແລະ ເຕັກ ໂນໂລຊີຂອງຊາວນາທີ່ພັດທະນາການຕາມລຳດັບຕັ້ງແຕ່ເມື່ອຫຼາຍພັນປີກ່ອນນັ້ນ.

ຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງຊາວນາ ແລະ ຄວາຍທີ່ເລິກເຊິ່ງໜັກແໜ້ນມາຫຼາຍພັນປີແລ້ວ ນັ້ນກຳລັງດຳເນີນມາເຖິງຈຸດທີ່ຊາວນາໝົດເຍື່ອໃຍຈົນຕັດສິນໃຈປະຖິ້ມຄວາຍ ແຕ່ການທີ່ ຊາວນາຈະປະຖິ້ມຜົນນາເປັນສິ່ງທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງ, ບໍ່ສົມຄວນເພາະເປັນການ "ຕັດຕິນຕັດມື" ໃນ ການທຳມາຫາກິນຂອງຕົນ. ທ້ອງທີ່ດິນນາສາມາດເຮັດໃຫ້ກຳເນີດ ແລະ ມີຄຸນປະໂຫຍດ ອັນມະຫາສານແກ່ຊີວິດຊາວນາທີ່ບໍ່ໝົດສິ້ນເປັນຈັກເທື່ອ ຖ້າທາກເຂົາເຈົ້າຮູ້ຊົມໃຊ້ມັນເປັນໄປ ຕາມກົດເກນທຳມະຊາດ. ສະພາບແວດລ້ອມ ແລະ ວັດທະນາການຊາວນາຄວນຮັກສາຜົນ ນາຂອງຕົນໃຫ້ດີທີ່ສຸດແລ້ວນຳເອົາເຕັກນິກວິທະຍາສາດເຂົ້າມານຳໃຊ້ໃຫ້ໄດ້ຮັບຜົນຜະລິດສູງ ຜະລິດເຂົ້າໃຫ້ໄດ້ຫຼາຍເທົ່າທີ່ຫຼາຍໄດ້ເພື່ອໃຫ້ກຸ່ມກິນ ຫຼື ເຫຼືອກິນແລ້ວກໍນຳໄປຂາຍເປັນສິນຄ້າ.

ຊາວນາຈຳນວນບໍ່ໜ້ອຍປະຖິ້ມຄວາຍແລ້ວ ແລະ ອັນດັບຕໍ່ມາກໍຕັດສິນໃຈປະຖິ້ມທຶງນາ. ຖືວ່າການຂາຍນາຜົນສຸດທ້າຍເປັນເລື່ອງປົກກະຕິທຳມະດາ ບໍ່ເປັນເລື່ອງຄໍຂາດບາດຕາຍຄື ແຕ່ກ່ອນ, ແຕ່ໃນຄວາມເປັນຈິງແລ້ວການກະທຳດັ່ງກ່າວມັນບໍ່ໄດ້ເຮັດໃຫ້ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງ ຊາວນາດີຂຶ້ນເລີຍເພາະປະສົບການຂອງຊາວນາເຮົາໜ້ອຍໜັກໜ້ອຍໜ້າທີ່ຈະສາມາດບໍລິຫານ ເງິນຄ່າຈາກການຂາຍນາມາລົງທຶນ ຫຼື ດຳເນີນທຸລະກິດໂດຍຕົນເອງໃຫ້ລ້ຳລວຍກັນໝົດທຸກ ຄົນໄດ້ ແໜ່ງດີພັດທະນາປັບປຸງການຜະລິດຂອງຕົນໃຫ້ມີຄຸນນະພາບດີ, ມີປະລິມານຫຼາຍ ຕາມຄວາມຖະໜັດຂອງຕົນມາແຕ່ກຳເນີດຈະຢູ່ດີກິນດີ ແລະ ໝັ້ນຄົງກວ່າ ເພາະປັດຈຸບັນ ທາງລັດຖະບານໄດ້ມີນະໂຍບາຍສົ່ງເສີມການຜະລິດທາງດ້ານກະສິກຳເປັນຫຼັກຢູ່ແລ້ວ.

ບູຮານທ່ານວ່າ "ຄຳທໍ້ຫົວໝາຍບໍ່ທຳນາຕີນບ້ານ" ຄຳເວົ້ານີ້ເປັນຄຳຖາທີ່ຊາວນາຄວນທ້ອງ ຂຶ້ນໃຈໄວ້ຕະຫຼອດຊີວິດ.

(ຄັດຈາກວາລະສານວັນນະສິນ ສະບັບປະຈຳເດືອນກັນຍາ 1996. ໜ້າ 46-50)

ບົດທີ 5

ການຂຽນບົດລາຍງານວິຊາການ

1. ຄວາມໝາຍ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນຂອງການຂຽນບົດລາຍງານວິຊາການ

1.1 ຄວາມໝາຍຂອງບົດລາຍງານວິຊາການ

ບົດລາຍງານວິຊາການເຊິ່ງນິຍົມເອີ້ນສັ້ນໆວ່າ: ບົດລາຍງານ ໝາຍເຖິງເລື່ອງລາວທີ່ເປັນຜົນຈາກການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າທາງວິຊາການ ແລ້ວນຳມາຮຽບຮຽງຢ່າງມີລະບຽບແບບແຜນ; ເລື່ອງລາວທີ່ນຳມາຂຽນລາຍງານຕ້ອງມີຄວາມຈິງ ຫຼື ຄວາມຮູ້ອັນເກີດຈາກການຮວບຮວມຂໍ້ມູນດ້ວຍວິທີການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າທີ່ເປັນລະບົບ ມີລັກສະນະເປັນວິທະຍາສາດ.

1.2 ຄວາມສໍາຄັນຂອງການຂຽນບົດລາຍງານວິຊາການ

- 1) ໃຊ້ເປັນຫຼັກຖານ ເປັນແຫຼ່ງອ້າງອີງຂໍ້ມູນໄດ້.
- 2) ເພີ່ມຄວາມຮູ້ໃຫ້ທັນສະໄໝ ທັນເຫດການ.
- 3) ໃຫ້ປະໂຫຍດດ້ານການຄົ້ນຄວ້າຫາຄວາມຮູ້ເພີ່ມເຕີມ.
- 4) ເຜີຍແຜ່ຄວາມຮູ້ໃໝ່ ແຫຼ່ງຄວາມຮູ້ທີ່ໄດ້ຈາກລາຍງານການວິໄຈ.
- 5) ໃຫ້ແນວຄິດໃນການແກ້ບັນຫາ.
- 6) ໃຫ້ແນວຄິດໃນການພັດທະນາໜ່ວຍງານ.
- 7) ໃຫ້ແນວຄິດໃນການຕັດສິນໃຈ ເພື່ອການດຳເນີນວຽກງານ.

❖ ຮູບແບບຂອງບົດລາຍງານວິຊາການ

ບົດລາຍງານວິຊາການ ສ່ວນຫຼາຍຈະເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງການສຶກສາລາຍວິຊາໃດວິຊາໜຶ່ງ ເຊິ່ງອາດຢູ່ໃນຮູບແບບຂອງລາຍງານການຄົ້ນຄວ້າ, ລາຍງານປະຈຳພາກ, ລາຍງານການວິໄຈ ແລະ ວິທະຍານິພົນ ເຊິ່ງແຕ່ລະແບບກໍມີຂໍ້ແຕກຕ່າງກັນດັ່ງນີ້:

1) ລາຍງານການຄົ້ນຄວ້າ ເປັນການຄົ້ນຄວ້າເລື່ອງລາວທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບວິຊາທີ່ຮຽນອາດເປັນບັນຫາ ຫຼື ຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການສຶກສາເພີ່ມເຕີມ ໂດຍຜູ້ສອນມີຈຸດມຸ່ງໝາຍໃຫ້ຜູ້ຮຽນສະເໜີທັງຄວາມເປັນຈິງ ແລະ ຂໍ້ຄິດເຫັນຂອງຕົນເອງ ທັງນີ້ຜູ້ຂຽນລາຍງານຕ້ອງມີຄວາມຄິດ ແລະ ຈຸດມຸ່ງໝາຍຂອງຕົນເອງເປັນພື້ນຖານ ແລ້ວຈຶ່ງສຶກສາຄົ້ນຄວ້າຮຽບຮຽງຢ່າງເປັນລະບົບເຊັ່ນ: ລາຍງານການເຮັດໂຄງການຂອງນັກຮຽນ, ລາຍງານການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າຂອງນັກສຶກສາເປັນຕົ້ນ.

2) ລາຍງານປະຈຳພາກ ຫຼື ພາກນິພົນ ເປັນການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າເລື່ອງໃດເລື່ອງໜຶ່ງ ໂດຍສະເພາະໃຊ້ເປັນສ່ວນປະກອບການຮຽນວິຊາໃດວິຊາໜຶ່ງໃນແຕ່ລະພາກຮຽນ ຜູ້ຮຽນຕ້ອງ ສຶກສາຄົ້ນຄວ້າຢ່າງລະອຽດເລິກເຊິ່ງຫຼາຍກວ່າລາຍງານການຄົ້ນຄວ້າ ແຕ່ກໍມີຂອບເຂດຈຳກັດ ກວ່າວິທະຍານິພົນ ລາຍງານປະຈຳພາກອາດມີລັກສະນະເປັນລາຍງານການວິໄຈກໍໄດ້.

3) ວິທະຍານິພົນ ຫຼື ປະລິນຍານິພົນ ເປັນການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າວິໄຈຢ່າງລະອຽດເລິກເຊິ່ງ ມີລະບົບຕາມຂັ້ນຕອນຂອງການວິໄຈ ໂດຍມີສົມມຸດຖານເປັນແນວທາງໃນການສຶກສາ ເລື່ອງ ທີ່ສຶກສານັ້ນຄວນເປັນເລື່ອງໃໝ່ ສາມາດເຜີຍແຜ່ເປັນຄວາມຮູ້ທາງວິຊາການທີ່ມີຄຸນນະພາບ ແລະ ສະແດງເຖິງຄວາມຄິດທີ່ມີເຫດຜົນ. ການຂຽນວິທະຍານິພົນມີເປົ້າໝາຍການຄົ້ນຄວ້າ ຢ່າງມີລະບົບລະບຽບ ຕະຫຼອດເຖິງການໃຊ້ພາສາໄດ້ຖືກຕ້ອງເໝາະສົມ ຈຶ່ງເປັນສ່ວນໜຶ່ງ ຂອງການສຶກສາລະດັບມະຫາບັນດິດ.

4) ລາຍງານການວິໄຈ ເປັນການສະເໜີຜົນງານທີ່ໄດ້ຈາກການຄົ້ນຄວ້າວິໄຈເຜີຍແຜ່ ໃຫ້ຜູ້ອື່ນໄດ້ຮັບຮູ້ຄວາມຈິງ ຫຼື ຄວາມຮູ້ໃໝ່ທີ່ຄົ້ນພົບ; ລາຍງານການວິໄຈຕ້ອງຂຽນຕາມຮູບ ແບບ ຖ້າເປັນລາຍງານການວິໄຈທີ່ໄປອາດຂຽນເປັນລາຍງານແບບສັ້ນ ເຊິ່ງຈະຂຽນສະເພາະ ເນື້ອຫາສາລະທີ່ສຳຄັນຂອງການວິໄຈເທົ່ານັ້ນ. ສ່ວນລາຍງານການວິໄຈແບບຍາວຈະຂຽນ ເນື້ອຫາສາລະຢ່າງລະອຽດ ເພື່ອໃຊ້ເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງການສຶກສາລະດັບມະຫາບັນດິດ ດັ່ງ ໄດ້ກ່າວມາແລ້ວ ຫຼື ລາຍງານການວິໄຈທີ່ນຳສະເໜີໜ່ວຍງານ.

2. ສ່ວນປະກອບຂອງບົດລາຍງານວິຊາການ

ການຂຽນລາຍງານວິຊາການຕ້ອງຂຽນຢ່າງມີລະບຽບແບບແຜນ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງເນັ້ນດ້ານ ຮູບແບບຫຼາຍ ຮູບແບບຂອງລາຍງານປະກອບດ້ວຍສ່ວນຕ່າງໆ 3 ພາກສ່ວນຄື: ພາກສ່ວນນຳ, ພາກສ່ວນເນື້ອເລື່ອງ ແລະ ພາກສ່ວນທ້າຍ ດັ່ງລາຍລະອຽດແຕ່ລະພາກສ່ວນຕໍ່ໄປນີ້:

2.1 ພາກສ່ວນນຳ ຫຼື ສ່ວນປະກອບຕອນຕົ້ນປະກອບດ້ວຍ:

1) ປົກກນອກ: ເປັນສ່ວນນອກສຸດຂອງບົດລາຍງານ ລາຍງານວິຊາການປະກອບການ ສຶກສາຂອງລາຍວິຊາໃດວິຊາໜຶ່ງຂອງແຕ່ລະສະຖາບັນ ຈະມີລັກສະນະຂອງສະຖາບັນຢູ່ສ່ວນ ເທິງຂອງຂໍ້ຄວາມທີ່ປາກົດເທິງປົກກນອກ ຮຽງຕາມລຳດັບຈາກເທິງລົງລຸ່ມໄດ້ແກ່: ຊື່ເລື່ອງ, ຊື່ ຜູ້ຂຽນລາຍງານ, ໂອກາດທີ່ເຮັດລາຍງານ (ປະກອບການສຶກສາລາຍວິຊາໃດໜຶ່ງ), ພາກ ການສຶກສາ, ປົກການສຶກສາ, ບ່ອນເຮັດລາຍງານ.

2) ປົກໃນ: ມີຮູບແບບ ແລະ ຂໍ້ຄວາມຄືກັບປົກນອກ ແຕ່ໃຊ້ເຈ້ຍຕ່າງກັນ.

3) ຄຳນຳ: ເປັນສ່ວນຊີ້ແຈງໃຫ້ຜູ້ອ່ານຮັບຮູ້ເຖິງສາຍເຫດທີ່ເລືອກເຮັດລາຍງານເລື່ອງນີ້ ຈຸດມຸ່ງໝາຍ ແລະ ຂອບເຂດຂອງເນື້ອເລື່ອງ, ຄຳກ່າວຂອບໃຈຜູ້ມີສ່ວນຊ່ວຍເຫຼືອໃນການ ຄົ້ນຄວ້າຈັດພິມ.

4) ສາລະບານ: ເປັນສ່ວນສະແດງເນື້ອໃນຂອງລາຍງານທັງໝົດໂດຍແບ່ງເປັນຕອນ, ບົດ ຫຼື ເລື່ອງ ລຽງຕາມລຳດັບ ມີເລກໜ້າກຳກັບວ່າຢູ່ໜ້າໃດ.

5) ສາລະບານຕາຕະລາງ, ເສັ້ນສະແດງ ແລະ ພາບປະກອບ ບົດລາຍງານທີ່ມີຕາຕະລາງ, ເສັ້ນສະແດງ ແລະ ພາບປະກອບຈຳນວນຫຼາຍ ຕ້ອງສະແດງລາຍການຕາຕະລາງ, ເສັ້ນສະແດງ ແລະ ພາບປະກອບໃນລັກສະນະດຽວກັນກັບສາລະບານເນື້ອໃນໂດຍບອກເລກທີ, ຊື່, ໜ້າທີ່ ມີຕາຕະລາງ, ເສັ້ນສະແດງ ແລະ ພາບຮຽງຕາມລຳດັບ.

2.2 ພາກສ່ວນເນື້ອເລື່ອງ ພາກສ່ວນນີ້ເປັນສ່ວນທີ່ສຳຄັນຂອງລາຍງານ ການສະແດງ ໃຈຄວາມສຳຄັນ ແລະ ລາຍລະອຽດຂອງເລື່ອງໂດຍເລີ່ມຈາກບົດນຳ, ເນື້ອໃນ ແລະ ສະຫຼຸບ ຈັດລຽງຕາມລຳດັບຕາມທີ່ສະເໜີໄວ້ໃນສາລະບານ. ໃນເນື້ອເລື່ອງ ຖ້າມີຕາຕະລາງ ແລະ ພາບປະກອບ ຕ້ອງສະແດງໄວ້ໃຫ້ສຳພັນກັບເນື້ອເລື່ອງ. ນອກຈາກນີ້ໃນສ່ວນຂອງເນື້ອເລື່ອງ ຈະມີການອ້າງອີງບອກແຫຼ່ງທີ່ມາຂອງຂໍ້ຄວາມ, ແນວຄວາມຄິດໃນຮູບແບບຂອງເນື້ອຄວາມທີ່ ສອດຄ່ອງກັບບັນນານຸກົມຕອນທ້າຍຂອງລາຍງານ.

2.3 ພາກສ່ວນທ້າຍ ໄດ້ແກ່ບັນນານຸກົມ ແລະ ພາກຜະໜວກ

1) ບັນນານຸກົມ: ຄືລາຍຊື່ວັດສະດຸອ້າງອີງທັງຊື່ປຶ້ມ ແລະ ສິ່ງພິມຕ່າງໆທີ່ໃຊ້ຄົ້ນຄວ້າ ປະກອບການຂຽນ.

2) ພາກຜະໜວກ: ຄືສ່ວນເພີ່ມເຕີມຕອນທ້າຍຂອງລາຍງານ ເນື້ອຄວາມສ່ວນນີ້ມີຄວາມ ສຳຄັນຫຼາຍແຕ່ສຳພັນກັບເນື້ອເລື່ອງ ແລະ ຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ອ່ານເຂົ້າໃຈເນື້ອເລື່ອງໄດ້ແຈ້ງແຈ້ງຍິ່ງ ຂຶ້ນ; ລາຍງານວິຊາການຈະມີພາກຜະໜວກຫຼືບໍ່ນັ້ນ ຂຶ້ນຢູ່ກັບຄວາມເໝາະສົມຂອງບົດ.

3. ຂັ້ນຕອນຂອງການຂຽນບົດລາຍງານວິຊາການ

ການຂຽນບົດລາຍງານວິຊາການຕ້ອງມີການວາງແຜນທີ່ດີ ຫຼັງຈາກນັ້ນຈຶ່ງລົງມືຂຽນ ລາຍງານ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍພາກສ່ວນນຳ, ພາກສ່ວນເນື້ອເລື່ອງ ແລະ ພາກສ່ວນທ້າຍ.

ໃນທີ່ນີ້ຈະສະແດງຂັ້ນຕອນການຂຽນລາຍງານວິຊາການຕັ້ງແຕ່ຂັ້ນກະກຽມຈົນເຖິງສຳເລັດ ເປັນຮູບເຫຼັ້ມໃຫ້ເຫັນໃນແຜນວາດດັ່ງນີ້:

3.1 ຂັ້ນກະກຽມ

1) **ເລືອກຫົວຂໍ້:** ການເລືອກຫົວຂໍ້ ຫຼື ຫົວບົດມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງຄຳນຶງເຖິງບັນຫາຕ່າງໆດັ່ງນີ້:

- ຫົວບົດທີ່ຈະເອົາມາຂຽນນັ້ນຕ້ອງເປັນຫົວບົດທີ່ໜ້າສົນໃຈ ຫຼື ໄດ້ຮັບຄຳແນະນຳຈາກອາຈານ.
- ຫົວບົດນັ້ນຕ້ອງເປັນຫົວບົດທີ່ເພີ່ມຄວາມຮູ້ໃຫ້ແກ່ການຮຽນວິຊາໃດໜຶ່ງ.
- ຕ້ອງເປັນຫົວບົດທີ່ສາມາດຫາຂໍ້ມູນ ຫຼື ເອກະສານປະກອບການຄົ້ນຄວ້າໄດ້ຢ່າງພຽງພໍ.
- ຫົວບົດທີ່ເລືອກຕ້ອງມີຂອບເຂດໝາະສົມກັບເວລາທີ່ມີໃນການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ຂຽນລາຍງານ.
- ການຕັ້ງຊື່ຫົວບົດຄວນໃຫ້ຖືກກັບເນື້ອເລື່ອງ.

2) ສຳຫຼວດ ແລະ ລວບລວມຂໍ້ມູນ

ການຂຽນລາຍງານຕ້ອງຄົ້ນຄວ້າຫາຂໍ້ມູນເພື່ອມາຮຽບຮຽງເປັນບົດລາຍງານ. ຂໍ້ມູນມີຫຼາຍຊະນິດເຊິ່ງແບ່ງອອກເປັນ 2 ຊະນິດໃຫຍ່ຄື: ຂໍ້ມູນຈາກເອກະສານ ແລະ ຂໍ້ມູນພາກສະໜາມ.

- ຂໍ້ມູນຈາກເອກະສານ: ເປັນຂໍ້ມູນທີ່ມີການບັນທຶກໄວ້ເປັນລາຍລັກອັກສອນເຊັ່ນ: ສື່ລາຈາລຶກ, ຈົດໝາຍເຫດການ, ບົດວັນນະຄະດີ ແລະ ຂໍ້ມູນທີ່ເປັນການສະແດງຄວາມຄິດເຫັນ ຫຼື ວິເຄາະວິຈານເຊັ່ນ: ຂ່າວ, ບົດຄວາມ, ບົດວິຈານ, ບົດສະຫຼຸບ ດັ່ງນີ້ເປັນຕົ້ນ. ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນເອກະສານທີ່ສຳຄັນໄດ້ແກ່ ປຶ້ມອ້າງອີງ ແລະ ປຶ້ມທົ່ວໄປ ເຊິ່ງສາມາດຊອກຫາໄດ້ຕາມຫໍສະໝຸດຕ່າງໆ.

- ຂໍ້ມູນພາກສະໜາມ: ເປັນຂໍ້ມູນທີ່ຜູ້ເຮັດລາຍງານຈະຕ້ອງຮິບໂຮມເອງຈາກການສຳຫຼວດ, ການສັງເກດ, ການສຳພາດ, ການສົ່ງແບບສອບຖາມ ຫຼື ການທົດລອງ. ຜູ້ເຮັດລາຍງານຕ້ອງຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ພິຈາລະນາວ່າຈະເກັບຂໍ້ມູນພາກສະໜາມຈາກແຫຼ່ງໃດ, ມີຂໍ້ມູນພຽງພໍຫຼືບໍ່, ຈະເກັບຂໍ້ມູນດ້ວຍວິທີໃດ.

3) ການວາງໂຄງເລື່ອງ ຫຼື ວາງໂຄງຮ່າງ

ການວາງໂຄງຮ່າງຂອງບົດແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍເພາະວ່າໂຄງຮ່າງແມ່ນຂອບເຂດຂອງຫົວບົດ ທີ່ຜູ້ຂຽນໃຊ້ເປັນແນວທາງໃນການຂຽນ. ມັນແມ່ນການກຳນົດລຳດັບຂໍ້ ຫຼື ເນື້ອໃນຂອງບົດ. ໂຄງຮ່າງປະກອບດ້ວຍຄຳນຳ ແລະ ຫົວຂໍ້ຕ່າງໆທັງໃຫຍ່ ແລະ ນ້ອຍຕາມລຳດັບ.

ບັນຫາສຳຄັນ ບໍ່ຄວນໃຫ້ຫົວຂໍ້ຍາວເກີນໄປ, ບໍ່ຄວນແບ່ງເນື້ອໃນເປັນຫຼາຍຫົວຂໍ້ນ້ອຍເກີນໄປ; ແຕ່ລະຫົວຂໍ້ຄວນມີການຕໍ່ເນື່ອງ ຫຼື ສຳພັນກັນ. ການຈັດຮຽງຫົວຂໍ້ຕ້ອງເປັນໄປ

ຕາມລຳດັບຂອງເຫດການ ຫຼື ເວລາ. ຫາກບົດລາຍງານນັ້ນມີຫົວຂໍ້ວ່າ "ອິດທິພົນຂອງພາສາປາລີ-ສັນສະກິດຕໍ່ພາສາລາວ" ອາດຂຽນໂຄງຮ່າງດັ່ງນີ້:

ເປີດຫົວເລື່ອງ

ຄວາມສຳຄັນ ແລະ ອິດທິພົນຂອງພາສາປາລີ-ສັນສະກິດທີ່ມີຕໍ່ພາສາລາວ.

ເນື້ອເລື່ອງ:

1. ພາສາສັນສະກິດເຂົ້າມາລາວຄັ້ງທີໜຶ່ງ (ພ.ສ 600 ຄ.ສ 57)
 - 1.1 ຮູບແບບ ຫຼື ວິທີການ.
 - 1.2 ຄວາມເປັນໄປ ແລະ ຜົນກະທົບ.
2. ພາສາສັນສະກິດເຂົ້າມາລາວຄັ້ງທີສອງ (ສະຕະວັດທີ XIV)
 - 2.1 ຮູບແບບ ຫຼື ວິທີການ.
 - 2.2 ຄວາມເປັນໄປ ແລະ ຜົນກະທົບ.
3. ພາສາປາລີເຂົ້າມາລາວ (ສະຕະວັດທີ XV)
 - 3.1 ຮູບແບບ ຫຼື ວິທີການ.
 - 3.2 ຄວາມເປັນໄປ ແລະ ຜົນກະທົບ.
4. ພາສາປາລີຢຶດທີ່ຕັ້ງແໜ້ນໜາຖາວອນໃນພາສາລາວ (ສະຕະວັດທີ XVI)
 - 4.1 ຮູບແບບ ຫຼື ວິທີການ.
 - 4.2 ຄວາມເປັນໄປ ແລະ ຜົນກະທົບ.
5. ອິດທິພົນ ແລະ ຜົນສະທ້ອນ
 - 5.1 ຮູບແບບຂອງຕົວອັກສອນ.
 - 5.2 ສັບພາສາ.
 - 5.3 ການປະດິດສັບໃໝໃນປັດຈຸບັນ.

ສະຫຼຸບ

ພາສາປາລີ-ສັນສະກິດໄດ້ມີອິດທິພົນອັນສູງສົ່ງໃຫ້ແກ່ພາສາລາວ ໂດຍສະເພາະແມ່ນການສ້າງສັບພາສາລາວ.

ການຂຽນໂຄງຮ່າງນີ້ອາດຂຽນກ່ອນ ຫຼື ຫຼັງການຮວບຮວມ ແລະ ເກັບຂໍ້ມູນກໍໄດ້, ຖ້າຂຽນກ່ອນຈະເປັນສ່ວນໜຶ່ງທີ່ຊ່ວຍຜູ້ຂຽນໃນຂະນະເກັບຂໍ້ມູນ. ສະເພາະໂຄງຮ່າງທີ່ຂຽນຕາມຫຼັງການເກັບຂໍ້ມູນນັ້ນ ກໍຕ້ອງໄດ້ຂຽນເນື້ອໃນເພາະວ່າ ເປັນທິດໃນການຂຽນໃຫ້ມີລຳດັບສຳພັນກັນ.

4) ຂຽນແນວຄິດ ແລະ ຈຸດປະສົງ

ການຂຽນແນວຄິດ ແລະ ຈຸດປະສົງແມ່ນບັນຫາທີ່ຜູ້ຂຽນລາຍງານຕ້ອງກຳນົດຢ່າງຈະແຈ້ງ ແລະ ຂາດຕົວ. ຫາກບໍ່ດັ່ງນັ້ນ ກໍຈະເຮັດໃຫ້ການວາງໂຄງຮ່າງເປັນໄປບໍ່ໄດ້

ຕົວຢ່າງ:

- ຊື່ຫົວບົດ: ອິດທິພົນຂອງພາສາປາລີ-ສັນສະກິດຕໍ່ພາສາລາວ
- ຈຸດປະສົງ: ສຶກສາຄົ້ນຄວ້າຮູບແບບ ແລະ ຄວາມເປັນໄປຂອງພາສາປາລີ-ສັນສະກິດ ທີ່ເຂົ້າມາແຊກປົນໃນພາສາລາວ.
- ຂອບເຂດ: ຮູບແບບ ຫຼື ວິທີການ ແລະ ຄວາມເປັນໄປຂອງພາສາປາລີ-ສັນສະກິດ ທີ່ໄດ້ເຂົ້າມາແຊກປົນໃນພາສາລາວໃນປີ ພ.ສ 600 (ຄ.ສ 57) ແລະ ເມື່ອສະຕະວັດທີ XIV ຮູບແບບ ແລະ ຄວາມເປັນໄປຂອງພາສາປາລີ-ສັນສະກິດທີ່ໄດ້ເຂົ້າມາແຊກປົນໃນພາສາລາວ ໃນສະຕະວັດທີ 15 XV ແລະ XVI.

3.2 ຂັ້ນລົງມືຂຽນ

1) ພາກສ່ວນນຳ: ຜູ້ຂຽນຈະເວົ້າເຖິງຈຸດປະສົງຂອງການຂຽນລາຍງານ ແລະ ເວົ້າເຖິງ ຂອບເຂດຂອງມັນ, ສະແດງຄວາມຂອບໃຈຕໍ່ຜູ້ທີ່ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອໃນການໃຫ້ຂໍ້ມູນ ຫຼື ແລກປ່ຽນຄວາມຄິດເຫັນເປັນຕົ້ນ.

2) ສ່ວນເນື້ອໃນ: ພາກສ່ວນນີ້ປະກອບດ້ວຍສອງບັນຫາຄື: ເນື້ອໃນ ແລະ ໄຂເງື່ອນ (note) ເນື້ອໃນແມ່ນພາກສ່ວນທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດ ເພາະວ່າມີຜົນຈາກການຄົ້ນຄວ້າຖືກນຳມາໄວ້ ໃນພາກສ່ວນນີ້. ຫາກແມ່ນບົດລາຍງານສັ້ນ, ເນື້ອໃນຈະຕ້ອງແບ່ງຕາມຫົວຂໍ້ສຳຄັນ; ຫາກ ວ່າແມ່ນບົດຍາວ, ເນື້ອໃນຕ້ອງໄດ້ແບ່ງອອກເປັນບົດເຊິ່ງແຕ່ລະບົດກໍຈະມີຫົວຂໍ້ຕ່າງໆອີກ.

ສ່ວນວ່າໄຂເງື່ອນ (note) ໄດ້ແກ່ຄຳອະທິບາຍເພີ່ມຕື່ມ, ໃຫ້ຄຳຈຳກັດຄວາມ ຫຼື ບອກ ທີ່ມາຂອງຂໍ້ມູນ. ໄຂເງື່ອນຈະຖືກຂຽນໄວ້ທ້າຍໜ້າຂອງແຕ່ລະໜ້າ ຫຼື ທ້າຍເຫຼ້ມ, ອັນພິເສດ ແມ່ນໝາຍເງື່ອນຕ້ອງກົງກັບເງື່ອນໄຂ.

3) ສ່ວນສະຫຼຸບ: ບັນຫາຕົ້ນຕໍຂອງພາກສ່ວນນີ້ແມ່ນບັນນານຸກົມ ຫຼື ລາຍຊື່ເອກະສານ ທີ່ນຳເຂົ້າມາໃຊ້ໃນການຄົ້ນຄວ້າຮູບຮຽງ. ນອກຈາກນີ້ມັນຍັງປະກອບດ້ວຍຕົວບຸກຄົນທີ່ຕອບ ສຳພາດ ຫຼື ໃຫ້ຄຳເຫັນອີກດ້ວຍ.

4) ສ່ວນອ້າງອີງ, ບັນນານຸກົມ ແລະ ພາກຜະໜວກ

ກ. ສ່ວນອ້າງອີງ

ການອ້າງອີງໝາຍເຖິງການບອກຜູ້ອ່ານໃຫ້ຮູ້ວ່າ ຂໍ້ຄວາມທີ່ຍົກມານັ້ນໄດ້ມາຈາກໃສ ເພື່ອຜູ້ອ່ານຈະໄດ້ຊອກອ່ານເພີ່ມ.

ຕົວຢ່າງ:

...ອັກສອນສັນສະກິດ ຫຼື ອັກສອນເທວະນະຄະລີ ທີ່ໃຊ້ໃນປະເທດອິນເດຍທາງພາກເໜືອ ນອກຈາກໄດ້ເປັນເຄົ້າຂອງໜັງສືລາວດັ່ງໄດ້ກ່າວໄວ້ໃນຂໍ້ 1 ແລ້ວນັ້ນເຫຼົ່າມູນຂອງຕົວອັກສອນຂອມ ແລະ ອັກສອນຂະເໝນໃນເວລາຕໍ່ມາອີກດ້ວຍ⁽¹⁾.

(1) ສີລາ ວິລະວົງ 2516 [1973] ປະຫວັດໜັງສືລາວ ປາກປາສັກການພິມ ໜ້າ 10

ຂ. ບັນນານຸກົມ ຫຼື ລາຍການເອກະສານອ້າງອີງ

ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ, ການຂຽນເອກະສານອ້າງອີງ ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງກັບພາສາທີ່ພິມເອກະສານນັ້ນໆ. ເບື້ອງຕົ້ນຜູ້ຂຽນຄວນຈຳແນກກ່ອນວ່າ ເອກະສານທີ່ພິມເປັນພາສາໃດກໍຂຽນເອກະສານນັ້ນຕາມກຸ່ມພາສາເຊັ່ນ ພາສາລາວ, ພາສາຫວຽດ, ພາສາອັງກິດ...ທີ່ສຳຄັນຄວນຈັດໄປຕາມສາກົນນິຍົມຄື ຍຶດຕາມລຳດັບຊື່ຜູ້ແຕ່ງເຊັ່ນ: ຊື່ຜູ້ແຕ່ງ, ຊື່ປຶ້ມ, ສະຖານທີ່ພິມ, ສຳນັກພິມ, ປີທີ່ພິມ.

ຕົວຢ່າງ: ປຶ້ມ

ພູມີ ວົງວິຈິດ. ໄວຍາກອນລາວ. ຊຳເໜືອ: ພະແນກສຶກສາສູນກາງ, 1967
ອ່ອນແກ້ວ ນວນນະວົງ ແລະ ຄະນະ. ໄວຍາກອນລາວປັດຈຸບັນ ພາກທີ I ອັກຂະຫຼະວິທີ.
ກະຊວງສຶກສາທິການ: ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດການສຶກສາແຫ່ງຊາດ, 2000

ຕົວຢ່າງ: ບົດຄວາມໃນວາລະສານ (ຊື່ຜູ້ຂຽນ "ຊື່ບົດຄວາມ" ຊື່ວາລະສານ ປີທີ ຫຼື ສະບັບທີ (ເດືອນ ປີ): ເລກໜ້າ)

ບຸນແທນ ແສນພິມມະຈັນ. "ພິທີສູ່ຂວັນນົມໃຫ້ແມ່ຂອງຊົນເຜົ່າກຶມມຸ". ວັນນະສິນ ປີທີ 31
ສະບັບເດືອນກຸມພາ 2010: 13-14

ບົດຄວາມໃນໜັງສືພິມ: (ຊື່ຜູ້ຂຽນ "ຊື່ບົດຄວາມ" ຊື່ໜັງສືພິມ (ວັນເດືອນປີ): ເລກໜ້າ)

ຊາຍຄຳ ຈຳປາອຸທຸມ "ເວລາໃດການນຳໃຊ້ພາສາລາວຈະເປັນເອກະພາບ" ວຽງຈັນໃໝ່
ວັນທີ 07/05/2009: 2

ທ່ານ ສີພອນ ພິມມະເສນ ຫົວໜ້າແນວໂຮມບ້ານສີບຸນເຮືອງ ເມືອງປາກຊັນ ແຂວງບໍລິ
ຄຳໄຊ ສຳພາດວັນທີ 8/7/2003

4. ລັກສະນະຂອງບົດລາຍງານວິຊາການທີ່ດີ

ນອກຈາກຈະມີສ່ວນປະກອບຄົບຖ້ວນທັງສ່ວນນຳ, ສ່ວນເນື້ອເລື່ອງ ແລະ ສ່ວນຫ້າຍ
ແລ້ວ ລາຍງານວິຊາການທີ່ດີຍັງຄວນມີລັກສະນະສຳຄັນອີກ 5 ປະການ ຕາມເກນການປະ
ເມີນລາຍງານວິຊາການໄດ້ແກ່:

- 1) ການນຳເອົາຫຼັກການ ຫຼື ທິດສະດີມາໃຊ້ຢ່າງເໝາະສົມ.
- 2) ການສະແດງຄວາມຄິດລິເລີ່ມສ້າງສັນຢ່າງເໝາະສົມ.
- 3) ຄວາມສົມບູນ ແລະ ຄວາມຖືກຕ້ອງຂອງເນື້ອໃນ.
- 4) ຄວາມຊັດເຈນຂອງການຂຽນລາຍງານ.
- 5) ຄວາມເໝາະສົມຂອງຮູບແບບການລາຍງານ.

4.1 ການນຳຫຼັກການ ຫຼື ທິດສະດີມາໃຊ້ຢ່າງເໝາະສົມ

ໃນການຂຽນລາຍງານວິຊາການ ຈະຕ້ອງມີການວິເຄາະເຈາະເລິກໃນລາຍລະອຽດຂອງ
ເນື້ອໃນ ໂດຍມີຫຼັກການ ຫຼື ທິດສະດີ ມາຮອງຮັບຢ່າງເໝາະສົມ. ຫຼັກການ ຫຼື ທິດສະດີ
ດັ່ງກ່າວຄວນເປັນທີ່ຍອມຮັບໃນແວດວົງສາຂາວິຊານັ້ນໆ ພໍສົມຄວນ ແລະ ກົງກັບເລື່ອງທີ່
ສຶກສາຄົ້ນຄວ້າເຊັ່ນ: ການສຶກສາກ່ຽວກັບເລື່ອງພາສາອາດຍົກຫຼັກການ ຫຼື ທິດສະດີດັ່ງນີ້:

"ອາຈານສອນໃນມະຫາວິທະຍາໄລ ຜູ້ສົນໃຈເລື່ອງຂອງພາສາສາດໄດ້ຄົ້ນຄວ້າເລື່ອງ
ວິທີຂຽນ ແລະ ພາສາທີ່ນຳໃຊ້ໃນນິທານສຳລັບເດັກ ເຊິ່ງໄດ້ກ່າວເຖິງຄວາມເໝາະສົມໃນການ
ໃຊ້ພາສາໃນນິທານສຳລັບເດັກໃນກຸ່ມອາຍຸແຕ່ 5-6 ປີ (ອະນຸບານ ຫຼື ກ່ອນປະຖົມ) ແລະ
7-8 ປີ (ປະຖົມປີທີ 1-2).

ໃນທີ່ນີ້ໄດ້ອະທິບາຍຄວາມສົນໃຈໃນການອ່ານນິທານຂອງເດັກໂດຍໃຊ້ທິດສະດີຂອງ
ທະວີສັກ ຍານປະທິບ (2531).

ຫຼັກການ ຫຼື ແນວຄິດດັ່ງກ່າວບໍ່ແມ່ນພຽງແຕ່ຍົກມາອະທິບາຍເທົ່ານັ້ນ ຜູ້ຊຽນລາຍງານ ຈະຕ້ອງສະເໜີຜົນການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າຂອງຕົນເອງຢ່າງລະອຽດ ໂດຍອາດຍົກຫຼັກການ ຫຼື ທິດສະດີພຽງປະການດຽວ ຫຼື ຫຼາຍໆທິດສະດີປຸງປະກອບກັນກໍໄດ້ ສິ່ງສໍາຄັນກໍຄືຫຼັກການ ນັ້ນໆຈະຕ້ອງສອດຄ່ອງສະໄໝສະໝຸນເນື້ອໃນທີ່ສຶກສາຄົ້ນຄວ້າໂດຍກົງ ບໍ່ແມ່ນກຸ່ວຂ້ອງ ພຽງເລັກນ້ອຍ ແລ້ວຍົກມາເພື່ອໃຫ້ເບິ່ງແລ້ວໜ້າເຊື່ອຖືເທົ່ານັ້ນ.

4.2 ການສະແດງຄວາມຄິດລິເລີ່ມສ້າງສັນຢ່າງເໝາະສົມ

ຈຸດມຸ່ງໝາຍສໍາຄັນໃນການຊຽນລາຍງານ ນອກຈາກເພື່ອໃຫ້ຜູ້ລາຍງານໄດ້ສຶກສາ ຄົ້ນຄວ້າຢ່າງກວ້າງຂວາງແລ້ວ ຍັງມຸ່ງໃຫ້ເກີດຄວາມຄິດໃນທາງລິເລີ່ມສ້າງສັນ ສາມາດນຳ ຫຼັກການທິດສະດີມາໃຊ້ໃນເລື່ອງທີ່ສະເພາະເຈາະຈົງ ຈະສຶກສາຢ່າງເລິກເຊິ່ງ ເລື່ອງທີ່ສຶກສາ ອາດມີຜູ້ອື່ນເຄີຍສຶກສາຄົ້ນຄວ້າມາແລ້ວກໍໄດ້ ແຕ່ຜູ້ລາຍງານຈະຕ້ອງສະແດງຈຸດຢືນ ຫຼື ຈຸດ ເດັ່ນທີ່ແຕກຕ່າງຈາກຜູ້ອື່ນຢ່າງຊັດເຈນເຊັ່ນ: ສະເໜີແນວທາງການແກ້ໄຂບັນຫາທາງການ ບໍລິຫານການສຶກສາທີ່ຍັງບໍ່ເຄີຍມີຜູ້ເຮັດມາກ່ອນ ຫຼື ເຄີຍມີຜູ້ເຮັດມາແຕ່ບໍ່ຊັດເຈນພຽງພໍ ຜູ້ຊຽນ ກໍສະເໜີວິທີການທີ່ເຊື່ອວ່າຈະແກ້ບັນຫາໄດ້ ໂດຍຕ້ອງຊີ້ແຈງສະແດງເຫດຜົນຢ່າງເໝາະສົມ.

ເກນການປະເມີນລາຍງານຂໍ້ນີ້ກ່າວໄວ້ຊັດເຈນວ່າ "ການສະແດງແນວຄິດລິເລີ່ມສ້າງ ສັນຢ່າງເໝາະສົມໄດ້ແກ່ ຄວາມຄິດລິເລີ່ມແປກໃໝ່, ມີຄວາມຄິດຂອງຕົນເອງ, ມີຂໍ້ສະເໜີ ຂອງຕົນເອງ ຫຼື ມີແນວທາງໃນການແກ້ບັນຫາທີ່ເປັນຂອງຕົນເອງໂດຍບໍ່ມີການຮຽນແບບຜູ້ ອື່ນ". ໃນການບໍ່ຮຽນແບບຜູ້ອື່ນນັ້ນຜູ້ລາຍງານອາດສົງໄສວ່າ ຜູ້ກວດຈະຮັບຮູ້ໄດ້ແນວໃດ ເລື່ອງນີ້ຖືເປັນຈັນຍາບັນ ແລະ ມາລະຍາດຂອງຜູ້ລາຍງານເອງ ເປັນຄຸນນະທຳຂອງນັກວິຊາການ ເຊິ່ງຈະຕ້ອງຮັກສາຢ່າງເຄັ່ງຄັດ ໂດຍສະເພາະຜູ້ທີ່ເປັນ "ຄູ". ຈາກປະສົບການຂອງທີມງານຜູ້ ກວດບົດລາຍງານ ອາດພົບເຫັນການລິເລີ່ມ ຫຼື ຮຽນແບບໄດ້ພໍສົມຄວນ.

ນອກຈາກທີ່ກ່າວມາແລ້ວນັ້ນ ຍັງອາດມີການສໍາມະນາ, ອະພິປາຍໃນເລື່ອງທີ່ໄດ້ສຶກ ສາຄົ້ນຄວ້າມາ ເຊິ່ງສະແດງພູມປັນຍາ ແລະ ຄວາມເປັນຕົວເອງໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນ. ສະນັ້ນ, ຜູ້ ລາຍງານຈຶ່ງຄວນຄິດເຖິງຄວາມສໍາຄັນຂອງຄວາມຄິດລິເລີ່ມສ້າງສັນ ແລະ ເຝິກຄິດ ເຝິກ ຊຽນຢ່າງຈິງຈັງ.

4.3 ຄວາມສົມບູນ ແລະ ຄວາມຖືກຕ້ອງຂອງເນື້ອໃນ

ລາຍງານທີ່ດີຈະຕ້ອງມີຄວາມສົມບູນຖືກຕ້ອງໃນຄວາມເປັນຈິງ, ເນື້ອໃນຈະຕ້ອງສົມບູນ ຕາມຊື່ເລື່ອງທີ່ກຳນົດ ບໍ່ແມ່ນຈະຕັ້ງຊື່ກວ້າງໆ ແຕ່ສຶກສາພຽງຈຸດດຽວເຊັ່ນ: ຕັ້ງຊື່ຫົວຂໍ້ວ່າ "ການສຶກສາຜົນສໍາເລັດທາງການຮຽນຂອງນັກຮຽນມັດທະຍົມສຶກສາ" ແຕ່ເນື້ອໃນສຶກສາພຽງ ແຕ່ວິຊາພາສາລາວ-ວັນນະຄະດີ ເຊິ່ງບໍ່ໄດ້ຄວບຄຸມຊື່ເລື່ອງເປັນຕົ້ນ.

ການອ້າງອີງທີ່ມາ ຫຼື ແຫຼ່ງຄົ້ນຄວ້າ ຈະຕ້ອງແນ່ໃຈວ່າຖືກຕ້ອງບໍ່ແມ່ນອ້າງອີງກັນຕ່າງ ມາໂດຍຜິດພ້ຽນຈາກແຫຼ່ງທີ່ມາຕົວຈິງ. ການຄົ້ນຄວ້າຄວນສຶກສາຈາກຫຼາຍແຫຼ່ງເພື່ອປຸງປຸງບ ບໍ່ເອນອ່ຽງໄປທາງໃດໜຶ່ງ.

ຂໍ້ມູນທີ່ຈະນຳມາກ່າວເຖິງນັ້ນຈະຕ້ອງກວດສອບຈົນແນ່ໃຈເຊັ່ນ: ການຍົກຕົວຢ່າງ ຂໍ້ຄວາມໃນບົດວັນນະຄະດີ ຄວນກວດສອບຕົ້ນສະບັບ ບໍ່ແມ່ນອ້າງອີງຕາມຄວາມຊົງຈຳ ເຊິ່ງ ຜິດພາດໄດ້ງ່າຍ.

4.4 ຄວາມຊັດເຈນຂອງການຂຽນລາຍງານ

ລາຍງານທີ່ດີຈະຕ້ອງມີຄວາມຊັດເຈນໃນດ້ານລຳດັບການສະເໜີເລື່ອງ, ການໃຊ້ພາສາ, ການໃຊ້ແຜນພູມ ແລະ ພາບປະກອບໃນການລາຍງານ ເພື່ອໃຫ້ການນຳສະເໜີເນື້ອໃນຊັດ ເຈນ ແລະ ເຂົ້າໃຈງ່າຍດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

1) ລຳດັບການສະເໜີເລື່ອງ

ບົດລາຍງານຄວນຈັດແບ່ງຫົວຂໍ້ຢ່າງຊັດເຈນ ແລະ ເປັນລັກສະນະດຽວກັນຕະຫຼອດ ເຫຼັ້ມ. ການແບ່ງຫົວຂໍ້ດັ່ງກ່າວຈະຕ້ອງເປັນໄປຕາມລຳດັບເນື້ອໃນເຊັ່ນ: ການສຶກສາອຸປະສັກ ໃນການສື່ສານໃນຂັ້ນຮຽນອາດຮຽງລຳດັບເນື້ອໃນດັ່ງນີ້:

- + ຄວາມໝາຍ ແລະ ອົງປະກອບຂອງການສື່ສານ.
- + ຄຸນລັກສະນະຂອງຜູ້ສົ່ງສານ-ຜູ້ຮັບສານທີ່ດີ.
- + ສະພາບການສື່ສານໃນຂັ້ນຮຽນ.
- + ແນວທາງການແກ້ໄຂ ຯລຯ.

2) ຮູບແບບການພິມ

ການຂຽນລາຍງານຄວນພິມຢ່າງຊັດເຈນຕາມມາດຕະຖານການພິມ. ຄວນລະມັດລະວັງ ໃນເລື່ອງການໃຊ້ເຄື່ອງໝາຍວັກຕອນ, ການສະກົດຄຳ, ການຫຍໍ້ໜ້າ ແລະ ການເວັ້ນຊ່ອງ ວ່າງລະຫວ່າງຫຍໍ້ໜ້າ; ເມື່ອຂຽນຈົບຫົວຂໍ້ໃຫຍ່ຄວນເວັ້ນຊ່ອງວ່າງລະຫວ່າງແຖວໃຫ້ຊັດເຈນ ຫາກມີຕົວພິມພິເສດເຊັ່ນ: ຕົວໃຫຍ່, ຕົວໜາ, ຕົວເນີ້ງ ກໍໃຊ້ໃຫ້ເໝາະສົມ ຫາກບໍ່ມີກໍໃຊ້ການ ຂີດກ້ອງ ຫຼື ໃຊ້ເຄື່ອງໝາຍອັນໃດອັນໜຶ່ງທີ່ຊີ້ໃຫ້ເຫັນໃນກໍລະນີທີ່ເປັນຫົວຂໍ້, ເປັນຄຳເວົ້າ ຫຼື ຂໍ້ຄວາມທີ່ຍົກມາກ່າວ, ຊີ້ຄືນ ຫຼື ຄຳສຳຄັນທີ່ຕ້ອງການເນັ້ນເປັນຕົ້ນ. ລະບົບການເນັ້ນທີ່ຕ້ອງ ໃຊ້ໃນລັກສະນະດຽວກັນເຊັ່ນ: ຊີ້ຄືນໃຊ້ຕົວເນີ້ງ, ຄຳສຳຄັນໃຊ້ຕົວໜາ ເປັນຕົ້ນ.

4.5 ຄວາມເໝາະສົມຂອງຮູບແບບການລາຍງານ

ການພິມ ຫຼື ການຂຽນລາຍງານວິຊາການ ມີຂໍ້ປະຕິບັດດັ່ງນີ້:

1) ໃຊ້ເຈ້ຍເອສີ (A4) ແລະ ໃຊ້ພຽງໜ້າດຽວ ເວັ້ນຫົວເຈ້ຍພຽງ 1,5 cm (ຍົກເວັ້ນໜ້າທີ່ຂຶ້ນຕົ້ນບົດໃໝ່ແຕ່ລະບົດໃຫ້ເວັ້ນ 2 cm ຂອບຊ້າຍມືເວັ້ນ 1,5 cm, ຂອບຂວາມື ແລະ ຂອບລ່າງເວັ້ນ 1 cm ເທົ່ານັ້ນ).

2) ການຫຍໍ້ໜ້າໃຫ້ເວັ້ນໄລຍະ 8 ຊ່ອງຕົວອັກສອນ (ພິມ ຫຼື ຂຽນທີ່ຊ່ອງຕົວອັກສອນທີ 9)

3) ຂໍ້ຄວາມທີ່ຄັດອອກມາບໍ່ເກີນ 3 ແຖວ ໃຫ້ພິມຕໍ່ໄປໃນເນື້ອຄວາມ ໂດຍໃສ່ໄວ້ໃນເຄື່ອງໝາຍວົງຍືມ (" ").

4) ຖ້າຕ້ອງການເວັ້ນຂໍ້ຄວາມທີ່ຄັດມາບາງສ່ວນ ໃຫ້ພິມເຄື່ອງໝາຍສາມຈໍ້າ (...) ແລະ ຖ້າຕ້ອງການເພີ່ມຂໍ້ຄວາມຂອງຜູ້ຂຽນລົງໄປໃນຂໍ້ຄວາມທີ່ຄັດມາໃຫ້ໃສ່ໄວ້ໃນວົງຂໍ້ [] ເພື່ອໃຫ້ແຕກຕ່າງຈາກວົງເລັບ ເຊິ່ງອາດປາກົດໃນຂໍ້ຄວາມທີ່ຄັດອອກມາໂດຍກົງ.

5) ການຈັດລຳດັບໜ້າໃນພາກສ່ວນຄຳນຳຕ່າງໆ ຄວນໃຊ້ຕົວອັກສອນພາສາລາວ ຕາມລຳດັບ ແຕ່ຈະເລີ່ມລຳດັບເລກໜ້າຕັ້ງແຕ່ບົດທີ 1 ເປັນຕົ້ນໄປ ເລກໜ້າ ຫຼື ອັກສອນປະຈຳໜ້າພິມຄວນຫ່າງຈາກຫົວເຈ້ຍເບື້ອງເທິງປະມານ 1 cm ໂດຍນິຍົມໃສ່ໄວ້ທີ່ມຸມເບື້ອງຂວາຂອງໜ້າທີ່ເປັນເລກໜ້າຄືກ ແລະ ມຸມຊ້າຍຂອງໜ້າທີ່ເປັນເລກໜ້າຄູ່.

ອີກຢ່າງໜຶ່ງໃນໜ້າທຳອິດຂອງບົດ, ໜ້າທຳອິດຂອງບັນນານຸກົມ, ພາກຜະໜວກບໍ່ຄວນໃສ່ເລກໜ້າກຳກັບ ແຕ່ຄວນຈະນັບຈຳນວນໜ້າຮ່ວມດ້ວຍ.

6) ໜ້າຂຶ້ນຕົ້ນບົດໃໝ່ຕ່າງຈາກໜ້າປົກກະຕິຄືຈະເວັ້ນໄລຍະສ່ວນເທິງ 2 cm.

ຕົວຢ່າງ: ບາງບົດລາຍງານວິຊາການ

ໃນການຂຽນບົດລາຍງານວິຊາການໃນລະດັບມະຫາວິທະຍາໄລຈະມີທັງການຂຽນບົດລາຍງານຈົບວິຊາ ແລະ ບົດລາຍງານຈົບຊັ້ນໃນສາຂາວິຊາຕ່າງໆ. ແຕ່ໃນທີ່ນີ້ຈະຂໍສະເໜີຕົວຢ່າງປົກ ແລະ ສາລະບານຂອງບົດຄົ້ນຄວ້າຈົບຊັ້ນປະລິນຍາຕີຂອງຄະນະອັກສອນສາດພາກວິຊາພາສາລາວ-ສື່ສານມວນຊົນ, ສາຂາວິຊາພາສາລາວ-ວັນນະຄະດີ ເຊິ່ງມີລັກສະນະການຂຽນດັ່ງນີ້:

ຕົວຢ່າງ: ປົກ

ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ
ຄະນະອັກສອນສາດ
ພາກວິຊາພາສາລາວ-ສື່ສານມວນຊົນ

ທ້າວ ສຸກສາຄອນ ພິມມະຈັນ
ນາງ ບຸນມິ ສີປະເສີດ
ທ້າວ ຄຳພອນ ສອນທະລາ

**ສຶກສາວິເຄາະພາສາພາດທົ່ວຂໍ້ຂ່າວ
ໃນໜັງສືພິມວຽງຈັນໃໝ່ 2008**

ບົດໂຄງການຈົບຊັ້ນປະລິນຍາຕີ
ສາຂາວິຊາພາສາລາວ-ວັນນະຄະດີ

ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ
2010

ຕົວຢ່າງ: ສາລະບານ

ສາລະບານ

ໜ້າ

1.	ເປີດຫົວເລື່ອງ.....	1
1.1	ຄວາມເປັນມາ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນຂອງການຄົ້ນຄວ້າ.....	1
1.2	ຈຸດປະສົງຂອງການຄົ້ນຄວ້າ.....	2
1.3	ຂອບເຂດຂອງການຄົ້ນຄວ້າ.....	2
1.4	ວິທີການຄົ້ນຄວ້າ.....	3
1.5	ປະໂຫຍດທີ່ຄາດວ່າຈະໄດ້ຮັບ.....	3
1.6	ນິຍາມຄໍາສັບສະເພາະ (ຖ້າມີ).....	4
2.	ເນື້ອໃນ.....	5
2.1	ພາສາ ແລະ ບົດບາດການສື່ສານ.....	5
2.2.1	ພາສາເວົ້າ.....	7
2.1.2	ພາສາຂຽນ.....	15
2.2	ຄວາມໝາຍຄວາມສໍາຄັນຂອງໜັງສືພິມ.....	20
2.3	ພາສາພາດຫົວຂໍ້ຂ່າວໜັງສືພິມ.....	25
2.4	ລັກສະນະພາສາພາດຫົວຂໍ້ຂ່າວໃນໜັງສືພິມວຽງຈັນໃໝ່.....	30
2.4.1	ຫົວຂໍ້ຂ່າວເປັນປະໂຫຍກ.....	35
2.4.2	ຫົວຂໍ້ຂ່າວເປັນສໍານວນ.....	40
3.	ສະຫຼຸບ.....	45
3.1	ຜົນໄດ້ຮັບຈາກການຄົ້ນຄວ້າ.....	48
3.2	ຂໍ້ສະເໜີແນະນຳ.....	50

ເອກະສານອ້າງອີງ

ພາກຜະໜວກ (ຖ້າມີ)

ຄຳຖາມ

1. ດ້ວຍເຫດໃດຈຶ່ງເອີ້ນວ່າບົດລາຍງານວິຊາການ?
2. ເປັນຫຍັງບົດລາຍງານວິຊາການຈຶ່ງມີຫຼາຍຮູບແບບແຕກຕ່າງກັນ?
3. ເປັນຫຍັງການຂຽນບົດລາຍງານວິຊາການຈຶ່ງມີສ່ວນປະກອບຫຼາຍຢ່າງ? ຖ້າຂາດພາກສ່ວນໃດໜຶ່ງຈະເຮັດໃຫ້ບົດລາຍງານນັ້ນເປັນແນວໃດ?
4. ການຂຽນບົດລາຍງານວິຊາການຈຳເປັນຕ້ອງມີຂັ້ນຕອນຢ່າງລະອຽດຫຼືບໍ່ ເພາະເຫດໃດ?
5. ບົດລາຍງານທີ່ດີຄວນຈະມີລັກສະນະແນວໃດ?
6. ຖ້າຢາກຂຽນບົດລາຍງານວິຊາການໃດໜຶ່ງໄດ້ດີຄວນເຮັດແນວໃດ?

ບົດເຝິກຫັດ

ຈຶ່ງເລືອກເອົາຫົວຂໍ້ໃດໜຶ່ງທີ່ຕົນສົນໃຈ ຫຼື ອາດຈະຊອກຫົວຂໍ້ເອງກໍໄດ້ ແລ້ວຂຽນບົດລາຍງານ.

- ການຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ.
- ການອະນຸລັກສັດປ່າ.
- ຄຸນປະໂຫຍດຂອງນ້ຳ.
- ຄວາມສຳຄັນຂອງພາສາແມ່.
- ສຶກສາການໃຊ້ຄຳລາຊາສັບ.
- ການພັດທະນາຕົນເອງໃຫ້ກາຍເປັນນັກຮຽນເກັ່ງ.

ບົດທີ 6

ການຂຽນໂຄງການ

1. ຄວາມໝາຍຂອງໂຄງການ

ຄຳວ່າ ໂຄງການ ໃນພາສາອັງກິດໃຊ້ຄຳວ່າ (ໂປຣເຈັກ Project) ເຊິ່ງໝາຍເຖິງແຜນງານຍ່ອຍທີ່ປະກອບດ້ວຍຫຼາຍກິດຈະກຳ ຫຼື ຫຼາຍໜ້າວຽກທີ່ໄດ້ລະບຸຢ່າງລະອຽດຊັດເຈນ ເຊິ່ງມີຈຸດປະສົງ, ເປົ້າໝາຍ, ໄລຍະເວລາດຳເນີນການ, ວິທີການ ຫຼື ຂັ້ນຕອນໃນການດຳເນີນງານ, ສະຖານທີ່ໃນການດຳເນີນງານ, ງົບປະມານທີ່ໃຊ້ໃນການດຳເນີນງານ ຕະຫຼອດຈົນຜົນສຳເລັດທີ່ຄາດວ່າຈະໄດ້ຮັບ.

ໂຄງການປຽບເໝືອນພາຫະນະທີ່ນຳແຜນປະຕິບັດໄປສູ່ການດຳເນີນງານໃຫ້ເກີດຜົນເພື່ອໄປສູ່ຈຸດມຸ່ງໝາຍປາຍທາງຕາມທີ່ຕ້ອງການ ອີກທັງຍັງເປັນຈຸດເຊື່ອມໂຍງຈາກແຜນງານໄປສູ່ແຜນເງິນ ແລະ ແຜນຄົນອີກດ້ວຍ.

ຄວາມສາມາດໃນການປະຕິບັດໂຄງການຈຶ່ງເປັນທັກສະທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດປະການໜຶ່ງທີ່ນັກວາງແຜນທຸກໜ່ວຍງານຈະຕ້ອງມີ ນອກເໜືອຈາກຄວາມສາມາດດ້ານອື່ນໆ.

ໂຄງການມີຄວາມສຳພັນກັບແຜນງານ ແລະ ນະໂຍບາຍ ນັ້ນຄືເລີ່ມຈາກນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານຖືກນຳມາຈັດຕັ້ງເປັນແຜນຂອງຊາດ, ຈາກແຜນຂອງຊາດຈະຖືກນຳປັບເປັນແຜນກະຊວງຕ່າງໆ, ຈາກນັ້ນແຜນກະຊວງຈະຖືກປັບຕໍ່ໄປເປັນແຜນຂອງກົມ ແລະ ໜ່ວຍງານລະດັບໂຄງລ່າງ (ແຂວງ, ເມືອງ...) ການທີ່ຈະສ້າງໂຄງການນັ້ນຂຶ້ນມາເພື່ອໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບແຜນງານຂອງກົມໃນໂຄງການໜຶ່ງໆອາດຈະມີຫຼາຍກິດຈະກຳ ຫຼື ຫຼາຍງານ ກໍໄດ້ເມື່ອພັດທະນານະໂຍບາຍເປັນແຜນງານ ແລະ ໂຄງການແລ້ວ ຈະເຫັນໄດ້ວ່າການພັດທະນາຈາກລັກສະນະທີ່ເປັນນາມມະທຳໄປສູ່ລັກສະນະທີ່ເປັນຮູບປະທຳນັ້ນຈະເຮັດໃຫ້ໜ່ວຍງານນັ້ນສາມາດປະຕິບັດໄດ້ສະດວກດີ.

2. ໂຄງປະກອບສ້າງຂອງໂຄງການ

ການຂຽນໂຄງການຈະຕ້ອງຮູ້ ແລະ ເຂົ້າໃຈໂຄງສ້າງຂອງໂຄງການເສຍກ່ອນວ່າ ປະກອບໄປດ້ວຍສ່ວນໃດແດ່ ເຊິ່ງໂດຍທົ່ວໄປໂຄງສ້າງຂອງໂຄງການປະກອບດ້ວຍຫົວຂໍ້ຕ່າງໆດັ່ງນີ້:

- 1) ຊື່ໂຄງການ
- 2) ຫຼັກການ ແລະ ເຫດຜົນ
- 3) ຈຸດປະສົງ
- 4) ເປົ້າໝາຍ
- 5) ວິທີການດຳເນີນໂຄງການ
- 6) ຜູ້ຮັບຜິດຊອບໂຄງການ
- 7) ງົບປະມານ
- 8) ສະຖານທີ່ດຳເນີນໂຄງການ
- 9) ໄລຍະເວລາດຳເນີນໂຄງການ
- 10) ການປະເມີນຜົນໂຄງການ
 - ວິທີປະເມີນໂຄງການ.....
 -
 - ໄລຍະເວລາປະເມີນຜົນໂຄງການ.....
 -
 - ຜູ້ປະເມີນໂຄງການ.....
 -
- 11) ຜົນປະໂຫຍດທີ່ຄາດວ່າຈະໄດ້ຮັບ
 - ❖ ຫຼັກການຂຽນຈຸດປະສົງທີ່ດີມີຄື:
 - ຕ້ອງມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ ແລະ ມີຄວາມສະເພາະເຈາະຈົງ ໃນການດຳເນີນໂຄງການ.
 - ຕ້ອງສາມາດວັດ ແລະ ປະເມີນຜົນລະດັບຂອງຄວາມສຳເລັດໄດ້.
 - ຕ້ອງລະບຸເຖິງການກະທຳທີ່ສາມາດປະຕິບັດໄດ້ບໍ່ແມ່ນສິ່ງເພີ່ມ.
 - ຕ້ອງລະບຸໃຫ້ມີຄວາມເປັນເຫດເປັນຜົນ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບຄວາມເປັນຈິງ.
 - ຕ້ອງມີການກຳນົດຂອບເຂດຂອງເວລາທີ່ຈະກະທຳໃຫ້ສຳເລັດໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນ.
 - ນອກຈາກນັ້ນການຂຽນຈຸດປະສົງຍັງຕ້ອງຄຳນຶງເຖິງສິ່ງຕໍ່ໄປນີ້ຄື:

(1) ໃຊ້ຄຳກີລິຍາທີ່ສະແດງເຖິງຄວາມຕັ້ງໃຈຈິງເຊັ່ນ: ເພື່ອເພີ່ມ, ເພື່ອຫຼຸດ, ເພື່ອສົ່ງເສີມ, ເພື່ອປັບປຸງ, ເພື່ອຂະຫຍາຍ, ເພື່ອເຜີຍແຜ່...ເປັນຕົ້ນ.

(2) ລະບຸຜົນຜະລິດ ຫຼື ລະບຸຜົນໄດ້ຮັບທີ່ຕ້ອງການໃຫ້ເກີດຂຶ້ນພຽງປະການດຽວໃນຈຸດປະສົງໜຶ່ງ ຖ້າຂຽນຈຸດປະສົງໄວ້ຫຼາຍຂໍ້ ຂໍ້ໃດເຮັດໃຫ້ສຳເລັດເຮົາສາມາດປະເມີນຜົນໄດ້ເຊິ່ງອາດກຳນົດເປັນຈຸດປະສົງຫຼັກໜຶ່ງ ແລະ ຈຸດປະສົງສຳຮອງໜຶ່ງ ສອງຂໍ້ໂດຍມີເງື່ອນໄຂວ່າ ຖ້າບັນລຸຈຸດປະສົງຫຼັກ ແຕ່ບໍ່ບັນລຸຈຸດປະສົງສຳຮອງ ຄວນເຮັດຕໍ່ໄປ ແຕ່ຖ້າບັນລຸຈຸດປະສົງສຳຮອງ ແຕ່ບໍ່ບັນລຸຈຸດປະສົງຫຼັກ ອາດຈະຍຸດຕິໂຄງການ.

(3) ກຳນົດຕາມມາດຕະຖານຂອງຄວາມສຳເລັດທີ່ວັດໄດ້ໃນດ້ານປະລິມານ ແລະ ຄຸນນະພາບ.

(4) ກຳນົດໄລຍະເວລາ, ພື້ນທີ່ ຫຼື ກຸ່ມເປົ້າໝາຍ.

❖ ວິທີຂຽນໂຄງການໃຫ້ໜ້າສົນໃຈ ແລະ ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ

ຫຼັກການງ່າຍແຕ່ສຳຄັນໃນການຂຽນໂຄງການໃຫ້ໜ້າສົນໃຈ ແລະ ໄດ້ຮັບການພິຈາລະນາອະນຸມັດຈາກກົມກອງ ມີຫົວຂໍ້ສຳຄັນດັ່ງນີ້:

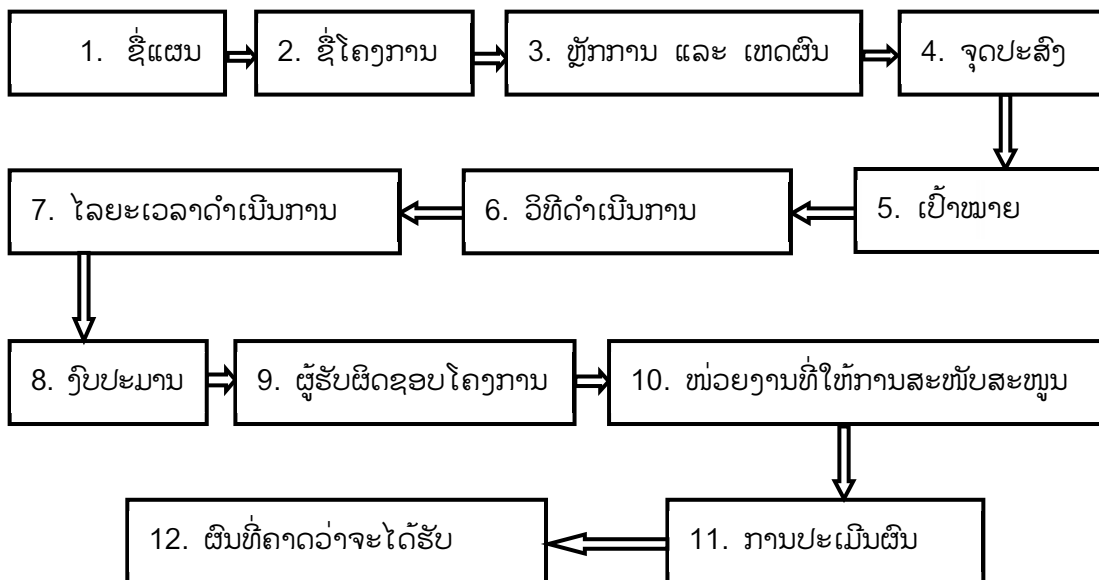
+ ດ້ານເນື້ອໃນ:

- ໃຊ້ພາສາກະທັດຮັດ, ໃຊ້ປະໂຫຍກສັ້ນໆ, ບໍ່ສັບສົນ, ຊັດເຈນໃນເນື້ອໃນທີ່ຕ້ອງການສື່ສານ.
- ໃຊ້ຄຳງ່າຍດາຍ, ທຳມະດາ, ກົງໄປກົງມາ ພະຍາຍາມຫຼີກລ່ຽງຄຳຖາມແບບບໍ່ຈະແຈ້ງເຊິ່ງຕ້ອງແປຄວາມໝາຍອີກເທື່ອໜຶ່ງ ຫຼື ອາດເຮັດໃຫ້ເຂົ້າໃຈບໍ່ກົງກັນ.
- ນຳສະເໜີຢ່າງມີຂັ້ນຕອນ ອ່ານທົບທວນໃຫ້ແນ່ໃຈວ່າ ລຳດັບເນື້ອໃນໄວ້ຢ່າງສອດຄ່ອງຕໍ່ເນື່ອງກັນ.
- ເລົ່າເລື່ອງຍາກໃຫ້ເຂົ້າໃຈງ່າຍ ເນື້ອໃນສ່ວນໃດມີຄວາມຊັບຊ້ອນ ຄວນສະຫຼຸບອອກມາໃນຮູບແບບຕາຕະລາງ, ພາບປະກອບ ຫຼື ອື່ນໆໃຫ້ເຂົ້າໃຈໄດ້ງ່າຍ.

+ ດ້ານຮູບແບບ

- ມີລະບຽບ, ລຽງລຳດັບຫົວຂໍ້, ຫຍໍ້ໜ້າໃຫ້ຕໍ່ເນື່ອງເຫັນເປັນໝວດໝູ່ຊັດເຈນ.
- ມີພື້ນທີ່ພັກສາຍຕາເວັ້ນແຖວ ຊ່ອງວ່າງຕາມມາດຕະຖານຫຼັກການຂຽນ ໃຊ້ເຄື່ອງໝາຍວັກຕອນຢ່າງຖືກຕ້ອງ ເວັ້ນບ່ອນວ່າງແດ່ ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ອ່ານສະບາຍຕາ.

3. ຂັ້ນຕອນການຂຽນໂຄງການ

3.1 ຊີ້ແຜນງານ: ເປັນການກຳນົດຊື່ໃຫ້ຄວບຄຸມໂຄງການດຽວ ຫຼື ຫຼາຍໂຄງການທີ່ມີລັກສະນະໄປໃນທິດທາງດຽວກັນ ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາ ຫຼື ສະໜອງຈຸດປະສົງຫຼັກທີ່ກຳນົດໄວ້.

3.2 ຊີ້ໂຄງການ: ໃຫ້ລະບຸຊີ້ໂຄງການຕາມຄວາມເໝາະສົມຄື ຄວາມໝາຍຊັດເຈນ ແລະ ເອີ້ນເໝືອນເດີມທຸກເທື່ອ ຈົນກວ່າໂຄງການຈະສຳເລັດ.

3.3 ຫຼັກການ ແລະ ເຫດຜົນ: ໃຫ້ຊີ້ແຈງລາຍລະອຽດຂອງບັນຫາ ແລະ ຄວາມຈຳເປັນທີ່ເກີດຂຶ້ນທີ່ຈະຕ້ອງແກ້ໄຂຕະຫຼອດຈົນຊື່ແຈງເຖິງຜົນປະໂຫຍດທີ່ຈະໄດ້ຮັບຈາກການດໍາເນີນງານຕາມໂຄງການ ແລະ ຫາກເປັນໂຄງການທີ່ຈະດໍາເນີນການຕາມນະໂຍບາຍ ຫຼື ສອດຄ່ອງກັບແຜນຂອງແຂວງ ຫຼື ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ ຫຼື ແຜນອື່ນໆກໍຄວນຊີ້ແຈງອີກດ້ວຍ.

3.4 ຈຸດປະສົງ: ເປັນການບອກໃຫ້ຮູ້ວ່າ ການດໍາເນີນງານຕາມໂຄງການນັ້ນມີຄວາມຕ້ອງການໃຫ້ອັນໃດເກີດຂຶ້ນ. ຈຸດປະສົງທີ່ຄວນລະບຸໄວ້ຄວນເປັນຈຸດປະສົງທີ່ຊັດເຈນທີ່ປະຕິບັດໄດ້ ແລະ ປະເມີນຜົນໄດ້.

3.5 ເປົ້າໝາຍ: ໃຫ້ລະບຸວ່າ ຈະດໍາເນີນການອັນໃດ ໂດຍພະຍາຍາມສະແດງໃຫ້

ປາກົດເປັນຮູບຕົວເລກ ຫຼື ຈຳນວນທີ່ຈະເຮັດໄດ້ ພາຍໃນໄລຍະເວລາທີ່ກຳນົດ ການລະບຸ ເປົ້າໝາຍລະບຸເປັນປະເພດລັກສະນະ ແລະ ປະລິມານ ໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບຈຸດປະສົງ ແລະ ຄວາມສາມາດໃນການເຮັດວຽກຂອງຜູ້ຮັບຜິດຊອບໂຄງການ.

3.6 ວິທີດຳເນີນການ: ການດຳເນີນໂຄງການໃຫ້ລະບຸຈຸດປະສົງໃນໄລຍະການກຽມ ໂຄງການຈະຮວບຮວມກິດຈະກຳທຸກຢ່າງໄວ້ແລ້ວ ນຳມາຈັດລຳດັບວ່າ ຄວນຈະເຮັດອັນໃດ ກ່ອນ-ຫຼັງ ຫຼື ພ້ອມໆກັນ ແລ້ວຂຽນໄວ້ຕາມລຳດັບ ຈົນເຖິງຂັ້ນຕອນສຸດທ້າຍ ທີ່ເຮັດໃຫ້ ໂຄງການບັນລຸຕາມຈຸດປະສົງ.

3.7 ໄລຍະເວລາດຳເນີນໂຄງການ: ຄືການລະບຸໄລຍະຕັ້ງແຕ່ເລີ່ມຕົ້ນໂຄງການຈົນເຖິງ ສຳເລັດເສັດສິ້ນໂຄງການ ປັດຈຸບັນນິຍົມລະບຸວັນ-ເດືອນ-ປີທີ່ເລີ່ມຕົ້ນ ແລະ ສຳເລັດ. ການ ລະບຸຈຳນວນຄວາມຍາວຂອງໂຄງການເຊັ່ນ: 6 ເດືອນ 2 ປີ ໂດຍບໍ່ລະບຸເວລາເລີ່ມຕົ້ນ-ສິ້ນ ສຸດ ເປັນການກຳນົດໄລຍະເວລາທີ່ບໍ່ສົມບູນ.

3.8 ງົບປະມານ: ເປັນການປະມານຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທັງໝົດໂຄງການ ເຊິ່ງຄວນຈຳແນກ ລາຍງານຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນ. ງົບປະມານອາດແຍກອອກເປັນ 3 ປະເພດຄື: ເງິນ ງົບປະມານຂອງລັດ, ເງິນກູ້ ແລະ ເງິນຊ່ວຍເຫຼືອຈາກຕ່າງປະເທດ, ເງິນນອກງົບປະມານອື່ນໆ ເຊັ່ນ: ເງິນເອກະຊົນເປັນຕົ້ນ. ການລະບຸງົບປະມານຄວນລະບຸແຫຼ່ງທີ່ມາຂອງງົບປະມານດ້ວຍ. ນອກຈາກນີ້ຍັງສາມາດລະບຸຊັບພະຍາກອນທີ່ຕ້ອງການເຊັ່ນ: ຄົນ, ວັດສະດຸ ຯລຯ.

3.9 ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ຫຼື ຜູ້ຮັບຜິດຊອບໂຄງການ: ເປັນການລະບຸເພື່ອໃຊ້ຮູ້ວ່າ ໜ່ວຍງານໃດເປັນເຈົ້າຂອງ ຫຼື ຮັບຜິດຊອບໂຄງການ. ໂຄງການຍ່ອຍໆບາງໂຄງການລະບຸ ເປັນຊື່ບຸກຄົນຜູ້ຮັບຜິດຊອບເປັນລາຍບຸກຄົນ.

3.10 ໜ່ວຍງານທີ່ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນ: ເປັນການໃຫ້ແນວທາງແກ່ຜູ້ອະນຸມັດ ແລະ ຜູ້ປະຕິບັດວ່າ ໃນການດຳເນີນໂຄງການນັ້ນຄວນປະສານງານ ແລະ ຂໍຄວາມຮ່ວມມືກັບ ໜ່ວຍງານໃດແດ່ ເພື່ອບັນລຸຈຸດປະສົງທີ່ຕັ້ງໄວ້.

3.11 ການປະເມີນໂຄງການ: ບອກແນວທາງວ່າ ການຕິດຕາມປະເມີນຜົນຄວນເຮັດ ແນວໃດ ໃນໄລຍະໃດ ແລະ ໃຊ້ວິທີການແນວໃດຈຶ່ງຈະເໝາະສົມ ເຊິ່ງຜົນຂອງການປະເມີນ ສາມາດນຳມາພິຈາລະນາປະກອບການດຳເນີນ, ການກະກຽມໂຄງການທີ່ຄ້າຍຄື ຫຼື ກ່ຽວຂ້ອງ ໃນເວລາຕໍ່ໄປ.

3.12. ຜົນປະໂຫຍດທີ່ຄາດວ່າຈະໄດ້ຮັບ: ເມື່ອໂຄງການນັ້ນສໍາເລັດແລ້ວຈະເກີດຜົນແນວໃດແດ່, ໃຜເປັນຜູ້ໄດ້ຮັບ. ເລື່ອງນີ້ສາມາດຂຽນທັງຜົນປະໂຫຍດໂດຍກົງ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດໃນດ້ານຜົນກະທົບຂອງໂຄງການອີກດ້ວຍ.

4. ລັກສະນະຂອງໂຄງການ

ໂຄງການທີ່ດີຄວນມີລັກສະນະດັ່ງນີ້:

1) ເປັນໂຄງການທີ່ສາມາດແກ້ໄຂບັນຫາຂອງທ້ອງຖິ່ນໄດ້.

2) ມີລາຍລະອຽດດ້ານເນື້ອຫາສາລະຄົບຖ້ວນຊັດເຈນ ແລະ ຈຳເພາະເຈາະຈົງ ໂດຍສາມາດຕອບຄໍາຖາມຕໍ່ໄປນີ້ໄດ້ດັ່ງນີ້:

- ໂຄງການຫຍັງ = ຊື່ໂຄງການ
- ເປັນຫຍັງຈຶ່ງຕ້ອງລິເລີ່ມໂຄງການ = ຫຼັກການ ແລະ ເຫດຜົນ
- ເຮັດເພື່ອຫຍັງ = ຈຸດປະສົງ
- ປະລິມານທີ່ຈະຕ້ອງເຮັດເທົ່າໃດ = ເປົ້າໝາຍ
- ເຮັດແນວໃດ = ວິທີດໍາເນີນການ
- ຈະເຮັດເມື່ອໃດ ດົນປານໃດ = ໄລຍະເວລາດໍາເນີນການ
- ໃຊ້ຊັບພະຍາກອນເທົ່າໃດ ແລະ ໄດ້ມາຈາກໃສ = ງົບປະມານແຫຼ່ງທີ່ມາ
- ໃຜເຮັດ = ຜູ້ຮັບຜິດຊອບໂຄງການ
- ຕ້ອງປະສານງານກັບໃຜ = ໜ່ວຍງານທີ່ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນ
- ບັນລຸຈຸດປະສົງຫຼືບໍ່ = ການປະເມີນຜົນ
- ເມື່ອເສັດສິ້ນໂຄງການແລ້ວຈະໄດ້ອັນໃດ = ຜົນປະໂຫຍດທີ່ຈະໄດ້ຮັບ

3) ລາຍລະອຽດຂອງໂຄງການດັ່ງກ່າວຕ້ອງມີຄວາມກ່ຽວເນື່ອງສໍາພັນກັນເຊັ່ນ:

ຈຸດປະສົງຕ້ອງສອດຄ່ອງກັບຫຼັກການ ແລະ ເຫດຜົນ, ວິທີດໍາເນີນການຕ້ອງເປັນໄປໃນທາງທີ່ເຮັດໃຫ້ບັນລຸຈຸດປະສົງໄດ້ ຯລຯ.

4) ໂຄງການທີ່ລິເລີ່ມຂຶ້ນມາຕ້ອງມີຜົນຢ່າງໜ້ອຍທີ່ສຸດຢ່າງໃດຢ່າງໜຶ່ງໃນຫົວຂໍ້ຕໍ່ໄປນີ້:

- ສະໜອງຕອບການສະໜັບສະໜູນຕໍ່ນະໂຍບາຍລະດັບແຂວງ ຫຼື ນະໂຍບາຍສ່ວນ

ລວມຂອງປະເທດ.

- ກໍ່ໃຫ້ເກີດການພັດທະນາທັງສະເພາະສ່ວນຕົວ ແລະ ການພັດທະນາໂດຍສ່ວນລວມຂອງປະເທດ.

- ແກ້ໄຂບັນຫາທີ່ເກີດຂຶ້ນໄດ້ຖືກຕາມຈຸດປະສົງກົງປະເດັນ.

5) ລາຍລະອຽດໃນໂຄງການມີພໍທີ່ຈະເປັນແນວທາງໃຫ້ຜູ້ອື່ນອ່ານແລ້ວເຂົ້າໃຈ ແລະ ສາມາດດໍາເນີນການຕາມໂຄງການໄດ້.

6) ເປັນໂຄງການທີ່ປະຕິບັດໄດ້ ແລະ ສາມາດຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນໄດ້.

ຕົວຢ່າງ:

1. ຊື່ໂຄງການ

ໂຄງການນິເທດພາຍໃນໂຮງຮຽນ.....(ໃສ່ຊື່ໂຮງຮຽນ).....

2. ຫຼັກການ ແລະ ເຫດຜົນ

ການພັດທະນາຄຸນນະພາບການຮຽນ-ການສອນຈຳເປັນຕ້ອງອາໄສຂະບວນການນິເທດເຊິ່ງອາດຈະເປັນການນິເທດຈາກບຸກຄະລາກອນພາຍນອກ ເຊິ່ງນິເທດໂດຍຄູສຶກສານິເທດ ຫຼື ເປັນການນິເທດພາຍໃນ ໂດຍບຸກຄະລາກອນພາຍໃນໂຮງຮຽນຈັດນິເທດກັນເອງ ໂຮງຮຽນ.....ໃນເຂດເມືອງ.....ແຂວງ.....ມີຈຳນວນ.....ໂຮງຮຽນ ມີຄູສຶກສານິເທດທີ່ຮັບຜິດຊອບໃນການນິເທດຈຳນວນ.....ຄົນ. ດັ່ງນັ້ນ, ການທີ່ຄູສຶກສານິເທດຈະອອກໄປນິເທດໃຫ້ທົ່ວເຖິງທຸກໂຮງຮຽນໃນແຕ່ລະພາກຮຽນ ຫຼື ໃນແຕ່ລະບ່ອນຈຶ່ງເປັນເລື່ອງທີ່ຍາກ, ບາງໂຮງຮຽນໃນບາງບ້ານຄູສຶກສານິເທດບໍ່ເຄີຍເຂົ້າໄປນິເທດຈັກເທື່ອເລີຍກໍ່ມີ ການທີ່ທາງໂຮງຮຽນຈະຄອຍຖ້າໃຫ້ຄູສຶກສານິເທດໄປນິເທດເພື່ອພັດທະນາການຮຽນ-ການສອນຂອງຄູແຕ່ຝ່າຍດຽວຄົງຈະບໍ່ໄດ້ ເນື່ອງຈາກຂໍ້ຈຳກັດຕ່າງໆຄື: ຄູສຶກສານິເທດກໍ່ມີໜ້ອຍ, ເລື່ອງງົບປະມານໃນການນິເທດມີຈຳກັດ. ດັ່ງນັ້ນ, ໂຮງຮຽນຕ່າງໆຈຶ່ງຕ້ອງຫາວິທີການຊ່ວຍເຫຼືອຕົນເອງໂດຍການຈັດໃຫ້ມີການນິເທດພາຍໃນຂຶ້ນມາ.

ໃນໂຮງຮຽນ.....ເປັນໂຮງຮຽນໜຶ່ງທີ່ປະສົບບັນຫາໃນເລື່ອງການໄດ້ຮັບການນິເທດຈາກຄູສຶກສານິເທດ. ຈາກການສັງເກດເບິ່ງການຈັດການຮຽນ-ການສອນຂອງຄູພົບວ່າການສອນຂອງຄູຂາດການວາງແຜນການສອນບໍ່ຄ່ອຍໄດ້ກະກຽມການສອນ ວິທີການສອນບໍ່ສ້າງຄວາມສົນໃຈໃຫ້ແກ່ນັກຮຽນ, ການວັດຜົນ ແລະ ປະເມີນຜົນຂາດຫຼັກເກນທີ່ດີ, ການສອນທີ່ຊ່ວຍເສີມບໍ່ຄ່ອຍມີ, ທາງດ້ານຄຸນນະພາບຂອງນັກຮຽນໂດຍສະເພາະທາງດ້ານຜົນສຳ

ເລັດດ້ານການຮຽນໃນບາງກຸ່ມວິຊາຂ້ອນຂ້າງຕ່ຳ ແລະ ທາງດ້ານຄຸນນະທຳ-ຈຳລິຍະທຳຂອງ
ນັກຮຽນກໍຍັງຢູ່ໃນເກນຂ້ອນຂ້າງຕ່ຳເຊັ່ນກັນ. ຈາກບັນຫາຕ່າງໆທີ່ສັງເກດພົບຜູ້ບໍລິຫານຈຶ່ງໄດ້
ປຶກສາຫາລືກັບສຶກສານິເທດວ່າຄວນຈະເຮັດແນວໃດ ຈຶ່ງໄດ້ຮັບຄຳແນະນຳໃຫ້ແກ້ໄຂປັບປຸງ
ໂດຍການຈັດການນິເທດພາຍໃນຂຶ້ນໃນໂຮງຮຽນໂດຍເຮັດເປັນໂຄງການຂຶ້ນຊື່ວ່າ: "ໂຄງການ
ນິເທດພາຍໃນໂຮງຮຽນ....."

3. ຈຸດປະສົງ

ການດຳເນີນງານຕາມໂຄງການນິເທດພາຍໃນໂຮງຮຽນຂອງໂຮງຮຽນ.....ມີ

ຈຸດປະສົງສາມປະການຄື:

- 1) ເພື່ອປັບປຸງພຶດຕິກຳການຈັດການຮຽນ-ການສອນຂອງຄູໃນທຸກວິຊາ.
- 2) ເພື່ອປັບປຸງພຶດຕິກຳການຮຽນຂອງນັກຮຽນໃຫ້ດີຂຶ້ນ.
- 3) ເພື່ອຍົກລະດັບຜົນການຮຽນຂອງນັກຮຽນໃຫ້ສູງຂຶ້ນ.

4. ເປົ້າໝາຍ

- 1) ພຶດຕິກຳການຈັດການຮຽນ-ການສອນຂອງຄູທຸກຄົນໃນແຕ່ລະກິດຈະກຳ ຫຼື ແຕ່
ລະຊົ່ວໂມງ ຄູໄດ້ປະຕິບັດກັນຫຼາຍຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ.
- 2) ຈຳນວນນັກຮຽນທີ່ເຂົ້າຮຽນໃນແຕ່ລະຊົ່ວໂມງມີຈຳນວນຫຼາຍຂຶ້ນ.
- 3) ຜົນການຮຽນຂອງນັກຮຽນແຕ່ລະວິຊາຄະແນນສະເລ່ຍບໍ່ຕ່ຳກວ່າ 7.

5. ເນື້ອໃນ

ໂຄງການນິເທດພາຍໃນໂຮງຮຽນມີເນື້ອໃນທີ່ຕ້ອງການໃຫ້ຄູມີຄວາມຮູ້ ແລະ ນຳໄປ
ປະຕິບັດໄດ້ແກ່:

- 1) ການເຮັດແຜນການສອນ.
- 2) ການສ້າງວັດສະດຸອຸປະກອນ ແລະ ເອກະສານການສອນ.
- 3) ເຕັກນິກການສອນແບບຕ່າງໆ.
- 4) ການຊຽນຂໍ້ສອບ.
- 5) ຫຼັກການວັດຜົນ ແລະ ປະເມີນຜົນຕາມລະບຽບຂອງກະຊວງສຶກສາ ແລະ ກິລາ

6. ວິທີດໍາເນີນການ

ມີຂັ້ນຕອນ/ກິດຈະກຳໃນການດໍາເນີນງານຕ່າງໆດັ່ງນີ້:

1) ຂັ້ນກະກຽມໃຊ້ໄລຍະເວລາ 9 ເດືອນ ເລີ່ມແຕ່.....

ກ. ສຶກສາຫາຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບການນິເທດພາຍໃນ

ຂ. ປະຊຸມຄູເພື່ອຮັບຮູ້ບັນຫາ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການທີ່ຈຳເປັນ

ຄ. ຂຽນໂຄງການນິເທດພາຍໃນ

ງ. ສະເໜີໂຄງການແກ່ຄູພາຍໃນໂຮງຮຽນ

ຈ. ເຊີນວິທະຍາກອນມາບັນຍາຍໃນຫົວຂໍ້:

- ການເຮັດແຜນການສອນ.

- ການສ້າງວັດສະດຸອຸປະກອນ ແລະ ເອກະສານການສອນ

- ເຕັກນິກການສອນຕ່າງໆ

- ການຂຽນຂໍ້ສອບ

- ຫຼັກການວັດຜົນ ແລະ ປະເມີນຜົນຕາມລະບຽບ

ສ. ສຶກສາເບິ່ງສະຖານທີ່

ຊ. ປະຊຸມທາງປະຕິບັດການ ເພື່ອຮ່ວມກັນວາງແຜນ ແລະ ກຽມການຮຽນ-ການສອນ

2) ຂັ້ນດໍາເນີນການ ໃຊ້ເວລາ 6 ເດືອນ ເລີ່ມແຕ່ເດືອນ.....ເຖິງເດືອນ.....

ກ. ປະຊຸມຄູເພື່ອຕິດຕາມການດໍາເນີນງານ

ຂ. ຄູທຸກຄົນດໍາເນີນການຈັດກິດຈະກຳການຮຽນ-ການສອນຕາມທີ່ໄດ້ຮັບມອບໝາຍ

3) ຂັ້ນຕິດຕາມປະເມີນຜົນ ໃຊ້ເວລາ 7 ເດືອນ ເລີ່ມແຕ່ເດືອນ.....ເຖິງເດືອນ.....

ກ. ປະຊຸມຄູເພື່ອປະເມີນຜົນການດໍາເນີນງານເປັນໄລຍະໆ

ຂ. ປັບປຸງການດໍາເນີນໂຄງການໂດຍນຳຜົນການປະເມີນມາພິຈາລະນາປັບປຸງ

4) ສະຫຼຸບຜົນ/ລາຍງານ ໃຊ້ເວລາ 2 ເດືອນ ເລີ່ມແຕ່ເດືອນ.....ເຖິງເດືອນ.....

ກ. ກຽມການຂຽນລາຍງານການປະເມີນໂຄງການ

ຂ. ເກັບຂໍ້ມູນຕ່າງໆ

ຄ. ຂຽນລາຍງານການປະເມີນໂຄງການ

7. ໄລຍະເວລາດຳເນີນ

ການດຳເນີນງານຕາມໂຄງການໃຊ້ໄລຍະເວລາ.....ປີ ຕັ້ງແຕ່ສົກສຶກສາ.....
.....ເຖິງສົກສຶກສາ.....ມີແຜນການດຳເນີນງານດັ່ງນີ້:

ຂັ້ນຕອນ ການດຳ ເນີນ	ໄລຍະເວລາ 24 ເດືອນ																							
	ສົກສຶກສາ.....												ສົກສຶກສາ.....											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ຂັ້ນກະກຽມ																								
ຂັ້ນດຳເນີນ ການ																								
ຂັ້ນຕິດຕາມ ປະເມີນຜົນ																								
ສະຫຼຸບຜົນ/ ລາຍງານ																								

8. ງົບປະມານ: ງົບປະມານແຕ່ລະສົກສຶກສາມີດັ່ງນີ້:

- 1) ສົກສຶກສາ..... ເປັນເງິນ.....ກີບ
ຄ່າໃຊ້ສອຍ ເປັນເງິນ.....ກີບ
ຄ່າວັດສະດຸອຸປະກອນ ແລະ ເອກະສານ ເປັນເງິນ.....ກີບ
- 2) ສົກສຶກສາ..... ເປັນເງິນ.....ກີບ
ຄ່າໃຊ້ສອຍ ເປັນເງິນ.....ກີບ
ຄ່າວັດສະດຸອຸປະກອນ ແລະ ເອກະສານ ເປັນເງິນ.....ກີບ
- 3) ສົກສຶກສາ..... ເປັນເງິນ.....ກີບ
ຄ່າໃຊ້ສອຍ ເປັນເງິນ.....ກີບ
ຄ່າວັດສະດຸອຸປະກອນ ແລະ ເອກະສານ ເປັນເງິນ.....ກີບ

9. ຜູ້ຮັບຜິດຊອບໂຄງການ (ລະບຸຊື່, ຕຳແໜ່ງ)

- 1)ຫົວໜ້າໂຄງການ

- 2)ກຳມະການ
- 3)ກຳມະການ
- 4)ກຳມະການ ແລະ ເລຂານຸການໂຄງການ

10. ການປະເມີນຜົນໂຄງການ

- 1) ແບບສອບຖາມບັນຫາຂອງປັດໄຈຕ່າງໆ ໃນການດຳເນີນງານ
- 2) ແບບສັງເກດພຶດຕິກຳການຈັດການຮຽນ-ການສອນຂອງຄູ
- 3) ແບບສອບຖາມພຶດຕິກຳຂອງຜູ້ບໍລິຫານຕາມການຮັບຮູ້ຂອງຄູ
- 4) ແບບສອບຖາມພຶດຕິກຳການຮຽນຂອງນັກຮຽນຕາມການຂອງຄູ
- 5) ແບບບັນທຶກຜົນການຮຽນຂອງນັກຮຽນ

11. ຜົນທີ່ຄາດວ່າຈະໄດ້ຮັບ

- 1) ພຶດຕິກຳການຈັດການຮຽນ-ການສອນຂອງຄູທຸກຄົນຈະດີຂຶ້ນ.
- 2) ພຶດຕິກຳການຮຽນຂອງນັກຮຽນຈະດີຂຶ້ນ.
- 3) ຜົນການຮຽນຂອງນັກຮຽນຈະສູງຂຶ້ນ.

ຄຳຖາມ

1. ຍ້ອນຫຍັງຈຶ່ງເອີ້ນວ່າໂຄງການ?
2. ໂຄງການທີ່ດີຄວນຈະມີອັນໃດແດ່?
3. ເປັນຫຍັງການຂຽນໂຄງການຈຶ່ງມີຂັ້ນຕອນ?
 - ຖ້າຫາກບໍ່ມີການວາງແຜນຢ່າງລະອຽດຈະເຮັດໃຫ້ການດຳເນີນໂຄງການເປັນແນວໃດ?
4. ພວກນ້ອງຄິດວ່າໂຄງການທີ່ດີຄວນມີລັກສະນະແນວໃດ?

ບົດເຝິກຫັດ

ຈົ່ງເລືອກຂຽນໂຄງການໃດໜຶ່ງເຊັ່ນ: ການສຳຫຼວດຄຳທີ່ມັກຂຽນຜິດໃນພາສາລາວ, ການສຳຫຼວດການໃຊ້ຄຳລາຊາສັບ, ການສຶກສາຄຳຊ້ຳໃນກາບກອນລາວ, ການສຶກສາການໃຊ້ຄຳຖານະນາມໃນບົດເລື່ອງ, ການສຳຫຼວດຄຳນິຍົມຂອງນັກຮຽນທີ່ມັກໃຊ້ໂທລະສັບມືຖື, ການປະດິດວັດສະດຸເຫຼືອໃຊ້ໃນເຮືອນ, ການປູກເຫັດເຟືອງ, ການປູກຜັກປອດສານພິດ ຫຼື ອາດຈະຂຽນຕາມທີ່ຕົນເອງມັກ ໂດຍອີງໃສ່ແບບຟອມລຸ່ມນີ້:

ແບບຟອມການຊຽນໂຄງການ

ຊື່ແຜນງານ.....

ຊື່ໂຄງການ.....

ຫຼັກການ ແລະ ເຫດຜົນ.....

.....

ຈຸດປະສົງ.....

.....

ເປົ້າໝາຍ.....

.....

ວິທີດໍາເນີນການ.....

.....

ໄລຍະເວລາດໍາເນີນການ.....

.....

ງົບປະມານ.....

.....

ຜູ້ຮັບຜິດຊອບໂຄງການ.....

.....

ຫນ່ວຍງານທີ່ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນ.....

.....

ການປະເມີນຜົນ.....

.....

ຜົນປະໂຫຍດທີ່ຄາດວ່າຈະໄດ້ຮັບ.....

.....

ພາກທີ III

ການຟັງ-ການເວົ້າ

ບົດທີ 7

ການອະພິປາຍ ແລະ ປະເພດການອະພິປາຍ

1. ການອະພິປາຍ

1.1 ຄວາມໝາຍຂອງການອະພິປາຍ

ການອະພິປາຍໝາຍເຖິງການສະແດງຄວາມຄິດຄວາມເຫັນດ້ວຍເຫດ ແລະ ຜົນໃນເລື່ອງໃດໜຶ່ງໃນທຳນອງຄັດຄ້ານ ຫຼື ເຫັນດີເຫັນພ້ອມ, ຜູ້ຮ່ວມອະພິປາຍແຕ່ລະຄົນອາດມີຄວາມຄິດ ຫຼື ທັດສະນະທີ່ແຕກຕ່າງກັນແຕ່ກໍມັກຕົກລົງແກ້ໄຂບັນຫານັ້ນໆຮ່ວມກັນໄດ້ໃນຕອນທ້າຍ.

ການອະພິປາຍຄືການທີ່ຄົນກຸ່ມໜຶ່ງທີ່ມີຄວາມຮູ້, ຄວາມສົນໃຈໃນເລື່ອງດຽວກັນມາຮ່ວມສົນທະນາແລກປ່ຽນຄວາມຄິດເຫັນຮ່ວມກັນ.

ການອະພິປາຍເປັນແບບການເວົ້າເຊິ່ງມີລັກສະນະຄືກັບການສົນທະນາ ແຕ່ການອະພິປາຍຕ່າງກັບການສົນທະນາຄື: ການອະພິປາຍໄດ້ກຳນົດຈຸດໝາຍໄວ້ລ່ວງໜ້າແນ່ນອນເຊັ່ນ: ການຕັດສິນໃຈ ຫຼື ການແກ້ໄຂບັນຫາໃນເລື່ອງໃດໜຶ່ງ, ສ່ວນການສົນທະນາໂດຍທົ່ວໄປບໍ່ໄດ້ກຳນົດເລື່ອງທີ່ຈະສົນທະນາໄວ້ກ່ອນ ແລະ ອາດປ່ຽນເລື່ອງໄປໄດ້ຕາມຄວາມເປັນຈິງ.

1.2 ຈຸດປະສົງຂອງການອະພິປາຍ

- ເພື່ອສະເໜີບັນຫາ ຫຼື ເລື່ອງບາງຢ່າງ.
- ໃຫ້ຄົນກຸ່ມໜຶ່ງໄດ້ມາຮ່ວມສະແດງຄວາມຄິດເຫັນຢ່າງມີຫຼັກເກນຊອກຫາວິທີແກ້ໄຂບັນຫາຮ່ວມກັນ.
- ຫາຂໍ້ສະຫຼຸບເອກະພາບກັນ.
- ໃຫ້ຂໍ້ຄິດເຫັນກັບຜູ້ຟັງ.

1.3 ອົງປະກອບຂອງການອະພິປາຍ

- ປະທານ ຫຼື ຜູ້ດຳເນີນການອະພິປາຍ. ອາດເປັນຄົນດຽວກັນ ຫຼື ອາດມີປະທານການອະພິປາຍ.

- ຜູ້ອະພິປາຍ.
- ຜູ້ຟັງ.
- ຍັດຕິທີ່ອະພິປາຍ.

1.4 ຄວາມສໍາຄັນຂອງການອະພິປາຍ

ການອະພິປາຍມີຄວາມສໍາຄັນຫຼາຍໂດຍສະເພາະໃນດ້ານການສຶກສາ, ທຸລະກິດສັງຄົມ ແລະ ໃນດ້ານການເມືອງ ດັ່ງລາຍລະອຽດລຸ່ມນີ້:

1) ດ້ານການສຶກສາ

ໃນດ້ານການສຶກສາມີການໃຊ້ການອະພິປາຍປະກອບການຮຽນ-ການສອນເຮັດໃຫ້ຜູ້ຮຽນ ໄດ້ແລກປ່ຽນຄວາມຮູ້ເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ, ມີຄວາມຄິດລິເລີ່ມ ແລະ ສ້າງສັນ, ເຝິກຝົນໃຫ້ ຮູ້ຈັກການເຮັດວຽກຮ່ວມກັນ, ຮ່ວມກັນຄິດຫາເຫດຜົນ ແລະ ຮ່ວມແກ້ໄຂບັນຫາໃຫ້ສໍາເລັດ ບັນລຸຈຸດປະສົງທີ່ຕັ້ງໄວ້.

2) ໃນດ້ານທຸລະກິດສັງຄົມ

ການອະພິປາຍມີບົດບາດສໍາຄັນຫຼາຍໃນການແກ້ໄຂບັນຫາສັງຄົມ ແລະ ເພື່ອຄວາມກ້າວ ໜ້າທາງທຸລະກິດ, ການອະພິປາຍໃນກຸ່ມສັງຄົມ ຫຼື ກຸ່ມທຸລະກິດ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ໄດ້ຄວາມຄິດ ເຫັນຢ່າງມີເຫດຜົນຫຼາຍໆດ້ານນໍາມາແກ້ໄຂບັນຫາຕ່າງໆໄດ້ເປັນຢ່າງດີ.

3) ໃນທາງດ້ານການເມືອງ

ການອະພິປາຍເປັນການເຜີຍແຜ່ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບແນວທາງນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານ ແລະ ການສະແດງຄວາມຄິດເຫັນຂອງມະຫາຊົນໃສ່ແຜນນະໂຍບາຍຂອງຂັ້ນເທິງ ແລະ ຂັ້ນ ເທິງກໍຈະຮູ້ໄດ້ບັນຫາ ແລະ ແກ້ໄຂບັນຫາຕ່າງໆຂອງປະຊາຊົນໄດ້.

2. ປະເພດການອະພິປາຍ

ການອະພິປາຍແບ່ງອອກເປັນສອງປະເພດຄື: ການອະພິປາຍສະເພາະໃນກຸ່ມຂອງຕົນ ແລະ ການອະພິປາຍໃນທີ່ຊຸມນຸມຊົນ.

2.1 ການອະພິປາຍສະເພາະໃນກຸ່ມຂອງຕົນ

ການອະພິປາຍປະເພດນີ້ເປັນການອະພິປາຍ ຫຼື ເວົ້າຈາກັນ ໃນບັນຫາສະເພາະກຸ່ມ ເຊິ່ງທຸກຄົນໃນກຸ່ມນັ້ນມີສ່ວນຮ່ວມອະພິປາຍ ແລະ ມີສ່ວນຮ່ວມຟັງນໍາກັນ. ການອະພິປາຍ ປະເພດນີ້ຈະບໍ່ມີຜູ້ຟັງນອກກຸ່ມເຂົ້າຮ່ວມ.

2.2 ການອະພິປາຍໃນທີ່ຊຸມນຸມຊົນ

ການອະພິປາຍໃນທີ່ຊຸມນຸມຊົນ ເປັນການອະພິປາຍຕໍ່ໜ້າມວນຊົນເຊິ່ງຈະມີຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຟັງ ນຳຫຼາຍການອະພິປາຍປະເພດນີ້ຈະມີ 2 ກຸ່ມຄົນຄື: ກຸ່ມຜູ້ອະພິປາຍ ແລະ ກຸ່ມຜູ້ຟັງ. ບັນຫາ ທີ່ນຳມາອະພິປາຍເປັນບັນຫາລວມໂດຍທົ່ວໄປ ຈະບໍ່ເນັ້ນບັນຫາສະເພາະກຸ່ມ.

3. ການຈັດການອະພິປາຍ

ການອະພິປາຍທັງສອງປະເພດ ມີຂັ້ນຕອນການຈັດ ແລະ ດຳເນີນດັ່ງລຸ່ມນີ້:

3.1 ການເລືອກບັນຫາ

- ເລືອກບັນຫາທີ່ຢູ່ໃນຄວາມສົນໃຈຂອງຜູ້ຟັງ ແລະ ຜູ້ອະພິປາຍ.
- ເລືອກບັນຫາທີ່ຢູ່ທີ່ມີຄວາມສຳຄັນ ແລະ ມີຄຸນປະໂຫຍດຕໍ່ສັງຄົມ.
- ເລືອກບັນຫາທີ່ສາມາດຄົ້ນຄວ້າຫາຄວາມຮູ້ ແລະ ຂໍ້ມູນໄດ້.
- ເລືອກບັນຫາທີ່ສາມາດອະພິປາຍໃນເວລາທີ່ກຳນົດໄດ້.

3.2 ການກະກຽມການອະພິປາຍ

ກ່ອນການອະພິປາຍຜູ້ອະພິປາຍຈະຕ້ອງມີການກຽມຕົວໃຫ້ພ້ອມດັ່ງນີ້:

- ກຽມຄວາມຮູ້, ຄວາມຄິດຂອງຕົນໃຫ້ຮອບດ້ານ.
- ຄົ້ນຄວ້າຫາຄວາມຮູ້ເພີ່ມເຕີມໃຫ້ອຸດົມສົມບູນ.
- ຈັດລຳດັບຄວາມຮູ້ທີ່ຫາມາໄດ້.
- ສຶກສາສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງຕົນໃນການອະພິປາຍໃຫ້ລະອຽດ.
- ຂຽນໂຄງຮ່າງທີ່ຈະອະພິປາຍ.

4. ໜ້າທີ່ຜູ້ຮັບຜິດຊອບການອະພິປາຍ

ຜູ້ຮັບຜິດຊອບ ຫຼື ຜູ້ດຳເນີນການອະພິປາຍເປັນຜູ້ມີບົດບາດສຳຄັນໃນການຈັດການອະພິປາຍ ທຸກປະເພດ ແລະ ມີໜ້າທີ່ດຳເນີນການອະພິປາຍໃຫ້ເປັນໄປດ້ວຍຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍ ດີເຊິ່ງຜູ້ຮັບຜິດຊອບຂອງການອະພິປາຍມີໜ້າທີ່ດັ່ງນີ້:

- 1) ກ່າວຄຳຂຶ້ນຕົ້ນ ກ່ຽວກັບຈຸດປະສົງໃນການອະພິປາຍຄັ້ງນັ້ນ.
- 2) ແນະນຳຊື່, ວຸດທິ ແລະ ຄວາມສາມາດພິເສດຂອງຜູ້ອະພິປາຍໃນເລື່ອງທີ່ຈະອະພິປາຍ.
- 3) ແນະນຳຕົນເອງ (ແຈ້ງພຽງຊື່, ນາມສະກຸນ) ວ່າມີໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບການອະພິປາຍ.

4) ກ່າວເຖິງຄວາມສໍາຄັນຂອງເລື່ອງທີ່ຈະອະພິປາຍແລ້ວເຊີນຜູ້ອະພິປາຍອື່ນເວົ້າ (ຖ້າມີຍິງ ແລະ ຊາຍເປັນຜູ້ອະພິປາຍ ຄວນສະຫຼັບກັນໄປ).

5) ກ່າວຄໍາຂອບໃຈເມື່ອຜູ້ອະພິປາຍແຕ່ລະຄົນເວົ້າຈົບ ແລະ ສະຫຼຸບຂໍ້ຄິດເຫັນສັ້ນໆ ສະເພາະປະເດັນທີ່ອະພິປາຍ.

6) ກ່າວເຊີນຜູ້ອະພິປາຍແຕ່ລະຄົນດ້ວຍການເວົ້ານຳເລື່ອງ ແລະ ເມື່ອຜູ້ອະພິປາຍແຕ່ລະຄົນເວົ້າຈົບຄວນເປີດໂອກາດໃຫ້ຜູ້ອະພິປາຍສະແດງຄວາມຄິດເຫັນເພີ່ມເຕີມ ແລະ ຖ້າມີເວລາເຫຼືອຢູ່ຄວນໃຫ້ຜູ້ຟັງຕັ້ງຄໍາຖາມສິ່ງໃຫ້ຜູ້ອະພິປາຍກໍໄດ້.

7) ສະຫຼຸບ ແລະ ກ່າວຄໍາຂອບໃຈຜູ້ອະພິປາຍ ໃນເມື່ອການອະພິປາຍສິ້ນສຸດລົງ ໂດຍເອີ້ນຊື່ຜູ້ອະພິປາຍທັງໝົດອີກຄັ້ງໜຶ່ງ ແລະ ກ່າວຄໍາອໍາລາແທນຜູ້ອະພິປາຍທຸກຄົນແລ້ວລຸກຂຶ້ນພ້ອມຜູ້ອະພິປາຍເພື່ອທໍາຄວາມເຄົາລົບຜູ້ຟັງພ້ອມກັນ.

5. ໜ້າທີ່ຂອງຜູ້ອະພິປາຍ

ຜູ້ຮ່ວມອະພິປາຍແຕ່ລະຄົນ ລ້ວນແຕ່ມີບົດບາດສໍາຄັນຕໍ່ການອະພິປາຍ ເພາະແຕ່ລະຄົນມີໂອກາດທີ່ຈະໃຊ້ຄວາມຄິດ, ພິຈາລະນາ, ມີການຮັບຮູ້ບັນຫາ, ວິເຄາະບັນຫາ ໂດຍມີຈຸດປະສົງເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາຮ່ວມກັນ ແລະ ມີການສື່ສານໃຊ້ຄໍາເວົ້າຢ່າງມີເຫດຜົນ. ດັ່ງນັ້ນ, ເພື່ອໃຫ້ການອະພິປາຍແຕ່ລະຄັ້ງບັນລຸຈຸດປະສົງທີ່ດີຜູ້ອະພິປາຍຈຶ່ງມີໜ້າທີ່ ທີ່ຄວນປະຕິບັດດັ່ງນີ້:

1) ກ່ອນເປີດການອະພິປາຍ ຜູ້ອະພິປາຍແຕ່ລະຄົນ ຄວນພົບປະກັນເພື່ອເບີກສາທາລີກັນ ໂດຍໃຊ້ເວລາເລັກນ້ອຍ.

2) ເວລາຜູ້ຮັບຜິດຊອບການອະພິປາຍ (ຜູ້ດຳເນີນການອະພິປາຍ) ແນະນຳຕົວຈະນັ່ງລົງ ຫຼື ຍືນກໍໄດ້ ແຕ່ຄວນທໍາຄວາມເຄົາລົບ ໂດຍການຍໍມືນິບ (ໄຫວ້).

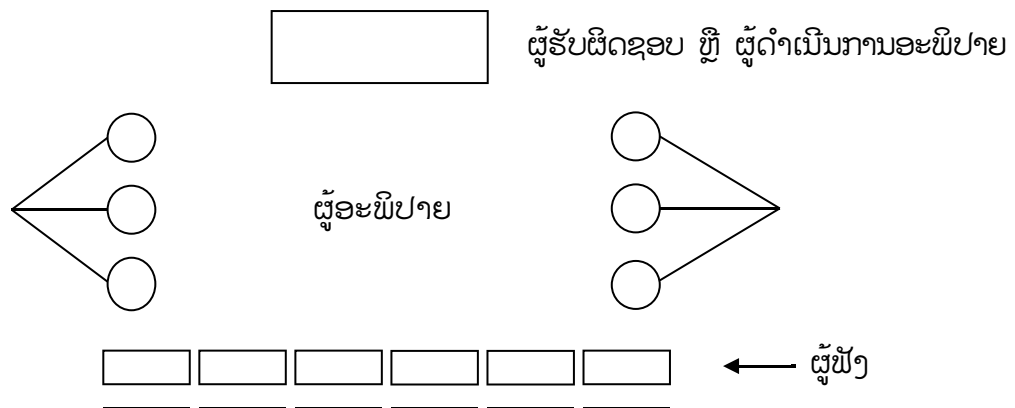
3) ຄວນກ່າວຄໍາຂຶ້ນຕົ້ນກັບຜູ້ຟັງ ແລະ ກໍລະນີໄດ້ຮັບເຊີນຂຶ້ນອະພິປາຍເປັນຜູ້ທຳອິດ ຄວນກ່າວຄໍາຂອບໃຈຕອບຜູ້ຮັບຜິດຊອບການອະພິປາຍທຸກຄັ້ງທີ່ໄດ້ຮັບເຊີນ.

4) ກຳນົດເວລາໃນການເວົ້າໃຫ້ເໝາະສົມບໍ່ຄວນໃຫ້ເກີນ ຫຼື ຂາດຈາກເວລາທີ່ຜູ້ຮັບຜິດຊອບການອະພິປາຍກຳນົດໃຫ້.

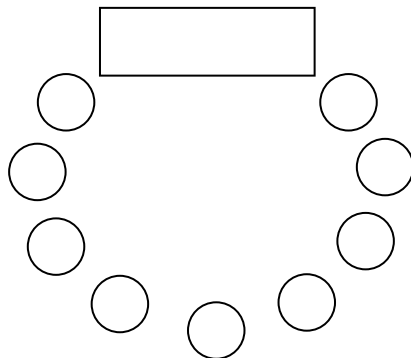
5) ລຸກຂຶ້ນທໍາຄວາມເຄົາລົບຜູ້ຟັງ ເມື່ອຜູ້ຮັບຜິດຊອບການອະພິປາຍກ່າວຄໍາອໍາລາກ່ອນຈົບການອະພິປາຍ.

6. ຮູບແບບການຈັດວາງທີ່ນັ່ງສໍາລັບການອະພິປາຍ.

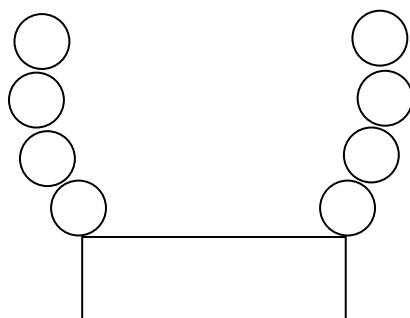
ແບບທີ 1:

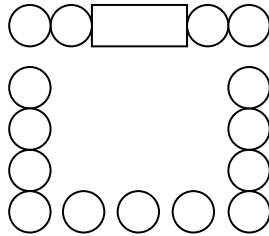
ແບບທີ 2: ຈັດເປັນຮູບວົງມົນ ເພື່ອໃຫ້ເຫັນໜ້າກັນ ແລະ ໃຊ້ຫຼາຍໃນເມື່ອບໍ່ມີຜູ້ຟັງ

ແບບທີ 3: ຈັດເປັນຮູບຕົວ “U”

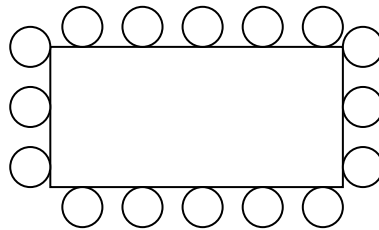

ແບບທີ 4: ຈັດເປັນຮູບຈະຕຸລັດ ໃຊ້ເມື່ອບໍ່ມີຜູ້ຟັງ

ແບບທີ 5: ຈັດຮູບ 4 ລຸ່ມຍາວ

(ຈະແຄບ ຫຼື ກວ້າງຂຶ້ນກັບຈຳນວນຜູ້ອະພິປາຍ) ແລະ ໃຊ້ເມື່ອບໍ່ມີຜູ້ຟັງ.

ຄໍາຖາມ

1. ການອະພິປາຍແມ່ນແນວໃດ? ມັນມີຄວາມສໍາຄັນແນວໃດ?
2. ການອະພິປາຍມີຈັກປະເພດ? ປະເພດໃດແດ່?

ບົດເຝິກຫັດ

ຈົ່ງໝາຍ ○ ໃສ່ຂໍ້ຄໍາຕອບທີ່ຖືກຕ້ອງ

1. ການອະພິປາຍໝາຍເຖິງຫຍັງ?
 - ກ. ໝາຍເຖິງການສະແດງຄວາມຄິດຄວາມເຫັນດ້ວຍຈິນຕະນາການ
 - ຂ. ໝາຍເຖິງການສະແດງຄວາມຄິດຄວາມເຫັນດ້ວຍເຫດ ແລະ ຜົນ
 - ຄ. ໝາຍເຖິງການສະແດງຄວາມຄິດຄວາມເຫັນດ້ວຍຫຼັກຖານອ້າງອີງ
 - ງ. ໝາຍເຖິງການສະແດງຄວາມຄິດຄວາມເຫັນດ້ວຍຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມສາມາດ
2. ອີງຕາມວັດຈະນານຸກົມຄໍາວ່າ **ອະພິປາຍ** ແມ່ນແນວໃດ?
 - ກ. ເວົ້າໃຫ້ກະຈ່າງແຈ້ງ
 - ຂ. ເວົ້າໃຫ້ລະອຽດຈະແຈ້ງ
 - ຄ. ເຜີຍຄວາມ, ເວົ້າໃຫ້ແຈ້ງ
 - ງ. ເວົ້າຊີ້ແຈງ ສະແດງຄວາມຄິດເຫັນ

ກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະ ກິລາຈະນຳໃຊ້ 6 ວິທີການ ແລະ ມາດຕະຖານ ແກ້ໄຂຄຸນນະພາບການສຶກສາ

ກອງປະຊຸມສະໄໝສາມັນເທື່ອທີ 7 ຂອງສະພາແຫ່ງຊາດຊຸດທີ VII ໃນວັນທີ 11 ກໍລະກົດ 2014 ພາຍໃຕ້ການເປັນປະທານຂອງນາງ ປານີຢາທິຕູ ປະທານສະພາແຫ່ງຊາດ, ໃນມື້ນີ້ ທ່ານ ດຣ. ພັນຄຳ ວິພາວັນ ລັດຖະມົນຕີວ່າການກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະ ກິລາ ໄດ້ຊີ້ແຈງຕໍ່ກອງປະຊຸມສະພາແຫ່ງຊາດໃນບັນຫາທີ່

ສະມາຊິກສະພາແຫ່ງຊາດ (ສສຊ) ສົນໃຈຫຼາຍ ແມ່ນບັນຫານັກຮຽນຄ້າງຫ້ອງ, ການປະລະການຮຽນ ແລະ ການລອດເຫຼືອຂອງນັກຮຽນຊັ້ນປະຖົມ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຢູ່ທ້ອງຖິ່ນຊົນນະບົດ ແລະ ທ້ອງຖິ່ນຊົນເຜົ່າ. ຕໍ່ບັນຫານີ້ ທ່ານຊີ້ແຈງວ່າ: ສາເຫດຕົ້ນຕໍ ແມ່ນຍ້ອນນັກຮຽນ ປ.1 ຢູ່ຊົນນະບົດສ່ວນຫຼາຍແມ່ນບໍ່ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນລ້ຽງເດັກ-ອະນຸບານ ໂດຍສະເພາະແມ່ນເດັກຢູ່ເຂດບໍ່ທັນມີໂຮງຮຽນລ້ຽງເດັກ-ອະນຸບານ, ເດັກເຂົ້າໂຮງຮຽນບໍ່ຖືກເກນອາຍຸ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນເຂົ້າໂຮງຮຽນຊ້າ ແລະ ອີກຢ່າງໜຶ່ງໂຮງຮຽນອະນຸບານ, ປະຖົມຫຼາຍແຫ່ງຍັງບໍ່ທັນແມ່ນໂຮງຮຽນຖາວອນ, ບໍ່ໄດ້ມາດຕະຖານບໍ່ເປັນທີ່ດຶງດູດນັກຮຽນໃຫ້ມາເຂົ້າໂຮງຮຽນ, ຂາດສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກອື່ນໆ, ຄູ່ມີຄວາມຮູ້ຈຳກັດຈຳນວນຄູ່ມີລັກສະນະເຫຼືອບໍ່ພໍ, ພ້ອມນີ້ພໍ່ແມ່ຜູ້ປົກຄອງເດັກຍັງບໍ່ເຫັນຄວາມສຳຄັນຂອງການສຶກສາເທົ່າທີ່ຄວນ, ການສົມທົບພົວພັນລະຫວ່າງໂຮງຮຽນ, ອຳນາດການປົກຄອງ, ການສະໜັບສະໜູນທາງສັງຄົມຍັງບໍ່ທັນກວ້າງຂວາງ ແລະ ລະຫວ່າງຄູສອນກັບຜູ້ປົກຄອງເດັກຍັງບໍ່ໄດ້ດີເທົ່າທີ່ຄວນເຫຼົ່ານີ້ເປັນຕົ້ນ.

ສຳລັບວິທີ ແລະ ມາດຕະການແກ້ໄຂ ກະຊວງສຶກສາໄດ້ມີມາດຕະການເພື່ອບັນລຸເປົ້າໝາຍສະຫັດສະວັດຄື: ກວດກາ ແລະ ຈັດສັນຄືນໃໝ່ແຜນທີ່ການສຶກສາ, ຂະຫຍາຍໂຮງຮຽນລ້ຽງເດັກ-ອະນຸບານ, ຫ້ອງປົກປ້ອງ, ສູນການສຶກສາຊຸມຊົນໄປສູ່ເຂດທີ່ບໍ່ທັນມີໂຮງຮຽນ, ປັບປຸງປົວແປງບັນດາໂຮງຮຽນທີ່ຍັງເປັນໂຮງຮຽນຊົ່ວຄາວ, ໂຮງຮຽນບໍ່ໄດ້ມາດຕະຖານໃຫ້ເປັນໂຮງຮຽນ

ຖາວອນໃຫ້ໄດ້ມາດຕະຖານ ໂດຍໃຫ້ຕິດພັນກັບການຈັດສັນພູມລຳເນົາ, ການຈັດສັນບ້ານ, ການໂຮມບ້ານ ແລະ ບ້ານ 3 ສ້າງ, ສືບຕໍ່ຈັດຕັ້ງຜັນຂະຫຍາຍ ແລະ ປະຕິບັດບັນດາໂຄງການທີ່ມີແລ້ວຢູ່ໃນແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນເປັນຕົ້ນແມ່ນໂຄງການອາຫານເສີມ, ອາຫານກາງວັນໃນໂຮງຮຽນ, ໂຄງການສ້າງທັບກຢູ່ກັບໂຮງຮຽນໃຫ້ນັກຮຽນສຳລັບຜູ້ຢູ່ຫ່າງໄກຈາກໂຮງຮຽນ ນັບທັງໂຮງຮຽນກິນນອນຊົນເຜົ່າ ແລະ ໂຄງການອື່ນໆໃຫ້ຍືນຍົງ ມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ມີຄວາມຜ່ອງໃສ, ປະຕິບັດການເລື່ອນຂັ້ນແບບຕໍ່ເນື່ອງໃຫ້ທົ່ວເຖິງ ແລະ ຖືກຕ້ອງເດັດຂາດຕາມລະບຽບຫຼັກການ, ສອນບຳລຸງນັກຮຽນອ່ອນຢ່າງມີລະບົບໂດຍມີແຜນ, ມີການຈັດຕັ້ງຢ່າງຄັກແນ່ໃນການຈັດຕັ້ງບຳລຸງນັກຮຽນອ່ອນ; ຄົ້ນຄວ້າສ້າງມາດຕະຖານ ແລະ ວິທີສັບຊ້ອນບັນຈຸຄູ, ຈັດສັນຄູສອນຊັ້ນລ້ຽງເດັກ-ອະນຸບານ ແລະ ຊັ້ນປະຖົມສຶກສາຄືນໃໝ່ໂດຍສະເພາະແມ່ນການຈັດສັນຄູຜູ້ທີ່ມີບົດຮຽນ, ມີປະສິບການໃນການສອນໃຫ້ສອນ ປ.1 ແລະ ປ.2, ປັບປຸງວິທີສິດສອນຂອງຄູ ແລະ ວິທີການບໍລິຫານໂຮງຮຽນໃຫ້ຜູ້ອຳນວຍການໂຮງຮຽນ; ຈັດສັນງົບປະມານບໍລິຫານໂຮງຮຽນໃຫ້ໄດ້ຕາມຫົວໜ່ວຍນັກຮຽນ, ສະໜອງອຸປະກອນການຮຽນ-ການສອນ ປຶ້ມແບບຮຽນ, ຄູ່ມືຄູ ແລະ ສົ່ງເສີມການຜະລິດສື່ການຮຽນ-ການສອນໃນໂຮງຮຽນໃຫ້ແທດເໝາະກັບຄວາມຕ້ອງການຂອງຜູ້ຮຽນໂດຍສະເພາະແມ່ນເດັກທີ່ມີຄວາມຕ້ອງການພິເສດ, ເດັກຍິງ, ເດັກຢູ່ຊົນນະບົດຫ່າງໄກສອກຫຼີກ, ສົມທົບກັບພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງອອກນິຕິກຳໃນການແບ່ງໜ້າທີ່ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ເດັກນັກຮຽນລະຫວ່າງໂຮງຮຽນ, ຄອບຄົວ ແລະ ສັງຄົມໃຫ້ລະອຽດ.

(ຄັດຈາກເວັບໄຊ na.gov.la)

ໂຄງການດາວທຽມລາວ-ກໍ່ສ້າງທາງລົດໄຟຈະສ້າງຄວາມສະດວກການຄົມມະນາຄົມໃຫ້ລາວ

ທ່ານສົມສະຫວາດ ເລັ່ງສະຫວັດ ຮອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີໄດ້ລາຍງານສະພາບການຈັດຕັ້ງ ແລະ ປະຕິບັດໂຄງການດາວທຽມລາວ ແລະ ໂຄງການກໍ່ສ້າງທາງລົດໄຟແຕ່ຊາຍແດນລາວ-ຈີນ ຫານະຄອນຫຼວງວຽງຈັນຕໍ່ກອງປະຊຸມສະໄໝສາມັນເທື່ອທີ10 ສະພາແຫ່ງຊາດຊຸດທີ VII, ໃນວັນທີ 11 ທັນວາ 2015 ໂດຍການເປັນປະທານຂອງທ່ານ ນາງ ປານີ ຢາທໍ່ຜູ້ປະທານສະພາແຫ່ງຊາດ, ມີບັນດາ ສສຊ ເຂົ້າຮ່ວມ 105 ທ່ານ ວ່າ: 2 ໂຄງການດັ່ງກ່າວແມ່ນການປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການຊຸກຍູ້ຈັດການເຕີບໂຕຂອງເສດຖະກິດແຫ່ງຊາດລາວ ທັງປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການຫັນປ່ຽນປະເທດເຮົາທີ່ບໍ່ມີຊາຍແດນຕິດກັບທະເລກາຍເປັນປະເທດເຊື່ອມຈອດ ແລະ ສົ່ງເສີມການຮ່ວມມືລະຫວ່າງ ສ.ປ.ປ ລາວ ກັບອາຊຽນໃຫ້ມີຄວາມສະດວກທາງດ້ານຄົມມະນາຄົມ.

ທ່ານຮອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີກ່າວວ່າ: ໂຄງການດາວທຽມລາວແຊັດ-1 ຂຶ້ນສູ່ວົງໂຄຈອນໄດ້ເປັນໄປຕາມແຜນໃນເວລາ 00 ໂມງ 07 ນາທີ ຂອງວັນທີ 21 ພະຈິກ 2015, ທີ່ສະຖານີສົ່ງດາວທຽມ ເມືອງຊີຊາງ ແຂວງເສສວນ ຂອງຈີນ, ດາວທຽມລາວແຊັດ-1 ຖືກສົ່ງຂຶ້ນສູ່ວົງໂຄຈອນ ແລະ ບັນຊາເຂົ້າປະຈຳຕໍາແໜ່ງ 128,5 ອົງສາ ສຳເລັດຜົນຢ່າງຈົບງາມ. ໂດຍການບັນຊາໄດ້ໂອນຈາກສູນບັນຊາ ຊີອານ ສປ. ຈີນ ມາໃຫ້ສູນບັນຊາພາກພື້ນດິນຢູ່ລາວຫຼັກ 14 ແຕ່ວັນທີ 17 ພະຈິກ 2015 ແລະ ສົ່ງຄຳສັ່ງສື່ສານກັບດາວທຽມລາວເພື່ອເປັນການທົດລອງຊ່ອງສັນຍານ ແລະ ລະບົບຕ່າງໆ ແລະ ດາວທຽມລາວກໍໄດ້ຕອບຮັບເປັນຢ່າງດີກັບການທົດລອງບັນດາລະບົບຕ່າງໆຈະໃຊ້ເວລາປະມານ 1-2 ເດືອນຈຶ່ງສາມາດໃຫ້ບໍລິການໄດ້ຢ່າງຖາວອນ; ເຊິ່ງດາວທຽມດັ່ງກ່າວມີອາຍຸໃຊ້ງານຕໍ່າສຸດ 15 ປີ.

ດາວທຽມລາວແຊັດ-1 ມີຊ່ອງສັນຍານ 22 ຊ່ອງ (ຊີແບນ (CBand) = 14 ຊ່ອງ ແລະ ເຄຢູແບນ (KUBand) = 8 ຊ່ອງ) ກວມເອົາ 15 ປະເທດອ້ອມຂ້າງໂດຍໂຄງການນີ້, ຈະຖືກນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນວຽກງານສື່ສານຂອງພາກລັດ ແລະ ສັງຄົມທົ່ວໄປ, ການໃຫ້ເຂົ້າຊ່ອງສັນຍານແກ່ຕ່າງປະເທດ, ການບໍລິການຜ່ານດາວທຽມ ວຽກງານສື່ສານໃນເຂດຊົນນະບົດ, ບໍລິການໂທລະພາບຜ່ານດາວທຽມ, ນຳໃຊ້ສຳລັບການສຶກສາ ແລະ ການແພດທາງໄກ, ການສື່ສານໃນວຽກງານສຸກເສີນ ແລະ ວຽກງານພື້ນຟູໄພພິບັດຕ່າງໆ.

ສຳລັບໂຄງການທາງລົດໄຟລາວ-ຈີນ, ມີລວງຍາວທັງໝົດປະມານ 427,2 ກິໂລແມັດນັບແຕ່ຊາຍແດນຈີນ-ລາວ ມາເຖິງນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ຈົນຮອດຈຸດຂົວລົດໄຟເຊື່ອມຕໍ່ລາວ-ໄທແຫ່ງໃໝ່; ຈັດຢູ່ໃນປະເພດທາງລົດໄຟມາດຕະຖານລະດັບ 1, ຄວາມກວ້າງຂອງລາງແມ່ນມາດຕະຖານສາກົນ ຄື: 1435 ມມ, ເປັນປະເພດລາງດຸ່ງວ, ຄວາມໄວ 160 ກມ/ຊມ ແລະ ໄດ້ອອກແບບສຳຮອງໄວ້ເພື່ອ 200 ກມ/ຊມ ໃນເຂດທົ່ງພຽງຄືໄລຍະທາງແຕ່ວັງວຽງຫາວຽງຈັນ,

ອອກແບບສໍາລັບລົດໄຟຂົນສົ່ງສິນຄ້າແມ່ນ 120 ກມ/ຊມ , ລະບົບຂັບເຄື່ອນດ້ວຍພະລັງງານໄຟຟ້າ, ຂະໜາດຮັບນໍ້າໜັກລວມ ແມ່ນ 3.000 ໂຕນ, ມີສະຖານີທັງໝົດ 33 ແຫ່ງ, ໃນນີ້ມີສະຖານີສໍາລັບຫຼີກລົດໄຟ 21 ແຫ່ງ, ສະຖານີໂດຍສານ 11 ແຫ່ງ ແລະ ສະຖານີສິນຄ້າ 1 ແຫ່ງ; ເຊິ່ງຄາດຄະເນມູນຄ່າການລົງທຶນທັງໝົດຂອງໂຄງການ ປະມານ 38,7 ຕື້ຢວນ (ປະມານ 6,14 ຕື້ ໂດລາສະຫະລັດ) ແລະ ໃຊ້ເວລາກໍ່ສ້າງເຖິງ 5 ປີ.

ເສັ້ນທາງລົດໄຟສາຍນີ້ ແມ່ນນອນໃນແຜນເສັ້ນທາງລົດໄຟເຊື່ອມຈອດອາຊີ, ເຊິ່ງໃນເບື້ອງຕົ້ນເຊື່ອມຈອດແຕ່ຄຸນໝິງ ສ.ປ ຈີນ ຜ່ານຈຸດຊາຍແດນບໍ່ທານ-ບໍ່ເຕັນເຂົ້າສູ່ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ແລະ ຕໍ່ໄປບາງກອກ ຜ່ານໜອງຄາຍ. ສໍາລັບໄລຍະຍາວແມ່ນມີແຜນສືບຕໍ່ກໍ່ສ້າງແຕ່ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ-ທ່າແຂກ-ມູຢາ ຕໍ່ໄປທ່າເຮືອໃສ່ທ່າເຮືອຫວຽ່ງອ້າງຫວຽດນາມ; ພ້ອມກັນນັ້ນ ກໍຈະສ້າງແຕ່ທ່າແຂກ-ປາກເຊ-ຊາຍແດນກໍາປູເຈຍ. ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງເຫັນໄດ້ວ່າການພັດທະນາໂຄງການກໍ່ສ້າງທາງລົດໄຟລາວ-ຈີນແມ່ນຕິດພັນກັບຜົນປະໂຫຍດໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດສັງຄົມແຫ່ງຊາດ ໂດຍສະເພາະຕິດພັນກັບການຂຸດຄົ້ນຄວາມອາສາມາດບົ່ມຊ້ອນ ແລະ ທ່າແຮງຂອງຊາດເຮົາໃນຫຼາຍດ້ານເຊັ່ນ: ສ້າງລາຍຮັບປະຊາຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ຕາມເຂດແລວທາງລົດໄຟຜ່ານເພີ່ມຂຶ້ນເຊິ່ງເປັນການສ້າງໃຫ້ຄົນມີວຽກເຮັດງານທຳ ແລະ ສ້າງລາຍຮັບຫຼາຍຂຶ້ນ.

(ຄັດຈາກໜັງສືພິມປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ, ວັນທີ 14 ທັນວາ 2015, ໜ້າທີ 1-2).

ໄຂຂະບວນການຕອບໂຕ້ພະຍາດໂປລິໂອໃນທົ່ວປະເທດ

ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ ໂດຍກະຊວງສາທາລະນະສຸກ ຮ່ວມກັບອົງການສະຫະປະຊາຊາດສໍາລັບເດັກນ້ອຍ ປະຈຳ ສ.ປ.ປ ລາວ ປະກາດໄຂຂະບວນການສັກຢາປ້ອງກັນພະຍາດໂປລິໂອໃຫ້ເດັກນ້ອຍອາຍຸ 15 ປີ ຫາເດັກນ້ອຍລຸ່ມ 1 ປີ ຢູ່ທົ່ວປະເທດໃຫ້ສາມາດຮັບວັກແຊງກັນພະຍາດໄດ້ຢ່າງທົ່ວເຖິງ. ທັງນີ້ຖືເປັນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງທົ່ວປວງຊົນລາວ. ຈຶ່ງຈະເຮັດໃຫ້ການຕອບໂຕ້ພະຍາດໂປລິໂອບັນລຸຜົນສໍາເລັດ ເພື່ອປະກອບສ່ວນສ້າງເງື່ອນໄຂເຮັດໃຫ້ທົ່ວໂລກປາສະຈາກພະຍາດເບ້ຍລ່ອຍ ຍ້ອນເຊື້ອພະຍາດໂປລິໂອພາຍໃນປີ 2020, ອີກດ້ານໜຶ່ງກໍເພື່ອສ້າງໃຫ້ ສປປ ລາວເຮົາຫຼຸດຜ່ອນອັດຕາການເຈັບເປັນ ແລະ ເສຍຊີວິດຂອງເດັກນ້ອຍລົງເທື່ອລະກ້າວ. ຂະບວນການດັ່ງກ່າວຈະໄຂຂຶ້ນອີກຫຼາຍຄັ້ງນັບແຕ່ທ້າຍເດືອນທັນວາ 2015 ເປັນຕົ້ນໄປ ເຊິ່ງມີການກະກຽມຄວາມພ້ອມໂດຍສະເພາະເລື່ອງການໂຄສະນາປະຊາສໍາພັນເພື່ອໃຫ້ຜູ້ປົກຄອງເດັກໄດ້ນໍາເອົາລູກຫຼານຂອງຕົນທີ່ມີອາຍຸລຸ່ມ 15 ປີ ຫາລຸ່ມອາຍຸ 1 ປີ ເຂົ້າຮັບການສັກຢາຢາອາດຢາກັນພະຍາດ, ການຫາລືຮ່ວມວຽກດັ່ງກ່າວຈັດຂຶ້ນເມື່ອວັນທີ 4 ທັນວາ 2015 ທີ່ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ. ໂດຍເປັນປະທານຮ່ວມຂອງທ່ານ ດຣ.

ເພັດ ເກີງຊາເນດ ຫົວໜ້າກົມອະນາໄມ ແລະ ສົ່ງເສີມສຸຂະພາບ ກະຊວງສາທາລະນະສຸກ, ທ່ານ ທິງເຫວີຍ ກາວ ຜູ້ຕາງໜ້າອົງການສະຫະປະຊາຊາດ ສຳລັບເດັກປະຈຳ ສ.ປ.ປ ລາວ ມີຜູ້ຕາງໜ້າອົງການຈັດຕັ້ງທາງສັງຄົມ, ພະນັກງານວິຊາການ ແລະ ສື່ມວນຊົນທຸກພາກສ່ວນ ເຂົ້າຮ່ວມ. ຫົວໜ້າກົມອະນາໄມ ແລະ ສົ່ງເສີມສຸຂະພາບ ໃຫ້ຮູ້ວ່າ ນັບແຕ່ປີ 2000 ເປັນຕົ້ນ ມາ ສ.ປ.ປ ລາວ ໄດ້ປະກາດລົບລ້າງພະຍາດໂປລີໂອໄປແລ້ວ ແຕ່ມາໃນຕົ້ນເດືອນ ຕຸລາ 2015 ນີ້ກໍໄດ້ຮັບການຢືນຢັນຈາກຫ້ອງກວດທາງເຄມີ ວ່າໄດ້ພົບເຊື້ອພະຍາດໂປລີໂອ 4 ກໍລະນີ ຢູ່ ແຂວງ ບໍລິຄຳໄຊ ແລະ ແຂວງ ໄຊສົມບູນ. ດັ່ງນັ້ນ, ເພື່ອເປັນການສະດັດກັນ ແລະ ຕອບໂຕ້ ພະຍາດດັ່ງກ່າວ ກະຊວງສາທາລະນະສຸກຮ່ວມກັບອົງການສະຫະປະຊາຊາດ ສຳລັບເດັກນ້ອຍ ປະຈຳ ສ.ປ.ປ ລາວ ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຈຶ່ງເປີດຂະບວນຢອດຢາກັນພະຍາດໂປລີໂອ ແບບເປີດກວ້າງ 6 ຄັ້ງ ນັບແຕ່ ເດືອນຕຸລາ 2015 ເຖິງ ເດືອນມີນາ 2016 ໃນນັ້ນ 2 ຄັ້ງ ແມ່ນລະດັບຊາດ ແລະ ອີກ 4 ຄັ້ງ ແມ່ນລະດັບທ້ອງຖິ່ນ.

ມາຮອດປັດຈຸບັນແມ່ນຈັດແລ້ວ 2 ຄັ້ງ ຢູ່ 3 ແຂວງ ຄື: ບໍລິຄຳໄຊ, ໄຊສົມບູນ ແລະ ຊຽງຂວາງ ເຊິ່ງໃນວັນທີ 21-31 ທັນວາ 2015 ທີ່ຈະມາເຖິງນີ້ກໍຈະເປີດຂະບວນສັກຢາ- ຢອດຢາ ຄັ້ງທີ 3 ຢູ່ 18 ແຂວງໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ. ສ່ວນຄັ້ງທີ 4 ຈະເລີ່ມແຕ່ວັນທີ 18-31 ມັງກອນ 2016 ຢູ່ 15 ແຂວງ ຍົກເວັ້ນ 3 ແຂວງຄື: ບໍລິຄຳໄຊ, ໄຊສົມບູນ ແລະ ຊຽງຂວາງ. ສຳລັບຄັ້ງທີ 5 ຈະເລີ່ມແຕ່ ວັນທີ 15-28 ກຸມພາ 2016 ຢູ່ 18 ແຂວງ ທົ່ວ ປະເທດ ແລະ ຄັ້ງທີ 6 ຄາດວ່າຈະໄຂຂະບວນການຕອບໂຕ້ພະຍາດໂປລີໂອຢູ່ 75 ເມືອງ ທີ່ມີຄວາມສູງເຊິ່ງຈະເລີ່ມແຕ່ ວັນທີ 21-31 ມີນາ 2016 ທັງນີ້ກໍເພື່ອເຮັດໃຫ້ເດັກໄດ້ເຂົ້າ ເຖິງການຮັບວັກແຊັງຫຼາຍກວ່າ 90% ຂອງຈຳນວນເດັກທີ່ມີອາຍຸຕ່ຳກວ່າ 15 ປີ.

ພະຍາດໂປລີໂອເປັນພະຍາດຮ້າຍແຮງທີ່ສາມາດເຮັດໃຫ້ຜູ້ຕິດເຊື້ອເປັນລ່ອຍ ແລະ ເສຍຊີວິດ. ພະຍາດໂປລີໂອຖ້າເກີດຂຶ້ນແລ້ວບໍ່ສາມາດປິ່ນປົວໄດ້ ແຕ່ສາມາດປ້ອງກັນໄດ້ ດ້ວຍການຢອດຢາ ຫຼື ສັກວັກແຊັງໃຫ້ຄົບ 3 ຄັ້ງ. ດັ່ງນັ້ນ, ເພື່ອຄວາມປອດໄພໃນຊີວິດຂອງ ເດັກ ໂດຍພໍ້ແມ່ຜູ້ປົກຄອງຕ້ອງນຳພາລູກຫຼານຂອງຕົນໄປຮັບການສັກວັກແຊັງໃຫ້ຄົບຕາມກຳ ນົດ ແລະ ຕາມວາລະເວລາສະຖານທີ່ ເຊິ່ງຈະມີການບໍລິການສັກຢາ-ຢອດຢາເຊັ່ນ: ສຸກສາລາ, ໂຮງໝໍເມືອງ ແລະ ໂຮງໝໍແຂວງ ໂດຍຈະມີການແຈ້ງລາຍລະອຽດອີກຄັ້ງ ຜ່ານອຳນາດ ການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ. ທັງນີ້ ຊີວິດ ແລະ ອະນາຄົດລູກຫຼານຂອງທ່ານຈະປອດໄພ ແລະ ປາສະຈາກການທຳຮ້າຍຂອງພະຍາດໂປລີໂອໄດ້ແມ່ນຕ້ອງນຳພາລູກຫຼານໄປຮັບການສັກຢາ ວັກແຊັງໃຫ້ຄົບຖ້ວນ.

(ຄັດຈາກໜັງສືພິມປະຊາຊົນ ວັນອາທິດ, ວັນທີ 6 ທັນວາ 2015, ໜ້າທີ 1).

ບົດທີ 8

ການໂຕ້ວາທີ

1. ຄວາມໝາຍຂອງການໂຕ້ວາທີ

ການໂຕ້ວາທີແມ່ນການເວົ້າແກ້ກັນ ຫຼື ຕອບກັນ ເພື່ອເອົາຊະນະກັນດ້ວຍເຫດ ແລະ ຜົນ ໃນຫົວຂໍ້ໃດໜຶ່ງ. ຫົວຂໍ້ທີ່ນຳມາໂຕ້ວາທີນັ້ນ ເອີ້ນວ່າ " ຍັດຕິ ".

2. ຫຼັກຂອງການໂຕ້ວາທີ

ການໂຕ້ວາທີເປັນຮູບແບບຂອງການເວົ້າຫຼາຍຄົນ. ການໂຕ້ວາທີແບ່ງອອກເປັນສອງຝ່າຍຄື: ຝ່າຍໜຶ່ງເອີ້ນວ່າ ຝ່າຍສະເໜີ ແລະ ອີກຝ່າຍໜຶ່ງເອີ້ນວ່າ ຝ່າຍຄ້ານ ນີ້ແມ່ນເອີ້ນຕາມຫຼັກການໂຕ້ວາທີ ແຕ່ຄວາມຈິງແລ້ວຕ່າງຝ່າຍກໍຄັດຄ້ານເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ, ໂດຍຕັ້ງຍັດຕິທີ່ຕັ້ງໄວ້ແລ້ວ ແລ້ວທັງສອງຝ່າຍກໍຊອກຫາເຫດຜົນມາແກ້ກັນ ເຊິ່ງຝ່າຍສະເໜີຈະສະເໜີຍັດຕິທີ່ຕັ້ງໄວ້ແລ້ວ ຫາເຫດຜົນມາອ້າງອີງ ແລະ ສະໜັບສະໜູນ, ສ່ວນຝ່າຍຄ້ານກໍຫາເຫດຜົນມາຄັດຄ້ານ ຍັດຕິດັ່ງກ່າວ ພ້ອມທັງຍັງຍືນແນວຄິດຂອງຝ່າຍຕົນ ແລະ ຄັດຄ້ານແນວຄິດຂອງຝ່າຍກົງກັນຂ້າມ ເຊັ່ນດຽວກັນ. ການເອົາຊະນະກັນນັ້ນແມ່ນຂຶ້ນຢູ່ກັບນ້ຳໜັກຂອງເຫດຜົນແຕ່ລະຝ່າຍ ຈະບໍ່ຂຶ້ນກັບຄວາມຜິດ ຫຼື ຄວາມຖືກຂອງຍັດຕິ.

ຕົວຢ່າງ: ໃນຍັດຕິທີ່ວ່າ "ປັນຍາດີກວ່າຊັບສິນ"

ຖ້າເວົ້າຕາມຄວາມໝາຍຂອງຍັດຕິແລ້ວ "ສະຕິປັນຍາ" ດີກວ່າ "ຊັບສິນ" ແນ່ນອນ; ແຕ່ຫຼັກການໂຕ້ວາທີແລ້ວ ຝ່າຍສະເໜີຈະເປັນຝ່າຍ "ປັນຍາ" ສ່ວນຝ່າຍຄ້ານເປັນຝ່າຍ " ຊັບສິນ". ດັ່ງນັ້ນ, ການໂຕ້ວາທີຕົວຈິງຖ້າຝ່າຍໃດມີເຫດຜົນໜ້າເຊື່ອຖືກວ່າກັນ ຝ່າຍນັ້ນຈະເປັນຝ່າຍຊະນະ.

3. ອົງປະກອບການໂຕ້ວາທີ

ການໂຕ້ວາທີ ຈະມີອົງປະກອບດັ່ງນີ້:

- 1) ປະທານ
- 2) ກຳມະການ
- 3) ຝ່າຍສະເໜີ ມີຫົວໜ້າ ແລະ ຜູ້ຮ່ວມສະເໜີບໍ່ເກີນ 3 ຄົນ
- 4) ຝ່າຍຄ້ານມີຫົວໜ້າ ແລະ ຜູ້ຮ່ວມສະເໜີບໍ່ເກີນ 3 ຄົນ
- 5) ຜູ້ຟັງ

4. ໜ້າທີ່ຂອງອົງປະກອບການໂຕ້ວາທີ

4.1 ໜ້າທີ່ຂອງປະທານ

ປະທານມີໜ້າທີ່ດຳເນີນ ແລະ ຄວບຄຸມການໂຕ້ວາທີໃຫ້ເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍພ້ອມກັນ ນັ້ນຍັງມີສິດແຕ່ງຕັ້ງຄະນະກຳມະການ ແລະ ກຳນົດຍັດຕິ ຂອງການໂຕ້ວາທີໃນຄັ້ງນັ້ນອີກດ້ວຍ.

4.2 ໜ້າທີ່ກຳມະການ

ກຳມະການມີໜ້າທີ່ບັນທຶກຂໍ້ຄວາມຕ່າງໆໃນການໂຕ້ວາທີ, ໃຫ້ຄະແນນການໂຕ້ວາທີ ແລະ ເປັນຜູ້ຄວບຄຸມເວລາໃຫ້ແຕ່ລະຄົນເວົ້າຕາມຂອບເຂດທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ແລ້ວ.

4.3 ໜ້າທີ່ຂອງຜູ້ໂຕ້ວາທີ

ການໂຕ້ວາທີແຕ່ລະຄັ້ງຕາມຫຼັກການແລ້ວຜູ້ໂຕ້ວາທີມີໜ້າທີ່ດັ່ງນີ້:

1) ເວລາປະທານແນະນຳຕົວ ແຕ່ລະຄົນຕ້ອງລຸກຂຶ້ນທຳຄວາມເຄົາລົບຜູ້ຟັງ ດ້ວຍການຍໍ ມືນິບຢ່າງສຸພາບອ່ອນນ້ອມ.

2) ເວລາເວົ້າຕ້ອງອອກໄປຍືນປ່ອນທີ່ກຳນົດໃຫ້ ແລະ ບໍ່ຄວນນັ່ງເວົ້າ.

3) ຫົວໜ້າຝ່າຍສະເໜີ ແລະ ຫົວໜ້າຝ່າຍຄ້ານ ເປັນບຸກຄົນທີ່ສຳຄັນໃນການເປີດຍັດຕິ, ຂະຫຍາຍຄວາມເວົ້າໃຫ້ຜູ້ຮ່ວມຝ່າຍຕົນຢ່າງຊັດເຈນ.

4) ຫົວໜ້າຝ່າຍສະເໜີ ຄວນເປີດຍັດຕິໃຫ້ຢູ່ໃນວົງຈຳກັດ ເພື່ອບໍ່ໃຫ້ຍືດຍາວ ແລະ ກວ້າງເກີນໄປ ແຕ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນຄວາມຖືກຕ້ອງຂອງຍັດຕິ ແລະ ຄວາມຜິດພາດຂອງຄຳ ເຫັນຝ່າຍຄ້ານ.

5) ຫົວໜ້າຝ່າຍຄ້ານ ມີໜ້າທີ່ແກ້ຂໍ້ສະເໜີ ທີ່ຝ່າຍສະເໜີເວົ້າມາແລ້ວສະແດງເຫດຜົນ ຄັດຄ້ານຍັດຕິທີ່ຝ່າຍສະເໜີຍົກຂຶ້ນ.

6) ຜູ້ຮ່ວມແຕ່ລະຝ່າຍ ມີໜ້າທີ່ແກ້ຄຳເວົ້າທີ່ຝ່າຍກົງກັນຂ້າມກ່າວມາ ແລະ ສະແດງ ເຫດຜົນສະໜັບສະໜູນຄວາມຄິດຂອງຝ່າຍຕົນ.

7) ຜູ້ໂຕ້ວາທີແຕ່ລະຄົນຕ້ອງຮັກສາເວລາຢ່າງເຄັ່ງຄັດ ເມື່ອໄດ້ຍືນສັນຍານເຕືອນເທືອ ທີ່ໜຶ່ງຕ້ອງຟ້າວສະຫຼຸບ ແລະ ຖ້າໝົດເວລາກ່ອນກໍໃຫ້ກັບມານັ່ງປະຈຳທີ່ບໍ່ຄວນຍືນຢູ່ຕໍ່ໄປ.

5. ບາດກ້າວການໂຕ້ວາທີ

1) ປະທານກ່າວເປີດ ແລະ ແນະນຳເຂົ້າສູ່ການໂຕ້ວາທີ.

2) ປະທານແນະນຳຕົວຜູ້ໂຕ້ວາທີທັງສອງຝ່າຍ ເລີ່ມຈາກຫົວໜ້າຝ່າຍສະເໜີ ແລະ ຜູ້ ເຂົ້າຮ່ວມແຕ່ລະຄົນ ແລ້ວຈຶ່ງແນະນຳຝ່າຍຄ້ານ ແລະ ຜູ້ຮ່ວມຄ້ານແຕ່ລະຄົນ.

- 3) ຫົວໜ້າຝ່າຍສະເໜີເວົ້າກ່ອນ.
- 4) ຫົວໜ້າຝ່າຍຄ້ານເວົ້າຕາມຫຼັງ.
- 5) ຜູ້ຮ່ວມສະເໜີຜູ້ທີ່ໜຶ່ງຂຶ້ນເວົ້າ.
- 6) ຜູ້ຮ່ວມຄ້ານຜູ້ທີ່ໜຶ່ງຂຶ້ນເວົ້າ.
- 7) ຜູ້ຮ່ວມສະເໜີຜູ້ທີ່ສອງຂຶ້ນເວົ້າ.
- 8) ຜູ້ຮ່ວມຄ້ານຜູ້ທີ່ສອງຂຶ້ນເວົ້າ.
- 9) ຜູ້ຮ່ວມສະເໜີຜູ້ທີ່ສາມຂຶ້ນເວົ້າ.
- 10) ຜູ້ຮ່ວມຄ້ານຜູ້ທີ່ສາມຂຶ້ນເວົ້າ.
- 11) ຫົວໜ້າຝ່າຍຄ້ານສະຫຼຸບກ່ອນ.
- 12) ຫົວໜ້າຝ່າຍສະເໜີສະຫຼຸບຕາມຫຼັງ.
- 13) ປະກາດຄະແນນຂອງແຕ່ລະຝ່າຍ.
- 14) ປະທານກ່າວປິດການໂຕ້ວາທີ, ຜູ້ໂຕ້ວາທີທັງໝົດລຸກຂຶ້ນເຄົາລົບຜູ້ຟັງດ້ວຍການຍໍມືນິບຢ່າງສຸພາບອ່ອນນ້ອມ.

6. ມາລະຍາດການໂຕ້ວາທີ

ການໂຕ້ວາທີເປັນຮູບແບບການເວົ້າຫຼາຍຄົນ. ດັ່ງນັ້ນ, ຜູ້ໂຕ້ວາທີແຕ່ລະຄົນ ນອກຈາກຈະມີການເວົ້າທີ່ດີແລ້ວ ຈະຕ້ອງມີມາລະຍາດໃນເວລາໂຕ້ວາທີນຳອີກ. ການໂຕ້ວາທີຄວນປະຕິບັດດັ່ງນີ້:

- 1) ແຕ່ງຕົວໃຫ້ສຸພາບຮຽບຮ້ອຍ.
- 2) ໃຊ້ຖ້ອຍຄຳທີ່ສຸພາບ.
- 3) ຢ່ານຳເອົາເລື່ອງສ່ວນຕົວຂອງຝ່າຍກົງກັນຂ້າມມາເວົ້າ ນອກຈາກເລື່ອງທີ່ດີເທົ່ານັ້ນ.
- 4) ຢ່າສະແດງອາການບໍ່ພໍໃຈ ຫຼື ແຄ້ນເຄືອງຝ່າຍກົງກັນຂ້າມ, ຕ້ອງສະແດງຄວາມເປັນມິດ ແລະ ຍິ້ມແຍ້ມແຈ້ມໃສຕໍ່ຝ່າຍກົງກັນຂ້າມ ແລະ ຜູ້ຟັງສະເໝີ.
- 5) ຢ່າເວົ້າຊື່ແທ້ຂອງຝ່າຍກົງກັນຂ້າມ ຄວນເວົ້າຊື່ຕຳແໜ່ງຂອງການໂຕ້ວາທີແທນເຊັ່ນ: ຫົວໜ້າຝ່າຍສະເໜີ, ຫົວໜ້າຝ່າຍຄ້ານ, ຜູ້ຮ່ວມສະເໜີທີ່ໜຶ່ງ, ສອງ ຫຼື ສາມ, ຜູ້ຮ່ວມຝ່າຍຄ້ານທີ່ໜຶ່ງ, ສອງ ຫຼື ສາມເປັນຕົ້ນ.
- 6) ຢ່າຊີ້ໜ້າຝ່າຍກົງກັນຂ້າມໃນເວລາໂຕ້ວາທີ.
- 7) ຢ່າເວົ້າເກີນເວລາທີ່ກຳນົດໃຫ້.

7. ຄຸນສົມບັດຂອງນັກໂຕ້ວາທີ

ຜູ້ທີ່ຈະເປັນນັກໂຕ້ວາທີ ຕ້ອງເປັນຄົນທີ່ເວົ້າເກັ່ງ ໝາຍຄວາມວ່າ: ການເວົ້າເກັ່ງຂອງນັກໂຕ້ວາທີຕ້ອງມີເຫດຜົນທີ່ໜ້າເຊື່ອຖືໄດ້, ຮູ້ຈັກການໃຊ້ຖ້ອຍຄຳທີ່ມ່ວນ ແລະ ປະທັບໃຈຜູ້ຟັງ. ນອກຈາກນັ້ນ, ຜູ້ໂຕ້ວາທີຕ້ອງມີພື້ນຖານຫຼາຍໆດ້ານ ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

1) ມີພື້ນຖານຄວາມຮູ້ດີ.

ພື້ນຖານຄວາມຮູ້ດີ ແລະ ກວ້າງຂວາງແມ່ນສິ່ງສຳຄັນ ແລະ ຈຳເປັນທີ່ນັກໂຕ້ວາທີຕ້ອງມີເພາະການໂຕ້ວາທີໝາຍເຖິງການໂຕ້ແຍ້ງກັນໃນເລື່ອງໃດໜຶ່ງ ເພື່ອເອົາຊະນະກັນດ້ວຍເຫດ ແລະ ຜົນບໍ່ແມ່ນເອົາຊະນະດ້ວຍອາລົມ. ດັ່ງນັ້ນ, ຜູ້ຮຽນຫຼາຍ, ອ່ານຫຼາຍ, ຄົ້ນຄວ້າຊອກຮູ້ຫຼາຍຍ່ອມຈະເວົ້າໄດ້ດີ, ມີເຫດຜົນ, ເປັນຕາຟັງ ແລະ ໃກ້ຄຽງກັບຄວາມເປັນຈິງຫຼາຍກວ່າຄົນທີ່ຮຽນໜ້ອຍ, ອ່ານໜ້ອຍ ແລະ ບໍ່ມັກຄົ້ນຄວ້າ. ສະນັ້ນ ການຈະເປັນນັກໂຕ້ວາທີທີ່ດີຄວນຈະເປັນຜູ້ມັກຊອກຮູ້ ແລະ ຮຳຮຽນຢູ່ສະເໝີ; ຜູ້ທີ່ບໍ່ທັນມີພື້ນຖານຄວາມຮູ້ ຖ້າໝັ່ນຄົ້ນຄວ້າສະແຫວງຫາຄວາມຮູ້ເພີ່ມເຕີມກໍສາມາດພັດທະນາພື້ນຖານຄວາມຮູ້ໃຫ້ດີໄດ້. ຄວາມຮູ້ທີ່ຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ຄົ້ນຄວ້າສຶກສາໄດ້ແກ່: ກົດໝາຍ, ພູມສາດ, ປະຫວັດສາດ, ເສດຖະສາດ, ສັງຄົມສາດ, ຈິດຕະສາດ, ປະຫວັດຂອງບຸກຄົນທີ່ສຳຄັນ ແລະ ຄວາມຮູ້ດ້ານພາສາລາວ-ວັນນະຄະດີ.

2) ມີຄວາມຮູ້ຮອບຕົວຢ່າງກວ້າງຂວາງ

ນັກໂຕ້ວາທີທີ່ເກັ່ງ ນອກຈາກຈະມີພື້ນຖານຄວາມຮູ້ທີ່ດີ ແລະ ແໜ້ນໜາແລ້ວ ຍັງຈະຕ້ອງມີຄວາມຮູ້ຮອບຕົວຢ່າງກວ້າງຂວາງອີກດ້ວຍ.

3) ຮູ້ໃຊ້ຄຳເວົ້າ

ການໂຕ້ວາທີເປັນຮູບແບບການເວົ້າທີ່ຫຼາຍຄົນຜັດປ່ຽນກັນເວົ້າ. ການໃຊ້ຄຳເວົ້າເປັນສິ່ງທີ່ສຳຄັນໃນການໂຕ້ວາທີ. ດັ່ງນັ້ນ, ການໃຊ້ຖ້ອຍຄຳຈຶ່ງເປັນປະເດັນທີ່ຄວນເອົາໃຈ ໃສ່ເຊິ່ງທ່ານຜູ້ຮູ້ໄດ້ວາງກົດເກນກຸ່ວກັບການໃຊ້ພາສາຄຳເວົ້າໃນການໂຕ້ວາທີໄວ້ກວ້າງດັ່ງນີ້:

- ໃຊ້ຄຳເວົ້າທີ່ພໍເໝາະພໍດີ (ບໍ່ໃຊ້ຄຳສັບຢ່າງພຸ່ມເພື່ອຍ, ຖ້ອຍຄຳໃດທີ່ບໍ່ຈຳເປັນ ຫຼື ບໍ່ເພີ່ມຄວາມໝາຍໃດໆໃຫ້ຕັດອອກເຊັ່ນ: ອາບນ້ຳອາບໂນ, ຕະຫຼາດຕະລື... ຄຳທີ່ຂີດກ້ອງຄວນຕັດອອກ).

- ໃຊ້ຄຳເວົ້າທີ່ສັ້ນກະທັດຮັດ ຟັງແລ້ວເຂົ້າໃຈທັນທີ.

- ເວົ້າໃຫ້ຊັດເຈນ (ດ້ານຄວາມໝາຍ ແລະ ນ້ຳສຽງ) ບໍ່ຊ້າ ຫຼື ໄວເກີນໄປ.

- ໃຊ້ຄຳເວົ້າທີ່ທຸກຄົນສາມາດເຂົ້າໃຈໄດ້.

- ໃຊ້ຄໍາເວົ້າທີ່ສັ້ນ ຄວນຫຼີກເວັ້ນຄໍາເວົ້າທີ່ຍືດຍາວແຕ່ມີຄວາມໝາຍດຽວ ຫຼື ມີຄວາມໝາຍຄ້າຍຄືກັນ.
- ຖ້າຈະໃຊ້ສັບພາສາປາລີ-ສັນສະກິດ ຕ້ອງຮູ້ຄວາມໝາຍທີ່ແນ່ນອນເສຍກ່ອນ.

4) ຮູ້ຈັກໃຊ້ສຽງໃນການເວົ້າ

ການໂຕ້ວາທີ ຕ້ອງໄດ້ສຽງໃຊ້ເກືອບຕະຫຼອດເວລາ ແລະ ໃຊ້ສຽງຢ່າງຈິງຈັງດ້ວຍເຫດວ່າເວລາໃນການເວົ້າໜ້ອຍ ແລະ ບໍ່ເມື່ອຍເໝືອນການເວົ້າທີ່ຕ້ອງໃຊ້ເວລາຍາວໆເຊັ່ນ: ການປາຖະກະຖາ.

ການໃຊ້ສຽງໃນການໂຕ້ວາທີ ຈະຕ້ອງເໝາະສົມກັບຂໍ້ມູນ. ຜູ້ທີ່ເວົ້າສຽງດັງຍ່ອມມີຜົນດີກວ່າຜູ້ທີ່ເວົ້າຄ່ອຍໆ; ຜູ້ທີ່ເນັ້ນສຽງໜັກເປົາໃນເວລາເວົ້າ, ຮູ້ຈັງຫວະວັກຕອນທີ່ເໝາະສົມໃນການເວົ້າຍ່ອມຈະສ້າງຄວາມປະທັບໃຈແກ່ຜູ້ຟັງ ແລະ ສາມາດເພີ່ມນ້ຳໜັກໃຫ້ຄໍາເວົ້າໄດ້ດີກວ່າຜູ້ທີ່ໃຊ້ສຽງບໍ່ຖືກຕ້ອງ.

5) ຮູ້ຈັກສະແດງທ່າທີປະກອບການເວົ້າ

ການສະແດງທ່າທີປະກອບການເວົ້ານັ້ນມີຄວາມໝາຍສໍາຄັນ ແລະ ຈຳເປັນຢ່າງຍິ່ງເພາະການສະແດງທ່າທີປະກອບການເວົ້າທີ່ເໝາະສົມຈະຊ່ວຍເສີມບຸກຄະລິກລັກສະນະຂອງຜູ້ເວົ້າໃຫ້ດີຂຶ້ນ ແລະ ເປັນການເພີ່ມສີສັນໃນການເວົ້າເຮັດໃຫ້ຄໍາເວົ້າມີນ້ຳໜັກໜ້າຟັງ ແລະ ໜ້າເຊື່ອຖືຍິ່ງຂຶ້ນ, ການສະແດງທ່າທີປະກອບການເວົ້າມີຂໍ້ຄວນເອົາໃຈໃສ່ດັ່ງນີ້:

- ແຕ່ງກາຍໃຫ້ສຸພາບຮຽບຮ້ອຍ.
- ຂະນະທີ່ເວົ້າບໍ່ຄວນຫຼົບສາຍຕາຜູ້ຟັງ ແຕ່ໃຫ້ອ່ອນນ້ອມ ແລະ ເປັນມິດ.
- ຍື່ມໃນເວລາທີ່ຄວນຍື່ມ, ເຄັ່ງຂຶ້ນຈິງຈັງໃນເວລາທີ່ເໝາະສົມ.
- ໃຊ້ມືປະກອບການເວົ້າໃຫ້ເໝາະ (ບໍ່ໃຊ້ຕະຫຼອດເວລາ).
- ຍືນໃຫ້ສະຫງ່າຜ່າເຜີຍ.
- ບໍ່ຍືກຄົວ, ບໍ່ແກະເກົາໃນເວລາເວົ້າ.
- ບໍ່ຢ່າງໄປໆມາໆເລື້ອຍໆ.
- ບໍ່ສະແດງທ່າທີຫຼາຍເກີນໄປ.
- ບໍ່ຖິ້ມນ້ຳລາຍ, ຄາຍຂີ້ມູກ, ບໍ່ໄອ ຫຼື ໝາດຄໍເລື້ອຍໆ.

8. ການກຽມທຶມໂຕ້ວາທີ

ການກະກຽມທຶມໃຫ້ພຽບພ້ອມກ່ອນຂຶ້ນໂຕ້ວາທີເປັນຂັ້ນຕອນທີ່ສໍາຄັນຫຼາຍໂດຍປົກກະຕິ ຜູ້ຮັບຜິດຊອບໜ້າທີ່ດັ່ງກ່າວນີ້ ເພິ່ນເອີ້ນວ່າ "ຄູເຝິກ" ຫຼື ຜູ້ຄວບຄຸມທຶມນັ້ນເອງ.

ຜູ້ຄຸມທຶມຈະເປັນຜູ້ມີຄວາມຮູ້ ແລະ ມີປະສົບການໃນການໂຕ້ວາທີມາພໍສົມຄວນ. ສາມາດ ເບິ່ງບັນຫາຢ່າງກວ້າງໄກວ່າຄວນຈະຈັດທຶມແນວໃດຈຶ່ງຈະໄດ້ປຽບຝ່າຍກົງກັນຂ້າມ ແລະ ສາມາດເອົາຊະນະໃນການໂຕ້ວາທີຄັ້ງນັ້ນໄດ້. ດັ່ງນັ້ນ, ເພື່ອໃຫ້ການກະກຽມທຶມໂຕ້ວາທີດີຂຶ້ນ ມີຂໍ້ຄວນປະຕິບັດດັ່ງນີ້:

1) ທຶມໂຕ້ວາທີແຕ່ລະທຶມຈະຕ້ອງມີລູກທຶມຢ່າງໜ້ອຍ 6 ຄົນ ເພື່ອແຮ່ໄວ້ເວລາຈໍາເປັນ ເມື່ອລູກທຶມຄົນໃດຄົນໜຶ່ງເກີດເຈັບເປັນ ຫຼື ບໍ່ພ້ອມທີ່ຈະຂຶ້ນໂຕ້ວາທີໄດ້.

2) ການເລືອກລູກທຶມຄວນພິຈາລະນາຄວາມສາມາດໃນການເວົ້າ ການໂຕ້ແຍ້ງ ແລະ ຄວາມສາມາດດ້ານວາທະສິນ ແຕ່ຖ້າຫາກບໍ່ມີເງື່ອນໄຂດັ່ງກ່າວ ຫຼື ມີໜ້ອຍຈໍາເປັນຕ້ອງໄດ້ ເຝິກຝົນເລື້ອຍໆ.

3) ການຈັດທຶມ ຖ້າມີຢຶງສອງຊາຍສອງຄວນຈະສະຫຼັບກັນ ສ່ວນຫົວໜ້າທຶມຈະເປັນ ຊາຍ ຫຼື ຢຶງກໍໄດ້ແຕ່ຕ້ອງຈັດຕັ້ງໃຫ້ແນ່ນອນບໍ່ຄວນປຸງນກັນເລື້ອຍໆ.

9. ວິທີກຽມຕົວໂຕ້ວາທີ

ພາຍຫຼັງຊາບວ່າ ການໂຕ້ວາທີຄັ້ງນັ້ນໆທຶມຂອງຕົນເອງໄດ້ໂຕ້ໃນຍັດຕິໃດ ແລະ ເປັນ ຝ່າຍໃດ (ຝ່າຍສະເໜີ ຫຼື ຝ່າຍຄ້ານ) ຈາກນັ້ນຜູ້ຄຸມທຶມຈຶ່ງກຽມຕົວເພື່ອອຸ່ນເຄື່ອງ, ເຝິກການ ຄັດຄ້ານໃຫ້ຊໍານານ ແລະ ກຽມຂຽນບົດ.

1) ອຸ່ນເຄື່ອງ (ຊ້ອມ)

ເອີ້ນລູກທຶມທັງ 6 ຄົນມາເຕົ້າໂຮມກັນ ຈາກນັ້ນແບ່ງເປັນສອງຝ່າຍ: ຝ່າຍສະເໜີ 3 ຄົນ ແລະ ຝ່າຍຄ້ານ 3 ຄົນ, ລູກທຶມເສີມອີກຝ່າຍລະ 1 ຄົນ. ຖ້າໃນເວລາໂຕ້ຕົວຈິງທຶມເຮົາເປັນ ຝ່າຍໃດກໍໃຫ້ຫົວໜ້າທຶມ ແລະ ຜູ້ສະໜັບສະໜູນຜູ້ທີ 1 ຢູ່ຝ່າຍນັ້ນແລ້ວຈັດການອຸ່ນເຄື່ອງໃນ ຍັດຕິທີ່ຈະໂຕ້ຕົວຈິງ.

2) ເຝິກການຄັດຄ້ານໃຫ້ຊໍານານ

ວິທີຄັດຄ້ານໃນປະເດັນທີ່ໂຕ້ວາທີ ຕ້ອງພະຍາຍາມໃຫ້ຜູ້ໂຕ້ວາທີເຝິກຊ້ອມ, ທົບທວນ ໃຫ້ຊໍານານ ແລະ ເຝິກຈົນເກີດຄວາມຄ່ອງແຄ້ວເທົ່າໃດຍິ່ງດີ.

3) ຂຽນບົດ

ອຸປະກອນຢ່າງໜຶ່ງທີ່ຈະຊ່ວຍຄວາມຈຳໃນເວລາຂຶ້ນໂຕ້ຄຶການຂຽນບົດ ເຊິ່ງການຂຽນບົດໃນການໂຕ້ວາທີມີວິທີດັ່ງນີ້:

- ຂຽນຍັດຕິທີ່ຈະໂຕ້ໄວ້ຫົວເຈ້ຍທຸກໂປດ້ວຍຕົວໜັງສືໃຫຍ່ໆ ແລະ ອ່ານງ່າຍ.
- ຖ້າທີມຕົນເອງຢູ່ຝ່າຍໃດ (ສະເໜີ ຫຼື ຄ້ານ) ກໍຂຽນຕົວໃຫຍ່ໆໃສ່ຫົວເຈ້ຍໃບນັ້ນຕື່ມອີກ.
- ຂຽນເນື້ອໃນເລື່ອງທີ່ຈະໂຕ້ຕັ້ງແຕ່ຕົ້ນຈົນສຸດ ແຕ່ຕ້ອງຂຽນໃຫ້ເປັນລະບົບສະອາດ ແລະ ອ່ານງ່າຍ.
- ສ່ວນຂໍ້ຄັດຄ້ານໃຫ້ປະຫວ່າງເນື້ອທີ່ໃນເຈ້ຍໄວ້ ເມື່ອເຫັນຂໍ້ບົກພ່ອງຂອງຝ່າຍກົງກັນຂ້າມຈຶ່ງຂຽນຕື່ມໃສ່.

ສະຫຼຸບແລ້ວ ບົດທີ່ຂຽນນັ້ນບໍ່ແມ່ນຈຸດປະສົງນຳໄປອ່ານໃນເວລາໂຕ້ແຕ່ຄວນເຝິກອ່ານແບບເວົ້າໃຫ້ຄ່ອງແຄ້ວຈະຊ່ວຍໃຫ້ເນື້ອໃນໂຕ້ວາທີດີຂຶ້ນ ແຕ່ບໍ່ຄວນກັມໜ້າອ່ານແຕ່ຕົ້ນຈົນຈົບ, ເພາະຈະເຮັດໃຫ້ເສຍບຸກຄະລິກລັກສະນະຂອງນັກໂຕ້ວາທີເຮັດໃຫ້ຄຳເວົ້າ ແລະ ເຫດຜົນເຫຼົ່ານັ້ນບໍ່ໜ້າເຊື່ອຖື.

ຄຳຖາມ

1. ຄວາມໝາຍຂອງການໂຕ້ວາທີມີແນວໃດ?
2. ໜ້າທີ່ຂອງອົງປະກອບການໂຕ້ວາທີມີແນວໃດແດ່?
3. ມາລະຍາດການໂຕ້ວາທີມີແນວໃດ?
4. ຄຸນລົມບັດຂອງນັກໂຕ້ວາທີມີແນວໃດແດ່?

ບົດເຝິກຫັດ

ຈົ່ງໝາຍ ○ ໃສ່ຂໍ້ຄຳຕອບທີ່ຖືກຕ້ອງ

1. ການໂຕ້ວາທີຕ່າງກັບການອະພິປາຍໃນຂໍ້ໃດ?
 - ກ. ເວົ້າເພື່ອໃຫ້ຂໍ້ມູນ ແລະ ຄວາມຈິງ.
 - ຂ. ເວົ້າເພື່ອສະແດງຄວາມຈິງເທົ່ານັ້ນ.
 - ຄ. ເວົ້າເພື່ອຢາກຮູ້ຄວາມຄິດເຫັນຂອງຝ່າຍອື່ນ.
 - ງ. ເວົ້າເພື່ອສະແດງຄາລົມ ແລະ ເອົາຊະນະຝ່າຍກົງກັນຂ້າມ.

2. ການເອົາຊະນະກັນໃນການໂຕ້ວາທີແມ່ນອີງໃສ່ບັນຫາໃດ?

- ກ. ຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດຂອງຜູ້ໂຕ້ວາທີ.
- ຂ. ຄວາມສຸພາບຮຽບຮ້ອຍຂອງຜູ້ໂຕ້ວາທີ.
- ຄ. ຄວາມຜິດ ຫຼື ຄວາມຖືກຕ້ອງຂອງຍັດຕິ.
- ງ. ຄວາມສາມາດໃນການຫາເຫດຜົນມາອ້າງອີງ.

3. ຂໍ້ໃດແມ່ນຄຸນສົມບັດຂອງນັກໂຕ້ວາທີ?

- ກ. ມີຄວາມຮູ້ຮອບຕົວຢ່າງກວ້າງຂວາງ, ມີພື້ນຖານຄວາມຮູ້ດີ, ຮູ້ໃຊ້ຄຳເວົ້າ.
- ຂ. ມີຄວາມຮູ້ຮອບຕົວຢ່າງກວ້າງຂວາງ, ມີພື້ນຖານຄວາມຮູ້ດີ, ມີວາທະສິນໃນການເວົ້າ.
- ຄ. ຮູ້ຈັກສະແດງທ່າທີປະກອບການເວົ້າ, ຮູ້ຈັກໃຊ້ສຽງໃນການເວົ້າ, ມີສິລະປະໃນການເວົ້າ.
- ງ. ຮູ້ຈັກສະແດງທ່າທີປະກອບການເວົ້າ, ຮູ້ຈັກໃຊ້ສຽງໃນການເວົ້າ, ມີຄວາມສາມາດໃນການເວົ້າ.

4. ຂໍ້ໃດບໍ່ຄວນກະທຳໃນເວລາໂຕ້ວາທີ?

- ກ. ເວົ້າຊີ້ແທ້ຝ່າຍກົງກັນຂ້າມ.
- ຂ. ເວົ້າສຽງດັງເກີນຄວາມຈຳເປັນ.
- ຄ. ຫົວຂວັນເມື່ອຝ່າຍກົງກັນຂ້າມເວົ້າຜິດ.
- ງ. ໝົດເວລາແລ້ວຍັງເວົ້າຕໍ່ບໍ່ເຊົາທັນທີ.

5. ແມ່ນໃຜເປັນຄົນເວົ້າສຸດທ້າຍໃນການໂຕ້ວາທີ?

- ກ. ຫົວໜ້າຝ່າຍຄ້ານ.
- ຂ. ຫົວໜ້າຝ່າຍສະເໜີ.
- ຄ. ຝ່າຍຄ້ານ ຄົນທີ 3.
- ງ. ຝ່າຍສະເໜີ ຄົນທີ 3.

6. ຂໍ້ໃດບໍ່ຖືກຕ້ອງກ່ຽວກັບການໂຕ້ວາທີ?

- ກ. ຫົວຂໍ້ການໂຕ້ວາທີເອີ້ນວ່າ "ຍັດຕິ".
- ຂ. ຫົວໜ້າຝ່າຍສະເໜີເປັນຜູ້ສະຫຼຸບກ່ອນ.
- ຄ. ຜູ້ສະເໜີຄວາມຄິດເຫັນຄົນທຳອິດຄືຫົວໜ້າຝ່າຍສະເໜີ.
- ງ. ການຕັດສິນໂຕ້ວາທີກຳມະການຈະພິຈາລະນາຈາກເຫດຜົນຄວາມເປັນຈິງ.

ຕົວຢ່າງ 1: ການໂຕ້ວາທີ ໃນຍັດຕິທີ່ວ່າ: "ເປັນຜູ້ປົກຄອງລຳບາກກວ່າເປັນຄູ"

ຝ່າຍສະເໜີ:

ເປັນຜູ້ປົກຄອງລຳບາກກວ່າເປັນຄູ

1. ດ້ານການລ້ຽງດູ

- ແມ່ ຕ້ອງດູແລລູກຕັ້ງແຕ່ຢູ່ໃນທ້ອງ.
- ຕ້ອງດູແລເບິ່ງແຍງອົບອົມລ້ຽງດູຕັ້ງແຕ່ນ້ອຍຈົນເຂົ້າໂຮງຮຽນ ແລະ ຕໍ່ໄປຈົນໃຫຍ່.
- ລູກຮຽນບໍ່ເກັ່ງຕ້ອງໃຫ້ຮຽນເພີ່ມ ເພາະຢາກໃຫ້ລູກເສັ້ງຜ່ານໄດ້.
- ຕອນຍັງນ້ອຍບໍ່ຢາກໄປໂຮງຮຽນ.
- ໄປໂຮງຮຽນແລ້ວຕິດເພື່ອນອີກ.
- ເຊື່ອຄູຫຼາຍກວ່າເຊື່ອພໍ່ແມ່, ອັນໃດທີ່ຄູສັ່ງຕ້ອງໃຫ້ໄດ້.

2. ດ້ານເສດຖະກິດ

- ຕ້ອງໄດ້ສິ່ງ-ມາຮັບລູກທຸກມື້.
- ຕ້ອງໄດ້ຫາເງິນເພື່ອຈ່າຍຄ່າຮຽນ, ຊື້ເສື້ອຜ້າອາພອນ...
- ຕ້ອງໄດ້ໃຊ້ຈ່າຍຄ່າຮຽນເພີ່ມບາງວິຊາ ເຊັ່ນ: ວິຊາດົນຕີ, ກິລາ...
- ຍັງໃຫ້ລູກຕ້ອງມີເຄື່ອງໃຊ້ຄືກັບໝູ່ເພື່ອນເຊັ່ນ: ໂທລະສັບ, ຄອມພິວເຕີ...

ຝ່າຍຄ້ານ:

ເປັນຄູລຳບາກກວ່າຜູ້ປົກຄອງ

ນອກຈາກຈະຄ້ານຝ່າຍສະເໜີແລ້ວ ຝ່າຍຄ້ານຍັງຕ້ອງສະເໜີປະເດັນ ທີ່ຄູມີຄວາມລຳບາກແນວໃດແດ່?

1. ດ້ານການເຮັດວຽກງານ

- ຄູຕ້ອງເຮັດໜ້າທີ່ສອງຢ່າງ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງລຳບາກກວ່າຜູ້ປົກຄອງແທ້ໆຄື: ເປັນຄູຄົນທຳອິດຂອງລູກ (ຄູຄົນທຳອິດກໍຄືພໍ່ແມ່) ແລະ ເຮັດໜ້າທີ່ເປັນຄູຄົນທີສອງ (ພໍ່ແມ່ຂອງນັກຮຽນ). ດັ່ງນັ້ນ, ຄູຈຶ່ງມີລູກຫຼາຍຄົນ.

- ຄູບໍ່ພຽງແຕ່ສອນນັກຮຽນຢ່າງດຽວ ຍັງມີວຽກງານອື່ນໆທີ່ຈະຕ້ອງເຮັດ... ວຽກກໍຫຼາຍເງິນໜ້ອຍ.

- ຖ້າເປັນຄູປະຈຳທ້ອງ ຕ້ອງໄດ້ດູແລເບິ່ງແຍງນັກຮຽນໃຫ້ເໝືອນລູກ ຕ້ອງດູແລເບິ່ງແຍງນັກຮຽນໃນທ້ອງໜຶ່ງເປັນ 30-40 ຄົນ. ຄືກັນກັບມີລູກຕື່ມຕັ້ງຫຼາຍຄົນ, ພໍ່ແມ່ຢ່າງເກັ່ງກໍເບິ່ງແຍງລູກປະມານ 4-5 ຄົນ. ໂຮງຮຽນບາງບ່ອນທ້ອງໜຶ່ງເປັນ 50-60 ຄົນກໍມີ.

2. ດ້ານການດູແລເບິ່ງແຍງການປະພຶດຂອງນັກຮຽນ

- ພໍ່ແມ່ລ້ຽງລູກມາບໍ່ຄືກັນ ເມື່ອມາໂຮງຮຽນຕ້ອງດັດທາງດ້ານລະບຽບວິໄນຕ້ອງມາແຕ່ເຊົ້າເຄົາລົບທຸງຊາດ, ຕ້ອງສອນໃຫ້ຮູ້ຈັກຮັກປະເທດຊາດ, ຮູ້ຈັກອິດສະຫຼະປະເພນີ, ລະບຽບກົດໝາຍຕ່າງໆ.

- ຄູ່ຕ້ອງສອນ ແລະ ປະຕິບັດຕົນໃຫ້ເປັນແບບຢ່າງ ບໍ່ແມ່ນບອກສອນໃຫ້ແຕ່ນັກຮຽນເຮັດ ແຕ່ຄູ່ເຮັດບໍ່ໄດ້ ຄູ່ຕ້ອງຍາກໃນແບບນີ້ອີກ.

- ບັນຫາເລັກໆນ້ອຍໆຄູ່ຕ້ອງໄດ້ລຳລິລຳໄລ...ຄູ່ຕ້ອງໄດ້ເຝົ້ານັກຮຽນຈົນຮອດຜູ້ສຸດທ້າຍຈຶ່ງໄດ້ເມື່ອເຮືອນ (ຄູອະນຸບານ), ຕ້ອງໄດ້ຮັບຄຳຮ້ອງຂໍຈາກຜູ້ປົກຄອງໃຫ້ເບິ່ງແຍງເດັກເປັນພິເສດໃນເລື່ອງຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ເດັກບໍ່ກິນຜັກ, ເດັກມີນິດໄສເປັນແນວນັ້ນແນວນີ້...

- ຕ້ອງໄດ້ແກ້ໄຂເລື່ອງເດັກນ້ອຍຫຼົງໃໝ່ຕາມກະແສນິຍົມແບບຕາເວັນຕົກ.

- ຕ້ອງເບິ່ງແຍງເລື່ອງການຮຽນ, ການພົວພັນກັບເພື່ອນຝູງ, ບັນຫາຢາເສບຕິດ, ການພົວພັນແບບຊູ້ສາວ...ສາລະພັດ.

ຕົວຢ່າງ 2: ການໂຕ້ວາທີ ຍັດຕິ ໂຮງໝໍເອກະຊົນດີກວ່າໂຮງໝໍລັດ

ບັນຫາທີ່ຈະເວົ້າ ອັນດີ-ອັນບໍ່ດີຂອງໂຮງໝໍລັດ ແລະ ເອກະຊົນ

ຝ່າຍສະເໜີ 1 :

ໂຮງໝໍເອກະຊົນມີເຄື່ອງມືແພດ ແລະ ພະນັກງານຫຼາຍກວ່າໂຮງໝໍຂອງລັດ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ເສຍເວລາໃນການລໍຖ້າເຊັ່ນ: ກວດສາຍຕາ, ກວດເລືອດ ເປັນຕົ້ນ. ນອກຈາກນັ້ນ ໃນດ້ານພະນັກງານໂຮງໝໍລັດແພດທີ່ເກັ່ງຕອນກາງຄືນຈະມີໜ້ອຍ. ເລື່ອງອຸປະກອນ ແລະ ພະນັກງານເປັນເລື່ອງທີ່ສຳຄັນສຳລັບໂຮງໝໍ.

ຝ່າຍຄ້ານ 1:

ເຖິງແມ່ນວ່າໂຮງໝໍລັດຈະມີບັນຫາທາງດ້ານເຄື່ອງມື ແລະ ພະນັກງານບໍ່ພຽງພໍແທ້ ແຕ່ໂຮງໝໍລັດຈະມີແພດສະເພາະດ້ານທີ່ດີ ເປັນທີ່ໄວ້ວາງໃຈໄດ້ ແລະ ຍັງມີຊ່ວຍຊານໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອຕື່ມອີກ. ເຖິງວ່າອຸປະກອນບໍ່ພຽງພໍແຕ່ໂຮງໝໍລັດມີແພດສະເພາະດ້ານທີ່ມີປະສິບການ ແລະ ໄດ້ຮັບການເຝິກອົບຮົມທາງດ້ານວິຊາຢູ່ເລື້ອຍໆ.

ຝ່າຍສະເໜີ 2:

ໂຮງໝໍເອກະຊົນມີການບໍລິຫານດີກວ່າໂຮງໝໍລັດທີ່ມີຄວາມຊັກຊ້າໃນການລໍຖ້າປິ່ນປົວ ຮັກສາ, ຖ້າຄົນເຈັບເປັນພິນ້ອງ, ຄົນຮັກແພງກັນ ຫຼື ມີຖານະດີກໍຈະໄດ້ຮັບການເອົາໃຈໃສ່ ເປັນພິເສດ ມີການໃຫ້ລັດຄົວໄດ້ ກົງກັນຂ້າມຖ້າຄົນເຈັບທົ່ວໄປ ຫຼື ບໍ່ຄ່ອຍມີຖານະກໍບໍ່ຄ່ອຍ ໄດ້ຮັບການເອົາໃຈໃສ່ເທົ່າໃດ ປ່ອຍໃຫ້ໄປຕາມຄົວແບບບໍ່ສົນໃຈ, ບາງຄົນມາແຕ່ເຊົ້າເທົ່າແລງ ຈຶ່ງຄ່ອຍໄດ້ກວດກາປິ່ນປົວ, ແບບນີ້ແຫຼະເຮັດໃຫ້ຫຼາຍຄົນບໍ່ຢາກໄປໂຮງໝໍ.

ຝ່າຍຄ້ານ 2:

ທີ່ວ່າໂຮງໝໍລັດເລືອກໃຫ້ບໍລິການນັ້ນອາດມີຈິງ ແຕ່ໂຮງໝໍເອກະຊົນກໍບໍ່ຕ່າງກັນດອກ ເຖິງເປັນຄົນມີຖານະກໍຍັງມີການແບ່ງລະດັບເຊັ່ນ: ຄົນໜຶ່ງຂໍລົດກະບະມາ ຄົນໜຶ່ງຂໍລົດເປັນ ມາ ຜູ້ຮັບຕ້ອນ ແລະ ການໃຫ້ບໍລິການກໍຈະແຕກຕ່າງກັນໄປ.

ຝ່າຍສະເໜີ 3:

- ໃນການເອົາໃຈໃສ່ໃນການປິ່ນປົວຮັກສາຄົນເຈັບຂອງໂຮງໝໍເອກະຊົນຈະດີກວ່າໂຮງ ໝໍລັດ. ໂຮງໝໍລັດ ແພດພຽງແຕ່ເຮັດຕາມໜ້າທີ່ຂອງເຂົາເຈົ້າເທົ່ານັ້ນ. ຖ້າໃຊ້ບັດປະກັນ ສັງຄົມ (ໃນປັດຈຸບັນ) ກໍບໍ່ຄ່ອຍໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ຈາກແພດໝໍເທົ່າໃດ. ຢາທີ່ໃຊ້ໃນການປິ່ນປົວ ຮັກສາສໍາລັບຜູ້ໃຊ້ບັດປະກັນສັງຄົມສ່ວນຫຼາຍຈະໄດ້ແຕ່ຢາທີ່ມີລາຄາຖືກ ຫຼື ບໍ່ມີຢາໃຫ້ເລີຍ, ຄົນເຈັບຕ້ອງໄດ້ໄປຊື້ເອົາເອງ.

- ໂຮງໝໍເອກະຊົນມີສະຖານທີ່ສະອາດກວ່າໂຮງໝໍລັດໂດຍສະເພາະແມ່ນຫ້ອງນ້ຳ ແລະ ໂຮງໝໍເອກະຊົນຍັງມີການອໍານວຍຄວາມສະດວກຫຼາຍດ້ານເຊັ່ນ: ອິນເຕີເນັດ (Internet) ນອກຈາກນີ້ເວລາຄົນເຈັບໄປນອນປິ່ນປົວຢູ່ໂຮງໝໍເອກະຊົນກໍມີການດູແລເບິ່ງແຍງດີກວ່າໄປ ນອນປິ່ນປົວຢູ່ໂຮງໝໍລັດ ບາງເທື່ອປະໃຫ້ນອນລໍຖ້າຢູ່ເປັນມື້ແຕ່ບໍ່ຮູ້ວ່າຄົນເຈັບເປັນພະຍາດ ຫຍັງ? ຄິດເບິ່ງດູວ່າກ່ອນຈະໄດ້ຜົນກວດເລືອດຕ້ອງໃຊ້ເວລາດົນປານນັ້ນພຸ້ນບໍ່? ຍັງບໍ່ແລ້ວ ເວລາເອີ້ນຫາແພດກໍດົນຈຶ່ງຄ່ອຍມາຫາຄືບໍ່ມີຄວາມສົນໃຈນຳຄົນເຈັບເລີຍ.

ຝ່າຍຄ້ານ 3:

- ກ່ຽວກັບການເອົາໃຈໃສ່ປິ່ນປົວຮັກສາຄົນເຈັບໂຮງໝໍລັດ ຫຼື ໂຮງໝໍເອກະຊົນ ກໍມີ ລັກສະນະຄືກັນ ຈະດີ ຫຼື ບໍ່ດີມັນອາດຂຶ້ນກັບບຸກຄົນຫຼາຍກວ່າ. ພະນັກງານແພດໝໍຢູ່ໂຮງໝໍ ລັດຈະມີກົດລະບຽບ, ມີການສຳຫຼວດກວດກາ, ມີອົງການຈັດຕັ້ງຕ່າງໆ ຄອຍສຶກສາອົບຮົມ

ຕັກເຕືອນໃຫ້ພະນັກງານທຸກຄົນມີຈັນຍາບັນຂອງແພດໝໍຢູ່ສະເໝີ. ເລື່ອງການນຳໃຊ້ບັດປະກັນສັງຄົມທຸກພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກໍໄດ້ພະຍາຍາມປັບປຸງວິທີການຕ່າງໆໃຫ້ມີຄວາມວ່ອງໄວ ເພື່ອອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ຜູ້ໃຊ້ບັດປະກັນສັງຄົມມີຄວາມສະດວກຂຶ້ນເລື້ອຍໆ.

- ຈົ່ງຢູ່ວ່າໂຮງໝໍລັດຫຼາຍແຫ່ງຍັງບໍ່ທັນດີດ້ານຄວາມສະອາດ ແຕ່ເປັນບ່ອນຮອງຮັບຄົນເຈັບທຸກປະເພດຄົນຢູ່ໃນສັງຄົມ. ຂໍຄັດຄ້ານເລື່ອງອິນເຕີເນັດ (Internet) ໂຮງໝໍເອກະຊົນບາງແຫ່ງກໍຍັງບໍ່ທັນມີ ຫຼື ມີກໍບໍ່ຄ່ອຍສະດວກເທົ່າໃດ. ໂຮງໝໍລັດຍັງມີອັດຕາກິນໃຫ້ແກ່ຄົນເຈັບເປັນຕົ້ນແມ່ນໂຮງໝໍທະຫານ. ບັນຫາການດູແລເບິ່ງແຍງຄົນເຈັບນັ້ນວ່າໂຮງໝໍລັດບໍ່ທັນດີນັ້ນເນື່ອງມາຈາກທາງໂຮງໝໍມີພະນັກງານ ຫຼື ພະຍາບານບໍ່ພຽງພໍ.

ສະຫຼຸບ:

ຄົນທີ່ຍ້ານຄວາມສ່ຽງຕໍ່ຄວາມຜິດພາດຂອງໂຮງໝໍລັດໃຫ້ໄປໃຊ້ໂຮງໝໍເອກະຊົນ ແຕ່ຄົນທີ່ຕ້ອງການປິ່ນປົວສະເພາະໂລກກໍໃຫ້ໄປໃຊ້ໂຮງໝໍລັດ ແລະ ທ່າອ່ຽງຄົນຈະໄປໃຊ້ບໍລິການໂຮງໝໍເອກະຊົນຫຼາຍກວ່າເພາະສະດວກກວ່າ.

➤ ຄຳຊີ້ແຈງ

ຫົວຂໍ້ການໂຕ້ວາທີ ຍັດຕິທີ່ວ່າ: "ໂຮງໝໍເອກະຊົນດີກວ່າໂຮງໝໍລັດ" ເປັນພຽງຕົວຢ່າງໃຫ້ແກ່ການໂຕ້ວາທີເທົ່ານັ້ນບໍ່ໄດ້ກ່ຽວຂ້ອງກັບໂຮງໝໍລັດ ຫຼື ໂຮງໝໍເອກະຊົນໃດໜຶ່ງ.

ບົດທີ 9

ພິທີກອນ ແລະ ໂຄສິກ

1. ຄວາມໝາຍຂອງພິທີກອນ ແລະ ໂຄສິກ

1.1 ຄວາມໝາຍຂອງພິທີກອນ

ພິທີກອນ ໝາຍເຖິງຜູ້ທີ່ເຮັດໜ້າທີ່ປະສານງານໃນກິດຈະກຳການສະແດງ ຫຼື ການປະຊຸມ ທີ່ມີຜູ້ຮ່ວມລາຍການ ຫຼື ຜູ້ເວົ້າຫຼາຍກວ່າໜຶ່ງຄົນ ເຮັດໜ້າທີ່ທັງແນະນຳຜູ້ຮ່ວມລາຍການ ແລະ ດຳເນີນລາຍການໃຫ້ເປັນໄປດ້ວຍຄວາມເບີກບານມ່ວນຊື່ນ ຮຽບຮ້ອຍຕັ້ງແຕ່ຕົ້ນຈົນຈົບລາຍການ.

1.2 ຄວາມໝາຍຂອງໂຄສິກ

ໂຄສິກ ໝາຍເຖິງຜູ້ເຮັດໜ້າທີ່ເປັນປາກເປັນສຽງແທນຜູ້ປະກາດໂຄສະນາ ຜູ້ປະກາດ ໃນວິທະຍຸກະຈາຍສຽງ ແລະ ຜູ້ປະກາດທາງໂທລະພາບ ໂດຍເຮັດໜ້າທີ່ເວົ້າແທນທຸກຝ່າຍ. ເຊັ່ນ: ໂຄສິກລັດຖະບານ, ໂຄສິກພັກການເມືອງ, ໂຄສິກອົງກອນ ຫຼື ສະຖາບັນຕ່າງໆ, ໂຄສິກ ໃນງານຕ່າງໆໃນວັດ, ປະກາດທາງສະຖານີວິທະຍຸ ແລະ ໂທລະພາບ.

❖ ລັກສະນະຄ້າຍຄືກັນລະຫວ່າງພິທີກອນ ແລະ ໂຄສິກ

ລັກສະນະຄ້າຍຄືກັນລະຫວ່າງພິທີກອນ ແລະ ໂຄສິກກໍຄື ຕິດຕໍ່ສື່ສານລະຫວ່າງຜູ້ຈັດ ງານ, ຜູ້ຮັບເຊີນ ແລະ ຜູ້ຟັງ, ຜູ້ຊົມ ແລະ ປະສານງານກັບທຸກຝ່າຍໃຫ້ເກີດຄວາມຮຽບຮ້ອຍ.

ໃນປັດຈຸບັນການໃຊ້ຄຳວ່າ "ໂຄສິກ" ມີໜ້ອຍລົງ ສ່ວນໃຫຍ່ຈະໃຊ້ຄຳວ່າ "ພິທີກອນ". ກໍລະນີໃຊ້ໂຄສິກສະເພາະຜູ້ເຮັດໜ້າທີ່ປະກາດຂອງໜ່ວຍງານໃດໜຶ່ງເທົ່ານັ້ນເຊັ່ນ: ໂຄສິກ ລັດຖະບານ, ໂຄສິກພັກການເມືອງ ຯລຯ.

ສຳລັບຜູ້ປະກາດຂອງສະຖານີວິທະຍຸ ແລະ ໂທລະພາບມັກໃຊ້ຄຳວ່າ "ຜູ້ປະກາດ" ຮຽກແທນໂຄສິກ.

2. ຄຸນສົມບັດຂອງພິທີກອນ ແລະ ໂຄສິກ

2.1 ຄຸນສົມບັດຂອງພິທີກອນ

ຄຸນລັກສະນະທີ່ຈຳເປັນຂອງຜູ້ທີ່ເປັນພິທີກອນໃນພິທີການຕ່າງໆນັ້ນ ຜູ້ທີ່ມາຮ່ວມພິທີຈະ ມຸ່ງຄວາມໃນໃຈໄປທີ່ຈຸດດຽວກັນຄື ພິທີກອນ ເພາະຕ້ອງການຮັບຮູ້ວ່າ ພິທີການນັ້ນ ຈະດຳເນີນ ການໄປແນວໃດ. ດັ່ງນັ້ນ, ບຸກຄົນຜູ້ທີ່ເປັນພິທີກອນ ຈຳເປັນຕ້ອງມີຄຸນສົມບັດພິເສດທີ່ແຕກຕ່າງ ຈາກຜູ້ອື່ນທີ່ບໍ່ໄດ້ປະຕິບັດໜ້າທີ່ເປັນພິທີກອນ; ສະນັ້ນ, ຜູ້ທີ່ເປັນພິທີກອນຄວນມີຄຸນລັກສະນະ ທີ່ດີດັ່ງນີ້:

1) ດ້ານບຸກຄະລິກກະພາບ

- ຮູບກາຍດີໄດ້ແກ່ສີໜ້າ, ທ່າທາງ, ຊົງຜົມ, ການຍືນ ແລະ ການຍ່າງ.
- ແຕ່ງກາຍສຸພາບຮຽບຮ້ອຍໄດ້ແກ່ ເສື້ອຜ້າທີ່ມີຄວາມສະອາດ ແລະ ຖືກຕ້ອງກັບ ກາລະເທສະ ຖ້າແຕ່ງເຄື່ອງແບບຕ້ອງໃຫ້ຄົບຊຸດ ແລະ ຖືກຕ້ອງຕາມລະບຽບ.
- ກິລິຍາທ່າທາງດີໄດ້ແກ່ການຍື່ມແຍ້ມແຈ່ມໃສ, ການໃຊ້ສາຍຕາ, ມື ແລະ ກະຕິລືລົ້ນ ແຕ່ບໍ່ຕື່ນເຕັ້ນຈົນເກີນໄປ.
- ມີຈິດໃຈດີໄດ້ແກ່ ຄວາມສຸຂຸມ, ເຍືອກເຢັນ ແລະ ຕ້ອນຮັບແຂກຄົນຢ່າງເປັນມິດ ໃບໜ້າເບີກບານແຈ່ມໃສລ່າເລີງ.
- ມີຄວາມສົນໃຈ ແລະ ເອົາໃຈໃສ່ຜູ້ຄົນ.
- ມີຄວາມຊົງຈໍາທີ່ດີ.
- ບໍ່ເວົ້າຫຼາຍຈົນເກີນໄປ.
- ສາມາດປັບຕົວຕາມສະຖານະການຕ່າງໆໄດ້ຢ່າງວ່ອງໄວ.

2) ດ້ານບົດບາດເທິງເວທີ

ບົດບາດທີ່ແທ້ຈິງຂອງພິທີກອນຄື ບົດບາດໃນຂະນະທີ່ເຮັດໜ້າທີ່ເປັນພິທີກອນເທິງເວທີ ຫຼື ຕໍ່ໜ້າຜູ້ຄົນ; ພິທີກອນຈະມີສິນ ຫຼື ຫຼົມແຫຼວແນວໃດນັ້ນກໍເບິ່ງໄດ້ຈາກບົດບາດເທິງເວທີເປັນ ສໍາຄັນ.

ເນື່ອງຈາກວ່າພິທີກອນມີບົດບາດທີ່ສໍາຄັນດັ່ງທີ່ກ່າວມາຂ້າງນັ້ນ. ດັ່ງນັ້ນ, ພິທີກອນຈຶ່ງ ຈໍາເປັນຕ້ອງປັບປຸງບົດບາດໃຫ້ດີຂຶ້ນຕາມລໍາດັບດັ່ງນີ້:

+ **ດ້ານຈິດໃຈ:** ພິທີກອນຕ້ອງເປັນຄົນມີຈິດໃຈອົດທົນສູງ, ມີຈິດໃຈເຍືອກເຢັນ ບໍ່ໃຫ້ ຄວາມສໍາຄັນທີ່ຈະເວົ້າເຖິງແຕ່ເລື່ອງຕົນເອງ ຫຼື ເລົ່າປະຫວັດຕົນເອງ. ນອກຈາກນັ້ນ, ຕ້ອງ ສ້າງຄວາມຮູ້ສຶກໝັ້ນໃຈວ່າ ເຮົາຮັບຮູ້ທຸກຢ່າງ. ດັ່ງນັ້ນ, ການທີ່ຄວາມຮູ້ທີ່ແທ້ຈິງນັ້ນກໍຈະສ້າງ ຄວາມໝັ້ນໃຈໄດ້ ຍິ່ງມີການເຝິກຝົນ ແລະ ປະຕິບັດຢູ່ເປັນປະຈຳ ກໍຈະແກ້ໄຂເລື່ອງຄວາມ ຕື່ນເຕັ້ນ, ຕົກໃຈ, ເຂັ້ມອາຍໄດ້. ຢ່າລືມວ່າ ຖ້າພິທີກອນບໍ່ເຍືອກເຢັນ, ສຸຂຸມຮອບຄອບອາດ ຈະເຮັດໃຫ້ລືມຂັ້ນຕອນ ຫຼື ຂ້າມຂັ້ນຕອນ ເຊິ່ງຈະມີຜົນກະທົບກະເທືອນໄປຍັງລາຍການອື່ນໆ ອີກດ້ວຍ.

+ **ດ້ານການສະແດງອອກ:** ດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວມາແລ້ວວ່າ ຈິດໃຈເປັນພື້ນຖານຂອງທຸກຢ່າງ ຫາກມີຈິດໃຈໝັ້ນຄົງ, ມີສະມາທິ, ບໍ່ຕົກໃຈ, ບໍ່ຕົກຂະມະ ການສະແດງອອກທຸກຢ່າງກໍຈະຮຽບຮ້ອຍໄປຕາມງຸ້ນເຊັ່ນ: ການແຕ່ງກາຍສຸພາບຮຽບຮ້ອຍ, ມີໜ້າຕາທີ່ເບີກບານ, ທ່າທີ່ສະຫງ່າ, ແວວຕາເບິ່ງປະກາຍແຈ່ມໃສແນມເບິ່ງຜູ້ຟັງຢ່າງເປັນມິດ, ຍືນສະຫງ່າຜ່າເຜີຍ, ຮວບຮວມອາການບໍ່ໃຫ້ຕື່ນເຕັ້ນ ແລະ ຕົກໃຈຈົນເກີນໄປ, ຫຼີກລ່ຽງລັກສະນະກົມໆເງິຍໆ ເພື່ອອ່ານບົດ ຫຼື ບັນທຶກປະຈຳຕົວ.

3) ດ້ານການເວົ້າ

ການເວົ້າຂອງພິທີກອນຄວນເປັນໄປໃນລັກສະນະດັ່ງນີ້:

- ໃຊ້ປະໂຫຍກສັ້ນໆ ເຂົ້າໃຈງ່າຍ.
- ເວົ້າໃຫ້ຖືກຫຼັກພາສາ ຫຼື ຄວາມນິຍົມ.
- ຕ້ອງເວົ້າໃຫ້ໜ້ອຍທີ່ສຸດ ຫຼີກລ່ຽງການເວົ້າຫຼາຍເກີນໄປແບບພັນລະນາໂວຫານ (ຄືການເວົ້າແບບລະອຽດຖີ່ຖ້ວນຈົນເກີນໄປ)
- ເວົ້າຕາມບົດ ບໍ່ເວົ້ານອກບົດ ຫຼື ເວົ້າແບບລະເມີເພີ້ຝັນ (ຜູ້ຟັງບໍ່ສົນໃຈວ່າພິທີກອນຈະມີຄວາມຮູ້ຫຼາຍພຽງໃດ ແຕ່ສົນໃຈວ່າຈະດຳເນີນການໃນຂັ້ນຕອນຕໍ່ໄປແນວໃດ).
- ລະວັງຄຳເວົ້າເຫຼືອເຊັ່ນ: ເອີ, ອ້າ, ເນາະ, ເຈົ້າໆລໆ ຫຼາຍຄັ້ງຈົນເກີນໄປ.
- ຫຼີກລ່ຽງຖ້ອຍຄຳທີ່ເຮັດໃຫ້ຜູ້ຟັງຮູ້ສຶກວ່າເປັນການສຽດສີ, ເຍາະເຍີ້ຍ, ຂົ່ມເພີ່ນຍໍໂຕ.

❖ ລັກສະນະຂອງພິທີກອນ

- ຮູ້ຈັກຮວບຮວມກິລິຍາມາລະຍາດ ແລະ ທ່າທາງ.
- ວາງຕົວໃຫ້ເໝາະສົມ.
- ຊື່ນຊົມທຸກຝ່າຍ.
- ມີຄວາມພິຖີພິຖັນໃນຄຳເວົ້າ.
- ເປັນມິດຕະພາບ ສ້າງຄວາມໄມຕິຈິດ.
- ພໍດີໃນການໃຊ້ຄຳເວົ້າ.
- ບຸກຄະລິກດີ.
- ບໍ່ໂອ້ອວດ.
- ລະງັບອາລົມ.
- ໃຊ້ຄຳເວົ້າທີ່ແຫຼມຄົມ.

+ ຂໍ້ບົກພ່ອງຂອງການອອກສຽງໂດຍທົ່ວໄປຂອງພິທີກອນມີດັ່ງນີ້:

- ສຽງນັ້ນເປົາ ຫຼື ຄ່ອຍເກີນໄປ.
- ວິທີແກ້ໄຂຄື: ປັບທີ່ລະບົບເຄື່ອງສຽງ ຫຼື ເວົ້າເພີ່ມພະລັງສຽງ.
- ເວົ້າຊ້າ ຫຼື ໄວເກີນໄປ.
- ເວົ້າອີກໆອີກໆ ເອີໆ ອາໆ ເຮັດໃຫ້ໜ້າລຳຄານໂດຍສະເພາະຜູ້ຍິງບໍ່ຄວນເຮັດ.
- ທ່ວງທຳນອງການເວົ້ານັ້ນ ນ້ຳສຽງທີ່ລາບລຽບເກີນໄປ.
- ເວົ້າສຽງສະເໝີລະດັບດຽວກັນໝົດ ຂາດນ້ຳສຽງສູງຕ່ຳຢ່າງຊັດເຈນ.

+ ວິທີປັບປຸງນ້ຳສຽງໃຫ້ດີຂຶ້ນ

- ເວົ້າໃຫ້ສຽງດັງຟັງຊັດເຈນ.
- ຈັງຫວະການເວົ້າບໍ່ຊ້າ ຫຼື ໄວເກີນໄປ.
- ຢ່າເວົ້າເອີໆ ອາໆໆ.
- ຢ່າເວົ້າຄືກັບອ່ານໜັງສື ຫຼື ທ່ອງຈຳ.
- ເວົ້າດ້ວຍຄວາມຮູ້ສຶກທີ່ຈິງໃຈ

2.2 ຄຸນສົມບັດຂອງໂຄສົກ

ໂຄສົກທີ່ດີຄວນມີຄຸນສົມບັດຫຼາຍດ້ານດັ່ງນີ້:

- ມີຄວາມຮູ້ໃນເລື່ອງທີ່ເວົ້າ.
- ມີຄວາມໜ້າເຊື່ອຖື.
- ເປັນຄົນໜ້າໄວ້ວາງໃຈ.
- ເປັນຄົນມີສະເໝ່ ເປັນຕາເບິ່ງຕາແຍງ.
- ເປັນຄົນມີໄມຕິຈິດ ເປັນທີ່ຮັກໄຄຂອງມວນຊົນ.
- ປັນຄົນມີຄວາມທ່ຽງທຳ.

ນອກຈາກມີຄຸນສົມບັດດີແລ້ວ ໂຄສົກຄວນມີທັກສະໃນການສື່ສານຕື່ມອີກເຊັ່ນ: ທັກສະໃນການໃຊ້ຄຳ, ການສະແດງອອກ ແລະ ທັກສະໃນການເປັນນັກສະແດງ. ນອກຈາກນັ້ນ ເນື້ອຫາຂອງການເວົ້າກໍເປັນຄຸນສົມບັດອີກຢ່າງໜຶ່ງທີ່ໂຄສົກຄວນເອົາໃຈໃສ່ເປັນພິເສດດັ່ງນີ້:

+ ການກຳນົດເນື້ອຫາ ແລະ ຖ້ອຍຄຳ ວ່າເຮົາຈະເວົ້າກັບໃຜ, ເພື່ອຫຍັງ, ເວລາທີ່ມີຫຼາຍໜ້ອຍພຽງໃດ.

+ ການຮຽບຮຽງເນື້ອຄວາມຕ້ອງເປັນລະບົບເກາະກ່າຍກັນ, ຈັດຮຽງເນື້ອໃນທີ່ຈະເວົ້າໃຫ້ເປັນໄປຕາມແຕ່ລະຂັ້ນຕອນຕັ້ງແຕ່ເລີ່ມຕົ້ນຈົນຈົບ.

+ ການສ້າງຄວາມໝ້າເຊື່ອຖືເຊັ່ນ: ຄວນມີຫຼັກຖານ, ສະຖິຕິ, ທິດສະດີ ແລະ ມີຜູ້ຊົງຄຸນວຸດທິຕື່ມອີກ.

3. ໜ້າທີ່ຂອງພິທີກອນ ແລະ ໂຄສົກ

3.1 ໜ້າທີ່ຂອງພິທີກອນ

ໃນການປະຕິບັດງານໃນແຕ່ລະຄັ້ງຜູ້ທີ່ເປັນພິທີກອນມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ກຽມພ້ອມທຸກຂັ້ນຕອນ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ງານທີ່ຕົນເອງຮັບຜິດຊອບນັ້ນມີປະສິດທິຜົນສູງຜູ້ທີ່ເປັນພິທີກອນ ແລະ ໂຄສົກຄວນເຂົ້າໃຈໜ້າທີ່ຂອງຕົນເອງຢ່າງເລິກເຊິ່ງໃນແຕ່ລະຂັ້ນຕອນດັ່ງລຸ່ມນີ້:

1) ຂັ້ນກະກຽມ

- ປະສານງານຫາຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບລາຍການ, ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມລາຍການ, ລຳດັບຂັ້ນຕອນຂອງລາຍການໃຫ້ຊັດເຈນ, ສຶກສາລາຍການຢ່າງລະອຽດ ເພື່ອຮັບຮູ້ຈຸດປະສົງທີ່ໜ້າສົນໃຈ ຫຼື ອາດຈະເປັນບັນຫາ ຯລຯ.

- ທຳຄວາມລຶ້ງເຄີຍກັບຜູ້ສະແດງ, ຜູ້ຮ່ວມລາຍການ ຫຼື ບຸກຄົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກ່ອນເຖິງເວລາດຳເນີນລາຍການ.

- ຖ້າລາຍການມີຂັ້ນຕອນ ຫຼື ເຕັກນິກພິເສດຕ້ອງສຶກສາຂໍ້ມູນໃຫ້ຊັດເຈນຕື່ມອີກ.

3.2 ການດຳເນີນລາຍການ

- ທັກທາຍຜູ້ຟັງ, ຜູ້ຊົມເພື່ອສ້າງຄວາມລຶ້ງເຄີຍ.

- ແນະນຳຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມລາຍການ, ໃຫ້ກຽດຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມລາຍການ ນອກຈາກແນະນຳຊື່, ຕຳແໜ່ງ ແລະ ການສຶກສາແລ້ວ ຄວນແນະນຳຄຸນສົມບັດພິເສດ ຫຼື ກຽດຕິຄຸນພິເສດໃຫ້ຜູ້ຟັງ, ຜູ້ຊົມຮັບຊາບອີກດ້ວຍ.

- ລະຫວ່າງດຳເນີນລາຍການອາດຈະມີການເວົ້າກະຕຸ້ນໃຫ້ເກີດຄວາມກະຕືລືລົ້ນໃນການຟັງ, ການຮັບຊົມອີກດ້ວຍ ແລະ ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນຕ້ອງຄອຍປະສານງານກຽມຄວາມພ້ອມຂອງລາຍການຕ່າງໄປ.

- ຄວບຄຸມຮັກສາເວລາໃນການດຳເນີນລາຍການ.

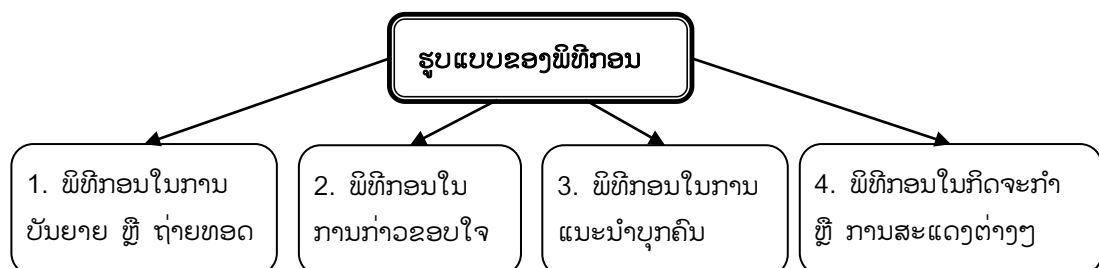
- ເມື່ອຈົບລາຍການຈະຕ້ອງກ່າວຂອບໃຈບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມລາຍການ, ຜູ້ອຸປະກາລະຄຸນ, ຜູ້ຟັງ ແລະ ຜູ້ຊົມ ຫຼື ຖ້າມີປະທານກໍອາດຈະເຊີນປະທານເປັນຜູ້ກ່າວກໍໄດ້.

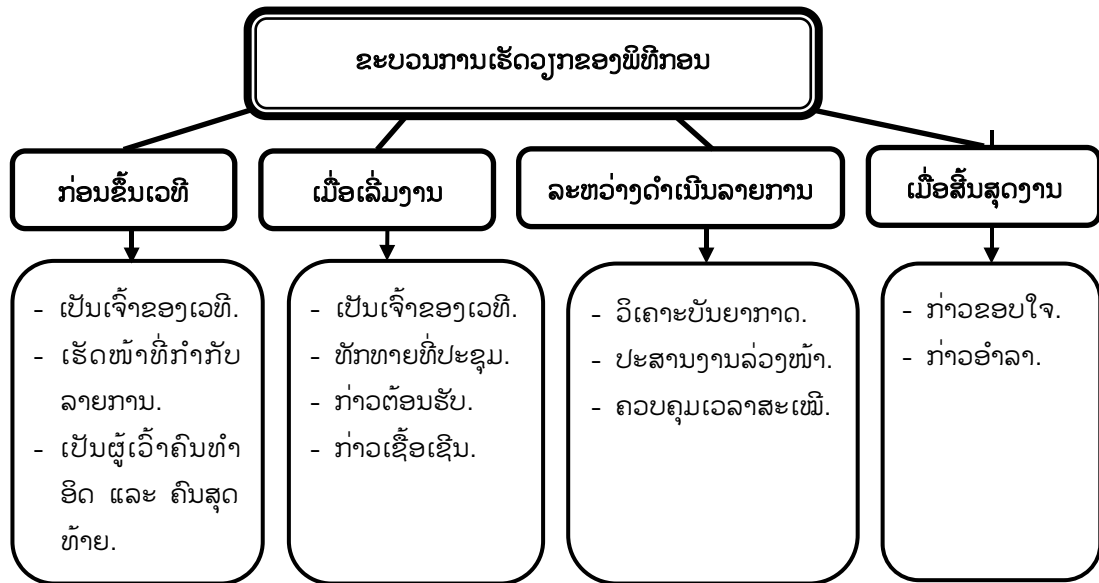
ສິ່ງທີ່ຄວນເອົາໃຈໃສ່: ໃນເວລາເຮັດໜ້າທີ່ເປັນຜູ້ສຳພາດໃນແຕ່ລະຄັ້ງນັ້ນ ຜູ້ທີ່ເປັນພິທີກອນຄວນປະຕິບັດດັ່ງນີ້:

- ກ່າວຕ້ອນຮັບ: ຕ້ອງຮຽກຊີ້, ນາມສະກຸນ, ຕຳແໜ່ງໃຫ້ຖືກຕ້ອງຊັດເຈນ.
- ຖາມໃຫ້ກົງປະເດັນ.
- ເປັນຜູ້ຟັງທີ່ດີ ຢ່າຍາດເວົ້າ ຫຼື ຊັກຖາມຢູ່ໃນປະເດັນ.
- ຮັກສາອາລົມໃຫ້ຍື່ມແຍ້ມແຈ່ມໃສ, ບໍ່ສະແດງທ່າທີ່ເບື້ອໜ່າຍ, ຕ້ອງສະແດງຄວາມສົນໃຈໃນເລື່ອງລາວຂອງຜູ້ໃຫ້ສຳພາດຢ່າງຈິງໃຈ.
- ໃຊ້ພາສາສຸພາບເໝາະແກ່ສະຖານະພາບຂອງຜູ້ໃຫ້ສຳພາດ.
- ສ້າງບັນຍາກາດໃຫ້ເປັນກັນເອງບໍ່ເຄັ່ງຕຶງ.
- ເປັນຄົນຊ່າງສັງເກດ ແລະ ຕ້ອງມີໄຫວພົບໃນການແກ້ໄຂບັນຫາສະເພາະໜ້າ ທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນ.
- ກ່າວຂອບໃຈຜູ້ໃຫ້ສຳພາດ.

❖ **ການສ້າງຄວາມເຊື່ອໝັ້ນໃນການເປັນພິທີກອນ**

- ມີການກະກຽມທີ່ດີ.
- ຄິດສະເໝີວ່າເຮົາຈະເຮັດໜ້າທີ່ໃຫ້ດີທີ່ສຸດ.
- ສ້າງຄວາມລຶ້ງເຄີຍກັບເວທີ ເພື່ອເສີມສ້າງຄວາມໝັ້ນໃຈ.
- ຫາຍໃຈຍາວໆ ເລິກໆ ຈັກ 3-4 ຄັ້ງ ແລະ ດື່ມນ້ຳພຽງເລັກນ້ອຍ.
- ມີການກຽມຕົວດ້ານບຸກຄະລິກກະພາບທີ່ດີ.

❖ ທັກສະການໃຊ້ພາສາຂອງພິທີກອນ

ນອກຈາກຈະສ້າງຄວາມເຊື່ອໝັ້ນໃຫ້ກັບຕົນເອງແລ້ວ ການໃຊ້ພາສາກໍເປັນສິ່ງສຳຄັນ ແລະ ຈຳເປັນຫຼາຍສຳລັບພິທີກອນ; ພິທີກອນບາງຄົນບໍ່ໄດ້ລະມັດລະວັງໃນການໃຊ້ພາສາເຮັດໃຫ້ເວົ້າຜິດ, ຂຽນຜິດເຊັ່ນ: ການກຳນົດການຂຽນຄຳກ່າວລາຍງານ ເຊິ່ງເປັນເຫດໃຫ້ຜູ້ຟັງ ຫຼື ຜູ້ພົບເຫັນເສື່ອມສັດທາ.

ລະດັບຂອງພາສາ			
ລະດັບທີ 1 ພາສາລະດັບ ກັນເອງ ເຊິ່ງ ຄວນໃຊ້ໃນ ວົງສົນທະນາ ກັບຜູ້ໃກ້ຊິດ ທີ່ສຸດເທົ່ານັ້ນ.	ລະດັບທີ 2 ພາສາລະດັບສົນທະນາ ໃຊ້ໃນການສົນທະນາ ຂອງບຸກຄົນກຸ່ມນ້ອຍ ເຊັ່ນ: ການປຶກສາຫາລື, ການຂຽນຈົດໝາຍຂ່າວ ແລະ ບົດສົນທະນາທາງ ສົມວນຊົນ.	ລະດັບທີ 3 ພາສາລະດັບເຄິ່ງທາງ ການ ໃຊ້ໃນການປະຊຸມ ກຸ່ມ, ອະພິປາຍພາຍໃນ ກຸ່ມ, ການບັນຍາຍໃນ ຫ້ອງຮຽນ, ການສະແດງ ຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານ ວິຊາການ.	ລະດັບທີ 4 ພາສາລະດັບທາງ ການໃຊ້ໃນການ ບັນຍາຍ, ອະພິປາຍ ຫຼື ການສະເໜີຂ່າວ ສານຕໍ່ສາທາລະນະ ຊົນຢ່າງເປັນທາງ ການ.

ລະດັບຂອງພາສາທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນີ້ ພິທີກອນຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ສຶກສາໃຫ້ລະອຽດເສຍກ່ອນວ່າ ໃນງານນັ້ນຈະເປັນງານລະດັບໃດ ຄວນໃຊ້ພາສາລະດັບໃດ, ງານສັງສັນໃນໝູ່ພວກກັນເອງ ຄວນໃຊ້ພາສາລະດັບທີ 1 ແລະ ບໍ່ຄວນໃຊ້ພາສາລະດັບນີ້ໃນງານຊາປະນະກິດສົບຫຼື ພິທີການທົ່ວໆໄປ ໃນງານພິທີການຂອງທາງລັດຖະການມັກຈະໃຊ້ລະດັບທີ 4 ຂຶ້ນໄປຕາມຕົວຢ່າງການເລືອກໃຊ້ລະດັບຂອງພາສາໃຫ້ເໝາະສົມດັ່ງນີ້:

ລະດັບທີ 1-3	ລະດັບທີ 4
ງານແຕ່ງດອງ ເຖິງເວລາແລ້ວ ປະທານມາເຖິງແລ້ວ ໄທເໜືອ ໄທໃຕ້ ຊັກໜ້າບໍ່ເຖິງຫຼັງ ພະສົງອົງຄະເຈົ້າ ເຜົາສົບ ຊ່ວຍເຫຼືອພໍ່ແມ່ປະຊາຊົນທີ່ຖືກນ້ຳຖ້ວມ ກິນເຂົ້າ ຯລຯ	ງານມຸງຄຸນສົມລົດ ບັດນີ້ ໄດ້ເວລາອັນເປັນມຸງຄຸນແລ້ວ ປະທານໃນພິທີໄດ້ເດີນທາງມາເຖິງບໍລິເວນງານແລ້ວ ປະຊາຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ທາງພາກເໜືອ ປະຊາຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ທາງພາກໃຕ້ ລາຍໄດ້ບໍ່ພຽງພໍກັບລາຍຈ່າຍ ພະສົງ ຊາປະນາກິດສົບ ຊ່ວຍເຫຼືອພໍ່ແມ່ປະຊາຊົນທີ່ປະສົບອຸທິກກະໄພ ຮັບປະທານອາຫານ ຯລຯ

ພິທີກອນຄວນໃຊ້ຄຳໃຫ້ສຸພາບນຸ່ມນວນ ໂດຍສຶກສາ ແລະ ສັງເກດຕະຫຼອດເວລາວ່າ ຄຳນີ້ຄວນໃຊ້ໃນລະດັບໃດເຊັ່ນ:

ຜູ້ຮ່ວມສຳມະນາທັງ 50 ຄົນ	ປ່ຽນເປັນ	ຜູ້ຮ່ວມສຳມະນາທັງ 50 ທ່ານ
ໃຜຈະໄປບັງຄັບ	ປ່ຽນເປັນ	ທ່ານໃດຈະໄປບັງຄັບ
ຄົນທີ່ສັ່ງຈອງລົດໄວ້	ປ່ຽນເປັນ	ຜູ້ທີ່ສັ່ງຈອງລົດໄວ້
ຄົນຜູ້ນີ້	ປ່ຽນເປັນ	ບຸກຄົນຜູ້ນີ້
ຂໍໂທດທ່ານຜູ້ຊົມ	ປ່ຽນເປັນ	ຂໍອະໄພທ່ານຜູ້ຊົມ
ມີຂໍ້ດີຫຼາຍຢ່າງ	ປ່ຽນເປັນ	ມີຂໍ້ດີຫຼາຍປະການ
ມີຂ່າວດີຈະບອກ	ປ່ຽນເປັນ	ມີຂ່າວດີຈະແຈ້ງໃຫ້ຮູ້
ຂໍເຊີນມາເວົ້າ	ປ່ຽນເປັນ	ຂໍເຊີນມາກ່າວ
ຜູ້ໃດຢາກອະທິບາຍ	ປ່ຽນເປັນ	ຜູ້ໃດປະສົງຈະອະທິບາຍ ຯລຯ

☛ ການໃຊ້ປະໂຫຍກ

ສິ່ງທີ່ຄວນລະມັດລະວັງອີກຢ່າງໜຶ່ງນັ້ນກໍຄື ການໃຊ້ປະໂຫຍກໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມວັດທະນະທຳທາງພາສາ ເຊິ່ງຈະເຮັດໃຫ້ຜູ້ຟັງເກີດຄວາມສັດທາ ແລະ ເປັນການຮັກສາວັດທະນະທຳຂອງລາວອີກດ້ວຍເຊິ່ງມີຕົວຢ່າງດັ່ງລຸ່ມນີ້:

"ລາຍການສຳລັບວັນນີ້ ກຳໜົດລາຍການລົງແຕ່ພຽງເທົ່ານີ້"

"ເວລາສຳລັບລາຍການນີ້ ກຳໜົດເວລາລົງແຕ່ພຽງເທົ່ານີ້" ທັງສອງຢ່າງທີ່ກ່າວມານີ້ຄວນໃຊ້ວ່າ "ລາຍການໃນວັນນີ້ກຳໜົດເວລາລົງແຕ່ພຽງເທົ່ານີ້"

"ພິທີການໃນວັນນີ້ ທ່ານຫົວໜ້າພະແນກສຶກສາທິການ ແລະ ກິລາແຂວງມາເປັນປະທານເອງ" ຄວນໃຊ້ວ່າ "ທ່ານຫົວໜ້າພະແນກສຶກສາທິການ ແລະ ກິລາແຂວງມາເປັນປະທານໃນພິທີໃນວັນນີ້"

"ມີທຶນໃຫ້ນັກຮຽນຕາມໂຮງຮຽນຕ່າງໆທີ່ຍາກຈົນ" ຄວນໃຊ້ວ່າ "ມີທຶນໃຫ້ນັກຮຽນທີ່ຍາກຈົນຕາມໂຮງຮຽນຕ່າງໆ"

"ຝົນຕົກໜັກຈົນທາງໜ້າແນມເບິ່ງບໍ່ເຫັນ" ຄວນໃຊ້ວ່າ "ຝົນຕົກໜັກຈົນບໍ່ສາມາດແນມເຫັນທາງໜ້າໄດ້"

"ທ່ານວິທະຍາກອນຂອງເຮົາຖືກເຊີນໄປບັນລະຍາຍມາແລ້ວທົ່ວປະເທດ" ຄວນໃຊ້ວ່າ

"ທ່ານວິທະຍາກອນຂອງເຮົາໄດ້ຮັບເຊີນໄປບັນຍາຍມາແລ້ວທົ່ວປະເທດ"

ນອກຈາກປະໂຫຍກຕ່າງໆທີ່ໄດ້ກ່າວມາຂ້າງເທິງນີ້ແລ້ວຍັງມີຫຼາຍໆປະໂຫຍກທີ່ພິທີກອນຄວນຈະສຶກສາຕື່ມອີກ.

❖ ບັນຫາ ແລະ ແນວທາງໃນການແກ້ໄຂໃນການເປັນພິທີກອນ

1) ບໍ່ສາມາດສ້າງບັນຍາກາດໃຫ້ມ່ວນຊື່ນຕື່ນເຕັ້ນໄດ້.

ການແກ້ໄຂ: ຄວນປັບປຸງຕົວເອງໃຫ້ມີຄວາມກະຕືລືລົ້ນ ແລະ ມີຊີວິດຊີວາ.

2) ຂາດພະລັງ ບໍ່ເປັນທີ່ໜ້າສົນໃຈຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສຳມະນາ.

ການແກ້ໄຂ: ຕ້ອງມີແຮງຈູງໃຈ ບໍ່ວ່າຈະເປັນການເລີ່ມງານ ການເປີດເພງສ້າງອາລົມ.

3) ຮຽງລຳດັບຂັ້ນຕອນບໍ່ໄດ້ ກຽວໄປວຽນມາເຮັດໃຫ້ການຈັດອົບຮົມຫຼົມແຫຼວ.

ການແກ້ໄຂ: ໃຫ້ຄຳນຶງເຖິງການຈັດລຳດັບຂັ້ນຕອນສະເໝີໃຫ້ໜ້າຄົ້ນຫາ, ໜ້າສົນໃຈ ແລະ ໜ້າຕິດຕາມແຕ່ຕົ້ນຈົນຈົບ.

- 4) ຍຶດເຍື້ອຍາວນານບໍ່ສາມາດຄວບຄຸມເວລາໄດ້ ເຮັດໃຫ້ເປັນຕາເບື້ອ.
ການແກ້ໄຂ: ບໍ່ໃຊ້ຄໍາເວົ້າທີ່ຂາດພະລັງ ຟັງແລ້ວເຫງົາອອນ.
- 5) ສະດຸດ ຂາດຄວາມຕໍ່ເນື່ອງ ບໍ່ລຽນໄຫຼເທົ່າທີ່ຄວນ.
ການແກ້ໄຂ: ຄວນເວົ້າໃຫ້ເຂົ້າໃຈງ່າຍ, ໄດ້ເນື້ອໃນ, ມ່ວນຊື່ນ, ປຸກໃຈ, ໃຊ້ເວລາໃຫ້ເປັນປະໂຫຍດຢູ່ສະເໝີ.
- 6) ຂາດໄຫວພົບທີ່ວ່ອງໄວ ແກ້ໄຂບັນຫາສະເພາະໜ້າບໍ່ໄດ້.
ການແກ້ໄຂ: ໃຫ້ຊອກຫາຄໍາເວົ້າທີ່ແຫຼມຄົມ ນຳມາໃຊ້ໃຫ້ຖືກຄົນ ແລະ ຖືກກັບງານ.

3.2 ໜ້າທີ່ຂອງໂຄສົກ

- ປະສານງານການຈັດງານຕະຫຼອດຂະບວນການ.
 - ຈັດການກຳນົດການຮ່ວມກັນກັບເຈົ້າພາບຂອງງານ ແລະ ປະສານພິທີກອນ.
 - ປະສານງານຂໍ້ມູນກັບພິທີກອນຕະຫຼອດເວລາການຈັດງານ.
 - ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃນການດຳເນີນງານ.
 - ຕັດສິນໃຈແກ້ໄຂບັນຫາແບບເຊື່ອມໂຍງໃນການຈັດງານເພື່ອໃຫ້ງານສຳເລັດ.
- ເນື່ອງວ່າໂຄສົກມີໜ້າທີ່ແບບຕາມທີ່ໄດ້ສະເໜີໄວ້ໃນຄວາມໝາຍຂອງໂຄສົກ. ຕໍ່ໄປນີ້ຈະໄດ້ນຳສະເໜີໜ້າທີ່ຂອງໂຄສົກຂອງອົງກອນ ເຊິ່ງໜ້າທີ່ທີ່ເປັນພື້ນຖານຂອງໂຄສົກໃນອົງກອນກໍຄື ການປົກປ້ອງພາບພົດຂອງອົງກອນ ແລະ ສ້າງຊື່ສຽງໃຫ້ກັບອົງກອນ.

1) ໜ້າທີ່ໃນການປົກປ້ອງພາບພົດຂອງອົງກອນປະກອບມີໜ້າທີ່ຢ່າງດັ່ງນີ້:

- ວິເຄາະປະເດັນທີ່ເປັນກະແສ.
- ກຽມຄວາມພ້ອມທີ່ຈະໃຫ້ຂໍ້ມູນ.
- ຂານຮັບຄວາມຢາກຮູ້ຢາກເຫັນຂອງສາທາລະນະຊົນ.
- ໃຫ້ຂໍ້ມູນດ້ວຍຄວາມໜ້າເຊື່ອຖື.
- ຄວບຄຸມອາລົມໃນການໃຫ້ຂ່າວ ແລະ ຕອບຂໍ້ຊັກຖາມ.
- ກຽມຕົວໃຫ້ພ້ອມທີ່ຈະເວົ້າໃນສິ່ງທີ່ສາທາລະນະຊົນກຳລັງໃຫ້ຄວາມສົນໃຈ.
- ກະຕວງຄັກແນ່ໃນການເວົ້າ ໂດຍບໍ່ໃຫ້ສັ້ນ ຫຼື ຍາວເກີນໄປ ແລະ ບໍ່ສ້າງຄວາມສັບສົນ.
- ແກ້ໄຂຂ່າວລື.
- ຮັກສາສັນຍາກັບສື່ມວນຊົນ.
- ເຂົ້າໃຈອາລົມຂອງສາທາລະນະຊົນ.
- ເຂົ້າໃຈການເຮັດວຽກຂອງສື່.

☛ ການໃຫ້ສຳພາດ

- ການໃຫ້ສຳພາດອາດຈະມີຫຼາຍກວ່າ 1 ຄັ້ງ.
- ການໃຫ້ຂໍ້ມູນຂ່າວສານແກ່ສິ່ງທີ່ໜ້ອຍ ຫຼື ຫຼາຍເກີນໄປ.
- ສື່ຕ້ອງການຂ່າວ.
- ສື່ຕ້ອງການຄວາມວ່ອງໄວ.
- ບາງທີກໍຈຳເປັນຕ້ອງໃຫ້ສຳພາດທາງໂທລະພາບ.
- ໄຈ້ແຍກລະຫວ່າງຄວາມເປັນຈິງ ແລະ ຄວາມຄິດເຫັນ.
- ຖ້າຫາກມີ "ຂໍ້ຊຽງກ່ຽວກັບຄວາມຈິງດ້ານກົດເກນ, ສັນຍານ, ສະຖິຕິ" ປະກອບການເວົ້າຕື່ມອີກກໍຍິ່ງເປັນການດີ.
- ຖ້າຫາກເລືອກສະຖານທີ່ໄດ້ ຕ້ອງໃຫ້ສຳພາດໃນສະຖານທີ່ທີ່ເຮົາຮູ້ສຶກສະບາຍໃຈ ແລະ ໝັ້ນໃຈ.
- ສະແດງຄວາມໝັ້ນໃຈໃນການໃຫ້ສຳພາດ.

2) ໜ້າທີ່ໃນການສ້າງຊື່ສຽງໃຫ້ກັບອົງກອນ

ການໃຫ້ສຳພາດສົດທາງວິທະຍຸ ແລະ ທາງໂທລະພາບຈະເຮັດໃຫ້ບໍ່ມີການບິດເບືອນຂໍ້ມູນ.

- ສິ່ງທີ່ພົມຈະມີການ "ຕັດ", "ຕີ່ມ" ແລະ "ຕີຄວາມ" ຂໍ້ມູນສະເໝີ.
- ຄວນຈະມີການບັນທຶກຂໍ້ຄວາມທີ່ໃຫ້ສຳພາດເກັບໄວ້ເປັນຫຼັກຖານ.
- ຄົນທີ່ເວົ້າຄວາມຈິງ ແມ່ນຂໍ້ມູນ ບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງຂໍຄຳຖາມລ່ວງໜ້າ.
- ເຂົ້າໃຈການສຳພາດໃຫ້ເລິກເຊິ່ງ.
- ການສຳພາດຂອງສື່ເກີດຂຶ້ນໄດ້ທຸກສະຖານທີ່ ທັງທີ່ມີການນັດໝາຍ ແລະ ບໍ່ໄດ້ນັດໝາຍ.
- ສື່ມັກຄົນທີ່ຢຸດຢູ່ກັບທີ່ຫຼາຍກວ່າຄົນທີ່ຢ່າງໄປເວົ້າໄປ ແລ້ວຍ່າງໜີໄປໂດຍທີ່ການສຳພາດຍັງບໍ່ທັນຈົບ.
- ການເຮັດໃຫ້ສື່ຫຼົ້ມແຫຼວໃນການຂໍສຳພາດມັກຈະມີຜົນຕໍ່ການເຮັດວຽກປະຊາສຳພັນໃນວັນຂ້າງໜ້າ.

ນອກຈາກໂຄສົກແລ້ວ ສື່ຍັງມີຄວາມຕ້ອງການທີ່ຈະສຳພາດຜູ້ບໍລິຫານທີ່ມີອຳນາດໃນການຕັດສິນໃຈອີກດ້ວຍ.

+ ບຸກຄົນທີ່ສຳຄັນສຳພາດ: ສຳຄັນການໝາຍເລກ 1 ຂອງອົງກອນ. ດັ່ງນັ້ນ, ຜູ້ບໍລິຫານຂອງອົງກອນຈະຕ້ອງປະຕິບັດດັ່ງນີ້:

- ມີຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບເລື່ອງທີ່ຢູ່ໃນກະແສເປັນຢ່າງດີ.
- ມີຄວາມສາມາດໃນການຕອບຄຳຖາມທຸກຮູບແບບ.
- ມີຄວາມພ້ອມທີ່ຈະໃຫ້ສຳພາດ.
- ມີຄວາມຮູ້ສຶກທີ່ດີກັບສື່.

+ ໃຜຄວນໃຫ້ສຳພາດ

- ຄົນທີ່ມີຕຳແໜ່ງ ແລະ ອຳນາດໃນການຕັດສິນໃຈກ່ຽວກັບເລື່ອງນັ້ນ.
- ຜູ້ຊົງຄຸນວຸດທິກ່ຽວກັບເລື່ອງນັ້ນ.
- ຜູ້ທີ່ຮູ້ວ່າ ຈະຕ້ອງເວົ້າແນວໃດແດ່ໃນປະເດັນທີ່ຕ້ອງໃຫ້ສຳພາດ.
- ຄົນທີ່ເປັນຕົວແທນທີ່ດີຂອງອົງກອນ ບໍ່ທຳລາຍພາບພົດຂອງອົງກອນ.
- ຄົນທີ່ໃຫ້ສຳພາດຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບການເຝິກຝົນການຈັດການກັບຄຳຖາມທີ່ທ້າທາຍຂອງສື່.
- ໃຊ້ໂຄສະນາໃນການຖະແຫຼງ ແລະ ການໃຫ້ຂ່າວດີກວ່າໃຊ້ໂຄສະນາໃນການໃຫ້ສຳພາດ.
- ໃຊ້ຜູ້ຈັດການດ້ານປະຊາສຳພັນເປັນຄົນສຸດທ້າຍ ແລະ ຜູ້ຈັດການປະຊາສຳພັນຕ້ອງມີຄຸນສົມບັດດັ່ງທີ່ກ່າວມາແລ້ວຢ່າງຄົບຖ້ວນ.
- ຄົນທີ່ຈະໃຫ້ສຳພາດຈະຕ້ອງພິຈາລະນາຕົວເອງວ່າ ເມື່ອປາກົດໃນສື່ແລ້ວເປັນຕາເບິ່ງຫຼືບໍ່ ຫຼາຍໜ້ອຍພຽງໃດ.

ນອກຈາກທີ່ກ່າວມາແລ້ວນັ້ນ ໃນກໍລະນີທີ່ຕ້ອງໄດ້ເປັນຜູ້ປະກາດທາງສະຖານີວິທະຍຸ ແລະ ໂທລະພາບໂຄສະນາທີ່ດີຕ້ອງມີການກຽມຄວາມພ້ອມຫຼາຍດ້ານດັ່ງນີ້:

- ກຽມສຶກສາຂໍ້ຄວາມທີ່ຕ້ອງປະກາດ ເຝິກຊ້ອມການອ່ານໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມອັກຂະໜະວິທີ.
- ຕ້ອງສຶກສາຄຸນນະພາບຂອງໄມໂຄຣໂຟນ, ຄວາມໄວໃນການຮັບສຽງບໍ່ຄວນໃຫ້ສຽງອື່ນໆແຊກເຂົ້າໄປເຊັ່ນ: ສຽງການເປີດເຈ້ຍ, ການເຄື່ອນທີ່ຂອງວັດຖຸຕ່າງໆ, ສຽງຫາຍໃຈ ຯລຯ.
- ອ່ານໃຫ້ຄືກັບກຳລັງສົນທະນາກັບຜູ້ຟັງ, ມີການເນັ້ນສຽງເປັນຈັງຫວະ ແລະ ຄວນມີ

ນ້ຳສຽງແຈ່ມແຈ້ງຊວນຟັງ.

- ຕ້ອງປັບລະດັບສຽງ ແລະ ຄວາມໄວຂອງສຽງໃຫ້ເໝາະກັບເລື່ອງ.
- ແກ້ໄຂບັນຫາສະເພາະໜ້າທີ່ທີ່ເຊັ່ນ: ອ່ານຜິດຕ້ອງຂໍອະໄພ ແລະ ແກ້ໄຂທັນທີ.

❖ **ກົນລະວິທີທີ່ສໍາຄັນຂອງໂຄສົກ**

- ເລືອກຄົນທີ່ເຕັມໃຈເຮັດໜ້າທີ່ທີ່ປົກປ້ອງຊື່ສຽງຂອງອົງກອນ.
- ເລືອກຄົນທີ່ພ້ອມຈະເສີມສ້າງພາບພົດຂອງອົງກອນ.
- ເລືອກຄົນທີ່ມີຄວາມກ່ຽວຂ້ອງກັບປະເດັນຂອງບັນຫາ.
- ສາມາດບອກກັບສື່ມວນຊົນໄດ້ວ່າ ຕ້ອງການໃຫ້ເຂົາຖາມອັນໃດແດ່ ແຕ່ກໍຕ້ອງອະນຸຍາດໃຫ້ສື່ເພີ່ມເຕີມຄໍາຖາມທີ່ເຂົາຕ້ອງການຈະຖາມ (ຖ້າເປັນໄປໄດ້ຄວນກຽມຕົວໃຫ້ພ້ອມຈຶ່ງຈະບໍ່ໄດ້ຂໍຄໍາຖາມຈາກສື່ມວນຊົນລ່ວງໜ້າຈະເຮັດໃຫ້ມີຄວາມໜ້າເຊື່ອຖືຫຼາຍກວ່າ).
- ຕ້ອງຮັບທຸກຄໍາຖາມຂອງສື່ ບໍ່ປະເມີນຄໍາຖາມຂອງສື່ ແຕ່ບໍ່ຈໍາເປັນຕ້ອງຕອບທຸກຄໍາຖາມ.
- ຕອບຄໍາຖາມໃຫ້ຄົບຖ້ວນ ຢ່າໃຫ້ສື່ຕັດບົດກ່ອນທີ່ຈະໃຫ້ຄໍາຕອບທີ່ຄົບຖ້ວນ.
- ພະຍາຍາມຈົບຄໍາຖາມດ້ວຍການຊີ້ນຳໃຫ້ສື່ຖາມສິ່ງທີ່ເຮົາຢາກຈະຕອບ.
- ຄວນກໍານົດເວລາທີ່ຈະໃຫ້ສໍາພາດລ່ວງໜ້າ ແລະ ຍືນຍັນທີ່ຈະໃຫ້ເປັນໄປຕາມນັ້ນ.
- ເຝິກຝົນການໃຫ້ສໍາພາດກັບຄົນຫຼາຍໆຄົນ.
- ບັນທຶກການໃຫ້ສໍາພາດໃຫ້ຜູ້ຊ່ຽວຊານຊ່ວຍວິພາກ ແລະ ໃຫ້ຄໍາແນະນຳ.
- ຢ່າບັນຍາຍນອກເລື່ອງ ຕອບໃຫ້ກົງປະເດັນ.
- ຢ່າເຜີຍຕົວເວົ້າໃນສິ່ງທີ່ບໍ່ຄວນຈະເວົ້າແມ່ນແຕ່ຄໍາດຽວ.
- ນອກຈາກໄລຍະເວລາທີ່ໃຫ້ສໍາພາດເປັນທາງການແລ້ວ ຕ້ອງລະມັດລະວັງຄໍາເວົ້າໃນຂະນະສົນທະນານອກຮອບອີກດ້ວຍ.
- ຢ່າເວົ້າຢ້ຳເລື່ອງທີ່ເປັນທາງລົບ.
- ຢ່າຕອບຄໍາຖາມສົມມຸດ.
- ຢ່າຍອມຕົກເປັນຈໍາເລີຍ.
- ບໍ່ຈໍາເປັນຕ້ອງຕອບທຸກຄໍາຖາມ.

- ຕ້ອງບໍ່ຂີ້ຕົວະ.
- ຕ້ອງບໍ່ຕອບເລື່ອງທີ່ຢູ່ນອກເໜືອຄວາມຮັບຜິດຊອບ
- ຕ້ອງຄວບຄຸມອາລົມ.
- ຖ້າສີ່ໃຊ້ຄຳຜິດຕ້ອງແກ້ທັນທີ.
- ຖ້າສີ່ສະຫຼຸບຜິດຕ້ອງແກ້ທັນທີ.

ຕົວຢ່າງ: ການແຈ້ງລາຍການພາກພິທີການ

"ຫຼັງຈາກພິທີໃນມື້ນີ້ແລ້ວ ຂ້າພະເຈົ້າກໍຈະໄດ້ແນະນຳບຸກຄົນສຳຄັນ ຫຼື ທ່ານຜູ້ມີກຽດທີ່ມາຮ່ວມພິທີໃນມື້ນີ້ ແລະ ຫຼັງຈາກນັ້ນກໍຈະເຊີນວິທະຍາກອນຂຶ້ນເຮັດຈົນກວ່າຈະເຖິງເວລາ 10:30 ນາທີ (ອ່ານໃຫ້ຖືກຫຼັກໄວຍາກອນວ່າ ສິບໂມງສາມສິບນາທີ ຫຼື ສິບໂມງເຄິ່ງ ບໍ່ຄວນອ່ານວ່າ ສິບສອງຈຳສາມສູນ)" ເຮົາຈະມີການພັກ ຮັບປະທານອາຫານວ່າງ ເປັນເວລາ 15 ນາທີ ແລະ ຟັງການປັນຍາຍຕໍ່ໄປຈົນເຖິງເວລາ 12:00 ນາທີ ແລ້ວພັກຮັບປະທານອາຫານທຸ່ງ.....ຯລຯ.

ຕົວຢ່າງ: ການກ່າວລາຍງານ

ພິທີເປີດການປະຊຸມຊື່ແຈງການປະຕິບັດງານຂອງພິທີກອນພາຍໃນແຂວງ

2 ສິງຫາ 2015

ທີ່ສະໂມສອນຂອງແຂວງອັດຕະປື

-----000-----

ຮຽນ: ທ່ານເຈົ້າແຂວງອັດຕະປື ປະທານໃນພິທີ ທີ່ເຄົາລົບຢ່າງສູງ

ຂ້າພະເຈົ້າໃນນາມຄະນະກຳມະການຈັດງານປະຊຸມໃນຄັ້ງນີ້ ຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈ ທ່ານເຈົ້າແຂວງແຂວງອັດຕະປືເປັນຢ່າງສູງທີ່ໄດ້ກະລຸນາສະລະເວລາໃຫ້ກຽດມາເປັນປະທານໃນພິທີໃນມື້ນີ້.

ການປະຊຸມຄັ້ງນີ້ເປັນການປະຊຸມຊື່ແຈງການປະຕິບັດງານຂອງພິທີກອນພາຍໃນແຂວງ ໃຫ້ມີຄວາມຮູ້ ແລະ ທັກສະໃນການປະຕິບັດງານດ້ວຍຄວາມໝັ້ນໃຈ, ບໍ່ເຂີນອາຍ ເພາະຈາກການສັງເກດພົບວ່າ ພິທີກອນຫຼາຍຄົນບໍ່ມີຄວາມໝັ້ນໃຈໃນການປະຕິບັດໜ້າທີ່ ເຮັດໃຫ້ງານ

ສະດຸດ, ຜິດພາດ, ລັດຂັ້ນຕອນ ຫຼື ບໍ່ເປັນໄປຕາມແບບຢ່າງຂອງຂະໜົບທຳນຽມຮີດຄອງ
ປະເພນີຂອງລາວ ເຮັດໃຫ້ບໍ່ເປັນສິລິມົງຄຸນ ແລະ ບໍ່ເປັນທີ່ເຫຼືອມໃສສັດທາສຳລັບຜູ້ພົບເຫັນ.

ເພື່ອໃຫ້ການຈັດປະຊຸມມື້ນີ້ ສາມາດປ້ອງກັນບັນຫາດັ່ງກ່າວຈຶ່ງໄດ້ກຳນົດຫຼັກສູດການ
ປະຊຸມຊື້ແຈງອອກເປັນ 2 ສ່ວນ; ສ່ວນທີ 1 ເນັ້ນເລື່ອງບຸກຄະລິກກະພາບ, ບົດບາດການ
ເວົ້າ ແລະ ການກຽມຕົວຂອງພິທີກອນ. ສ່ວນທີ 2 ເນັ້ນໃຫ້ພິທີກອນໄດ້ຮັບຮູ້ແບບຢ່າງທີ່ຖືກຕ້ອງ
ໃນການຈັດພິທີການເຊັ່ນ: ພິທີຂອງສົງ ແລະ ພິທີກ່ຽວກັບສະຖາບັນການປົກຄອງ ຮວມເຖິງ
ມາລະຍາດໃນພິທີການທີ່ຜູ້ເປັນປະທານໃນພິທີ ແລະ ຜູ້ຮ່ວມພິທີຈຳເປັນຕ້ອງຮັບຮູ້ເປັນພື້ນຖານ
ທັງສອງສ່ວນ ໃຊ້ເວລາໃນການປະຊຸມຊື້ແຈງເປັນເວລາ 1 ວັນ ສຳລັບວິທະຍາກອນນັ້ນໄດ້ຮັບ
ຄວາມອະນຸເຄາະຈາກກະຊວງຖະແຫຼງຂ່າວວັດທະນະທຳ ແລະ ທ່ອງທ່ຽວ ມີຄະນະ
ວິທະຍາກອນຈຳນວນ 3 ທ່ານ ມີຜູ້ສົນໃຈຈາກແຂວງເຊກອງ ແລະ ແຂວງສາລະວັນເຂົ້າຮ່ວມຈຳ
ນວນ 50 ຄົນ.

ໃນດ້ານສະຖານທີ່ ແລະ ສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກຕ່າງໆໄດ້ຮັບຄວາມຮ່ວມມືເປັນ
ຢ່າງດີຈາກ ພະແນກຖະແຫຼງຂ່າວວັດທະນະທຳ ແລະ ທ່ອງທ່ຽວຂອງແຂວງ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງຂໍ
ສະແດງຄວາມຂອບໃຈນະໂອກາດນີ້ດ້ວຍ.

ບັດນີ້ໄດ້ເວລາອັນສົມຄວນແລ້ວ ຂ້າພະເຈົ້າຂໍຮຽນເຊີນທ່ານປະທານ ໄດ້ກ່າວເປີດການ
ປະຊຸມຊື້ແຈງການປະຕິບັດງານຂອງພິທີກອນພາຍໃນແຂວງ ຂໍຮຽນເຊີນ.

ຕົວຢ່າງ: ການກ່າວເປີດງານ

ການປະຊຸມຊື້ແຈງການປະຕິບັດງານຂອງພິທີກອນພາຍໃນແຂວງ

2 ສິງຫາ 2015

ທີ່ສະໂມສອນຂອງແຂວງອັດຕະປື

-----000-----

ທ່ານຫົວໜ້າພະແນກ, ຫົວໜ້າຫ້ອງການ ແລະ ທ່ານຜູ້ມີກຽດທຸກທ່ານ

ຂ້າພະເຈົ້າມີຄວາມຍິນດີເປັນຢ່າງຍິ່ງທີ່ໄດ້ມີໂອກາດມາເປັນປະທານພິທີເປີດການປະຊຸມ
ໃນຄັ້ງນີ້.

ຈາກລາຍງານຂອງທ່ານຫົວໜ້າພະແນກຖະແຫຼງຂ່າວວັດທະນະທຳ ແລະ ທ່ອງທ່ຽວແຂວງ ເຮັດໃຫ້ຂ້າພະເຈົ້າໄດ້ຮັບຊາບຈຸດປະສົງ ແລະ ຄວາມເປັນມາຂອງການຈັດປະຊຸມໃນຄັ້ງນີ້ຊຶ່ງ ແຈງການປະຕິບັດງານຂອງພິທີກອນພາຍໃນແຂວງເປັນຢ່າງດີຍິ່ງ ເຊິ່ງຕາມສະພາບປັດຈຸບັນ ຫຼື ສະພາບຄວາມເປັນຈິງທີ່ປາກົດຢູ່ ພິທີການຂອງລັດເປັນສິ່ງຈຳເປັນຢ່າງຍິ່ງຄວນຈະຈັດໃຫ້ ຮຽບຮ້ອຍ, ໂລ່ງລຽນ, ບໍ່ສະດຸດ, ບໍ່ລັດຂັ້ນຕອນ ພ້ອມກັນນັ້ນຍັງຈະຕ້ອງປະຕິບັດໃຫ້ຖືກຕ້ອງ ຕາມແບບຢ່າງ ແລະ ຂະໜົບທຳນຽມຮີດຄອງປະເພນີອັນດີງາມຕາມວັດທະນະທຳຂອງລາວ ແຕ່ເທົ່າທີ່ເຄີຍພົບເຫັນ ປາກົດວ່າພິທີກອນຂາດຄວາມຮູ້, ຂາດທັກສະ, ຂາດຄວາມໝັ້ນໃຈ ເຮັດໃຫ້ງານນັ້ນບໍ່ຮຽບຮ້ອຍ, ມີບັນຫາ ເຊິ່ງເກີດຂຶ້ນອີກເຊັ່ນ: ບັນຫາເລື່ອງໄມໂຄຣໂຟນ, ບັນຫາ ການຈັດຄົນເຂົ້າຮັບປະກາສະນີຍະບັດ, ບັນຫາການສະແດງຄວາມເຄົາລົບຂອງປະທານ 1 ຫຼື 2 ຄັ້ງ, ບັນຫາການຍໍມືນິບ ແລະ ມາລະຍາດໃນພິທີການຕ່າງໆ ຫາກໜ່ວຍງານໃດຈັດ ພິທີການແລ້ວເກີດບັນຫາຊ້ຳແລ້ວຊ້ຳອີກ ກໍສະແດງເຖິງວິທີການທີ່ບໍ່ດີໃນການເຮັດວຽກຂອງ ໜ່ວຍງານນັ້ນໆອີກດ້ວຍ. ດັ່ງນັ້ນ, ການທີ່ບັນດາທ່ານທັງຫຼາຍໄດ້ມີໂອກາດໄດ້ເຂົ້າປະຊຸມຮັບ ຟັງໃນວັນນີ້ຖືວ່າ ເປັນການພັດທະນາຂະບວນການເຮັດວຽກໃນໜ່ວຍງານຂອງທ່ານນຳ ເພາະ ສະນັ້ນຈຶ່ງຂໍໃຫ້ທຸກທ່ານຕັ້ງໃຈຮັບເອົາຄວາມຮູ້ ແລະ ປະສົບການຈາກວິທະຍາກອນໃຫ້ຫຼາຍທີ່ ສຸດເທົ່າທີ່ຈະເຮັດໄດ້.

ຂໍຂອບໃຈນຳຄະນະຮັບຜິດຊອບກອງປະຊຸມໃນຄັ້ງນີ້ ທີ່ໄດ້ຈັດໃຫ້ມີໂຄງການດີໆນີ້ຂຶ້ນ ແລະ ຂໍຂອບໃຈນຳຝ່າຍອຳນວຍຄວາມສະດວກໃນການປະຊຸມທຸກສິ່ງຢ່າງ, ທຸກປະການ ຂໍ ອວຍພອນໃຫ້ທຸກທ່ານລວມທັງຄະນະຮັບຜິດຊອບກອງປະຊຸມ ແລະ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມປະຊຸມທຸກ ຄົນ ຈົ່ງປະສົບແຕ່ຄວາມສຸກ, ຄວາມຈະເລີນຕະຫຼອດໄປ.

ຂະນະນີ້ໄດ້ເວລາອັນສົມຄວນແລ້ວ ຂ້າພະເຈົ້າຂໍເປີດການປະຊຸມຊຶ່ງແຈງການປະຕິບັດ ວຽກງານຂອງພິທີກອນພາຍໃນແຂວງຢ່າງເປັນທາງການນະບັດນີ້.

ຕົວຢ່າງ: ການຂອບໃຈວິທະຍາກອນ

"ຕະຫຼອດໄລຍະເວລາ 3 ຊົ່ວໂມງເຕັມ ທີ່ພວກເຮົາໄດ້ຟັງການບັນຍາຍເລື່ອງ (ສິລະ ປະການເວົ້າຄອງໃຈຄົນ) ຂອງອາຈານ ບຸນທຳ ມະນີວົງ ໃນມື້ນີ້ ເຕັມໄປດ້ວຍຄວາມສະຫງົບງຽບ,

ດວງຕາທີ່ໃສເບິ່ງປະກາຍ ຈ້ອງຈັບຢູ່ທີ່ວິທະຍາກອນເກືອບບໍ່ໄດ້ພັບຕາ ການຊັກຖາມຂໍ້ຂ້ອງໃຈເພີ່ມເຕີມອີກຢ່າງຫຼວງຫຼາຍຂອງບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮັບການອົບຮົມ ຄົງຈະກະຈ່າງແຈ້ງ ແລະ ຊັດເຈນເພາະວ່າທ່ານມີຄວາມສາມາດໃຊ້ວາທະ, ໃຊ້ລິລາ ແລະ ສິລະປະຕ່າງໆໃນການຄອງໃຈພວກເຮົາໄດ້ຢ່າງດີເລີດ ກໍ່ໃຫ້ເກີດຄຸນຄ່າ ແລະ ປະໂຫຍດເກີນຈະພັນລະນາ ພວກເຮົາຄົງຈະເສຍດາຍທີ່ສຸດ ຖ້າບໍ່ມີໂອກາດໄດ້ມາຟັງການບັນຍາຍຂອງທ່ານໃນຄັ້ງນີ້ ໃນນາມຂອງຜູ້ເຂົ້າຮັບການອົບຮົມ ຂໍຂອບໃຈທ່ານອາຈານເປັນຢ່າງສູງນະໂອກາດນີ້ອີກຄັ້ງໜຶ່ງ"

ຕົວຢ່າງ: ການກ່າວໃຫ້ກຽດ ຫຼື ມອບລາງວັນ

"ທ່ານ ຄຳພັນ ທອງສະໄໝ ເປັນຜູ້ທີ່ໄດ້ໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອໂຮງຮຽນຂອງພວກເຮົາດ້ວຍດີຕະຫຼອດມາ ເຊິ່ງເປັນໄລຍະເວລາ 10 ປີ ໂດຍການຊ່ວຍເຫຼືອຂອງທ່ານບໍ່ໄດ້ຫວັງຜົນຕອບແທນແຕ່ຢ່າງໃດ ນອກຈາກຢາກເຫັນໂຮງຮຽນຂອງພວກເຮົາກ້າວໜ້າ ສາມາດຊ່ວຍອົບຮົມສັງສອນເຍົາວະຊົນຂອງຊາດໃຫ້ມີຄວາມຮູ້, ເປັນເຍົາວະຊົນທີ່ດີຂອງຊາດສືບຕໍ່ໄປໃນວັນຂ້າງໜ້າ ດ້ວຍການລະນຶກເຖິງຄຸນງາມຄວາມດີຂອງທ່ານ ທີ່ໄດ້ສະແດງເປັນທີ່ປະຈັກແກ່ສາຍຕາຂອງສັງຄົມ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງຂໍມອບໃບກຽດຕິຄຸນໄວ້ໃຫ້ທ່ານ ເພື່ອເປັນສັກຂີພິຍານວ່າພວກເຮົາຈະບໍ່ລືມຄຸນງາມຄວາມດີທີ່ທ່ານມີຕໍ່ພວກເຮົາຕະຫຼອດໄປ".

ຕົວຢ່າງ: ການກ່າວຕ້ອນຮັບ

"ຄູອາຈານ ແລະ ນັກຮຽນໃນໂຮງຮຽນບ້ານແຈ້ງສະຫວ່າງ ຮູ້ສຶກເປັນກຽດຢ່າງຍິ່ງທີ່ໄດ້ມີໂອກາດຕ້ອນຮັບຄະນະທ່ານ ຈອນ ນິວຕັນ ຜູ້ໃຫ້ທຶນການສຶກສາ ແລະ ໃຫ້ທຶນສ້ອມແປງໂຮງຮຽນ ພ້ອມກັນນັ້ນທ່ານຍັງໄດ້ສົ່ງຄູສອນທີ່ມີປະສິບການມາຊ່ວຍໃຫ້ຄຳແນະນຳໃນການສອນນັກຮຽນຂອງຄູໃນໂຮງຮຽນຂອງພວກເຮົາຕື່ມອີກ ເຊິ່ງການຊ່ວຍເຫຼືອຂອງທ່ານນັ້ນມີປະໂຫຍດຢ່າງໃຫຍ່ຫຼວງຕໍ່ພວກເຮົາກໍຄືນັກຮຽນທຸກໆຄົນ ນັບວ່າເປັນຄວາມກະລຸນາເປັນຢ່າງຍິ່ງ ຄູອາຈານ ແລະ ນັກຮຽນໃນໂຮງຮຽນຂອງພວກເຮົາຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າທ່ານແລະ ຄອບຄົວຄົງຈະໄດ້ຮັບຄວາມສຸກ ຄວາມສະບາຍຈາກດິນຟ້າອາກາດທີ່ສົດຊື່ນໃນຊົນນະບົດ ແລະ ລວມທັງຄວາມປາຖະໜາດີຢ່າງຈິງໃຈຢ່າງຍິ່ງຂອງຊາວບ້ານແຈ້ງສະຫວ່າງທຸກປະການ".

ຕົວຢ່າງ: ການກ່າວຕອບການຕ້ອນຮັບ

"ຂ້າພະເຈົ້າຮູ້ສຶກເປັນກຽດ ແລະ ຍິນດີເປັນຢ່າງຍິ່ງ ທີ່ໄດ້ມີໂອກາດມາຢ້ຽມຢາມ ໂຮງຮຽນແຫ່ງນີ້ ແລະ ໄດ້ຮັບການຕ້ອນຮັບທີ່ເຕັມໄປດ້ວຍໄມຕິຈິດມິດຕະພາບອັນອົບອຸ່ນ ເຊິ່ງຂ້າພະເຈົ້າເຄີຍໄດ້ຮັບຄຳບອກເລົ່າກ່ອນເດີນທາງມາຍັງໂຮງຮຽນແຫ່ງນີ້ວ່າ ໂຮງຮຽນນີ້ ເປັນໂຮງຮຽນທີ່ສວຍງາມແຫ່ງໜຶ່ງ ຂ້າພະເຈົ້າຫາກໄດ້ມາເຫັນກັບຕາວ່າ ນອກຈາກໂຮງຮຽນ ງາມຕາມຄຳຊາລືແລ້ວ ນ້ອງນັກຮຽນໃນໂຮງຮຽນແຫ່ງນີ້ຍັງເປັນຕາຮັກຕາແພງໝົດທຸກຄົນ. ການມາຢ້ຽມຢາມຄັ້ງນີ້ເຮັດໃຫ້ຂ້າພະເຈົ້າມີຄວາມປະທັບໃຈ ແລະ ຊາບຊຶ້ງໃນໄມຕິຂອງພວກ ທ່ານເປັນຢ່າງຍິ່ງ. ໃນທ້າຍທີ່ສຸດນີ້ ຂ້າພະເຈົ້າຂໍຂອບໃຈຄູອາຈານ ແລະ ນ້ອງນັກຮຽນທຸກ ຄົນ ຕະຫຼອດຮອດອຳນາດການປົກຄອງບ້ານທຸກທ່ານທີ່ໄດ້ໃຫ້ການຕ້ອນຮັບຢ່າງອົບອຸ່ນ ແລະ ຖ້າຫາກມີທ່ານໃດໄດ້ມີໂອກາດຜ່ານໄປທາງຫ້ອງການພວກເຮົາ ຂໍໃຫ້ທ່ານໄດ້ໃຫ້ ຂ້າພະເຈົ້າຕ້ອນຮັບທ່ານແດ່ ເພື່ອເປັນການຮັດແໜ້ນສາຍສຳພັນອັນດີງາມທີ່ເຮົາມີຕໍ່ກັນ ໃຫ້ ແໜ້ນແຟ້ນຍິ່ງໆຂຶ້ນ".

ຕົວຢ່າງ: ການກ່າວໄວ້ອາໄລຜູ້ຕາຍ

"ຂ້າພະເຈົ້າຮູ້ສຶກເສຍໃຈທີ່ທ່ານຕ້ອງມາຈາກພວກເຮົາໄປ ທ່ານເປັນບຸກຄົນທີ່ມີປະຫວັດ ຜົນງານອັນດີເດັ່ນ, ມີຄວາມຊື່ສັດສຸດຈະລິດ, ຂະຫຍັນໝັ້ນພຽນຕໍ່ໜ້າທີ່ວຽກງານ ຕະຫຼອດ ຊີວິດຂອງທ່ານ ຈົນເປັນທີ່ຮັກແພງຂອງຜູ້ບັງຄັບບັນຊາ ແລະ ເພື່ອນຮ່ວມງານ ການຈາກໄປ ຂອງທ່ານຄັ້ງນີ້ສ້າງຄວາມເສຍໃຈ ແລະ ອາໄລມາສູ່ຄອບຄົວ ຍາດມິດພີ່ນ້ອງຂອງທ່ານເປັນ ຢ່າງຍິ່ງ ຂໍໃຫ້ດວງວິນຍານຂອງທ່ານ ຈົ່ງໄປສູ່ສຸຄະຕິດ້ວຍເທີນ".

ຕົວຢ່າງ: ການກ່າວອາໄລຜູ້ທີ່ຍ້າຍໄປຮັບຕຳແໜ່ງໃໝ່

"ທ່ານ ບຸນມາກ ສີຫາລາດ ເປັນຜູ້ທີ່ມີມະນຸດສຳພັນອັນດີ ມີຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດ ແລະ ຊ່ວຍສ້າງຄວາມຈະເລີນແກ່ໜ່ວຍງານນີ້ມາບໍ່ໜ້ອຍ ຈົນເປັນທີ່ຮັກແພງ ແລະ ແກ່ນ ເຄີຍກັບພວກເຮົາທຸກຄົນ ເຮົາເສຍໃຈທີ່ຄວາມສຳພັນຈະຕ້ອງຈາກໄປ ແຕ່ກໍດີໃຈທີ່ທ່ານບຸນ ມາກໄດ້ເລື່ອນຕຳແໜ່ງ ມີຄວາມກ້າວໜ້າໃນອາຊີບ ແລະ ຄິດວ່າທ່ານບຸນມາກຈະສ້າງຄວາມ ຈະເລີນໃຫ້ແກ່ໜ່ວຍງານແຫ່ງໃໝ່ ແລະ ພວກເຮົາຂໍມອບຂອງທີ່ລະນຶກອັນເລັກນ້ອຍແກ່ທ່ານ ແຕ່ເຕັມໄປດ້ວຍນ້ຳໃຈຈາກພວກເຮົາທຸກຄົນ".

ຄຳຖາມ

1. ເປັນຫຍັງຈຶ່ງເອີ້ນວ່າພິທີກອນ?
2. ເປັນຫຍັງຈຶ່ງເອີ້ນວ່າໂຄສົກ?
3. ດ້ວຍເຫດໃດຜູ້ທີ່ເປັນພິທີກອນ ແລະ ໂຄສົກຈຶ່ງມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງເປັນຄົນທີ່ມີຄຸນສົມບັດຫຼາຍຢ່າງ?
 - ຖ້າຢາກເປັນພິທີກອນມີອາຊີບຄວນມີການເຝິກຝົນຕົນເອງແນວໃດ?
4. ຖ້າຫາກວ່າໃນງານໜຶ່ງພິທີກອນ ແລະ ໂຄສົກເຮັດໜ້າທີ່ບົກພ່ອງດ້ານໃດດ້ານໜຶ່ງຈະເຮັດໃຫ້ງານນັ້ນເປັນແນວໃດ?

ບົດເຝິກຫັດ

1. ຈົ່ງສະແດງບົດບາດສົມມຸດເປັນພິທີກອນໃນງານໃດໜຶ່ງຂອງໂຮງຮຽນເຊັ່ນ: ງານປະກວດນັກຮ້ອງສຽງດີ, ງານສະແດງສິລະປະຕ້ອນຮັບວັນຄູແຫ່ງຊາດ ແລະ ງານອື່ນໆ.
2. ຈົ່ງສະແດງບົດບາດສົມມຸດເປັນໂຄສົກໃນລາຍການວິທະຍຸ-ໂທລະພາບ, ໂຄສົກໃນງານວັດ, ງານຕ່າງໆຂອງໂຮງຮຽນ ແລະ ງານອື່ນໆ.

ພາກທີ IV
ຫຼັກພາສາລາວ
ບົດທີ 10
ຕະກຸນພາສາຕ່າງໆໃນລາວ

1. ຄວາມໝາຍຂອງຕະກຸນພາສາ

ຕະກຸນພາສາແມ່ນກຸ່ມຂອງພາສາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັນໂດຍການສືບເຊື້ອສາຍມາຈາກບັນພະບຸລຸດຮ່ວມກັນ ເຊິ່ງເອີ້ນວ່າພາສາດັ້ງເດີມຂອງຕະກຸນນັ້ນ. ເຮົາສາມາດພິສູດໄດ້ວ່າພາສາສອງພາສາມີຄວາມສຳພັນກັນທາງເຊື້ອສາຍ ໂດຍພິຈາລະນາເບິ່ງວ່າພາສາທັງສອງມີຄວາມຄ້າຍຄືກັນຢ່າງເປັນລະບົບ ຫຼື ບໍ່. ວິທີການທີ່ນັກພາສາສາດໃຊ້ພິຈາລະນາຂໍ້ສົງໄສດັ່ງກ່າວ ໄດ້ແກ່ການປຽບທຽບຄຳສັບພື້ນຖານໃນໝວດຕ່າງໆເຊັ່ນ: ສັບອະໄວຍະວະຕ່າງໆໃນຮ່າງກາຍ, ສັບກ່ຽວກັບເຄືອຍາດ, ສັບກ່ຽວກັບທຳມະຊາດອ້ອມຕົວຄົນເຮົາເຊັ່ນ: ດິນ, ນ້ຳ, ລົມ, ໄຟ, ຕາເວັນ, ເດືອນ, ດາວ, ທ້ອງຟ້າ ເປັນຕົ້ນ. ແລະ ສັບກ່ຽວກັບຄຳກິລິຍາພື້ນຖານເຊັ່ນ: ກິນ, ຍ່າງ, ໄປມາ, ນັ່ງ, ນອນ, ເວົ້າ, ເບິ່ງ, ພັງ ເປັນຕົ້ນ.

2. ຕະກຸນພາສາຕ່າງໆໃນໂລກ

ນັກພາສາສາດ ໄດ້ແບ່ງບັນດາພາສາໃນໂລກອອກເປັນຕະກຸນພາສາໃຫຍ່ໆເຊັ່ນ:

2.1 ຕະກຸນຈີນ-ຕິເບດ (Sino-Tibetan) ແບ່ງອອກເປັນສອງຕະກຸນຍ່ອຍ ຄື: ຕະກຸນພາສາຈີນ ແລະ ຕະກຸນພາສາພະມ້າ-ຕິເບດ.

2.2 ຕະກຸນອົສໂຕຣເນຊຽນ (Austronesian) ແບ່ງອອກເປັນ 2 ຕະກຸນຍ່ອຍ ຄື: ຕະກຸນພາສາມາເລ ແລະ ຕະກຸນພາສາໂປລີເນຊຽນ (Polynesian).

2.3 ຕະກຸນໄຕ-ກະໄດ (Tai-Kadai) ແບ່ງອອກເປັນຕະກຸນຍ່ອຍ ຄື ຕະກຸນພາສາລາວ-ໄຕ ແລະ ຕະກຸນພາສາກະໄດ.

2.4 ຕະກຸນອົສໂຕຣອາເຊຍຕິກ (Austroasiatic) ແບ່ງອອກເປັນຕະກຸນຍ່ອຍ ຄື: ຕະກຸນພາສາມອນ-ຂະແມ (Mon-Khmer) ແລະ ຕະກຸນພາສາມຸນດະ (Munda).

2.5 ຕະກຸນອິນໂດ-ເອີຣົບ (Indo-European) ແບ່ງອອກເປັນຕະກຸນຍ່ອຍ ຄື: ຕະກຸນເຢລະມານິກ (Germanic), ຕະກຸນສະລາວ (Slavic), ຕະກຸນໂຣມັນ (Roman), ຕະກຸນເກຣັກ (Greek), ຕະກຸນອິນໂດ-ອາລະຍັນ (Indo-Aryan) ແລະ ຕະກຸນອີຣານ (Iranian).

2.6 ຕະກຸນດຣາວິດຽນ (Dravidian) ແບ່ງອອກເປັນຕະກຸນຍ່ອຍ ຄື: ຕະກຸນພາສາດຣາວິດຽນເໜືອ, ຕະກຸນພາສາດຣາວິດຽນກາງ ແລະ ຕະກຸນພາສາດຣາວິດຽນໃຕ້.

ນອກຈາກຕະກຸນພາສາ 6 ຕະກຸນທີ່ກ່າວມານີ້ແລ້ວ, ກໍຍັງມີຕະກຸນອື່ນໆອີກແຈກຢາຍໄປທົ່ວທຸກມຸມໂລກ.

3. ຕະກຸນພາສາຕ່າງໆໃນອາຊຽນຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້

ພາສາທີ່ໃຊ້ຢູ່ໃນອາຊຽນຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ສາມາດຈຳແນກຕາມຕະກຸນພາສາອອກເປັນ 5 ຕະກຸນໃຫຍ່ ດັ່ງນີ້:

3.1 ຕະກຸນໄຕ-ກະໄດ ປະກອບດ້ວຍຕະກຸນຍ່ອຍ 2 ຕະກຸນ ຄື: ຕະກຸນລາວ-ໄທ ແລະ ຕະກຸນກະໄດ ຕົວຢ່າງພາສາຕະກຸນໄຕເຊັ່ນ: ພາສາລາວ, ໄທ, ຜູ້ໄທ, ໄທລື້ ຯລຯ. ຕະກຸນກະໄດເຊັ່ນ: ເກລາວ, ລີ, ລາຕີ, ລັກກະ ເປັນຕົ້ນ.

3.2 ຕະກຸນຈີນ-ຕິເບດ ແບ່ງອອກເປັນ 2 ຕະກຸນຍ່ອຍ ໄດ້ແກ່: ຕະກຸນຈີນ ແລະ ຕະກຸນພະມ້າ-ຕິເບດ.

3.3 ຕະກຸນມົ້ງ-ອີວມຽນ ປະກອບດ້ວຍພາສາມົ້ງ ພາສາອີວມຽນ.

3.4 ຕະກຸນມອນ-ຂະແມ ປະກອບດ້ວຍພາສາມອນ, ພາສາຂະແມ, ພາສາກູຍ, ພາສາລາບຣີ (ຜີຕອງເຫຼືອງ)...

3.5 ຕະກຸນອິສໂຕຣເນຊຽນ ປະກອບດ້ວຍຕະກຸນຍ່ອຍຄື: ຕະກຸນມາເລ ແລະ ຕະກຸນໂຟລີນີຊຽນ ເຊິ່ງໄດ້ແກ່ພາສາມາເລ, ພາສາອິນໂດເນເຊຍ, ຮາວາຍ, ຟິຈີ...

4. ຕະກຸນພາສາຕ່າງໆໃນລາວ

ປະເທດລາວເປັນປະເທດນ້ອຍ, ມີພົນລະເມືອງບໍ່ຫຼາຍ ແຕ່ຊຳຜັດມີຫຼາຍຊົນເຜົ່າຕ່າງກັນ. ອີງຕາມປຶ້ມບັນດາຊົນເຜົ່າໃນ ສ.ປ.ປ ລາວ ໄດ້ກ່າວໄວ້ວ່າພົນລະເມືອງລາວປະກອບດ້ວຍ 49 ຊົນເຜົ່າ, ໃນຈຳນວນຊົນເຜົ່າເຫຼົ່ານີ້ ຕ່າງກໍມີພາສາປາກເວົ້າເປັນຂອງຕົນເອງ. ແຕ່ຕາມກອງປະຊຸມໃຫຍ່ປະຊາຊົນສູງສຸດຄັ້ງປະຖົມມະລືກ ໄດ້ປະກາດໃຊ້ພາສາລາວເປັນພາສາກາງແລະ ເປັນພາສາທາງລັດຖະການໃນທົ່ວ ສ.ປ.ປ ລາວ.

ຖ້າອີງຕາມຈຸດພິເສດທາງດ້ານພາສາຄຳເວົ້າຂອງແຕ່ລະຊົນເຜົ່າ, ພວກເຮົາອາດຈັດແບ່ງພາສາທີ່ໃຊ້ໃນປະເທດລາວເຮົາອອກເປັນ 4 ຕະກຸນດັ່ງນີ້:

4.1 ຕະກຸນພາສາລາວ-ໄທ (ໄຕ)

ພາສາຕະກຸນນີ້ ເປັນຕະກຸນຄຳໂດດ ເຊິ່ງຄຳສັບອຸດົມໄປດ້ວຍຄຳພະຍາງດຽວເຊັ່ນ: ກິນ, ນັ່ງ, ນອນ, ພໍ່, ແມ່, ລູກ... ສຳລັບພາສາລາວທີ່ນອນຢູ່ໃນຕະກຸນພາສານີ້ ກໍມີສັບຈຳ

ນວນຫຼາຍທີ່ເປັນຄໍາຫຼາຍພະຍາງ ເຊິ່ງເກີດມາຈາກການຍືມຄໍາຈາກພາສາປາລີ-ສັນສະກິດ ເຊັ່ນ: ອາກາດ ອາຫານ ປິດາ ມານດາ, ຍືມຄໍາຈາກພາສາຂະແມເຊັ່ນ: ບໍາລຸງ, ດໍາເນີນ, ຍືມຄໍາຈາກພາສາຝຣັ່ງເຊັ່ນ: ປີອາໂນ, ອົກຊູນແຊນ, ເຕັກໂນໂລຊຽນ... ຫຼືບໍ່ ກໍເກີດມາຈາກການປະສົມຄໍາພະຍາງດຽວເຂົ້າກັນເຊັ່ນ: ແມ່ນ້ຳ ຕົ້ນໄມ້ ປຸ່ນແປງ...

ໃນດ້ານລະບົບສູງ ພາສາຕະກຸນລາວ-ໄທ ເປັນພາສາທີ່ມີສູງວັນນະຍຸດ ເຊິ່ງຄໍາທຸກຄໍາລ້ວນແຕ່ມີສູງວັນນະຍຸດກໍາກັບ. ຖ້າປຸ່ນສູງວັນນະຍຸດ ຄວາມໝາຍຂອງຄໍາຈະປຸ່ນແປງໄປເຊັ່ນ: ມາ ມ່າ ມ້າ ໝາ ມີຄວາມໝາຍຕ່າງກັນ. ຖ້າອອກສຽງຄຳວ່າ: ມ້າ ເປັນໝາ ຄວາມໝາຍກໍຈະປຸ່ນໄປນຳ.

ສູງພະຍັນຊະນະທີ່ປາກົດໃນພາສາຕະກຸນນີ້ ມີທັງພະຍັນຊະນະເຄົ້າ ແລະ ຄວບ ແຕ່ສ່ວນໃຫຍ່ຈະໃຊ້ພະຍັນຊະນະດຽວຂຶ້ນຕົ້ນຄໍາຫຼາຍກວ່າ. ສ່ວນສູງສະຫຼະມີທັງສະຫຼະເຄົ້າ ແລະ ສະຫຼະປະສົມ, ພ້ອມກັນນັ້ນ ສູງສະຫຼະກໍມີທັງສະຫຼະສູງສັ້ນ ແລະ ສູງຍາວ.

ໃນດ້ານລະບົບໄວຍາກອນ ພາສາຕະກຸນລາວ-ໄຕ ທີ່ເວົ້າຢູ່ໃນ ສ.ປ.ປ ລາວ ມີການຮຽງຄໍາແບບຕົວຕັ້ງ-ກິລິຍາ-ຕົວປະກອບເຊັ່ນ: ຂ້ອຍ-ກິນ-ເຂົ້າ.

ການວາງຄໍາຂະຫຍາຍຈະວາງໄວ້ຫຼັງຄໍາຫຼັກສະເໝີເຊັ່ນ: ປຶ້ມໝູ່, ໝາຮ້າຍ, ຂາຊ້າຍ, ອ່ານໄວ, ຮຽນເກັ່ງ (ປຶ້ມ, ໝາ, ຂາ, ອ່ານ ແລະ ຮຽນ ເປັນຄໍາຫຼັກ ສ່ວນຄຳວ່າ ໝູ່, ຮ້າຍ, ຊ້າຍ, ໄວ, ເກັ່ງ ເຮັດໜ້າທີ່ເປັນຄໍາຂະຫຍາຍວາງໄວ້ທາງຫຼັງຄໍາຫຼັກ).

ຄໍານາມທີ່ມີລັກສະນະນາມ ຈະຮຽງຄໍາແບບ ນາມຫຼັກ + ຈຳນວນ + ລັກສະນະນາມ ເຊັ່ນ: ໄກ່ 2 ໂຕ, ເຮືອນ 2 ຫຼັງ ເປັນຕົ້ນ.

ພາສາທີ່ສັງກັດຢູ່ໃນຕະກຸນລາວ-ໄຕ ມີດັ່ງນີ້:

ພາສາ	ແຂວງທີ່ມີຄົນເວົ້າ
ພາສາແຊກ	ບໍລິຄຳໄຊ, ຄຳມ່ວນ
ພາສາຍວນ	ໄຊຍະບູລີ, ຫຼວງພະບາງ, ບໍ່ແກ້ວ, ອຸດົມໄຊ
ພາສາໄຕ (ປະກອບດ້ວຍໄຕດຳ, ໄຕຂາວ, ໄຕແດງ ແລະ ໄຕເມື້ຍ)	ບັນດາແຂວງພາກເໜືອ ລົງຮອດແຂວງບໍລິຄຳໄຊ
ພາສາໄທເໜືອ	ຜົ້ງສາລີ, ຫຼວງນ້ຳທາ
ພາສາຜູ້ໄທ	ຄຳມ່ວນ, ສະຫວັນນະເຂດ, ສາລະວັນ ແລະ ຈຳປາສັກ
ພາສາຍັງ	ຜົ້ງສາລີ, ອຸດົມໄຊ, ຫຼວງນ້ຳທາ, ບໍ່ແກ້ວ

ພາສາລາວ (ປະກອບດ້ວຍ 5 ແຊງ: ພວນ, ກະເລີງ, ບໍ່, ໂຢຍ ແລະ ຍໍ)	ທຸກແຊງຂອງ ສ.ປ.ປ ລາວ
ພາສາລື້	ຜຶ້ງສາລີ, ຫຼວງນ້ຳທາ, ບໍ່ແກ້ວ, ອຸດົມໄຊ, ໄຊຍະບູລີ ແລະ ຫຼວງພະບາງ

4.2 ຕະກຸນມອນ-ຂະແມ

ພາສາໃນຕະກຸນມອນ-ຂະແມສ່ວນຫຼາຍມີຄຳເປັນສອງພະຍາງ ແລະ ເນັ້ນສຽງລົງຢູ່ພະຍາງ ຫຼັງ. ໃນດ້ານລະບົບສຽງ ພາສາຕະກຸນນີ້ສ່ວນໃຫຍ່ບໍ່ມີສຽງວັນນະຍຸດ, ແຕ່ບາງພາສາກໍມີສຽງ ວັນນະຍຸດເຊັ່ນ: ສາມຕ່າວ ແລະ ບາງແຊງຂອງພາສາກຶມມຸ.

ພາສາຕະກຸນນີ້ມີສຽງພະຍັນຊະນະຄວບຫຼາຍ ໂດຍສະເພາະພະຍັນຊະນະຕົ້ນ. ພະຍາງ ມັກລົງທ້າຍດ້ວຍສຽງພະຍັນຊະນະ. ສ່ວນສຽງສະຫຼະ ພາສາຕະກຸນນີ້ແຍກຄວາມແຕກຕ່າງ ລະຫວ່າງສະຫຼະສັ້ນ ແລະ ສະຫຼະຍາວ.

ໃນດ້ານລະບົບໄວຍາກອນ, ການຮຽງຄຳເປັນແບບ: ຕົວຕັ້ງ-ກິລິຍາ-ຕົວປະກອບ, ການ ວາງຄຳຂະຫຍາຍ ແລະ ການໃຊ້ຄຳລັກສະນະນາມນັ້ນ ແມ່ນຄືກັນກັບພາສາລາວ.

ພາສາທີ່ສັງກັດຢູ່ໃນຕະກຸນພາສາມອນ-ຂະແມ ມີດັ່ງນີ້:

ພາສາ	ແຊງທີ່ມີຄົນເວົ້າ
ພາສາກຶມມຸ	ບັນດາແຊງພາກເໜືອ ລົງຮອດແຊງຄຳມ່ວນ
ພາສາກະຕາງ	ສາລະວັນ ແລະ ຈຳປາສັກ
ພາສາກະຕູ	ເຊກອງ, ສາລະວັນ ແລະ ຈຳປາສັກ
ພາສາກຽງ	ເຊກອງ, ສາລະວັນ ແລະ ຈຳປາສັກ
ພາສາກຣີ	ໄຊຍະບູລີ, ບໍລິຄຳໄຊ ແລະ ຄຳມ່ວນ
ພາສາຂະແມ	ຈຳປາສັກ
ພາສາງວນ	ຄຳມ່ວນ
ພາສາເຈັງ	ອັດຕະປື
ພາສາສາມຕ່າວ	ຫຼວງນ້ຳທາ ແລະ ບໍ່ແກ້ວ
ພາສາສະດາງ	ສະຫວັນນະເຂດ ແລະ ອັດຕະປື
ພາສາສ່ວຍ	ຄຳມ່ວນ, ສະຫວັນນະເຂດ, ສາລະວັນ, ຈຳປາສັກ ແລະ ເຊກອງ

ພາສາຊິງມູນ	ຫົວພັນ
ພາສາຍະເທີນ	ອັດຕະປື ແລະ ຈຳປາສັກ
ພາສາຕະໂອ້ຍ	ສະຫວັນນະເຂດ, ສາລະວັນ, ຈຳປາສັກ, ອັດຕະປື ແລະ ເຊກອງ
ພາສາຕຽງ	ສາລະວັນ, ຈຳປາສັກ, ອັດຕະປື ແລະ ເຊກອງ
ພາສາຕຣີ	ຄຳມ່ວນ ແລະ ສະຫວັນນະເຂດ
ພາສາຕູມ	ບໍລິຄຳໄຊ
ພາສາແທ່ນ	ຫຼວງພະບາງ
ພາສາບິດ	ຜົ້ງສາລີ, ອຸດົມໄຊ ແລະ ຫຼວງນ້ຳທາ
ພາສາເບຣົາ	ຈຳປາສັກ ແລະ ອັດຕະປື
ພາສາປະໂກະ	ສາລະວັນ
ພາສາໄປຣ	ໄຊຍະບູລີ
ພາສາຜ້ອງ	ຊຽງຂວາງ ແລະ ຫົວພັນ
ພາສາມະກອງ	ຄຳມ່ວນ ແລະ ສະຫວັນນະເຂດ
ພາສາມ້ອຍ	ຫົວພັນ
ພາສາຢຣຸ	ຈຳປາສັກ ແລະ ອັດຕະປື
ພາສາແຢະ	ອັດຕະປື ແລະ ເຊກອງ
ພາສາລະເມດ	ຫຼວງນ້ຳທາ, ອຸດົມໄຊ ແລະ ບໍ່ແກ້ວ
ພາສາລະວີ	ເຊກອງ
ພາສາໂອຍ	ຈຳປາສັກ ແລະ ອັດຕະປື
ພາສາເອີດູ	ຊຽງຂວາງ
ພາສາຮ່າຮັກ	ສາລະວັນ, ຈຳປາສັກ, ອັດຕະປື ແລະ ເຊກອງ

4.3 ຕະກຸນຈີນ-ຕິເບດ

ພາສາຕະກຸນຈີນ-ຕິເບດ ເປັນພາສາຄຳໂດດເຊັ່ນດຽວກັບພາສາຕະກຸນລາວ-ໄຕ. ຄຳສ່ວນຫຼາຍເປັນຄຳພະຍາງດຽວ.

ໃນດ້ານລະບົບສຽງ ພາສາຕະກຸນນີ້ເປັນພາສາມີສຽງວັນນະຍຸດເຊັ່ນດຽວກັບພາສາຕະກຸນລາວ-ໄທ ແລະ ບໍ່ສູ້ມີສຽງພະຍັນຊະນະຄວບ. ພະຍາງມັກລົງທ້າຍດ້ວຍສຽງສະຫຼະຫຼາຍກວ່າພະຍັນຊະນະ. ບາງພາສາເຊັ່ນ: ພາສາອາຄາບໍ່ມີສຽງພະຍັນຊະນະທີ່ເປັນຕົວ

ສະກົດເລີຍ. ນອກຈາກນັ້ນ ພາສາຕະກູນນີ້ບໍ່ມີການແຍກຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງສະຫຼະສຽງສັ້ນ ແລະ ສະຫຼະສຽງຍາວ.

ໃນດ້ານລະບົບໄວຍາກອນ ການຮຽງຄຳໃນປະໂຫຍກຂອງພາສາຕະກູນນີ້ມີ 2 ແບບຄື: ແບບຕົວຕັ້ງ-ຕົວສຳແດງ-ຕົວປະກອບເຊັ່ນໃນພາສາຫໍ້ ແລະ ແບບຕົວຕັ້ງ-ຕົວປະກອບ-ຕົວສຳແດງເຊັ່ນໃນພາສາສິງສິລີ. ສຳລັບການວາງຄຳຂະຫຍາຍ ພາສາຕະກູນຈີນ-ຕິເບດບາງພາສາວາງຄຳຂະຫຍາຍໄວ້ໜ້າຄຳຫຼັກ, ບາງພາສາມີລັກສະນະກົງກັນຂ້າມ ແຕ່ບາງພາສາມີລັກສະນະທັງສອງຢ່າງປົນກັນ. ໃນດ້ານການໃຊ້ລັກສະນະນາມ ພາສາຫໍ້ເວົ້າວ່າ ສາມໂຕໄກ່, ໃນຂະນະທີ່ພາສາສິງສິລີເວົ້າຄືພາສາລາວ ໄກ່ສາມໂຕ.

ພາສາ	ແຂວງທີ່ມີຄົນເວົ້າ
ພາສາສິງສິລີ	ຜົ້ງສາລີ, ຫຼວງນ້ຳທາ, ອຸດົມໄຊ, ບໍ່ແກ້ວ ແລະ ຫຼວງພະບາງ
ພາສາສິລາ	ຫຼວງນ້ຳທາ
ພາສາລາທູ	ຫຼວງນ້ຳທາ ແລະ ບໍ່ແກ້ວ
ພາສາໂລໂລ	ຜົ້ງສາລີ
ພາສາຫໍ້	ຜົ້ງສາລີ
ພາສາອາຄາ	ຜົ້ງສາລີ, ຫຼວງນ້ຳທາ, ອຸດົມໄຊ ແລະ ບໍ່ແກ້ວ
ພາສາຮ່າຍີ່	ຜົ້ງສາລີ

4.4 ຕະກູນມົ້ງ-ອີວມຽນ

ພາສາມົ້ງ ແລະ ພາສາອີວມຽນເປັນພາສາຄຳໂດດຄື: ກັນກັບພາສາລາວ-ໄຕ, ມີສຽງວັນນະຍຸດ ບໍ່ມີສຽງພະຍັນຊະນະທີ່ເປັນຕົວສະກົດ. ແຕ່ພະຍັນຊະນະຕົ້ນມີລັກສະນະຊ້ອນສົນຫຼາຍ, ສ່ວນສຽງສະຫຼະມີລັກສະນະງ່າຍດາຍ.

ໃນດ້ານໄວຍາກອນ ການຮຽງຄຳຄື: ກັນກັບພາສາລາວ ຄື: ຕົວຕັ້ງ-ຕົວສຳແດງ-ຕົວປະກອບ. ສຳລັບການວາງຄຳຂະຫຍາຍ ພາສາມົ້ງຂາວວາງຄຳຂະຫຍາຍໄວ້ທາງຫຼັງທຸກກໍລະນີຄື: ກັບພາສາລາວ. ກ່ຽວກັບການໃຊ້ລັກສະນະນາມ ພາສາມົ້ງເວົ້າຄືກັບພາສາຫໍ້ ຄື: ວາງນາມຫຼັກໄວ້ຫຼັງສຸດເຊັ່ນ: ເວົ້າວ່າ ສາມໂຕໝາ ເປັນຕົ້ນ.

ພາສາ	ແຂວງທີ່ມີຄົນເວົ້າ
ພາສາມົ້ງ	ບັນດາແຂວງພາກເໜືອ ລົງຮອດແຂວງບໍລິຄຳໄຊ
ພາສາອີວມຽນ	ບັນດາແຂວງພາກເໜືອ ລົງຮອດແຂວງວຽງຈັນ

ຄຳຖາມ

1. ຕະກຸນພາສາແມ່ນຫຍັງ? ນັກພາສາສາດສາມາດພິສູດວ່າສອງພາສາໃດໜຶ່ງນອນຢູ່ໃນຕະກຸນດຽວກັນໄດ້ແນວໃດ?
2. ຕະກຸນພາສາຕ່າງໆໃນໂລກ ແລະ ໃນອາຊຽນຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ມີຕະກຸນໃດແດ່ທີ່ສຳຄັນ?
3. ຕະກຸນພາສາຢູ່ໃນລາວ ມີຕະກຸນໃດແດ່? ແຕ່ລະຕະກຸນປະກອບດ້ວຍພາສາຫຍັງ?

ບົດເຝິກຫັດ

1. ພາສາໄຕຕຳ, ໄຕຂາວ ແລະ ໄຕແດງ ນອນຢູ່ຕະກຸນພາສາໃດ? ເປັນຫຍັງເພິ່ນຈຶ່ງຈັດພາສາເຫຼົ່ານີ້ເຂົ້າໃນຕະກຸນພາສາດັ່ງກ່າວ?
2. ພາສາກຶມມຸ ແລະ ພາສາມົ້ງ ແມ່ນພາສາໃດທີ່ນອນຢູ່ໃນຕະກຸນພາສາມອນ-ຂະແມ? ພາສາທັງສອງນີ້ ແມ່ນພາສາໃດທີ່ບໍ່ມີສຽງວັນນະຍຸດ?
3. ຈົ່ງສຳຫຼວດການໃຊ້ພາສາຂອງນັກຮຽນພາຍໃນຫ້ອງວ່າ ສາມາດເວົ້າພາສາໃດໄດ້ແດ່? ແລະ ແຕ່ລະພາສານອນຢູ່ໃນຕະກຸນໃດ?
4. ຈົ່ງໝາຍ ○ ໃສ່ຂໍ້ຄຳຕອບທີ່ຖືກຕ້ອງ
 - 1) ພາສາໃດທີ່ບໍ່ແມ່ນພາສາຕະກຸນຄຳໂດດ?
 - ກ. ພາສາອີວມຽນ
 - ຂ. ພາສາແຊກ
 - ຄ. ພາສາໂລໂລ
 - ງ. ພາສາກຶມມຸ
 - 2) ພາສາກະຕາງເປັນພາສາຕະກຸນຫຍັງ?
 - ກ. ລາວ-ໄຕ
 - ຂ. ມອນ-ຂະແມ
 - ຄ. ຈີນ-ຕິເບດ
 - ງ. ມົ້ງ-ອີວມຽນ
 - 3) ພາສາໃດທີ່ເປັນພາສາຕະກຸນຈີນ-ຕິເບດ?
 - ກ. ຍັ້ງ
 - ຂ. ຊິງມູນ
 - ຄ. ສິງສິລິ
 - ງ. ອີວມຽນ
 - 4) ພາສາຕະກຸນໃດທີ່ບໍ່ມີການແຍກລະຫວ່າງສະຫຼະສຽງສັ້ນ ແລະ ສຽງຍາວ?
 - ກ. ລາວ-ໄຕ
 - ຂ. ມອນ-ຂະແມ
 - ຄ. ຈີນ-ຕິເບດ
 - ງ. ມົ້ງ-ອີວມຽນ
 - 5) ພາສາຕະກຸນໃດສ່ວນໃຫຍ່ບໍ່ມີສຽງວັນນະຍຸດ?
 - ກ. ລາວ-ໄຕ
 - ຂ. ມອນ-ຂະແມ
 - ຄ. ຈີນ-ຕິເບດ
 - ງ. ມົ້ງ-ອີວມຽນ

ບົດທີ 11

ການຢືມຄຳໃນພາສາລາວ

1. ຄວາມໝາຍຂອງການຢືມຄຳ

ການຢືມຄຳໝາຍເຖິງການທີ່ຄົນຊາດໜຶ່ງຮັບເອົາຄຳ ຫຼື ລັກສະນະທາງພາສາບາງອັນຂອງພາສາອື່ນເຂົ້າມາໃຊ້ໃນພາສາຕົນເອງ. ຄຳທີ່ຮັບມານັ້ນ ມັກຈະຖືກປ່ຽນແປງຮູບຄຳ ສຽງ ແລະ ຄວາມໝາຍໃນພາສາໃໝ່ ເພື່ອຄວາມສະດວກໃນການອອກສຽງ ແລະ ເປັນໄປຕາມລັກສະນະສຳຄັນຂອງພາສາຜູ້ຢືມ.

2. ສາເຫດຂອງການຢືມຄຳ

ຄົນເຮົາໃນແຕ່ລະສະໄໝຍ່ອມມີການຕິດຕໍ່ສື່ສານກັນທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ. ດັ່ງນັ້ນ, ການສ້າງສາຍພົວພັນ ຫຼື ການຕິດຕໍ່ສື່ສານກັບບຸກຄົນ ຫຼື ສັງຄົມອື່ນໆ ຖືເປັນທຳມະຊາດຂອງຄົນເຮົາທີ່ມີມາແຕ່ອະດີດຈົນເຖິງປັດຈຸບັນ. ການຕິດຕໍ່ສື່ສານກັນນັ້ນຕ້ອງອາໄສພາສາເປັນເຄື່ອງມືສື່ຄວາມໝາຍຂອງບຸກຄົນ ຫຼື ສັງຄົມນັ້ນໆ. ເມື່ອບຸກຄົນໄດ້ຕິດຕໍ່ກັນຢູ່ເລື້ອຍໆ ຍ່ອມໃຊ້ພາສາຂອງກັນແລະກັນ. ການໃຊ້ພາສາຂອງກັນແລະກັນນີ້ເອງ ເປັນລັກສະນະຂອງການຢືມເອົາຄຳຂອງພາສານັ້ນໆມາໃຊ້. ໃນການຢືມຄຳນັ້ນ ແມ່ນມີສາເຫດດັ່ງນີ້:

2.1 ສາເຫດທາງດ້ານພູມສາດ

ລັກສະນະທາງພູມສາດຂອງປະຊາຊົນຜູ້ເວົ້າພາສາໃນສອງປະເທດຢູ່ໃກ້ຊິດກັນ ຍ່ອມມີການຕິດຕໍ່ສື່ສານລະຫວ່າງກັນ ແລະ ມີການແລກປ່ຽນ ຫຼື ໃຊ້ພາສາຮ່ວມກັນ ພ້ອມທັງຮັບເອົາຄຳພາສາເພື່ອນບ້ານນັ້ນມາໃຊ້.

2.2 ສາເຫດທາງດ້ານການຕິດຕໍ່ຄ້າຂາຍ

ການເຈລະຈາໃນດ້ານທຸລະກິດ ຫຼື ການໂຄສະນາສິນຄ້າທຸກປະເພດ ຈຳເປັນຕ້ອງໃຊ້ພາສາ, ໃນໄລຍະຜ່ານມາ ປະຊາຊົນລາວກໍມີການຕິດຕໍ່ພົວພັນການຄ້າກັບປະຊາຊົນຊາດອື່ນ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ມີຄຳສັບໃນພາສາຂອງຊາດນັ້ນໆເຂົ້າມາປົນເປຢູ່ໃນພາສາລາວເປັນຈຳນວນຫຼາຍ.

2.3 ສາເຫດທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ແລະ ສາສະໜາ

ການເຜີຍແຜ່ວັດທະນະທຳອິນເດຍ ແລະ ສາສະໜາພຸດເຂົ້າມາສູ່ປະເທດລາວໂດຍຜ່ານອານາຈັກກຳປູເຈຍ ກໍພາໃຫ້ເກີດມີຄຳປາລີ-ສັນສະກິດ ແລະ ຂະແມ ມາໃຊ້ຢູ່ໃນພາສາລາວເປັນຈຳນວນຫຼາຍ.

2.4 ສາເຫດທາງດ້ານການສຶກສາ

ການສົ່ງນັກສຶກສາລາວໄປຮຽນຕ່າງປະເທດ ແລະ ການນຳເອົາຕຳລາຂອງຕ່າງປະເທດ ເຂົ້າມາຄົ້ນຄວ້າຮ່ຳຮຽນ ກໍເຮັດໃຫ້ເກີດການຮຽນຮູ້ພາສາອື່ນນອກຈາກພາສາລາວ. ປັດຈຸບັນ ໃນເງື່ອນໄຂທີ່ລາວເຂົ້າສູ່ປະຊາຄົມເສດຖະກິດອາຊຽນ ຄວາມນິຍົມການຮຽນພາສາຕ່າງປະເທດ ກໍຍິ່ງຫຼາຍຂຶ້ນ ຈຶ່ງພາໃຫ້ມີການນຳໃຊ້ຄຳສັບຈາກພາສາຕ່າງໆຫຼາຍຂຶ້ນເຊັ່ນກັນ.

2.5 ສາເຫດທາງດ້ານຄວາມຈະເລີນຂອງເຕັກໂນໂລຊີ

ປະເທດທີ່ມີຄວາມຈະເລີນທາງດ້ານເຕັກໂນໂລຊີສູງ ສາມາດສ້າງສິ່ງໃໝ່ໆໄດ້. ເມື່ອ ປະເທດເຮົາຮັບເອົາສິ່ງໃໝ່ໆເຫຼົ່ານັ້ນເຂົ້າມາໃນປະເທດ, ຊື່ ແລະ ຄຳສັບສະເພາະຈຶ່ງຖືກນຳ ເຂົ້າມາໃຊ້ໃນພາສາລາວ.

3. ລັກສະນະການຍືມຄຳ

ຖ້າເຮົາພິຈາລະນາເບິ່ງລັກສະນະພາສາລາວທີ່ໃຊ້ຢູ່ໃນປັດຈຸບັນນີ້ ຈະເຫັນໄດ້ວ່າຄຳສັບ ລາວສ່ວນໃຫຍ່ເປັນຄຳຍືມມາຈາກພາສາຕ່າງປະເທດໃຊ້ບິນເປຢູ່ ຈົນແຍກບໍ່ອອກວ່າຄຳໃດ ເປັນຄຳເຄົ້າລາວເດີມ ຄຳໃດເປັນຄຳເຄົ້າຈາກພາສາຕ່າງປະເທດ ເພາະເຮົາຍືມມາເປັນເວລາ ດົນນານ ແລະໄດ້ປັບປຸງປ່ຽນແປງຄຳຍືມມາໃຊ້ນັ້ນ ໃຫ້ມີລັກສະນະສອດຄ່ອງກັບພາສາລາວ ເປັນຢ່າງດີ. ການຍືມຄຳເທົ່າທີ່ປາກົດຢູ່ໃນພາສາລາວ ແມ່ນມີຢູ່ 3 ລັກສະນະ ດັ່ງນີ້:

3.1 ການທັບສັບ

ການທັບສັບແມ່ນວິທີການຍືມຄຳຈາກພາສາໜຶ່ງເຂົ້າໄປໃຊ້ໃນອີກພາສາໜຶ່ງໂດຍກົງ ບໍ່ ມີການປ່ຽນແປງຮູບ ຄື ພະຍາຍາມຮັກສາລັກສະນະເດີມຂອງພາສາທີ່ຍືມນັ້ນເອົາໄວ້ເຊັ່ນ: ຈາກພາສາອັງກິດ ມີຄຳວ່າ: ຄລິນິກ, ທີມ, ເທີມ, ໂບນັດ, ຄອມພິວເຕີ... ຈາກພາສາຈີນ ໄດ້ແກ່: ເຕົາຮູ້, ໂອລັງ, ຊີອີວ... ຈາກພາສາຂະແມ ໄດ້ແກ່ ຂະໂມຍ, ສະເດັດ, ບັງຄົມ, ລະອອງ... ແລະ ຈາກພາສາອື່ນໆອີກຫຼາຍຄຳ.

3.2 ການແປສັບຄຳຍືມ

ການແປສັບຄຳຍືມໝາຍເຖິງການຍືມຄວາມໝາຍຂອງອີກພາສາໜຶ່ງມາໃຊ້ ໂດຍແປ ຄວາມໝາຍຂອງສັບຊະນິດຄຳຕໍ່ຄຳ ເລື່ອງສູງງ່າຍສຳຄັນ. ການແປສັບມັກແປຄຳປະສົມ ຫຼື ສຳນວນການເວົ້າເຊັ່ນ:

Birth control	ຄຸມກຳເນີດ	Standpoint	ຈຸດຢືນ
Movie star	ດາລາຮູບເງົາ	Short wave	ຄື້ນສັ້ນ

3.3 ການຍືມຄວາມໝາຍ

ການຍືມຄວາມໝາຍ ໝາຍເຖິງການຍືມຄວາມໝາຍ ເຊິ່ງແຕ່ເດີມບໍ່ມີໃຊ້ຢູ່ໃນພາສາຂອງຕົນ ແລະ ສ້າງຄຳຂຶ້ນມາໃໝ່ເພື່ອໃຊ້ກັບຄວາມໝາຍທີ່ຍືມມາ. ສ່ວນຫຼາຍຄຳທີ່ໃຊ້ສະເພາະໃນວົງການສຶກສາວິຊາການຕ່າງໆ ທີ່ຕ້ອງອາໄສຄວາມຮູ້ຈາກຕ່າງປະເທດເຊັ່ນ: ຄຳສັບໃນວົງການແພດ, ການສຶກສາ, ການເມືອງ ແລະ ຄຳສັບວົງການຕ່າງໆເຊັ່ນ:

ປະຕິຮູບ	ຍືມຄວາມໝາຍມາຈາກຄຳວ່າ	reform
ທັກສະ	ຍືມຄວາມໝາຍມາຈາກຄຳວ່າ	skill
ກິດຈະກຳ	ຍືມຄວາມໝາຍມາຈາກຄຳວ່າ	activity
ພຶດຕິກຳ	ຍືມຄວາມໝາຍມາຈາກຄຳວ່າ	behavior

4. ຄຳຍືມຈາກພາສາຕ່າງໆ

ຍ້ອນມີການຕິດຕໍ່ສື່ສານກັບຄົນຕ່າງຊາດຕ່າງພາສາ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ເກີດການຍືມຄຳຈາກພາສາຕ່າງປະເທດມາໃຊ້, ພາສາລາວກໍເຊັ່ນດຽວກັນມີການຍືມຄຳຈາກພາສາຂອງບັນດາປະເທດໃກ້ຄຽງ ແລະ ບັນດາປະເທດທີ່ມີອິດທິພົນທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ.

4.1 ຄຳຍືມຈາກພາສາຈີນ

ລາວ ແລະ ຈີນເປັນປະເທດເພື່ອນບ້ານໃກ້ຄຽງ ເຊິ່ງເຄີຍມີຄວາມກ່ຽວຂ້ອງດ້ານພູມສາດ, ປະຫວັດສາດ ແລະ ຕິດຕໍ່ພົວພັນກັນມາຕັ້ງແຕ່ສະໄໝບູຮານ. ຄຳທີ່ຮັບມາຈາກພາສາຈີນສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຄຳສັບທາງດ້ານການຄ້າ ແລະ ອາຫານຈຳນວນໜຶ່ງ.

ຄຳຍືມຈາກພາສາຈີນ - ຄຳແປ		ຄຳຍືມຈາກພາສາຈີນ - ຄຳແປ	
ເກັ	ຂອງທີ່ເຮັດທຽມ	ເຈົ້າ	ເຈົ້ານາຍ
ກຸຍເຮັງ	ເສື້ອຊະນິດໜຶ່ງ	ຫຼາ	ຄວາມຍາວເຄິ່ງວາ
ກະລ່າ	ຜັກກະລ່າປີ	ຍີ່ຫໍ້	ຊະນິດ, ຢ່າງ
ກວານ	ຜູ້ຄຸ້ມຄອງຮັກສາ	ເມີກ	ນ້ຳເມີກ
ຊຸນ	ຜູ້ເປັນເຈົ້າແຫ່ງເມືອງ	ຫຸ້ນ	ມີສ່ວນ
ແຄວ້ນ	ເຂດຖິ່ນຖານ	ອັງມ	ຜ້າບັງໜ້າເອິກເພື່ອກັນເປື້ອນ
ຊາ	ຊາໃສ່ນ້ຳຮ້ອນເພື່ອດື່ມ	ເຮັງ	ມີໂຊກ
ເສັ້ງ	ຂາຍຮ້ານອອກ	ຕູ້	ເຄື່ອງໃຊ້ສຳລັບມັງນເຄື່ອງ
ຊວຍ	ໂຊກຮ້າຍ	ເຕົາຮູ້	ແບ້ງຖົ່ວເຫຼືອງເຮັດເປັນກ້ອນ

ຊີວິດ	ນ້ຳປຸງລົດອາຫານຊະນິດໜຶ່ງ	ເຕົາຮວຍ	ນ້ຳຫວານເຕົາຮູ້
ເຕັງ	ວາງຢູ່ເທິງ	ຕຸນ	ເກັບກັກໄວ້
ເກົ້າອີ້	ຕັ້ງຊະນິດໜຶ່ງ	ໝີ່	ອາຫານປະເພດເສັ້ນ
ເກົາເຫຼົ້າ	ຊີ້ແກງຊະນິດໜຶ່ງ	ປຸ່ຍ	ຝຸ່ນທີ່ໃສ່ໃຫ້ພືດ
ງົວ	ການສະແດງຊະນິດຂອງຈີນ	ພະໂລ້	ຊີ້ອາຫານຊະນິດໜຶ່ງ
ເຈັງ	ຫຼິ້ນຈົມ	ເພຍ	ຜູ້ເປັນເຈົ້າແຫ່ງຖິ່ນ
ຫ້າງ	ສະຖານທີ່ຈຳໜ່າຍສິນຄ້າ	ອັດ	ຊື່ເງິນຫົວໜ່ວຍນ້ອຍສຸດ

4.2 ຄຳຢືມຈາກພາສາມອນ

ມອນເຄີຍເປັນຊາດທີ່ໄດ້ຕັ້ງຖິ່ນຖານຢູ່ໃນພາກພື້ນອາຊີອາຄະເນມາເປັນເວລາດົນນານ ແລະ ຕໍ່ມາມີຄວາມຈະເລີນທາງດ້ານການເຮັດນາ. ສະນັ້ນຄຳພາສາມອນທີ່ເອີ້ນຊື່ພືດບາງຊະນິດ ແລະ ຄຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການເຮັດນາ ກໍ່ຖືກຮັບເຂົ້າໃນພາສາລາວ.

ຄຳຢືມຈາກພາສາມອນ - ຄຳແປ		ຄຳຢືມຈາກພາສາມອນ - ຄຳແປ	
ກະເພົາ	ຜັກກະເພົາ	ຖົງ	ເຄື່ອງສຳລັບໃສ່ສິ່ງຂອງ
ກະຕ່າຍ	ສັດຊະນິດໜຶ່ງ	ບຽດ	ຢູ່ຕິດກັນຈົນຈຳ
ກາ	ການນຳ	ແບະ	ຂີ້ແບະແງະງອນ
ກະໂຫຼກ	ກະດູກຫົວ	ແປງ	ເຮັດໃຫ້ດີຂຶ້ນ
ກວຽນ	ພາຫະນະຊະນິດໜຶ່ງ	ພູ	ໃບພູ
ຂານ	ປີເສືອ	ກະຕ່າ	ພາຊະນະທີ່ສານດ້ວຍຕອກ...
ຫຼາມ	ເອົາເຂົ້າໃສ່ບັ້ງແລ້ວຫຼາມໃຫ້ສຸກ	ດຳ	ດຳນາ
ຄະລຳ	ກັນທ້າມ	ກ້າ	ຕົ້ນກ້າ
ຄົວ	ຄອບຄົວ	ແດກ	ຍັດເຂົ້າແໜ້ນ
ຄາດ	ເຄື່ອງມືທີ່ມີແຂ້ວເປັນຊີກງ	ກະບວຍ	ພາຊະນະສຳລັບຕັກນ້ຳ
ໂຄມ	ໂຄມໄຟ	ຄອງ	ຮ່ອງນ້ຳໄຫຼ
ຊ່າງ	ຜູ້ມີຄວາມຊຳນານ	ຮຸດ	ໄຖຮຸດ, ໄຖເທື່ອທຳອິດ
ເຊືອກ	ເສັ້ນຝ້າຍທີ່ຮຳເຂົ້າກັນ	ກະສວຍ	ເຄື່ອງໃສ່ຫຼອດສຳລັບຕ່ຳຫຼຸກ

4.3 ຄຳຢືມຈາກພາສາຂະແມ

ປະເທດກຳປູເຈຍເປັນປະເທດທີ່ມີແດນຕິດກັບປະເທດລາວທາງພາກໃຕ້ ແລະ ມີສາຍພົວພັນກັນທາງດ້ານການເມືອງ ແລະ ວັດທະນະທຳມາຕັ້ງແຕ່ບູຮານນະການ. ໂດຍສະເພາະສະໄໝເຈົ້າຟ້າງຸ່ມ ກະສັດລາວຜູ້ທ່ອນໂຮມແຜ່ນດິນລາວ ແລ້ວສ້າງຕັ້ງເປັນອານາຈັກລ້ານຊ້າງເປັນຕົ້ນມາ, ຄວາມຈະເລີນທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ແລະ ສາສະໜາພຸດຈາກອານາຈັກຂະແມໄດ້ແພ່ເຂົ້າມາສູ່ດິນແດນລາວຢ່າງເປັນຂະບວນໃຫຍ່. ໃນນັ້ນ, ຄຳທີ່ກ່ຽວກັບການປົກຄອງ, ລາຊາສັບ ແລະຄຳທາງດ້ານສາສະໜາ ກໍໄດ້ຮັບເຂົ້າມາໃຊ້ຢູ່ໃນພາສາລາວ.

ຄຳຢືມຈາກພາສາຂະແມ - ຄຳແປ		ຄຳຢືມຈາກພາສາຂະແມ - ຄຳແປ	
ກົດ	ຂໍ້ບັງຄັບ	ສຳເລັດ	ເຮັດແລ້ວ
ກົມ	ໝວດ, ໝູ່, ກອງ	ເພິງ	ໄຟ
ກະຊວງ	ການຈັດຕັ້ງສູງກວ່າທະບວງ	ລະບຽບ	ແບບແຜນທີ່ວາງໄວ້
ກະແສ	ສາຍນ້ຳ-ສາຍລົມທີ່ເຄື່ອນໄປ	ລະອໍ	ງາມ
ກັງວົນ	ວົນວາຍໃຈ	ສະໜອງ	ຕອບແທນ
ກຳແພງ	ສິ່ງກໍ່ສ້າງລ້ອມ	ສະອາດ	ບໍລິສຸດເສາະໃສ, ບໍ່ເປີເປື້ອນ
ກຳລັງ	ຄວາມແຮງ	ສັງກັດ	ຂຶ້ນຢູ່ກັບ
ແຂ	ດວງເດືອນ	ສຳລານ	ສຸກສະບາຍ
ສະບັບ	ອັນ, ແບບຢ່າງ	ສະແຫວງ	ຊອກຫາ
ສະເພາະ	ເຈາະຈົງ	ລຳວົງ	ແບບພ້ອມມວນຊົນຢ່າງໜຶ່ງ
ດຳເນີນ	ເດີນ, ຢ່າງ, ທຳໃຫ້ເປັນໄປ	ຈັງຫັນ	ອາຫານເຊົ້າຂອງພະສົງ
ດຳລົງ	ຊົງໄວ້, ຮັກສາ	ຕຳແໜ່ງ	ຊັ້ນ, ໜ້າທີ່
ຕັກ	ຊວ້ານສິ່ງຂອງຂຶ້ນ	ສະຫງົບ	ມິດ, ບໍ່ວຸ່ນວາຍ
ຕຳລາ	ໜັງສືກ່ຽວກັບວິຊາຕ່າງໆ	ເພງ	ທຳນອງຮ້ອງບັນເທີງວາດໜຶ່ງ
ຖະໜອມ	ຮັກແພງ, ພຽນຮັກສາ	ປະຊຸມ	ຊຸມນຸມກັນ
ນັກ	ຜູ້ເຄີຍ, ຜູ້ຊຳນານ	ປະເມີນ	ສະຫຼຸບຜົນ
ເນົາ	ຢູ່	ປະດັບ	ເອ້ຍ້ອງໃຫ້ງາມ
ປະສົມ	ຄົນເຂົ້າກັນ, ປົນກັນ	ຊຳນານ	ຮູ້ລະອຽດ, ເຄີຍມາຫຼາຍ
ບຳບັດ	ປັດເປົ່າ, ກຳຈັດ	ຊຸມນຸມ	ໂຮມກັນ
ສະໝຸກ	ຢູ່ສຸກສະບາຍ, ມ່ວນຊື່ນ	ສະຫຼອງ	ສະແດງຄວາມຊົມເຊີຍຍ້ອງຍໍ

4.4 ຄຳຢືມຈາກພາສາປາລີ

ພາສາປາລີແມ່ນພາສາທີ່ນອນຢູ່ໃນຕະກຸນອິນໂດ-ເອີຣົບ, ເປັນພາສາມີວິພັດປັດໄຈ ແລະ ວິວັດທະນາການມາຈາກພາສາພະເວດໃນຍຸກກາງຂອງອິນເດຍ ເປັນພາສາທີ່ນັກໄວຍາກອນ ສ້າງຂຶ້ນໂດຍໄດ້ຮັບອິດທິພົນຈາກໄວຍາກອນຂອງພາສາສັນສະກິດ. ພາສາປາລີເປັນພາສາທີ່ ໃຊ້ບັນທຶກຄຳສອນຂອງສາສະໜາພຸດ ບໍ່ມີການໃຊ້ເວົ້າ ຫຼື ຂຽນໃນຊີວິດປະຈຳວັນ. ຈາກການ ທີ່ລາວເຮົາຮັບເອົາສາສະໜາພຸດນິກາຍເຖລະວາດເຂົ້າມານັບຖື ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ຄຳຢືມຈາກພາສາ ປາລີເຂົ້າມາບິນຢູ່ໃນພາສາລາວເປັນຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍ.

ຄຳຢືມຈາກພາສາປາລີ - ຄຳແປ		ຄຳຢືມຈາກພາສາປາລີ - ຄຳແປ	
ກະຕັນຍູ	ຮູ້ຄຸນ	ທັດສະນະ	ຄວາມຄິດເຫັນ
ກະຕິກາ	ຂໍ້ຕົກລົງ	ທານ	ການໃຫ້
ກໍລະນີ	ເລື່ອງ, ເຫດ	ທາຍາດ	ຜູ້ຮັບມໍລະດົກ
ກະວີ	ສິລະປະໃນການປະພັນກອນ	ທູດ	ຜູ້ຕ່າງໜ້າຂອງປະເທດ
ກັນດານ	ລຳບາກ	ເທສະໜາ	ເທດ, ສະແດງທຳ
ກິລາ	ກິດຈະກຳ	ທະນາຄານ	ອາຄານມ້ຽນເງິນ
ເກສອນ	ສ່ວນໃນຂອງດອກໄມ້	ທັນຍາຫານ	ອາຫານປະເພດເຂົ້າ
ຂະນະ	ເວລາ, ຍາມ	ທຳມະ	ຄຸນຄວາມດີ
ຄາລະວະ	ຄວາມເຄົາລົບ	ນະມັດສະການ	ການນ້ອມໄຫວ້
ເຄຫະ	ເຮືອນ	ນະໂຍບາຍ	ຫຼັກ ແລະ ວິທີປະຕິບັດ
ໂຄຈອນ	ເດີນທາງ	ນານາ	ຕ່າງໆ
ຄະລາວາດ	ຜູ້ຄອງເຮືອນ	ນິຍົມ	ຊົມຊອບ
ເຈຕະນາ	ຕັ້ງໃຈ	ນິຍາມ	ກຳນົດຄວາມໝາຍ
ຊົນນະບົດ	ບ້ານຫ່າງໄກຈາກເມືອງໃຫຍ່	ນິດໄສ	ຄວາມປະພຶດທີ່ລື່ງເຄີຍ
ຊາຕາ	ວັນເດືອນປີເກີດ, ລາຍເກີດ	ບໍລິຈາກ	ການສະລະ
ຊາດ	ຈຸ້ມເຈື້ອຂອງຄົນ	ບໍລິໂພກ	ກິນ, ໃຊ້ສອຍ
ຖານ	ທີ່ຕັ້ງ	ບໍລິສຸດ	ບໍ່ມີຫຍັງບິນ
ຖາວອນ	ໝັ້ນຄົງ	ບຸກຄົນ	ສ່ວນໂຕຄົນ, ແຕ່ລະຄົນ
ປະຕິບັດ	ເຮັດ, ທຳ, ປະພຶດ.	ບຸນ	ຄວາມດີ, ຄວາມສຸກສະບາຍ

ປະລິນຍາ	ຊັ້ນຄວາມຮູ້ລະດັບສູງ	ບູຊາ	ໄຫວ້ດ້ວຍຄວາມເຄົາລົບ
ປັດໄຈ	ສ່ວນປະກອບຢ່າງໃດໜຶ່ງ	ບູຮານ	ເກົ່າກ່ອນ, ດັ້ງເດີມ
ປັນຍາ	ຄວາມຮອບຮູ້	ພັດທະນາ	ເຮັດໃຫ້ຈະເລີນ
ພະຍາດ	ຄວາມເຈັບໄຂ້	ພາຫະນະ	ເຄື່ອງພາໄປ, ເຄື່ອງຂັບຂີ່
ເມດຕາ	ຄວາມຮັກ ແລະ ອົດູ	ພິຈາລະນາ	ໄຕ່ຕອງຢ່າງລະອຽດ
ລັດທິ	ລະບົບຄວາມເຊື່ອ	ພິທີ	ງານທີ່ຈັດຂຶ້ນ
ວັດຖຸ	ສິ່ງຂອງ	ພຶດ	ແນວພັນໄມ້
ວາຈາ	ຄໍາເວົ້າ, ຖ້ອຍຄໍາ	ພັດຕາຄານ	ອາຄານຂາຍເຄື່ອງກິນດື່ມ
ວາສະໜາ	ບຸນປາລະມີ	ມະຕິ	ຄວາມຄິດເຫັນ
ສັງຄົມ	ຊຸມຊົນ ຫຼື ໝູ່ຄົນ	ວິໄຈ	ຮິບໂຮມມາແລ້ວຄົ້ນຄວ້າ
ສັນຈອນ	ເດີນໄປ, ທ່ຽວໄປ	ເວລາ	ຍາມ, ໂອກາດ
ສິດທິ	ອຳນາດອັນຊອບທຳ	ສະມາຊິກ	ຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມໃນອົງການ
ສຸຄະຕິ	ທາງດີ, ທາງສະຫວັນ	ສະໂມສອນ	ບ່ອນເຕົ້າໂຮມກັນ
ອະທິບາຍ	ຊີ້ແຈງ	ອະນຸຍາດ	ຍິນຍອມ, ຍອມໃຫ້

4.5 ຄຳຢືມຈາກພາສາສັນສະກິດ

ພາສາສັນສະກິດເປັນພາສາທີ່ມີວິພັດປັດໄຈ ແລະ ວິວັດທະນາການມາຈາກພາສາພະເວດເຊັ່ນດຽວກັບພາສາປາລີ, ເປັນພາສາທີ່ມີກົດເກນເຄັ່ງຄັດຫຼາຍ ປ່ຽນແປງບໍ່ໄດ້. ຍ້ອນໄດ້ຮັບອິດທິພົນຈາກພາສາສະໜາພາມ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ຄຳສັບໃນພາສາສັນສະກິດເຂົ້າມາມີບົດບາດໃນພາສາລາວຄຽງຄູ່ກັບພາສາປາລີ ແຕ່ມີຈຳນວນໜ້ອຍກວ່າ.

ຄຳຢືມຈາກພາສາສັນສະກິດ - ຄຳແປ		ຄຳຢືມຈາກພາສາສັນສະກິດ - ຄຳແປ	
ກະເສດ	ການປູກຝັງ	ເລຂາຄະນິດ	ແບບຄຳນວນຢ່າງໜຶ່ງ
ກະລະບູນ	ຕົ້ນໄມ້ຊະນິດໜຶ່ງທີ່ເປັນຢາ	ລຶກ	ເວລາທີ່ເປັນມຸງຄຸນ
ກຽດ	ຊື່ສຽງ	ວິເຄາະ	ຮິ່ນຕອງ, ພິຈາລະນາ
ກຸລະສະຕິ	ນາງຜູ້ມີຕະກູນດີ	ວິທະຍາ	ຄວາມຮູ້
ຄະລິທາດ	ເຮືອນໃຫຍ່	ເວຫາ	ອາກາດ, ພ້າ
ເຈລະຈາ	ເວົ້າຈາກັນເປັນທາງການ	ອະພິປາຍ	ເວົ້າຈາກສາກັນ
ຈັດຕະວາ	ສີ່	ອາຄະເນ	ທິດຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້

ຈັນຍາ	ຄວາມປະພຶດ	ອາຍາ	ອຳນາດ, ໂທດ
ຈັນທະຄາດ	ກົບກິນເດືອນ	ອາທິດ	ວັນທີ 1 ຂອງສັບປະດາ
ສະຖາບັນ	ສິ່ງທີ່ສັງຄົມທາງການຈັດຕັ້ງ	ອຸດສາຫະກຳ	ການຜະລິດຫຼາຍ
ສະຖິຕິ	ການເກັບກຳຈຳນວນຕົວເລກ	ອົງສາ	ໜ່ວຍແທກສ່ວນຂອງແຈ
ສະຖິດ	ຕັ້ງຢູ່	ໄປສະນີ	ການສົ່ງໜັງສື ແລະ ສິ່ງຂອງ
ສະໝອນ	ເປັນຕາຮັກ	ພັດສະດຸ	ເຂົ້າຂອງສົມບັດ
ສັງສັນ	ພົບປະຊຸມແຊວ	ພິພາກສາ	ຕັດສິນຄວາມ
ສັບ	ສຽງ, ຄຳ	ພິກສາ	ຕົ້ນໄມ້
ສິລະປະ	ການສະແດງອອກທາງສີມີ	ເພັດ	ແກ້ວດີມີຄ່າສູງ
ສິງຫາ	ເດືອນ 8	ແພດ	ໝໍປິ່ນປົວພະຍາດ
ສຶກສາ	ຮຳຮຽນ, ເຝິກຝົນ, ອົບຮົມ	ມັງກອນ	ເດືອນ 1
ສົມບູນ	ມີທຸກສິ່ງທຸກຢ່າງ	ມັດທະຍັດ	ການໃຊ້ຈ່າຍພໍຄວນ
ຊັບ	ເງິນຕາ, ສິ່ງມີຄ່າ	ໄມຕີ	ຄວາມເປັນເພື່ອນມິດ
ດຸນຍະພາບ	ພາວະທີ່ສະເໝີກັນ	ລະດູ	ສ່ວນຂອງປີແບ່ງເປັນໄລຍະ
ບັນຍາກາດ	ອາກາດທີ່ຢູ່ອ້ອມໂລກ	ລາສະດອນ	ພົນລະເມືອງຂອງປະເທດ

4.6 ຄຳຢືມຈາກພາສາຝຣັ່ງ

ພາສາຝຣັ່ງເປັນພາສາຢູ່ໃນຕະກູນອິນໂດ-ເອີຣົບ ເຊິ່ງໄດ້ເຂົ້າມາມີບົດບາດຢູ່ໃນສັງຄົມລາວນັບແຕ່ປີ 1893 ສະໄໝທີ່ປະເທດລາວຕົກເປັນຫົວເມືອງຂຶ້ນຂອງຝຣັ່ງ. ຈາກສະພາບປະຫວັດສາດ, ສັງຄົມ ແລະ ການປົກຄອງໃນສະໄໝນັ້ນ, ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ສັບພາສາຝຣັ່ງທີ່ກ່ຽວກັບວິທະຍາສາດ, ເຕັກນິກ, ການທະຫານ ແລະ ເສດຖະກິດຖືກຮັບເຂົ້າມາໃນພາສາລາວ.

ຄຳຢືມຈາກພາສາສັນສະກິດ - ຄຳແປ		ຄຳຢືມຈາກພາສາສັນສະກິດ - ຄຳແປ	
ກະແລັມ	ຂອງກິນຫວານເຢັນ	ບານ	ແນວຫຼິ້ນກິລາໜ່ວຍມົນຕຽ
ກາບິນ	ຫ້ອງບັນຊາ	ບຸບເຟ	ການກິນແບບບໍລິການເອງ
ກາເຟ	ຊື່ເຄື່ອງດື່ມທີ່ມີລົດຂົມ	ແບັກເຊ	ຊື່ໝາຊະນິດໜຶ່ງ
ກາລະວັດ	ແພທີ່ໃຊ້ມັດຄໍເສື້ອ	ປາຕັງ	ໜັງສືອະນຸຍາດຄ້າຂາຍ
ກາລົດ	ຊື່ຜັກຕະກູນຫົວສີສົ້ມ	ເບຕົງ	ປູນປະສົມທຶນ-ຊາຍ
ແກັດ	ຫີບໄມ້ ຫຼື ເຈ້ຍໃສ່ເຄື່ອງ	ບູນ	ໜ່ວຍເຫຼັກໃນກິລາເປຕັງ
ກິໂລກຣາມ	ຫົວໜ່ວຍວັດແທກນ້ຳໜັກ	ປາສບ໌	ໜັງສືຜ່ານແດນ

ກິໂລແມັດ	ຫົວໜ່ວຍແທກຄວາມຍາວ	ຟຸຍ	ຖັງເຫຼັກສຳລັບໃສ່ນ້ຳມັນ
ກົງເຕີ	ເຄື່ອງນັບໄຟຟ້າ, ໝໍ້ນັບໄຟ	ແມັດ	ໜ່ວຍວັດແທກຄວາມຍາວ
ສະຫຼັດ	ຊີ້ຜັກຊະນິດໜຶ່ງ	ໂມງ	ເຄື່ອງແທກເວລາ
ຊີມັງ	ວັດສະດຸກໍ່ສ້າງເປັນຝຸ່ນ	ລົດໂລ	ລົດລໍ້ທາງໃຫ້ແທ້ໝົດ
ຊັງດານ	ເກີບສຸບຮັດສົ້ນຊະນິດໜຶ່ງ	ວັກແຊງ	ຢາກະຕຸ້ນຕ້ານເຊື້ອ
ໂຊຟາ	ຕັ້ງນວມ	ວິຕາມິນ	ສານອາຫານບຳລຸງຮ່າງກາຍ
ຊີເນມາ	ຮູບເງົາ	ວິນລາ	ເຮືອນກໍ່ຊັ້ນດຽວ
ໂຊເຟີ	ຜູ້ຂັບລົດ	ແອັດ	ຜູ້ຊ່ວຍ
ເຊັບ	ຫົວໜ້າ	ແອັດຊັງ	ນ້ຳມັນເຊື້ອໄຟຊະນິດໄວໄຟ
ຕັກຊີ	ລົດຮັບຈ້າງ	ໂອໂຕ	ລົດເກັງ
ເຕັກໂນໂລຊີ	ວິທະຍາການ	ອີກຊີ	ອາກາດບໍລິສຸດສຳລັບຫາຍໃຈ
ບາໂລ	ຖົງເບີໃສ່ເຄື່ອງທະຫານ	ໂຕນ	ນ້ຳໜັກທໍ່ກັບ 1.000 ກິໂລ
ປັງຕຸບ	ເກີບແພຮັດຄໍ່າ	ສະແຕມ	ດວງກາໄປສະນີ
ບາລີແຢ	ສິ່ງກັນກາງເຂດແດນ	ເບີ	ເນີຍ

4.7 ຄຳຢືມຈາກພາສາອັງກິດ

ພາສາອັງກິດເປັນພາສາສາກົນທີ່ແພ່ຫຼາຍ ສາມາດໃຊ້ສື່ສານໄດ້ທົ່ວໂລກ ເຊິ່ງໄດ້ຂະຫຍາຍອິດທິພົນເຂົ້າມາໃນລາວແຕ່ກາງຊຸມປີ 50 ຂອງສະຕະວັດທີ XX. ໃນຍຸກທີ່ລາວເຮົາເປີດປະຕູສູ່ພາຍນອກ ພິເສດແມ່ນໄດ້ເຂົ້າເປັນສະມາຊິກຂອງກຸ່ມອາຊຽນ ພາສາອັງກິດຍິ່ງມີບົດບາດແລະຈຳເປັນຕໍ່ກັບສັງຄົມລາວຫຼາຍຂຶ້ນ ເພື່ອໃຊ້ຕິດຕໍ່ສື່ສານເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນຂອງກຸ່ມຄົນໃນອາຊຽນ. ໂດຍສະແດງອອກໃນການຢືມຄຳສັບພາສາອັງກິດນັບມື້ຫຼາຍຂຶ້ນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຂົງເຂດເຕັກໂນໂລຊີ, ຄອມພິວເຕີ ແລະ ທາງດ້ານຂໍ້ມູນຂ່າວສານ.

ຄຳຢືມຈາກພາສາອັງກິດ - ຄຳແປ		ຄຳຢືມຈາກພາສາອັງກິດ - ຄຳແປ	
ເກມ	ການຫຼິ້ນຕ່າງໆ	ເບກ	ເຄື່ອງຫ້າມລົດ
ເກຍ	ພາກສ່ວນປ່ຽນຄວາມໄວລົດ	ໂປຣແກຣມ	ລາຍການ, ແຜນ
ກັອບ	ກິລາຕີລູກຊະນິດໜຶ່ງ	ແຟນ	ໝູ່, ເພື່ອນ, ຄົນຮັກ
ຄີບອດ	ແບ້ນພິມຕົວໜັງສືໃນຄອມ	ຟິວ	ຂົວຕໍ່ເຂົ້າສະວິກໄຟຟ້າ

ເຄັກ	ຊີ້ຂະໝົມເຮັດດ້ວຍແບ້ງ	ຟຣີ	ລ້າ, ໂດຍບໍ່ໄດ້ເສຍຄ່າ
ຄອນເສັດ	ການສະແດງສິລະປະ	ປລາສຕິກ	ຢາງທຽມ
ຄົມ	ແບ້ງນ້ຳຢາທາໜ້າ	ແຟັກ	ໂທລະສານ
ຄອມພິວເຕີ	ສະໝອງກົນ	ອີເມວ	ຈົດໝາຍເອເລັກໂຕຣນິກ
ຄລິນິກ	ໂຮງໝໍເອກະຊົນ	ໂມນິເຕີ	ຈໍຄອມພິວເຕີ
ສະນຸກເກີ	ກິລາປະເພດໜຶ່ງ	ລິບ	ຂັ້ນໄດຕູ້ຂຶ້ນ-ລົງໃນອາຄານ
ສະວິກ	ປຸ່ມປັດ-ເປີດໄຟຟ້າ	ລິດ	ບໍລິມາດວັດແທກນ້ຳ
ສາລະເວ	ການສຳຫຼວດຄົ້ນຫາ	ໄວຣັດ	ແຫຼ່ງພະຍາດ ຫຼື ແມ່ພະຍາດ
ສີວິໄລ	ຄວາມຈະເລີນຮຸ່ງເຮືອງ	ເວັບໄຊ	ເຄືອຂ່າຍອິນເຕີເນັດ
ສຳມະນາ	ການພົບປະກັນເພື່ອປຶກສາ	ວິວ	ທິວທັດທຳມະຊາດ
ເສັບ	ຮັບໃຊ້, ບໍລິການ	ແອ	ເຄື່ອງປັບອາກາດ
ແຊັກ	ໃບແລກປ່ຽນເປັນເງິນ	ໄອແອສໄອ	ມາດຕະຖານສາກົນ
ຊຸດ	ຍິງປະຕູ (ສຳລັບເກມກິລາ)	ອິນເຕີແນັດ	ເຄືອຂ່າຍສາກົນ
ຊິບ	ກະແຈຮີດສຳລັບໃສ່ໂສ້ງເສື້ອ	ຮໍໂມນ	ທາດກະຕຸ້ນການເຕີບໂຕ
ແຊມພູ	ນ້ຳຢາສະຕິມ	ຮາດດິສ	ສະໝອງກົນຄອມພິວເຕີ
ເທັບ	ເຄື່ອງບັນທຶກສຽງ	ຄິວ	ການລຽນແຖວຕາມລຳດັບ
ທີມ	ໜ່ວຍ, ກຸ່ມ, ຄະນະ	ສະປິງ	ລວດໄສ້ເສື້ອທີ່ຍືດຫົດໄດ້
ນຳເບີ	ເລກທີ ຫຼື ເລກຂະໜາດ	ທິບ	ເງິນພິເສດ
ເຊຍ	ໃຫ້ກຳລັງໃຈ		

4.8 ຄຳຍືມຈາກພາສາຫວຽດນາມ

ປະເທດສາທາລະນະລັດສັງຄົມນິຍົມຫວຽດນາມ ເປັນປະເທດບ້ານໃກ້ເຮືອນຄຽງຂອງ ສປປ. ລາວ, ມີຊາຍແດນຕິດຈອດກັນທາງດ້ານຕາເວັນອອກແຕ່ເໜືອຮອດໃຕ້. ໃນປະຫວັດ ສາດ ສອງຊາດເຄີຍໄດ້ໄປມາຫາສູ່ຄ້າຂາຍ ແລະ ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ຕະຫຼອດມາ; ໂດຍສະເພາະຢ່າງຍິ່ງແມ່ນໃນໄລຍະຕໍ່ສູ້ກູ້ຊາດ, ສອງຊາດໄດ້ມີການຜູກສາຍ ສຳພັນມິດຕະພາບແບບພິເສດ ແລະ ມີການຮ່ວມມືຢ່າງກັນຮອບດ້ານ. ຈາກສາຍພົວພັນ ດັ່ງກ່າວ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ຄັງສາງສັບພາສາລາວປາກົດມີການຮັບເອົາພາສາຫວຽດນາມມາເອີ້ນຊື່ ວັດຖຸ ແລະ ອາຫານຕ່າງໆຢູ່ໃນພາສາລາວຈຳນວນໜຶ່ງ.

ຄຳຢືມຈາກພາສາຫວຽດນາມ - ຄຳແປ		ຄຳຢືມຈາກພາສາຫວຽດນາມ - ຄຳແປ	
ກະຍໍ	ຊື່ອາຫານປະເພດໜຶ່ງ	ບັນແບ້ວ	ຊື່ອາຫານປະເພດໜຶ່ງ
ຍໍ	ຊື່ອາຫານ	ບີ່ບຸນ	ຊື່ອາຫານປະເພດເຂົ້າປຸ້ນ
ແຈ	ຊາ	ບຸນບໍ່	ຊື່ອາຫານ (ເຂົ້າປຸ້ນຊີ້ນງົວ)
ແຈ້ວ (ເຮືອ)	ພາຍເຮືອ	ເຝີ	ຊື່ອາຫານປະເພດເສັ້ນ
ດັກກົງ	ກອງຕີພິເສດ	ແໜມເນືອງ	ຊື່ອາຫານປະເພດຈີນຍໍ່
ໂທຍ	ຢຸດ, ເຊົາ	ໝາກໂອຍ	ໝາກສີດາ
ບັນກວນ	ຊື່ຂະໜົມຊະນິດໜຶ່ງ	ໝາກເອືອດ	ໝາກເຜັດ
ບັນແຊວ	ແປ້ງເຂົ້າຈ້າວໃສ່ໃນຊີ້ນ	ແຍ້ບ	ເກີບອີ່ແຕະ
ແອງ	ອ້າຍ	ອົງ	ທ່ານ

4.9 ຄຳຢືມຈາກພາສາໄທ

ພາສາລາວ ແລະ ພາສາໄທ ລ້ວນແຕ່ເປັນພາສາທີ່ມີເຄົ້າກຳເນີດມາຈາກພາສາຕະກູນໄຕ-ກະໄດ ແລະ ກໍໄດ້ຮັບອິດທິພົນຈາກພາສາອື່ນໆໂດຍສະເພາະແມ່ນພາສາປາລີ-ສັນສະກິດເຊັ່ນດຽວກັນ. ດ້ວຍເຫດນັ້ນ, ທັງສອງພາສານີ້ຈຶ່ງມີຄວາມຄ້າຍຄືກັນຫຼາຍ ສາມາດສື່ສານກັນເຂົ້າໃຈເປັນສ່ວນຫຼາຍ, ແຕ່ຕາມຫຼັກພາສາສາດແລ້ວ ຖືວ່າເປັນຄົນລະພາສາ. ຍ້ອນຜົນສະທ້ອນທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ການຄ້າ, ການບັນເທີງ ແລະ ສື່ມວນຊົນຕ່າງໆ ລາວເຮົາຈຶ່ງຮັບເອົາບາງຄຳໃນພາສາໄທເຂົ້າມາໃຊ້ຈຳນວນໜຶ່ງ.

ຄຳຢືມຈາກພາສາໄທ - ຄຳແປ		ຄຳຢືມຈາກພາສາໄທ - ຄຳແປ	
ກະຈ່າງ	ແຈ່ມແຈ້ງ, ຈະແຈ້ງ	ປຸງ	ແຕ່ງ, ປຸງແຕ່ງ
ກະຈົກ	ແວ່ນ	ເພີ່ມ	ຕື່ມໃສ່
ຄຳນົງ	ຄິດ, ຄົ້ນຄິດ	ເລີ່ມ	ເບື້ອງຕົ້ນ, ຕັ້ງຕົ້ນ
ຈຳນົນ	ຍອມ, ອ່ອນຍອມ	ເລື່ອງ	ເຫດການໃດໜຶ່ງ
ຈົນ	ທຸກ	ຄື້ນ	ຟອງ, ກະແສຟອງ. ຄື້ນສຽງ
ໂສໂຄກ	ເປື້ອນເປີ, ບໍ່ສະອາດ	ສົກກະປົກ	ເປີເປື້ອນ, ບໍ່ສະອາດ, ອ່ວຍ
ສວມ	ໃສ່, ນຸ່ງ (ນຸ່ງເສື້ອ)	ຊຸລົດ	ທີ່ເຮັດໃຫ້ມີລົດຊາດດີຂຶ້ນ
ສ້ວມ	ຫ້ອງນ້ຳ ຫຼື ວິດຖ່າຍ	ຊຳລະ	ໄຊເງິນຄ່າສິ່ງຂອງ

ຊັດເຈນ ຊິດ ປະເດັນ ປັບປຸງ	ແຈ່ມແຈ້ງ, ຈະແຈ້ງ ໃກ້ ເລື່ອງໃດໜຶ່ງ ດັດແປງ, ແກ້ໄຂ	ເຊັ່ນ ຕະຄອງ ພິລາບ ວິ້ງ	ຕົວຢ່າງ ຫ້ວຍ, ຮ່ອງເໝືອງ, ຄອງນ້ຳ ນົກກາງແກ, ນົກສັນຕິພາບ ແລ່ນໄປໂດຍໄວ
-----------------------------------	--	---------------------------------	--

ຄໍາຖາມ

1. ການຢືມຄໍາມີຄວາມໝາຍແນວໃດ?
2. ການຢືມຄໍາເກີດມາຈາກສາເຫດໃດແດ່?
3. ການຢືມຄໍາມີຈັກລັກສະນະ? ແຕ່ລະລັກສະນະເປັນແນວໃດ?
4. ການຮັບຄໍາຈາກພາສາອື່ນເຂົ້າມາໃຊ້ໃນພາສາລາວ ແມ່ນມີຄໍາຢືມຈາກພາສາໃດແດ່? ແລະ ແມ່ນຄໍາສັບພາສາໃດທີ່ພາສາລາວຮັບເຂົ້າມາຫຼາຍກວ່າໝູ່?

ບົດເຝິກຫັດ

1. ຈົ່ງບອກເຖິງເຄົ້າຂອງຄໍາຕໍ່ໄປນີ້ວ່າມາຈາກພາສາໃດ: ມະຫະກຳ, ສາທາລະນະ, ສິລະປະກຳ, ຊັອກໂກແລັດ, ບັນເທີງ, ເຮັງ, ເຕັກໂນໂລຊີ, ສຳຫຼວດ, ຜະເຊີນ, ກະຈ່າງ, ກິໂລແມັດ, ເກມ, ຮາດດິສ.
2. ຈົ່ງຊອກຫາຄໍາຢືມຈາກພາສາອື່ນທີ່ນັກຮຽນເຄີຍໃຊ້ໃນຊີວິດປະຈຳວັນໃຫ້ໄດ້ 5 ຄໍາ.
3. ຈົ່ງໝາຍ ☐ ໃສ່ຂໍ້ຄໍາຕອບທີ່ຖືກຕ້ອງ
 - 1) ຄໍາໃດທີ່ເປັນຄໍາຢືມຈາກພາສາຝຣັ່ງ?

ກ. ເກມ ຂ. ໂຊເພີ ຄ. ສາລະຖີ ງ. ປັບປຸງ
 - 2) ສາລະເວ ແມ່ນຄໍາຢືມຈາກພາສາໃດ?

ກ. ຝຣັ່ງ ຂ. ອັງກິດ ຄ. ຂະແມ ງ. ປາລີ
 - 3) ຄໍາໃດທີ່ເປັນຄໍາຢືມຈາກພາສາຂະແມ?

ກ. ຖະໜົນ ຂ. ພັດທະນາ ຄ. ສັດທາ ງ. ນາລີ
 - 4) ພິກຂຸ ແມ່ນຄໍາຢືມຈາກພາສາໃດ?

ກ. ປາລີ ຂ. ສັນສະກິດ ຄ. ຂະແມ ງ. ໄທ
 - 5) ຄໍາໃດທີ່ເປັນຄໍາຢືມມາຈາກພາສາສັນສະກິດ?

ກ. ສິກຂາ ຂ. ສິກສາ ຄ. ເສິກ ງ. ສຳມະນາ

ບົດທີ 12

ວັດຈະນານຸກົມວິທະຍາ

1. ຄວາມໝາຍ ແລະ ຄວາມສຳຄັນຂອງວັດຈະນານຸກົມ

1.1 ຄວາມໝາຍຂອງວັດຈະນານຸກົມ

ວັດຈະນານຸກົມ ແມ່ນປຶ້ມອ້າງອີງປະເພດໜຶ່ງ ເຊິ່ງໝາຍເຖິງປຶ້ມທີ່ຮິບໂຮມຄຳສັບໃນວົງຄຳສັບທີ່ກຳນົດ ແລະ ນິຍາມຄວາມໝາຍເອົາໄວ້ ເພື່ອໃຊ້ເປັນບ່ອນຄົ້ນຫາຄວາມໝາຍຂອງຄຳ ໂດຍມີການຮຽງລຳດັບຄຳສັບຕາມຕົວອັກສອນ ຕາມສຽງ ຫຼື ຕາມລຳດັບອື່ນໆທີ່ເໝາະສົມສອດຄ່ອງກັບການໃຊ້ວັດຈະນານຸກົມນັ້ນໆ. ວັດຈະນານຸກົມຍັງໝາຍເຖິງປຶ້ມທີ່ໃຫ້ລາຍລະອຽດຄອບຄຸມວົງຄຳສັບທີ່ກວ້າງ. ສ່ວນປຶ້ມທີ່ຮິບໂຮມ ແລະ ອະທິບາຍຄຳສັບໃນວົງແຄບ ແລະ ມີຈຳນວນຈຳກັດ ມັກຈະຮຽກວ່າ: ປະທານຸກົມ. ແນວໃດກໍຕາມ ຄຳວ່າ: ປະທານຸກົມ ແລະ ວັດຈະນານຸກົມ ອາດໃຊ້ແທນກັນກໍໄດ້.

ຄຳວ່າ: ວັດຈະນານຸກົມ ແມ່ນຄຳປະສົມລະຫວ່າງ ວັດຈະນະ (ຄຳເວົ້າ) ແລະ ອະນຸກົມ (ລຳດັບ, ລະບຽບ) ເຂົ້າກັນດ້ວຍວິທີສົນທິເປັນວັດຈະນານຸກົມ ເຊິ່ງໝາຍເຖິງປຶ້ມທີ່ຮິບໂຮມ ແລະ ຮຽງລຳດັບຄຳເອົາໄວ້.

1.2 ຄວາມສຳຄັນຂອງວັດຈະນານຸກົມ

ວັດຈະນານຸກົມມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ກັບຜູ້ນຳໃຊ້ຫຼາຍປະການ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຈະຊ່ວຍແກ້ຂໍ້ຂ້ອງໃຈ ແລະ ໄຂປະຕູປັນຍາແກ່ຜູ້ນຳໃຊ້ໃຫ້ສາມາດຊອກຫາຄຳສັບ, ຄຳນິຍາມ ແລະ ຄວາມໝາຍຂອງຄຳທີ່ຕ້ອງການສະດວກຂຶ້ນ. ນອກຈາກນີ້ ວັດຈະນານຸກົມຍັງມີຄວາມສຳຄັນໃນການສ່ອງແສງ ແລະ ວັດແທກລະດັບວັດທະນະທຳຂອງຄົນໃນຊາດຂອງຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງພາສານັ້ນໆ. ດັ່ງນັ້ນ, ວັດຈະນານຸກົມຂອງພາສາໃດ ກໍຈະເປັນເຄື່ອງວັດແທກ ແລະ ສ່ອງແສງລະດັບວັດທະນະທຳຂອງຊາດນັ້ນຢ່າງແທ້ຈິງ.

2. ລັກສະນະຂອງວັດຈະນານຸກົມ

ວັດຈະນານຸກົມເປັນປະເພດໜຶ່ງຂອງ ອະນຸກົມ (dictionary). ອະນຸກົມໝາຍເຖິງກຸ່ມລາຍການຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບເລື່ອງໃດເລື່ອງໜຶ່ງ ເຊິ່ງມີການຈັດລະບົບລະບຽບເພື່ອຄວາມສະດວກແກ່ຜູ້ອ່ານໃນການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ.

2.1 ສາລານຸກົມ

ສາລານຸກົມ ໄດ້ແກ່ກຸ່ມລາຍການຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບຮູບສັບທີ່ໃຊ້ເອີ້ນສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງເປັນດັດຊະນີເຊັ່ນ: ເຮືອບິນ. ເນື້ອໃນກ່ຽວກັບເຮືອບິນຈະລະບຸຢ່າງລະອຽດວ່າ ເຮືອບິນມີປະຫວັດຄວາມເປັນມາແນວໃດ ມີຈັກປະເພດ. ເຮືອບິນມີສ່ວນປະກອບຫຍັງແດ່ ເຮົາຈະສ້າງເຮືອບິນໄດ້ແນວໃດ ຯລຯ.

2.2 ວັດຈະນານຸກົມ

ວັດຈະນານຸກົມ ໄດ້ແກ່ກຸ່ມລາຍການຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບສັບ. ເນື້ອໃນຈະປະກອບດ້ວຍຮູບສັບ ແລະ ຄຳອະທິບາຍຄວາມໝາຍຂອງສັບນັ້ນໆເຊັ່ນ: ເຮືອບິນ ກໍອະທິບາຍວ່າ ໝາຍເຖິງສິ່ງທີ່ໃຊ້ປະໂຫຍດແນວໃດ ມີລັກສະນະຢ່າງໃດ. ໂດຍສະຫຼຸບແລ້ວ ວັດຈະນານຸກົມຈະອະທິບາຍພໍໃຫ້ຜູ້ອ່ານສຳນຶກເຫັນພາບສິ່ງທີ່ສັບອ້າງເຖິງເທົ່ານັ້ນ. ແຕ່ສາລານຸກົມຈະອະທິບາຍເລື່ອງລາວຕ່າງໆກ່ຽວກັບສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງ ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ອ່ານໄດ້ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບສິ່ງນັ້ນໆຢ່າງກວ້າງຂວາງ.

3. ຮູບແບບຂອງວັດຈະນານຸກົມ

3.1 ວັດຈະນານຸກົມພາສາດຽວ

ວັດຈະນານຸກົມພາສາດຽວແມ່ນອະທິບາຍຄວາມໝາຍຂອງຄຳໃນພາສາໃດພາສາໜຶ່ງ. ພາສາທີ່ອະທິບາຍຄວາມໝາຍເປັນພາສາດຽວກັນກັບຄຳສັບທີ່ຮຽງລຳດັບຢູ່ໃນວັດຈະນານຸກົມ. ວົງຄຳສັບໃນວັດຈະນານຸກົມພາສາດຽວມັກຈະກວ້າງ ແລະ ຄວບຄຸມທຸກຄຳທີ່ມີຢູ່ໃນພາສານັ້ນ ຫຼື ແວດວົງນັ້ນໆ.

3.2 ວັດຈະນານຸກົມສອງພາສາ

ວັດຈະນານຸກົມສອງພາສາ ເປັນວັດຈະນານຸກົມທີ່ອະທິບາຍຄວາມໝາຍຂອງຄຳໃນພາສາໃດພາສາໜຶ່ງ ດ້ວຍອີກພາສາໜຶ່ງ ເຊິ່ງສາມາດພົບເຫັນໄດ້ທົ່ວໄປເຊັ່ນ: ວັດຈະນານຸກົມອັງກິດທີ່ມີການໃຫ້ຄວາມໝາຍເປັນພາສາລາວ ຫຼື ວັດຈະນານຸກົມພາສາລາວ ທີ່ອະທິບາຍຄວາມໝາຍເປັນພາສາອັງກິດ. ການອະທິບາຍຄວາມໝາຍນັ້ນ ອາດຈະສັ້ນ ຫຼື ໃຫ້ຄວາມໝາຍຍືດຍາວຢ່າງລະອຽດ ກໍຍັງເອີ້ນວ່າ: ວັດຈະນານຸກົມສອງພາສາເຊັ່ນກັນ.

3.3 ວັດຈະນານຸກົມຫຼາຍພາສາ

ວັດຈະນານຸກົມຫຼາຍພາສາ ແມ່ນວັດຈະນານຸກົມທີ່ມັກຈະທຽບຄຳສັບຈາກພາສາໜຶ່ງໄປເປັນຄຳສັບພາສາອື່ນໆຫຼາຍກວ່າໜຶ່ງພາສາ. ວັດຈະນານຸກົມແບບນີ້ ບໍ່ເນັ້ນຄວາມລະອຽດໃນການອະທິບາຍຄຳສັບ ເນື່ອງຈາກຂໍ້ຈຳກັດຂອງເນື້ອທີ່ ແລະ ເພື່ອຄວາມສະດວກໃນການຄົ້ນຫາຄຳສັບເຊັ່ນ: ວັດຈະນານຸກົມ ລາວ-ໄທ-ອັງກິດ.

3.4 ວັດຈະນານຸກົມວິຊາສະເພາະໃດໜຶ່ງ

ວັດຈະນານຸກົມວິຊາສະເພາະໃດໜຶ່ງ ເປັນວັດຈະນານຸກົມທີ່ຮິບໂຮມຄຳສັບສະເພາະວິຊາໃດວິຊາໜຶ່ງເຊັ່ນ: ປະທານຸກົມເສດຖະສາດ ເປັນຕົ້ນ.

4. ຄຸນລັກສະນະຂອງວັດຈະນານຸກົມ

4.1 ການສະກົດຄຳ

ການສະກົດຄຳໃນວັດຈະນານຸກົມຖືເປັນມາດຕະຖານໃນການໃຊ້ວຽກ ແລະ ຖືເປັນໜ້າທີ່ຫຼັກຂອງວັດຈະນານຸກົມ. ບາງພາສາມີການພິມແຍກຄຳໄວ້ໃຫ້ ເພື່ອຄວາມສະດວກໃນການພິມທີ່ຈຳເປັນຕ້ອງຂຶ້ນແຖວໃໝ່. ນອກຈາກນີ້, ບາງຄຳທີ່ສາມາດສະກົດໄດ້ຫຼາຍກວ່າ 1 ແບບ ວັດຈະນານຸກົມກໍຈະເກັບໄວ້ນຳ.

4.2 ຄວາມໝາຍ

ການອະທິບາຍຄວາມໝາຍ ອາດເປັນຂໍ້ຄວາມສັ້ນໆ ຫຼື ໃຫ້ລາຍລະອຽດ ແຍກອອກເປັນຂໍ້ຍ່ອຍໆ. ການໃຫ້ຄວາມໝາຍຖືເປັນຫົວໃຈຫຼັກຂອງວັດຈະນານຸກົມ.

4.3 ຄຸນສົມບັດທາງໄວຍາກອນ

ຄຸນສົມບັດທາງໄວຍາກອນແມ່ນການລະບຸປະເພດຂອງຄຳວ່າເປັນ ຄຳນາມ, ຄຳກິລິຍາ, ຄຳສັບພະນາມ ຯລຯ ເຊິ່ງມັກປາກົດໃນວັດຈະນານຸກົມພາສາໃດພາສາໜຶ່ງ (ບໍ່ແມ່ນວັດຈະນານຸກົມຄຳສັບວິຊາສະເພາະ).

4.4 ຕົວຢ່າງປະໂຫຍກ

ຕົວຢ່າງປະໂຫຍກ ແລະ ບໍລິບົດ, ວັດຈະນານຸກົມອາດຍົກຕົວຢ່າງປະໂຫຍກ ເພື່ອໃຫ້ເຂົ້າໃຈຄວາມໝາຍ ແລະ ການໃຊ້ຄຳສັບນັ້ນໆຼ່າຍຂຶ້ນ. ວັດຈະນານຸກົມບາງເຫຼັ້ມ ມີຕົວຢ່າງປະໂຫຍກສຳລັບທຸກຄຳໃນເຫຼັ້ມ.

4.5 ການອອກສຽງ

ການອອກສຽງ ສຳລັບພາສາຂຽນທີ່ມີເກນການອອກສຽງທີ່ສະຫຼັບຊັບຊ້ອນ ແລະ ບໍ່ສາມາດຄາດຄະເນໄດ້ຈາກຮູບຂຽນຢ່າງຖືກຕ້ອງເຊັ່ນ: ພາສາອັງກິດ, ພາສາຈີນ... ສ່ວນພາສາລາວທີ່ເປັນວັດຈະນານຸກົມພາສາດຽວ ຈະບໍ່ປາກົດມີພາກສ່ວນການອອກສຽງແຕ່ຢ່າງໃດ. ມີແຕ່ວັດຈະນານຸກົມທີ່ເປັນສອງພາສາເຊັ່ນ: ພາສາລາວ-ພາສາອັງກິດ, ໃນແຕ່ລະຄຳຂອງພາສາລາວຈະມີການອອກສຽງເປັນເຄື່ອງໝາຍສັດທະອັກສອນ (Phonetic symbol).

4.6 ທີ່ມາຂອງຄຳ

ທີ່ມາຂອງຄຳ ຫຼື ປະຫວັດຄຳ, ວັດຈະນານຸກົມທີ່ມີຄວາມລະອຽດ ຈະໃຫ້ທີ່ມາຂອງຄຳວ່າພົບເທື່ອທຳອິດຢູ່ໃສ ໄດ້ຮັບມາຈາກພາສາໃດ.

5. ວິທີຊອກຫາຄຳໃນວັດຈະນານຸກົມແບບຕ່າງໆ

ວັດຈະນານຸກົມແຕ່ລະເຫຼັ້ມແຕ່ລະແບບຈະມີຫຼັກການໃຊ້ທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ດັ່ງນັ້ນ, ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການຊອກຫາຄຳໃນວັດຈະນານຸກົມມີຄວາມວ່ອງໄວ ແລະ ແມ່ນຢາ, ໃນການນຳໃຊ້ວັດຈະນານຸກົມເຫຼັ້ມດັ່ງກ່າວ ຜູ້ໃຊ້ຕ້ອງອ່ານຫຼັກການໃຊ້ວັດຈະນານຸກົມເປັນຂັ້ນຕອນທຳອິດ.

ໃນຫຼັກການໃຊ້ວັດຈະນານຸກົມຈະມີຫົວຂໍ້ຕ່າງໆເຊັ່ນ: ການຮຽງລຳດັບຄຳ, ປະຫວັດຂອງຄຳ, ອັກສອນຫຍໍ້ທີ່ໃຊ້ໃນວັດຈະນານຸກົມ. ແຕ່ຫົວຂໍ້ການຮຽງລຳດັບຄຳມີຄວາມສຳຄັນທີ່ສຸດໃນການຊອກຫາຄຳ.

5.1 ການຮຽງລຳດັບຄຳ

ການຈັດລຳດັບຄຳໃນວັດຈະນານຸກົມແຕ່ລະເຫຼັ້ມ ລ້ວນແຕ່ອີງໃສ່ລຳດັບຂອງພະຍັນຊະນະ, ສະຫຼະ ແລະ ຕົວສະກົດ. ເວົ້າສະເພາະວັດຈະນານຸກົມພາສາລາວທີ່ມີໃຊ້ຢູ່ໃນສັງຄົມລາວປັດຈຸບັນ, ແຕ່ລະເຫຼັ້ມກໍມີການຮຽງລຳດັບຄຳຕາມລັກສະນະສະເພາະຂອງຕົນ.

5.1.1 ການຮຽງລຳດັບຄຳໃນວັດຈະນານຸກົມພາສາລາວຂອງ ດຣ. ທອງຄຳ ອ່ອນມະນີສອນ

1) ພະຍັນຊະນະຮຽງໄວ້ຕາມລຳດັບຕົວອັກສອນດັ່ງນີ້:

ກ ຂ ຄ ງ ຈ ສ ຊ ຍ ດ ຕ ຖ ທ ນ ບ ປ
ຜ ຝ ພ ຟ ມ ຢ ລ (ຮ) ວ ຫ ທງ ຫຍ ຫນ ຫມ
ຫ ຫວ ອ ຮ.

(ຮ: ໃຊ້ຊຽນຄຳສັບທີ່ຍືມມາຈາກພາສາຕ່າງປະເທດເຊັ່ນ: ອົງກາຣີ, ປາຣີ, ໂປຣຕິນ...)

2) ສະຫຼະທີ່ປະສົມກັບພະຍັນຊະນະ ຮຽງໄວ້ຕາມລຳດັບສະຫຼະ ດັ່ງນີ້:

xະ xາ xິ xີ xື xຸ xູ xະ x ແx ແx ໂx ໂx ເxາx xໍ xື x
ເັຍ ເຍ ເືອ ເືອ ວະ ວ ໂx ໂx ເັາ ະ.

3) ຄຳທີ່ບໍ່ມີຕົວສະກົດ ຮຽງໄວ້ກ່ອນຄຳທີ່ມີຕົວສະກົດ ໂດຍຈັດໃຫ້ໄປຕາມລຳດັບສະຫຼະທີ່ກ່າວໄວ້ໃນຂໍ້ 2, ສ່ວນຄຳທີ່ມີຕົວສະກົດນັ້ນ ຮຽງໄວ້ຕາມລຳດັບຕົວສະກົດ.

4) ຄຳທີ່ມີຕົວສະກົດ ຫຼື ພະຍາງທີ່ມີຕົວສະກົດນັ້ນ ຕົວສະກົດຮຽງໄປຕາມລຳດັບພະຍັນຊະນະທີ່ໃຊ້ເປັນຕົວສະກົດ ເຊິ່ງຢູ່ກ່ອນ ແລະ ລຸ່ນ ດັ່ງນີ້: ກ ງ ຍ ດ ນ ບ ວ. ໃນນີ້ ຕົວສະກົດຕົວໃດ ກໍຮຽງລຳດັບໄປຈົນສຸດສະຫຼະ ຕັ້ງແຕ່ ັ (ສະຫຼະ xະ) ໄປຈົນເຖິງ ືວ (ວ) ຍົກເວັ້ນແຕ່ສະຫຼະ ໂx ໂx ເັາ ະ ເຊິ່ງໃຊ້ສະກົດບໍ່ໄດ້.

5) ຄຳຈຳພວກພະຍັນຊະນະປະສົມເຊັ່ນ: ຫງ ຫຍ ຫນ ຫມ ຫ ຫວ ຮຽງໄວ້ຕາມລຳດັບ ຕໍ່ຈາກຄຳຈຳພວກອັກສອນສູງ ຄືຄຳທີ່ຂຶ້ນຕົ້ນດ້ວຍຕົວ ຫ. ສ່ວນຄຳທີ່ເປັນຈຳພວກພະຍັນຊະນະຄວບນັ້ນ ຮຽງໄວ້ຕາມລຳດັບພະຍັນຊະນະ, ສະຫຼະ ແລະ ຕົວສະກົດຕົວຢ່າງ: ຄຳວ່າ ກວານ, ກວານເຂົ້າຈ້າ, ກວ້ານ ຮຽງໄວ້ຕໍ່ຈາກຄຳວ່າ: ກ້ວນ ເປັນຕົ້ນ.

5.1.2 ການຮຽງລຳດັບຄຳໃນວັດຈະນານຸກົມພາສາລາວຂອງສະຖາບັນວິທະຍາສາດ ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ ປີ 2012

1) ການຈັດລຳດັບພະຍັນຊະນະ

ກ ຂ ຄ ຫງ ງ ຈ ສ ຊ ຫຍ ຍ ດ ຕ ຖ ທ ໜ ນ ບ ປ ຜ
ພ ຝ ຟ ໝ ມ ຢ ຣ ຫຼ ລ ຫວ ວ ຫ ອ ຮ

2) ການຈັດລຳດັບຕົວສະກົດດັ່ງນີ້:

ກ ງ ຍ ດ ນ ບ ມ ວ

3) ການຈັດລຳດັບສະຫຼະ

ການຈັດລຳດັບສະຫຼະຂອງວັດຈະນານຸກົມສະບັບນີ້ ໄດ້ອີງຕາມໝວດຂອງສະຫຼະຕົ້ນ
ແຕ່ລະຕົວ ແລະ ເອົາຕົວສະກົດທີ່ມີ 8 ຕົວ ມາປະສົມແລ້ວລຳດັບຕາມໝວດຂອງຕົວສະກົດ

ຕົວຢ່າງ:

ເຂ ັກ ັງ ໄx ໃx ັດ ັນ ັບ ັ່າ ເົາ

ເາ ເາກ ເາງ ເາຍ ເາດ ເານ ເາບ ເາມ ເາວ

ຶ ຶກ ຶງ - ຶດ ຶນ ຶບ ຶມ ຶວ

ຶ ຶກ ຶງ - ຶດ ຶນ ຶບ ຶມ ຶວ ດັ່ງນີ້ເປັນຕົ້ນ.

5.2 ປະຫວັດຄຳ

ໃນວັດຈະນານຸກົມບາງເຫຼັ້ມເຊັ່ນ: ວັດຈະນານຸກົມພາສາລາວ ໂດຍ ດຣ. ທອງຄຳ
ອ່ອນມະນີສອນ ມີການສະເໜີປະຫວັດຂອງຄຳ ໂດຍບອກໃຫ້ຮູ້ເຖິງຄຳທີ່ໄດ້ເຄົ້າມາຈາກ
ພາສາອື່ນ ເຊິ່ງໄດ້ບອກຊື່ພາສານັ້ນໆໄວ້ຂ້າງສັບນັ້ນໂລດ ແລະ ອະທິບາຍດ້ວຍອັກສອນຫຍໍ້
ໃນວົງເລັບ.

ຕົວຢ່າງ:

(ຂ.) ຂະແມ, (ຈ.) ຈິນ, (ສ) = ສັນສະກົດ, (ທ.) = ໄທ, (ປ.) = ປາລີ, (ຝ) = ຝຣັ່ງ,
(ຫວ.) = ຫວຽດນາມ, (ອ.) = ອັງກິດ, (ຮ.) = ຮິນດູ.

5.3 ອັກສອນຫຍໍ້ທີ່ໃຊ້ໃນວັດຈະນານຸກົມ

ອັກສອນຫຍໍ້ທີ່ຮຽງຕໍ່ຈາກຄຳແຕ່ລະຄຳນັ້ນ ແມ່ນໃຊ້ສຳລັບບອກປະເພດຂອງຄຳ ຕາມ
ຫຼັກໄວຍາກອນ ຄື ກ. ກິລິຍາ (ຄຳກຳມະ), ສ. ສັບພະນາມ (ຄຳແທນນາມ), ສັນ. ສັນທານ,
ນ. ນາມ, ບ. ບຸບພະບົດ (ຄຳນຳໜ້ານາມ), ວ. ວິເສດ (ຄຳຄຸນນາມ, ຄຳຂະຫຍາຍກິລິຍາ),
ອຸ. ອຸທານ ດັ່ງນີ້ເປັນຕົ້ນ.

ຄຳຖາມ

1. ວັດຈະນານຸກົມແມ່ນຫຍັງ?
2. ສາລານຸກົມ ແລະ ວັດຈະນານຸກົມມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນແນວໃດ?
3. ວັດຈະນານຸກົມມີຈັກຮູບແບບ? ແຕ່ລະຮູບແບບເປັນແນວໃດ?
4. ຄຸນລັກສະນະຂອງວັດຈະນານຸກົມມີຫຍັງແດ່?
5. ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການຊອກຫາຄຳໃນວັດຈະນານຸກົມມີຄວາມວ່ອງໄວ ແລະ ແມ່ນຢ່າ, ໃນການນຳໃຊ້ວັດຈະນານຸກົມ ຜູ້ໃຊ້ຕ້ອງເຮັດຫຍັງເປັນຂັ້ນຕອນທຳອິດ?

ບົດເຝິກຫັດ

1. ຈົ່ງຊອກຫາຄວາມໝາຍຄຳສັບຕໍ່ໄປນີ້ຈາກວັດຈະນານຸກົມພາສາລາວ: ປັດຖະພິ, ມິດສາ, ບັງເອີນ, ສາງ, ນ້ຳວ, ສັງຫອນ, ສຸຄະຕິ, ໄວ້ອາໄລ, ອັດສະດີງ.
2. ຈົ່ງຊອກຫາປະເພດຄຳ ແລະ ເຄົ້າຂອງຄຳສັບຕໍ່ໄປນີ້ ຈາກວັດຈະນານຸກົມພາສາລາວ: ພຽນ, ຜະສົມ, ພະນົມ, ພິລາບ, ພຸດບານ, ມະຫະກຳ, ມີໂກຣກຣາມ, ເມ, ເຝີ, ໄອສະຄຣີມ, ອັງໂລ້, ອັດທະຍາໄສ.
3. ຈົ່ງໝາຍ ○ ໃສ່ຂໍ້ຄຳຕອບທີ່ຖືກຕ້ອງ.

1) ຄາມົນ	ກ. ໃນບ້ານ	ຂ. ນາຍບ້ານ	ຄ. ລູກບ້ານ	ງ. ບ້ານເມືອງ
2) ຕັນທຸລາ	ກ. ນ້ຳດື່ມ	ຂ. ເຂົ້າສານ	ຄ. ໝາກໄມ້	ງ. ຢາບຳລຸງ
3) ຊາຕະ	ກ. ຕາຍ	ຂ. ເຈັບ	ຄ. ແກ່	ງ. ເກີດ
4) ຕົງສິນ	ກ. ສີ່ໂກງ	ຂ. ດຸໝັ່ນ	ຄ. ຊີ້ສັດ	ງ. ຂີ້ຄ້ານ
5) ນິຕິທຳ	ກ. ທຳມະ	ຂ. ຫຼັກກົດໝາຍ	ຄ. ບຸກຄົນ	ງ. ຄວາມດີ
6) ປະຕິຍຸດ	ກ. ສັນຍາ	ຂ. ກະທຳ	ຄ. ຕໍ່ສູ້	ງ. ບຸກບືນ
7) ຜະແຫຼງ	ກ. ຟາດ	ຂ. ສະແດງ	ຄ. ຖະແຫຼງ	ງ. ກ່າວ
8) ເມັງ	ກ. ຕັ່ງ	ຂ. ໂຕະ	ຄ. ຕຸງງ	ງ. ຕູ້
9) ວະລະ	ກ. ເວລາ	ຂ. ວາຈາ	ຄ. ພາລະ	ງ. ປະເສີດ
10) ອຸປະຊົນ	ກ. ຄົນດີ	ຂ. ຄົນໂງ່	ຄ. ຄົນວ່ອງ	ງ. ຄົນສະຫຼາດ

ບົດທີ 13

ພາກສ່ວນຕ່າງໆຂອງປະໂຫຍກ

1. ຄວາມໝາຍຂອງປະໂຫຍກ

ປະໂຫຍກແມ່ນຄຳເວົ້າທີ່ເວົ້າອອກມາແຕ່ລະຄຳ ຫຼື ແຕ່ລະວະລີ ເຖິງຈະເວົ້າ ຫຼື ຕິດຕໍ່ກັນຫຼາຍປານໃດກໍຍັງບໍ່ໄດ້ເນື້ອໃນຄົບຖ້ວນເທື່ອ. ຄຳເວົ້າທີ່ມີເນື້ອໃນຄົບຖ້ວນຕ້ອງເວົ້າອອກ ຫຼື ຂຽນອອກເປັນປະໂຫຍກ.

ປະໂຫຍກແມ່ນຄຳເວົ້າຕອນໜຶ່ງທີ່ມີເນື້ອໃນຄົບຖ້ວນ. ໃນປະໂຫຍກໜຶ່ງຕ້ອງມີຄຳຕົວຕັ້ງ ແລະ ຄຳກຳມະຄົບ ຫຼື ຄຳຕົວຕັ້ງ, ຄຳກຳມະຂາດ ແລະ ຄຳປະກອບເປັນສ່ວນສຳຄັນ.

ພາກສ່ວນຕ່າງໆຂອງປະໂຫຍກ ໝາຍເອົາສ່ວນຕ່າງໆທີ່ມາປະກອບກັນເຂົ້າເປັນປະໂຫຍກ ເຊິ່ງສ່ວນຕ່າງໆເຫຼົ່ານັ້ນ ເຮັດໜ້າທີ່ຕ່າງກັນຢູ່ໃນປະໂຫຍກ. ປະໂຫຍກໜຶ່ງບາງທີກໍມີສອງພາກສ່ວນຄື: ຄຳຕົວຕັ້ງ ແລະ ຄຳກຳມະຄົບ ແຕ່ບາງປະໂຫຍກກໍມີສາມພາກສ່ວນຄື: ຄຳຕົວຕັ້ງ, ຄຳກຳມະຂາດ ແລະ ຄຳປະກອບ.

2. ໂຄງປະກອບຂອງປະໂຫຍກ

ປະໂຫຍກອາດປະກອບຂຶ້ນດ້ວຍສອງ ຫຼື ສາມພາກສ່ວນດັ່ງນີ້:

2.1 ປະໂຫຍກສອງພາກສ່ວນ

ປະໂຫຍກສອງພາກສ່ວນ ແມ່ນປະໂຫຍກທີ່ປະກອບດ້ວຍຄຳຕົວຕັ້ງ ແລະ ຄຳກຳມະຄົບ ເປັນຕົ້ນຕໍ, ເຖິງວ່າບໍ່ມີຄຳຄຸນນາມ, ຄຳເຊື່ອມ ຫຼື ຄຳຕໍ່ມາຊ່ວຍຂະຫຍາຍຄຳຕົວຕັ້ງ ຫຼື ຄຳກຳມະກຳຕາມ ມັນກໍສະແດງໃຫ້ເຫັນລັກສະນະຄົບຖ້ວນຂອງຄຳກຳມະຄົບຢູ່ໃນຕົວຂອງມັນເອງ.

ຕົວຢ່າງ:

- ຝົນຕົກ
- ຟ້າລົມ
- ກົບຮ້ອງ
- ໃບໄມ້ປົວ
- ນາງຄຳພິໄທ້

- ໝາກບານແຕກ
- ຕົ້ນໄມ້ກະຍຸງຫັກ ຯລຯ

ຄຳວ່າ "ຝົນ, ພ້າ, ກົບ, ໃບໄມ້, ນາງຄຳພີ, ໝາກບານ" ແມ່ນຄຳນາມເຊິ່ງເຮັດໜ້າທີ່ເປັນຄຳຕົວຕັ້ງຂອງປະໂຫຍກ; ສ່ວນຄຳວ່າ "ຕົກ, ລົມ, ຮ້ອງ, ປົວ, ໄຫ້, ແຕກ" ແມ່ນຄຳກຳມະຄົບ ເຊິ່ງເຮັດໜ້າທີ່ເປັນຄຳສະແດງການກະທຳຂອງຄຳຕົວຕັ້ງໃນປະໂຫຍກ ເພື່ອໃຫ້ມີຄວາມຄົບຖ້ວນ ແລະ ສົມບູນ.

ແຕ່ບາງເທື່ອປະໂຫຍກຊະນິດນີ້ກໍມີຄຳຂະຫຍາຍເຊິ່ງເປັນຄຳຄຸນນາມມາຊ່ວຍຂະຫຍາຍຄວາມໝາຍໃຫ້ແຈ້ງຂຶ້ນຕື່ມອີກກໍໄດ້.

ຕົວຢ່າງ:

- ຝົນຕົກຄ່ອຍ
- ພ້າລົມແຮງ
- ກົບຮ້ອງດັງ
- ໃບໄມ້ປົວໄວ
- ນາງຄຳພີໄຫ້ດົນ
- ໝາກບານແຕກຫຼາຍ ຯລຯ

ຕົວຢ່າງທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນັ້ນເຮົາສັງເກດເຫັນວ່າມີຄຳ "ຄ່ອຍ, ແຮງ, ດັງ, ໄວ, ດົນ, ຫຼາຍ" ຕື່ມເຂົ້າອີກ ຄຳທີ່ຕື່ມເຂົ້າມານັ້ນບໍ່ເອີ້ນວ່າພາກສ່ວນສຳຄັນຂອງປະໂຫຍກ ມັນພຽງແຕ່ຂະຫຍາຍຄວາມໃຫ້ແຈ້ງອອກຕື່ມອີກເທົ່ານັ້ນ, ເພິ່ນຈຶ່ງເອີ້ນວ່າ: ຄຳຂະຫຍາຍ.

2.2 ປະໂຫຍກສາມພາກສ່ວນ

ປະໂຫຍກສາມພາກສ່ວນ ແມ່ນປະໂຫຍກທີ່ປະກອບດ້ວຍຄຳຕົວຕັ້ງ, ຄຳກຳມະຂາດ ແລະ ຄຳປະກອບ. ປະໂຫຍກຊະນິດນີ້ຖ້າມີພຽງແຕ່ຄຳຕົວຕັ້ງ ແລະ ຄຳກຳມະຂາດເທົ່ານັ້ນຍັງບໍ່ທັນມີໃຈຄວາມຄົບຖ້ວນ. ດັ່ງນັ້ນ, ເມື່ອຄົບທັງສາມພາກສ່ວນແລ້ວຈຶ່ງມີໃຈຄວາມສົມບູນ.

ຕົວຢ່າງ:

ປ້າຂອງຂ້ອຍປູກເຫັດ

- ຄຳວ່າ "ປ້າຂອງຂ້ອຍ" ແມ່ນນາມວະລີເຊິ່ງເຮັດໜ້າທີ່ເປັນຄຳຕົວຕັ້ງຂອງປະໂຫຍກ.
- ຄຳວ່າ "ປູກ" ແມ່ນຄຳກຳມະເຊິ່ງເຮັດໜ້າທີ່ສະແດງການກະທຳຂອງຄຳຕົວຕັ້ງ.

- ຄຳວ່າ "ເທັດ" ແມ່ນຄຳນາມເຊິ່ງເຮັດໜ້າທີ່ເປັນຄຳປະກອບທີ່ຕື່ມເຂົ້າມາ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ຄຳກຳມະຂາດ "ປູກ" ນັ້ນ ໄດ້ຄວາມໝາຍຄົບຖ້ວນ.

ແຕ່ບາງເທື່ອກໍມີຄຳອື່ນທີ່ເປັນຄຳນາມ, ຄຳເຊື່ອມ, ຄຳຕໍ່ ຫຼື ຄຳວະລິມາຊ່ວຍຂະຫຍາຍຄຳຕົວຕັ້ງ, ຄຳກຳມະ ແລະ ຄຳປະກອບຕື່ມອີກ ເພື່ອຊ່ວຍຂະຫຍາຍຄວາມໝາຍຂອງຄຳເຫຼົ່ານັ້ນໃຫ້ແຈ້ງອອກຕື່ມ.

ຕົວຢ່າງ:

ເອື້ອຍຂອງຂ້ອຍຊື່ຜັກກາດສົ້ມ

- ຄຳວ່າ "ເອື້ອຍຂອງຂ້ອຍ" ແມ່ນນາມວະລີເຊິ່ງເຮັດໜ້າທີ່ເປັນຄຳຕົວຕັ້ງຂອງປະໂຫຍກ.
- ຄຳວ່າ "ຊື່" ແມ່ນຄຳກຳມະເຊິ່ງເຮັດໜ້າທີ່ສະແດງການກະທຳຂອງຄຳຕົວຕັ້ງ.
- ຄຳວ່າ "ຜັກກາດ" ແມ່ນຄຳນາມເຊິ່ງເຮັດໜ້າທີ່ເປັນຄຳປະກອບທີ່ຕື່ມເຂົ້າມາ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ຄຳກຳມະຂາດ "ຊື່" ນັ້ນ ໄດ້ຄວາມໝາຍຄົບຖ້ວນ.
- ຄຳວ່າ "ສົ້ມ" ແມ່ນຄຳຄຸນນາມ ເຮັດໜ້າທີ່ຂະຫຍາຍຄຳວ່າ ຜັກກາດເຊິ່ງເປັນຄຳປະກອບຂອງປະໂຫຍກ.

ປະໂຫຍກຊະນິດນີ້ກໍແມ່ນປະໂຫຍກທີ່ປະກອບດ້ວຍສາມພາກສ່ວນນັ້ນເອງ ຕ່າງແຕ່ວ່າມັນມີຄຳຂະຫຍາຍຄຳປະກອບເຂົ້າຕື່ມໃຫ້ແຈ້ງຂຶ້ນເທົ່ານັ້ນເອງ.

3. ພາກສ່ວນຕ່າງໆຂອງປະໂຫຍກ

ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວໃນປະໂຫຍກໜຶ່ງໆມີຢູ່ສອງ ຫຼື ສາມພາກສ່ວນໃຫຍ່ຄື: ຄຳຕົວຕັ້ງ ແລະ ຄຳກຳມະຄົບ ຫຼື ໃນບາງປະໂຫຍກກໍມີຄຳຕົວຕັ້ງ, ຄຳກຳມະຂາດ ແລະ ຄຳປະກອບ. ໃນບາງກໍລະນີລຳພັງແຕ່ໂຄງຫຼັກຂອງປະໂຫຍກອາດຍັງບໍ່ໃຫ້ຄວາມກະຈ່າງແຈ້ງຕາມທີ່ຢາກເວົ້າໄດ້ໝົດ. ດັ່ງນັ້ນ, ມັນຈຶ່ງຈຳເປັນຕ້ອງມີຄຳຂະຫຍາຍຕື່ມອີກ.

3.1 ພາກສ່ວນຄຳຕົວຕັ້ງ

ຄຳຕົວຕັ້ງແມ່ນຄຳທີ່ຍົກຂຶ້ນມາກ່ອນ ເພື່ອໃຫ້ຄຳກຳມະບົ່ງຊີ້ຄຸນລັກສະນະ, ສະພາບ, ອາການ ຫຼື ການກະທຳ.

ຄຳຕົວຕັ້ງແມ່ນພາກສ່ວນໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນຂອງປະໂຫຍກ, ທຸກປະໂຫຍກຕ້ອງມີຄຳຕົວຕັ້ງຈຶ່ງເປັນປະໂຫຍກທີ່ສົມບູນ. ຄຳທີ່ເປັນຄຳຕົວຕັ້ງໄດ້ມີຄຳນາມ, ຄຳແທນນາມ, ຄຳກຳມະ, ຄຳຄຸນນາມ, ວະລີ ແລະ ປະໂຫຍກ.

1) ຄຳນາມເປັນຄຳຕົວຕັ້ງ

ຕົວຢ່າງ:

- ນາງລົມສີ ໄປໂຮງຮຽນ.
- ຄູ ແມ່ນແມ່ພິມຂອງຊາດ.
- ຄວາມຊື່ສັດ ເປັນສິ່ງທີ່ປະເສີດ.
- ຫຼວງພະບາງ ແມ່ນເມືອງມໍລະດົກໂລກ. ຯລຯ

2) ຄຳແທນນາມເປັນຄຳຕົວຕັ້ງ

ຕົວຢ່າງ:

- ລາວ ເປັນນັກຮຽນເກັ່ງ.
- ພວກເຂົາ ພາກັນໄປກຸ່ວເຂົ້າ.
- ນີ້ ແມ່ນແມ່ຕູ້ຂອງທ້າວຄຳແດງ.
- ພຸ້ນ ແມ່ນຫົວໜ້າຫ້ອງຂອງຂ້ອຍ.
- ໃຜ ຮຽນເກັ່ງກວ່າໝູ່ໃນຫ້ອງນີ້? ຯລຯ

3) ຄຳກຳມະເປັນຕົວຕັ້ງ

ຕົວຢ່າງ:

- ຫົວ ພົ້ນເພີ່ນ.
- ກິນ ຫຼາຍຫ້ອງແຕກ.
- ຢາກ ນານໃຫ້ແລ່ນ.
- ກິນ ປາມີປະໂຫຍດຫຼາຍ.
- ເຮັດບໍ່ລະອຽດ ຖືວ່າບໍ່ມີນ້ຳໃຈຮັບຜິດຊອບ.

4) ຄຳຄຸນນາມເປັນຄຳຕົວຕັ້ງ

ຕົວຢ່າງ:

- ຫວານ ເປັນລົມ.
- ຂົມ ເປັນຢາ.
- ໝັ້ນ ເປັນຢາແກ້ຈົນ.
- ຄ້ານ ນອນແຕ່ຫົວຄຳ.
- ໂງ່ ບໍ່ສາມາດແກ້ໄຂບັນຫາໄດ້.

5) ວະລີເປັນຕົວຕັ້ງ

ຕົວຢ່າງ:

- ລົດຂອງເຈົ້າ ແລ່ນໄວຫຼາຍ.
- ຄວາຍລຸງສາ ເຂົ້າສວນກ້ວຍ.
- ລຸງຂອງຂ້ອຍ ເປັນຫົວໜ້າບໍລິສັດຊຸດຄົ້ນບໍ່ແຮ່.
- ຄູອາຈານ ແລະ ນັກສຶກສາ ອອກແຮງງານ.
- ຄວາມໂລບມາກໂລພາ ເຮັດໃຫ້ຄົນຕາບອດໄດ້.
- ພວກເຮົາທຸກຄົນ ຈະເປັນຜູ້ສ້າງສາປະເທດຊາດໃນອະນາຄົດ.

6) ປະໂຫຍກເປັນຕົວຕັ້ງ

ຕົວຢ່າງ:

- ຄົນເອົາແຕ່ໃຈຕົນເອງ ບໍ່ມັກຈະມີໝູ່ຄູ່.
- ຜູ້ໃດທຳແຕ່ຄວາມຊົ່ວ ຍ່ອມມີຄົນນັບໜ້າຖືຕາ.
- ທຸກບັນຫາໃນຊີວິດ ຍ່ອມມີທາງອອກທີ່ດີ.
- ຄົນຜູ້ທີ່ຕັ້ງໃຈເຮັດວຽກ ຍ່ອມມີຜົນສຳເລັດໃນຊີວິດ.
- ນັກຮຽນບໍ່ຟັງຄວາມຄູບາອາຈານ ເຮັດໃຫ້ພໍ່ແມ່ເປັນທຸກ.

3.2 ພາກສ່ວນຄຳກຳມະ

ຄຳກຳມະ ແມ່ນພາກສ່ວນໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນຂອງປະໂຫຍກເຊິ່ງຂາດບໍ່ໄດ້ ເພາະວ່າໃນປະໂຫຍກໜຶ່ງຕ້ອງມີຄຳກຳມະ ເພື່ອສະແດງການກະທຳ ຫຼື ການເຄື່ອນໄຫວຂອງຄຳຕົວຕັ້ງໃນປະໂຫຍກ ຄຳກຳມະນັ້ນມີສອງຢ່າງຄື: ຄຳກຳມະຄົບ ແລະ ຄຳກຳມະຂາດເຊິ່ງສຸດແລ້ວແຕ່ຜູ້ເວົ້ານັ້ນຈະຕ້ອງການໃຊ້ຄຳກຳມະຊະນິດໃດມາສະແດງການກະທຳ ຫຼື ການເຄື່ອນໄຫວຂອງຄຳຕົວຕັ້ງ.

ຕົວຢ່າງ: ຄຳກຳມະຄົບ

- ຂ້ອຍໄຫ້.
- ລາວຍິ້ມ.
- ພ້າລົມ.
- ຝົນຕົກ.
- ພວກເຂົາພ້ອມ.

ຄຳທີ່ຂີດກ້ອງນັ້ນແມ່ນຄຳກຳມະຄົບເຊິ່ງເຮັດໜ້າທີ່ສະແດງການກະທຳຂອງຄຳຕົວຕັ້ງ.

ຕົວຢ່າງ: ຄຳກຳມະຂາດ

- ໝາກັດຂ້ອຍ.
- ເອື້ອຍເກືອປາ.
- ແມ່ສານກະຕ່າ.
- ພໍ່ກິນສາລີ.
- ນ້ອງສາວກວາດເດີນບ້ານ.

ຄຳທີ່ຂີດກ້ອງນັ້ນແມ່ນຄຳກຳມະຂາດເຊິ່ງເຮັດໜ້າທີ່ສະແດງການກະທຳຂອງຄຳຕົວຕັ້ງ.

3.3 ພາກສ່ວນຄຳປະກອບ

ຄຳປະກອບແມ່ນພາກສ່ວນທີ່ຈຳເປັນສຳລັບຄຳກຳມະຂາດ; ຄຳປະກອບແມ່ນພາກສ່ວນໜຶ່ງຂອງປະໂຫຍກເຊິ່ງນຳເອົາມາປະກອບເພີ່ມເຂົ້າຂ້າງຫຼັງຂອງຄຳກຳມະຂາດ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ໄດ້ຄວາມໝາຍຄົບຖ້ວນ. ຄຳທີ່ປະກອບໄດ້ນັ້ນມີຄຳນາມ, ຄຳແທນນາມເຊິ່ງເປັນຄຳປຸງວ, ວະລີ ຫຼື ປະໂຫຍກ.

1) ຄຳນາມ

ຕົວຢ່າງ:

- ພໍ່ຊຸດໝານຜັກ.
- ຂ້ອຍເກືອເປັດ.
- ບ້າລ້ຽງໄກ່ລາດ.
- ແມ່ຕູ້ທອງດີຖາງສວນ.
- ນາງສາລີພິມເອກະສານ.
- ນົກກາງແກກິນເຂົ້າເປືອກ.

2) ຄຳແທນນາມ

ຕົວຢ່າງ:

- ພໍ່ ແລະ ແມ່ຮັກຂ້ອຍຫຼາຍ.
- ອາວພັນຈົ່ມຫາແຕ່ເຈົ້າຄົນດຽວ.
- ຕອນເຊົ້ານີ້, ນາຍຄູຄຳດີຖາມຂ້ອຍ.

- ລຸງສາ ແລະ ປ້າສີຕ່າງກໍພາກັນຊອກຫາລາວ.
- ພວກເຮົາກໍຍັງຮັກແພງພວກເພິ່ນຄືເກົ່ານັ້ນລະ.
- ປີກາຍນີ້, ລຸງ ແລະ ປ້າພວກເພິ່ນໄດ້ໄປທຸ່ງວປາກເຊ.

3) ວະລີ

ຕົວຢ່າງ:

- ລາວຊື້ລົດຈັກເວັບສີແດງ.
- ລາວມັກກິນໝາກໄມ້ສີເຫຼືອງ.
- ນ້ອງສາວຂອງຂ້ອຍມັກຂີ່ມ້າລາຍ.
- ຂ້ອຍເຫັນພໍ່ຕູ້ໄມນຸ່ງເສື້ອລາຍທຳທ່າຍ.
- ເອື້ອຍຂ້ອຍໄປຮຽນຢູ່ເມືອງຫຼວງພະບາງ.

4) ປະໂຫຍກ

ຕົວຢ່າງ:

- ຂ້ອຍໄລ່ໄກ່ຜູ້ຕົກັນ.
- ລາວເຫັນກິນຂຽດ.
- ນາງຄຳຕາເຫັນນົກບິນ.
- ວານນີ້, ຂ້ອຍເຫັນແມວກິນປາ.
- ປ້າຄຳແພງຢ້ານລົດໃຫຍ່ແລ່ນໄວ.

3.4 ພາກສ່ວນຄຳຂະຫຍາຍ

ຄຳຂະຫຍາຍແມ່ນຄຳຈຳພວກໜຶ່ງທີ່ໃຊ້ຂະຫຍາຍໃຫ້ຄຳໃດໜຶ່ງທີ່ເປັນພາກສ່ວນຫຼັກຂອງປະໂຫຍກເຊັ່ນ ຂະຫຍາຍຄຳຕົວຕັ້ງ, ຄຳກຳມະ ຫຼື ຄຳປະກອບໃຫ້ແຈ້ງອອກຕື່ມເຊິ່ງສຸດແລ້ວແຕ່ຄວາມເໝາະສົມຂອງແຕ່ລະປະໂຫຍກ. ສຳລັບພາກສ່ວນຂະຫຍາຍຄຳນີ້ຖືວ່າ ແມ່ນພາກສ່ວນສຳຮອງຂອງປະໂຫຍກ.

1) ຄຳຂະຫຍາຍຕົວຕັ້ງ

ຄຳຂະຫຍາຍຕົວຕັ້ງແມ່ນຄຳທີ່ຂະຫຍາຍສະເພາະເຈາະຈົງຕົວຕັ້ງເທົ່ານັ້ນ.

ຕົວຢ່າງ:

- ກົບນ້ອຍຕົກນ້ຳສ້າງເລິກ.
- ໄກ່ດຳມີຫຼາຍກວ່າໄກ່ຂາວ.

- ເປັດນ້ອຍມັກກິນຂີ້ກະເດືອນ.
- ຈອກແກ້ວຂອງນ້ຳຄຳພອນແຕກ.
- ງົວນ້ອຍຂອງປ້າສີເຂົ້າສວນລຸງສາ.
- ກະຕ່າຍນ້ອຍຂອງນາງສີມັກກິນຜັກບົ້ງ.

2) ຂະຫຍາຍຄຳກຳມະ

ຄຳຂະຫຍາຍຄຳກຳມະແມ່ນຄຳທີ່ຂະຫຍາຍສະເພາະເຈາະຈົງຄຳກຳມະໃນປະໂຫຍກເທົ່ານັ້ນ.

ຕົວຢ່າງ:

- ອາທິດໜ້າ, ຂ້ອຍຈະໄປຫຼວງນ້ຳທາ.
- ມື້ອື່ນ, ລຸງແພງສີຂີ້ໄປຢາມປ້າສາຍບົວ.
- ລາວຫາກໍມາໂຮງຮຽນຕອນເຊົ້ານີ້.
- ຂ້ອຍຫາກໍມາຮອດວຽງຈັນມື້ວານນີ້.
- ພວກນ້ອງຕ້ອງໄປສອບເສັງນັກຮຽນເກັ່ງ.
- ອາທິດໜ້າ, ລູກຈົ່ງກັບມາເຮືອນໃຫ້ທັນເວລາ.

3) ຂະຫຍາຍຕົວປະກອບ

ຄຳຂະຫຍາຍຕົວປະກອບຄືກັນກັບຂະຫຍາຍຄຳຕົວຕັ້ງ.

ຕົວຢ່າງ:

- ເພິ່ນລ້ຽງຄວາຍດຳ.
- ໝູ່ນ້ອຍມັກກິນຮ່າອ່ອນ.
- ລາວຮຽນໜັງສືເກັ່ງຫຼາຍ.
- ຂ້ອຍຕັດຫຍ້າທີ່ທຸ່ມຕົ້ນສາລີ.
- ໄກ່ຕີນ້ອຍຕີກນ້ຳສ້າງເລິກ.
- ດອກຈຳປາ ເປັນດອກໄມ້ປະຈຳຊາດລາວ.

ຄໍາຖາມ

1. ປະໂຫຍກປະກອບດ້ວຍຈັກພາກສ່ວນ? ຄືພາກສ່ວນໃດແດ່? ຈົ່ງຍົກຕົວຢ່າງປະກອບແນວລະ 5-6 ປະໂຫຍກ.
2. ແຕ່ລະພາກສ່ວນຂອງປະໂຫຍກມີຄວາມໝາຍແນວໃດ?
3. ໃນປະໂຫຍກໜຶ່ງໆມີຄໍາປະເພດໃດແດ່ທີ່ສາມາດເປັນຄໍາຕົວຕັ້ງ ແລະ ຄໍາປະກອບໄດ້? ໃນປະໂຫຍກໜຶ່ງໆນອກຈາກຈະມີຄໍາຕົວຕັ້ງ-ຄໍາກຳມະຄົບ, ຫຼື ຄໍາຕົວຕັ້ງ, ຄໍາກຳມະຂາດ ແລະ ຄໍາປະກອບແລ້ວ ຖ້າເປັນປະໂຫຍກທີ່ຍາວອາດຈະມີຄໍາອັນໃດແດ່? ຈົ່ງຍົກຕົວຢ່າງມາປະກອບ 3-4 ຕົວຢ່າງ.

ບົດເຝິກຫັດ

1. ຈົ່ງແຕ່ງປະໂຫຍກທີ່ມີສອງພາກສ່ວນ ແລະ ສາມພາກສ່ວນແນວລະ 5 ປະໂຫຍກ.
2. ຈົ່ງແຕ່ງປະໂຫຍກທີ່ມີຄໍາຕົວຕັ້ງເປັນຄໍານາມ, ຄໍາແທນນາມ, ຄໍາກຳມະ ແລະ ຄໍາຄຸນນາມປະເພດລະ 3 ປະໂຫຍກ.
3. ຈົ່ງແຕ່ງປະໂຫຍກທີ່ນຳໃຊ້ຄໍາວະລີ ແລະ ປະໂຫຍກເປັນຕົວຕັ້ງ 3 ປະໂຫຍກ.
4. ຈົ່ງແຕ່ງປະໂຫຍກທີ່ມີຄໍາປະກອບເປັນຄໍານາມ, ຄໍາແທນນາມ, ຄໍາວະລີ ແລະ ປະໂຫຍກແນວລະ 3 ປະໂຫຍກ.
5. ຈົ່ງແຕ່ງປະໂຫຍກທີ່ມີຄໍາຂະຫຍາຍ 3 ປະໂຫຍກ.

ບົດທີ 14

ໃຈຄວາມຂອງປະໂຫຍກ

1. ຄວາມໝາຍໃຈຄວາມຂອງປະໂຫຍກ

ປະໂຫຍກຕ່າງໆໃນພາສາລາວມີຫຼາຍຮູບແບບຕາມວາດເວົ້າຂອງລາວ ແຕ່ໂດຍຫຼັກການສ່ວນໃຫຍ່ມີພຽງສອງຊະນິດຄື: ປະໂຫຍກສາມັນ (ປະໂຫຍກດຸ່ງວ) ແລະ ປະໂຫຍກປະສົມ. ແຕ່ລະປະໂຫຍກນັ້ນກໍມີໃຈຄວາມບໍ່ຄືກັນ ສຸດແລ້ວແຕ່ຜູ້ເວົ້າ. ດັ່ງນັ້ນ, ໃຈຄວາມຂອງປະໂຫຍກແມ່ນຈຸດສຳຄັນ ຫຼື ເນື້ອຄວາມຕົ້ນຕໍຂອງປະໂຫຍກນັ້ນເອງ ສ່ວນຄຳຂະຫຍາຍບໍ່ນັບເປັນໃຈຄວາມຂອງປະໂຫຍກ.

2. ປະໂຫຍກໃຈຄວາມດຸ່ງວ

ປະໂຫຍກໃຈຄວາມດຸ່ງວ ແມ່ນປະໂຫຍກທີ່ມີເນື້ອໃນໃຈຄວາມດຸ່ງວ ແລະ ມີຈຸດປະສົງດຸ່ງວ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍຫຼັກການດັ່ງນີ້:

2.1 ປະໂຫຍກສາມັນສອງພາກສ່ວນ

ປະໂຫຍກສາມັນສອງພາກສ່ວນ ແມ່ນປະໂຫຍກທີ່ປະກອບດ້ວຍ ຄຳຕົວຕັ້ງ ແລະ ຄຳກຳມະຄົບຢູ່ນຳກັນ ຫຼື ເອີ້ນວ່າປະໂຫຍກກຸ້ມຕົວນັ້ນເອງ.

ຕົວຢ່າງ:

- ເພິ່ນເວົ້າ.
- ເຈົ້າຍ່າງ.
- ນົກບິນ.
- ນ້ຳໄຫຼ.
- ໄກ່ຮ້ອງ.

ຄຳວ່າ: "ເພິ່ນ, ເຈົ້າ" ແມ່ນຄຳແທນນາມ, "ນົກ, ນ້ຳ, ໄກ່" ແມ່ນຄຳນາມ ເຊິ່ງເຮັດໜ້າທີ່ເປັນຄຳຕົວຕັ້ງຂອງປະໂຫຍກສ່ວນຄຳ: "ເວົ້າ, ຍ່າງ, ບິນ, ໄຫຼ, ຮ້ອງ" ແມ່ນຄຳກຳມະຄົບ ເຊິ່ງສະແດງການກະທຳຂອງຄຳຕົວຕັ້ງຂອງປະໂຫຍກ.

ປະໂຫຍກໃຈຄວາມດຸ່ງວບາງເທື່ອກໍມີຄຳຄຸນນາມອື່ນມາປະກອບຢູ່ນຳເພື່ອຂະຫຍາຍຄວາມໝາຍຂອງຄຳໃດຄຳໜຶ່ງຂອງປະໂຫຍກໃຫ້ແຈ້ງອອກຕື່ມ ແຕ່ປະໂຫຍກເຫຼົ່ານັ້ນກໍຍັງເປັນປະໂຫຍກໃຈຄວາມດຸ່ງວຄືເກົ່າ.

ຕົວຢ່າງ:

- ເພິ່ນເວົ້າມ່ວນ.
- ເຈົ້າຢ່າງໄວ.
- ນົກບິນສູງ.
- ນ້ຳໄຫຼແຮງ.
- ໄກ່ຮ້ອງດັງ.

ຄຳວ່າ: "ມ່ວນ, ໄວ, ສູງ, ແຮງ, ດັງ" ຕື່ມເຂົ້າມາທາງຫຼັງຂອງຄຳກຳມະຄົບນັ້ນບໍ່ນັບເປັນໃຈຄວາມຂອງປະໂຫຍກ, ມັນພຽງແຕ່ເຮັດໜ້າທີ່ຂະຫຍາຍຄຳກຳມະຂອງປະໂຫຍກໃຫ້ມີຄວາມໝາຍແຈ້ງຕື່ມອີກເທົ່ານັ້ນ.

ແຕ່ໃນບາງກໍລະນີ ອາດມີຄຳຕົວຕັ້ງຫຼາຍຕົວ ເຮັດໜ້າທີ່ຮ່ວມກັບຄຳກຳມະຄົບຕົວດຽວ ກໍ່ນັບວ່າເປັນປະໂຫຍກທີ່ມີໃຈຄວາມດຽວ.

ຕົວຢ່າງ:

ງົວ ແລະ ຄວາຍແລ່ນ, ໄກ່ ແລະ ເປັດຮ້ອງພົດສະໜັ່ນ.

"ງົວ" ແລະ "ຄວາຍ" ເຮັດໜ້າທີ່ເປັນຄຳຕົວຕັ້ງຂອງຄຳກຳມະຄົບ "ແລ່ນ", ສ່ວນຄຳວ່າ: "ໄກ່" ແລະ "ເປັດ" ເຮັດໜ້າທີ່ເປັນຄຳຕົວຕັ້ງຂອງຄຳກຳມະຄົບ "ຮ້ອງ", ຄຳວ່າ: "ພົດສະໜັ່ນ" ແມ່ນຄຳຂະຫຍາຍ.

2.2 ປະໂຫຍກສາມັນສາມພາກສ່ວນ

ປະໂຫຍກສາມັນສາມພາກສ່ວນ ແມ່ນປະໂຫຍກທີ່ປະກອບດ້ວຍ ຄຳຕົວຕັ້ງ, ຄຳກຳມະຂາດ ແລະ ຄຳປະກອບ ຫຼື ເອີ້ນວ່າ ປະໂຫຍກບໍ່ກຸ້ມຕົວເອງ.

ຕົວຢ່າງ:

- ນ້ອງແກ້ບົດເຝິກຫັດ.
- ອ້າຍເຕະບານ.
- ເອື້ອຍຊຽນບົດຫັດແຕ່ງ.
- ປ້າຊັກເຄື່ອງ.
- ແມ່ແຕ່ງອາຫານ.

ໃນບັນດາຕົວຢ່າງທີ່ຍົກມາຂ້າງເທິງນີ້ ຄຳວ່າ: "ນ້ອງ, ອ້າຍ, ເອື້ອຍ, ປ້າ, ແມ່" ເຮັດໜ້າທີ່ເປັນຄຳຕົວຕັ້ງຂອງປະໂຫຍກ. ຄຳວ່າ "ແກ້, ເຕະ, ຊຽນ, ຊັກ, ແຕ່ງ" ແມ່ນຄຳກຳມະຂາດ ເຮັດໜ້າທີ່ສະແດງການກະທຳ ແລະ ການເຄື່ອນໄຫວຂອງຄຳຕົວຕັ້ງ. ຄຳວ່າ: "ບົດເຝິກຫັດ,

ບານ, ບົດຫັດແຕ່ງ, ເຄື່ອງ, ອາຫານ" ແມ່ນຄຳນາມ ເຊິ່ງເຮັດໜ້າທີ່ເປັນຄຳປະກອບເພື່ອເຮັດໃຫ້ໄດ້ຄວາມໝາຍຄົບຖ້ວນ.

ປະໂຫຍກຊະນິດນີ້ ບາງເທື່ອຄຳຕົວຕັ້ງ, ຄຳກຳມະຂາດ ແລະ ຄຳປະກອບມີຄຳອື່ນມາຂະຫຍາຍໃຫ້ກວ້າງຂວາງກວ່າເດີມໄດ້.

ຕົວຢ່າງ:

ນ້ອງແກ້ບົດເຝິກຫັດຫຼາຍຂໍ້.

ໃນປະໂຫຍກນີ້ ຄຳວ່າ: "ນ້ອງ" ເປັນຄຳນາມ ເຮັດໜ້າທີ່ເປັນຄຳຕົວຕັ້ງຂອງປະໂຫຍກ.

ຄຳວ່າ: "ແກ້"ເປັນຄຳກຳມະຂາດ ເຮັດໜ້າທີ່ເປັນຄຳສະແດງການກະທຳຂອງຄຳຕົວຕັ້ງ.

ຄຳວ່າ: "ບົດເຝິກຫັດ" ແມ່ນຄຳນາມເຮັດໜ້າທີ່ເປັນຄຳປະກອບຂອງຄຳກຳມະຂາດ "ແກ້" ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ໄດ້ຄວາມໝາຍຄົບຖ້ວນ.

ຄຳວ່າ: "ຫຼາຍ" ແມ່ນຄຳຄຸນນາມ ເຮັດໜ້າທີ່ຂະຫຍາຍຄຳປະກອບ "ບົດເຝິກຫັດ".

ຄຳວ່າ: "ຂໍ້" ແມ່ນຄຳລັກສະນະນາມ ເຊິ່ງບອກລັກສະນະຂອງຄຳນາມທີ່ເປັນຄຳປະກອບນັ້ນ ຄືບອກລັກສະນະຂອງ "ບົດເຝິກຫັດ" ນັ້ນເອງ.

ສະນັ້ນ, ປະໂຫຍກເຊິ່ງມີຄຳຂະຫຍາຍເຂົ້າມາເພີ່ມຕື່ມກໍຍັງນັບເປັນປະໂຫຍກໃຈຄວາມດຽວຄືເກົ່າ ເພາະວ່າຄຳຂະຫຍາຍທີ່ເພີ່ມເຂົ້າມານັ້ນບໍ່ນັບເປັນໃຈຄວາມໜຶ່ງໄດ້; ມັນພຽງເຮັດໃຫ້ໄດ້ຄວາມໝາຍຄົບຖ້ວນຕື່ມເທົ່ານັ້ນ.

2.3 ປະໂຫຍກຕົ້ນປະສົມກັບຄຳນາມ

ປະໂຫຍກຕົ້ນປະສົມກັບຄຳນາມ ແມ່ນປະໂຫຍກຕົ້ນທີ່ມີຄຳອື່ນມາປະສົມເຂົ້າຕື່ມ ໂດຍໃຊ້ຄຳເຊື່ອມ ຫຼື ຄຳຕໍ່ ເປັນຄຳຕິດຕໍ່ໃຫ້ກ່ຽວພັນຕໍ່ເນື່ອງກັນ.

ຕົວຢ່າງ:

ປະໂຫຍກຕົ້ນ	ຄຳເຊື່ອມ	ຄຳຕໍ່	ຄຳນາມ
- ຂ້ອຍໄປອອກແຮງງານ		ກັບ	ໝູ່
- ພໍ່ແມ່ບອກລູກ	ດ້ວຍ		ຄວາມດີ
- ເຮົາໄດ້ບົດຮຽນ	ຈາກ		ການອ່ານ
- ນ້ອງມັກຕີບານ		ແລະ	ປີ້ງປ່ອງ
- ລົດແລ່ນ	ຕາມ		ຖະໜົນ

- ແມ່ໄປການທຸກມື້	ຂອງ	ເວັ້ນແຕ່	ວັນທິດ
- ນາງເພັດເປັນນ້ອງ			ນາງສຸກ
- ເອື້ອຍໄປວຽກທຸກມື້		ນອກຈາກ	ວັນອາທິດ

2.3 ປະໂຫຍກຕົ້ນປະສົມກັບວະລີ

ປະໂຫຍກຕົ້ນປະສົມກັບວະລີ ແມ່ນປະໂຫຍກຕົ້ນທີ່ມີວະລີມາປະສົມເຂົ້າຕື່ມໂດຍໃຊ້ຄຳເຊື່ອມ ຫຼື ຄຳຕໍ່ ເປັນຄຳຕິດຕໍ່ໃຫ້ກ່ຽວພັນຕໍ່ເນື່ອງກັນ.

ຕົວຢ່າງ:

ປະໂຫຍກຕົ້ນ	ຄຳເຊື່ອມ	ຄຳຕໍ່	ວະລີ
- ພວກເຮົາຈະໄດ້ເສັງ	ໃນ	ກັບ ປານ	ອາທິດໜ້ານີ້
- ນາງພົມມະສອນໄປໂຮງຮຽນ			ເອື້ອຍຂອງລາວ
- ລາວແລ່ນໄວ			ແສງຟ້າແມບ
- ປະເທດລາວແມ່ນບ້ານເກີດເມືອງນອນ	ຂອງ	ຍ້ອນ	ຄົນລາວທຸກຄົນ
- ພວກເຮົາຕຳໜີຊ່ວຍເຫຼືອເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ	ເພື່ອ		ພ້ອມກັນກ້າວໜ້າ
- ເຈົ້າເປັນນັກຮຽນດີ	ທີ່		ໜ້າຍົກຍ້ອງ
- ພັດລົມປີ້ນຊ້າ			ໄຟຟ້າບໍ່ແຮງ

3. ປະໂຫຍກຫຼາຍໃຈຄວາມ

ປະໂຫຍກຫຼາຍໃຈຄວາມ ແມ່ນປະໂຫຍກທີ່ມີໃຈຄວາມຫຼາຍຢ່າງ ຫຼື ຫຼາຍຈຸດປະສົງຄື ຕັ້ງແຕ່ສອງໃຈຄວາມ ຫຼື ສອງຈຸດປະສົງຂຶ້ນໄປຢູ່ໃນປະໂຫຍກດຽວກັນ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍຫຼັກການຕໍ່ໄປນີ້:

3.1 ປະໂຫຍກຕົ້ນປະສົມກັບປະໂຫຍກອື່ນ

ປະໂຫຍກຕົ້ນປະສົມກັບປະໂຫຍກອື່ນ ໝາຍຄວາມວ່າເອົາປະໂຫຍກໜຶ່ງເປັນຫຼັກແລ້ວ ເອົາປະໂຫຍກອື່ນມາປະສົມເຂົ້າ ເພື່ອໂຮມເປັນປະໂຫຍກດຽວໂດຍໃຊ້ຄຳເຊື່ອມ ຫຼື ຄຳຕໍ່ ເປັນຄຳຕິດຕໍ່ໃຫ້ກ່ຽວພັນຕໍ່ເນື່ອງກັນ.

ຕົວຢ່າງ:

ປະໂຫຍກຕົ້ນ	ຄຳເຊື່ອມ	ຄຳຕໍ່	ປະໂຫຍກອື່ນ
<ul style="list-style-type: none"> - ທ້າວພົງມັກຫຼິ້ນບານສົ່ງ - ນາງຄຳພຸດເປັນນັກຮຽນເກັ່ງ - ນາງບຸນມີມັກອ່ານໜັງສືພິມ - ພວກເຮົາຫຼິ້ນກິລາ - ນ້ອງໄດ້ຮັບລາງວັນດີເດັ່ນ - ເພີ່ມມາປະຊຸມ 	ຈິ່ງ ເພື່ອ ເພື່ອ	ແຕ່ ຍ້ອນ ເພາະ	ທ້າວທອງພັນມັກເຕະບານ ມັກຄົ້ນຄວ້າບົດຮຽນ ຮູ້ຫຼາຍບັນຫາ ໃຫ້ມີສຸຂະພາບແຂງແຮງ ເສັ້ງໄດ້ທຶນໜຶ່ງ ວາງແຜນສ້າງໂຮງຮຽນຫຼັງໃໝ່

3.2 ຫຼາຍປະໂຫຍກປະສົມກັນ

ຫຼາຍປະໂຫຍກປະສົມກັນ ໝາຍຄວາມວ່າເອົາຫຼາຍປະໂຫຍກມາໂຮມເຂົ້າກັນໃຫ້ເປັນປະໂຫຍກດຽວ ເຊິ່ງນັບຕັ້ງແຕ່ສອງ ຫຼື ສາມປະໂຫຍກຂຶ້ນໄປໂດຍໃຊ້ຄຳເຊື່ອມ ຫຼື ຄຳຕໍ່ເພື່ອໃຫ້ໃຈຄວາມນັ້ນໆກ່ຽວພັນຕໍ່ເນື່ອງກັນ.

ຕົວຢ່າງ:

- ຂ້ອຍເລີກຮຽນແລ້ວເລີຍໄປເຕະບານ ຈາກນັ້ນຈິ່ງກັບເມືອເຮືອນເພື່ອອາບນ້ຳ ແລ້ວຄົ້ນຄວ້າບົດຮຽນ. ປະໂຫຍກນີ້ ຖ້າວ່າແຍກອອກຈາກກັນເປັນແຕ່ລະປະໂຫຍກ ໂດຍບໍ່ນັບຄຳເຊື່ອມ, ຄຳຕໍ່ທີ່ບໍ່ແມ່ນໃຈຄວາມຂອງປະໂຫຍກຈະເຫັນໄດ້ດັ່ງນີ້: ຂ້ອຍເລີກຮຽນ (1) ໄປເຕະບານ (2) ກັບເມືອເຮືອນ (3) ອາບນ້ຳ (4) ຄົ້ນຄວ້າບົດຮຽນ (5).

ດັ່ງນັ້ນ, ເຮົາຈິ່ງສັງເກດເຫັນວ່າປະໂຫຍກນີ້ມີ 5 ໃຈຄວາມ ຫຼື ມີ 5 ຈຸດປະສົງນັ້ນເອງ.

- ພວກເຮົາໄປໂຮງຮຽນເພື່ອຮຽນໜັງສືໃຫ້ມີຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມສາມາດແລ້ວນຳໄປພັດທະນາປະເທດຊາດໃນອະນາຄົດ.

ປະໂຫຍກນີ້ເຮົາສັງເກດເຫັນວ່າ ມີ 4 ໃຈຄວາມຄື: ພວກເຮົາໄປໂຮງຮຽນ (1) ຮຽນໜັງສື (2) ມີຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມສາມາດ (3) ນຳໄປພັດທະນາປະເທດຊາດໃນອະນາຄົດ (4).

- ນ. ແສງທອງຮຽນເກັ່ງວິຊາພາສາລາວ-ວັນນະຄະດີຍ້ອນດຸໝັ່ນຄົ້ນຄວ້າບົດຮຽນ ແລະ ມັກອ່ານໜັງສື.

ປະໂຫຍກນີ້ ມີ 3 ໃຈຄວາມຄື: ນ. ແສງທອງຮຽນເກັ່ງວິຊາພາສາລາວ-ວັນນະຄະດີ (1) ດຸໝັ່ນຄົ້ນຄວ້າບົດຮຽນ (2) ມັກອ່ານໜັງສື (3).

ຄຳຖາມ

1. ໃຈຄວາມຂອງປະໂຫຍກໝາຍເອົາອັນໃດ?
2. ປະໂຫຍກໃຈຄວາມດຽວ ກັບ ປະໂຫຍກຫຼາຍໃຈຄວາມຕ່າງກັນແນວໃດ? ຈົ່ງອະທິບາຍ ແລະ ຍົກຕົວຢ່າງປະກອບຢ່າງລະ 2 ປະໂຫຍກ.

ບົດເຝິກຫັດ

1. ຈົ່ງແຕ່ງປະໂຫຍກໃຈຄວາມດຽວ.
 - ກ. ປະໂຫຍກສາມັນສອງພາກສ່ວນ ແລະ ປະໂຫຍກສາມັນສາມພາກສ່ວນໃຫ້ໄດ້ ຢ່າງລະ 5 ປະໂຫຍກ.
 - ຂ. ປະໂຫຍກຕົ້ນປະສົມກັບຄຳນາມ ແລະ ປະໂຫຍກຕົ້ນປະສົມກັບວະລີໃຫ້ໄດ້ ຢ່າງລະ 5 ປະໂຫຍກ.
2. ຈົ່ງແຕ່ງປະໂຫຍກຫຼາຍໃຈຄວາມ (2, 3, 4 ແລະ 5 ໃຈຄວາມ) ໃຫ້ໄດ້ຢ່າງລະ 3 ປະໂຫຍກ.
3. ຈົ່ງອະທິບາຍປະໂຫຍກລຸ່ມນີ້ ພ້ອມທັງບອກໃຈຄວາມຂອງປະໂຫຍກ.
 - ກ. ແດດອອກ.
 - ຂ. ຝົນຕົກລົນ.
 - ຄ. ຄວາຍຊົນກັນ.
 - ງ. ນ້ອງຮຽນໜັງສືນຳນາຍຄູ.
 - ຈ. ຂ້ອຍໄປຫໍສະໝຸດກັບໝູ່ຂອງຂ້ອຍ.
 - ສ. ແມ່ຕູ້ບໍ່ສະບາຍຈຶ່ງໄປໂຮງໝໍ.
 - ຊ. ພວກເຮົາລ້ຽງສັດເພື່ອສ້າງເສດຖະກິດຄອບຄົວຈຶ່ງຈະເຮັດໃຫ້ຄອບຄົວມີຄວາມ ອຸດົມສົມບູນ.
4. ຈົ່ງໝາຍ ໃສ່ຂໍ້ຄຳຕອບທີ່ຖືກຕ້ອງ.
 - 1) ຂໍ້ໃດ ບໍ່ແມ່ນ ປະໂຫຍກໃຈຄວາມດຽວ?
 - ກ. ປະໂຫຍກປະສົມກັບຄຳ
 - ຂ. ປະໂຫຍກຕົ້ນປະສົມກັບວະລີ
 - ຄ. ປະໂຫຍກປະສົມກັບປະໂຫຍກ
 - ງ. ປະໂຫຍກສາມັນສາມພາກສ່ວນ

- 2) ປະໂຫຍກ "ໄກ່ຜູ້ໂອກຂອງແມ່ຕູ້ທ່ອນແກ້ວຂັນສຽງຫອງດີ" ຂໍໃດແມ່ນໃຈຄວາມຂອງປະໂຫຍກ?
- ໄກ່ຂັນ.
 - ໄກ່ຜູ້ໂອກຂັນ.
 - ໄກ່ຜູ້ໂອກຂັນສຽງຫອງດີ.
 - ໄກ່ແມ່ຕູ້ທ່ອນແກ້ວຂັນສຽງຫອງດີ.
- 3) ປະໂຫຍກ "ເອື້ອຍ ແລະ ອ້າຍໄປການແຕ່ເຊົ້າ" ຂໍໃດແມ່ນໃຈຄວາມຂອງປະໂຫຍກ?
- ເອື້ອຍໄປການ.
 - ເອື້ອຍໄປການ.
 - ເອື້ອຍ ແລະ ອ້າຍໄປການ.
 - ເອື້ອຍ ແລະ ອ້າຍໄປການແຕ່ເຊົ້າ.
- 4) ປະໂຫຍກທີ່ວ່າ: "ນາງຄຳປົວເປັນນັກຮຽນເກັ່ງມາແຕ່ດົນ ຍ້ອນລາວຕັ້ງໃຈຮຽນ" ຂໍໃດແມ່ນໃຈຄວາມຂອງປະໂຫຍກ?
- ນາງຄຳປົວເປັນນັກຮຽນເກັ່ງ.
 - ນາງຄຳປົວເປັນນັກຮຽນເກັ່ງ, ລາວຕັ້ງໃຈຮຽນ.
 - ນາງຄຳປົວເປັນນັກຮຽນເກັ່ງ, ຍ້ອນລາວຕັ້ງໃຈຮຽນ.
 - ນາງຄຳປົວເປັນນັກຮຽນເກັ່ງມາແຕ່ດົນ, ລາວຕັ້ງໃຈຮຽນ.
- 5) ຈົ່ງຖອດເອົາປະໂຫຍກໃຈຄວາມດຽວ ແລະ ຫຼາຍໃຈຄວາມຈາກບົດກອນ ແລະ ບົດເລື່ອງລຸ່ມນີ້ ແລ້ວບອກໃຈຄວາມຂອງແຕ່ລະປະໂຫຍກພ້ອມ. (ຢ່າງໜ້ອຍບໍ່ໃຫ້ຫຼຸດ 10 ປະໂຫຍກ).

ເຫັນວ່າວຽງຈັນເລີ້າ ສາວເອີຍຢ່າຟ້າວວ່າ

ໂດຍ: ດຣ. ທອງຄຳ ອ່ອນມະນີສອນ

❖ ຍຸກນີ້ຍຸກແມ່ນ້ຳ	ສາຍໃຫຍ່ກະແສສິນ
ປີ້ນປ່ຽນເປັນກະແສໄຟ	ຮຸ່ງໃສເໝືອໃຕ້
ຍຸກຫິນຈົມພູຟື້ນ	ບິນດິນແດນດ່ານ
ຜ່ານມາເປັນອາຄານ	ສະຖານເຮືອນກໍ່ສ້າງ
	ງາມຄ້າງຕະຫຼອດໄປ

❖ ຍຸກຄົນຍຶດຢາດນ້ຳ
ຍຸກຕຳນານວຽງຈັນ
ກະວີລາວສະໄໝກີ້
ຝາກຄວາມໝາຍຕໍ່ຕັ້ງ

❖ ບ້າງເຈົ້າບ່າງ
ຂົງວຽງຈັນ
ເຫັນວ່າວຽງຈັນເສົ້າ
ມັນຊິໂປ່ບາດຫຼ້າ

❖ ພິໄນກຳສາກທ້າຍ
ດວງມືດມົວຕັບເຕັງ
ຍິນແຕ່ສຽງແຄນກ້ອງ
ຊາດຖືກມົວມຸ່ນໄໝ້

❖ ຄຳກອນບາດສັ້ນໆ
ໄຂຍຸກເຍືອງອຸດົມການ
ຄຳກະວີຕອບຄໍ້າ
ນັກປາດເລີກລັບກ້າ

❖ ເປັນດວງໄຟມອດບໍ່ໄດ້
ນອນຫຼັບ ຫຼື ຍືນເດີນ
ສຸດຮຸ່ມຮົ່ມເຮຮ້ອນ
ເຫຼືອໃຈຫຼາຍຮ່ຳໄທ້

❖ ບຸນຊາດຫຼາຍຈຶ່ງໄດ້
ພັນປີມີຍາມດຽວ

ໄກສອນ ພົມວິຫານ ກ້າ
ສາມາດນຳຊາດເຊື້ອ

ງາມຄ່າມະຫາສານ
ເປີດໄຂຂານຊີ້
ນະຄອນສີສັດຕະນາກ
ຝັງໃສ່ໃຈຊາດເຊື້ອ
ເຄືອເຫງົ້າເຜົ່າປະຊາ
ປາງລາຊະວົງ
ລາຊະວົງເປັນເຈົ້າ
ສາວເອີຍຢ່າພ້າວວ່າ
ໝາກແຕງຊ້າງໜ່ວຍປາຍ
ປະຫວັດສາດນະຄອນຫຼວງ
ເຄັ່ງເຄັມເຄືອງແຄ້ນ
ກັງວານໄປທົ່ວ
ໄຟເຜີຍຜານເຖົ້າຖ່ານ
ຖົມບ້ານປ່ອນນະຄອນ
ດັງສະໝັນເນືອງສະໄໝ
ຜ່ານມານນານລ້ຳ
ແຖວຄຳຄູນຊາດ
ໄຂປັນຍາຂອດຂໍ້
ຍິນອ້ອມແນບໃສ່ໃຈ
ໄຟລຸກນິລັນດອນ
ມ່ວນເພີນຫົວຍຸ້ມ
ນອນໜາມຕາງເສື້ອ
ໄຂກະວີບອກເວົ້າ
ຄວາມເສົ້າກໍເສື້ອມສູນ
ລູກປະເສີດຄົນດີ
ໂຄຈອນທຽວທາງໄກ
ໂຊກໄຊຈຶ່ງມາພໍ້
ປັນຍາແຍງເຍືອງສະຫຼາດ
ເຄືອຍາດລາວທົ່ວຖ້ວນ
ຂະບວນສູ້ຊະນະມານ

❖ ຄຳຂວັນຄຸນຄ່າລ້ຳ
ສອນໃຈລາວເຕືອນລາວ
ຖືກເຂົາເຜົາຜານກຸ້ງ
ກ້ອນຖ່ານເສົາລ່າວລົ້ມ

❖ ຄືບາດຄ້ອນ
ກາຍເປັນພອນສະຫວັນປົງ
ເປັນທວນໄຟເຍືອງໄຕ້
ບໍ່ອາດດັບມອດໄດ້

❖ ບັດນີ້ ວຽງຈັນພັກລັດສ້າງ
ເປັນວິມານນິລັນດອນ
ບົນເຖົ້າເມືອງເຜົາໄໝ້
ວິໄລຄືດັ່ງຟ້າ

ຜະຫຍາຍອດຄຳກອນ
ຕັ້ງແຕ່ຄາວວຽງເສົ້າ
ເຫຼືອພຽງຜືນເຖົ້າ
ຂົມແຄ້ນຊຸ່ນສະໄໝ
(ກອນລາຊະວົງ)

ບາດຄຳຄຳອະນຸສອນ
ປ່ອນລົງມາໃຫ້
ປະດັບລາວປະດັບຊາດ
ເພາະເປັນໄຟຕໍ່ໃຫ້
ນ້ຳໃຈໄຕ້ຕໍ່ໃຈ ແທ້ນ່າ

ງາມດັ່ງແດນສະຫວັນ
ຮຸ່ງເຮືອງເຫຼືອລົ້ນ
ກາຍເປັນນະຄອນໃຫຍ່
ພະອິນທາປ່ອນປັ້ນ
ສັນສ້າງເພື່ອລາວ ນີ້ແລ້ວ.

(ຄັດຈາກໜັງສືພິມວຽງຈັນໃໝ່ ສະບັບວັນທີ 11 ມັງກອນ 2016 ໜ້າ 3)

ລູກຂອງໃຜ?

ໂດຍ: ສ. ສິນິນທອງ

ນາງບຸນລອດ! ນາງບຸນລອດ...! ໂອຍ ເອີ້ນມາສຸດທາງບໍ່ເຫັນຕອບ ບໍ່ຮູ້ວ່າເພິ່ນຟ້າວໄປ
ໃສເດ່...!

ນາງໝໍຄົນໜຶ່ງຢູ່ໃນຊຸດເສື້ອສີຂາວ ເອີ້ນໄປໃສ່ນາງໝໍອີກຄົນໜຶ່ງທີ່ພວມຍ່າງຂຶ້ນຂັ້ນໄດ
ຊັ້ນທີ່ສອງຂອງຕຶກ. ເມື່ອຮູ້ສຶກວ່າສຽງເອີ້ນຂອງເພື່ອນຢູ່ລຸ່ມລົງສຽງຮຽກເອີ້ນຕົນເອງຈຶ່ງຢຸດ
ອວ່າຍໜ້າມາຖາມ:

- ໂຕເອີ້ນຫາໃຜຫວາໝອນແກ້ວ.
- ຊິແມ່ນໃຜອີກ ກາເອີ້ນຫາໂຕຫັ້ນລະ ຫຼື ຫາກໂຕບໍ່ໄດ້ມີຊື່ເອີ້ນນີ້ມາກ່ອນຫວະ ເຮົາ
ກໍບໍ່ແນ່ໃຈຈຶ່ງຄິດວ່າຈະເອີ້ນລອງເບິ່ງຊື່ນີ້ລະ.

ນາງໝໍຊື່ ໝອນແກ້ວ ທັງເວົ້າທັງຢ່າງມາຫາເພື່ອນດ້ວຍຄວາມບໍ່ແນ່ໃຈຈຶ່ງຖາມຄືນອີກເທື່ອໜຶ່ງວ່າ:

- ກ່ອນນີ້ ຕອນຍັງເປັນເດັກໂຕມີຊື່ວ່ານາງບຸນລອດ ແມ່ນບໍ່?
- ໂຕຮູ້ນຳໃຜ?

ນາງໝໍພຶດສະໄໝ ມີນາຕາເບິ່ງເພື່ອນດ້ວຍຄວາມຕື່ນເຕັ້ນ ແລະ ສົນໃຈຖາມຄືນ.

- ນີ້ເຫັນບໍ່ ເວົ້າບໍ່ມີຜິດແມ່ນບໍ່?
- ແມ່ນ ເຮົາບໍ່ປະຕິເສດ ແຕ່ເຮົາຢາກຮູ້ວ່າໂຕຮູ້ຊື່ນີ້ຂອງເຮົາມາຈາກໃຜ?
- ຄວາມລັບບໍ່ມີໃນໂລກເດີນາງໝໍຄົນງາມເອີຍ ໄດ້ວ່າຄົນງາມແລ້ວໃຜຖາມສົນໃຈທັງນັ້ນ.
- ນີ້ ຢ່າມົວແຕ່ເວົ້າຢອກກັນຫຼາຍຫລະເວົ້າທະແມ້ ແມ່ນໃຜບອກໃຫ້ໂຕຮູ້?
- ໂທ ແລ້ວໃຈຮ້ອນຂະໜາດເນາະ ຫາກຊິເວົ້າໃຫ້ຟັງນີ້ລະ ພັກຜ່ອນແດ່ຈັກໜ້ອຍ

ເປັນຫຍັງ, ຂຶ້ນຂັ້ນໄດຮ້ອງຫາຈົນເມື່ອຍຍັງຊິກະຈີ້ກະຈີ້ກັນແນວນີ້ໃຈຂາດເປັນໄດ້.

- ໂທເອີຍ! ໂຕເວົ້າຄືຈັ່ງເຮັດຫຍັງໜັກເກີນໄປໄວໜຸ່ມກຳລັງວັງຊາຍັງເຕັມຮ້ອຍ ເວົ້າຫຍັງຂຶ້ນຂັ້ນໄດພຽງເທົ່ານີ້...

- ແມ່ນ... ແຕ່ເຮົາຄິດວ່າຄວນຈະຫາບ່ອນໃດບ່ອນໜຶ່ງພັກຜ່ອນກ່ອນຈຶ່ງຈະເວົ້າໃຫ້ຟັງເພາະທີ່ນີ້ຕາມເສັ້ນທາງຂຶ້ນໆລົງໆຂອງຜູ້ຄົນສວ່ານລົນຈັ່ງຊື່ມາຢືນລົມກັນຕັ້ນທາງຈະບໍ່ເປັນການສົມຄວນ.

- ຕົກລົງ.

ນາງໝໍທັງສອງເວົ້າແລ້ວຈຶ່ງຕົກລົງກັນໄປນັ່ງໂອ້ລົມຢູ່ຫ້ອງເຮັດວຽກຢູ່ຫ້ອງນາງພຶດສະໄໝທີ່ນັ້ນເປັນຫ້ອງບໍ່ກວ້າງແຕ່ສະຫງົບງົບ ມີເຄື່ອງປັບອາກາດເຢັນສະບາຍ ພໍດີພັດແມ່ນເວລາພັກຜ່ອນຕອນທ່ຽງແດ່ ຈຶ່ງເປັນໂອກາດລົມກັນສະເພາະເຂົາທັງສອງ.

ພາຍຫຼັງເຫຍັ້ນນ້ຳໃສ່ຈອກໃຫ້ເພື່ອນດື່ມແລ້ວ ນາງໝໍພຶດສະໄໝກໍຟ້າວຖາມຄືນວ່າ:

- ແນວໃດ ລໍຖ້າຟັງມາແຕ່ດົນແລ້ວໄດ້ ພັກຜ່ອນດື່ມນ້ຳເຢັນແລ້ວຍັງລໍຖ້າເວລາໃດອີກ?
- ໂອຍ ໂຕກະດາຍເຮົາກໍຄິດຈະເລີ່ມເວົ້າຢູ່ນີ້ລະ ໂຕຍັງຈື່ໄດ້ຕື່ ຄົນເຈັບຜູ້ນອນຕຽງ

ເບີ 4...?

- ຈີ່ ເຂົາເປັນຍິງໄວ 50 ປີ ຮູບຮ່າງເປັນຄົນໃຫຍ່ສູງຄົງເປ ມັກນຸ່ງເສື້ອຂາວ ຫຼື ບໍ່ກໍເສື້ອສີຟ້າແມ່ນບໍ່? ມີຫຍັງຫວະ?

- ບໍ່ ເຂົາບໍ່ເປັນຫຍັງດອກ ເພິ່ນອອກໂຮງໝໍໄປແລ້ວໃນຕອນເຊົ້າຂອງມື້ນີ້ເອງ.

- ແຕ່ເປັນຫຍັງຈຶ່ງເວົ້າກ່ຽວຂ້ອງເຖິງເພິ່ນ?

- ເອີ ນີ້ນ່າ ໂຕຟັງເດີ ຕອນເຊົ້າຂອງມື້ນີ້ ພາຍຫຼັງທີ່ໂຕມອບວຽກໃຫ້ເຮົາໄປສັກຢາ ໃຫ້ຄົນເຈັບແທນໂຕ ເວລາທີ່ໂຕຄາວຽກໄປປະຊຸມ ບັງເອີນແມ່ປ້າຄົນນີ້ແຫຼະຖາມເຮົາໃນເວລາ ທີ່ສັກຢາຫຼອດສຸດທ້າຍໃຫ້ເພິ່ນກ່ອນຈະມອບໃບອະນຸຍາດອອກໂຮງໝໍໃຫ້ເພິ່ນຕາມທີ່ຕົນໄດ້ ແນະນຳ ເພິ່ນຖາມເຮົາວ່າ:

- ລູກ! ນາງໝໍທີ່ເຄີຍມາປິ່ນປົວແມ່ປ້າ ມື້ນີ້ເພິ່ນໄປໃສນໍ?

ແມ່ນໃຜຫວະປ້າ? ເຮົາຖາມຄືນແຕ່ເພິ່ນບໍ່ຕອບ ປ້າອີກຄົນໜຶ່ງທີ່ນອນປິ່ນປົວຢູ່ຕຽງໃກ້ ຄຽງຂ້າງເພິ່ນຜັດສອດສຽງຕອບກ່ອນວ່າ:

- ໂອຍ ແມ່ປ້າເພິ່ນສົນໃຈນາງໝໍຜູ້ເພິ່ນຄິດກົກຕາດຳແກ້ມບ່ອງນັ້ນລະນິດໄສກໍດີ ຄົນເຈັບ ໃຜງກໍຍ້ອງຍໍສັນລະເສີນນາງ ສົງໄສແມ່ປ້າຄືຊິມີລູກຊາຍຫວັງຢາກຈັບຈ້ອງຕີ...

- ອຸ້ຍ! ຄົນອີໜຶ່ງເພິ່ນຕັ້ງໃຈຟັງດີໆຜັດມາພາໂລເວົ້າໃສ່ກັນ. ນີ້ຫຼາຍບໍ່ ເຊົາບໍ່ເວົ້າອີກບໍ່...

- ໂອຍຈັ່ງແມ່ນຊາດນໍ ເພິ່ນເວົ້າດີໆຜັດວ່າເພິ່ນຫາເວົ້າ ສາບານຄັນບໍ່ເຊື່ອ...

ນາງໝໍທັງສອງທັງເວົ້າທັງກຸມຈິກຂ້າງກັນຫົວສະອິກສະອ້ອຍດົນເຕີບ ນາງໝອນແກ້ວ ຈິ່ງຖາມຄືນ.

- ຈະໃຫ້ເວົ້າຕໍ່ ຫຼື ເຊົາ? ຫາກບໍ່ເຊື່ອຈະເຊົາເວົ້າດຽວນີ້ລະ.

- ຕົກລົງທ້າມເວົ້າພາໂລອີກ.

ນາງໝໍໝອນແກ້ວຈັບເອົາຈອກນ້ຳມາດື່ມ ຈິ່ງເວົ້າຕໍ່ວ່າ... ປ້າຄົນນັ້ນບໍ່ໄດ້ຕອບຄວາມເວົ້າ ຂອງແມ່ປ້າທີ່ນອນຢູ່ຕຽງຂ້າງຄຽງແນວໃດ ແຕ່ເພິ່ນກໍແກວ່ງຫົວປະຕິເສດບອກວ່າເພິ່ນບໍ່ມີ ຄວາມສົນໃຈແນວນັ້ນ ເພິ່ນອວ່າຍທ້າມາຖາມເຮົາອີກວ່າ:

- ນາງໝໍຄົນນັ້ນມີຖິ່ນຖານບ້ານເກີດເມືອງນອນຢູ່ໃສ? ພໍ່ແມ່ເພິ່ນຊື່ແນວໃດ?

ເຮົາບໍ່ຮູ້ຕອບເພິ່ນແນວໃດດີເພາະເຮົາເອງກໍບໍ່ທັນໄດ້ຮູ້ປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງໂຕ ໄດ້ດີເຮົາຈິ່ງມີພຽງແຕ່ຕອບເພິ່ນວ່າ: "ໂຕເຕີບໃຫຍ່ຂຶ້ນມາຈາກສູນລ້ຽງເດັກກໍພ້າ" ຕາມທີ່ໂຕ ເຄີຍເລົ່າສູ່ຟັງ ເອີເປັນທີ່ໜ້າສົນໃຈແທ້ໆ ພາຍຫຼັງທີ່ເຮົາບອກໃຫ້ເພິ່ນຮູ້ຄວາມເປັນມາພຽງເທົ່າ ນັ້ນຂອງໂຕ ປ້ານັ້ນກໍບອກວ່າ: ຊື່ຂອງໂຕກໍາເນີດມາທຳອິດມີຊື່ວ່າບຸນ ຈາກນັ້ນມາເນື່ອງຈາກ ໂຕລອດລົ້ມລອດຕາຍມາຫຼາຍເທື່ອ ຈິ່ງຕື່ມຊື່ວ່ານາງບຸນລອດ. ເຮົາສົນໃຈຖາມເພິ່ນວ່າ: ເປັນ ຫຍັງຈິ່ງຮູ້ ແຕ່ແລ້ວແທນທີ່ເພິ່ນຈະຕອບຄຳຖາມທີ່ເຮົາສົນໃຈ ກົງກັນຂ້າມເພິ່ນພັດໝູບທ້າລົງ ໃສ່ໝອນຮ້ອງໄຫ້ດ້ວຍຄວາມລະຫີມຂົມຂຶ້ນ ເຮົາຈິ່ງຄິດວ່າໂຕກັບປ້າຄົນນັ້ນອາດມີຫຍັງຕໍ່ກັນ ໃນໄລຍະຜ່ານມາ.

ນາງໝອນແກ້ວເວົ້າມາຮອດນີ້ ສິ່ງທີ່ເຂົາບໍ່ນຶກບໍ່ຝັນກໍເກີດຂຶ້ນ ນາງພົດສະໄໝ ເພື່ອນຂອງເຂົາບໍ່ຮູ້ວ່າມີຫຍັງກະທົບກະເທືອນໃຈຈາກເລື່ອງທີ່ເຂົາເວົ້າມາ ຈຶ່ງໝູບໜ້າລົງໃສ່ໂຕະໄທ້ສະອື່ນທຶນທວງ ເໝືອນກັບແປ້ວຂອງຫົວໃຈທີ່ບົ່ມຊ້ອນຄວາມເຈັບແສບ ແລະ ເສຍອົກເສຍໃຈໃນອະດີດໄດ້ກັບຄືນມາຊອກຊ້ຳເຂົາອີກເທື່ອໜຶ່ງ ເຂົາປະໃຫ້ສຽງຮ້ອງໄຫ້ດັງໄປທົ່ວຫ້ອງ ທັງປະໃຫ້ຢາດນ້ຳຕາແຫ່ງຄວາມລະຫີມຂົມຂຶ້ນໄຫຼລົ້ນເປົ້າຕາລືນລົງພື້ນອາຄານດ້ວຍຄວາມເມດຕາສົງສານເຮັດໃຫ້ໝອນແກ້ວເພື່ອນຂອງເຂົາຮູ້ສຶກກັງວົນຫົນຫວຍພ້າວລູບຫຼັງປອບໃຈເພື່ອນ ແລະ ຖາມເພື່ອນວ່າ:

- ໂຕມີຫຍັງເສຍໃຈບໍ ຫຼື ໂຕເປັນຫຍັງໄປ ບອກເຮົາໄດ້ບໍ່? ເຮົາພ້ອມແລ້ວທີ່ຈະຊ່ວຍໂຕ.
- ບໍ່ ເຮົາບໍ່ເປັນຫຍັງດອກ ແຕ່ເຮົາ...

ນາງໝໍໝອນແກ້ວພະຍາຍາມສອບຖາມເພື່ອນຂອງເຂົາ ຄາວໜຶ່ງນາງພົດສະໄໝຈຶ່ງຕັ້ງໃຈລຸກຂຶ້ນມາກັມໜ້າລົງພື້ນອາຄານເວົ້າກັບເພື່ອນດ້ວຍສຽງເສົ້າໆວ່າ:

- ເພື່ອນເອີຍ ເຮົາບໍ່ຢາກທົບທວນຊີວິດເບື້ອງຫຼັງຂອງເຮົາມາດົນແລ້ວ ເພາະຈະເຮັດໃຫ້ຫົວໃຈຂອງເຮົາທໍລະມານກັບຄວາມຊອກຊ້ຳເລື້ອຍມາ...
- ແຕ່ສະເພາະເຮົາກັບໂຕມີຫຍັງຈຶ່ງບົ່ມຊ້ອນຄວາມໃນໃຈຂອງເພື່ອນໄວ້ຄົນດຽວ.
- ແມ່ນ ເຮົາຄິດວ່າຄວນເລົ່າຊີວິດເຮົາໃຫ້ໂຕຟັງແຕ່...
- ແຕ່ຫຍັງອີກ? ມີຫຍັງກໍຄວນແບ່ງເປົ້າຄວາມທຸກໂສກນໍາກັນ.

ນາງໝໍໝອນແກ້ວພະຍາຍາມຖາມເລັ່ງທວງໃຫ້ ນາງພົດສະໄໝເລົ່າຄືນຊີວິດຂອງເຂົາໃນທີ່ສຸດເຂົາຈຶ່ງເລີ່ມເວົ້າສູ່ເພື່ອນຂອງເຂົາດ້ວຍນ້ຳສຽງເສົ້າໆບໍ່ພ້າວບໍ່ຟັງວ່າ:

ປີ 1982 ຕາມທີ່ໂທບ້ານເລົ່າສູ່ຟັງ ເວລານັ້ນເຮົາຫາກໍອາຍຸໄດ້ສອງຂວບ ຄັນຊິເວົ້າໄປກໍຍັງຫາກໍປະນົມແມ່ບໍ່ທັນຂາດເທື່ອ ພໍຜູ້ໃຫ້ກໍາເນີດເປັນຮົ່ມໂພຮົ່ມໄຮຂອງເຮົາໄດ້ລ່ວງລັບຈາກພວກເຮົາໄປເຮັດໃຫ້ອ້າຍນ້ອງພວກເຮົາເຊິ່ງມີລວມກັນສາມຄົນ ຈຶ່ງກາຍເປັນເດັກກໍາພ້າ ອ້າຍເຮົາເປັນລູກກົກຫາກໍມີອາຍຸ 6 ຂວບ ສ່ວນເອື້ອຍຜູ້ຕິດກັບເຮົາມີອາຍຸພຽງ 4 ຂວບ ຊີວິດຂອງພວກເຮົາທັງໝົດຈຶ່ງກາຍເປັນພາລະຂອງແມ່ຄົນດຽວເປັນຜູ້ລ້ຽງໄຮ່ນາຮົ່ວສວນບ່ອນທໍາການຜະລິດຜັດບໍ່ມີພໍ່ປຸງເທົ່າຝາມີ ແມ່ຈຶ່ງໄດ້ອາໄສຮັບຈ້າງຕໍ່າທຸກໃຫ້ພໍ່ນ້ອງຊາວບ້ານເພື່ອໄດ້ເງິນມາຊື້ເຂົ້າປາອາຫານລ້ຽງດູສືບມື້ສືບວັນ ມີຫຼາຍມື້ຫາເງິນບໍ່ໄດ້ແມ່ຕ້ອງເຂົ້າໄປຫາຮ້ານອາຫານຂໍອາຫານທີ່ເສດເຫຼືອຂອງແຂກທີ່ມາໃຫ້ອ້າຍນ້ອງພວກເຮົາ ມີບາງມື້ກໍອາໄສເກັບຜັກຫັກໝໍ້ຢູ່ກິນແບບຂາດໆເຂີນໆມີຫຍັງກໍກິນພໍທຸກເລົ່າຄວາມຫິວ ບາງຄັ້ງເຫັນໝາກໄມ້ເຂົ້າຕົກເຮ່ຍກາງທາງເຫັນເຂົ້າໜົມເຂົ້າຖິ້ມກໍເກັບມາກິນ ອ້າຍເອື້ອຍຂອງເຮົາຍັງໂຄດແດ່ ເພາະເພິ່ນກໍຮູ້

ພາສາຄົນແດ່ແລ້ວ ສ່ວນເຮົາຍັງບໍ່ທັນຮູ້ອີໂນະອີເນະຫຍັງ ເມື່ອແມ່ໄປເຮັດວຽກຂ້ອຍຢູ່ເຮືອນ ຄົນດຽວໆໄດ້ຫຍັງກໍກິນໄປຕົນຕົວກໍໝົ່ນໝອງເປີເປື້ອນ ເລີຍເກີດເປັນພະຍາດສຳມະປີ ຕົນຕົວຈ່ອຍເຫຼືອງ ທ້ອງບຸ້ງ ຕາມຜິວໜັງຕຸ່ມຂີ້ທົດຜັດລາມແຕ່ທົວເຖິງຕີນ ຈົນຊາວບ້ານບໍ່ໃຫ້ຫຼິ້ນ ຢູ່ໃກ້ລູກເຂົາ ແລະ ບໍ່ມີໃຜກ້າຫອບກ້າອູ້ມ ບາງຄົນກໍວ່າເບິ່ງເຮົາເປັນຕາຍ້ານ ຢູ່ມາແມ່ພັດສ້າງຄອບຄົວໃໝ່ກັບຊາຍໜຸ່ມຄົນໜຶ່ງທີ່ເປັນພໍ່ຮ້າງ ເພາະແມ່ຄິດວ່າຈະມີຜູ້ຊ່ວຍລ້ຽງດູລູກເຕົ້າແຕ່ແລ້ວຜັດບໍ່ໄດ້ເປັນໄປຈັ່ງຄິດ ເພາະຍັງເຮັດໃຫ້ຄອບຄົວພວກເຮົາປະສົບຄວາມລຳບາກກວ່າເກົ່າ ເນື່ອງຈາກພໍ່ນ້າຄົນນີ້ເປັນຄົນຂີ້ຄ້ານແຖມຂີ້ເຫຼົ້າ ເກີດເປັນມື້ມາມີແຕ່ທ່ຽວດື່ມເຫຼົ້າເມົາສຸລາ ເວລາກັບບ້ານມາເຮືອນເມົາເຫຼົ້າມາບໍ່ແລ້ວຜັດກໍເລື່ອງອາລະວາດທຸບຕີເມຍ ແລະ ລູກ ສະເພາະເຮົາຍິ່ງບໍ່ເວົ້າເຂົາເອີ້ນເຮົາວ່າ: "ອີຜີດິບ" ສ່ວນອ້າຍ ແລະ ເອື້ອຍເຮົາກໍຖືກທຸບຕີເລື້ອຍໆ. ເມື່ອໃດທີ່ແມ່ບໍ່ຢູ່ເຂົາຍັງເຊື່ອງຕິບເຂົ້າບໍ່ໃຫ້ພວກເຮົາໄດ້ກິນເຂົ້າຈົນເກືອບໝົດມື້... ນາງພິດສະໄໝເວົ້າມາຮອດນີ້ເຂົາຢຸດພ້ອມກັບສຽງສະອື່ນ ຈຶ່ງເວົ້າຕໍ່:

- ຢູ່ມາຄຳຄືນຂອງມື້ໜຶ່ງເຮົາຈຳໄດ້ພໍເປັນລາງຝັນເພາະເວລານັ້ນຄືຊິມີອາຍຸປະມານ 4 ຂວບ ພາຍຫຼັງນອນຕົ້ນຂຶ້ນມາເຮົາຮ້ອງໄຫ້ງົມຫາແມ່ບໍ່ພໍ, ງົມຫາອ້າຍເອື້ອຍກໍບໍ່ເຫັນ ເຮົາບໍ່ຮູ້ຈະເຮັດແນວໃດດີຈຶ່ງໄດ້ແຕ່ຮ້ອງໄຫ້ດັງຄັບທົ່ວເຮືອນທຳອິດຄິດວ່າພວກເພິ່ນໄປໃສ ຄອຍແລ້ວຄອຍອີກຈົນພ້າແຈ້ງສະຫວ່າງຂອງວັນຕໍ່ມາຈຶ່ງປາກົດເຫັນເຈົ້າໜ້າທີ່ເຊິ່ງເວລານີ້ຂ້ອຍກະບໍ່ຮູ້ວ່າໃຜເປັນໃຜຄິດແຕ່ວ່າແມ່ນໃຜກະຢ່າເມື່ອຕົນບໍ່ມີທີ່ເພິ່ງແລ້ວ ໃຜມາຈູງແຂນເອົາກໍຈະໄປຢູ່ນຳຜູ້ນັ້ນ ພວກເພິ່ນເຈົ້າໜ້າທີ່ໄດ້ຫອບເອົາເຮົາຂຶ້ນລົດຄັນໜຶ່ງ ບອກໃຫ້ເຮົາຮູ້ວ່າ: "ພໍ່ແມ່ຂອງເຮົາໄດ້ໜີໄປແລ້ວ" ເຮົາບໍ່ເຂົ້າໃຈວ່າເພິ່ນໜີໄປໃສເປັນຫຍັງເພິ່ນຈຶ່ງປະເຮົາ ຕາມຫຼັງເຮົາໃຫຍ່ຂຶ້ນມາຈຶ່ງຮູ້ວ່າພວກເພິ່ນໜີຂ້າມຟາກ ຈະແມ່ນໜີເພາະຢ້ານອັນໃດອັນໜຶ່ງ ຫຼື ຕັ້ງໜີປະເຮົາກໍບໍ່ຮູ້ ເຮົາຍັງຈຶ່ງໄດ້ວັນໜຶ່ງກ່ອນມື້ນັ້ນປະມານສອງ-ສາມວັນພໍ່ ແລະ ແມ່ໄດ້ສົນທະນາກັນໄດ້ຍິນແມ່ເວົ້າວ່າ:

- ເຖິງມັນຂີ້ຮ້າຍແຕ່ຂ້ອຍສົງສານຊີວິດມັນ...

ແຕ່ພໍ່ນ້າຄົນນັ້ນຜັດເວົ້າຕັດຄວາມວ່າ:

- ແລ້ວແຕ່ເຈົ້າໄປນຳຜົວ ຫຼື ຊິຢູ່ນຳລູກ?

ພວກເຈົ້າໜ້າທີ່ໄດ້ເອົາເຮົາໄປຢູ່ເຮືອນຫຼັງໜຶ່ງຢູ່ທີ່ນັ້ນເຮົາພໍ້ເດັກຫຼາຍຄົນໃຫຍ່ມາເຮົາຈຶ່ງຮູ້ວ່າເພື່ອນເດັກນ້ອຍຢູ່ທີ່ນັ້ນ ພວກເຮົາຕ່າງກໍມີໂຊກຊະຕາກຳຄືດຽວກັບເຮົາເຊິ່ງບາງຄົນກໍພໍ່ແມ່ຕາຍປະເປັນເດັກກຳພ້າກຳພອຍ, ບາງຄົນກໍພໍ່ແມ່ໜີປະ. ຕໍ່ມາເຮົາຈຶ່ງຮູ້ວ່າທີ່ນັ້ນເປັນສູນລ້ຽງເດັກກຳພ້າ ມາເຖິງທີ່ນັ້ນອາການເຈັບຂອງເຮົາຍັງສືບຕໍ່ຮຸນແຮງຂຶ້ນທຸກມື້, ມີຫຼາຍຄົນ

ບອກວ່າເວລານັ້ນບໍ່ນຶກບໍ່ຜັນວ່າເຮົາຈະສາມາດເອົາຕົວລອດມີຊີວິດເຖິງມື້ນີ້ ແຕ່ໃນທີ່ສຸດບຸນ
ເຮົາກໍຍັງມີເຮົາໄດ້ຮັບການດູແລເບິ່ງແຍງປົນປົວຈາກແພດໃນສູນ ຕໍ່ມາອາການຈຶ່ງຄ່ອຍຫາຍ,
ປ້າຄົນໜຶ່ງໃນສູນລ້ຽງເດັກຈຶ່ງໃຫ້ຊື່ເຮົາວ່າ ນາງບຸນລອດ ເພາະຖືກລອດລົ້ມລອດຕາຍຫຼາຍ
ເທື່ອ ຈາກພໍ່ແມ່ທີ່ປະບໍ່ແລ້ວ ຜັດຖືກເຈັບເປັນຈົນເກືອບເອົາຕົວບໍ່ລອດ ຊີວິດເຮົາເປັນແນວນັ້ນ
ແຫຼະເພື່ອນເອີຍ ນາງຢຸດຢູ່ຄາວໜຶ່ງ ແລະ ເວົ້າຕໍ່:

... ຕໍ່ມາເມື່ອອາຍຸໄດ້ 12 ປີພວມຮຽນຢູ່ຫ້ອງ ມ.2 ມີປ້າ (ເອື້ອຍຂອງແມ່) ຄົນໜຶ່ງ
ເຊິ່ງເຮົາບໍ່ເຄີຍຮູ້ເຄີຍເຫັນມາກ່ອນຢູ່ທາງເມືອງນາຊາຍທອງໄດ້ຂ່າວຈາກໃຜບຸກວ່າເຮົາຍັງມີ
ຊີວິດແຖມຍັງຮູ້ຂ່າວວ່າດຽວນີ້ເຮົາໃຫຍ່ສອນສາວແລ້ວທັງເປັນຄົນໜ້າຕາຈົບງາມທັງຮຽນເກັ່ງ
ເພິ່ນຈຶ່ງນຳສະເໜີການຈັດຕັ້ງຂໍເອົາເຮົາໄປຢາມບ້ານຂອງເພິ່ນໃນໂອກາດພັກສິ້ນປີຮຽນ.

ວັນໜຶ່ງປ້າຄົນນັ້ນພາເຮົາໄປຂາຍຜັກຢູ່ຕະຫຼາດສີໄຄ ບັງເອີນມີແມ່ຍິງກາງຄົນຄົນໜຶ່ງ
ມາຖາມຊື່ຜັກນຳຂ້ອຍປ້າຂອງຂ້ອຍຫຼວງເຫັນເລີຍທ້ວງຂຶ້ນໝົດແຮງ.

- ນ້ອງສາວກັບມາເມືອງລາວມື້ໃດ, ດຽວນີ້ມາຢູ່ໃສ, ເປັນຫຍັງບໍ່ມາຫາເອື້ອຍແດ່? ນີ້
ແດ່ ລູກສາວຂອງນ້ອງຈີ່ມັນບໍ່ໄດ້ບໍ່?

ຂ້ອຍໄດ້ຍິນປ້າເວົ້າທັງຊື່ມີມາຫາຂ້ອຍ ແລະ ທັງແນະນຳໃຫ້ຂ້ອຍຮູ້ກັບເພິ່ນ ຂ້ອຍຈຶ່ງ
ຟ້າວຫຼວງເບິ່ງເພິ່ນດ້ວຍຄວາມຕື່ນເຕັ້ນ ສ່ວນເພິ່ນກໍຍືນເຮັດຕົວແຂງເບິ່ງຂ້ອຍຢ່າງບໍ່ພັບຕາ
ຈາກນັ້ນເພິ່ນກໍຢ່າງມາຫາຂ້ອຍເອົາມືລູບງທົວຂ້ອຍແລ້ວຮ້ອງໄຫ້ດ້ວຍຄວາມສະອື່ນທັນທວງ
ເພິ່ນທັງໄຫ້ທັງຈົມວ່າ:

- ລູກຂອງຂ້ອຍ ແມ່ຂອງລູກຊົ່ວເກີນໄປ ແມ່ມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງປະລຸກ ລູກຈຶ່ງອະໄພ
ແກ່ແມ່...

ເວລານັ້ນຂ້ອຍບໍ່ຮູ້ຈະຕອບເພິ່ນແນວໃດ ເຫັນເພິ່ນຮ້ອງໄຫ້ຂ້ອຍກໍຮ້ອງໄຫ້ ປ້າຂອງ
ຂ້ອຍກໍຮ້ອງໄຫ້ແມ່ຄ້າຂາຍຜັກຫຼາຍໆຄົນກໍທຸ້ມມາເບິ່ງຂ້ອຍ ຫຼາຍຄົນກໍຮ້ອງໄຫ້ນຳຂ້ອຍອີກ
ແມ່ຂອງຂ້ອຍບໍ່ໄດ້ເວົ້າຫຍັງຫຼາຍ ນອກຈາກມີແຕ່ໄຫ້ ແລະ ຈົ່ມໄປຈົ່ມມາຄວາມເກົ່າ. ພົບກັນ
ຄັ້ງນີ້ເພິ່ນຈົກເອົາເງິນໃນຖົງໃຫ້ຂ້ອຍ 5.000 ກີບທັງບອກວ່າໃຫ້ອົດສາຢູ່ນຳປ້າບໍ່ດົນແມ່ຈະ
ມາຕ້ອນເອົາ ຈາກນັ້ນເພິ່ນກໍກົມໜ້າກົມຕາຫຼືຈາກເຮົາໄປຢ່າງງຽບງົບຈົນມາເຖິງມື້ນີ້ເວລາໄດ້
ລ່ວງກາຍມາສິບກວ່າປີຈົນຂ້ອຍບໍ່ສາມາດຈື່ຈຳໃບໜ້າເພິ່ນອີກ ທັງບໍ່ຮູ້ວ່າດຽວນີ້ເພິ່ນຢູ່ໃສ ມື້
ນັ້ນເພິ່ນວ່າຈະມາຕ້ອນເອົາເຮົາຢູ່ເຮືອນຂອງແມ່ປ້າກໍມີດຈ້ອຍເຖິງມື້ນີ້, ຕາມຫຼັງປ້າຈຶ່ງບອກໃຫ້
ເຮົາຮູ້ວ່າ ພາຍຫຼັງແມ່ຖືກຫຼອກລວງຈາກພໍ່ນຳຄົນນັ້ນແລ້ວຫອບເອົາເງິນທີ່ເຫຼືອຂອງເພິ່ນທີ່ຈ້ອຍ
ປະໃຫ້ແມ່ ແລະ ອ້າຍເອື້ອຍເຮົາຕົກຄ້າງຢູ່ທີ່ນັ້ນ ເງິນຕິດຖົງກັບໜຶ່ງກໍບໍ່ມີ ດີແຕ່ມີຍາດຕິພົນນ້ອງ

ຂອງພໍ່ຄົນໜຶ່ງຢູ່ເມືອງຫາດຊາຍຟອງໄປພົບພໍ່ຈິ່ງຊ່ວຍເອົາກັບມາຝັງລາວ. ຈາກນັ້ນ, ເພິ່ນກໍສ້າງຄອບຄົວກັບຊາຍຄົນໜຶ່ງອີກຢູ່ທາງເມືອງຫາດຊາຍຟອງແຕ່ບໍ່ຮູ້ວ່າຢູ່ບ້ານໃດ.

ນາງພິດສະໄໝເວົ້າຮອດນີ້ປາກົດວ່ານາງອົດກັນຕໍ່ຄວາມໂສກເລົ້າເສຍໃຈບໍ່ໄດ້ ຈິ່ງທັງເວົ້າທັງຮ້ອງໄທ້ ແລະ ໃນທີ່ສຸດເຂົາກໍເວົ້າຫຍັງບໍ່ໄດ້ເຂົາຮ້ອງໄທ້ດ້ວຍຄວາມເສຍອົກເສຍໃຈຈົນນາງໝອນແກ້ວຜູ້ເປັນເພື່ອນສົງສານຊີວິດເພື່ອນກໍຫຼັ່ງນ້ຳຕາຮ້ອງໄທ້ນຳກັນ ທັງສອງຮ້ອງໄທ້ຫົວຈຸ້ມໃສ່ກັນດົນເຕີບ ນາງໝອນແກ້ວຈິ່ງຖາມວ່າ:

- ຕາມເລື່ອງທີ່ໂຕເລົ່າມານີ້ໂຕຄິດວ່າປ້າຄົນນັ້ນແມ່ນໃຜ?.

- ເຮົາກໍບໍ່ຮູ້ເໝືອນກັນ ແຕ່ຄິດວ່າຖ້າບໍ່ແມ່ນຍາດຕິພັນນ້ອງໃກ້ຄຽງຂອງແມ່ເພິ່ນບໍ່ອາດຮູ້ປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງເຮົາໄດ້ດີເຖິງຂະໜາດນີ້ ເຮົາຄິດສົງໄສເພິ່ນແຕ່ມີເຂົ້ານອນປິ່ນປົວຢູ່ໃນທີ່ນີ້ໃນມື້ທຳອິດ ເພາະໃບໜ້າຂອງເພິ່ນຄ້າຍໆຄືກັບໃບໜ້າຂອງປ້າເຮົາຢູ່ເມືອງນາຊາຍທອງແຕ່ບໍ່ໄດ້ມີໂອກາດຖາມເພິ່ນ.

- ແຕ່ຖ້າຫາກແມ່ນຍາດຕິພັນນ້ອງ ຫຼື ບາງເທື່ອ...ແຕ່ເປັນຫຍັງເຂົາຈິ່ງບໍ່ຄິດຢາກຈະພົບພໍ້ຮູ້ຈັກກັບໂຕ?

- ເຮົາກໍບໍ່ເຂົ້າໃຈເໝືອນກັນແຕ່ຄິດວ່າຖ້າເພິ່ນຄົນນັ້ນຫາກແມ່ນແມ່ຂອງເຮົາ ກໍຄິດວ່າເພິ່ນອາດຈະເຂົ້າໃຈວ່າສິ່ງທີ່ເປັນມາເພາະເພິ່ນເອງເປັນຄົນຕັ້ງໃຈປະຖິ້ມລູກທີ່ກຳເນີດໃນທ້ອງໃນໄສ້ຂອງເພິ່ນເອງເພື່ອເອົາຕົວລອດເປັນຍອດດີ ເພິ່ນຈິ່ງຄິດລະອາຍຕົນທີ່ຈະສືບທາວຫາລູກ ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດເຮົາກໍຈະສືບທາວຫາເພິ່ນໃຫ້ພໍ້.

ໃນເວລາຕໍ່ມານາງພິດສະໄໝໄດ້ໄປຫາທ້ອງນອນຄົນເຈັບບ່ອນທີ່ມີຜູ້ສົງໄສທີ່ຫາກໍອອກໂຮງໝໍໄປເພື່ອສືບທາວຫາແມ່, ນາງເປີດເບິ່ງປຶ້ມຕິດຕາມຄົນເຈັບທີ່ອອກໂຮງໝໍໄປແລ້ວຖາມຄົນເຈັບທີ່ນອນຢູ່ຄຽງຂ້າງຢາກຮູ້ວ່າເພິ່ນຄົນນັ້ນແມ່ນໃຜ.

ປ້າຄົນໜຶ່ງທີ່ນອນປິ່ນປົວຢູ່ຄຽງຄຽງຂ້າງບອກວ່າ: ກ່ອນເພິ່ນຄົນນັ້ນຈະອອກໂຮງໝໍໄປເພິ່ນໄດ້ສັ່ງຄວາມໄວ້ວ່າ: "ພິນ້ອງເອີຍ ຫາກເມື່ອໃດໄດ້ພົບພໍ້ນາງໝໍຄົນນັ້ນຈິ່ງບອກໃຫ້ນາງຮູ້ແດ່ວ່າ ແມ່ຂອງເຂົາໄດ້ອອກໂຮງໝໍໄປແລ້ວ ຕັ້ງໃຈຢາກພົບລູກ ຢາກຈະໃຫ້ລູກຮູ້ວ່າເຂົາແມ່ນລູກຂອງໃຜ ແຕ່ບໍ່ຮູ້ວ່າລູກຈະເຂົ້າໃຈແມ່ແນວໃດ ຫາກລູກບໍ່ໄດ້ຄິດແນວໃດຕໍ່ແມ່ຈິ່ງຕາມໄປຫາແມ່ແດ່..."

ນາງພິດສະໄໝໄດ້ຮູ້ຂ່າວນີ້ຍິ່ງເຮັດໃຫ້ເຂົາຮູ້ສຶກເໝືອນກັບວ່າມີສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງເຮັດໃຫ້ເຂົາເສຍອົກເສຍໃຈ ນາງດຶງແພມາມົບໜ້າຮ້ອງໄທ້ຂຶ້ນທັນທີທັນໃດ ເຮັດໃຫ້ຄົນເຈັບຕ່າງກໍສົນໃຈແນມເບິ່ງນາງໝໍດ້ວຍຄວາມສົງສານ.

ນາງໝໍພິດສະໄໝ ເສຍໃຈຮ້ອງໄທ້ເພາະຄິດວ່າການທີ່ແມ່ບໍ່ໄດ້ຕັ້ງໃຈຢາກຈະພົບພໍ້ ຮູ້ຈັກກັບນາງກໍຍ້ອນຄວາມຮູ້ສຶກໃນເຫດຜົນຂອງເພິ່ນເອງ ມັນເປັນທຳມະດາທີ່ເພິ່ນຮູ້ສຶກວ່າ ສິ່ງທີ່ເປັນມາເພາະຄວາມຈຳເປັນເພາະຄວາມເຫັນແກ່ຕົວຂອງເພິ່ນ, ມາດຽວນີ້ເພິ່ນຈຶ່ງເຂົ້າໃຈ ວ່າຕົນເອງໄດ້ຕັດຂາດຄວາມເປັນແມ່ກັບລູກໄປແລ້ວຈຶ່ງບໍ່ກ້າເອີຍຄຳວ່າ: "ລູກ" ທີ່ແສນຮັກ ຂອງເພິ່ນ. ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດລູກຄົນນີ້ກໍຍັງຄິດວ່າເພິ່ນຄືແມ່ຜູ້ໃຫ້ກຳເນີດ ເຖິງຈະຮ້າຍດີແນວໃດ ຍາມໃດລູກກໍຍັງຕັ້ງໃຈຕາມຫາແມ່ຢາກເຫັນແມ່ ຢາກຢູ່ໃກ້ຊິດກັບແມ່ເພື່ອຊີວິດນີ້ຈະໄດ້ຮັບ ຄວາມອົບອຸ່ນຈາກວົງແຂນຂອງແມ່ ຕັ້ງໃຈວ່າເມື່ອໃດພົບແມ່. ນາງຈະບອກໃຫ້ແມ່ຮູ້ວ່າ ທຸກ ສິ່ງຢ່າງທີ່ເປັນມາຜູ້ເປັນລູກພ້ອມແລ້ວທີ່ຈະອະໄພແກ່ແມ່ ຈະຮຽກຮ້ອງໃຫ້ແມ່ຈົ່ງວາແຂນ ຕ້ອນຮັບເອົາລູກເຂົ້າຢູ່ໃນອ້ອມອົກອີກເທື່ອໜຶ່ງ ແລະ ຈະບອກໃຫ້ແມ່ຮູ້ວ່າ ພໍ່ແມ່ຜູ້ທີ່ລູກບໍ່ ສາມາດຫຼົງລີມໄດ້ທຸກວິນາທີ່ນັ້ນຍັງແມ່ນປ້າລ້ຽງໃນສູນລ້ຽງເດັກກຳພ້າ ແມ່ນການຈັດຕັ້ງໃນ ສູນ ແມ່ນພັກ ແລະ ລັດເປັນຜູ້ເບິ່ງແຍງລ້ຽງດູໃຫ້ມີຊີວິດ ແລະ ມີຄວາມກ້າວໜ້າໃນທຸກມື້ນີ້ ບໍ່ດັ່ງນັ້ນລູກກໍຄົງບໍ່ມີຊີວິດມາເຖິງມື້ນີ້ແລ້ວ.

(ຄັດຈາກ ໜັງສືພິມ ວຽງຈັນໃໝ່ ສະບັບ ວັນທີ 13-15 ຕຸລາ 2015 ໜ້າ 3)

ບົດທີ 15

ຫຼັກການ ແລະ ວິທີແຕ່ງກອນລຳ

1. ຄວາມໝາຍຂອງກອນລຳ

ລຳແມ່ນຮູບການສິລະປະພື້ນເມືອງປະເພດໜຶ່ງ ເຊິ່ງຕິດພັນກັບຊີວິດຈິດໃຈຂອງຄົນລາວມາແຕ່ບູຮານນະການ. ອາດເວົ້າໄດ້ວ່າ ລຳແມ່ນສັນຍະລັກປະຈຳຊາດຂອງພວກເຮົາ ດັ່ງຄຳເວົ້າທີ່ວ່າ: "ຢູ່ເຮືອນຮ້ານ, ເປົ່າແຄນ, ກິນເຂົ້າໜຽວ ຢູ່ບ່ອນນັ້ນແມ່ນຄົນລາວ" ໝາຍຄວາມວ່າ ສຽງແຄນສຽງລຳດັງຂຶ້ນຢູ່ໃສ່ມັນເປັນສິ່ງເຕືອນໃຈບອກວ່າ ບ່ອນນັ້ນແມ່ນມີຄົນລາວ ແລະ ບ່ອນນັ້ນມີຄວາມມ່ວນຊື່ນ. ດັ່ງນັ້ນ, ສິລະປະປະເພດລຳຈຶ່ງອຸດົມສົມບູນໄປດ້ວຍເນື້ອໃນ ແລະ ຮູບການ.

ກອນລຳແບ່ງອອກເປັນຫຼາຍປະເພດຄື: ລຳຕັດ, ລຳເຍີ້ນ, ລຳລ່ອງ ແລະ ລຳເຕີ້ຍ. ນອກຈາກນີ້ຍັງມີຂັບລຳທ້ອງຖິ່ນອີກເຊັ່ນ: ຂັບລີ້, ຂັບໄທດຳ, ຂັບຊຳເໜືອ, ຂັບທຸ່ມ, ຂັບງື່ມ, ຂັບເມີ້ຍ, ລຳມະຫາໄຊ, ລຳຜູ້ໄທ, ລຳຕັ້ງຫວາຍ, ລຳຄອນສະຫວັນ, ລຳບ້ານຊອກ, ລຳສາລະວັນ, ລຳສີພັນດອນ, ລຳໂສມ ແລະ ອື່ນໆ.

2. ລຳຕັດ

ລຳຕັດ ແມ່ນການລຳທີ່ເປັນຄືກອນກາບແຕ່ຕ່າງຈາກກອນກາບຢູ່ບ່ອນວ່າ ມີຄຳບຸບພະບົດ ແລະ ຄຳສັອຍ. ກອນລຳຕັດຈະບໍ່ຖືກຕາມຫຼັກການເນື່ອງສຽງຂອງ ເອກ-ໂທ, ບໍ່ຈັດເປັນກອນ 4 ວັກຄືກັບກອນອ່ານທຳມະດາ; ຕາມປົກກະຕິຈະມີ 7 ຄຳ ເຖິງ 13 ຄຳ, ມີການສຳຜັດໃນ ແລະ ນອກ ຕິດຕໍ່ກັນໄປຈົນສຸດເລື່ອງ.

ຕົວຢ່າງ: ໂຄງຮ່າງຕໍ່ໄປນີ້:

○	○	○	○	○	○	○	○
○	○	○	○	○	○	○	○
○	○	○	○	○	○	○	○
○	○	○	○	○	○	○	○
○	○	○	○	○	○	○	○
○	○	○	○	○	○	○	○
○	○	○	○	○	○	○	○
○	○	○	○	○	○	○	○

ໝາຍເຫດ: ຄຳທີ່ຂີດກ້ອງບ່ອນໄມ້ເອກ ແລະ ໄມ້ໂທ ທີ່ຢູ່ທ້າຍວັກນັ້ນ ບໍ່ແມ່ນວາງໄວ້ ເປັນຫຼັກການຕາຍຕົວ. ຖ້າຊອກຫາສູງໄມ້ເອກມາໃສ່ບໍ່ໄດ້ແທ້ ຈະເອົາສູງໄມ້ໂທມາໃສ່ແທນ ກໍໄດ້ ແຕ່ຈຳນວນພະຍາງຕ້ອງໃຫ້ເທົ່າກັນ ແລະ ຮັກສາຫຼັກການສຳຜັດໄວ້. ນອກຈາກນັ້ນຈະ ເອົາຄຳບຸບພະບົດມາຕື່ມໃສ່ວັກໃດກໍໄດ້ ເພື່ອໃຫ້ເນື້ອຄວາມແຈ້ງ ແລະ ງ່າຍໃນການລຳ.

ຕົວຢ່າງ: ກອນລຳ

	ຟັງເນີເຈົ້າ	ເບົາລຸ່ນອິນຊູນ
	ພິມາວຽນ	ຈົນທາງເປັນໂສກ
	ທຽວຂ້າມໂຄກ	ຈົນທົວເຂົ້າຄອນ
ນັບແຕ່	ພິມາວອນ	ມານ້ອມມາໜຽວ
ນາງກໍ	ເລີຍບໍ່ກຽວ	ຄວາມໝັ້ນສັນຍາ
ຕົວະໃຫ້	ເຄີກເວລາ	ມາເສຍດາຍດອກ
ຄັນບໍ່ມັກ	ເປັນສັງນ້ອງບໍ່ບອກ	ມາແຕ່ທົວທິ
ອັນນີ້ນ່າ	ເວົ້າກັນມາຕັ້ງປີ	ໝົດຢາຕັ້ງໝີ່ນ
	ຈົນວ່າຂັ້ນໄດມີ່ນ	ທຽວຂຶ້ນທຽວລົງ
	ເຊີນນ້ອງບອກກົງໆ	ເອົາບໍ່ ຫຼື ບໍ່
	ຄັນຊິເວົ້າວ່າບໍ່	ກໍໃຫ້ວ່າມາສາ
	ຊິໄດ້ໝົດສົງກາ	ຄວາມຊາຍໝາຍມາດ
	ເຊີນນ້ອງເວົ້າໃຫ້ຂາດ	ຕັດທ່ອນຮອນສິນ ຯລຯ

(ຄັດຈາກໄວຍາກອນລາວ ພາກທີ ໔ ສັນທະລັກສະນະ. ລາຊະບັນດິດສະພາລາວ, ໑໙໗໐, ໜ້າ ໑໗)

3. ລຳເຍີ້ນ

ລຳເຍີ້ນ ແມ່ນກອນລຳທີ່ມີລັກສະນະຄືກັນກັບກອນອ່ານ ເຊິ່ງຕ້ອງແຕ່ງໃຫ້ຄົບ 4 ວັກ, ໃຊ້ຄຳເອກ-ໂທໃຫ້ຄົບຕາມກົດເກນ, ຕື່ມຄຳບຸບພະບົດ ແລະ ຄຳສ້ອຍເພື່ອໃຫ້ຄວາມໝາຍ ແຈ້ງຂຶ້ນຕື່ມອີກ, ໃຊ້ສຳຜັດນອກ ແລະ ສຳຜັດໃນຕິດຕໍ່ກັນເລື້ອຍໆໄປຈົນສຸດກອນ. ກອນ ເຍີ້ນມີຕັ້ງແຕ່ 7 ຄຳຂຶ້ນໄປເຖິງ 13 ຄຳ ແລະ ໃຊ້ຫຼັກການສຳຜັດ ດັ່ງໂຄງຮ່າງຕໍ່ໄປນີ້:

$$\begin{array}{l}
 \text{ບາດທີ 1} \quad \left\{ \begin{array}{cc}
 \begin{array}{cccc}
 \textcircled{0} & \textcircled{0} & \textcircled{0} & \textcircled{0} \\
 \textcircled{0} & \textcircled{0} & \textcircled{0} & \textcircled{0} \\
 \textcircled{0} & \textcircled{0} & \textcircled{0} & \textcircled{0} \\
 \textcircled{0} & \textcircled{0} & \textcircled{0} & \textcircled{0}
 \end{array}
 &
 \begin{array}{cccc}
 \textcircled{0} & \textcircled{0} & \textcircled{0} & \textcircled{0} \\
 \textcircled{0} & \textcircled{0} & \textcircled{0} & \textcircled{0} \\
 \textcircled{0} & \textcircled{0} & \textcircled{0} & \textcircled{0} \\
 \textcircled{0} & \textcircled{0} & \textcircled{0} & \textcircled{0}
 \end{array}
 \end{array} \right.
 \end{array}$$

ຕົວຢ່າງ:

ມາເຫັນໜ້າ	ສາຍຕາຟ້າລ່ວງ
ເຈົ້າຜູ້ງາມຍອດດ້ວງ	ຄົງສ້ວຍເກິ່ງສວຍ
ຫຼົງເບິ່ງນີ້ວແລບສ້ວຍ	ງາມສິ່ງທຽນສິງ
ນີ້ລະນໍແນວຍິງ	ທໍ່ພະອິນອົງຍ້ອງ
ຄໍກົມປ້ອງ	ສອງຕາໄຫຼເລື່ອນ
ພໍປານຂຽນຂີດໄວ້	ໃນແປ້ນແຜ່ນທອງ
ສອງຝ່າຍແກ້ມ	ອ່ວນຊ່ວນນວນຈັນ
ອອກເປັນມັນຍິຍັບ	ແຍກມາຫົວຍ້າມ
ງາມເຫຼືອລົ້ນ	ເກີນຄົນໂລກລຸ່ມ
ຊຸມພວກເຮົາໝູ່ນີ້	ບໍ່ມີສັງວຖ່ອງຂົນ
ຫຼົງເບິ່ງກິ້ນ	ວາດຢ່າງກາງແຂນ
ປານມະຍູຣາແພນ	ແອ່ນຫາງເພື່ອພ້ອນ
ບາດນາງຊອນຕາສັ້ງ	ຫຼົງແລເຫຼືອດລໍ່າ
ຕໍາຖືກໃຜແມ່ນລົ້ມ	ຫຼົງຫຼົ້ມຫຼົ້ມນໍາ
ຈັ່ງແມ່ນນໍ ຈັ່ງແມ່ນທໍາມະຊາດເຊື້ອ	ນ້ອຍໜໍ່ນາງມະທີ
ບຸບນໃຜມີ ຈັ່ງໄດ້ມາເປັນຜົວ	ຍິງງາມຕ້ອງສະໂລກ
ໂຊກໃຜມີຈັ່ງພໍ້	ບຸບນນ້ອຍແມ່ນບໍ່ເຫັນ ຯລຯ

(ຄັດຈາກໄວຍາກອນລາວ ພາກທີ ໔ ສັນທະລັກສະນະ. ລາຊະບັນດິດສະພາລາວ, ໑໙໗໐, ໜ້າ໑໗-໑໘)

4. ລຳລ່ອງ

ລຳລ່ອງ ແມ່ນນິຍົມໃຊ້ກ່ອນເຢັນໃນການລຳ. ສ່ວນຫຼັກການແຕ່ງກ່ອນລຳລ່ອງກໍໃຫ້ປະຕິບັດຕາມຫຼັກການແຕ່ງກ່ອນເຢັນ.

ຕົວຢ່າງ: ກ່ອນກັ່ງວສາວແບບໃໝ່

ທຸກມື້ນີ້	ອີກພີ່ຄັດເຄັ່ງຮ້ອນ	ເອົ້າອັ່ງມະໂນໃນ
	ໃຈພີ່ເພພັງຫັກ	ວຸ່ນວາຍທະລາຍມ້າງ
	ເພາະວ່າເນີນອນສ້າງ	ປາງທອງບໍ່ມີຄູ່
	ຫຼາຍລະດູໂສກເລົ້າ	ເຫງົາເລື້ອຍຢູ່ບໍ່ວາຍ
	ອ້າຍຈັ່ງເລາະລຽບຕ້າຍ	ຂ້າມປ່າພະນອມໜາ
	ມາຊອກຫານາງຄານ	ນາດທະແພງພິມແກ້ວ
	ກໍຫາກຫຼາຍວັນແລ້ວ	ລະດູເດືອນລຳລ່ວງ
	ປ່ວງສະເລຢູ່ເລື້ອຍ	ບໍ່ເຫັນນ້ອງຢູ່ທີ່ໃດ
	ມື້ນີ້ຈັ່ງແມ່ນໄດ້	ສົມດັ່ງປາຖະໜາ
	ເພາະວ່າມາພານພົບ	ພະຍອດນາງນົງນ້ອງ
	ອ້າຍຂໍລອງໆເວົ້າ	ໄຂຄະດີຕາມຊື່
	ເວົ້າໃຫ້ຄືດັ່ງອ້າຍ	ພາຍພີ່ຮຳຄະນົງ
	ອ້າຍນີ້ຫຼົງລ່າມ້ອງ	ກໍຕ້ອງຖືກພະໂທຈິດ
	ຄິດຮຳເພີງແພງຮັກ	ບໍ່ຈິດຈາງຄາວນ້ອຍ
	ຄິດຢາກກອຍໃຈແຈ້ງ	ສະແດງຄວາມຮັກຮໍ່
	ຂໍຝາກຄວາມຮັກໄວ້	ນຳນ້ອງນາດທະແພງ

(ຄັດຈາກປຶ້ມໄວຍາກອນລາວ ພິມເທື່ອທີໜຶ່ງ, ຊຳເໜືອ, 1967 ໜ້າ 234-235)

ກ່ອນຕັດ, ກ່ອນເຢັນ ແລະ ກ່ອນລ່ອງ ກ່ອນຈະລຳແມ່ນມີຄຳຂຶ້ນຕົ້ນສະເໝີ ແລະ ເມື່ອລຳຈົບແລ້ວກໍມີຄຳລົງທ້າຍທຸກໆເທື່ອ.

ຕົວຢ່າງ: ຄຳຂຶ້ນຕົ້ນ ລຳຕັດ ແລະ ລຳເຢັນ

1) ຄົນເອີຍຄົນ ຄົນຊົ່ວເຂົາຕີ	ຄົນດີເຂົາແພງ
ຄົນແຂງແຮງໃຈເດັດ	ເຮັດອັນໃດບໍ່ວາງປະ
ມີມານະອົດທົນ	ເຝົກຝົນໃຫ້ພຽງພໍ
ຈິ່ງຊິພໍ່ປ່ອນ	ຈະເລີນໄດ້...

2) ທຳເອີຍທຳມະ	ຍ່ອມຊະນະອະທຳ
ໝົດທຸກຄຳທຳສອນ	ລ້ວນແຕ່ຂອງດີໆ
ແຕ່ວ່າມັນບໍ່ມີ	ຜູ້ຈິງໃຈເຮັດນຳ
ພວກພີ່ນ້ອງຄວນຮູ້	ຄະນິດໄວ້!
3) ແມ່ອ່ວນຕ່ວນ	ສວນກ້ວຍທະນິທວານ
ແມ່ນນ້ອງກິນທານຫຍັງ	ນ້ອງຈັ່ງຜູ້ງາມປານນີ້.

ຕົວຢ່າງ: ຄຳລົງທ້າຍ

1) ສົມຄະເນເຄຄວນ	ອ້າຍຊິສ່ວນລົງທໍ່ນີ້ແລ້ວ
2) ອີ່ແມ່ສີຈຳປາ	ອ້າຍແມ່ນຊິລາພະນາງໄວ້
3) ສົມຄວນພໍເອົາ	ຊິຮ້າງນ້ອງເປົ່າໆທໍ່ນີ້ແລ້ວ.

ຕົວຢ່າງ: ຄຳຂຶ້ນຕົ້ນ ສຳລັບລຳລ່ອງ

1) ພ້າເອີຍ ພ້າຮ້ອງຄ່ອຍ	ຄິດເຫັນບ່ອນເຮັດນາແຊງ
ພ້າເອີຍ ພ້າຮ້ອງແຮງ	ຄິດເຫັນຄາວເຮັດນາຕ່າວ
ບາດພ້າ ຮ້ອງຢ່າວໆ	ນາປົມາຮອດໃກ້
ໃຫ້ກຽມໄວ້	ຄູ່ສູ່ຄົນ...ເດີ
2) ພ້າເອີຍ! ພ້າຮ້ອງຂາດຈ່າງປາງ	ພ້າຮ້ອງຂາດຈ່າງປາງ
ພ້າຮ້ອງບາດຫ່າງໆ	ສຽງນວນໆເອີ້ນສັງອ້າຍ
ໃຈກ້າ ແກ່ນແຂງ	ເພິງແພງເຮີຍ.

ຄຳລົງທ້າຍ

ສຳລັບຄຳລົງທ້າຍຂອງກອນລຳລ່ອງນີ້ ແມ່ນເພິ່ນມັກໃຊ້ແຕ່ຄຳດຽວຄື "ໂອ" ທໍ່ນັ້ນກໍພໍ.

5. ລຳເຕີຍ

ລຳເຕີຍ ມີລັກສະນະຄືກັນກັບລຳເຍີ້ນ, ມີຄຳເອກ, ຄຳໂທ, ມີຄຳບຸບພະບົດ ແລະ ຄຳສ້ອຍ.

ຫຼັກການສຳຜັດ ແລະ ຈຳນວນຄຳ ກໍຄືກັບກອນເຍີ້ນ. ແຕ່ກອນເຕີຍມັກໃຊ້ເປັນຄູ່ຊາຍ-ຍິງ. ເມື່ອຝ່າຍຊາຍລຳແລ້ວກໍສົ່ງໃຫ້ຝ່າຍຍິງເປັນຄູ່ລຳຕອບ. ດັ່ງນັ້ນ, ແຕ່ລະບາດຄວນໃຫ້ມີຄວາມໝາຍຄົບຖ້ວນ, ຖ້າຄວາມໝາຍໃນບາດດຽວບໍ່ຄົບ ເພິ່ນກໍລຳຕື່ມໃສ່ບາດທີສອງ.

ຕົວຢ່າງ 1: ລຳເຕີຍທຳມະດາ

ຊາຍ: ໂອ້ລະແມ່ນນຳນາງ,
ໝົດທີ່ລຳທາງສັນ
ສອງຄົນເຮົາພີ່ນ້ອງ
ເຊີນລະແມ່ນ້ອງນັ້ນ
ອົດມາເລີຍນຳກັນ
ດີໃຈມາເຫັນກັນ
ສາມັກຄີແໜ້ນແຟ້ນ
ນັ້ນລະນານາງນ່າ

ຫັນລົງມາທາງລ່ອງ
ລອງລຳເຕີຍເອີຍໃສ່ກັນ
ສັງຊິນັ້ງເມີຍເສີຍ
ອ່ອນແອນແພນຟ້ອນ
ກຳລັງລາວກ້າແກ່ນ
ຟັນຂ້າໝູ່ມານ
ທາງຕາຊອນແລເອີຍ.

ຍິງ: ໂອ້ລະແມ່ນນຳຊາຍ,
ຄັນອ້າຍເວົ້າຈັ່ງຊັນ
ນ້ອງບໍ່ມີຄຳເຄີຍ
ແຕ່ວ່າອອນຊອນດ້ວຍ
ນ້ອງຂໍຕາມບາດອ້າຍ
ນັ້ນລະນາຊາຍນ່າ

ນ້ອງກຳແມ່ນຍິນດີ
ອ່ອນແອນແພນຟ້ອນ
ດອມຊາຍຜູ້ສະຫຼາດ
ຮຽນໃຫ້ຄ່ອງເຄີຍ
ຫອມມາລາລົມຕ້ອງ

(ຄັດຈາກປຶ້ມໄວຍາກອນລາວ ພິມເທືອທິໜຶ່ງ, ຊຳເໜືອ, 1967 ໜ້າ 245)

ຕົວຢ່າງ 2: ລຳເຕີຍຫົວດອນຕານ

ຊາຍ: ໂອ້ລະແມ່ນນຳນາງ,
ບັດນີ້ມາລຳເຕີຍຫົວ
ເຊີນລະບິນາດນ້ອງ
ເຈົ້າຜູ້ເນື້ອອ້ອນແອ້ນ
ເກີນພິພິໃຈເຫຼືອ
ອ້າຍຢາກລອງຖາມເລື່ອງ
ໃຫ້ພະນາງຈົ່ງແກ້
ຈົ່ງແມ່ນແກ້ມປາຫວ່າ

ດອນຕານຊ້ອນຕໍ່
ມາລຳເຕີຍເຂົ້າໃສ່ແຄນ
ໂຕແກ່ນສາວສະໄໝ
ເມື່ອມາເຫັນນ້ອງ
ການເມືອງເບິ່ງຈັກຢ່າງ
ໄຂໃຫ້ເພິ່ນຟັງ
ປວງປະຊາຜູ້ດີເອີຍ

ຍິງ: ໂອ້ລະແມ່ນນຳຊາຍ,
ຄັນອ້າຍເວົ້າຈັ່ງຊັນ

ກໍສືບສ່ວນແສນດີ

ຈະໄດ້ມີບົດຮຽນ	ປ່ຽນກັນຄວມຮູ້
ຍ້ານແຕ່ບຸບນມັນບໍ່ມາຊູຄໍ້າ	ໃຫ້ນາງລຳໄດ້ເຕີຍໃສ່
ສົມທົວໃຈນາດນ້ອງ	ຢາກລອງເຕີຍໃສ່ແຕ່ດົນ
ຈັ່ງແມ່ນແກ້ມປ່າຍລາຍ	ຢາກໝາຍໄປນຳເດ

(ຄັດຈາກປຶ້ມໄວຍາກອນລາວ ພິມເທື່ອທີໜຶ່ງ, ຊຳເໜືອ, 1967 ໜ້າ 245-246)

ຄຳຖາມ

1. ລຳແມ່ນຫຍັງ? ກອນລຳແບ່ງອອກເປັນຈັກປະເພດ? ປະເພດໃດແດ່?
2. ລຳຕັດ, ລຳເຍີ້ນ, ລຳລ່ອງ ແລະ ລຳເຕີຍ ຕ່າງກັນແນວໃດ?
3. ລຳທ້ອງຖິ່ນມີຫຍັງແດ່?

ບົດເຝິກຫັດ

1. ຈົ່ງແຕ່ງກອນຂັບ ຫຼື ກອນລຳທ້ອງຖິ່ນຕາມໃຈມັກຂອງຕົນຜູ້ລະ 1 ບົດ.
2. ຈົ່ງແຕ່ງກອນລຳຕັດ, ລຳເຍີ້ນ, ລຳລ່ອງ ແລະ ກອນລຳເຕີຍໃດໜຶ່ງ ຕາມໃຈມັກຜູ້ລະປະເພດ ຫຼື ຫຼາຍກວ່ານັ້ນ.
3. ກອນລຳລຸ່ມນີ້ຈັດຢູ່ກອນປະເພດໃດ? ມີຫຼັກການສຳຜັດແນວໃດ? ຈົ່ງອະທິບາຍໃຫ້ລະອຽດ.

ກອນລຳເລື່ອງ "ການຮັກສາຄວາມສະອາດ"

ຟັງເດີເຈົ້າ	ເຖົ້າແກ່ຕາຍາຍ
ຫຼານຊີ ບັນລະຍາຍ	ເລື່ອງຄວາມສະອາດ
ຢ່າໄດ້ພາດ	ຄວນຮູ້ໃສ່ໃຈ
ປະຕິບັດ ອະນາໄມ	ຂອງຄວນຮັກຮໍ່
ຄວນຈົດຈໍ່	ທຳເລື້ອຍແມ່ນດີ
ອັນຫົວທີ	ແມ່ນກິນສະອາດ
ທຸກຄົນ ຕ້ອງສະຫຼາດ	ແຕ່ງຖືກອະນາໄມ
ໃຜເຂົ້າໃຈ	ຮັກສາດີເລີດ
ມັນຈຶ່ງ ບໍ່ມັກເກີດ	ໄພໂລກໂລກາ
ອັນສອງມາ	ບ່ອນຢູ່ສະອາດ
ເຮົາຕ້ອງ ຮູ້ປັດກວາດ	ຕົບແຕ່ງຈົບດີ

ເຮົາຄວນ	ຮູ້ວິທີ	ມັງນັດອັດທີ່
ຕ້ອງເປັນ	ຄົນຖ້ວນຖີ່	ເຄື່ອງໃຊ້ຂອງສອຍ
ຍາມເມື່ອ	ເຮົາຜ່ອຍ	ດູງາມຊ້າຍລ້າຍ
ຕ້ອງການ	ເອົາກຳງ່າຍ	ຈັບໄດ້ທັນທີ
ອັນຖ້ວນສາມ	ແມ່ນຮູ້ວິທີ	ນຸ່ງຫົ່ມສະອາດ
ໃຫ້ມີ	ລັກສະນະຊາດ	ບໍ່ສາບບໍ່ຄາວ
ບໍ່ແມ່ນ	ໃຫ້ທຽບດາວ	ດາລາສູງສົ່ງ
ບໍ່ມີ	ການອວດອົ່ງ	ໃຊ້ແຕ່ແນວດີ
	ຂອງເຮົາມີ	ສຳໃດກໍໃຊ້
ຂໍແຕ່	ໃຫ້ສະອາດ	ສົມສ່ວນກັບໂຕ
ມັນກໍ	ດີປະໂຫ	ຖ້າເຮົາເຮັດໄດ້...

4. ຈົ່ງໝາຍ ○ ໃສ່ຂໍ້ຄໍາຕອບທີ່ຖືກຕ້ອງ

- 1). ເວລາແຕ່ງກອນລຳເຮົາຕ້ອງເນັ້ນໜັກບັນຫາໃດເປັນສຳຄັນ.
 - ກ. ເນື້ອໃນ ແລະ ການສຳຜັດ
 - ຂ. ການສຳຜັດ ແລະ ຄຳປະຈຳປ່ອນ
 - ຄ. ປະເພດຂອງກອນລຳ ແລະ ເນື້ອໃນ
 - ງ. ຄຳປະຈຳປ່ອນ ແລະ ປະເພດຂອງກອນລຳ

ບົດອ່ານເພີ່ມ

ກອນຂັບ-ລຳ

ກອນຂັບຊຳເໜືອ (ຕອນໜຶ່ງຂອງການສັ່ງລາກັນຂອງຄູ່ບ່າວ-ສາວ ພາຍຫຼັງທີ່ຂັບຕໍ່ແຍກັນແລ້ວ)

<...> ລາກັນເດີນ້ອງ	ລາກັນຈ້ອຍໆ ແລ້ວນໍ
ປັນເຂົ້າປ່າຍນ້ຳອ້ອຍ	ອອຍໄດ້ກໍບໍ່ຄືນ
ລາກັນແລ້ວ	ປານສົ້ມໄກເກືອ ແລ້ວນໍ
ລາກັນແລ້ວ	ປານເຮືອໄກຈາກຝັ່ງ
ເໝືອນດັ່ງນ້ຳອ່າງແກ້ວ	ລາອ່າງນິນຄຳ

ໃຫ້ອ້າຍລາເສຍນ້ອງ	ບໍ່ມີລາລືມງ່າຍ
ຖ້າໃຫ້ນ້ຳສະໝຸດແຫ້ງ	ປານຖ້ວຍແຈ່ວບອງ ຈຶ່ງຄ່ອຍລາ
ຖ້າໃຫ້ນ້ຳຂອງແຫ້ງ	ເຫັນຄືປາບູ່ ຈຶ່ງຄ່ອຍລາລົມ ນາງເຮີຍ!...

(ຄັດຈາກ ປຶ້ມວັນນະຄະດີລາວ ພິມຄັ້ງ 1 ວຽງຈັນ, 1987. ໜ້າ 145-146)

ກອນຂັບງື່ມ (ຕອນສັງລາກັນ)

<...> ໂອນນ້ອງເຮີຍ

ພໍ່ແຕ່ເດິກຂ້ອນແຈ້ງ	ແສງອາລຸນແຈ້ງສະຫວ່າງ ມາແລ້ວ
ຕ່າງຄົນຕ່າງກໍຈະໄດ້ໄກຂ້າງ	ຮາມຮ້າງຫ່າງກັນ ນ້ອງເຮີຍ
ນ້ອງນັ້ນເມື່ອບ້ານນັ້ນ	ອ້າຍກໍເມື່ອບ້ານນີ້ ຄົນລະທີ່ທາງທິດ
ຄິດອຸກໃຈນຳນາງ	ຊິຫ່າງໄກໄລຮ້າງ
ຫົນທາງທຽວເມື່ອບ້ານ	ແສນກັນດານຫຍຸ້ງຍາກ
ລຳບາກແຕ່ຄິດຮອດນ້ອງ	ໄປແລ້ວຊິບໍ່ເຫັນລະນໍ
ນ້ອງຫຼ້າ	ແພງຕາອ້າຍເຮີຍ...

(ຄັດຈາກ ປຶ້ມວັນນະຄະດີລາວ ພິມຄັ້ງທີ 1 ວຽງຈັນ, 1987 ໜ້າ 151)

2) ຄຳວ່າ ຕໍ່ແຍ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?

- ກ. ເວົ້າກ້ຽວສາວກ້ຽວບ່າວ, ຢອກໂຍກັນ, ເວົ້າຢອກຫຼິ້ນ
- ຂ. ເວົ້າກ້ຽວສາວກ້ຽວບ່າວ, ເວົ້າເອົາໃຈກັນ, ເວົ້າຢອກຫຼິ້ນ
- ຄ. ເວົ້າກ້ຽວສາວກ້ຽວບ່າວ, ເວົ້າເອົາຊະນະກັນ, ຢອກໂຍກັນ
- ງ. ເວົ້າກ້ຽວສາວກ້ຽວບ່າວ, ເວົ້າໃຫ້ເອກະພາບກັນ, ຢອກໂຍກັນ

ຂັບສະຫຼາງສາມສ້າວ

ແຕ່ງໂດຍ: ຈັນສະໄໝ ໄພຍະສິດ

1.- ເອີ...ດອກຈຳປີ, ຈຳປາ	ມາລາເບັ້ງບານ
ສົ່ງກິນຫອມເຈືອຈານ	ບານທົ່ວລ້ານຊ້າງເມືອງລາວ
ປະຊາຊົນລາວຊື່ນໃຈ	
ໃຜມາເຫັນເມືອງລາວເຮົາ	ມີຊີວິດໃໝ່
ຊີວິດໃສສ່ອງແຈ້ງ	ແສງເຫຼື້ອມດັ່ງພະຈັນ
ສຸກສົມຫວັງ	ດັ່ງມະໂນໝາຍມ້າງ

ເອີ...ເອີຍເຈົ້າແກ້ມໆ
 ຂອງພັກປະຊາ
 2.- ເອີ ຫຼວງພະບາງ
 ເຈົ້າມີຊີວິດຊີວາ
 ຊົມເຊີຍງານກິລາແຫ່ງຊາດ
 ທຸກເຂດແຄ້ວນເໜືອໃຕ້
 ໄດ້ສ້າງສັນ
 ເອີ...ເອີຍເຈົ້າແກ້ມ
 ງານກິລາແຫ່ງຊາດ
 3.-ເອີ...ເອີຍ ລາ ລາ ລາ
 ເອີເອີຍຟັງເດີເຈົ້າ
 ອັນວ່າກ້ວຍ
 ສຸກກ່ອນປີ້
 ສອງຄົນເຮົາ
 ເອີ...ເອີຍເຈົ້າແກ້ມອ່ອນໆ
 ບ່ອນຊົນອນນ້ອຍ
 4.-ເອີ...ເອີຍຊູ້ເພີ່ນຊ້າ
 ໂອເຈົ້າຜູ້ແກ້ມເປີຍເລີຍ
 ຍອດຊູ້ເຈົ້າຜູ້ງາມເອີຍ
 ເປັນຄົນຂີ້ຮ້າຍ
 ບຸບນຊູເອີຍມາຊ່ວຍຄອງ
 ເອີ...ເອີຍເຈົ້າແກ້ມປ່າວ່າ
 ອ້າຍບໍ່ຈາເອົານ້ອງ
 5.-ເອີ...ເຈົ້າແກ້ມປິ່ນວິ່ນ
 ໂອເຈົ້າແກ້ມໃໝ່ໆ
 ເຈົ້າພໍ່ສີແດງເອີຍ
 ຂໍເປັນໃພ້ເຮືອນອ້າຍ
 ວ່າຈັ່ງໃດ
 ເອີ...ເອີຍເຈົ້າແກ້ມໆອີ່ງຕິ່ງອ້າຍຕົກລົງປົງໃຈ

ອ່າທ່າພາຍໃຕ້ການນຳ
 ຊົນລາວກ້າວໄປ
 ລ້ານຊ້າງເມືອງລາວເຮົານາ
 ປະຊາມ່ວນຊື່ນເບີກບານ
 ຄັ້ງທິທ້າໄດ້ເຈັດຈ້າລີຊາທົ່ວແດນ
 ມາໂຮມເຕົ້າເຂົ້າແຂ່ງຂັນ
 ຄວາມສຳພັນກັນແໜ້ນ
 ດອກຈຳປາ
 ຄັ້ງທິທ້າປະຊາຊື່ນໃຈ
 ວັນນາຊູເຈົ້າສັ່ງ
 ຟັງຄຳນ້ອງຈະສັ່ງເຈົ້າພໍ່ສີແດງເອີຍ
 ແມ່ສິນວນອັນວ່າສຸກກ່ອນປີ້
 ກາຊິຫອມກຳແມ່ນວົງວອນ
 ຈິ່ງໄດ້ລົງກັນລາຍມ້ວນ
 ນ້ອງຂໍໝາຍເມື່ອຊ້ອນ
 (ຕະຕິໂຍນເປງ)
 ຫາງຕາຂອງອ້າຍງາມເອີຍ
 ເປັນເຂີຍພໍ່ນ້ອງໄດ້ບໍ່
 ນ້ອງນີ້ຕາດຳເອີຍ
 ຄົນຂີ້ຮ້າຍບໍ່ສົມອ້າຍຜູ້ຍົດສູງ
 ພະອວນນ້ອງ
 ນ້ອງນີ້ເປັນຊາວນາ
 (ຕະຕິໂຍນເປງ)
 ຫອມກິ່ນອ້າຍມາແຕ່ໄກ
 ນ້ອງໄປນຳອ້າຍໄດ້ບໍ່
 ນ້ອງນີ້ຕາດຳເອີຍ
 ຊາຍຈະເວົ້າວ່າຈັ່ງໃດ
 ໃຫ້ບອກມາຄາວນີ້(ຕະຕິໂຍນເປງ)
 ໃຫ້ແມ່ມາຂໍນ້ອງ.

ຂັບທຸ່ມ

1. ແກ້ມເປັນເວີນ
ຄັນບໍ່ແມ່ນຊູໃຜ
ນ້ອງນີ້ນ່າ
ບໍ່ມີຄູ່ຊ້ອນ
ເກົ້າກັງງ
ນໍອ້າຍນໍ
ເຈົ້າດອກເອີຍ
ໂອວ່າເຈົ້າດອກລຳໄຍ
ເຈົ້າດອກລຳໄຍ
ເອີ...ເອີຍເຈົ້າແກ້ມໆ
ຄັນວ່າອ່ອນສີໄພ
2. ໂອວ່າແກ້ມໃໝ່ໆ
ອັນວ່າເສຍໃຈເດ່
ນ້ອງນີ້ນາຕາດຳ
ກັນຖິນແຮພະເນີເຈົ້າ
ບັດຜູ້ເພິ່ນທົງທອງເອີຍ
ຊູຮັກເພິ່ນເອີຍ
ອັນວ່າເຫຼືອໃຈເດ່
ເຈົ້າດອກເອີຍໆ
ເຈົ້າດອກໝາກມ່ວງ
ປ່ວງສະເລ່ນຳອ້າຍ
ມາຊູ້ເພິ່ນປ່ອຍ
ແມ່ນຜູ້ໃດ
3. ປີຊິງ
ເຫວຊັນຊັນ
ນ້ອງນີ້ນ່າ

ແຕ່ງໂດຍ: ຈັນສະໄໝ ໄພຍະສິດ

ຊູ້ເພິ່ນໃຫ້ເວີນໄປໄກ
ໃຫ້ອ້າຍເວີນເຂົ້າມາໃກ້
ຕາດຳເອີຍບໍ່ມີຄູ່ຊ້ອນ
ນອນແລ້ງຢູ່ຜູ້ດຽວ
ອົດສາລ້ຽງນ້ອງໄວ້ໄດ້ບໍ່
ຫຼືອ້າຍຫາກພໍ້ກັນແລ້ວ
ເຈົ້າດອກໆເອີຍເທີ...ເອີຍ
ຮັກອ້າຍແມ່ນສຸດໃຈ
ພວມບານແຍ້ມ
ມາແກ້ມອ່ອນໆ
ຢ່າໄດ້ໄລລືມນ້ອງ
ເສຍໃຈບໍ່ໄດ້ອ້າຍເດ່
ວາດສະໜາບໍ່ສົມອ້າຍ
ມາເສຍແຮງທ້າງ
ບໍ່ໄດ້ແທ້ໄປເດ່ນໍອ້າຍເອີຍ
ອັນບໍ່ໄດ້ທ້າງ
ກໍຍັງໄດ້ແມ່ນແທ້ໄປ
ວາດສະໜາບໍ່ສົມອ້າຍ
ເທີ...ເອີຍ ໂອລະວ່າ
ພາຈິດນ້ອງນີ້ໄປເປັນຫ່ວງ
ເອີ...ເອີຍ ເຈົ້າແກ້ມໆ
ນ້ອງນີ້ເປັນຍິງພອຍ
ວາງໄວ້
ຫົວຕະຫຼົງມາເຫວຊັນເອີຍ
ນ້ອງບໍ່ໄປກໍນຳໄດ້
ທົງທອງເອີຍຈະຄອງຄອຍຖ້າ

ຄອຍເວລາພະເນີງພີ່ອ້າຍ
 ບາດວ່າອ້າຍ
 ບາງແມ່ເອີຍ
 ສົມເທພາ
 ເຈົ້າດອກເອີຍ (2)
 ຄັນນ້ອງນີ້ທາກມີປົກບິນ
 ນ້ອງຈະພາອ້າຍ
 ເອ...ເຈົ້າແກ້ມ

ຖ້າອ້າຍຕ່າວມາເດນີອ້າຍ
 ຕາດໍາເອີຍແມ່ນຕ່າວແລ້ວ
 ສອງເຮົາຄ່ອຍວິວາ
 ເປັນເວທະນາກໍນໍາອ້າຍ
 ໂອວ່າເຈົ້າດອກກັນຖິນ
 ເໝືອນດັ່ງກາ
 ບິນເຈດຟ້າ
 ມະນີອົງຕົ່ງ

ຫົງລີລາ ນ້ອງຮັກອ້າຍມາແຕ່ຍັງນ້ອຍ (ຕະຕິໂຍນເປງ).

4. ໂອວ່າແກ້ມປ່າວ່າ

ເທິງຕາມນານ
 ລາໄປແລ້ວ
 ອັນຕະລາຍພະເນີອ້າຍ
 ລາໄປແລ້ວ
 ຊູ້ຮັດເພິ່ນເອີຍ
 ໃຫ້ອ້າຍໃສດັ່ງດວງ
 ເຈົ້າດອກເອີຍ
 ໂອວ່າເຈົ້າດອກໝາກໄຟ
 ອັນຕະລາຍຢ່າມາຕ້ອງ
 ອົງຕົ່ງ ອັນວ່າຫົງເອີຍທົ່ງ

ນ້ອງຂໍລາອ້າຍໄປກ່ອນເນີ
 ແມ່ນເທົ່າໃດບໍ່ມີຮູ້
 ຕາດໍາເອີຍຢ່າໄດ້ມີໂພຍຕ້ອງ
 ຢ່າໄດ້ຜາລາເດີນີອ້າຍເອີຍ
 ຫົງທອງເອີຍຢ່າໄດ້ມີອັນຕ້ອງ
 ມານຮ້າຍຢ່າບຽດບຽນ
 ຂາວດັ່ງເດືອນເພັງແຈ້ງ
 ເຈົ້າດອກງເອີຍ ເທີ...ເອີຍ
 ຈາກໄປແລ້ວ, ຂໍຢ່າມີໂພຍໄພ
 ເອ...ເອີຍ ເຈົ້າແກ້ມງ
 ຈົ່ງຢ່ອນລົງມາເອົານ້ອງ.

(ຄັດຈາກ ວາລະສານ ວັນນະສິນ ສະບັບປະຈຳເດືອນ ກັນຍາ 1977. ໜ້າທີ 35-36)